

A PÁPAI REFORMÁTUS GYŰJTEMÉNYEK KIADVÁNYAI

- „A kényes úrfi s a rongyos baka”: Tanulmányok két halhatatlan pápai diákról (Petőfi Sándor, Jókai Mór). (Szerkesztette Mezei Zsolt). Pápa, 2001. 278 oldal. 1500.— Ft
- A Pápai Református Gyűjtemény (Szerkesztette Kövy Zsolt). Pápa, 1987. 144 oldal + 47 kép. 400.— Ft
- Félezer év. A Pápai Református Gyűjtemények milleniumi emlékkönyve (Szerkesztette Hudi József és Mezei Zsolt). Pápa, 2000. 58 oldal. 400.— Ft
- Források Pápa város 1848/49. évi történetéből (Válogatta, szerkesztette, a tanulmányokat és a jegyzeteket írta Hudi József). Pápa, 2001. 400 oldal. 2500.— Ft
- Franciscs Károly visszaemlékezései (Sajtó alá rendezte és szerkesztette Hudi József). Pápa, 2001. 293 oldal. 1800.— Ft
- KÖBLÖS JÓZSEF: A Dunántúli Református Egyházkerület Levéltárának magyar vonatkozású középkori oklevelei 1265–1525. Pápa, 1997. 122 oldal + 25 kép. 950.— Ft
- HUDI JÓZSEF: Fábián-emlékkönyv. Fábián József (1761–1825) református esperes pályafutása. Pápa, 2002. 143 oldal. 1400.— Ft
- Dunántúli egyházleírások a XVIII. századból. A Dunántúli Református Egyházkerület 1774-ben. Pápa, 2002. 572 oldal + 6 térkép. 3500.— Ft
- Hunkár Antal visszaemlékezése és iratai. (Sajtó alá rendezte és szerkesztette Hudi József). Pápa, 2004. 300 oldal. 2000.— Ft
- Nemes Székely János csöglei közbirtokos naplója 1808–1866. (Sajtó alá rendezte és szerkesztette Hudi József). Pápa, 2004. 302 oldal. 2000.— Ft
- ÓLÉ SÁNDOR: Pápai diákemlékek. (Sajtó alá rendezte Mezei Zsolt) Pápa, 2004. 220 oldal. 1400.— Ft.
- KÖBLÖS JÓZSEF: A pápai reformátusok küzdelmei a szabad vallásgyakorlatért. Pápa, 2005. 142 oldal. 1400.— Ft
- A pápai református kollégium diákjai 1585–1861. (Szerkesztette Köblös József) Pápa, 2006. 1072 oldal. 4000.— Ft

A kiadványok megrendelhetők vagy megvásárolhatók a következő címen:
PÁPAI REFORMÁTUS GYŰJTEMÉNYEK
8500 Pápa, Postafiók 48. Tel.: 89/324–240
e-mail: ref.lib@papacollege.hu

AP

IX.

2009
1–4.

A PÁPAI REFORMÁTUS GYŰJTEMÉNYEK KÖZLEMÉNYEI

PUBLICATIONS BY THE CALVINIST
COLLECTIONS OF PÁPA

IX. ÉVFOLYAM, 2009/1–4. SZÁM

ADATTÁRAK

KÖBLÖS JÓZSEF—KRÁNITZ ZSOLT: „Schola Papensis olim satis illustris fuit...” A Pápai Református Kollégium tagolódása és oktatási színvonala a XVII. században (Prédikátori és rektori adattár) — BONA GÁBOR: Pápai diákok a '48-as honvédsereg tisztikarában (Életrajzi adattár) — SZEMLE

ACTA PAPENSIA (AP)

A PÁPAI REFORMÁTUS GYŰJTEMÉNYEK KÖZLEMÉNYEI
PUBLICATIONS BY THE CALVINIST COLLECTIONS OF PÁPA

ISSN 1587-6292

Főszerkesztő

Dr. Hudi József

Szerkesztő

Mezei Zsolt

Munkatársak

Dr. Köblös József, Kránitz Zsolt

Felelős kiadó

Köntös László gyűjteményi igazgató

Dunántúli Református Egyházkerület
Tudományos Gyűjteményei

Szerkesztőség

8500 Pápa, Március 15. tér 9.

Postafiók: 48.

Tel/fax: (89) 324-240

e-mail: ref.lib@papacollege.hu

Megjelenik évente négy szám két kötetben.

Egy összevont szám ára: 700.- Ft

Megrendelhető és előfizethető

a szerkesztőség címén.

Előfizetési díj: 1400.- Ft / év

E számunk kiadását támogatta:

**OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS MINISZTERIUM (OKM)
PÁPA VÁROS ÖNKORMÁNYZATA**

TARTALOM

MŰHELY – ADATTÁRAK

Köblös József—Kránitz Zsolt: „Schola Papensis olim satis illustris fuit...” A Pápai Református Kollégium tagolódása és oktatási színvonala a XVII. században (Prédikátori és lelkeszi adattár) 1

Bona Gábor: Pápai diákok a '48-as honvédsereg tisztikarában (Életrajzi adattár) 267

SZEMLE

Katona Csaba: „Füreden az idén először nékem hozatik szerenád...” Slachta Etelka balatonfüredi naplója (1841). Balatonfüred, 2008. (Hudi József) 381

Az Árpád-házi hercegek, hercegnők és királynék okleveleinek kritikai jegyzéke. Szentpétery Imre kéziratának felhasználásával szerkesztette Zsoldos Attila. (A Magyar Országos Levéltár kiadványai II. Forráskiadványok 45.) Bp. 2008. (Petrik Iván) 385

Kovács Teofil: A német nyelv oktatása a Debreceni Református Kollégiumban (1769–1860). Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen 2008. (Doktori értekezések 30.) (Kek Edina) 389

Szerzőink

KÖBLÖS JÓZSEF – KRÁNITZ ZSOLT

„Schola Papensis olim satis illustris fuit..”

A pápai református kollégium tagolódása és oktatási színvonala a XVII. században

PÁPA REFORMÁLT ISKOLÁJÁNAK XVIII. századi felépítéséről szóló tanulmányunk immár négy éve jelent meg folyóiratunk hasábjain.¹ A függékben közölt archontológiai–prozopográfiai adattárra épült elemzésünk többek között arra a következtetésre jutott, hogy a XVIII. század elejétől az adásztevelői száműzetésig, valamint az 1780-as években a **pápai kollégium „nem tartatott harmadiknak az országban”** (tudniillik a debreceni és a sárospataki iskola mellett, eltekintve az erdélyi tanintézményektől), mert ekkor a **nem teljes kollégiumok csoportjába tartozott**. Ez azt jelentette, hogy elemi, kis- és nagygyimnáziumi tagozata teljesen kiépült, de az akadémiai tagozat csonka volt: a filozófiának csak alapjait, vagyis logikát oktattak, erre közvetlenül épült rá a teológia tanítása. A rétorok és logikusok csoportját Pápán már a felső tagozathoz számították, őket a teológusokhoz hasonlóan a kollégium egyetlen felnőtt tanára, a rektor tanította.

Ami a XVI. század végi–XVII. századi előzményeket illeti, előző tanulmányunkban ismertettük a korszak kutatóinak igen széles skálán szóródó nézeteit. Hogy csak a két végletet idézzük fel újra: *Zoványi Jenő* kategorikusan elvetette azt a lehetőséget, hogy az 1580-as évektől kezdve Pápán magasabb fokú iskola működhetett, az 1585-ös törvények keletkezését is jóval későbbre tette. Az 1981-ben kiadott kollégiumtörténeti kötet korai részének szerzője, *Ruzsás Lajos* viszont azt állította, hogy 1585-ben már felsőfokú oktatás folyt a kollégium falai között, amit a következő korszak krónikása, *Trócsányi Zsolt* azzal egészített ki, hogy egészen 1752-ig teljes akadémiai tagozatot működtetett a pápai iskola.²

¹ KÖBLÖS József – KRÁNITZ Zsolt: „Mindenkor az országban harmadiknak tartatott...”? A pápai református kollégium tagolódása a XVIII. század végéig. = *Acta Papensia* 2005/1-2. 1–204.

² KÖBLÖS–KRÁNITZ 2005. 2–4. Az ott felsorolt szerzők mellé itt hadd sorakoztassuk fel Thury Etelét is, aki *Dragonus Gáspárról* írt munkájában, miközben *Dragonus* teológiai professzori címét úgy magyarázta, hogy Kőrmenden az 1580-as években egy kollégium működött, a következőket írta a Dunántúl többi protestáns iskolájáról: „Múlhatatlanul kellett lenni, mert ekkor úgy sem tudunk Dunántúl egy papnevelőt sem. A pápai, csepregi, alsólendvai és soproni iskolákról csak

Emlegetett tanulmányunkban, mivel adattárunk az 1680 táján szolgálatba lépett lelkészekkel és rektorokkal kezdődött, az azt megelőző időszakra pedig – a későbbi időkből visszatekintő forrásokat leszámítva – mindössze egyetlen használható korabeli dokumentumot tudtunk idézni, pusztán feltételezéseket fogalmaztunk meg. Elképzelhetőnek tartottuk, hogy a XVIII. századi felépítés jellemezte az 1660-as évek előtti kollégiumot is, bár egy fontos tény (az 1620-as években itt tanult későbbi rektorok működésüket megelőzően mind külföldi egyetemeken tanultak, anélkül, hogy más hazai kollégium diákjai lettek volna) inkább azt sugallta, hogy ekkor még a református tanintézmények között az élvonalban foglalt helyet. A kérdés eldöntésének feltételül azt fogalmaztuk meg, hogy szükséges az archontológiai-prozopográfiai módszer kiterjesztése a XVII. századra is.

Három év adatgyűjtő munkájának eredményeképpen most elkészült a XVI. század második felére és a XVII. század egészére kiterjedő lelkészirektori adattár is. Felvetett problémánkra vonatkozó többi egyedi forrásunk töredékes információit az adattárra épülő statisztikai vizsgálat eredményeivel összevetve most már megválaszolható az a kérdés, vajon a XVII. század folyamán az országban „harmadiknak tartatott-e” a pápai református kollégium?

I. KORABELI TUDÓSÍTÁSOK A PÁPAI KOLLÉGIUM MŰKÖDÉSÉRŐL

Mielőtt statisztikai vizsgálódásaink eredményeit összegeznénk, először idézzük fel a korszakra vonatkozó azon korabeli forrásainkat, melyek elárulnak valamit a XVII. századi kollégium felső tagozatának oktatási módszereiről és tananyagáról!

1. Az 1585-ös kollégiumi törvények első rétege (a valószínűleg valóban akkor írt részek)

Expressis verbis sem a teológiai, sem a filozófiai stúdiumokat nem emlegeti.³ Két helyen háromszor emleget viszont vitát (*disputatio*), mely tipikusan

annyt tudunk, hogy léteztek; de teológiája egyiknek sem volt... THURY Etele: Dragoni Gáspár és a körmendi főiskola. = Protestáns Szemle 1895. 309–321. Kiemelés tőlünk.

³ A szintén az 1580-as években keletkezett gyulafehérvári – melynek szövegét az 1650 körül kihirdetett marosvásárhelyi vette át – három alapterületet emleget, melyeket a diákoknak tanulniuk kell, ezek egyike – közvetetten említve – a teológia: *Scholasticus enim est persona divinitus in hoc ordinata, ut doctrinam de Deo, bonas deinde artes et linguas ecclesiis, reiquepublicae profuturas perdiscat.* Általános rész VI. törvény. BÉKEFI 1900. 27–28. VÁRÓ 1903. 99. Az 1584–1588 között keletkezett, fenn nem maradt régi törvényeket magába emelő 1657-es debreceni, és az 1588–

ezen tanulmányokhoz kapcsolódik. A vita egy diákokból összeállított bíráló bizottság (*auditores*) előtt zajlott. A rektor által kitűzött filozófiai vagy teológiai tételt (*thema*) az előadó (*respondens*) fejtette ki, a bíráló (*opponens*) kritikai megjegyzéseket tett rá, melyekre az előadónak felelnie kellett.⁴

Törvénykönyvünkben a vita a különféle tanulási, visszakerdezői módszerek felsorolásában fordul elő. Ezen alkalmakat a rendelkezések szerint szorgalmasan kell látogatni, a távolmaradást a sáfár naplójában köteles nyilvántartani.⁵ A vitáról távolmaradó, illetve arra elégségesen fel nem készült szereplőket különféle bírságokkal sújtották.⁶ Hasonló részek a közel egykorú legrégebbi debreceni, sárospataki és gyulafehérvári kollégiumi törvények között is olvashatók.⁷

1592 között fogalmazott, szintén elveszett régiből merítő 1621-es sárospataki törvénykönyv többször is emlegeti a filozófiát és a teológiát, bár kérdéses, hogy ezek a részek a régebbi törvények átvételei, vagy már újabban keletkeztek. *Theologiam et philosophiam ad usum in ecclesia et politia necessarium non tantum disputando sed et explicando tradito*. 1657-es debreceni törvények. Különös rész I. fejezet V. törvény. BÉKEFI 1899a. 81. THURY 1908. 69. Majdnem azonos a szövegezés az 1621-es sárospataki törvénykönyv rektorról szóló részének XI. törvényében. BÉKEFI 1899b. 47.

⁴ RUZSÁS 1981. 18.

⁵ [Scholares] lectiones quasvis, examina, *disputationes*, declamationes, aliasque publicas exercitationes diligentissime frequentent. I. rész 8. törvény. [Oeconomus] studiosos absentes ... ab omni exercitio, examine, *disputatione*, repetitione, lectione, declamatione, stylo diligenter et fideliter sub mulcta denariorum trium diarium inscribat. II. rész VI. fejezet 6. törvény. DREKK O.353. 20, 46. KIS 1896. 19, 37.

⁶ A *disputatio* absens respondens denarios 15, opponens 10, auditor denarios 6, thematis exhibitio elaborationem negligens quivis denarios 6, eiusdem declamationem tempore praescripto omitens orator denarios 15, auscultationem vero auditor denarios 8 pro communi fisco numerabit. I. rész 8. törvény. DREKK O.353. 20. KIS 1896. 19.

⁷ Omnes scholae nostrae cives et incolae lectionibus, examinibus, repetitionibus, *disputationibus*, aliisque exercitiis scholasticis non oscitanter interesse iubemus. ... Pro [neglecto] *disputatione* denique opponens denarios decem, respondens vero denarios decem deponito. Gyulafehérvári törvénykönyv. Az áthágók büntetési V. (a marosvásárhelyiben IV.) törvény. BÉKEFI 1900. 30. VÁRÓ 1903. 100. Kimondottan **filozófiai** és **teológiai** disputák rendjéről, az opponens és a respondens feladatairól és büntetéseiről sok szövegegyezéssel rendelkezik a sárospataki és a debreceni törvénykönyv is, az utóbbi másodikként említett törvénye végén ott az utalás arra, hogy az a **régi debreceni törvénykönyvből** lett átvéve. 1621-es sárospataki törvénykönyv. Rektorról szóló rész XII. törvény. Alumnusokról szóló rész XII–XIV. törvény. 1657-es debreceni törvénykönyv. Különös rész II. fejezet XI–XII. törvény. BÉKEFI 1899b. 47, 53–54. BÉKEFI 1899a. 86. THURY 1908. 72–73. A tanulási formák között felsorolásban emleget disputát még egy másik debreceni törvény is, szintén a **régi törvénykönyvből** való átvételre utalva. 1657-es debreceni törvénykönyv. Különös rész II. fejezet III. törvény. BÉKEFI 1899a. 83. THURY 1908. 71–72.

2. Az 1630-as pápai zsinat rendelkezései a pápai kollégiumról

1630. június 18-19-én Pápán tartott zsinat által megfogalmazott törvények rendelkezései közül egy érinti a pápai kollégiumban folyó oktatást. Ennek szövege: *Papensis scholae rector alternatim modo **theologicas**, modo **logicas** disputationes publicas saepius instituat. Nulla in ea schola septimana sine aliqua publica disputatione praetereat.*⁸ vagyis:

*A pápai iskola rektora gyakran rendezzen felváltva nyilvános, hol teológiai, hol logikai vitákat. Egy hét se múljon el azon iskolában valamely nyilvános vita nélkül.*⁹

Hasonló rendelkezéseket a sárospataki kollégiummal és fiók anyaiskoláival kapcsolatban is olvashatunk.¹⁰ A fenti forráshelyet már idéztük és elemeztük korábbi tanulmányunkban.¹¹ Most is csak az ott kifejtett megállapításokat ismételhetjük meg: ebben az egyébként külső támadásoktól mentes, zavartalan időkben virágzó korszakát élő kollégiumban oktatták a **teológiát** és a logikát, tehát a **filozófiának** legalábbis az **alapjait**.

3. Botka Ferenc alispán 1651-ben Sárospatakra írt levele

...Minemő szükségstől kénszerittetvén benniünket kelletett aláküldenünk kegyelmelekhez Patakra bizonyos követünket scholánknak pusztult állapotja végett, hogy itt ezen a mi földünkön nem találkozik oly ifju legény, a ki scholánknak gondját viselné, noha annak előtte ez a mi pápai scholánk okos, tudós emberekkel büvölködött, s alatta levő ifjak is olyak voltak, hogy az Dunán innen való tractusba minden ecclesiákba kihattanak, és másoknak kedveskedhattunk, de most olyannyira elfogyatkozott, hogy csak nem teljességgel pusztán vagyon scholánk, a mely ennek a Dunán innen való tractusnak matrixa volt ennekelőtte, melyet a kegyelmelek földén levő sok emberséges emberek is tudnak, kiért kénszerittetünk alá küldeni, írtunk mind Veréj Ferenc uramnak ő kegyelmének, mind pedig Comenius és Tholnaj János uraméknak ő kegyelmeknek, kegyelmedet is kérem mint jóakaró uramat mind magam nevével, s mind pedig közönségesen ez pápai

⁸ Az 1630. június 18–19-i pápai zsinaton megalkotott törvénykönyv VII. fejezetének 6. törvénye. A törvénykönyv szövegét megőrizte a veszprémi egyházmegye vegyes jegyzőkönyve (XVII–XVIII. század). DREKK O. 969. 114r–122r. Az említett passzus a 122r. oldalon van. Csak ennek a pontnak a szövege 1804. évi hitelesített másolatban: DREL I. 1. b. Dunántúli Református Egyházkerület ügyviteli iratai. 1630:2.

⁹ Magyar fordítás: THURY 1998. I. 294. Ezen csak apró stilisztikai módosításokat hajtottunk végre.

¹⁰ *Alternis mensibus publicas ex **theologia** et **philosophia** servatis vicibus consuetis pro auditorum captu et commodo disputationes instituunt iuxta erudite et formalis disputationis opponentium et respondentium leges.* 1621-es sárospataki törvénykönyv. Rektorról szóló rész XII. törvény. BÉKEFI 1899b. 47. Az 1648-as sárospataki zsinat rendelkezései szerint Sárospatakon kötelező, fiók anyaiskoláiban: Göncön, Tarcalon, Tokajban, Sajókeresztúron, Olaszliszván és Sátoraljaújhelyen pedig lehetséges hetente felváltva hol **filozófiai**, hol **teológiai** disputákat tartani. KÖBLÖS-KRÁNITZ 2005. 19. 63. sz. jegyzet (némileg finomítva az ottani értelmezést).

¹¹ KÖBLÖS-KRÁNITZ 2005. 4–5.

*evangelicus atyánkfiai nevel, hogy legyen kegyelmed minden segítséggel követinknek az scholamesternek megszerzésében...*¹²

Széplaki Botka Ferenc egy Pápán lakó módosabb, ekkor még református vallású nemesi család tagja, 1652–1663 között zalai és somogyi alispán, aki többször képviselte a pápai vár református katonaságát és a gyülekezetet is.¹³ 1651. május 15-én Pápán kelt levelét Klobusiczky András fejedelmi jószágkormányzóhoz írta, aki akkoriban a sárospataki kollégium világi gondnoka (*curator*) volt. A levélrészletben emlegetett Veréci S. Ferenc 1644–1654 között sárospataki elsőpap és a kollégium felügyelője, Jan Amos Komenský (Comenius) 1650–1654 között tanulmányi igazgató (*pedagogarcha*), Tolnai Dali János pedig 1649–1656 között a kollégium rektora volt.¹⁴

Milyen fontos információkat tudunk meg ebből a levélrészletből?

1. **Korábban** (*annak előtte*) a pápai kollégium virágzott:

- a. a dunántúli egyházkerület anyaiskolája (*matrix*) volt, vagyis
- b. saját rektorokat is képes volt kinevelni, és
- c. sok jeles diákot tudott kiküldeni a kisebb gyülekezetek iskoláiba rektornak.

2. **Most** (1651) a helyzet gyökeresen megváltozott. Az iskola pusztulásnak indult, ezért Sárospatakról kérnek olyan ifjút, aki alkalmas a pápai kollégium rektori tisztének betöltésére.

Adataink mennyiben támasztják alá a levél közléseit? Először vizsgáljuk meg a pápai rektorok tanulmányait!

Az 1620-as évek végéig rektorságot viselt személyek tanulmányi adatai annyira hézagosak, hogy arra a korszakra nézve mérvadó következtetéseket nem tudunk levonni. Az 1635–1642 között pápai rektorságot viselt személyek esetében azonban megfigyelhető, hogy mielőtt külföldi akadémiákra mentek, előbb a pápai kollégiumban tanultak, s onnan közvetlenül indultak külföldre. Amint ezt korábbi tanulmányunkban kifejtettük, ez az időszak – nyilván a korábbi évtizedekkel együtt – valóban a pápai kollégium virágkora lehetett.¹⁵ Mindenesetre statisztikai adataink fényében az az állítás, hogy a kollégium saját rektorokat is képes volt kinevelni, csak azzal a szűkítéssel igaz, hogy Pápáról még mindegyik külföldre ment tanulni.

¹² SZILÁGYI Sándor: Egyháztörténelmi tárca. = Magyar Protestáns Egyházi és Iskolai Függetlenítő. 1876. 43–44.

¹³ 1642-ben választott bíró. 1650-ben Esterházy János mint a pápai vár református nemesinek képviselőjéhez intéz levelet hozzá. 1656-ban Orosztonyi Zsuzsanna végrendeletének egyik végrehajtója. DREL III. 62. e. LISZKAY 25, 28. LISZKAY 1875. 17, 18. RUZSÁS 1981. 33, 48. MOLNÁR 2000. 252. www.som-onkorm.hu/index.php?cat=18.

¹⁴ ZOVÁNYI 1977. 113, 644–645, 684. MAKKAY 1981. 80.

¹⁵ KÖBLÖS-KRÁNITZ 2005. 21–23.

A pápai rektorok előtanulmányait vizsgálva az is feltűnő, hogy még 1649 előtt megfigyelhető a váltás a rektorok hazai tanulmányai terén. Alsólendvai Gál István először a veszprémi iskolába járt, majd valószínűleg Pápán is tanult, de ezután feltűnt a sárospataki kollégiumban is, külföldre csak ezután ment. Utóda, Sárközi M. Márton már Pápán nem, csak Sárospatakon tanult külföldi útja előtt, a levélírás időpontjában rektorságot viselt Kálnai K. János pedig Debrecenbe és Sárospatakra is járt, de pápai diák ő sem volt! Az átmenet tehát a kollégium „első pataki korszakába” már a levél megírása előtt négy évvel megtörtént, s ezután valóban 1668-ig az volt jellemző, hogy mindegyik pápai rektor (9 fő) **közvetlenül Sárospatakról** érkezett (közülük csak egy, a már említett Kálnai K. János tanult rektorsága előtt külföldön is; ketten a pápai rektorságot követően mentek még külföldi akadémiákra). Ami még tendenciaszerűen megfigyelhető, hogy az „első pataki korszak” (1647–1668) első kétharmadában (1660-ig) a rektoroknak nem is volt semmi korábbi kötődésük a pápai kollégiumhoz, az utolsó harmadban pedig olyanok jöttek rektornak, akik pataki tanulmányaikat megelőzően pápai diákok is voltak.¹⁶

Összefoglalásképpen annyit elmondhatunk, hogy az idézett levélrészlet is megerősíti azt a korábbi statisztikai vizsgálódásaink alapján felvázolt tényt, hogy az önállóság korszaka után 1647–1668 között beköszöntött a pápai kollégium „első pataki korszaka”, **ami tanulmányi színvonalának relatív visszaeséséről tanúskodik**. Fenti adataink szemléletesebb érzékeltetésére javított formában újra közöljük előző tanulmányunk ábráját a pápai rektorok tanulmányairól (**1. sz. ábra**).

Ami az egyházkerület kisebb gyülekezeteinek rektorait illeti, a pápai matrikula 1649 előtti aláírásainak keltezése sajnos annyira bizonytalan, hogy az ő esetükben alaposabb vizsgálatra nem volt lehetőségünk. Mindenesetre tudunk legalább 3 rektorról (Füssi István, Miskolci István (2.), Homoki Mihály) és korábban rektorságot viselt 3 lelkésztől (Pécseyi Király Imre, Sági Tamás, Szenci Ásott István) is, **akik rektorságukat közvetlenül megelőzően a pápai kollégiumban tanultak**, tehát a levél ezen állítása is megállja a helyét.

Mivel 1649 előtt a pápai iskola több olyan személyt is kibocsátott, akik külföldi tanulmányaik után visszatértek pápai rektornak, valamint olyanokat is, akik azonnal vidéki rektorságokat nyertek el, **valószínűsíthető a levél azon állítása is, hogy a pápai kollégiumot már akkor a dunántúli reformátusság anyaiskolájának tekintették**.

¹⁶ KÖBLÖS–KRÁNITZ 2005. 21.

Ugyanakkor a viharfelhők már gyülekeztek a pápai református egyház felett. 1626-ban a város a református Nyáryaktól a katolikus Esterházy Miklós kezébe került, aki 1628-ban, első személyes megjelenésekor már elkezdhetette a reformátusok zaklatását. Alighanem ennek lett eredménye Patai István püspök Belényesre távozása is. Aztán 1630–1649 között zálogjogon a szintén katolikus Csáky László kezén volt Pápa, aki jezsuita papot hozott a várba, és betelepítette Pápára a pálosokat, akik iskolát is alapítottak. A reformátusok vallásgyakorlatát azonban, úgy tűnik, közvetlenül nem háborgatta. Amikor azonban 1649-ben a város visszaszállt az Esterházyak kezére, gróf Esterházy László katolikus plébánost hozott a városba, és részére lefoglalta az egyik református paplakot. Mindez a református katonaság forrongását idézte elő, amit csak nehezen tudott elfojtani a földesúr.¹⁷

A fent idézett levélrészlet nyilván ezen 1649-es események következményeit festi le. Nem valószínű, hogy az oktatási színvonal visszaesését csupán ezen két év történései váltották ki, feltételezzük, hogy már az 1620-as évek végétől lassan elindulhatott a leépülés folyamata. Ha viszont az **1630–1640-es évek** állapotát, mely a későbbi zavaros időszakokból visszatekintve relatíve **virágkornak tűnik**, 1651-ben leépülésként jellemzik, arra kell gondolnunk, hogy az addigi időszak **még ennél is virágzóbb állapotokat** mutathatott fel.

4. Az 1585-ös törvénykönyv 1660-as években keletkezett kiegészítései

Ezek között van egy nagyon értékes információt tartalmazó szakasz, mely a főbb tankönyvek listáját közli. Ez a törvény így szól:

*Authores lege et consuetudine receptos studiosus quilibet velut arma necessaria miles comparabit, eosque diligenter tractabit. Nominatim autem poëta Poësim Mólnárj, Virgilium Profanum, Grammaticam Graecam Grecseri, Testamentum Novum Graecum, rhetor vero, et qui publicas lectiones frequentat, Rhetoricam et Oratoriam ac Logicam Buzinkaj, Ciceronis Orationes, Vendelini Theologiam et libros Graecos praenominatos.*¹⁸ vagyis:

*A törvény és a szokás által kiválasztott szerzőket minden tanuló úgy szerezze be és olyan szorgalmasan forgassa, ahogy a katona [szokta] szükséges fegyvereit. Név szerint pedig a poëta Molnár Költészettanát, Virgilius Profanust, Gretser Görög nyelvtanát, a görög Újszövetséget, a rétor pedig, és az, aki a nyilvános előadásokat látogatja,¹⁹ Buzinkai Retorikáját, Oratoriáját és Logikáját, Cicero beszédeit, Wendelin Teológiját és a fentebb megnevezett görög [nyelvű] könyveket.*²⁰

¹⁷ TÓTH 1941. 55–65, 69–70.

¹⁸ I. rész 22. törvény. DREKK O.353. 27–28. KIS 1896. 27.

¹⁹ Ezek nyilván a felső tagozat logikát és teológiát hallgató deákjai. Kis Ernő ezt a részt hibásan fordította, az *et* kötőszót kihagyva összemosta őket a rétorokkal.

²⁰ Legfőképp az előző jegyzetben említett hiba miatt Kis Ernő fordítását némileg módosítottam.

1. sz. ábra
A PÁPAI REKTOROK ÉLETPÁLYÁJA

Név	Évkör	Hazai kollégiumok, külföldi akadémiák					
		Pápa	Debre- cen	Sárospa- tak	külföld	pápai rektorság	külföld pápai rektorság
Komáromi Angyal Pál	1612–1614, 1616–1618					■■■	■■■
Gyöngyösi Sári István	1622–1623, 1628–1629					■■■	■■■
Dornjáni Ferenc	1624–1625					■■■	■■■
Mosoni S. István	1625–1627, 1629–1632					■■■	■■■
Szei Luka György	1628, 1632–1635					■■■	■■■
Tolnai Borbély Gergely	1635–1636					■■■	■■■
Berecki Dániel	1636–1639					■■■	■■■
Pápai Nyikos János	1639–1642					■■■	■■■
Alsólendvai Gál István	1645–1647			■■■		■■■	■■■
Sárfői M. Márton	1647–1649			■■■		■■■	■■■
Kálnai K. János	1649–1652		■■■	■■■		■■■	■■■
Sállyei M. István	1652–1654, 1662			■■■		■■■	■■■
Marosi István (I.)	1654–1656			■■■		■■■	■■■
Sári István, ifj.	1656–1658			■■■		■■■	■■■
Lenti János	1660–1661?			■■■		■■■	■■■
Bátorkeszi István	1663–1666			■■■		■■■	■■■
Alsólendvai Gál Imre, ifj.	1666–1668			■■■		■■■	■■■
Nagybacsoni Baló Mátvás	1668			■■■		■■■	■■■
Szeremlyei Mihály	1669–1671			■■■		■■■	■■■
Kocsai Csörgő Bálint	1671–1674, 1678–1683, 1693–1696		■■■			■■■	■■■
Körömmendi Szőke Mihály	1674					■■■	■■■
Kabai Mihály	1675–1676		■■■			■■■	■■■
Dobravicai Sántár Miklós	1677			■■■		■■■	■■■
Szeremlyei János	1683–1690		■■■			■■■	■■■

Név	Évkör	Hazai kollégiumok, külföldi akadémiai					
		Pápa	Debre- cen	Sárospa- tak	külföld	pápai rektorság	külföld pápai rektorság
Szokoljai György	1691–1693	■ ■ ■		■ ■ ■		■ ■ ■	
Csuzi Cseh József	1696–1698		■ ■ ■		■ ■ ■	■ ■ ■	
Sellyei Pál	1698–1701	■ ■ ■		nagyenyedi kollégium	■ ■ ■	■ ■ ■	
Szilvási Péter	1701–1703	■ ■ ■		■ ■ ■		■ ■ ■	
Deáki Márkus István	1703–1706		■ ■ ■		■ ■ ■	■ ■ ■	
Szepsi Mátvás	1706–1711	■ ■ ■		■ ■ ■		■ ■ ■	
Szenipéteri Péter (3.)	1711–1713		■ ■ ■		■ ■ ■	■ ■ ■	
Hosszúfalusi Major Márton	1713	■ ■ ■		■ ■ ■		■ ■ ■	
Kövessdi János	1714, 1718–1721		■ ■ ■		■ ■ ■	■ ■ ■	■ ■ ■
Lepsényi P. István	1714–1715	■ ■ ■				■ ■ ■	
Rimaszombati István (2.)	1715–1717	■ ■ ■				■ ■ ■	
Csuzi Cseh János (3.)	1724	■ ■ ■		■ ■ ■		■ ■ ■	
Újvári András	1724–1729		■ ■ ■		■ ■ ■	■ ■ ■	
Almási András	1729–1731		■ ■ ■		■ ■ ■	■ ■ ■	
Ladányi Miklós	1731–1732		■ ■ ■		■ ■ ■	■ ■ ■	
Keresztúri Tuba István, id.	1732–1735		■ ■ ■		■ ■ ■	■ ■ ■	
Torkos Jakab (1.)	1735	■ ■ ■		■ ■ ■		■ ■ ■	
Szoboszlai István (2.)	1735–1739	■ ■ ■		■ ■ ■		■ ■ ■	
Pápai Molnár Tót Mihály	1739–1740	■ ■ ■		■ ■ ■		■ ■ ■	
Göböl Gáspár	1740–1744		■ ■ ■		■ ■ ■	■ ■ ■	
Baranyi Péter	1744–1745		■ ■ ■		■ ■ ■	■ ■ ■	
Kocsi Kun János	1745–1752		■ ■ ■		■ ■ ■	■ ■ ■	
Nagy Mihály (2.)	1755–1783 (Adásztevel)	■ ■ ■				■ ■ ■	
Járdánházi Gábor	1785		■ ■ ■			■ ■ ■	
Csepán János, ifj.	1786–1790		■ ■ ■			■ ■ ■	
Mándi Márton István	1790–1831		■ ■ ■			■ ■ ■	
Látzai Szabó József	1791–1805		■ ■ ■		■ ■ ■	■ ■ ■	

A fenti tankönyvek azonosítását egy másik tanulmányunkban már elvégeztük.²¹ Kérdésfelvetésünk szempontjából közülük kettőről szükséges bővebben szót ejtenünk. Az egyik *Buzinkai Mihály* (1620 körül–1683) nagybányai kollégiumi rektor, majd sárospataki, végül gyulafehérvári professzor *Compendii logici libri duo* című munkája, mely **először 1661-ben** jelent meg Sárospatakon, de később több hazai kiadást is megért.²² A másik *Markus Friedrich Wendelin* (1584–1652) református teológus, a zerbsti gimnázium rektorának *Christianae theologiae libri duo* című műve, mely először 1634-ben Hanauban jelent meg nyomtatásban, majd ezt számtalan újabb kiadás követte.²³ A munka 1674-ben magyar fordításban is napvilágot látott,²⁴ amit sok könyvjegyzék egyszerűen **magyar Vendelinként** emleget.²⁵

A 22. törvényben emlegetett tankönyvek számos példányát őrzi ma is a kollégium könyvtára. A számunkra fontos Buzinkai-mű első, 1661-es valamint egy későbbi, 1696-os kiadása is megvan,²⁶ a **deák Vendelinből** négy példányt őrzünk, köztük ott az első kiadás is, de a másik három is a XVII. század első feléből való,²⁷ emellett két **magyar Vendelinünk** is van.²⁸ Ugyan

²¹ KÖBLÖS József: Törvényalkotási folyamat a pápai kollégiumban a XVIII. század végéig. = Acta Papensia 2007/1–2. 73–82. A tankönyvek azonosítása: 75–77.

²² A századfordulóig bezárólag Sárospatakon még 1668-ban, Lőcsén 1696-ban és 1702-ben adták ki. RMK II. 974, 1156, 1833, 2133. SZABÓ–HELLEBRANT 1879–1898. II. 268, 316, 498, 574. SZINNYEI 1891–1914. I. 1432. MÉSZÁROS 1989. 45, 48.

²³ HAUCK 1896–1909. XXI. 94–95.

²⁴ *Marcus Fridericus Wendelinusnak, a' Keresztyen Isteni Tudományrol írott ket könyvei, Mellyek mostan ... Magyar nyelvre fordítottak Apafi Mihály ... által. Kolosvaratt, 1674.* RMK I. 1161. SZABÓ–HELLEBRANT 1879–1898. I. 480–481.

²⁵ A debreceni kollégium 1706-os könyvjegyzékében: *Magyar Vendelinus*. MONOK–VARGA 1988. 169. Serédi Benedek kolozsvári polgár könyvei között 1678-ban: *Magyar Vendelinus*. MONOK 1991. 11.

²⁶ *Buzinkai Michaelis Compendii logici libri duo. Patakini, 1661.* DREK RMK II. 974. (Régi jelzete: DREK M 44.) A cédulakatalógusban még szerepel, de az 1974-es revíziókor már hiányzott. Másik kiadása: *Leutschoviae, 1696.* egybekötve: *Buzinkai Michaelis Institutionum Rhetoricarum libri duo. Leutschoviae, 1691.* szintén egybekötve: *Buzinkai Michaelis Institutiones oratoriae. Leutschoviae, 1690.* DREK RMK II. 1833, 1689, 1662. (Régi jelzete: DREK Coll. M. 46–48.) A kolligátum az 1974-es állományrevíziókor még megvolt, ma lappang.

²⁷ *Marci Friderici Wendelini Christianae theologiae libri duo. ● Hanoviae, 1634.* Az utolsó lapon a szöveg alatt: *Sum Petri Kolosvári comparantis in illustri collegio reformatorum Claudiaco anno 1689. die 12. Novembris florenis Rhenensibus 30.* A címlapon áthúzva: *Sum Petri Kolosvari 1689.* Feljebb áthúzva: *Sum Samuelis Sárkány.* Az első kötéstábla utáni szennycímdal: *Jacobi Torkos anno 1729. die 11. Octobris.* DREK K III. 3022. Egy **Kolozsvári Péter** az 1680–90-es években subscribált a kolozsvári kollégiumban, később szabó lett. TÖRÖK 1905. 12. **Sárkány Sámuel** 1712-ben subscribált a sárospataki, 1713-ban a gyulafehérvári kollégiumban. Később sajozszeptéteri rektor, majd lelkész lett valahol a borsodi egyházmegyében. HÖRCSIK 1998. 153, 217. **Torkos Jakab** 1718–1725 között tanult a pápai kollégiumban, 1727-ben subscribált Sárospatakon, 1732–1735 között Zürichben és Utrechtben tanult tovább. 1735-ben pápai rektor lett, majd 1735–1752 között pápai, 1752–1758

ezek mindegyike már a XVII. század vége után került könyvtárunk állományába, de nagy valószínűséggel állíthatjuk, hogy más példányait a pápai diákok az említett időszakban is serényen forgathatták.

Mi következik ebből? Az, hogy a XVII. század utolsó harmadában Pápán egészen bizonyosan tananyag volt a **teológia**, emellett a logika is, tehát a **filozófiának** legalábbis az **alapjait** tanították. Viszont a tankönyvként használt művek felsorolása arra vonatkozóan semmiféle információt nem nyújt, hogy a filozófia felsőbb szintjeit oktatták-e ekkor a pápai kollégiumban. Mindenesetre feltűnő, hogy egyetlen egy sincs említve a klasszikus filozófus szerzők, például *Arisztotelész*, de az akkor már a „konzervatívnek” számító Philipp Melancton, Bartholomäus Keckermann, Clemens Timpler (Timplerius) vagy Rudolf Göckel (Rudolphus Goclenius), illetve a „modernnek” tartott Pierre de la Ramée (Petrus Ramus), René Descartes (Renatus Cartesius) és

között peremartoni, 1758–1775 között teveli lelkész, 1775-ben nyugállományba vonult. 1745-től haláláig a dunántúli egyházkerület püspöke is volt. 1785-ben halt meg. KÖBLÖS–KRÁNITZ 2005. 37. ❷ *Amstelodami*, 1646. A hátsó kötéstábla belsején: *Possidet Johannes S. Laki ab anno 1788. 1. Aprilis ex donatione colendissimi Martini Bagosi*. Az előzéken: *Adnumerat suis libris Dániel Járdánházy 1809*. Az első kötéstábla utáni üres oldalon: *Illustrissimus dominus Daniel Járdánházy studiosus togatus in annum 6^{im} designatus rector ecclesiae Helveticae confessioni additae Kömlődiensis bibliothecam illustris collegii reformatorum Papensis hoc libro gratis auctam esse voluit. Signavit die 10^a Martii 1815*. Stephanus Várady bibliothecarius manu propria. DREK K III. 2025. Erről a kötetről szól Kis Ernő is, de a kiadás évét hibásan 1666-nak írja. KIS 1896. 28. **Bagosi Márton** 1723-ban subscribált a debreceni kollégiumban, majd 1735-ben Utrechtben tanult tovább. 1754 előtt dadi lelkész volt. KÖBLÖS–KRÁNITZ 2005. 52. **Járdánházy Dániel** először Óriszentpéteren tanult. 1806-ban iratkozott be poétának a pápai kollégiumba. 1809-ben subscribált. 1815-ben hatodévesként ment ki Kömlődre rektornak. 1827–1835 között ajkai lelkész volt. KÖBLÖS 2006b. 451, 794, 1030. TÓTH 1927. 17. ❸ *Lugduni Batavorum*, 1656. A címlapon: *Valet florenos 2. Ex libris Francisci D. Komáromi ab anno 1712*. DREK K III. 3025b. **Kiskomáromi Dankó Ferenc** 1700-ban subscribált a debreceni kollégiumban, majd aranyosi, 1704–1707 között lepsényi, 1707 után pedig nagyvázszyi rektor lett. Itt lépett elő lelkész-szé, 1721-ben pedig Kádártán volt lelkész. KÖBLÖS–KRÁNITZ 2005. 94. ❹ *Cassellis*, 1656. A címlapon: *Michaelis B. Thallyai anno 1660. 16. Junii*. Az első kötéstáblán belül: *Liber bibliothecae collegii reformatorum Papensis*. DREK K III. 658. **Tallyai B. Mihály** 1643-ban subscribált a sárospataki kollégiumban. 1649-ben a franekeri, groningeni és az utrechti egyetemen is tanult. Tokajra került rektornak. HÖRCSIK 1998. 73. HELLEBRANDT 1886. 608. MIKLÓS 1917. 4. ANTAL 1888. 278. SEGESVÁRY 1935. 16. BOZZAY–LADÁNYI 2007. 62 (280. sz.), 127 (1284. sz.), 182 (2155. sz.).

²⁸ Az egyik példány kötéstáblája hiányzik. A címlapon tulajdonosbejegyzés: *Successit in possessionem Michaelis Lepsenyi ex oblatione dominae viduae relictiae clarissimi pie ac beate defuncti Johannis Szabo anno 1725*. DREK RMK I. 1161/1. A másik példány első kötéstáblájának belsején: *Stephani Budai*. Más kézzel: *Ezen könyvet mint ítélete szerént ritkát a' Pápai Reformatum Collégium Könyves Tárába ajándékozza annak eddig volt birtokossa, Budai István maga saját kezével Kadarkúti Prédikátor*. DREK RMK I. 1161/2. **Budai István** Ácsról származott. A nánási iskolából ment a debreceni kollégiumba, ott 1774-ben subscribált, 1778-ban volt ötödéves. 1786–1795 között istvándi, 1795–1811 között kadarkúti lelkészként szolgált. THURY 1908. 319, 341. BECK 1935. 17.

William Ames (Guilielmus Amesius) munkái közül.²⁹ Így a teljes filozófiai tananyag oktatására ez a részlet sem nyújt bizonyítékot, sőt inkább kételyeinket növeli.

5. Kocsi Csergő Bálint volt pápai rektor 1677-ben készült egyháztörténeti munkájának leírása a pápai kollégiumról

Ez az első rövid magyar református egyháztörténet mintegy ötven évvel előzte meg Debreceni Ember Pál nyomtatásban megjelent munkáját. Eredeti kéziratát a zürichi Zentralbibliothek őrzi, de egy Sinai Miklós-féle másolata a tiszántúli egyházkerület levéltárában is megtalálható, az 1900-as évek elején pedig a Zürichben kutató Thury Etele is lemásolta azzal a meg nem valósult szándékkal, hogy szövegét publikálni fogja. Végül intézményünk néhai le-

²⁹ **Sárospatakon** filozófiából az 1620-as években *Arisztotelész* műveit, *Goclenius* fizikáját, logikáját és filozófiáját, *Timplerus* fizikáját és metafizikáját, *Melanchton* és *Keckermann* fizikáját és logikáját, *Vesalius* anatómiáját oktatták. Tolnai Dali János rektor – szakítva a skolasztikus szemlélettel – az 1630–1640-es években a filozófia oktatásában *Ramus* dialektikáját, aritmetikáját és geometriáját, valamint *Amesius* etikáját és „Technometriáját” részesítette előnyben. A korábbi korszak művei a sárospataki kollégiumi könyvtár 1623-as és 1635-ös könyvjegyzékében is megtalálhatók. MÉSZÁROS 1981. 319. MAKKAI 1981. 44, 49, 51. MONOK-VARGA 1988. 21–23, 57, 59–60, 64–65, 67. A **debreceni** kollégiumi könyvtár legkorábbi fennmaradt teljes könyvjegyzékében, az 1706-osban is megtalálhatók *Arisztotelész* művei, valamint *Timplerus* fizikája, logikája és metafizikája, *Melanchton* fizikája és dialektikája, *Keckermann* fizikája és logikája, *Goclenius* filozófiája. MONOK-VARGA 1988. 154–155, 157, 159, 162, 164–165, 167–168, 171–172, 174, 177–179, 183, 185, 192. Ugyanakkor 1660 után *Martonfalvi Tót György* nemcsak tanította *Ramus* alapján a filozófiát, hanem munkáit saját magyarázataival bővítve ki is adta. Az 1670-es években kollégája, *Szilágyi Tönkö Márton* *Descartes* nézeteit tükröző filozófia tankönyvet adott ki saját neve alatt. Mindezek több példányban is fellelhetők az 1706-os könyvjegyzékben, hasonlóképpen latinul és franciául *Descartes* művei, valamint *Menyői Tolvaj Ferenc* aritmetikája is. MÉSZÁROS 1981. 326. BARCZA 1988. 54–61. MONOK-VARGA 1988. 153, 173, 180–181, 184–187. Az 1630–1640-es évek **gyulafehérvári** filozófiai tankönyveit Porcsalmi András jegyzetei alapján ismerhetjük. Az alap itt a hagyományosabb *Arisztotelész*, *Timplerus* és *Keckermann* lehetett. MÉSZÁROS 1981. 331. A **kolozsvári** kollégiumi könyvtár 1666–1668 között keletkezett könyvjegyzéke szerint itt is megvolt *Arisztotelész* számos műve, *Melanchton* dialektikája, *Goclenius* filozófiája, *Keckermann* metafizikája és fizikája, *Timplerus* metafizikája és fizikája, de Bethlen Miklós önéletrajzi feljegyzései alapján tudjuk, hogy az 1660-as évek elején *Apácai Csere János* jóvoltából már a „modernekek”: *Descartes* és *Ramus* munkái voltak a filozófiatanítás alapjai. MONOK 1991. 54, 56–58, 60–63. MÉSZÁROS 1981. 345. **Nagyenyedén** a kollégiumi könyvtár 1679–1680-as könyvjegyzéke egyaránt tartalmazza „a régiek” munkáit (*Melanchton* dialektikáját, *Keckermann* matematikáját, asztronómiáját, fizikáját és etikáját, *Goclenius* filozófiáját és fizikáját, *Timplerus* metafizikáját és fizikáját) és az „újak” műveit (*Ramus* dialektikáját, aritmetikáját és geometriáját, *Descartes* geometriáját, *Amesius* „Technometriáját”) is. MONOK 1991. 126, 128, 145–150, 160, 162–163, 166–168. Az itt felsorolt szerzők közül a pápai törvénykönyv 22. törvényének tankönyvfelSOROLÁSA egyet sem említ.

véltárosa, Miklós Dezső tette közzé az eredeti latin szöveget magyar fordítással együtt, egy – sajnos – igen nehezen hozzáférhető magánkiadásban.

Kocsi Csergő 1659-től kezdve részletesen leírja, hogyan próbálta Pápa akkori földesura, Esterházy Pál visszaszorítani a reformátusok vallásgyakorlatát. Megemlékezik az 1660-as templomfoglalásról, a kollégium épülete ellen intézett sikertelen támadásokról, az egyik lelkészlak 1671-es elvesztéséről, a Séllyeit és őt magát ért zaklatásokról és az 1674-es gályarabper ideje alatti pápai eseményekről. Ezután ír néhány nagyon fontos mondatot az iskoláról, melyet alább mi is közlésre érdemesnek tartunk:

*Schola Papensis olim satis³⁰ illustris fuit, ut quae nonnunquam per duos professores administrabatur, et juvenus in philosophicis et theologicis instruebatur, hincque minores ecclesiae suos ministros accipiebant. Nunc schola distributa per classes habet unum scholae directorem Nicolaum Dobravitzai, qui hoc tempore in logicis et catecheticis instituit juventutem, et sex praeceptores, quorum duo vernaculam, quatuor Latinam scholam in rudimentalibus, etimologicis, poeticis et rhetoricis informant.*³¹ vagyis:

*A pápai iskola egykor olyannyira kiváló volt, hogy nemritkán két professzor is vezette, és az ifjúságot filozófiára és teológiára tanította, a kisebb egyházak pedig innen kapták lelkészeiket. Most az osztályokra bontott iskolának van egy iskolaigazgatója: Dobraviczai Miklós, aki ezidő szerint logikára és a katekézisre tanítja az ifjúságot, valamint hat tanítója, akik közül kettő a magyar, négy a latin osztályokat tanítja, [az utóbbiak] elemi ismeretekre, etimológiára, poetikára és retorikára.*³²

Milyen fontos információkat árul el Kocsi Csergő Bálint eme leírása a pápai kollégiumról? Ahogy az 1651-es levél, így ez a tudósítás is két idősíkról tájékoztat.

1. **Korábban** (olim, az 1659–1660-as események előtt) a pápai kollégium igen kiváló volt:

- a. sokszor **két** professzort is alkalmazott,
- b. ezek **filozófiát** és teológiát tanítottak,
- c. a kollégium biztosította a lelkészek utánpótlását a kisebb gyülekezetek számára.

2. **Most** (1677):

- a. **egyetlen** professzor van,
- b. ő tanítja a **logikát** és a katekézist,
- c. a hat diáktanító közül kettő az anyanyelvi, négy a latin osztályokat viszi egészen a retorikáig bezárólag.

³⁰ A szövegközlésben hibásan *statis*.

³¹ MIKLÓS 1993. 41. Első mondatát választottuk jelen tanulmányunk címéül.

³² MIKLÓS 1993. 101. Fordítását némileg pontosítottam.

Ez a forrás, melyre Vladár Gábor is hivatkozik egy tanulmányában,³³ közli az **egyetlen** adatot arra nézve, hogy 1660 előtt a filozófiát teljes körűen oktatták Pápán. Ha két professzor is működött, akkor valóban megoszthaták egymás között a filozófia és a teológia tanítását, és így mindegyiküknek juthatott elegendő ideje és energiája témaköre részletes kifejtésére (ezen belül a filozófia összes ágának szisztematikus oktatására is).

Ami a lelkésztanpótlást illeti, ha megvizsgáljuk az egyházkerület kisebb gyülekezeteibe kikerült lelkészek előtanulmányait, azt mondhatjuk, hogy valóban **sok** lelkészt nevelt a pápai kollégium az egyházkerület gyülekezetei részére. De ez a sok **nem a többséget** jelentette: 25% volt azzal az 59%-kal szemben, akik más kollégiumokból jöttek ide. (Bizonytalanságainkat mindenestre növeli az a már említett tény, hogy az 1649 előtt Pápára beiratkoztak névsorának keltezése erősen kérdéses.)

Kocsi Csergő tudósítása azonban arra is fényt vet, hogy az 1660-as évektől kezdve ez a helyzet gyökeresen megváltozott. Leírása majdnem a korábbi tanulmányunkban az 1720–1740-es évekre felrajzolt képpel egyezik meg: akkor a rektor mint egyetlen felnőtt tanár teológiát, logikát és retorikát is tanított, a diáktanárok csak poétikától lefelé vették át a tanulócsoporthoz oktatását.³⁴ A helyzet 1677-ben csak annyival volt jobb, hogy ekkor még a retorika tanítása nem az azévből rektorságot viselt *Dobravicai Sáfár Miklóst* terhelte, de filozófia helyett itt is már csak a **logika** van említve, és feltűnő a **katekézis** emlegetése a szélesebb értelmű teológia helyett is.

Hogy az 1650-es évek legvégén, az 1660-as évek elején már valóban csak egy professzor lehetett Pápán, arra egy későbbi forrásunk szolgáltat közvetett bizonyítékot. A XVII. század végén Veleméren lelkészkedő *Óvári Péter* 1628 körül született. Előtanulmányaira egyetlen adatunk van: valamikor 1656 és 1658 között lett a pápai kollégium tógás diákja. 1674-ben már Veleméren szolgált. 1698-ban Kazó István győri főesperes, vasvári prépost egyházlátogatása során azt vette róla jegyzőkönyvbe, hogy **logikát és morálist** tanult. Ő tehát nem a teljes filozófiát tanulta, csak logikai alapozást kapott!³⁵

Ugyanakkor forrásunk – ellentétben a korábbi időkkel – viszonylag pontos képet rajzol a kollégium alsóbbszintű oktatásáról.

Az elemi tagozatról annyit tudunk meg, hogy ott anyanyelven folyt az oktatás, és két osztályra voltak bontva a tanulók (*scholae vernaculae*). Ez a két osztály – többi református iskolánk analógiájára – alighanem az ábécések-szótagolók és olvasók (*abecedarii et collectores, lectores*) lehettek. A középső

³³ VLADÁR 2006. 12.

³⁴ KÖBLÖS–KRÁNITZ 2005. 11–14.

³⁵ PATAKY 1990. 93. PATAKY 1992. 282.

tagozat tanítási nyelve és egyben alaptananyaga már a latin, az egyes osztályok is onnan nyerték a nevüket, hogy a tanulók hol tartottak a latin nyelv elsajátításában.

A pápai középiskolai tanulócsoporthok legelső szintje az alapozó (*rudimentalista*) nevet viseli, ami – az 1718-as helyzethez hasonlóan – az 1730–1750-es évek névszórágózó (*declinista*) és igeragozó–melléknévfokozó (*coniugista et comparista*) csoportjait foglalhatta magában. Az ezt követő, talán szófejtőnek fordítható *etymologista* általában a *grammatista* osztály szinonímája, melynek tananyaga már a teljes latin szótan rendszerezése, ismételése volt. Mivel azonban a mi felsorolásunkból hiányzik a mondattant tanuló *syntaxista* csoport, Pápán ekkor az *etymologista* a későbbi *grammatista* és *syntaxista* osztályok együttes tananyagát lefedő csoport lehetett. A középiskolai tagozat két felső osztálya, a költészettannal illetve szónoklattannal foglalkozók (*poetae, rhetores*) általánosan használt kifejezések, nem igényelnek külön magyarázatot.³⁶

Az eddig idézett öt forrás együttes értelmezése tehát azt sugallja, hogy a kollégium virágkorát az 1630-as években lassan induló, 1649 után gyorsuló, 1659 után pedig rohamossá váló hanyatlás követte, a mélypont pedig az 1671–1674 közti időszak volt. Az 1680-as évek azonban megint a lassú gyarapodás képét mutatják. 1680-ban megnagyobbították az iskola épületét, mert **a diákság már nem fért el** a régiben! Az 1681-es és 1687-es vallásügyi törvényeket követően még új templom építésére is sor került az iskola udvarán.³⁷ Következő forrásunk szintén alátámasztja, hogy az 1690-es évek egy újabb, bár rövid időtartamú és kisebb felvirágzást hoztak.

6. Kocsi Csergő Bálint rektori beszédének részlete 1693-ból

Könyvtárunk kéziratára őriz egy kis méretű, 800 oldalas kéziratot, melynek első felében Kocsi Csergő Bálint egy etikai tárgyú írása és 13 rektori beszéde olvasható. A 11. beszédet 1693. november 26-án mondta el a

³⁶ Az elemi és középiskolai tagozat tanulócsoporthjairól részletesebben: KÖBLÖS 2004b. 112–114. Az ott jegyzetben felsorolt források adatait még kiegészítik a nagyenyedi kollégium XVIII. század eleji névsortöredékei is. Ezek szerint 1711-ben az elemi tagozat hat csoportból állt: *colligentes, legentes, declinistae novitii et veterani, comparistae novitii et veterani*. Egy XVIII. század eleji keltezetlen névsor viszont a *colligentes* és *legentes* csoport felett *declinistae* és *comparistae*, majd *rudimentistae maiores*, végül *etymologistae* csoportot szerepeltet, eszerint ekkor a névszórágózók és a melléknévfokozók számíthattak a *rudimentistae minores* közé, a *rudimentistae maiores* pedig az igeragozók lehettek. Egy 1709-es és egy 1715-ben vagy 1716-ban keletkezett névsor a rudimentisták fölött a következő csoportokat sorolja fel: *etymologistae, syntaxistae, poetae, rhetores, logici*. Itt az etimologisták egyértelműen a grammatisták szinonímája. JAKÓ–JUHÁSZ 1979. 125–128, 131–132.

³⁷ DREL III. 62. e. LISZKAY 96. LISZKAY 1875. 46. TÓTH 1941. 96–97, 100, 103–104.

kollégium előadótermében, mikor harmadik rektorságát kezdte.³⁸ Ebben olvasható a pápai gyülekezet lelkipásztorainak és az iskola felügyelőinek köszöntése után a következő mondat is:

*Tum etiam tibi, vir doctissime, praestantissime, cui hodie unanimi procerum voto et communi consensu collega allegor, societatem omnis oneris, honoris et mutui amoris polliceor.*³⁹ vagyis:

*Továbbá, igen tanult és igen kiváló férfit, aki mellé ma az előjárók egyhangú óhaja és közös egyetértése kollégaként kiválasztott, azt ígérem neked is, hogy osztom veled minden nehézségen és elismerésen, valamint a kölcsönös szeretet [gyakorlásán].*⁴⁰

Sajnos nem tudjuk, ki volt személy szerint ez a kolléga, annyi azonban bizonyos, hogy 1693-ban ismét **két professzort alkalmazott** a pápai iskola, ami legalábbis lehetővé tette, hogy klasszikus felépítésű, teljes kollégiumként működhessen. Néhány oldallal később ugyanez a kötet örökítette meg annak a nyolc teológiai tételnek a felsorolását, melyek megvédését az 1694 őszi vizsgaidőszakban Szilvási Péter pápai diák respondensként elvállalta.⁴¹ Szilvási később, 1701–1703 között pápai rektorságot viselt. Ez az adat legalábbis annak egyértelmű jele, hogy az 1690-es évek közepén még voltak **teológiai** disputák a pápai kollégiumban. A feltételek legalábbis adottak voltak filozófiai viták rendezésére is, bár erre nézve nincsenek adataink.

A pápai kollégium oktatási szerkezetét a XVII. századra és XVIII. század első felére vonatkozóan a **2. sz. ábra** mutatja.

II.

STATISZTIKAI VIZSGÁLATAINK EREDMÉNYE

Most lássuk, hogy fenti adatainkat mennyiben támasztják alá és egészítik ki statisztikai vizsgálataink! Adattárunkat most is elsősorban arra használtuk, hogy az egyházkerületünk területén szolgált lelkészek, leviták és rektorok előtanulmányainak jellemzőit vizsgáljuk. Milyen törvényszerűségek, tendenciák bontakoztak ki ebből a vizsgálatból?

³⁸ Oratio inauguralis, quam 26. Novembris 1693. in publico auditorio scholae reformatae Papensis Valentinus C. Kocsi habuit, cum tertium moderamen scholae subiret ex decreto venerabilis presbiterii. DREKK O.308. 343–368. SZABÓ 1987. 61. (247. sz.)

³⁹ Uo. 367.

⁴⁰ Saját fordítás.

⁴¹ *Positiones theologicae, quas ad diem examinis autumnalis IV. Calendas Octobris 1694. inchoative celebrandi in schola reformata Papensi pro specimine tyrocinii sui theologici defendendas suscipit Petrus Szilvasi Papensis.* DREKK O.308. 396–399.

Kezdjük azzal, hogy nézzük meg, lelkészeink és rektoraink hány %-a tanult a pápai kollégiumban! Vizsgált korszakunkban ez 26%, ami meglehetősen alacsony szám. Ez a XVIII. századra valamelyest emelkedett, akkor 28% volt. Ugyanakkor a vizsgált személyeket kategóriákra bontva már némileg más kép rajzolódik ki előttünk, amit az **1. grafikon** mutat. Míg a lelkészek két csoportja (pápai és vidéki) és a pápai rektorok esetében az átlagoshoz hasonló a trend, a vidéki rektorok esetében sokkal meredekebb az emelkedés. Eszerint **a lelkészek és a pápai rektorok kiválasztásánál egyik században sem volt döntő tényező a Pápán tanulás.** Ugyanakkor a kevésbé jelentős pozíciónak számító vidéki rektorságok betöltésénél a XVIII. században ugrásszerűen előretört a Pápán tanulás szerepe, ami arról tanúskodik, hogy abban a korszakban **erősödött Pápa egyházkerületi anyaiskola jellege.**

A Pápán nem tanult 58%-ot (ami a Pápán tanultak több, mint kétszerese!) 100 %-nak véve a látogatott iskolák földrajzi megoszlását a **2. sz. grafikon** mutatja. A későbbi korszak adataival összevetve itt a Debrecen–Sárospatak arány viszonylagos kiegyensúlyozottsága a feltűnő, később jelentős az eltolódás Debrecen javára (nagyobb lett a Debrecenbe jártak aránya, és ennél erősebben visszaesett a Sárospatakra jártaké). Ennek oka nyilván a sárospataki iskola viszontagságos sorsában, 1671–1703 közti száműzetésében keresendő, míg Debrecen ezalatt viszonylagos nyugalomban fejlődhetett. Emellett megfigyelhető az is, hogy a XVIII. századra valamivel nőtt az erdélyi kollégiumok, és némileg csökkent a második élvonalbeli kollégiumok szerepe.

A Pápán tanult 26%-ot 100%-nak véve 66% **csak Pápán** tanult, 34% pedig **más hazai oktatási intézményben is.** A későbbi korszakban már jóval nagyobb, 51%-os a máshol is tanultak aránya, ami azt mutatja, hogy **a vizsgált korai időszakban a többi hazai oktatási intézményhez viszonyítva erősebbnek tartották a pápai kollégiumot, mint később.**

A máshol is tanultak között a Sárospatak–Debrecen arány a korai korszakban Sárospatak felé billent (48, illetve 42%), a XVIII. századra a kiegyenlítődés jellemző (39,5, illetve 38% lesz). Ennek lehetséges okát fentebb már vázoltuk.

Emellett megfigyelhető, hogy a Pápán tanultak 7%-a a XVII. században bizonyíthatóan már egy másik magasabb szintű hazai iskolából, közelebről a második élvonalbeli nagyszombati kollégiumból érkezett. Ez a csoport az említett iskola pusztulása következtében a XVIII. századra gyakorlatilag teljesen elolvadt (összesen 2 olyan vidéki rektorról tudunk, akik pápai tanulásuk előtt valamelyik erdélyi kollégiumban is megfordultak, ezek egyike erdélyi származású is volt; ez az összes Pápán tanult személy kevesebb, mint 1%-a).

2. sz. ábra
A PÁPAI KOLLÉGIUM FELÉPÍTÉSE A XVII. SZÁZADBAN ÉS A XVIII. SZÁZAD ELSŐ FELÉBEN

	1620–1650-es évek	1677	1693	1718	1732–1752
Felső tagozat (aláíró diákok)	theológiai filozófiai?	theológiai	theológiai filozófiai?	„studentes maximii” nobiles	theológiai
Középső tagozat	A tanulócsoporthoz neve nem ismert.	logici rhetores	A tanulócsoporthoz neve nem ismert.	poetae	logici et rhetores
		poetae		poetae	poetae
		etymologistae		syntaxistae	syntaxistae
		rudimentistae		grammatistae	grammatistae
Alsó tagozat	A tanulócsoporthoz neve nem ismert.	scholae vernaculae	rudimentistae	rudimentistae	coniugistae et comparistae
			synopsistae vel alphabetici	parvistae	declinistae

A hazai kollégiumokban tanult összes személyt tekintve csupán 17%-uk tanult **csak Pápán**. Ez meglehetősen kicsi szám, bár még mindig nagyobb, mint később (akkor 14,5 %-ra csökken). Ezek között a személyek között pápai lelkész és rektor nincs is (a későbbi időszakban is csak 1 pápai rektor van). Ez a számsor viszont azt látszik alátámasztani, hogy **a fajsúlyosabb pápai állások betöltéséhez mind a korai, mind a későbbi időszakban kevésnek tekintették a pusztán a pápai kollégiumban megszerzett tudást**.

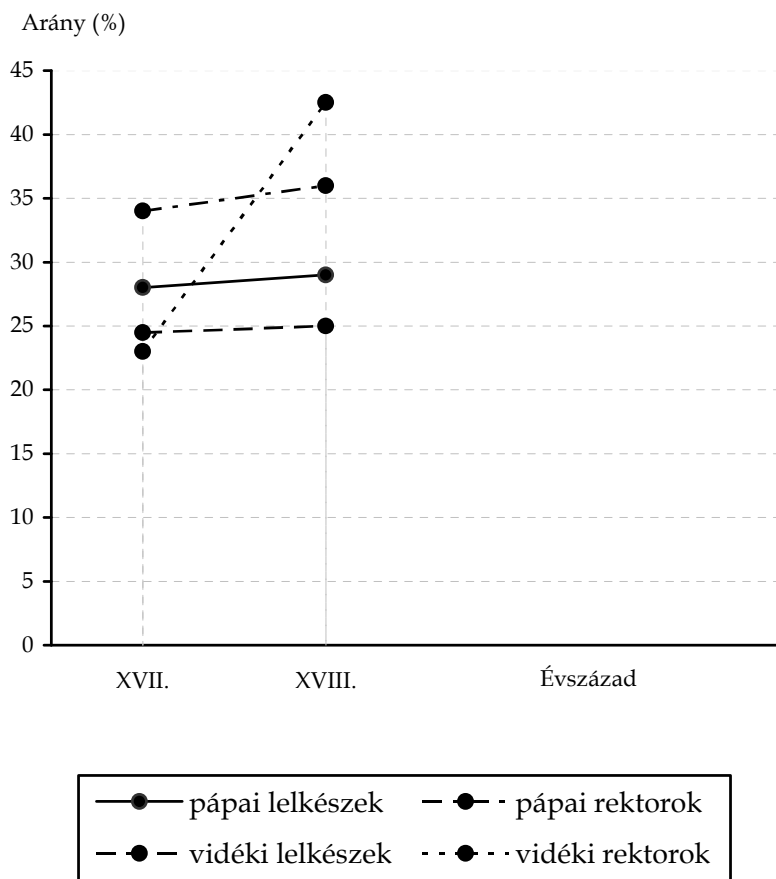
Ami a **külföldi tanulmányokat** illeti, a **3. sz. grafikon** kategóriánként ad tájékoztatást az ebben részesült személyek arányszámairól. Velük szemben az első korszakban csak hazai kollégiumokat a pápai lelkészek 14, a pápai rektorok 33, a vidéki lelkészek 18 és a vidéki rektorok 40%-a látogatott, a későbbi korszakra ez 53, 32, 59, illetve 57%-ra módosult.

Ezek az adatsorok arról tanúskodnak, hogy míg a pápai rektorokkal szemben végig fennmaradt, sőt a későbbi korszakra némileg meg is nőtt a külföldi tanulmányok elvárása, a pápai lelkészek esetében a későbbi korszakban ez erősen visszaesett, náluk inkább megelégedtek hazai tanulmányokkal. Ami a vidékieket illeti, az idő előrehaladtával a lelkészeknél a külföldi tanulmányok aránya némileg, a hazaiaké pedig jelentősen nőtt, a rektoroknál viszont az előbbi drasztikusan visszaesett, míg az utóbbi enyhén nőtt.

Erre építve megkockáztathatjuk azt a következtetést, hogy **a pápai rektorság és a vidéki prédikátori állások presztízse** az idő múlásával egyenletesen **nőtt**, míg a „ranglétra” két szélén elhelyezkedő **pápai lelkészeké és vidéki rektoroké csökkent**. (Nem feledhetjük azonban, hogy bizonytalansági tényező a kérdéses személyek nagy száma, ami főleg a korai korszak vidéki lelkészeire és rektoraira jellemző.)

1. grafikon

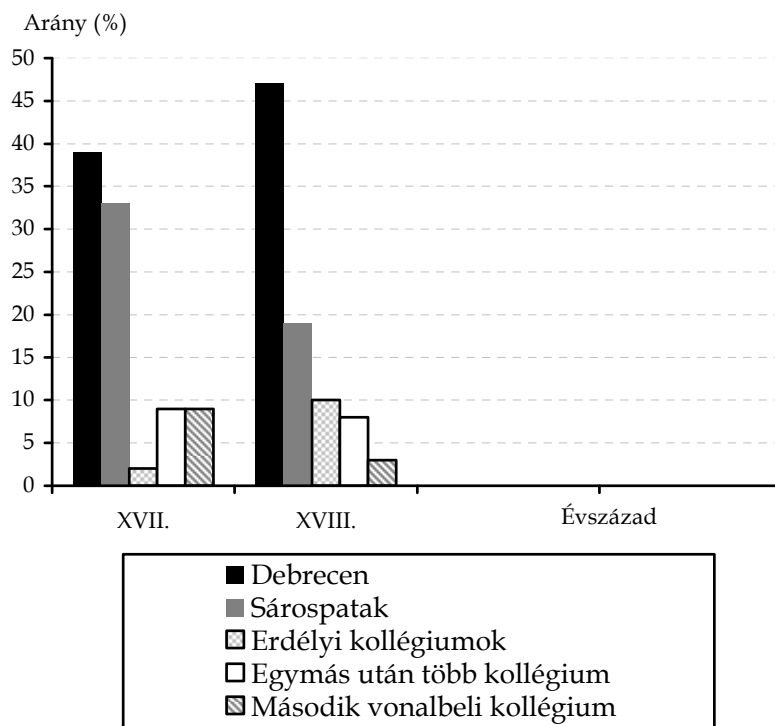
A pápai kollégiumban tanult személyek

	XVII. század	XVIII. század
Pápai lelkészek	28%	29%
Pápai rektorok	34%	36%
Vidéki lelkészek	24,5%	25%
Vidéki rektorok	23%	42,5%

2. grafikon

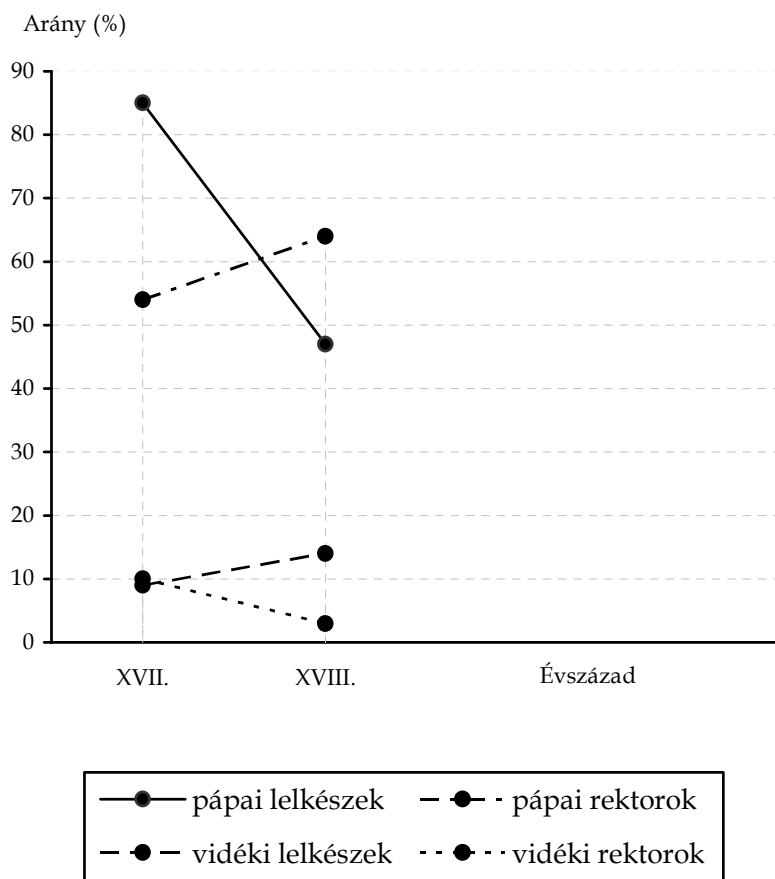
Más hazai kollégiumban tanult személyek

	XVII. század	XVIII. század
Debrecen	39%	47%
Sárospatak	33%	19%
Erdélyi kollégiumok	2%	10%
Egymás után több kollégium	9%	8%
Második vonalbeli kollégium	9%	3%

3. grafikon

Külföldi akadémiákon tanult személyek

	XVII. század	XVIII. század
Pápai lelkészek	85%	47%
Pápai rektorok	54%	64%
Vidéki lelkészek	9%	14%
Vidéki rektorok	10%	3%

A külföldön tanultak közül levonván azokat, akik hazai előtanulmányai homályban maradtak, vizsgáljuk meg a többiek hazai iskoláit!

Ha őket 100%-nak vesszük, nagyjából tizedük ment **pápai tanulmányai után közvetlenül külföldi akadémia**ra. Ez a 11%-os, egyébként kis arányszám meglehetősen magas viszont a későbbi 1,5-hez képest: a XVIII. században mindössze 2 vidéki lelkész volt így, míg a most vizsgált korai korszakban a 3 vidéki lelkész mellett 1 pápai lelkész és 3 pápai rektor járta ezt az utat). Közülük is 1–1 pápai és vidéki lelkész, valamint az összes pápai rektor pápai tanulmányait megelőzően a korai időszakban jelentős második élvonalbeli kollégiumban, a nagyszombati iskolában tanult.

Ezzel összefüggésben a korai korszakban még viszonylag kevesen voltak azok, akik a pápai kollégiumban végzett tanulmányok után még más hazai tanintézményekben fejlesztették tovább tudásukat, és azután mentek külföldre (mindössze 2 pápai és 1 vidéki rektor, ami átlagosan 5%; a későbbi időszakban ebbe a csoportba háromszor annyian fognak tartozni, mint a Pápáról közvetlenül külföldre indulók!).

Ez annak a jele, hogy **a pápai kollégium a korai korszakban volt olyan erős, hogy egymagában is alapja lehetett egy külföldi akadémia látogatásának.**

A fenti személyekkel szemben a külföldön tanultak túlnyomó részét, 84%-át azok teszik ki, akik a korai korszakban nem Pápáról, hanem valamely más hazai kollégiumból kerültek ki külhoni akadémiákra. Ez az arány a XVIII. századra szinte semmit nem változott (83% lett). A külföldre menni szándékozók nagy többsége tehát nem Pápát választotta előtanulmányai színhelyéül, még azok sem, akik később egyházkerületünkben vállaltak szolgálatot. Ez viszont ismét annak a jele, hogy **a pápai kollégium a hazai református oktatási intézmények hierarchiájában egyértelműen Sárospatak, Debrecen és a nagyobb erdélyi kollégiumok mögé szorult, még a korai korszakban is!**

Ha az általános arányszámot kategóriánként bontjuk, a külföldi akadémiákat látogatók hazai előtanulmányainak színhelyét vizsgálva kiviláglik, hogy az idő múlásával a pápai kollégium súlya a többivel szemben a rektorok esetében csökken, míg a lelkészeknél nő. Különösen feltűnő a 22%-os csökkenés az előkelő állásnak számító pápai rektorok esetében, akiknél egyébként a külföldön tanulás aránya a XVIII. századra 10%-kal nőtt. Ez mindenképpen annak a jele, hogy **a korai korszakban a pápai kollégium magasabb színvonalú oktatást nyújtott, mint a XVIII. században.**

A lelkészek és rektorok tanulmányaira vonatkozó részletes adatsorokat a tanulmány szövege után található táblázatok tartalmazzák (1–5. sz. táblázat).

Összefoglalásképpen tehát elmondhatjuk, hogy statisztikai vizsgálódásaink megerősítették a forrásaink által is sugallt következtetéseket. Eredményeinket négy pontban összegezhetjük.

1. A **filozófia teljes körű oktatását** két időszakban tudjuk problémamentesen elképzelni: **az 1640-es és az 1690-es években**. Ekkor volt két professzora a kollégiumnak, és ekkor emleget Kocsi Csergő is filozófiai oktatást az 1660-as évek előtről szólva. A korszak bizonyos szakaszaiban csak a **logika** oktatását említik, vagy arra utalnak (1630, 1650-es évek vége, 1660 előtt, 1677). Vitát több forrásunk is emleget (1585, 1630, 1694), de ezek, amennyiben tárgyukat is megnevezik, **logikai vagy teológiai disputák** voltak.

2. A **pápai kollégium oktatási színvonala** a többi hazai felsőfokú református oktatási intézményhez viszonyítva **a XVII. században magasabb volt, mint a XVIII. században**.

3. A korai időszakban is kisebbségben voltak azok a vidéki lelkészek és rektorok, akik csak Pápan tanultak, a fajsúlyosabbnak számító **pápai állások betöltésénél** azonban még fokozottabban érvényes volt, hogy **pusztán a pápai kollégiumban végzett tanulmányok kevésnek bizonyultak**. Ezt a későbbi pápai lelkészek és rektorok ekkor általában külföldi tanulmányutakkal egészítették ki.

4. Viszont **a pápai iskola volt olyan erős ebben az időszakban**, hogy elvégzése után **azonnal lehetett külföldi akadémiára menni**.

„Mindenkor az országban harmadiknak tartatott...” – állította a XVIII. század végén Oswald Zsigmond a városban működő kollégiumról.⁴² Egyetértünk Vladár Gábor állításával, miszerint „nem valószínű, hogy az iskola vezetőségét történelemhamisítással volna érdemes vádolni”,⁴³ ugyanakkor fenntartjuk azon feltételezésünket, hogy a lokálpatrióta pápai presbiter a valóban hősi múlt emlékeit mosta össze kora viszonyaival, ezáltal némileg idealizált képet festett az intézmény elmúlt évszázadairól. Egyáltalán Oswald megközelítését is elhibázottnak érezzük. Mire alapozzuk ezt?

Annyira különböztek egymástól a XVII. és a XVIII. század Magyarországnak politikai és vallási viszonyai, hogy szinte **lehetetlen egy mindkét évszázadra érvényes egyértelmű rangsort felállítani a hazai kollégiumok között**.

A XVIII. század végén, ha leszámítjuk a kormányzatilag külön kezelt Erdélyben működő patinás református iskolákat, Magyarország területén valóban **három jelentős kálvinista kollégium működött**. A türelmi rendeletet

⁴² KÖBLÖS–KRÁNITZ 2005. 9–10, 25.

⁴³ VLADÁR 2006. 13.

követő másfél évtized során színvonalát tekintve Debrecen és Sárospatak mögé sikerült Pápának is szorosabban felzárkózni, ezért helytálló volt, és a századfordulóra sikert is ért el Osvaldék törekvése, hogy a pápai kollégiumot a többi egyházkerület is ismerje el a dunántúli egyházkerület anyaiskolájának.

A XVIII. század első felében azonban a különbség sokkal nagyobb volt Sárospatakkal és Debrecennel szemben, ekkor **Pápa inkább a második vonalbeli kollégiumokkal** (Losonc, Szatmár, Nagybánya, Máramarosziget, Székelyudvarhely) **volt egy szinten** (nem is szólva az 1752–1783 közötti száműzetés időszakáról, amikor a pápaiak adászteveli iskolájaként csak erősen redukált formában működhetett). Úgy véljük, az archontológiai–prozopográfiai adattárra épülő statisztikai módszer bevetésével ezt sikerült is meggyőzően bizonyítanunk sokszor idézett 2005-ös tanulmányunkban.

A XVII. század ennél sokkal bonyolultabb képet mutat, ezzel párhuzamosan a pápai kollégium megítélése sem lehetséges XVIII. század végi szemszögből tekintve.

Egyrészt a földrajzi különbségekre gondolunk. Ekkor az ország (a török hódoltsági területeket leszámítva) ténylegesen két részre szakadt: a királyi Magyarországra és Erdélyre, melyek határvidékén az állandóan változó méretű Partium speciális jogállású területe húzódott. A reformáció kálvini ágához csatlakozottak a tiszáninneni és tiszántúli részekén, valamint a Partiumban és Erdélyben alkottak erős tömböket. A sokszor fennmaradásukért, pusztalétükért küzdő dunántúli és felsődunamelléki kálvinisták sokkal rosszabb körülmények között szervezkedtek. Az ő szemükben **a pápai kollégium a környék legerősebb iskoláinak egyikeként**, a század végére pedig – Nagyszombat végleges és Komárom időleges pusztulásával – a legerősebb megmaradt iskolaként **a hit és a művelődés utolsó erős bástyája volt**. Ugyanakkor **a Kárpát-medence keleti tájai**, az ott található patinás oktatási intézmények (Sárospatak, Debrecen, Nagyvárad, Gyulafehérvár, Kolozsvár, Nagyenyed) **felől nézve Pápa már kevésbé tűnhetett erősnek**.

Másrészt a pápai kollégium oktatási rendje, színvonala ebben az évszázadban sem tekinthető állandónak, hisz külső körülményeinek változásai **nagy hullámzásokat** eredményeztek működésében is. Miként azt a jelen tanulmányunkban idézett források és az archontológiai–prozopográfiai adattárra épülő statisztikai vizsgálódásaink segítségével kimutattuk, **a kollégium az 1640-es években virágkorát élte**, ekkor elérte a klasszikus felépítésű kollégiumok oktatási színvonalát, a kortársak és a későbbi visszaemlékezések is így tekintettek rá. A sorozatos hullámokban rátörő támadások következtében azonban színvonala egyre inkább visszaesett, és **egy átmeneti**

felvirágzás (az 1690-es évek) után a XVIII. század közepéig már fokozatos leépülését kellett elszenvednie.

A történész számára a forrásoknak kényszerítő ereje van. Akkor is, ha olykor úgy tűnik, több évszázados berögződéseket kell megkérdőjeleznie. Célunk nem a mítoszrombolás volt, hanem az, hogy végre tiszta képet kapjunk méltán nagyra tartott ősi kollégiumunk múltjának egy fontos szeletéről. Reméljük, két tisztázó tanulmányunk segítségével sikerült megvalósítanunk kitűzött célunkat.

III.

A PÁPAI LELKÉSZEK NÉVSORÁNAK KIEGÉSZÍTÉSE

Mielőtt az adattárat közöljük, pár oldalt hadd szenteljünk néhány fontos új adatunk értelmezésének! A pápai lelkészek eddig közkézen forgó klasszikus listája ugyanis az utóbbi időben kiegészült még három személlyel, akikre érdemes röviden szövegszerűen is kitérni.

1. Pápai János 1621–1623

A körmendi Batthyány levéltár missilisei között leltünk két adatra, melyek Pápai János prédikátor tevékenységéről tudósítanak. Az egyik levelet Bethlen Gábor erdélyi fejedelem 1621-ben írta a pápai vár katonáihoz, ebben említi, hogy hozzá intézett könyörgő levelüket „*Papai Janos Praedicator alta!*” írták.⁴⁴ A másikat maga Pápai János írta Pápáról 1623-ban Batthyány Ferencnek, felkészítvén arra, hogy Zichy Pál veszprémi várkapitány két embere meg fogja keresni, hogy kieszközöljék: űzze ki Veszprémből Patai István püspök ottani lelkészt.⁴⁵ Mindkét esetben a pápai vár vitézeivel volt valamilyen kapcsolatban: az elsőben képviselőtüket látta el, a másodikban ebből a várból továbbított egy szomszéd helyőrségből kapott bizalmas információit.

⁴⁴ 1621. december 21. Magyarbród. IVÁNYI 1990. 249. A levél eredetije alighanem megsemmisült a történelem viharában, a Magyar Országos Levéltárban P 1314. jelzet alatt található Batthyány–missilisek mutatójában sem szerepel.

⁴⁵ *Datum Papae, 25. die Martii anno 1623. Nagysagodnac mint kegyelmes Patronussanac alazatossan szolgal Papai Janos Praedicator manu propria.* Kívül gyűrűs zárópecsét. Az Iványi-féle kiadványban hibásan az 1625-ös okmányok közé helyezték. Hogy az 1623-as kelet a helyes, azt két tény is erősíti. Az egyik, hogy emlegeti március 22-t mint szerdai napot. Ez 1623-ban tényleg szerdára esett. Másrészt 1623. március 25-i dátummal megvan a Batthyány–missilisek között az a levél is, amit az ebben az iratban emlegetett két pápai vitéz vitt Batthyány Ferencnek. IVÁNYI 1990. 255, 315–317. A Magyar Országos Levéltár munkatársa, *Virágné Künstler Éva* szíves közlése szerint a levél a Batthyány–levéltár missilis-gyűjteményének mutatójában szerepel a MOL P 1314. 35793. sz. jelzet alatt, de eredetije sajnos lappang.

A problémát legfőképpen az jelenti, hogy ebben az időben ismerjük mindkét pápai lelkész nevét: egyikük az öreg *Miskolci A. Péter*, másikuk *Kanizsai Pálfi János* volt. Így megkérdőjeleződik az a szakirodalomban sokszor emlegetett nézet, miszerint Kiskomáromhoz hasonlóan azért volt Pápán két református lelkész, mert egyikük a várbeli katonaság, másikuk pedig a város lakóinak lelkigondozását végezte, s így ellátásuk is különféle módon volt megoldva: a várlelkészt a katonaság, a városi lelkészt a városlakók fizették.⁴⁶

Mit árulnak el erről forrásaink?

Az tény, hogy a két lelkész párhuzamos szolgálata igen régi időkre nyúlik vissza.⁴⁷ Mindez már így lehetett a XVI. század hetvenes éveiben is,⁴⁸ sőt, Szakály Ferenc azt feltételezi, hogy ez a gyakorlat még a katolikus időkre nyúlik vissza, és a reformáció kezdetétől így ment át a protestáns lelkigondozásba is.⁴⁹

Arra viszont semmiféle bizonyítékot nem találtunk, hogy a két lelkész szolgálata megoszlott volna a katonaság és a városlakók között. Sőt, forrásaink ennek éppen ellenkezőjét sugallják.

A Kanizsai Pálfi-féle leveleskönyv egyik okmánya szerint Podári István főbíró 1612-ben Miskolci A. Péter mellé Kanizsai Pálfi Jánost hívta meg Pápára második lelkésznek. A levelet az esküdtekkal és a városi tanáccsal együtt részint a patrónus, **részint a katonaság, részint pedig a városlakók** nevében fogalmazta.⁵⁰

A pápai presbitérium 1617-es névsorából kiderül, hogy a testületben **egyaránt** képviselteti magát a „**vitézlő rend**” és a „**városi rend**” is, a szabályzat szövege pedig feladataik ismertetése során semmi különbséget nem tesz a

⁴⁶ „Ezen időktől [ti. Sztárai és a két Huszár idejétől kezdve] két papja volt a gyülekezetnek, egy a várban, egy a városban szolgált.” KÖVY 1994. 603. TÓTH 1941. 24, 53–55.

⁴⁷ Pápa város Kanizsai Pálfit meghívó levele 1612-ben a következőket írja: „Mivelhogy az mi varasunknac ugy szokasa szerint, miglen az Isten boldogjab allapatban tartotta, es anny soc romlas es vefödélöm alá nem vetötte volt, kiben ez el mult idökben forgoth, **mindenkoron közöttunc ket Praedicator lakot**, ugy mint illyen nagy gyülekezetben, holot egynec fölötte soc es el viselhetetlen faratsaga vagyon...” 1612. május 16. Pápa. DREL I. 21. a. 3v–4r. TÓTH 1808a. 85–86. TÓTH 1808b. 21–22. Miskolci A. Péter elhunyt után a dunántúli egyházkerület a felsődunamellékitől kért lelkészt, ebben a levélben olvashatjuk a következőket: „*Quod celebris ista ecclesia Papensis a duobus ministris hactenus fuerit regi solita, Tuae pietati id liquidissimum esse non dubitamus.*” 1625. június 25. Pápa. DREL I. 21. a. 99v–100v. THURY 1904a. 54–55.

⁴⁸ TÓTH 1941. 24.

⁴⁹ SZAKÁLY 1994. 164.

⁵⁰ „...**mindnyajunknac akarattyabol, mind Urunc ü Nagysaganac, mind Vitezlö rendnec es mind az egeß Varasnac akarattyabol** es önnön maganac Praedicator Urunknac engedelmebol... Kegyelmednec jo akaro atyafiai: Papai fő Biro Podari Istuan **az egeß Tanachial es Esküttekkel egyetemben örömetst fölgal.**” 1612. május 16. Pápa. DREL I. 21. a. 3v–4r. Ezt a levelet publikáló Tóth Ferenc is kihangsúlyozza. TÓTH 1808a. 85–86. TÓTH 1808b. 21–22, 54–55. TÓTH 1941. 24.

két lelkész között. A presbitériumot elfogadó és jóváhagyó nyilatkozatok között pedig a patrónus, Török István és a püspök, Patai István írásai mellett ott olvasható külön-külön a katonaság nevében nyilatkozó vicekapitány, hadnagyok és gyalogvajdák, valamint a városiak nevében nyilatkozó pápai főbíró, esküdtek és tanácsosok által kiállított kötelezvény is.⁵¹ Két másik forrásunk megőrizte a pápai presbitérium 1650-es névsorát is, ebben a **nemesi, a vitézi és a városi rend egyaránt** képviseltette magát.⁵² Az 1660-ból fennmaradt presbitériumi szabályzat hasonló összetételű testület megválasztásáról ad hírt.⁵³ A lelkészek ellátását illetően sem utal semmi a két prédikátor kétféle fizetésére.

Kanizsai Pálfi János meghívása után nem sokkal, 1615-ben a pápai reformátusok patrónusa és akkori földesura, Enyingi Török István írásban rögzítette, hogy gondoskodni fog ellátásáról.⁵⁴ Joggal feltételezhetjük, hogy ilyen kötelezettséget korábban Miskolci A. Péter felé is vállalt. Helyesen állapítja meg tehát Tóth Endre, hogy „a pápai lelkész a földesúr kenyerén élt – udvari

⁵¹ Az *Pápai Gyülekezetnek Presbytereiinek avagy Egyházi Tanácsinak Catalogussa: A' Vitézlkő rend közzül* (6 név), *A városi rend közzül* (6 név), *Presbyteri extraordinarii* (4 név, a városbíró és három esküdt), *Egyházfiak* (1–1 név a vitézlkő és a városi rendből). A felbecsülhetetlen értékű dokumentum először egy fogarasi levéltárban fellelt másolat alapján lett kiadva. POKOLY József: Az első magyar ref. presbyterium keletkezése és szervezete. = *Protestáns Szemle* 1901. 202–220. Az a másolat azóta elpusztult. A szöveget azonban egy másik XVIII. századi másolat is megőrizte, amit ma Kolozsvárott őriznek. Ezt nemrég városi könyvtárunk igazgatója publikálta. HERMANN ISTVÁN: Dokumentumok Pápa város és a pápai református egyház történetéhez. = *Lapok Pápa történetéből*. 1999/3. 153–163. A szabályzat 17 pontból álló VII. fejezetét, mely szorosabban szól a presbiterek feladatairól, egy Medgyesi Pál által írt könyv végéhez kötött 1650-es másolat alapján Szabó Károly publikálta. SZABÓ Károly: A pápai reform. egyháznak a presbyteriumot illető régi szabályai. = *Magyar Protestáns Egyházi és Iskolai Figyelmező* 1878. 32–36. A presbiterek névjegyzékét és a szabályzatot Thury is közölte egyházkerület-történeti munkájában. THURY 1998. I. 209–218. Tartalmilag elemzi: TÓTH 1941. 42–53.

⁵² *Anno 1650. 3^a Julii consules ecclesiastici ad regimen ecclesiae Papensis constituti: ex ordine nobilium* (3 név), *Az Vitezi Rendről* (9 név), *Városi Rendről* (12 név). 1650. július 3. Eredetije lappang. Közel korabeli másolatát a veszprémi egyházmegye I. sz. jegyzőkönyve őrizte meg. DREKK O.969. 172v–173v. Fennmaradt egy újkori egyszerű másolata is. DREL III. 62. e. Liszkay 29. LISZKAY 1875. 18–19. A névsor legnagyobb részét közli Tóth Ferenc is. TÓTH 1808b. 61–62. TÓTH 1941. 70.

⁵³ *Ithen a Nemesek közzül* (3 név), *a Lovasok közzül* (3 név), *a Gyalogok közzül* (3 név), *A' Majorokban kívül a' fölsőben* (3 név), *az alsóban* (3 név). 1660. november 8. Eredetije lappang. Szövegét az egyházi feladatait rögzítő, 1660. november 23-án kelt szabályzattal együtt két dokumentum is megőrizte. DREL III. 62. e. Liszkay 42–43. LISZKAY 1875. 24–27. PREI. Pápai református egyházköztség II. sz. jkv. 9–13. A névsort Tóth Ferenc is publikálta. TÓTH 1808b. 63–64. TÓTH 1941. 79–80.

⁵⁴ „...ő Kegyelmének tőlünk rendeltetett tisztességes fizetés, és ételre, italtra rendeltetett Kenyér, Bor és Hus naponként megjárjon.” 1615. augusztus 29. Pápa. TÓTH 1808b. 55–57.

pap volt.”⁵⁵ Ugyanakkor az is igaz, hogy több végrendeleti hagyomány könnyítette a lelkészek javadalmazását,⁵⁶ ennek következtében az 1650-es és az 1660-os presbiteri szabályzat már a gyülekezet majorságáról, állatairól, szőleiről, rétjeiről és malmairól is szót ejt.⁵⁷ Erre egyre inkább szükség volt, hiszen 1626 után a katolikus földesurak megjelenése miatt az egyházközség már semmiféle patrónusi támogatásra nem számíthatott.

A stólajövedelmen és a legkésőbb az 1620-as évek vége felé megszűnt patrónusi támogatáson kívül nyilván volt mindkét lelkésznek meghatározott évi jövedelme is, melynek hátterét nemcsak a gyülekezet ingó és ingatlan javainak haszna, hanem a gyülekezet tagjaira kivetett valamiféle pénzbeli hozzájárulás fedezhette. Ilyen egyházi adóívek csak a XVIII. század huszas éveitől kezdve maradtak ránk,⁵⁸ de már 1650-ből van adatunk arra nézve, hogy mindkét lelkész részesült éves jövedelemben. Az ekkor ülésező presbiteri testület egyik határozata említi, hogy a katonaság fizetése sokszor késik vagy meg sem jön, ezért szükséges, hogy a lelkészek kapjanak rendszeres évi fizetést.⁵⁹ A határozat eredményeképpen szabályozhatták is a pápai pré-

⁵⁵ TÓTH 1941. 53.

⁵⁶ 1615: Tapolcsány Ilona, Török István felesége a pápai prédikátorok használatára adja Tapolcán épült malmát. TÓTH 1941. 54. 1656. április 8. Orosztony Zsuzsanna, Kutasi Mihály özvegye pápai majorját, kertjét, hántai szőlejét mátyusházi és asszonyfalvi rétjeit a mindenkori pápai prédikátorokra hagyja. LISZKAY 30. LISZKAY 1875. 19–20.

⁵⁷ Az 1650-es szabályzat 5. pontja: „Holott az külső malom igen elpusztult, és tellyességgel haszontalanná lesz, meg epeztésében a' seregh a' várossal együtt szívességgel legyen.” DREKK O.969. 173v. DREL III. 62. e. Liszkay 29. 1. LISZKAY 1875. 19. Az 1660-as presbiteri szabályzat 6. pontja: „Ezen Ecclesia Majorja minden épületeivel együtt, barma, szőlei, rétei es ha mi effele lehet, ő Kegyelmek keze alatt legyenek (a' malmokis).” DREL III. 62. e. Liszkay 42–43. 2. LISZKAY 1875. 26.

⁵⁸ 1724-ben a gyülekezet tagjai kötelezték magukat, hogy az általuk megígért összeget évente le fogják fizetni a választott collectorok kezébe. Úgy tűnik, ekkor rendezték újra a lelkészek és a rektor éves fizetésének beszédését, mert a korábbi rendszer rosszul működött: „... a' Tiszteletes Egy-Házi Szolgák és Scholai Tamitok fizetésének eddig abban nagy fogyatkozást és rövidséget szenvedett a' rendeltlenségeknek és méltó keservek sok panaszkodnak el tavoztatására...” Az egyházi adó szedését már az 1723. évben is úgy hajtották végre, hogy az adószedők előre felírták a nevek mellé a kivetett összeget, majd behajtáskor a teljesítést és a hátralékot is. DREL I. 1. b. 1724:2. 1. A következő években már csak a teljesítés oszlopa szerepel. A pápai adófizetők 1723–1786 között utcánként nyilvántartott névsorai három helyről: az egyházkerületi anyagból, a pápai egyházközség legkorábbi iratait tartalmazó Liszkay-gyűjteményből és a kéziratárból lettek kigyűjtve. Jelzeteiket most nem soroljuk fel, kiadásuk távolabbi terveink közt szerepel.

⁵⁹ „Mivel az seregh fizetése ő Fölségétől igen bizonytalan, az **Predikátoroknak** annualis fizetés rendöltettségük, és [az egyházfik] kérésére beszoáltassék.” DREKK O.969. 173r. DREL III. 62. e. Liszkay 29. 1. LISZKAY 1875. 18–19. A rendszeres évi fizetésre utal az 1660-as presbiteri szabályzat 7. pontja is: „A **Predikátorok**, Schola Mesterek, Deákok **fizetésére**, táplálásokra és arra, hogy azok szorgalmatosan tiszteteket tégyek, ő Kegyelmeknek nagy gondgyok legyen...” DREL III. 62. e. Liszkay 42–43. 2. LISZKAY 1875. 26. PREI. Pápai református egyházközség II. sz. jkv. 11.

dikátorok és rektor fizetését. Talán ehhez köthető az a díjlevél is, amit a gyülekezet legelső anyakönyve végén olvashatunk.⁶⁰

Ezek az adatok egyszerre több dologra is fényt vetnek. Egyrészt bizonyítják, hogy valamiféle jövedelem járt eddig is a katonaságtól, mégha akadozott is a kincstár hanyagsága miatt. Másrészt viszont az 1650-es rendelkezés **mindkét prédikátorra** vonatkozóan mondta ki az éves fizetés elrendelését, és záró szavai arra is utalnak, hogy ezt a gyülekezet tagjaitól fogják beszedni.

Kiskomárom esetében, ahol külön várlelkész szolgált, az ő fizetését elvileg a kincstár kellett volna, hogy folyósítsa, de – alighanem ennek elmaradása miatt - a katonák maguk fizették lelkészüket, úgy, hogy személyenként kivették rájuk a hozzájárulást.⁶¹ Kiskomárom helyzete azonban teljesen más volt, hiszen ott két teljesen különálló gyülekezet létezett. A Kanizsai Pálfi János által 1634-ben felállított presbiteri testület egyértelműen a várban lévő egyházközség élén állt, amit az is mutat, hogy tagjai valószínűleg mind katonák voltak, az egyházi szabályzatának prédikátort illető rendelkezései pedig csak egy lelkészt emlegettek.⁶² Maráci Nagy Balázs Kiskomárom városi lelkész 1650-

⁶⁰ „Az Pappi Reformatata Ecclesianak Annualis fizetése Ket Praedicatorjának es Schola Mesterjének így következik rendel, valamint a' régi időben.” PREI. Pápai I. sz. akv. 175v. Ennek a keltezetlen díjlevélnek főbb tételeit Tóth Ferenc Kanizsai Pálfi János korára vetítve közölte. TÓTH 1808b. 59–60. Tóth Endre helyesen állapította meg, hogy ez a XVII. század közepe előtt semmiképpen nem lehetett érvényben, ő az 1650-es határozat eredményének tartja. TÓTH 1941. 54, 71. A díjlevelet mi is vizsgáltuk. Tóth Endre állításával ellentétben nem Naszályi István, hanem Csuzi Cseh József (a két lelkész és a rektor rendes jövedelme) és Komáromi Sülye József (a lelkészek stóljajövedelme) kézírása. Az előbbi azonosításához az anyakönyv 145r, az utóbbiéhoz pedig 115r. és 130r. oldalai a legalkalmasabbak. Naszályi kézírására példák: 1711. október 29. Borsosgyőr. DREKK O.1055. 620. (saját kézzel írt kötelezvény); 1724. május 1. Pápa. DREL III. 62. e. Liszkay 168. (saját kézzel írt levél); 1711–1725. DREKK O.430. (lelképásztori napló). Csuzi Cseh József kézírására példák: 1724. április 30. Pápa. DREL III. 62. e. Liszkay 167. (saját kézzel írt levél, erősen kurzív); 1719. DREKK O.355. (imádságos könyv, szépen rajzolt betűk). Komáromi Sülye József kézírására példa: 1747. június 14. DREKK O.1055. 5. (saját kezű feljegyzés). Miután Csuzi Cseh József lelkészek rendes jövedelmeinek felsorolása után azt írja: „Az Ecclesianak közönséges *utobbi dispositioja.*”, kérdéses, hogy valóban már a XVII. század közepén így lett volna érvényben. A díjlevél eredeti példánya egyébként egykor a pápai református egyház legrégebbi iratai között, a Liszkay-gyűjteményben volt, de sajnos ma már lappang. Liszkay helyesen állapította meg két íróját, dátumul pedig az 1711. és 1732. évet jelölte meg. LISZKAY 1875. 76 (192. sz.).

⁶¹ TÓTH 1941. 54–55.

⁶² A kiskomáromi anyakönyvben Kanizsai Pálfi János által 1634 júliusában vezetni kezdett presbiteriumi napló is a kiskomári vár gyülekezetét említi. *Catalogus rerum et causarum notatu in futuram cautelam dignarum, quae in hac praesidii Kiskomariensi ecclesia contigerunt.* Az ugyanott szereplő névsor szerint az 1634-ben megválasztott 14 fős testületben öt vajda volt. DREL III. 205. a. 1. 17. RÉVÉSZ 1892. 428. THURY 1998. I. 314. *Officia aedilium circa templum, pastorem, scholam et rectorem. A praedikátor környül.* DREL III. 205. a. 1. 18, 195–196. RÉVÉSZ 1892. 439–441. THURY 1998. I. 316. PATAKY 1992. 58. BECK 1935. 61.

ben Lorántffy Zsuzsannához írt levelében be is számolt arról, hogy Pápán és Kiskomárom **várában** 24–24 főből állt a presbitérium, míg Kiskomárom (Komár) **városában**, melynek Galambok a filiája, 20 fős volt a testület.⁶³

Mivel Pápán nem volt külön várbeli gyülekezet, a katonaság is a városi templomot látogatta, és a körükből választott presbiterek az egyházközség életét a város nemesi és polgári lakosai köréből választott presbiterekkel együtt irányították, ezért természetesnek tűnik, hogy a lelkészek ellátása is mindnyájuk közös feladata volt. Így alighanem a helyzet legpontosabb leírását Szakály Ferenc feltételezése nyújtja, aki úgy fogalmazott, hogy mindkét lelkész szolgált a város és a katonaság felé is, fizetésüket pedig mindkét helyről kapták.⁶⁴

Miután tisztáztuk Miskolci és Kanizsai Pálfi viszonyát a pápai gyülekezethez, próbáljuk megkeresni a harmadik lelkész, Pápai János helyét!

Fennmaradt Patai István püspöknek Kanizsai Pálfihoz írt két levele is, melyben szót ejt az öreg lelkész nagy gyengeségéről: tudniillik erősen ivott, emiatt kénytelen volt megfosztani lelkészségétől. Ugyanakkor, bár kétszer is azt írta, hogy személyes odamenetelig Miskolci maradjon lelkészi hivatal nélkül, mégis arra kérte Kanizsait, legyen hozzá könyörületes szívű, vegye figyelembe éltes korát és addigi hűséges szolgálatait, és adja ki ezen időszak alatt is járandóságai felét.⁶⁵ Ez alapján felmerülhetne az a lehetőség, hogy Pápai János Miskolci helyére került ideiglenesen Pápára, mialatt az fel volt függesztve. Ennek azonban két adat is ellentmond. Az egyik az, hogy az I. sz. egyházkerületi közgyűlési jegyzőkönyv névsorai között 1618–1619 mellett **1622–ben** is, tehát pont Pápai János előfordulásának két éve között Miskolci pápai lelkészként szerepel! A másik Kanizsai Pálfi Jánosnak egy 1624 decemberében írt levele, melyben – arra hivatkozva, hogy Miskolci haldoklik, más helyettesről pedig nem tud gondoskodni – kénytelen volt visszautasítani az őt Németújvárra invitáló Batthyány Ferenc hívását.⁶⁶ Ekkor tehát

⁶³ 1650. szeptember 28. RÉVÉSZ 1892. 422–424. Miként az az 51. jegyzetben említett 1650-es pápai presbitériumi névsor is mutatja, akkor valóban 24 főből állt ott a testület.

⁶⁴ „Miként vélhetőleg a katolikus időkben is, a pápai plébániatemplomban a reformáció kezdete óta két protestáns lelkész szolgált, akik a katonaság és a polgárság lelki szükségleteit egyaránt kielégítették, s akiknek a fizetéséhez mindkét oldalról hozzájárultak. ... Hogy az egyik lelkész korszakunkban végig a seregé, a másik pedig a polgárságé volt-e – mint a szakirodalomban gyakorta olvasható –, nem tudtuk eldönteni.” SZAKÁLY 1994. 164, 192–193 (298. sz. jegyzet).

⁶⁵ Patai István dunántúli püspök, veszprémi lelkész két levele Kanizsai Pálfi János pápai lelkészhez. 1620. december 8. és 12. Veszprém. DREL I. 21. a. 85r–86r. FABÓ 1869. 221–223.

⁶⁶ Az előző jegyzetben idézett szöveg emlékezik meg arról is, hogy Miskolci A. Péter 1625. január 20-án halt meg. Kanizsai Pálfi János 1624 decemberében kelt levele így indokolja, miért nem látogathat el Batthyány Ferenchez: „*Ket el tavosztathatatlan nagy okai vadnac, miért en mastani időben az Nagysagod kivansaga szerint Nagysagodhoz el nem mehetöc. Elsö az en collegamnak itt ez*

már ismét Miskolci a lelkész, Pápai pedig a közelben sem tartózkodik, hogy helyettesítésre fel lehetne kérni.

Ezek után azt feltételezzük hogy Pápai János **1621–1623 között** (talán már 1620-tól is) **a pápai vár lelkésze**, vagy esetleg a református vallású dunántúli várkatonaság Pápán székelő közös lelkésze volt. Mindennek háttere az 1620–1622 között a Dunántúlon fennálló különleges hatalmi helyzet lehetett. Győr és Szentmárton várának kivételével ugyanis akkor az összes dunántúli vár az 1620 augusztusában magyar királlyá választott Bethlen Gábor erdélyi fejedelem uralmát ismerte el. Bethlen köztudottan maga is felkarolta a református vallású vitézek ügyét, dunántúli főkapitánynak pedig azt a Baththyány Ferencet nevezte ki, aki szintén a dunántúli reformátusok nagy védelmezője volt.⁶⁷ Amennyiben feltételezésünk helyes, ez magyarázza azt a tényt is, hogy 1624-ben Pápai már nem szolgál a közelben.

Arra nézve, hogy Pápán szolgált-e máskor is külön várlelkész, nincs egyetlen adatunk sem, alighanem ez soha máskor nem is volt így.

Mi lehetett Pápai János további sorsa? Az adattárban szerepel egy Pápai Kulcsár János nevű lelkész, aki az 1590-es években subscribált a pápai kollégiumban, majd talán az 1610-es évektől, de 1627-től biztosan lelkészként szolgált az egyházkerület területén, közelebbről a kiskomáromi egyházmegyében. Erősen gyanítható, hogy személye azonos az 1621–1623 között Pápán szolgált Pápai Jánossal, ezért az adattárban a rájuk vonatkozó adatokat egyesítettük, és nem a pápai lelkészek, hanem a többi lelkész között szerepeltetjük.

2. Tolnai Tamás 1670–1671

Kocsi Csergő Bálint már idézett magyar egyháztörténeti munkájában emleget egy Tolnai Tamás nevű pápai lelkészt, aki 1671-ben halt meg. Halálát a pápai helyőrség katolikus osztrák tagjai arra használták fel, hogy megszállták a parókiális házat, az özvegyet és az árvákat elűzték onnan, a házat pedig később a katolikus plébánosnak adták át.⁶⁸

helben valo praedicator tarsamnac halalos betegsege, ki halalos betegh ágyban feküven azt sem tudom, melly oraban el hal, es el hágy, kinec betegsege miath az itt valo ecclesianac gondgya es gondos szolgálattya egyedül csak magamra szállott. Masodic ez nevezetes szent innepeknec közel volta, mellyekben ez nagy ecclesiai egyhazi szolgálat nélkül, szegődöt praedicator leven el nem hagyhatom. ... Ha collegam volna, mint ez ideig, kire ez ecclesiat hagyhatnam, ejel nappal nagy szívem szerint el sietnéc Nagysagodhoz.” 1624. december 18. Pápa. IVÁNYI 1990. 306–307. Ha Pápai János még a várban szolgált volna, talán őt megkérhette volna a helyettesítésre.

⁶⁷ PÁLFFY 1997. 269. PÁLFFY 2005. 71–73.

⁶⁸ „... anno 1671. mense Martio vir clarissimus eiusdem [t. i. Papae] pastor, *Thomas Tholnai* ad beatas sedes evocatus est, vix funus efferi potuit ex domo parochiali, evestigio tunc temporis quidam locumtenens Papae

Mivel Kocsi Csergő egészen 1674 elejéig, a pozsonyi törvényszék elé idéztetéséig Pápán lakott, és mindennek szemtanúja volt, kizárt, hogy tévedett. Ezért információját mindenképpen valósnak kell tekintenünk. Laki Márton halálának ideje bizonytalan, valamikor 1670 körülre tehető, Vörösmarti P. Mihály pedig csak 1673 végén vagy 1674-ben lett pápai lelkész, így Tolnai prédikátorsága minden nehézség nélkül 1670–1671 közöttre tehető.

Tolnai előéletére is vannak adataink. 1641–1646 között Sárospatakon, Franekerben és Leidenben tanult, 1650–1659 között Érsekújvárott volt másodlelkész. Ezután egy évtizedig eltűnik szemünk elől, majd életpályáját pápai lelkészsége zárja.

3. Szikszai János 1671–1673 körül

A Thury Etele által kiadott debreceni kollégiumi matrikula őrizte meg az 1670-es évből egy Szikszai János nevű tógás deák aláírását. Az eredeti anyakönyvben neve mellett egy későbbi bejegyzés arról tanúskodik, hogy pápai lelkész lett, majd elűzték, végül 1702-ben meg is halt.⁶⁹

A debreceni matrikula egy másolati példánya kéziratárunkban is fennmaradt, ebből azonban hiányoznak a későbbi személyes bejegyzések. Így, bár Szikszai János nevét majdnem ugyanazon társak körében sikerült megtalálnunk, a későbbi bejegyzés valóságtartalmát ellenőrizni nem tudtuk.⁷⁰ Mindenesetre Thury Etele helyesen olvasta el az eredeti anyakönyv bejegyzését.⁷¹

Mivel a pápai lelkészek névsorában 1671 és 1673 között még hiány mutatkozik, ezt éppen pótolhatja Szikszai János itteni szolgálata, ezért az adatot hitelesnek tartjuk. Működésének többi állomását nem ismerjük, kérdéses marad, mit csinált Pápáról történt elűzése és 1702-ben bekövetkezett halála között.

Most pedig lássuk adatainkat!

praenens cum Austriaca militia armata domum parochialem aggreditur, et afflictam viduam cum pupillis suis adhuc in luctu constitutam illinc expellit, et in maiorem luctum coniicit, domumque parochialem in sui habitationem convertit, Papaque digressurus non ecclesiae reformatae restituit, sed sacrificulo papistico inhabitandum, qui etiamnum eandem incolit, addicit.” MIKLÓS 1993. 37–38, 97–98.

⁶⁹ „Johannes Szikszai – pastor Papensis, turbatus, defunctus 1702.” Az őt megelőző öt személy: Michael Beregszászi, Stephanus Musai, Thomas Kismarjai, Stephanus Hiripi és Samuel Sepsei. Az őt követő öt személy: Gregorius Bóli, Samuel P. Várallyai, Matthias L. Vécsei, Gregorius Papi, Stephanus Ráskai. THURY 1908. 141.

⁷⁰ *Johannes Szikszai*. Az eredeti matrikulában őt közvetlenül megelőző Sepsei Sámuel itt hiányzik, a többiek ugyanabban a sorrendben megvannak. DREKK O.63. 115–116.

⁷¹ A debreceni református nagykönyvtár kéziratárósa, Kovács Teofil szíves közlése, melyet ezúton is köszönünk.

I.
TÁBLÁZATOK

1. sz. táblázat
**ÖSSZESÍTÉS A DUNÁNTÚLI EGYHÁZKERÜLETBEN SZOLGÁLÓ LELKÉSZEK ÉS REKTOROK
 TANULMÁNYAINAK ALAPTÍPUSAIRÓL**

	kollégium		kollégium → Akadémia		? → akadémia		nincs adat		Összesen	
	személy	%	személy	%	személy	%	személy	%	személy	%
pápai lelkészek*	1	14	4	57	2	28	–	–	7	100
pápai rektorok**	8	33	10	41	3	13	3	13	24	100
többi lelkész	150	18	42	5	29	4	602	73	823	100
többi rektor	24	40	4	7	2	3	30	50	60	100
Összesen	183	20	60	7	36	4	635	69	914	100

* csak a korszakbeliek, Ceglédi Szabó Pállal és Patai Istvánnal kezdve, Séllyei M. Istvánnal és Berecki Dániellel bezárólag (ez a többi táblázatra is vonatkozik)

** csak a korszakbeliek, Komáromi Angyal (Szeratfin) Pállal kezdve, Kórmendi Szőke Mihállyal bezárólag (ez a többi táblázatra is vonatkozik)

2. sz. táblázat
RÉSZLETEZÉS A KOLLÉGIUMOT VÉGZETTEKRŐL*

	Pápa		Pápa → más kollégium		Pápa → más kollégium Pápa		más kollégium		kérdéses		Összesen	
	személy	%	személy	%	személy	%	személy	%	személy	%	személy	%
pápai lelkészek	-	-	1	14	1	14	3	44	2	28	7	100
pápai rektorok	-	-	5	24	3	14	10	48	3	14	21	100
többi lelkész	42	19	11	5	1	0,5	130	59	37	16,5	221	100
többi rektor	5	17	2	6	-	-	19	60	4	17	30	100
Összesen	47	17	19	7	5	2	162	58	46	16	279	100

* Az 1. sz. táblázat 1-3. oszlopának részletezése.

3. sz. táblázat
RÉSZLETEZÉS AZ AKADÉMIA RA IS JÁRTAKRÓL*

	Pápa → akadémia		Pápa → más kollégium → akadémia		Pápa → más kollégium akadémia		más kollégium → akadémia		Összesen	
	személy	%	személy	%	személy	%	személy	%	személy	%
pápai lelkészek	-	-	-	-	1	25	3	75	4	100
pápai rektorok	-	-	2	20	3	30	5	50	10	100
többi lelkész	2	5	-	-	1	2	39	93	42	100
többi rektor	-	-	1	25	-	-	3	75	4	100
Összesen	2	3	3	5	5	8	50	84	60	100

* Az 1. sz. táblázat 2. oszlopának részletezése.

4. sz. táblázat
RÉSZLETEZÉS AZOKRÓL A KOLLÉGIUMOKRÓL, AHOVÁ PÁPAI TANULMÁNYOK UTÁN MENTEK*

	Debrecen		Sárospatak		Erdélyi kollégiumok**		Egymás után több kollégium		Kérdéses		Összesen	
	személy	%	személy	%	személy	%	személy	%	személy	%	személy	%
pápai lelkészek	-	-	-	-	-	-	-	-	1	100	1	100
pápai rektorok	2	40	3	60	-	-	-	-	-	-	5	100
többi lelkész	6	55	5	45	-	-	-	-	-	-	11	100
többi rektor	-	-	1	50	1	50	-	-	-	-	2	100
Összesen	8	42	9	48	1	5	-	-	1	5	19	100

* A 2. sz. táblázat 2. oszlopának részletezése.

** Marosvásárhely, Kolozsvár, Gyulafehérvár

5. sz. táblázat
RÉSZLETEZÉS AZOKRÓL A KOLLÉGIUMOKRÓL, AHOVÁ PÁPAI TANULMÁNYOK NÉLKÜL MENTEK*

	Debrecen		Sárospatak		Erdélyi kollégiumok**		Egymás után több kollégium		Második vonalbeli kollégium***		Kérdéses		Összesen	
	személy	%	személy	%	személy	%	személy	%	személy	%	személy	%	személy	%
pápai lelkészek	-	-	1	34	-	-	-	-	2	66	-	-	3	100
pápai rektorok	1	10	6	60	-	-	1	10	2	20	-	-	10	100
többi lelkész	55	42	39	30	3	2	11	9	10	8	12	9	130	100
többi rektor	7	37	7	37	1	5	2	11	1	5	1	5	19	100
Összesen	63	39	53	33	4	2	14	9	15	9	13	8	162	100

* A 2. sz. táblázat 4. oszlopának részletezése.

*** Szatmár, Nagybánya, Máramarossziget, Komárom, Nagyszombat, Nagyvárad

** Marosvásárhely, Kolozsvár, Gyulafehérvár

II. A DUNÁNTÚLI EGYHÁZKERÜLETBEN SZOLGÁLÓ LELKÉSZEK ÉS REKTOROK ADATTÁRA

Először új adatokkal bővítve ismét közöljük pápai gyülekezet lelkészeinek és a pápai kollégium rektorainak teljes névsorát időrendben (a lelkészekét 1790-ig, a rektorokét 1797-ig), majd 2005-ös korábbi adatközlésünk előzményeként az egyházkerület többi lelkészének és rektorának 1760 előtti névsorát betűrendben.

Az itt megjelentetett adattár egy nagyobb lélegzetű adatgyűjtés részeredménye. Terveink szerint a levéltár munkatársai hamarosan megjelentetik az egyházkerület teljes archontológiai és prozopográfiai adattárának első kötetét, mely az 1526–1760-ig terjedő korszakot öleli fel, és már készül az 1760–1848 közti időszakra vonatkozó második kötet is. Ennek az alaputatásnak az elvégzése a pápai kollégium diáknévsorának már megjelent kötetével együtt elengedhetetlen feltétele annak, hogy egykor majd elkészülhessen az egyházkerület és a kollégium történetének monografikus feldolgozása is.

Az adattár elkészítésének első fázisa saját levéltári forrásaink feldolgozására épült. Egy későbbi fázisban majd elkerülhetetlen lesz a gyülekezeteknél lévő anyag (anyakönyvek, presbitériumi jegyzőkönyvek) szisztematikus feltárása is. Ezúton kérjük a gyülekezetekben szolgáló lelképásztorokat, legyenek segítségünkre: ha tudomásuk van bármilyen adatról, mely korábban ott működő prédikátorokról, rektorokról vagy levitákról szól, küldjék el nekünk a forráshely pontos megjelölésével együtt, hogy beépíthessük folyton bővülő számítógépes adatbázisunkba.

Jelmagyarázat, rövidítések

*	=	született
†	=	meghalt
egyhm.	=	egyházmegye
vm.	=	vármegye

Az adattárban előforduló latin kifejezések magyarázata

<i>alumnus</i>	=	segélyben, jótéteményben részesülő diák („ösz-töndíjas”)
<i>altera vice</i>	=	másodszor
<i>delegatus</i>	=	kiküldött
<i>candidandus</i>	=	lelkészi vizsga előtt álló személy
<i>candidatus</i>	=	lelkészjelölt
<i>contrascriba</i>	=	ellenőr (a kollégium második választott diák tisztségviselője)
<i>emeritus</i>	=	kiöregedett, kiérdemesült
<i>examinatus</i>	=	lelkészi vizsgát tett személy
<i>exulans</i>	=	száműzött, elűzött
<i>juratus</i>	=	lelkészi esküt tett személy
<i>exmissus</i>	=	gyülekezetbe kibocsátott (lelkész)
<i>exmissio</i> vagy <i>exmittálás</i>	=	gyülekezetbe való kibocsátás, felhatalmazás lelkészi funkciók végzésére, melyet az esperes vagy a püspök végez
<i>ordinandus</i>	=	szentelés előtt álló lelkészjelölt
<i>ordinatio</i>	=	szentelés (lelkészavatás), melyet a püspök végez
<i>ordinatus</i>	=	lelkésszé szentelt (avatott) személy
<i>praeceptor</i>	=	tanító
<i>presbiter</i>	=	egyházmegyei ülnök (az esperes segítőtársa, akit a lelkészek közül választottak)
<i>prosenior</i>	=	helyettes esperes vagy egy egyházmegyén belüli kisebb egység vezetője
<i>probatus</i>	=	lelkészi vizsgát tett személy
<i>rector</i>	=	rektor, iskolaigazgató
<i>senior</i>	=	1. esperes 2. szénior (a kollégium legfőbb választott diák tisztségviselője)
<i>subscribál</i>	=	aláír (a kollégiumi törvényeket)
<i>thecarius</i>	=	könyvtáros
<i>vacans</i>	=	üresedésben lévő (lelkésség, rektorság)
<i>vicarius</i>	=	helyettes, helynök

1. A pápai gyülekezet lelkészei

időrendben
1568–1790 (1813)

Pápai 1. lelkész		Pápai 2. lelkész (1790-ben megszüntetve)	
Név, család, szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya	Név, család, szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya
Sztárai Mihály ¹ 1568–1578	ferences → Padova → református lesz; 1544–1551 .askói lelkész → 1553–1558 tolnai lelkész → 1558–? laskói lelkész → ?- 1564 gyulai lelkész → 1564–1567 sárospataki lelkész → pápai lelkész; † 1578	Huszár Gál ² 1574–1575	katolikus pap → református lesz; 1554– 1560 óvári lelkész → 1560 kassai lelkész → 1560–1562 debreceni nyomdász → 1562–1563 komáromi lelkész → 1563– 1565 nagyszombati lelkész → 1567–1574 komjátói lelkész → pápai lelkész; † 1575

¹ ZOVÁNYI 1977. 616–617. TÓTH 1941. 22–23. TÓTH 1927. 73 (1560-tól hozzá). THURY 1998. I. 46–47. PAYR 1924. 9–10, 168–169, 487–492, 497–500. BUNYITAY et al. 1902–1912. V. 543–544.

² ZOVÁNYI 1977. 271. TÓTH 1941. 23–24. TÓTH 1927. 73. THURY 1998. I. 43–46, 62–68. Tóth Ferenc és Lampe szerint püspök is volt. TÓTH 1808a. 18–36. TÓTH 1808b. 46–50. LAMPE 1728. 116, 567, 658. KÜR 1993. 64, 67–69, 76, 77, 82–83. THURY 1889a. 12–17. PAYR 1924. 169, 540–544.

Pápai 1. lelkész		Pápai 2. lelkész (1790-ben megszüntetve)	
Név, család, szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya	Név, család, szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya
Miskolci A. Péter ³ 1578–1625	? → pápai lelkész; † 1625. I. 20.	Huszár Dávid ⁴ 1576–1585	1573–1575 nagyszombati rektor → pápai lelkész, nyomdász
		Patai István ⁵ (előszőr) 1585–1594?	* 1555 Pápa; Pápa → tolnai főiskola, 1573 szentelés → 1573–1585 rohonci lelkész → pápai lelkész, pápai esperes? → (1599?) 1605–1613 rohonci udvari lelkész és szalónaki magyar lelkész; 1612–1628 püspök; 1613–1623 veszprémi lelkész, veszprémi esperes → 1624–1626 kiskomáromi lelkész (vár) → pápai lelkész, pápai esperes → 1628–1637 belényesi lelkész, 1621 – bihari esperes; † 1637

³ TÓTH 1808b. 53–54. TÓTH 1941. 25, 32–34. TÓTH 1927. 73 (1590-től). DREL I. 1. a. 1. 42, 50, 55, 62, 90. THURY 1998. I. 199, 232, 341. DREL I. 21. a. 85r–86r, 100r. FABÓ 1869. 221–223. DREL I. 21. a. THURY 1904a. 54.

⁴ ZOVÁNYI 1977. 270–271. TÓTH 1808b. 50–52. TÓTH 1941. 25–26. TÓTH 1927. 73. THURY 1998. I. 163. PAYR 1924. 169.

⁵ Zoványi hibásan tartja 1624–1626 között kiskomáromi esperesnek is. Ekkor Nagy Cáspar töltötte be ezt a tisztséget (lásd ott). ZOVÁNYI 1977. 316, 457, 462. THURY 1998. I. 157–158, 169–172, 196, 198, 222–223, 232–239, 278, 406. TÓTH 1941. 34–35. TÓTH 1927. 73. DREL I. 1. a. 1. 1a, 5, 42, 49, 61, 64, 75, 78, 80, 84, 87, 90, 99–104, 110, 115, 117, 118, 134, 135, 137, 141, 148, 161, 162, 175, 177, 178, 354. DREL I. 1. a. 4. 449. DREL I. 1. a. 6. 93. LAMPE 1728. 569. KÚR 1993. 161. HELTAI 1980. 309. TRÉL I. 8. d. 11. Veszprém 1 (ev nélkül), 68 (1614–1634). THURY 1893. 9–10, 50–67. DREL III. 254. a. 1. 479. PATAKY 1992. 25, 31, 61, 79, 95. NAGY 2000. 22. BECK 1935. 37, 59–61. DREL III. 205. a. 1. 10. IVÁNYI 1990. 124–125, 154–155, 194–195, 206–207,

Pápai 1. lelkész		Pápai 2. lelkész (1790-ben megszüntetve)	
Név, család, szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya	Név, család, szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya
↓	↓	Kanizsai Pálfi János ⁶ 2. felesége Thaly Katalin, fiai András, Pál és János 1612–1626	1602–1603 Fertőszentmiklós → 1603–1604 Csepreg → 1605–1607 Kőszeg → 1607 Komárom → 1607–1609 somorjai rektor → 1609 Heidelberg → 1610 Frankfurt, Marburg, Herborn, Heidelberg → 1611 somorjai rektor → 1611–1612 komáromi rektor → pápai lelkész, itt szentelik; 1612–1626 pápai esperes → 1617– egyházközségi jegyző is → 1626–1633 németújvári lelkész; 1628–1633 németújvári esperes → 1629– püspök is → 1634–1639 kiskomáromi lelkész (vár), kiskomáromi esperes; ezután csak püspök; † 1641

247, 260–263, 272, 290, 297–301, 314–315, 322. PAYR 1924. 169–170, 213. THURY 1897. 31. THURY 1904a. 40–41, 43–44, 47–49, 55–64, 68–76. THURY 1903a. 54–81, 84–89. THURY 1908d. 156. THURY 1910a. 55. FABO 1869. 136. NÉMETH 1901. 56. TÓTH 1808a. 35, 63–82. TÓTH 1808b. 52–53, 61. MIKLÓS 1993. 34.

⁶ ZOVANYI 1977. 291–292, 437, 457. THURY 1998. I. 146–147, 152, 157, 172, 197, 199, 207, 250–252, 264, 233, 261, 278–280, 296, 314, 321, 331, 335, 406, 490. TÓTH 1927. 73. DREL I. a. 1. 1b. 4. 11, 36, 42, 49, 55, 58, 61, 75, 78, 80, 85, 87, 90, 99–100, 110, 117, 118, 131, 133, 134, 135, 141, 149, 151, 154, 159 (1628: testvére Pálfi Mátyás pápai szabó), 161, 163, 175, 176, 177, 178, 179, 182, 186, 188, 190, 191, 194, 203, 204, 208, 216, 217, 220, 221, 222, 227, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 237, 239, 240, 246, 248, 250, 233, 254, 255, 256, 263, 264, 265, 271, 274, 275, 277, 278, 280–284, 286, 290, 292, 293, 295, 301, 302, 303, 304, 309, 311, 312, 315, 316, 317, 320, 326, 328, 329, 330, 333–337, 342, 343, 345, 346, 352, 354, 359, 360, 362, 363, 366, 368, 381. DREL I. a. 6. 93. DREKK O. 1891. 8. LAMPE 1728. 659. KÜR 1993. 160, 161, 173. HELTA 1980. 285–286. THURY 1888a. 21–23. PATAKY 1992. 25, 31, 61, 75. NAGY 2000. 21–23. DREL I. 1. u. Böhönye. 10. BECK 1935. 27, 59–64. DREL III. 205. a. 1. 17, 23, 39, 40, 45. SZEREMLEI 1862. 562. IVÁNYI 1990. 260–262, 269, 290–

Pápai 1. lelkész		Pápai 2. lelkész (1790-ben megszüntetve)	
Név, család, szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya	Név, család, szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya
Ceglédi Szabó Pál ⁷ lánya Panna, fia István 1626–1649	Nagyszombat → 1612 Marburg → 1613 Heidelberg → 1614–1616 nagyszombati rektor → 1616–1626 szerdahelyi lelkész → pápai lelkész; 1627– pápai alesperes, 1629– pápai esperes, 1631– egyházközségi jegyző is, 1641– püspök is; † 1649	Patai István (másodsor) 1626–1628	Lásd első előfordulásánál.

291, 298–304, 306–307, 313–314, 317–321, 322. PAYR 1904. 170–173. THURY 1897. 776. THURY 1904a. 40–53, 55–64, 68–81. THURY 1905a. 49–92.
THURY 1910a. 55. PATAKY 1985. 29. DEZSI 1898. 370. TÓTH 1808a. 35, 82–99. TÓTH 1808b. 54–61. MIKLÓS 1993. 34.
⁷ ZOVÁNYI 1977. 117, 457. THURY 1998. I. 233, 238, 244, 254, 255, 261, 267, 278, 279, 296, 300–301, 309, 328, 329, 333, 335–346, 371, 405, 415, 428–431, 489, 490.
TÓTH 1927. 73. DREL I. 1. a. 1. 36, 55, 134, 135, 141, 150, 162, 176, 178–181, 183–185, 192, 193 (delegatus senior), 209, 219, 221, 234, 240, 241, 243, 244, 245, 256, 263,
266, 267, 271, 292, 295, 296, 303, 304, 309, 316, 317, 322, 323, 337, 353, 357, 363, 366, 368, 377, 381, 382, 384, 385, 387, 389, 390, 394, 405, 409, 410, 415, 417, 419, 420.
LAMPE 1728. 659, 660. KÜR 1993. 170–171. HELTAL 1980. 269. DREL III. 205. a. 1. 185. SZEREMLEI 1862. 562. NAGY 1974. 248. IVÁNYI 1990. 324. THURY
1897. 776. THURY 1904a. 74. THURY 1905a. 87, 88. KISFALUDY 1909. 449–454. FABÓ 1869. 131. TÓTH 1808a. 35, 100–104. TÓTH 1808b. 61–62.
MIKLÓS 1993. 34.

Pápai 1. lelkész		Pápai 2. lelkész (1790-ben megszüntetve)	
Név, család, szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya	Név, család, szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya
Szeli Luka ⁸ György 1649–1663	? → 1628 pápai rektor → 1629 nagyszombati rektor → 1629–1632 Frankfurt, Franeker → 1632–1635 pápai rektor → 1635–1646 köveskúti lelkész → 1646–1649 körmendi lelkész, körmendi esperes → pápai lelkész; 1650–1656 pápai esperes is → 1655– püspök is; † 1663	Gyöngyösi Sári István ⁹ 1630–1654	? → 1622 előtt nagyszombati rektor → 1622–1623 pápai rektor → 1625–1628 Leiden → 1628–1629 pápai rektor → 1630 exmittáltatott → 1630–1634 pápai lelkész → 1634 körmendi lelkész → 1634–1654 pápai lelkész
Sellyei M. István ¹¹ 1663–1692	1650–1652 Sárospatak → 1652–1654 pápai rektor → 1655–1660 Utrecht, Groningen, Franeker → 1662 pápai rektor → pápai lelkész; 1669–1692 püspök is; † 1692	Berecki Dánie ¹⁰ 1655–1658 Laki Márton ¹² 1658–1670 körül	Nagyszombat → 1628 Pápa → 1634 Franeker → 1636–1639 pápai rektor → 1639–1655 kiskomáromi lelkész, kiskomáromi esperes → pápai lelkész, pápai esperes 1650 Sárospatak subscr. (→ senior) → tokaji rektor → pápai lelkész; † 1670 körül?

⁸ Lásd a pápai rektorok között.⁹ Lásd a pápai rektorok között.¹⁰ Lásd a pápai rektorok között.¹¹ Lásd a pápai rektorok között.¹² HÖRCSIK 1998. 82. THURY 1998. I. 389–390. TÓTH 1941. 79, 89, 93. TÓTH 1927. 73 (hibásan 1655–1670). DREL III. 62. e. LISZKAY 50. 1. LISZKAY 1875. 31. THURY 1904c. 284. TÓTH 1808b. 64–66.

Pápai 1. lelkész		Pápai 2. lelkész (1790-ben megszüntetve)	
Név, család, szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya	Név, család, szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya
Csuzi Cseh Jakab ¹³ 1692-1695	* 1639 Losonc; 1656/1658 Pápa subscr. → 1658-1661 Sárospatak subscr. → 1661-1663 kecskeméti rektor → 1663-1665 Heidelberg, Franeker, Groningen, Utrecht → 1665-1666 komáromi rektor → 1666-1672 komáromi lelkész, 1670?-1672 komáromi esperes → száműzik → 1673-1674 losonci lelkész → 1674-1675 gályarabság → 1675-1679 losonci lelkész → 1679-1681 kocsi lelkész → 1681-1682 debreceni lelkész → 1682-1683 komáromi lelkész → 1683 losonci lelkész → 1683-1686 debreceni lelkész → 1686-1692 szőnyi lelkész → pápai lelkész; 1693- püspök is; † 1695	Tolnai Tamás ¹⁴ 1670-1671	1641 Sárospatak subscr. → 1644 senior → Tállya, rektor → 1645-1646 Franeker → 1646 Leiden → 1650-1659 érsekiújvári másodlelkész

¹³ ZOVÁNYI 1977. 130-131. 333. DREKK O.353. 66. HÖRCSIK 1998. 93. TÓTH 1927. 73. ZOVÁNYI 1904. 112. MIKLÓS 1917. 6. HELLEBRANDT 1886. 794, 795. ANTAL 1888. 278. SEGESVÁRY 1935. 20. BOZZAY-LADÁNYI 2007. 71 (390. sz.), 133 (1360. sz.), 188 (2233. sz.). THURY 1998. II. 16, 27, 38, 59, 71, 72, 73, 157, 190, 225, 230, 232-233, 236-238, 241-242, 255, 257, 259-261. DREL I. 1.a. 4. 492. LAMPE 1728. 568, 569, 571, 659, 773-774, 783. BALOGH 1902. 98, 100, 107, 110; 111. VARGA 2002. 125, 133, 294. DREL III. 62. e. Liskay 69. 1, 9. DREL II. 217. a. 2. 3. DREKK O.889. 8. THURY 1912. 4. CSÉMY 2000. 223. KÜR 1993. 133 (szerinte komáromi esperes volt kocsi, losonci, sőt debreceni lelkész korában is!), 172, 224, 231, 237. LOSONCI NÉVSOR. PUNTI GÁN 2003. 18. DREL I. 1. u. Losonc. I. 3. II. DREKK O.1194/4. 2. THURY 1889a. 31. FÖLDVÁRY 1903a. 446. MOKOS 1893. 314. PAYR 1924. 527. THURY 1897. 809 (1693-ban győri lelkész?). TÓTH 1808a. 36, 135-138. TÓTH 1808b. 66. MIKLÓS 1993. 46, 54.

Pápai 1. lelkész		Pápai 2. lelkész (1790-ben megszüntetve)	
Név, család, szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya	Név, család, szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya
↓	↓	Szikszai János ¹⁵ 1671-1673 közül	1670 Debrecen subscr. → pápai lelkész → elűzik; † 1702
Dobravici Sáfiár Miklós ¹⁶ 1695-1697	1673-1677 Sárospatak subscr. → 1677 pápai rektor → 1680 Leiden → pápai rektor? → 1693-1695 polgárdi lelkész → pápai lelkész → 1697-1700 függőben → 1700-1723 polgárdi lelkész; 1708-1713 mezőföldi alesperes; 1713-1723 mezőföldi esperes; † 1723	Vörösmarti P. Mihály ¹⁷ 1674 előtt- 1691	1656 ? Pápa subscr. → 1656 Sárospatak subscr. → senior → 1669 tokaji rektor → 1672 komáromi másodlelkész → száműzik → 1673 kocsi lelkész → pápai lelkész

¹⁴ THURY 1998. I. 510, 529, 535, 538. DREL I. 1. a. 2. 13, 16. LAMPE 1728. 569. MIKLÓS 1993. 37-38, 53. HÖRCSIK 1998. 72. ANTAL 1888. 438. HELLEBRANDT 1886. 607. BOZZAY-LADÁNYI 2007. 58 (229. sz.), 236 (2692. sz.).

¹⁵ THURY 1908. 141.

¹⁶ Lásd a pápai rektorok között.

¹⁷ DREKK O.353. 65. DREKK O.889. 8. DREL III. 62. e. LISZKAY 59. 1-2. LISZKAY 1875. 34-35. HÖRCSIK 1998. 90. TÓTH 1941. 93. TÓTH 1927. 73 (1672-1691). THURY 1904c. 284. THURY 1998. II. 16. 24, 260. VARGA 2002. 45. LAMPE 1728. 852. CSÉMY 2000. 223. KÜR 1993. 224. TÓTH 1808b. 66. MIKLÓS 1993. 39, 41, 46.

Pápai 1. lelkész		Pápai 2. lelkész (1790-ben megszüntetve)	
Név, család, szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya	Név, család, szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya
Kőrösi Mihály ¹⁸ (2.) 1697–1698	1660/1669/1678/1682 Debrecen subscr. vagy 1671 Sárospatak subscr. → 1693–1697 tápszentmiklósi lelkész → pápai lelkész	Lepsényi Gergely ¹⁹ 1691–1708	1673 Debrecen subscr. → 1679 körül? veszprémi rektor → 1681 Marburg ? → 1686–1690 mocsai lelkész → 1690–1691 kocsi lelkész → pápai lelkész → megfeszítják lelkészségétől → 1708–1710 csöglei lelkész; 1708–1710 pápai esperes; † 1710 Csögle

¹⁸ THURY 1908. 134, 140, 153, 160. HÖRCSIK 1998. 113. TÓTH 1941. 102–103. THURY 1998. II. 257. TÓTH 1927. 73 (csak 1697t), 99 (1693), DREL II. 217. a. 2. 4. THURY 1897. 809.

¹⁹ THURY 1908. 146. THURY 1998. II. 257 (hibásan György), 261–262, 292, 294–295. TÓTH 1941. 115–116. TÓTH 1927. 25, 73 (csak 1693-tól). A mocsai lelkésznévsor szerint 1686 előtt Körmenten volt lelkész. Lehet, hogy ekkor már tényleg nem Rakicsányi János szolgált ott (lásd nála). DREL I. 1. u. Csögle. Mocsa. 1. Nyarad. II. 3 (halála évszáma). DREL II. 217. a. 2. 3. LAMPE 1728. 661. CSEMY 2000. 257. TÓTH 1808a. 146, 152. TÓTH 1808b. 66–69. PATAKY 1990. 186. PATAKY 1992. 414. THURY 1897. 776, 807 (1709. júniusban kénytelen Páparól Csöglére menni. György), 809, 824. ZOVÁNYI 1977. 457. NAGY 1996. 9. ZOVÁNYI 1955. 345.

Pápai 1. lelkész		Pápai 2. lelkész (1790-ben megszüntetve)	
Név, család, szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya	Név, család, szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya
Csuzi Cseh József ²⁰ 1698–1731	1686 Debrecen subscr. → 1691–1693 Franeker, Groningen → 1693–1695 győri rektor → 1696–1698 pápai rektor → pápai lelkész; 1730–1731 pápai esperes is; † 1731	Gyimóti István ²¹ 1708–1711	* 1650 Gyimóti; 1657–1662 Pápa (retorikáig) → 1662–1669 Győr (jezsuitáknál syn-taxis, evangélikusoknál poézis és retorika, reformátusoknál retorika, logika) → 1666–Sárospatak → 1669 Sárospatak subscr. → ? Kolozsvár → ? Gyulafehérvár → vizaknai rektor → 1672 Debrecen subscr. → Baranyában lelképástorkodik; 1699–1705 vörösmarti lelkész, baranyai püspök → 1708 felső-örsi lelkész → pápai lelkész → 1721?–1729 csögjei lelkész; 1711–1729 pápai esperes is; † 1729

²⁰ Lásd a pápai rektorok között.

²¹ HÖRCSIK 1998. 110. TÖRÖK 1906. 4. THURY 1908. 145. TÓTH 1941. 115. LISZKAY 1875. 55. THURY 1998. II. 293. TÓTH 1927. 25 (hibásan 1731-ig), 73. DREL I. 1. u. Csögje (hibásan Gyarmati), DREL III. 62. e. Liszkay 121. 9. CSÁJI 1958. 38, 48, 71, 72. DREKK O. 465r. 336, 338. TÓTH 1808a. 146, 152. TÓTH 1808b. 69. PATAKY 1990. 186. PATAKY 1992. 414. ZOVÁNYI 1977. 49, 457. NAGY 1996. 9 (hibásan 1731). THURY 1897. 776, 807 (1709. júniusban került Felsőörsről Pápára, 1712. február 2-án választották esperessé), 808, 824–825 (Tévesen: a csögjei és az esperesi hivatalban elköltött 18 év után 1740-ben halt meg). Önéletrajzát közli: PATAKY 1985. 53.

Pápai 1. lelkész		Pápai 2. lelkész (1790-ben megszüntetve)	
Név, család, szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya	Név, család, szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya
↓	↓	Naszályi István ²² 1711-1731	1698 Debrecen subscr. → 1706 kollégiumi könyvtáros → 1709/1710 Utrecht → 1711 exmittáltatott → pápai lelkész → 1731 pápai esperes is; † 1731. VI. 28.
Szikszai P. Pál ²³ 1731-1735	1711 Pápa subscr. (Szikszai P. Pál későbbi pápai lelkész) → 1716-1717 szónyi rektor → 1717 Gyulafehérvár → zilahi rektor → 1726 Basel (Paul. Szikszay) → 1727 exmittált:ott → 1727-1731 adászteveli lelkész → pápai lelkész; † 1735	Komáromi Sülye József ²⁴ (1.) 1731-1750	* kb. 1684; 1701 Debrecen subscr. → 1704 kőrül győri rektor → 1714 Franeker → ? pákozdi lelkész → pápai lelkész; 1732- 1750 pápai esperes is; † 1750

²² THURY 1908. 176. TÓTH 1941. 117. 151-154. TÓTH 1927. 73. DREKK O. 1055. 619. CSÁJI 1958. 48. DREKK O.465r. 342. DREKK O.430. 131. 235. PATAKY 1990. 186. PATAKY 1992. 414. DREL I. 1. u. Nyárad. II. 3 (halála dátuma). ZOVÁNYI 1977. 457. SEGESVÁRY 1935. 23-24. THURY 1897. 825. TÓTH 1808a. 152. TÓTH 1808b. 69. SZINNYEI 1891-1914. IX. 822. MONOK-VARGA 1988. 152.

²³ DREKK O.353. 87. HÖRCSIK 1998. 157. TÓTH 1927. 14. 73-74. TÓTH 1941. 154. DREKK O. 1055. 10. 623. DREL III. 36. e. 1. 17. 29. SZÓNYI 1893. 492. THURY 1998. II. 338. CSÁJI 1958. 48. BALLA 1890. 113. VERZÁR 1931. 317. THURY 1897. 790. 825. TÓTH 1808b. 70.

²⁴ THURY 1908. 182. TÓTH 1941. 154. TÓTH 1927. 73. PATAKY 1985. 80. 319. HELLEBRANDT 1887. 199. BOZZAY-LADÁNYI 2007. 93 (708. sz.). MOCSÁRY 1977. 39. DREKK O. 1055. 10. DREL I. 1. a. 2. 191. THURY 1998. II. 338. 349. THURY 1897. 790. 808. 825. DREKK O.465r. 343. PATAKY 1990. 186. PATAKY 1992. 414. ZOVÁNYI 1977. 457. SZILÁDY 1874. 47. TÓTH 1808a. 152. TÓTH 1808b. 70.

Pápai 1. lelkész		Pápai 2. lelkész (1790-ben megszüntetve)	
Név, család, szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya	Név, család, szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya
Torkos Jakab ²⁵ (1.) felesége Cseh-Szombathy Éva 1735–1752	* 1711. I. 13. Pápa; 1718–1725 Pápa (grammatista→rhetor) → 1727 Sárospatak subscr. → 1732–1735 Zürich, Utrecht → 1735 pápai rektor → pápai lelkész → 1752–1758 peremartoni lelkész → 1759–1775 adászteveli lelkész → 1775–1785 nyugállományban; 1745–1785 püspök is; † 1785. XI. 27.	Komáromi Sulye Pál ²⁶ (2.) 1750–1752	* 1724 Kocs; 1742 vagy 1748 Debrecen subscr. → 1747 Frankfurt → 1749 Groningen → 1750 exmittáltott → pápai lelkész → 1753–1768 szemerei lelkész, Győrt is ellátja; † 1768, Takácsiban eltemetve apja mellett
Torkos Jakab ²⁷ (2.) felesége Pálfi Katalin 1783–1813	* 1749. II. 29. Pápa; ? Adásztevel → ? Sopron → 1766–1769 Debrecen subscr. → 1774 ácsi rektor → 1777 Franeker → 1778 exmittáltott, 1782 felszenteltetett → 1778–1783 csöglei lelkész → pápai lelkész; 1785 pápai alesperes is → 1790–1795 pápai esperes is → 1795 egyházkertületi jegyző is → 1795–1813 püspök is; † 1813. X. 31.	Zsoldos János ²⁸ felesége Naszályi Mária 1783–1784	? Sopron → 1755–1757 Debrecen subscr. → 1759 Sárospatak subscr. → 1766–1783 köveskáli lelkész → pápai lelkész; 1783 ideiglenes egyházkertületi jegyző; † 1784

²⁵ Lásd a pápai rektorok között.

²⁶ Mocsáry világosan megkülönbözteti azonos nevű apjától, a kocsi majd győri lelkész, tatai esperes és dunántúli püspökhelyettes Komáromi Páltól, aki 1749-ben meghalt. MOCsÁRY 1997. 37–41. Az életpályájára vonatkozó források: THURY 1908. 219, 226–227. ZOVÁNYI 1889. 197. TAR 2004. 94 (473. sz.). MIKLÓS 1917. 11. BOZZAY-LADÁNYI 2007. 198 (2377. sz.). TÓTH 1941. 170. TÓTH 1927. 74 (1753-ig hozza). DREL I. 1. b. 17507. DREKK O. 1055. 646. I. 1. a. 2. 419. DREL I. 1. u. Gyórszemere. TÓTH 1927. 36. SZABÓ 1903. 196. PATAKY 1985. 147–148, 316, 358–359. TÓTH 1808b. 70.

Pápai 1. lelkész		Pápai 2. lelkész (1790-ben megszüntetve)	
Név, család, szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya	Név, család, szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya
↓	↓	Halász József ²⁹ 1784–1787	* 1736 Fülöpzsállás; Nagykőrös → 1755 Debrecen subscr. → szoboszlói rektor → 1766–1769 Genf → 1769–1781 nagykőrösi prof. → 1781–1784 nagyharsányi lelkész → pápai lelkész → 1787–1793 kocsi lelkész; 1785 egyházkerületi jegyző is → 1786–1793 püspök is; † 1793. X. 19. Kocs

²⁷ TÓTH 1808a. 202–206. TÓTH 1808b. 71–72. THURY 1908. 276, 292. HELLEBRANDT 1887. 207. BOZZAY-LADÁNYI 2007. 118 (1194. sz.), DREKK O. 1055. 661. DREL I. 1. a. 2. 448, 468, 514, 520, 522, 524, 529, 532, 542, 529, 532, 542, 546, 551, 552, 553, 557, 562, 564, 571, 586, 600, 605, 619, 623, 634, 635, 638, 655, 666, 682, 687, 695, 696, 710, 720. TÓTH 1927. 25, 74 (1817-ig hozzá). DREL I. 1. u. Csögle. BALLA 1890. 114. TROCSÁNYI 1981. 78. BODOLAY 1981. 93. TÓTH 1941. 230, 234, 246. DREL II. 35. a. 2. 6, 13, 17, 19, 23, 24, 27, 31, 33, 34, 35, 36, 39, 40, 40/1, 40/5, 40/7, 40/9, 40/16, 43, 45, 46, 50, 51, 54, 58–59, 60, 65, 67, 70, 71, 72, 81, 83, 93, 101, 106, 108, 110, 112. DREL III. 239. b. 1. 347. DREL I. 1. a. 3. 1, 9, 14, 22, 34, 33, 62, 65, 79, 86, 108, 111, 128, 143, 149, 150, 168, 176, 185, 190, 204, 221, 223, 229, 244, 277, 290, 321, 326, 352, 353, 355, 369, 379, 394, 411, 417, 431. DREL I. 1. a. 4. 103, 558. DREL II. 138. a. 2. 86, 90, 135, 147, 181, 219, 224, 226, 231, 242, 252, 255, 269, 272, 279, 288, 290, 293, 295, 298, 302, 307, 317, 327, 334, 338, 347. DREL II. 70. a. 3. 9. Tanulmányaihoz 1776-ban svájci utlevelet kért. VeML IV. 1. b. 67/1776. március 6.

²⁸ TÓTH 1808b. 71. THURY 1908. 240. HÓRCSIK 1998. 279. DREKK O. 552. 1. DREL III. 239. b. 1. sz. akv. 1–50. BODOLAY 1981. 93. TÓTH 1941. 230, 234, 246. TÓTH 1927. 74. DREL III. 239. f. 1933:9. 1. DREL I. 1. a. 2. 403, 433, 434, 447. DREL I. 1. a. 3. 118, 463, 464, 466, 467. HUDI 2002. 447. THURY 1889b. 121. LACKOVITS 2000. 192. DREL I. 1. a. 4. 558. TÓTH 1927. 74. DREL III. 239. b. 1. 3, 7, 52. DREL III. 223. a. 1. 25, 39, 42. DREL II. 35. a. 2. 13, 17. DREL II. 217. a. 3. 9. Papi diplomája 1766. június 4-én kelt Adásztevelen. DREKK O. 1091/7.

²⁹ TÓTH 1808a. 190–195. TÓTH 1808b. 72. THURY 1908. 240. HEGYI 2003. 83 (501. sz.). TÓTH 1941. 246. TÓTH 1927. 74. DREL I. 1. a. 2. 468, 470, 471, 472, 475, 479, 491, 505, 510, 514, 520, 524, 528, 535, 540, 542. DREL I. 1. a. 4. 558. DREL II. 70. a. 3. 3, 6. DREL II. 138. a. 2. 86, 88, 112, 135, 146, 168, 200, 202, 213, 217, 222, 266. DREL II. 35. a. 2. 17, 19, 23, 25, 29, 39, 40/5, 40/7, 46, 48, 49, 51, 70, 74, 76, 85, 97. ZSOLDOS 1896. 25. TÓTH 1808a. 190–195.

Pápai 1. lelkész		Pápai 2. lelkész (1790-ben megszüntetve)	
Név, család, szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya	Név, család, szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya
↓	↓	Buzás Pál ³⁰ 1787-1790	? Kocs → 1772-1783 Debrecen subscr. (1783 contrascriba → senior) → 1785 Genf → 1788 exmittáltott → pápai lelkész → 1790-1796 pázmándi lelkész → 1796-1823 tapolcafői lelkész; 1795 pápai egyházmegyei jegyző; 1796-1800 pápai esperes

³⁰ THURY 1908. 309, 316, 374, 379. HEGYI 2003. 84 (519. sz.), DREKK O. 1055. 670. DREL I. 1. a. 2. 551, 552, 564, 586, 595, 596, 600, 619, 623, 634, 655, 695, 696, 710, 713, 720. TÓTH 1941. 246. TÓTH 1927. 74, 79, 94. TÓTH 1808b. 72. KALMÁR 1993. 23. DREL I. 1. u. Pázmándfalu.

2. A pápai kollégium rektorai

időrendben
1534–1797 (1831)

Név, születési, családi adatok	Szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya
Gizdavics Péter ¹	1534	?
Hollósi Péter ²	1585	?
Gömöri István ³ (1.)	1600	?
Komáromi Angyal (Szerafin) Pál ⁴ apja Balázs	1612–1614, 1616–1618	? Komárom → pápai rektor → 1614–1616 Heidelberg → pápai rektor → 1618–1619 füleki lelkész → 1619 szerencsi lelkész
Váci Botos István ⁵	1619–1622	? → pápai rektor → 1622–1626 vépi lelkész → 1626–1631 tápi lelkész; 1629–1631 pápai alesperes
Gyöngyösi Sári István ⁶ (először) * 1598	1622–1623	? → 1621–1622 nagyszombati rektor → pápai rektor → 1624 ? körmendi rektor? → 1625 Frankfurt → 1626– 1628 Leiden (Steph. Sari) → pápai rektor → 1630–1654 pápai lelkész

¹ RÚZSÁS 1981. 28. PAYR 1924. 167.

² DREKK O.353. 57. RÚZSÁS 1981. 28.

³ DREKK O.353. 58. RÚZSÁS 1981. 28.

⁴ THURY 1904b. 4–5. RÚZSÁS 1981. 28. Tóth Endre hibásan írja, hogy pápai diákként kap támogatást a pápai gyülekezettől külföldi tanulmányaira. Valójában első rektorsága után támogatják azért, hogy visszatérve folytassa megbízását. TÓTH 1941. 65. THURY 1998. I. 265, 339, 411, 415, 428. DREL I. 1. a. 1. 8, 36, 37, 42, 44. DREL I. 21. a. 106r. THURY 1905a. 57, 59, 67 (keresztnev nélkül), 68, 69, 91. HELTAI 1980. 294. SZEREMLEI 1862. 562.

⁵ THURY 1904b. 5. RÚZSÁS 1981. 28. THURY 1998. I. 245, 261, 267, 279. THURY 1904a. 53. THURY 1905a. 84. DREL I. 1. a. 1. 56, 78, 85, 87 (1622: exmittáltatott Vépre), 91, 107, 110, 119, 138 (1626: elhagyta Vépet), 139 (1626: Tápra kerül), 148, 150 (1627: presbiter), 162, 193 (prosenior), 209, 211, 219, 256–259, 263. DREL I. 21. a. 95v, 98v. PATAKY 1992. 99. TÓTH 1925. 9 (1626–1628). TÓTH 1927. 97 (1626–1629 körül). IVÁNYI 1990. 323.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya
Domjáni / Damjáni Ferenc ⁷ Damjáni Mihály martyánci lelkész fivére	1624–1625	? → pápai rektor → 1625–1628 Frankfurt → 1629 körmendi rektor → 1629–1630 szentlőrinci lelkész; † 1630 novemberében
Mosoni S. István ⁸ (először)	1625–1627	Komárom → pápai rektor → 1627– 1628 Frankfurt → pápai rektor → 1632 lelkésszé avatva → 1633–1635 tápi lelkész, pápai alesperes → 1635– 1646 körmendi lelkész, körmendi esperes; † 1646

⁶ THURY 1904b. 5–6. ZOVÁNYI 1889. 186. ANTAL 1888. 437. BOZZAY-LADÁNYI 2007. 221 (2519. sz.). THURY 1998. I. 243, 244, 254, 261, 267, 279, 296, 300–302, 342, 351, 371, 378–379, 425. RÚZSÁS 1981. 28. Tóth Endre hibásan írja, hogy pápai diákként kap támogatást a pápai gyülekezettől külföldi tanulmányaira. Valójában első rektorsága után támogatják azért, hogy visszatérve folytassa megbízatását. TÓTH 1941. 65, 79. TÓTH 1927. 73 (1629–1652!). THURY 1904a. 51, 53, 62 (keresztnev nélkül), 72, 74. DREL I. 1. a. 1. 118 (1624: rector emeritus), 134 (1625: akadémiaára küldik), 176 (1628: visszatér, pápai rektor lesz), 194, 210 (1629: tiszteletbeli presbiter), 240, 263 (1630: exmittálják pápai lelkésznek), 271, 292, 295 (1633: presbiter), 309, 322, 323, 324, 337 (1634: presbiter), 353 (1635: presbiter), 363, 369, 385, 394, 441. DREL I. 21. a. 98v. Pataky 1628 körülre datálja körmendi rektorságát. PATAKY 1990. 167. PATAKY 1992. 314. Thury hibásan pápai esperesnek is tartja. THURY 1897. 776. TÓTH 1808b. 61–62, 64.

⁷ THURY 1904b. 6. ZOVÁNYI 1889. 186. RÚZSÁS 1981. 28. Tóth Endre hibásan írja, hogy pápai diákként kap támogatást a pápai gyülekezettől külföldi tanulmányaira. Valójában rektorsága után támogatják alighanem azért, hogy visszatérve folytassa megbízatását. TÓTH 1941. 65. THURY 1998. I. 242–243, 261, 267, 268. DREL I. 1. a. 1. 134 (1625: akadémiaára küldik), 154, 194, 210 (1629: tiszteletbeli presbiter), 218, 220. Thury és Lampe hibásan esperesnek írja. THURY 1897. 12. LAMPE 1728. 659. PATAKY 1990. 167. PATAKY 1992. 88, 313. THURY 1904a. 62, 72.

⁸ RÚZSÁS 1981. 28. THURY 1904b. 6–7. ZOVÁNYI 1889. 187. Tóth Endre hibásan írja, hogy pápai diákként kap támogatást a pápai gyülekezettől külföldi tanulmányaira. Valójában első rektorsága után támogatják azért, hogy visszatérve folytassa megbízatását. TÓTH 1941. 65. THURY 1998. I. 244, 247, 248, 279, 296, 302, 328, 330, 333, 336, 344, 370–372. DREL I. 1. a. 1. 159, 263, 270, 292, 295, 304, 309, 324, 337, 357, 364, 368, 369, 378, 382, 386, 396, 407. LAMPE 1728. 659. PATAKY 1990. 166, 186 (hibásan Mihály!). PATAKY 1992. 313, 414 (hibásan Mihály!). TÓTH 1927. 97 (1633). ZOVÁNYI 1977. 346. THURY 1897. 12. THURY 1904a. 74–75. THURY 1905a. 87, 88, 89–90.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya
Szeli Luka György ⁹ (elsőször)	1628	? → pápai rektor → 1629 nagyszombati rektor → 1629–1632 Franeker, Frankfurt ? → pápai rektor → 1635–1646 köveskúti lelkész, 1641–1646 körmendi alesperes → 1646–1649 körmendi lelkész, körmendi esperes → 1649–1663 pápai lelkész; 1650–1656 pápai esperes is → 1655–püspök is; † 1663
Gyöngyösi Sári István (másodszor)	1628–1629	Lásd első előfordulásánál.
Mosoni S. István (másodszor)	1629–1632	Lásd első előfordulásánál.
Szeli Luka György (másodszor)	1632–1635	Lásd első előfordulásánál.
Tolnai Borbély / Barbély (Rasoris) Gergely ¹⁰	1635–1636	Nagyszombat → 1628–1629 Pápa → 1632 Franeker → 1633 Bréma → pápai rektor → 1647 komjáti esperes → 1648–1650 sellyei lelkész → 1650?–1658 neszmélyi lelkész → 1669 szőnyi lelkész → 1676–1677 bátorkeszi lelkész, 1675–1678 tatai esperes

⁹ Thury szerint „valószínűen Pápán tanult, s erről a vidékről való volt, mert külföldi iskolázása költségeihez a pápai egyház is hozzájárult.” THURY I. 370. Neve nem szerepel a subscribensek között, de ez nem kizáró ok, hiszen a pápai kollégium anyakönyvében szereplő névsor keltezése zavaros, alighanem ezekre az évekre vonatkozó adatokat nem tartalmaz. Ugyanakkor Thury feltételezése mégsem megalapozott. Szeli Luka (három elődéhez hasonlóan) a támogatást már mint pápai rektor kapta, és tanulmányai végeztével visszatért újra a pápai rektorságra. RÚZSÁS 1981. 28. THURY 1904b. 6–7. HELLEBRANDT 1886. 603. BOZZAY-LADÁNYI 2007. 46 (65. sz.). THURY 1998. I. 261, 296, 300, 328, 332, 333, 335, 336, 344, 346, 348, 351, 354, 359–360, 363, 368, 369–379, 388, 389, 392–394. TÓTH 1927. 73. DREL I. 1. a. 1. 194 (1629: rector emeritus), 292, 295 (1633: presbiter), 300, 309, 323, 337, 355, 364, 369, 378, 380, 381, 382, 386, 389, 396, 397, 407, 417, 419, 421, 422, 427, 428, 429, 441, 450, 459, 461, 480, 487, 488, 491, 495, 499, 500. ZOVÁNYI 1977. 346, 457, 589. LAMPE 1728. 659. PATAKY 1990. 166, 186. PATAKY 1992. 63, 313, 414. THURY 1897. 12, 776. TÓTH 1808a. 35, 113–116. TÓTH 1808b. 62–65. MIKLÓS 1993. 34.

¹⁰ RÚZSÁS 1981. 28. THURY 1904b. 7. HELLEBRANDT 1886. 603. BOZZAY-LADÁNYI 2007. 47 (85. sz.). THURY 1998. I. 254–255, 261, 328, 395, 503, 510. II. 243, 246. Ugyanakkor

Név, születési, családi adatok	Szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya
Berecki Dániel ¹¹ felesége Kanizsai Pálfi Panna, János püspök lánya	1636–1639	Nagyszombat → 1628–1629 Pápa → 1634–1635 Franeker → pápai rektor → 1639–1655 kiskomáromi lelkész (vár), kiskomáromi esperes → 1655–1658 pápai lelkész, 1656–1658 pápai esperes
Pápai Nyikos János ¹²	1639–1642	? Nagyszombat → ? Pápa ¹³ → 1636–1637 Franeker (Joh. Nikos Papai) → 1637–1639 Groningen (Jo. Nyikos Papai) → 1639 Leiden (Jo. Papai) ¹⁴ → pápai rektor (1641: lelkészé szentelik, hogy besegíthessen a püspöknek) → 1643 Leiden (disputál) → 1643?–1655 érsekújvári lelkész; 1652– felsődunamelléki püspök is; † 1655

zavaros és hibás adatokat is hoz róla. THURY 1998. I. 408, 489 (1669-ben szőnyi lelkészége mellett alighanem tatai esperességet is emleget, ez azonban valószínűleg hibás!). BÁRDOS–SZÉNÁSSY 2000. 165. DREL I. 1. a. 1. 176 (a nagyszombati iskolából a pápaiba jön át), 194, 353, 363. ZOVÁNYI 1977. 334, 623. LAMPE 1728. 568, 569, 572. KÚR 1993. 132–133 (tatai esperességét a komáromi egyházmegyében lévő Bátorkeszin tartózkodva is viseli), 151–153, 156, 157, 237. Kocsi Csergő Bálint az 1670-es években beszél róla komjáti esperesként, lehet, hogy ekkor újra az volt? MIKLÓS 1993. 53.

¹¹ RÚZSÁS 1981. 28. THURY 1904b. 6, 7–8. HELLEBRANDT 1886. 603. BOZZAY–LADÁNYI 2007. 48 (96. sz.). THURY 1998. I. 254–255, 328, 330, 332, 334, 343, 352, 379. Tóth Endre nem tud pápai lelkészességéről. TÓTH 1927. 73. DREL I. 1. a. 1. 176 (a nagyszombati iskolából a pápaiba jön át; apja neve Berecki Péter), 240, 315 (1633: ajánlólevelet kap belgiumi akadémiákra), 360, 369, 378, 380, 383, 387, 389, 390, 395, 397, 406, 410, 417, 420, 422, 432, 442, 459, 461, 480, 482, 488, 491. LAMPE 1728. 660. PATAKY 1992. 61. ZOVÁNYI 1977. 457. BECK 1935. 16, 64. DREL III. 205. a. 1. 20, 21, 51, 60, 108 (1658-ban már halott), 118, 130. THURY 1897. 31. TÓTH 1941. 79. hibásan Péternek említi, összekeverve személyét apjával, Berecki Péter vízlendvai, unyomi, majd nárai lelkésszel és esperessel (lásd a dunántúli lelkészek között).

¹² RÚZSÁS 1981. 28. ZOVÁNYI 1977. 441. THURY 1904b. 8. HELLEBRANDT 1886. 604. MIKLÓS 1917. 3. ANTAL 1888. 438. BOZZAY–LADÁNYI 2007. 49 (106. sz.), 179 (2122. sz.), 230 (2620. sz.). RMK III. 6234. SZABÓ–HELLEBRANDT 1879–1996. 2. pótfüzet. 572. THURY 1998. I. 337, 369, 377, 499, 510, 514–515, 519–521, 528–529. DREL I. 1. a. 1. 383, 388, 450. a. 2. 9, 10, 12. LAMPE 1728. 569. KÚR 1993. 164. MIKLÓS 1993. 44.

¹³ Zoványi pápai és sárospataki tanulmányokat emleget, de az anyakönyvekben ezeknek semmi nyoma. A Thury által közölt forrás azonban azt mutatja, hogy I. Rákóczi György mint **nagyszombati** tanulót támogatta külföldi tanulmányútján. THURY I. 498–499. Abból, hogy iskolamesteri állásából való távozta után a pápai egyház visszakövetelte tőle a presbitériumtól

Név, születési, családi adatok	Szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya
Lendvai Péter ¹⁵	1642–1645	?
Alsólendvai Gál István ¹⁶ Gál Imre fia * 1621	1645–1647	? Veszprém → ? Pápa → 1639 Sárospatak subscr. (Steph. P. Gál) → tokaji rektor → 1644 Franeker, Deventer → pápai rektor → 1647– 1653 győri lelkész → 1654–1669 veszprémi lelkész; 1655–1665 veszprémi esperes is → 1665–1669 dunántúli püspök is; † 1669
Sárfői M. Márton ¹⁷	1647–1649	1647 Sárospatak subscr. → pápai rektor → 1649– böi lelkész
Kálnai K. János ¹⁸	1649–1652	1639 Debrecen subscr. → 1640 Sárospatak subscr. → 1648–1649 Franeker → 1649 Deventer → pápai rektor → 1652–1658 vépi lelkész

kapott 126 tallért, arra következtethetünk, hogy Pápan is tanult, és az egyházközség is támogatta külföldi tanulmányait. DREL I. 1. a. 1. 388.

¹⁴ Itt jegyezzük meg, hogy Gömöri György angliai kötetében említ egy **Pápai Jánost**, akiről azt feltételezi, hogy nem azonos Pápai Nyikos Jánossal. Ezzel a Pápai Jánossal hozza összefüggésbe az 1639-es és 1643-as leideni adatokat, valamint a két időpont között feltételez egy utrechti tartózkodást és egy londoni tanulmányutat is. Hazatérése után pápai, majd komáromi rektorként, 1683-ban pedig rimaszombati lelkészként szerepelteti. GÖMÖRI 2005. 84 (211. sz.). Következései azonban nem állják meg a helyüket. Akiről ő ír, az **Pápai Szűcs János** (Joh. Pellionis Pápai), aki 1666-ban subscribált Sárospatakon, ezután lizskai, majd miskolci rektor, később miskolci jegyző lett, és külföldi tartózkodása után, melyre mi nem találtunk adatokat, valóban rimaszombati lelkészséget töltött be (1683-ban már bizonyosan). A sárospataki anyakönyv szerint 1708-ban halt meg. HÖRCSIK 1998. 106. RMK III. 3259. SZABÓ-HELLEBRANDT 1879–1996. III. 256–257.

¹⁵ RÚZSÁS 1981. 28. THURY 1904b. 8–9. THURY 1998. I. 342. DREL I. 1. a. 1. 394.

¹⁶ RÚZSÁS 1981. 28. THURY 1904b. 8–9. HÖRCSIK 1998. 70. HELLEBRANDT 1886. 606. BOZZAY-LADÁNYI 2007. 56 (206. sz.), 207 (2439. sz.). Pápai tanulmányait Thury feltételezi, de bizonyítékot nem talál rá. THURY 1998. I. 345, 347, 348, 352, 354, 369, 372–376, 378, 380, 394–399. II. 11. DREL I. 1. a. 1. 409 (exmittáltatott), 410, 420, 421, 423, 424, 426, 441, 449, 480, 489, 500. TtREL I. 8. d. 11. Veszprém 1, 29 (1655–1662). DREL III. 254. a. 1. 479. DREL III. 205. a. 1. 166. THURY 1893. 17, 70–71. THURY 1897. 755. PAYR 1924. 375–376. PATAKY 1985. 46–52, 56–58, 315, 332. ZOVÁNYI 1977. 688. THURY 1905b. 296–302. TÓTH 1808a. 36, 117–121. MIKLÓS 1993. 34.

¹⁷ RÚZSÁS 1981. 28. Az 1665–1666 közti utrechti tanulmányokra vonatkozó adat téves, az egyetemi anyakönyvben Sárfői Mihály szerepel! ANTAL 1888. 278. További adatok: SEGESVÁRY 1935. 20. HÖRCSIK 1998. 78. THURY 1904b. 8–9. DREL I. 1. a. 1. 421. PATAKY 1992. 47. THURY 1998. I. 347, 374, 395, 397–398.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya
Sélyei M. István ¹⁹ (először)	1652– 1654 ²⁰	* 1625 körül; 1650 Sárospatak subscr. → senior → pápai rektor → 1655– 1656 Utrecht → 1656–1657 London → 1657–1658 Groningen → 1658 Franecker → pápai rektor → 1663– 1692 pápai lelkész; 1674–1677 gályarab, majd Zürich; 1669– püspök is; † 1692
Marosi István ²¹ (1.)	1654– 1656 ²²	1652 Sárospatak subscr. → pápai rektor → 1656–1660 bói lelkész

¹⁸ DREKK O.353. 60. (tévesen 1635.) RÚZSÁS 1981. 28. A nála szereplő 1663–1665 közötti franekeri és utrechti adatok azonban hibásak, az egyetemi anyakönyvekben ilyen adatok nincsenek. Mindkét helyen Pápai Lenti János szerepel, valószínűleg őt keverte össze Kálnai Jánossal. SEGESVÁRY 1935. 20. HELLEBRANDT 1886. 794. További adatok: THURY 1908. 115. HÖRCSIK 1998. 70. THURY 1904b. 9. THURY 1998. I. 351, 353, 358, 373, 380. DREL I. 1. a. 1. 443, 459, 460, 481 (1656: presbiter), 488, 502. PATAKY 1992. 99. HELLEBRANDT 1886. 608 (Joannes K. Kalnai). BOZZAY–LADÁNYI 2007. 61 (265. sz.), 209 (2643). DREKK O.969. 42r.

¹⁹ DREKK O.353. 69. (tévesen 1656.) HÖRCSIK 1998. 81–82. ANTAL 1888. 278. SEGESVÁRY 1935. 18. MIKLÓS 1917. 5. HELLEBRANDT 1886. 793. BOZZAY–LADÁNYI 2007. 69 (369), 131 (1333. sz.), 186 (2205. sz.). GÖMÖRI 2005. 94 (261. sz.). THURY 1904b. 10. RÚZSÁS 1981. 29. THURY 1998. II. 11–12, 24, 29, 32, 37, 41, 42, 43, 68, 70, 94, 135, 153, 168, 184, 189, 190, 194, 200, 203, 205, 217, 219, 221, 225, 226, 238, 241–242, 256–257. TÓTH 1927. 73 (hibásan 1653–1654 között is pápai lelkészként hozza!). ZOVÁNYI 1977. 537. LAMPE 1728. 659, 754–756, 760, 769, 795, 799, 801–802, 874, 879, 886–887, 893. BALOGH 1902. 77, 150. VARGA 2002. 45, 299–300. DREL III. 62. e. Liskay 69. 1, 9, 13. A kiskomáromi anyakönyvben dátum nélkül (valószínűleg 1649 körül) szereplő bejegyzés szerint Sélyei István alumnus promotiójára gyűjtenek. Egy másik bejegyzés szerint 1664-ben (mint pápai lelkész) beszédet mond Köveskúton Ságodi István németújvári várnagy temetésén. DREL III. 205. a. 1. 44, 109. THURY 1912. 4. THURY 1889. 35. THURY 1897. 809. RÁTH 1863–1865. 317. TÓTH 1808a. 36, 121–134. TÓTH 1808b. 64–66. MIKLÓS 1993. 34, 38, 39, 41. Szinnyei hibásan Sélyei Balog Istvánnak nevezi. SZINNYEI 1891–1914. I. 460–461. GULYÁS 1939–2004. 9970. sz. cédula.

²⁰ Thury 1655-re javítja Sélyei rektorságának dátumát, érveit lásd: THURY 1904b. 10–11. A sárospataki anyakönyv bejegyzése azonban módosítja ezt az évszámot 1652-re. Hogy a Hodosi püspök gyászbeszédében szereplő „két ízben négy esztendő” kijöjjön, az 1652-es és az 1660–1662-es esztendők maradnak. A Kóródi 1652-es görzsónyi lelkésszé rendelését tanúsító adat azonban módosításra késztetett bennünket. Míután Marosi 1655-ös rektorsága biztos, a „két ízben négy esztendő 1652–1654-re és 1662-re módosul.

²¹ DREKK O.353. 62. (tévesen 1644.) HÖRCSIK 1998. 85. THURY 1904b. 9–10. RÚZSÁS 1981. 29. THURY 1998. I. 380. DREL I. 1. a. 1. 459, 480 (candidatus), 482 (ordinandus), 488, 491, 502. TÓTH 1927. 21. PATAKY 1992. 47.

²² Marosi pápai rektorságának kezdetét a sárospataki anyakönyv, végét pedig az egyházkerületi közgyűlési jegyzőkönyv egyértelműsíti, ez alapján lett korrigálva a két dátum.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya
Sári István, ifj. ²³	1656–1658 ²⁴	1653 Sárospatak subscr. → pápai rektor → 1664?–1674 kajári lelkész
Kóródi János ²⁵	1659? ²⁶	? → 1652–1658 görzsönyi lelkész (Acsád is) → pápai rektor → 1666, 1674 csöglei lelkész; † 1675 Nápoly, rabságban
Lenti János ²⁷	1660–1661? ²⁸	* Pápa; 1654/1656 Pápa subscr. (Joh. P. Lenti) és/vagy 1656/1658 Pápa subscr. (Joh. P. Lenti) → 1657 Sárospatak subscr. → pápai rektor → kecskeméti rektor ? → 1663 Heidelberg → 1663–1664 Franeker → 1664 Groningen → 1665 Utrecht → 1667–1689 kecskeméti lelkész → 1689–1690/ 1691 gyöngyösi lelkész → 1690/ 1691–1692 miskolci lelkész → 1692–1695 debreceni lelkész → 1695–? dömsödi lelkész; ?–1690/1691 kecskeméti esperes; † 1700 előtt

²³ DREKK O.353. 63. (tévesen 1652.) HÖRCSIK 1998. 85. THURY 1904b. 10. RÚZSÁS 1981. 29. DREL I. 1. a. 1. 503. THURY 1998. II. 26. VARGA 2002. 215. A kajári lelkész névsor 1664–1676 között egy Sári Andrászt hoz, nyilván hibásan. DREL I. 1. u. Balatonfőkajár. 2.

²⁴ Ez esetben Thury korrekciója helyesnek bizonyult.

²⁵ DREKK O.353. 70 (tévesen 1658). TÓTH 1808a. 111. THURY 1998. I. 351, 379. II. 24, 54, 58, 67, 91. DREL I. 1. a. 1. 441, 461, 480, 482 (1656: presbiter), 488, 495, 500. DREL I. 1. u. Csögle. I. 1. Felsőgörzsöny. I. 1. II. 1. TÓTH 1927. 25, 33. PETHŐ 2000. 20. RÚZSÁS 1981. 29. THURY 1904b. 11. VARGA 2002. 63, 135, 296. DREL III. 62. e. Liskay 69. 1, 9. LAMPE 1728. 815, 836, 838, 882, 905, 907. BALOGH 1902. 161–165, 168. THURY 1912. 4. NAGY 1996. 9 (csak első görzsönyi lelkészéről tud), 10–11 (hibásan mondja a Vas vármegyei Szentlőrinc lelkészének a gályarabper idején).

²⁶ Thury Kóródi dátumát nem javítja ki, bár maga sem tud mit kezdeni azzal a ténnyel, hogy 1658-ban az egyházkerületi jegyzőkönyv ifj. Sári Istvánt említi rektorként. Mivel Kóródi 1653 után már görzsönyi lelkész, ez a javítás is szükségessé vált. Mindez a korábbi, általunk 1653-ra feltételezett rektorság jegyzete volt. Mivel biztossá vált, hogy már 1652-től görzsönyi lelkész, rektorságát csak lelkészé utána tudtuk helyezni.

²⁷ DREKK O.353. 63, 65, 68. (tévesen 1654.) THURY 1904b. 10. Thury keltezését módosítani kellett, mivel a sárospataki anyakönyv szerint pápai rektorsága csak 1657 után képzelhető el. HÖRCSIK 1998. 92. ZOVÁNYI 1904. 112. HELLEBRANDT 1886. 794. SEGESVÁRY 1935. 20. MIKLÓS 1917. 7. BOZZAY-LADÁNYI 2007. 71 (393. sz.), 133 (1364. sz.), 189 (2236. sz.) .

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya
Sélyei M. István (másodsor)	1662 ²⁹	Lásd első előfordulásánál.
Bátorkeszi István ³⁰ * 1641 körül	1663–1666	1656/1658 Pápa subscr. → 1661 Sárospatak subscr. → pápai rektor → 1669–1680 veszprémi lelkész → 1680–1692 tihanyi lelkész; † 1692
Alsólendvai Gál Imre, ifj. ³¹ Gál Imre püspök fia * 1642. II. 5. Veszprém	1666–1668	1662 Sárospatak subscr. → pápai rektor → 1670–1674 felsőörsi lelkész → 1683–1697 alsóörsi lelkész; † 1697
Nagybaconi Baló Mátvás ³²	1668	1660–1665 Sárospatak subscr. (a nemesek között) → pápai rektor → az erdélyi fejedelmi kancellária íródeákja → 1675 jegyzője → 1676 bécsi követ → 1686–1688 az erdélyi fejedelem követe a török portán

RÚZSÁS 1981. 29. FÖLDVÁRY 1898. I. 207, 208. SZINNYEI 1891–1914. VII. 1099. ZOVÁNYI 1977. 304, 369.

²⁸ A sárospataki anyakönyv szerint csak 1657 után képzelhető el Lenti János pápai rektorsága. Az 1659-es év maradt egyedül üresen, ezért tettük ide rektorságát. Ezt a feltételezést is módosítani kellett az előző jegyzetekben említett módosítások következtében.

²⁹ Lásd a 20. sz. jegyzetet.

³⁰ DREKK O.353. 65, 70. HÖRCSIK 1998. 97. THURY 1998. II. 25, 32, 37, 41, 68, 70, 135, 152, 153, 155, 157, 161, 176, 177, 181, 214–216, 226, 241, 265. THURY 1893. 18, 71–72. HODOSSY 2004. 7, 52–53, 55–56. TIREL I. 8. d. 11. Veszprém 1, 14 (1674-ig), 52. DREL III. 254. a. 1. 479–480 (1674-ig). RÚZSÁS 1981. 29. Adata az 1645-es franekeri tanulmányokra biztosan nem rá vonatkozik! LAMPE 1728. 757, 760, 795, 886, 892. BALOGH 1902. 78, 150. VARGA 2002. 45, 67, 293. DREL III. 62. e. Liskay 69. 1, 9, 13. THURY 1912. 4. THURY 1893. 18–21, 71–72 (1669–1674!). RÁTH 1863–1865. 73–74. GÖMÖRI 2005. 99 (282. sz). MIKLÓS 1993. 35.

³¹ DREL III. 254. a. 1. 66. DREKK O.353. 70. HÖRCSIK 1998. 100. THURY 1998. I. 354. II. 25, 258, 262, 263, 354. VARGA 2002. 123. HUDI 2002. 467. LICHTNECKERT 1996. 124. LICHTNECKERT 1997. 181. DREL II. 217. a. 2. 4, 16, 20, 27. RÚZSÁS 1981. 29. Adata az 1645-es franekeri tanulmányokra nyilván nem rá vonatkozik.

³² A Nagybaconi Baló család 1670-ben nyert címeres nemeslevelet Apafi Mihály erdélyi fejedelemtől. PÁLMAJ 2000. I. 34–35. Baló Mátvás életpályájára: DREKK O.353. 71. HÖRCSIK 1998. 105, 178. RÚZSÁS 1981. 29. Erdélyi kancelláriai és bécsi követi ténykedésére: HERPEI 1971. 42–55. Az 1686–1688. évekre vonatkozó, a kolozsvári református kollégium kéziratárában őrzött rövid jegyzeteit közölte: VERESS 1899, 309–316.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya
Szeremlyei Mihály ³³	1669–1671	* 1647 körül; 1659–1660/1662 ³⁴ Pápa subscr. → 1666 Debrecen subscr. → pápai rektor
Kocsi Csergő Bálint ³⁵ (először) Fivére, János Zürichben 1676-ban teológiát tanul.	1671–1674	1664 Debrecen subscr. → praeceptor → 1670 munkácsi rektor → pápai rektor → 1674–1676 gályarabság → 1677 Basel → pápai rektor → 1683–1687 mezőörsi lelkész → 1687–1688 győri bujdosás → 1688–1693 lepsényi lelkész → + ?–1693 mezőföldi alesperes → pápai rektor → 1695–1696 lázi lelkész → 1698– ? pázmándi lelkész → Hosszúpályi, nyugállomány; † ?
Körmendi Szőke Mihály ³⁶ * 1647 körül	1674	1663/1666 Pápa subscr. (Mich. Szőke) → 1666 Debrecen subscr. (Mich. Körmendi) → veszprémi rektor → pápai rektor → 1693–1695 a veszprémi egyházmegye világi kiküldöttje (Mich. Szőke Körmendi)
Kabai Mihály ³⁷	1675–1676	1668 Debrecen subscr. (Franc. Kabai!) → praeceptor rudimentistarum → praeceptor poetarum → thecarius → contrascriba → senior → pápai rektor

³³ DREKK O.353. 69, 72. THURY 1908. 136. RÚZSÁS 1981. 29. RÁTH 1863–1865. 321.

³⁴ Lenti János rektorságában *huius almae scholae rector*. Sellyei István rektorságában *almae scholae rector*. Az évszámokat korrigáltuk.

³⁵ DREKK O.353. 72, 79. THURY 1908. 134. VERZÁR 1931. 317. HEGYI 2003. 50 (60. sz.). RÚZSÁS 1981. 29. ZOVÁNYI 1977. 323–324, 402. THURY 1998. II. 25, 32, 38, 44, 54, 68, 71, 73, 82, 92, 128, 131, 135, 155, 185, 186, 214, 215, 218–226, 230–232, 240, 258–259. TÓTH 1927. 47, 79. LAMPE 1728. 772, 792, 815–816, 820, 833, 836, 844, 847–848, 851–852, 858–859, 886, 896. BALOGH 1902. 78, 159, 160. DREL III. 62. e. Liskay 69. 1, 13. DREL III. 120. a. 6r, 37r, 149r. DREL II. 217. a. 2. 4. DREL I. 1. u. Lepsény. 1. SZALAI 2007. 8. PATAKY 1985. 81. A győri székesegyházi főesperesség 1698-as egyházlátogatási jegyzőkönyve szerint Hollandiában végzett, Pázmándra a Bakonyból került. VARGA 1971. 204. MIKLÓS 1993. 38, 39.

³⁶ Bátorkeszi István rektorságában *almae scholae Papensis rector*. DREKK O.353. 70, 73. THURY 1908. 137. RÚZSÁS 1981. 29. RÁTH 1863–1865. 74. DREL II. 217. a. 2. 6, 20.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya
Dobravicai Sáfár Miklós ³⁸	1677	1673 Sárospatak subscr. → praeceptor poetarum → pápai rektor → 1679 Amszterdam (Nic. Safar Dobraviczai) → 1680 Leiden (Nic. Saefar de Dobrawitza) → pápai rektor ? ³⁹ → 1693–1695 polgárdi lelkész → 1695–1697 pápai lelkész → 1697–1700 leváltják, Csór és Polgárdi nem akarja fogadni, per → 1700–1723 polgárdi lelkész, 1708–1713 mezőföldi prosenior, 1708 egyházkerületi jegyző → 1713–1723 mezőföldi esperes; † 1723
Kocsi Csergő Bálint (másodszor)	1678–1683	Lásd első előfordulásánál.
Szeremlyei P. János ⁴⁰	1683–1690	1669/1671 Pápa subscr. → 1673 Debrecen subscr. → senior → püspöki rektor → 1682 Marburg → pápai rektor → 1690–1696 csöglei lelkész → 1696–1708 görzsönyi lelkész → 1708 szemerei lelkész, pápai alesperes → 1712–1713 mezőlaki lelkész; 1713 erőtlensége miatt felmentik, † hivatal nélkül Felsőőrön

³⁷ DREKK O.353. 73. THURY 1908. 138. RÚZSÁS 1981. 29.

³⁸ DREKK O.353. 74. RÚZSÁS 1981. 29. HÖRCSIK 1998. 117. ANTAL 1888. 439. BOZZAY-LADÁNYI 2007. 211 (2470. sz.), 255 (2868. sz.). THURY 1998. II. 258–259, 262, 292, 295. TÓTH 1941. 102–103. TÓTH 1927. 73. DREL II. 217. a. 2. 5, 8, 19, 29–31, 34, 44, 46, 50, 53, 58, 59. Az 1728-as országos összeírásban úgy emlékeznek vissza rá, mint aki 1710-től *vicariusként* helyettesítette a távollévő Hodosi püspököt. CSÁJI 1958. 72. A korai időkre nézve pontatlan polgárdi lelkész névsor 1685–1723 között hozza. DREL I. 1. u. Polgárdi. 5. ZOVÁNYI 1977. 402. PATAKY 1992. 40. TÓTH 1808a. 146, 153. MIKLÓS 1993. 41.

³⁹ Második pápai rektorságát a sárospataki anyakönyv említi. HÖRCSIK 1998. 117. Erre nincs konkrét adatunk, ha valóban volt, talán 1683, 1691 vagy 1693 körülre eshetett (Szeremlyei János vagy Szokolyai György előtt, illetve Kocsi Csergő Bálint harmadik rektorságát közvetlenül megelőzően).

⁴⁰ A pápai törvénykönyv bejegyzése szerint *rector scholae Papensis*. DREKK O.353. 72, 76. THURY 1908. 146. ZOVÁNYI 1955. 345. NAGY 1974. 64, 76, 253. DREL II. 217. a. 2. 4. RÚZSÁS 1981. 29. TÓTH 1927. 25, 33, 51 (István!). THURY 1998. II. 257, 293. PETHŐ 2000. 20. A

Név, születési, családi adatok	Szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya
Szokolyai György ⁴¹	1691–1693	1677/1678 Pápa subscr. → 1680 Sárospatak → Toldiak házi tanítója → pápai rektor
Kocsi Csergő Bálint (harmadszor)	1693–1696	Lásd első előfordulásánál.
Csuzi Cseh József ⁴²	1696–1698	1686 Debrecen subscr. → 1691–1693 Franeker → 1693 Groningen → 1693–1695 győri rektor → pápai rektor → 1698–1731 pápai lelkész; 1730–1731 pápai esperes is; † 1731. IV. 8.
Séllyei Pál ⁴³ Séllyei M. István püspök, pápai lelkész fia	1698–1701	1686 körül Pápa subscr. → 1689 Nagyenyed subscr. → 1693–1695 Zürich → 1697 London → pápai rektor → 1708 csöglei lelkész
Szilvási Péter ⁴⁴	1701–1703	1691/1693 Pápa subscr. (Petr. P. Szilvási) → 1694 Pápa teológus deák → 1694 Sárospatak subscr. (Petr. Szilvási de Papa) → pápai rektor

felsőgörzsönyi 1. sz. névsor 1694–1704 közé, a 2. sz. 1694–1707 közé helyezi, de ez némileg ütközik csöglei lelkészségével. DREL I. 1. u. Csögle. Felsőgörzsöny. I. 1. II. 2. Mezőlak (István!). Az 1774-ben 96 évesen meghalt Győrfi Péter felsőgörzsönyi lakos visszaemlékezése szerint 13 évig szolgált. A korrekcióhoz ez az adat nyújtott nagy segítséget. DREKK O.194/3. 2. DREL III. 62. e. Liszkay 121. 1, 12. TÓTH 1808a. 146. NAGY 1996. 9 (1798-ig hozza). THURY 1897. 807.

⁴¹ A pápai törvénykönyv bejegyzése szerint *factus scholae Papensis rector*. DREKK O.353. 74, 78. HÖRCSIK 1998. 125. Egy Szokolyai György 1686-ban Debrecenben subscribált, majd 1688-tól több osztály praepceptora, contrascriba, senior volt. 1695-ben Franekerben tanult, végül Poroszlóra került lelkésznek. Valószínűleg ő nem azonos vizsgált személyünkkel. THURY 1908. 163–164. HELLEBRANDT 1866. 799. BOZZAY–LADÁNYI 2007. 84 (556. sz.). RÚZSÁS 1981. 29.

⁴² DREKK O.353. 80. RÚZSÁS 1981. 29. THURY 1908. 164. HELLEBRANDT 1886. 798. MIKLÓS 1917. 8. BOZZAY–LADÁNYI 2007. 81 (514. sz.), 193 (2291. sz.). TÓTH 1941. 151–152. TÓTH 1927. 73. DREL II. 217. a. 2. 38. THURY 1998. II. 267. CSÉMY 2000. 257. CSÁJI 1958. 48. DREKK O.465r. 337, 338, 342. PATAKY 1985. 79, 319. DREKK O.430. 5. PATAKY 1990. 186. PATAKY 1992. 414. DREL I. 1. u. Nyárad. II. 3 (halála dátuma). ZOVÁNYI 1977. 457. TÓTH 1808a. 152. TÓTH 1808b. 69. THURY 1897. 807, 825 (1729. februártól prosenior, 1731. április 8-án halt meg.).

⁴³ DREKK O.353. 77, 81. JAKÓ–JUHÁSZ 1979. 113. HEGYI 2003. 92 (564. sz.). GÖMÖRI 2005. 101 (295. sz.). TÓTH 1927. 25. THURY 1998. II. 293. A csöglei lelkész névsor szerint 6 évet töltött ott. DREL I. 1. u. Csögle. TÓTH 1808a. 147. RÚZSÁS 1981. 29. NAGY 1996. 9.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya
Deáki Márkus István, id. ⁴⁵	1703–1706	1696 Debrecen subscr. → pápai rektor → 1706–1709 alsóörsi lelkész → 1710–1714 veszprémi lelkész → 1714–1749 felsőörsi lelkész; 1713–1723 veszprémi prosenior → 1723–1749 veszprémi esperes; † 1749
Szepsi Mátyás ⁴⁶	1706–1711	1694 Debrecen subscr. → 1703–1705 Franeker → 1705 Utrecht → pápai rektor
Szentpéteri Péter ⁴⁷ (3.)	1711–1713	1704 Sárospatak subscr. → 1706 vinnai lelkész → 1708 kassai rektor → pápai rektor → 1714–1716 Utrecht, Franeker → 1717 dobszai lelkész → 1725 sárospataki lelkész → 1726 kesznyétei lelkész → 1727 rimaszombati lelkész; † 1727

⁴⁴ CSÉMY 2000. 257. DREKK O.353. 78, 83. HÖRCSIK 1998. 138. DREKK O.308. 396. RÚZSÁS 1981. 29. Talán apja lehetett az a Szilvási István pápai lakos, aki 1671-ben a Wesselényi-összeesküvés ügyében tartott vizsgálat során tett tanúvallomást. RÁTH 1863–1865. 321.

⁴⁵ DREKK O.353. 84. THURY 1908. 174. THURY 1893. 23–26, 81–82. THURY 1998. II. 339, 347, 349. DREL II. 217. a. 2. 52, 53, 58, 65 (synodalis senior!), 66, 67 (primarius senior). DREKK O.669. 6, 7, 12, 14, 15, 16, 18. DREKK O.969. 42v, 107r, 110v, 160r, 173v. DREL I. 1. a. 2. 175, 191. PREI II. jkv. 191. DREKK O. 1055. 11. THURY 1896. 8. TtREL I. 8. d. 11. Veszprém 1, 55. DREL III. 254. a. 1. 405, 481 (Deák István!). THURY 1889b. 127. THURY 1897. 755, 825, 826. VERESS 1992. 98–99. RÚZSÁS 1981. 29. Csak 1713-ban választják proseniornak, de az 1728-as országos összeírás során ő maga azt vallotta, hogy már 1710-től senior! CSÁJI 1958. 39, 48, 72. ZOVÁNYI 1977. 688.

⁴⁶ DREKK O.353. 85. THURY 1908. 175. ANTAL 1888. 279. SEGESVÁRY 1935. 23. HELLEBRANDT 1887. 197 (hibásan Matth. Zeph!). BOZZAY-LADÁNYI 2007. 89 (650. sz.), 141 (1451. sz.). RÚZSÁS 1981. 29. THURY 1897. 807.

⁴⁷ HÖRCSIK 1998. 205. DREKK O.353. 86. DREL III. 62. e. Liskay 121. 14. ANTAL 1888. 279. SEGESVÁRY 1935. 24. HELLEBRANDT 1887. 199. Bozzay Utrechtben és Franekerben is csak 1715-ben szerepelteti. BOZZAY-LADÁNYI 2007. 94 (727. sz.), 142 (1483. sz.). RÚZSÁS 1981. 29.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya
Hosszúfalusi Major Márton ⁴⁸	1713	1701 Debrecen subscr. → 1704 Sárospatak subscr. → 1707 Gyulafehérvár subscr. → 1707–1712 Kassa → pápai rektor → 1714 exmittálták; 1714–1717 veszprémi lelkész → 1719 kádártai lelkész → 1720–1721 alsóörsi lelkész → 1721–1723 kajári lelkész → 1723–1752 polgárdi lelkész; † 1753
Kövesdi János ⁴⁹ (először)	1714	1706 Sárospatak subscr. → pápai rektor → 1714–1715 Bern → 1715 Halle → 1717 Franeker → pápai rektor → 1721–1739, 1745–1759 marosvásárhelyi professzor; † 1759
Lepsényi P. István ⁵⁰	1714–1715	1698/1701 Pápa subscr. → 1708 előtt szemerei lelkész → 1709–1713 takácsi lelkész → 1713 Debrecen subscr. → pápai rektor → 1715–1720 rédei lelkész → 1720-as évek borsosgyőri, nórápi lelkész → 1732 dörögdi lelkész → 1734 visszavonultan Polányon él

⁴⁸ TRÓCSÁNYI 1981. 63. THURY 1908. 182. HÖRCSIK 1998. 150, 205. DREKK O.353. 87. THURY 1893. 26, 28, 82–83. THURY 1998. II. 327, 340, 347. DREKK O.669. 5, 38, 39. DREL II. 217. a. 2. 67. DREL I. 1. a. 2. 188. LICHTNECKERT 1996. 680–681. A veszprémi egyházmegye jegyzőkönyvének bejegyzése szerint 1716-ban exmittálták Veszprémbe! DREKK O.969. 5r, 8v, 107r, 110v. TREL I. 8. d. 11. Veszprém 1, 35. Az alsóörsi névsor 1720–1723 között, ugyanakkor a kajári 1721–1723 között szerepelteti. DREL I. 1. u. Polgárdi. 1, 5. Balatonfőkajár. 3. Alsóörs. 2, 23r–v, 25. DREL III. 254. a. 1. 409, 481. CSÁJI 1958. 47. DREL III. 218. b. 8. Egyházlátogatási jkv. 1901. 11. DREL III. 120. a. 15v. KÖRMENDY 1995. 29. Az 1717–1723 közti időszak igen zavaros, a Torkos-féle összeírás adatai ugyanis megbízhatatlanok.

⁴⁹ HÖRCSIK 1998. 210. DREKK O.353. 88, 90. HEGYI 2003. 66 (259. sz.). TAR 2004. 130 (883. sz.). BOZZAY-LADÁNYI 2007. 95 (742. sz.). TONK 1994. 477. TRÓCSÁNYI 1981. 63.

⁵⁰ DREKK O. 353. 82, 88. THURY 1908. 192, 193. DREKK O. 1055. 11. THURY 1998. II. 338. TÓTH 1927. 20 (év nélkül), 27, 36 (keresztnev és év nélkül!), 67 (év nélkül), 85, 92. DREL III. 62. e. Liskay 121. 7. VERESS 1998a. 32. A takácsi névsorok évszám nélkül említik. DREL I. 1. u. Takácsi. I. 1. V. 4. DREKK O.977. III. c. 6. 4. Réde. II („nem volt Bibliája“!). Győrszemere. DREKK O.465r. 343. TRÓCSÁNYI 1981. 63. THURY 1897. 790–791, 807.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya
Rimaszombati István ⁵¹ (2.)	1715–1717	1703/1706 Pápa subscr. (Steph. Szombati) → 1706 Sárospatak subscr. (Steph. Coriarii Szombati) → 1709 polányi lelkész → 1712–1713 padragi lelkész → 1713 tapolcafői lelkész → pápai rektor → 1719–1722 noszlopi lelkész → 1722–1727 kupi lelkész
Kövesdi János (másodszor)	1718–1721	Lásd első előfordulásánál.
Jabloncai Berta Benedek ⁵²	1721–1723	? → pápai rektor → 1723 exmittáltott → 1725–1731 rédei lelkész → 1731–1751 tatai lelkész; † 1751
Csuzi Cseh János ⁵³ (3.)	1724	1718 Pápa tógás deák (Joh. Csúzi a nemesek között) → 1719 Sárospatak subscr. (problémák) → 1722–1723 Kolozsvár (problémák) → pápai rektor → 1724 Zürich → 1725 Bern → 1725–1726 Genf → 1726–1727 Utrecht → 1727 Franeker → 1727 Frankfurt → 1728–1731 banai lelkész → 1731–1732 rédei lelkész → 1732–1751 pákozdi lelkész; 1740–1745 vértessaljai ülnök; † 1751. XII. 3.

⁵¹ DREKK O.353. 84, 88. HÖRCSIK 1998. 209. ÁCS 2000. 104 (Szombathelyinek mondja). Tóth Endre nem tud kupi lelkésségéről. TÓTH 1927. 66, 72 (csak vezetéknev), 82, 94. Máténé Kalmár nem ismeri. KALMÁR 1993. 21. THURY 1897. 808. A noszlopi névsorok már 1715-től hozzák, mert Szalafői Gergelyt nem ismerik. DREL I. 1. u. Kup (évszám nélkül). Noszlop. II. 5, 8. Padrag. I. DREKK O.970. 11–13. DREKK O.465r. 337. DREL III. 62. e. Liskay 121. 6 (csak vezetéknev). TRÓCSÁNYI 1981. 63. Az 1774-es egyházkerületi összeírás Noszlopon hibásan 1715-től hozza. HUDI 2002. 298.

⁵² DREKK O.353. 91. TRÓCSÁNYI 1981. 63. DREL III. 62. e. Liskay 159. TÓTH 1927. 85. DREL II. 70. a. 2. 37, 62. DREL III. 101. a. 1. 1, 5. DREL I. 1. a. 2. 185. DREL I. 1. u. Réde. I. 15. II (Polgárdiból jött). Tata. 2. = TtREL I. 8. d. 10. Tata. JAKUS 1977. 32, 43–44. 1994. 57, 58. A polgárdi előzmények azonban erősen kérdésesek, hiszen ott 1723-tól Hosszúfalusi Major Márton a lelkész (lásd ott). DREKK O. 1055. 619. CSÁJI 1958. 48.

⁵³ DREKK O.1029. 1. HÖRCSIK 1998. 226. TÖRÖK 1906. 23. DREKK O.353. 92. HEGYI 2003. 66 (266. sz.), 81 (474. sz.), 93 (569. sz.). ANTAL 1888. 279. SEGESVÁRY 1935. 25–26.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya
Újvári András ⁵⁴ * Szikszó	1724–1729	1712 Sárospatak subscr. → 1713 jászberényi rektor → 1720 sárospataki senior → 1721–1723 Basel, Utrecht → pápai rektor → 1731–1757 bicskei lelkész; 1740, 1754 vértessaljai egyházmegyei jegyző, 1743 vértessaljai egyházmegyei ülnök; † 1758
Almási András ⁵⁵	1729–1731	1720 Sárospatak subscr. → pápai rektor → 1731 Zürich → 1733 exmittáltak; 1732–1745 szentgáli lelkész → 1745–1757 füredi lelkész, 1747-ben szentelték; † 1757
Ladányi Miklós ⁵⁶	1731–1732	1717 Sárospatak subscr. → 1721 jászberényi rektor és lelkész → 1724 újra Sárospatak → 1727–1730? győri rektor → pápai rektor → 1732–1749 tapolcafői lelkész → 1749 szentkirályi lelkész → 1750–1753 szemerei lelkész (Győrt is ellátja) → 1753–1754 arácsi lelkész → ?–1760 csóri lelkész → 1760–1765 nagyvázsonyi lelkész; † 1765

HELLEBRANDT 1887. 200. BOZZAY-LADÁNYI 2007. 99 (822. sz.), 144 (1523. sz.). ZOVÁNYI 1889. 195. TAR 2004. 90 (400. sz.). TÓTH 1927. 85. DREL I. 1. u. Réde I. 14. II. TRÓCSÁNYI 1981. 63. DREL I. 1.a. 4. 556. DREL II. 259. c. 25. CSÉMY 2000. 26. DREL I. 1. u. Bana. 19. SZÉL 1862. 927. FÖLDVÁRY 1898. II. 102, 169, 176, 190–191, 252.

⁵⁴ HÖRCSIK 1998. 216. HEGYI 2003. 51 (77. sz.). ANTAL 1888. 279. SEGESVÁRY 1935. 24. Bozzay Utrechtben és Baselben is csak az 1722. évben hozza. BOZZAY-LADÁNYI 2007. 143 (1498. sz.). DREKK O.353. 93. TRÓCSÁNYI 1981. 63. FÖLDVÁRY 1898. II. 8, 102, 138, 200, 252, 284. DREL III. 62. e. Liskay 357.

⁵⁵ HÖRCSIK 1998. 228. DREKK O.353. 97. HEGYI 2003. 93 (578. sz.). THURY 1998. II. 339. DREKK O.969. 109r. DREL I. 1. a. 2. 187. DREKK O.669. 3, 12. LICHTNECKERT 1999. 603. TRÓCSÁNYI 1981. 63. Szentelési diplomája Füreden kelt 1747. június 12-én. DREL I. 24. f.

⁵⁶ HÖRCSIK 1998. 223. DREKK O.353. 98. TÓTH 1927. 36, 50, 94 (1750-ig!). DREL I. 1. a. 2. 185, 188. DREL III. 242. g. 1. DREL I. 1. u. Bakonyszentkirály–Csesznek. I. 1. Győrszemere. Tapolcafő. DREKK O. 1055. 11, 628. THURY 1998. II. 339 (hibásan Péter!). LICHTNECKERT

Név, születési, családi adatok	Szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya
Keresztúri Tuba István, id. ⁵⁷	1732–1735	1719 Sárospatak subscr. (Steph. Kereszturi) → 1728 senior → 1729–1730 Franeker → 1730 Bréma → pápai rektor → 1735 exmittálták; 1735–1763 szentkirályszabadjai lelkész; 1749–1763 veszprémi esperes; † 1763
Torkos Jakab ⁵⁸ (1.) * 1711. I. 13. felesége Cseh–Szombathy Éva	1735	1718–1725 Pápa (grammatista → rhetor) → 1727 Sárospatak subscr. → 1733 Zürich → 1734–1735 Utrecht → pápai rektor → 1735–1752 pápai lelkész → 1752–1758 peremartoni lelkész → 1759–1775 adászteveli lelkész → 1775–1785 nyugállományban; 1745–1785 püspök is; † 1785. XI. 27.
Szoboszlai István ⁵⁹ (2.)	1735–1739	1718 Debrecen subscr. → 1720 Sárospatak subscr. → 1731 senior → 1732 miskolci rektor → 1733–1734 Bern → 1734–1735 Franeker → pápai rektor

1999. 612. KALMÁR 1993. 22 (1732–1750 között hozza). TRÓCSÁNYI 1981. 63. THURY 1897. 791. PATAKY 1985. 146–147, 316.

⁵⁷ HÖRCSIK 1998. 225. HELLEBRANDT 1887. 201. Bozzay Franekerben csak 1730-ban hozza. BOZZAY–LADÁNYI 2007. 101 (853. sz.). TAR 2004. 64 (109. sz.). DREKK O.353. 98. DREL I. 1. b. 1733:4. DREKK O. 472. 1, 481. DREL II. 217. a. 2. 66–67. DREL II. 104. f. 19. DREL I. 1. a. 2. 175–177, 179–180, 186–187, 191, 403, 404, 407. DREKK O.969. 109v. DREL I. 1. u. Mihályháza. III. 1. THURY 1889b. 117, 122. VERESS 1998b.114, 121. TRÓCSÁNYI 1981. 63. ZOVÁNYI 1977. 688.

⁵⁸ DREKK O.1029. 5. DREKK, O.430. 307. DREL I. 1. a. 2. 162, 167, 403, 404, 413, 417, 419, 424, 427, 428, 431, 433, 435, 437, 447, 463, 465, 466, 467, 468, 470, 471. DREL I. 1. a. A. 1763. év 3. DREL I. 1. a. 4. 381. DREL I. 1. a. 5. 39. DREL II. 35. a. 2. 1, 17. DREL II. 138. a. 2. 89. DREL III. 36. e. 1. 154–155, 248, 308. e. 2. 28, 36. CSÉMY 2000. 176. TÓTH 1808a. 169–189. TÓTH 1808b. 70. HÖRCSIK 1998. 238. HEGYI 2003. 94 (583. sz.). BOZZAY–LADÁNYI 2007. 148 (1589. sz.). OSZK Kézirattár, Quart. Hung. 1043. Tóth F. Analect. II. fol. 85–92. SEGESVÁRY 1935. 27. PONGRÁCZ 1936. 140–141. PREI 1. sz. jkv. 79. TÓTH 1941. 154, 205. TÓTH 1927. 14, 74 (1783-ig szerepelteti!). BALLA 1890. 114. HÖRÖMPÖLY 1999. 59. 1737-ben a gyóriek hívják lelkészüknek. SZABÓ 1903. 196. ZOVÁNYI 1977. 650.

⁵⁹ THURY 1908. 197. HÖRCSIK 1998. 227. HEGYI 2003. 68 (286. sz.). HELLEBRANDT 1887. 202. BOZZAY–LADÁNYI 2007. 104 (911. sz.). DREKK O.353. 100.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya
Pápai Molnár Tót Mihály ⁶⁰	1739–1740	1718 Pápa, poeta vagy syntaxista (Mich. Molitoris) → 1721/1724 Pápa subscr. → 1726 Sárospatak subscr. → 1733–1737 Utrecht (Mich. Molnar) → 1737 Groningen (Mich. Molnár) → 1737–1739 győri rektor → pápai rektor → 1742–1743 győri helyettes lelkész → 1742 Frankfurt (Mich. Papaj) → 1743–1747 győri rektor → 1749–1755 tarcali lelkész → 1755–1758 hotyikai lelkész → 1758–1764 cserépfalvi lelkész → 1764–1771 diósgyőri lelkész; † 1771
Göböl Gáspár, id. ⁶¹	1740–1744	1724 Sárospatak subscr. → 1735 senior → 1738 Franeker → pápai rektor → 1744 exmittálják; 1744–1746 csopaki lelkész → 1746–1749 vörösberényi lelkész; † 1750
Baranyi Péter ⁶²	1744–1745	1735 Debrecen subscr. → pápai rektor → 1745–1747 Bern → ?
Kocsi Kun János ⁶³	1745–1752	1735 Debrecen subscr. (Joh. Kun Kocsi) → 1741–1745 Basel → 1745 Genf → pápai rektor → 1753–1760 csöglei lelkész → 1763–1782 tapolcafői lelkész; 1760–1782 pápai esperes; 1761–1763 egyházkerületi jegyző; † 1782

⁶⁰ DREKK O.1029. 2, 4. DREKK O.353. 91, 101. HÖRCSIK 1998. 237. DREL III. 62. e. Liskay 232. DREL I. 3. d. 1740:1. PATAKY 1985. 103, 115–116, 315, 319 (második győri rektorsága helyett itt téves adatot kever be). BOZZAY–LADÁNYI 2007. 147 (1574. sz.), 197 (2353. sz.). ZOVÁNYI 1889. 196. TAR 2004. 92 (448. sz.).

⁶¹ HÖRCSIK 1998. 234. HELLEBRANDT 1887. 202. BOZZAY–LADÁNYI 2007. 106 (942. sz.). DREKK O.353. 102. DREKK O.969. 110r. DREKK O.669. 6, 14. DREL II. 217. a. 2. 70. A vörösberényi névsor csak a kezdő évszámot közli, azt is hibásan (1747). DREL I. 1. u. Vörösberény. I. 8.

⁶² THURY 1908. 212. DREKK O.353. 103. HEGYI 2003. 69 (314. sz.).

⁶³ THURY 1908. 212. HEGYI 2003. 52 (87. sz.), 86 (543. sz.). DREKK O.353. 104. TÓTH 1927. 25, 94. DREL I. 1. a. 2. 403–404, 413, 417, 418, 419, 420, 427, 428, 431, 433, 435, 437, 447, 464. DREL I. 1. a.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya
Nagy Mihály ⁶⁴ (2.)	1755–1783 adászteveli praeceptor 1783–1794 pápai praeceptor	Pápa → Sopron → 1749 Pápa subscr. → 1750 curator → 1751 praeceptor coniugistarum → 1752 praeceptor syntaxistarum → adászteveli praeceptor → 1783–1794 praeceptor coniugistarum et declinistarum; † 1794
Járdánházi Gábor ⁶⁵ * Siklós	1785	Hódmezővásárhely → 1774–1778 Debrecen → 1781 szatmári rektor → pápai professzor → 1791 exmittál- tatott, felszenteltetett → 1786–1797 nyárádi lelkész → 1797–1808 őrízentspéterei lelkész; † 1808
Csepán János, ifj. ⁶⁶ * Komárom	1786–1790	1778 Debrecen subscr. → pápai pro- fesszor → 1790–1797 nagybajomi lel- kész → 1797–1803 alsoki lelkész → 1803–1804 hedrehelyi lelkész; 1800 somogyi aljegyző; † 1805
Mándi Márton István ⁶⁷ * 1760. XI. 23. Iszkaszentgyörgy	1790–1831	1771–1773 Szentkirályszabadja → 1774 Kecskemét → 1778–1779 Debrecen subscr. → 1786 hajdúná- nási rektor → 1789 Göttingen → pápai professzor; 1795–1800 a pápai egyházmegye és a dunántúli egyházkerület ülnöke is; † 1831

A. 1763. év 3. DREL I. 1. u. Csögle. Tapolcafő. KALMÁR 1993. 22. HUDI 2002. 285. DREL I. 1.a. 4. 558. PATAKY 1990. 186. PATAKY 1992. 414. ZOVÁNYI 1977. 457. DREL II. 35. a. 2. 1, 3, 4.

⁶⁴ DREKK O.353. 106. TÓTH 1927. 14. TÓTH 1931. 45. TÓTH 1933. 15. TRÓCSÁNYI 1981. 77. BODOLAY 1981. 95–96. DREL III. 36. e. 1. 441.

⁶⁵ THURY 1908. 318, 341. DREKK O.353. 108. DREKK O. 1055. 672. TÓTH 1927. 69, 71. NOVÁK 2003. 54–60. DREL I. 1. a. 2. 521. DREL I. 1. u. Nyárad. I. 4. Őriszentpéter. PATAKY 1990. 175. Tóth Endre, és az ő nyomán Bodolay Géza az őriszentpéterei lelkészség után öcsi, csóri és rátóti lelkészségét is emlegeti, és halála évét 1853 utánra helyezi. Az őriszentpéterei anyakönyv viszont kétségtelenné teszi 1808-as halálát. TÓTH 1931. 7. BODOLAY 1981. 96–97.

⁶⁶ THURY 1908. 336. DREKK O.353. 110. DREL I. 1. u. Hedrehely (1803–1805), Nagybajom. DREL I. 1. a. 2. 558, 711. BECK 1935. 19. BODOLAY 1981. 101, 105. DREL II. 138. a. 1. 132. (1791. november 15-től nagybajomi lelkész), DREL I. 1.a. 3. 33, 42, 50, DREL II. 138. a. 2. 166, 214, 307, DREL II. 138. a. 3. 14.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati idő	Tanulmányok, életpálya
Látzai Szabó József ⁶⁸ (második professzor) * 1761. VII. 14. Sárospatak	1791–1805	Kassa → Sárospatak (1784 alkönyvtáros, 1787 praeceptor) → 1789–1790 Utrecht → 1790 Göttingen → pápai második professzor → 1805–1807 lepsényi lelkész → 1807 sárospataki lelkész és tanár; † 1828. IX. 21. Sárospatak

⁶⁷ THURY 1908. 337, 348. BORZSÁK 1955. 193. DREKK O.353. 112. BODOLAY 1981. 109–114. SZINNYEI 1891–1913. VIII. 730–734. DREL I. 1. a. 2. 552, 561, 562, 565, 583, 586, 595, 596, 600, 623, 696, 710, 720. TAR 2004. 119 (736. sz.). DREL II. 35. a. 2. 53, 74, 101, 103, 104, 105, 106, 108, 110, 112.

⁶⁸ ANTAL 1888. 411. SEGESVÁRY 1935. 42. BOZZAY–LADÁNYI 2007. 165 (1930. sz.). SZÖGI 2001. 227 (3637. sz.). BORZSÁK 1955. 194. BODOLAY 1981. 115. SZINNYEI 1891–1913. VII. 614–615. DREL I. 1. a. 2. 580, 596, 634, 635, 638, 666, 682, 687, 695. DREL I. 1. u. Lepsény (1808-ig). DREL II. 35. a. 2. 74, 106, 112.

3.

A dunántúli egyházkerület lelkészei

betűrendben

(szolgálatuk kezdete 1531–kb. 1680)

A dunántúli egyházkerületben az evangélikusok és a reformátusok az 1595-től kezdtek elkülönülni egymástól, 1612-től választottak külön püspököt. A Felső–Dunamelléken az 1592-es galántai zsinat hozta el a kettéválást, Dobronoki egyértelműen a kálvinista irányt képviselte. Ezért az 1592/1612 előtti lelkészeket külön fejezetben hozzuk, közülük azok nevét, akik bizonyíthatóan a lutheri irányt követték, *dólt betűvel*, azokét, akik a kálvinit, **vastag betűvel** szedtük. A bizonytalanok maradtak normál betűvel szedve. A német lelkészek hovatartozása az 1592/1612 utáni korszakban is bizonytalan, Payr legtöbbjüket lutheránusnak tartja. A II. részben mi csak azokat szedtük *dólt betűvel*, akik neve nem fordult elő a Dunántúli Református Egyházkerület I. sz. jegyzőkönyvében, bár az előfordultak körül is többször vallási viták zajlottak.

A.**1592/1612 előtt**

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Achazius András ¹	1571 Németszentmihály (Petersdorf)	?
Almási Gergely ²	1595 Ürmény	?
Alsólendvai Gál János ³	1576–1586 Felsőőr 1596–? Alsólendva ? Somorja	?
G. Imre apja * 1553	? Ekecs 1613 Vasszécsény † 1616 Németújvár	

¹ IVÁNYI 1990. 67–68.² ZOVÁNYI 1929. 60.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Alsólendvai Péter ⁴	1591 Horpács; 1603 előtt–1612 Vép 1612 elűzik 1613 földönfutó 1614–1619 Körmend; 1612 vépi esperes 1612–1619 körmendi esperes † 1619	?
<i>Ammon András</i> ⁵	1580–1584 Nezsider, rektor 1584–1586 Győr, seregiskolai német rektor 1586–? Győr, német lelkész	?
Baranyai Miklós ⁶	1579–1581 Surány (Nyitra vm.) 1592 előtt Salló	?
<i>Baranyai Mucsi Pál</i> ⁷	1544–1545 Fehérvár	?
Bátai István ⁸	1570 Veszprém 1584–1596 Kőszeg 1596–1599 Rohonc; ?–1599 kőszegi esperes † 1599	?
Bekényi / Bökényi Dénes (Dionysii) Pál ⁹	1579 Galgóc (Szent Péter–templom)	?

³ DREL I. 1. a. 1. 7, 115. THURY 1998. I. 202, 348. PATAKY 1990. 156 (1595–1612!). PATAKY 1992. 66, 82, 193.

⁴ THURY 1998. I. 109, 122, 169, 197, 201, 265. DREL I. 1. a. 1. 1a, 11, 39, 50, 56, 60, 205. PATAKY 1990. 166, 185, 186. PATAKY 1992. 99, 313, 413, 414. ZOVÁNYI 1977. 346, 684. IVÁNYI 1990. 178–179. PAYR 1924. 116, 204. THURY 1905a. 72, 76 (csak keresztnév). ILA 1933. 181–182. ILA 1934. 157, 168.

⁵ PATAKY 1985. 17, 314. PAYR 1924. 360, 564–565.

⁶ THURY 1908a. 20. ZOVÁNYI 1929. 58. THURY 1998. I. 141.

⁷ THURY 1998. I. 38–39.

⁸ THURY 1998. I. 109. DREL I. 1. a. 1. 115 (tévesen írja, hogy halálakor kőszegi lelkész volt). PATAKY 1990. 185. PATAKY 1992. 79, 317, 413. ZOVÁNYI 1977. 348. IVÁNYI 1990. 66–67. PAYR 1924. 213, 240.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Bellusi Márton ¹⁰	1593 Galgóc (Szent Péter–templom)	?
Bidmann / Widman Bertalan ¹¹	1589 Szamobor	?
Bornemissza Péter ¹² * 1535 Pest egyesek evangélikusnak, mások reformátusnak tartják	1564–1571 Zólyom, Balassi János udvari papja 1571–1572 Galgóc 1573–1578 Sempte, Szered, Salm Gyula udvari papja + semptei esperes → elűzik, visszavonul 1579–1584 Detrekő 1584–1585 Nádasfő; 1573–1585 felső-dunamelléki püspök; † 1585	1553 Kassa → 1556 Padova → 1556–1558 Bécs → 1559 fogság → 1559–1561 német és olasz egyetemek, köztük Padova → 1561–1564 Nagyszombat környékének reformálása
Böjte András ¹³ B. István fia	? Németújvár, Batthyány Ferenc nevelője, udvari pap 1591–1599 Surány (Vas vm.); 1597–1599 németújvári esperes; † 1599	?
Böjte Ferenc ¹⁴	?–1595 Alsólendva; † 1595	?

⁹ ZOVÁNYI 1929. 58.

¹⁰ ZOVÁNYI 1929. 58. Talán nagybátyja volt az 1508-ban a bécsi egyetemre beiratkozott Bellusi Márton, akinek a Pozsony vármegyei Szereden volt valamilyen egyházi javadalma. SCHRAUF 1902. 34.

¹¹ IVÁNYI 1990. 89.

¹² FABÓ 1861–1865. III. 149. THURY 1998. I. 68–78, 124. ZOVÁNYI 1977. 90–91. LAMPE 1728. 567. KÚR 1993. 69–72, 77, 150. SZLAVIKOVSKY 2007. 45 (205. sz.).

¹³ THURY 1998. I. 92, 118, 120–121, 123. DREL I. 1. a. 1. 115. PATAKY 1990. 185. PATAKY 1992. 17, 413. ZOVÁNYI 1977. 437. PAYR 1924. 621, 625.

¹⁴ DREL I. 1. a. 1. 115. PATAKY 1992. 66. PAYR 1924. 409.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Böjte István ¹⁵ * 1532 Kő (Baranya)	1559–1564 Alsólendva, rektor 1564–1565 Sárvár, rektor 1565–1574 Alsólendva 1574–1576 Sopron 1576–1612 Németújvár, Batthyány Boldizsár udvari papja; 1585–1595 dunántúli püspök; lemond, de a kálvinisták továbbra is annak tekintik; közben 1599–1612 németújvári esperes is; † 1612	Tolna → 1554 külföld → 1556 hédervári rektor → szakolcai rektor
Bráda Mihály ¹⁶	1592–1595 Surány (Nyitra vm.)	?
Bukonyi / Bukovci Mihály ¹⁷	1592 előtt Zseliz 1595 Füzesgyarmat	?
Csuzi Cseh János ¹⁸ (1.)	1608–1611 Győr	?
Csütörtöki István ¹⁹	1590 Nagysalló; 1590 barsi esperes	?
Dániel András ²⁰	1592 előtt Kálna	?
Dávid András ²¹	1592–1595 Komjáti	?

¹⁵ THURY 1998. I. 84–123. ZOVÁNYI 1977. 76–77, 437. DREL I. 1. a. 1. 115. LAMPE 1728. 658. PATAKY 1992. 16–17, 19, 66, 75. IVÁNYI 1990. 76–83, 119–120, 134–146, 151–159, 345. PAYR 1924. 60, 200, 406–407. THURY 1908c. 65–103. TÓTH 1808a. 35, 37–52. MIKLÓS 1993. 34. SZINNYEI 1891–1914. I. 1034–1037. GULYÁS 1939–2004. III. 245.

¹⁶ THURY 1908a. 21, 22. ZOVÁNYI 1929. 58.

¹⁷ THURY 1998. I. 141. ZOVÁNYI 1929. 55.

¹⁸ PATAKY 1985. 27, 314.

¹⁹ LAMPE 1728. 570. THURY 1998. I. 152. Sz. Kiss 1570–1590 között szerepelteti esperesként. KISS 1879. 31, 378, 382. A garamkissallói lelkész névsor hibásan első lelkészeként szerepelteti. DREL I. 1. u. Garamsalló. 1.

²⁰ THURY 1998. I. 141.

²¹ THURY 1998. I. 133. THURY 1908a. 21, 22. ZOVÁNYI 1929. 58.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Dévai Bíró Mátyás ²²	1531 Kassa 1531–1534 fogság 1534–1535 Kádárta, Dunántúl reformálása 1535–1536 Sárvár 1536–1538 Wittenberg, Krakkó 1538 Németújvár 1539 Perényi Péter udvari papja 1540–1541 Szikszó, rektor 1541–1543 Wittenberg, Basel 1543 Miskolc 1544 Debrecen?; †1545 ?	Buda → 1523–1526 Krakkó → ferences → 1527 Tomori Pál udvari papja Boldogkő várá- ban → 1529–1531 Wittenberg → Buda
Dissinger Jeremiás ²³	1547 Weimar 1575 Incéd (evangélikus) 1576–1581 Pinkafő (evangélikus)	?
Dragonus Gáspár ²⁴	?–1576 Körmend 1576–1582 Sopron 1582–1586 Draskovich György győri püspök és kancellár titkára 1586–1588 Körmend 1588–1591 Rábahídvég 1591 Rohonc	?
Erdélyi János ²⁵ (1.)	1589–1599 előtt Győr	1582 Róma, Gregoriana?

²² THURY 1998. I. 28–36. ZOVÁNYI 1977. 148–149. PAYR 1924. 59. BARTHOLOMAEIDES 1817. 7. SCHRAUF 1893. 24, 95–96.

²³ PATAKY 1992. 55. PAYR 1924. 217, 231.

²⁴ THURY 1998. I. 109. PATAKY 1990. 166, 167. PATAKY 1992. 79, 313, 314. IVÁNYI 1990. 81–82. PAYR 1924. 10, 200, 203, 213, 281 (1572 előttre teszi rábahídvégi lelkészességét).

²⁵ PATAKY 1985. 21, 314. SZLAVIKOVSKY 2007. 76 (675. sz.).

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Eszéki Zigerius Imre ²⁶	1545 Tolna 1545 Kálmánca 1545–1548 Veresmart 1548–1551 Tolna	Tolna → tolnai rektor → 1544–1545 Wittenberg
Farkasi István ²⁷	1596 körül Szentgyörgyvölgye	?
Farnadi Mihály ²⁸	1592 előtt Farnad	?
Felnémeti Demeter ²⁹	1586–1590 Szőgyén	?
<i>Gerengel Simon</i> ³⁰ * Pottschach	? Aspang 1551–1555 Salzburg, fogság 1555–1564 Rothenburg 1564 Burgbernheim 1565–1571 Sopron; † 1571	?
Gyöngyösi Gondán / Gonda András ³¹	1592 előtt–1593 Léva; 1593 barsi esperes	?
Hadán Mihály ³²	1556–1557 Vágsellye, 2. lelkész? 1557 a Dunántúlra menekül	?
Huszár Gál	• Lásd a pápai lelkészek között.	
Jagonics János ³³	1612 előtt Martýánc	?
<i>Kajári Miklós</i> ³⁴	1609 Felpéc; evangélikusokhoz csatlakozott	?
<i>Kapui Mihály</i> ³⁵	1547 Kapuvár	?

²⁶ SZABÓ 1929. 186, 188. PAYR 1924. 486–487, 505–506. BUNYITAY et al. 1902–1912. V. 189–190. BARTHOLOMAEIDES 1817. 19.

²⁷ PATAKY 1990. 180. PATAKY 1992. 403. DREL I. 1. u. Szentgyörgyvölgye. II. 1 (Márton! 1596–1612).

²⁸ THURY 1998. I. 141.

²⁹ ZOVÁNYI 1929. 48.

³⁰ PAYR 1924. 9. IVÁNYI 1990. 59–60, 64–65.

³¹ THURY 1998. I. 141. ZOVÁNYI 1977. 51.

³² KÚR 1993. 60.

³³ PATAKY 1992. 68. PAYR 1924. 263.

³⁴ TÓTH 1927. 31.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Kincses Pál ³⁶	1595 Szil 1596–1597 Kőszeg; elűzik, a város evangélikus lett	?
<i>Klaszekovics István</i> ³⁷	1596–1605 Fertőszentmiklós 1605 Endréd (Sopron vm.) 1607–? Fertőszentmiklós; 1596–1599 fertőmelléki esperes 1612–1620 dunántúli evangélikus püspök	?
Knesics (Chnessich) Miklós ³⁸	1593 Szentelek (Stegersbach)	?
Komáromi János ³⁹ (4.)	1592 előtt Kisölvéd	?
Korvin Ábel ⁴⁰	1592 előtt Varsány	?
Korvin Éliás ⁴¹	1592 előtt Perőcsény	?
Körmendi András ⁴² (1.)	?–1550 Szerdahely 1550–1557 Vágsellye; † 1557 vértanú	?
<i>Kőszegi Rozs Balázs</i> ⁴³	1599 Sárvár 1600– Csepreg; 1601–1609 alsócsepregi esperes	
Kröll / Krull Lénárd ⁴⁴	1570–1574 Szalónak	?

³⁵ THURY 1998. I. 39. PAYR 1924. 86.

³⁶ THURY 1998. I. 115–116. PATAKY 1992. 317. PAYR 1924. 89, 240–242. THURY 1908b. 40–42, 59–62.

³⁷ THURY 1998. I. 83, 118–119, 121, 338. THURY 1905a. 49. THURY 1908b. 63–65. PAYR 1924. 94, 605, 636–645. ZOVÁNYI 1977. 199.

³⁸ IVÁNYI 1990. 106.

³⁹ THURY 1998. I. 141.

⁴⁰ THURY 1998. I. 141.

⁴¹ THURY 1998. I. 141.

⁴² KÚR 1993. 60, 73. THURY 1998. I. 59.

⁴³ PAYR 1924. 63, 67, 78, 605. THURY 1998. I. 121. ZOVÁNYI 1977. 20.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Kulcsár György ⁴⁵	1573–1574 Alsólendva, rektor 1574–1577 Alsólendva; † 1577	?
<i>Leporinus István</i> ⁴⁶	1562–1563 Varasd; 1576 már halott	?
Letenyei Pál ⁴⁷	?–1594 Szenc; elűzik	?
<i>Liptói Andreades Mihály</i> ⁴⁸	1602–1607 Csepreg, rektor 1607–1612 Szakony 1614 Pozsony, magyar lelkész; † 1614	?
<i>Magdeburgi Joákim</i> ⁴⁹	1564–1570 Győr, német lovasok lelkésze	?
Magyaradi Mihály ⁵⁰	1592 előtt, Kuraly	?
<i>Magyari István</i> ⁵¹	1594 Nádasdy Ferenc tábori lelkésze 1599–1605 Sárvár; 1600–1605 sárvári esperes; † 1605	

⁴⁴ IVÁNYI 1990. 64–65, 72. PAYR 1924. 221. MONOK 2003. 207.

⁴⁵ DREL I. 1. a. 1. 115. LAMPE 1728. 660. PATAKY 1992. 66. Thury zalai esperesnek is írja, de ez hibás. THURY 1897. 30.

⁴⁶ IVÁNYI 1990. 46–51. PAYR 1924. 71.

⁴⁷ PATAKY 1985. 29.

⁴⁸ THURY 1998. I. 251. THURY 1905a. 49–50. KISFALUDY 1909. 450. PAYR 1924. 79–80, 109.

⁴⁹ PATAKY 1985. 13–14, 314. PAYR 1924. 358–359, 597, 843.

⁵⁰ THURY 1998. I. 141.

⁵¹ PAYR 1924. 62, 604. ZOVÁNYI 1977. 526. THURY 1998. I. 121.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
<i>Muraközi György</i> ⁵²	1578–1584 Sopron, magyar rektor 1584–1603 Pulya 1606 gyülekezet nélkül Lánzséron él 1612 Pinnye; 1603 felsőcsepregi esperes	?
Nagy Péter ⁵³	1592 előtt Füzesgyarmat	?
Nagybánkai Mátyás ⁵⁴	1540–1560 Nagyszombat; 1540, 1556 fogság, 1575 még él	?
Negyedi Mihály ⁵⁵	1585 Surány (Nyitra vm.)	?
Neuber Jakab ⁵⁶	1574 Szalónak	?
<i>Phareus Gergely</i> ⁵⁷	1565–1570 Sopron (Szt. György-templom)	?
Podgoricai János ⁵⁸	1592 Zseliz	?
Pomogaics Mihály ⁵⁹	1534–1538 Garignica 1540–1550 Németújvár 1550–1551 Turnisca (Torony; Muraköz)	?
<i>Pythiraeus Gergely</i> ⁶⁰	1591 Kóhalom (Steinberg) 1596–1617 (Sopron)keresztúr; 1609–1617 felsőcsepregi esperes; † 1617	?

⁵² THURY 1998. I. 109, 121. PAYR 1924. 10, 37–39, 137, 605–606. ZOVÁNYI 1977. 194.

⁵³ THURY 1998. I. 141.

⁵⁴ THURY 1998. I. 56–58. KÚR 1993. 57, 63.

⁵⁵ THURY 1908a. 20. ZOVÁNYI 1929. 58.

⁵⁶ IVÁNYI 1990. 73.

⁵⁷ PAYR 1924. 9. IVÁNYI 1990. 59–62, 64–65.

⁵⁸ ZOVÁNYI 1929. 29.

⁵⁹ IVÁNYI 1990. 4–12, 14–15, 18–27.

⁶⁰ THURY 1998. I. 109, 121. PAYR 1924. 14, 155, 160–161, 607. ZOVÁNYI 1977. 194.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
<i>Razinius János</i> ⁶¹	1563 Szobotica; 1563 bekcsényi esperes	?
<i>Radványi Jakab</i> ⁶²	1592 Galgóc (diakónus)	?
<i>Recés János</i> ⁶³	1560 körül Hegyfalu, rektor 1570 Hegyfalu 1570 után–1599 Csepreg; 1587–1599 alsócsepregi esperes; † 1599	?
<i>Resch András</i> ⁶⁴	1574 Hidegkút (Kaltenbrunn)	?
<i>Reuter Lénárd</i> ⁶⁵	1580–1581 Győr, német lelkész 1581 exulans	?
<i>Rheticus György</i> ⁶⁶ német ?	1574–1575 Rohonc	?
<i>Röjtöki András</i> ⁶⁷	?–1596 (Kőszeg)szerdahely; 1596 után a falu evangélikus lett	?
<i>Schoberus Péter</i> ⁶⁸	1569 Rámóc (Rabnitz)	?
<i>Schrimpf Kristóf</i> ⁶⁹	1572 Rohonc	?
<i>Schubert János</i> ⁷⁰ * Rostock	1570 körül–1580 előtt Győr, német lelkész 1580 Tata, német tábori lelkész	?

⁶¹ Fia, András valahol plébános. IVÁNYI 1990. 50.

⁶² ZOVÁNYI 1929. 58.

⁶³ THURY 1998. I. 109, 115–122. DREL I. 1. a. 1. 115. ZOVÁNYI 1977. 20, 502. PATAKY 1992. 16. PAYR 1924. 71, 75, 78. THURY 1908b. 40–41, 59–65.

⁶⁴ IVÁNYI 1990. 71–72.

⁶⁵ PATAKY 1985. 16–17, 314. PAYR 1924. 360.

⁶⁶ IVÁNYI 1990. 72–74.

⁶⁷ PATAKY 1992. 90. THURY 1998. I. 121. PAYR 1924. 216, 422 (itt hibásan muraszerdahelyi lelkészként hozza!).

⁶⁸ IVÁNYI 1990. 57–58.

⁶⁹ IVÁNYI 1990. 69.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
<i>Schwerter Hartmann</i> ⁷¹	1589 előtt Győr, német lelkész → Kassa, német lelkész 1589 Württembergbe menekül	?
Somlyói Simon ⁷²	1564 Rohonc	?
Somogyi Szenyéri Lőrinc ⁷³	1592 Szógyén	?
<i>Somorjai Vidos/ Fitos Lénárd</i> ⁷⁴	1586 Sempte 1591–1596 Sárvár; 1596–1599 sárvári esperes	?
Somorjai Máté ⁷⁵	1585 Galgóc, magyar lelkész?	?
Sós István ⁷⁶ (1.)	1579–1581 Komjáti; 1610 már halott	?
Strotsch Mihály ⁷⁷ német	1612 Szalónak, német lelkész	?
Szalaszezi György ⁷⁸	1500-as évek vége? Muraszombat	?
Szalaszezi János ⁷⁹	1500-as évek vége ? Martyánc ?–1611 Muraszombat	?
Szegedi András ⁸⁰	1591 Újkér	?

⁷⁰ PATAKY 1985. 16, 314. PAYR 1924. 360, 529.

⁷¹ PATAKY 1985. 16, 314. PAYR 1924. 360.

⁷² IVÁNYI 1990. 52–53.

⁷³ ZOVÁNYI 1929. 48.

⁷⁴ THURY 1998. I. 109, 116, 121, 130. PAYR 1924. 62, 828 (1586 előtt galgóci lelkésznek is írja). THURY 1908a. 21. THURY 1908b. 42. ZOVÁNYI 1929. 60. ZOVÁNYI 1977. 526.

⁷⁵ THURY 1998. I. 426. KÚR 1993. 77.

⁷⁶ THURY 1998. I. 428. ZOVÁNYI 1929. 58.

⁷⁷ PATAKY 1992. 95. PAYR 1924. 222.

⁷⁸ PATAKY 1992. 70.

⁷⁹ PATAKY 1992. 70. PAYR 1924. 263.

⁸⁰ THURY 1998. I. 109. PAYR 1924. 111.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Szegedi Kis István ⁸¹ * 1505 Szeged	1545–1548 Cegléd 1549–1551 Temesvár, rektor 1551 Mezőtúr 1552 Békés 1552–1554 Tolna, rektor 1554–1558 Laskó 1558–1561 Kálmánca 1561–1563 fogság 1563–1572 Ráckeve; 1554–1572 baranyai, dunamelléki püspök, közben 1558–1563 szigetvári esperes is; † 1572 Ráckeve	Szeged → Lippa → Gyula → tanítóskodás → 1535 Bécs (Steph. de Zegedino) → 1537 Krakkó (Steph. Naghizegedinus) → 1543 Wittenberg → tasnádi rektor → 1545 gyulai rektor
Szegedi Máté ⁸² egyesek evangéli- kusnak, mások re- formátusnak tartják	1550–1552 ? Kálmánca 1552 ?–1585 Sárvár; 1576–1585 dunántúli püspök, sárvári esperes; † 1585	1530 Krakkó → 1545 Wittenberg
<i>Szentmihályi Fabricius János</i> ⁸³	1581 Szerdahely 1581–1617 Galgóc, szlovák lelkész	?
Szeremlyéni Mihály ⁸⁴	1544 Kanizsa 1551–1556 Sopron	?
Sztárai Mihály	• Lásd a pápai lelkészek között.	
Taksonyi János ⁸⁵	1592 előtt Sáró	?

⁸¹ THURY 1998. I. 49–53. ZOVÁNYI 1977. 583–584, 601. BECK 1935. 42, 52. SZABÓ 1929. 186–187, 188. PAYR 1924. 472, 488, 499–500. BARTHOLOMAEIDES 1817. 16. SCHRAUF 1893. 32, 104. SCHRAUF 1902. 191.

⁸² THURY 1998. I. 83–84. DREL I. 1. a. 1. 115. LAMPE 1728. 658 (Gergelynek írja). PATAKY 1992. 15. PAYR 1924. 61, 471–472, 604. BECK 1935. 42. SZABÓ 1929. 188. IVÁNYI 1990. 31. BUNYITAY et al. 1902–1912. V. 311–312. BARTHOLOMAEIDES 1817. 20. SZÖGI 2003. 57 (45. sz.). SCHRAUF 1893. 28, 100.

⁸³ ZOVÁNYI 1929. 58. THURY 1908a. 20, 23. ILA 1934. 25, 28, 31, 235.

⁸⁴ THURY 1998. I. 38. ZOVÁNYI 1977. 599. BECK 1935. 43. PAYR 1924. 9, 435.

⁸⁵ THURY 1998. I. 141.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
<i>Tesmár István</i> ⁸⁶	1591 (Sopron)keresztúr	?
<i>Tétényi Kevi Dániel</i> ⁸⁷	1596 Peresztteg 1625–1630 Hidegség; 1609–1630 fertőmelléki esperes; † 1630	
Tétényi Imre ⁸⁸	1591–1596 Cenk	?
<i>Tokoics György</i> ⁸⁹	1576–1600 Csepreg, Hosszú–sor 1587–1600 felsőcsepregi esperes; † 1600	?
Tolnai Sibóti Demeter ⁹⁰ egyesev evangélikusnak, mások reformátusnak tartják	1565–1568 Csepreg, rektor 1568 után Galgóc, rektor 1574 előtt Sempte, rektor 1574–1575 Jóka 1576–1578 Nagyszombat 1578–1579 Szenc 1579–1585 Sempte 1585–1589 Győr; 1585 felsődunamelléki püspök, lemond; † 1589	Tolna → 1551 Temesvár 1553–1557 Massai család házi nevelője → 1558–1562 Wittenberg → 1562–1565 gyulai rektor
Tolnai János ⁹¹ (1.)	1584 Kenese	?

⁸⁶ THURY 1998. I. 109. Pataky szerint hibásan Rábakeresztúron szolgált. PATAKY 1992. 85. PAYR 1924. 159.

⁸⁷ PAYR 1924. 134, 143, 557, 608. ZOVÁNYI 1977. 199. THURY 1998. I. 116, 121.

⁸⁸ THURY 1998. I. 109, 116, 121. PAYR 1924. 139. THURY 1908b. 41.

⁸⁹ THURY 1998. I. 109, 118, 121. PAYR 1924. 77–78. THURY 1908b. 62–63. ZOVÁNYI 1977. 194.

⁹⁰ THURY 1998. I. 123–131. DREL I. 1. a. 1. 115. LAMPE 1728. 568. KÚR 1993. 72–73, 77. PATAKY 1992. 17. ZOVÁNYI 1977. 542. PAYR 1924. 60, 361. THURY 1908a. 20. ZOVÁNYI 1929. 60. PATAKY 1985. 18, 314. THURY 1905b. 295. BARTHOLOMAEIDES 1817. 37 (1559). SZABÓ 1941. 133, 134. THURY 1908. 17, 18, 37, 56, 57.

⁹¹ ZSINKA 1928. 49.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Tolnai Sibóti János ⁹²	1562 Galgóc, magyar lelkész	?
Tolnai Lukács ⁹³	1591 Sempte	1560 Wittenberg
Tömpör Balázs ⁹⁴	1596–1598 Csepreg, rektor 1614–1617 ?; 1614–1617 alsócsepregi esperes	?
Tőke Ferenc ⁹⁵	1553–1559 Alsólendva	?
Tuba Mihály ⁹⁶	?–1573 Sempte	?
Turóci György ⁹⁷	1592 Szilád 1592–1594 Sempte	?
Udvarnoki Simon ⁹⁸	1612 <i>ordinandus</i> 1612 Vámos	?
Velikai Gáspár ⁹⁹	1605 Körmend	1595 Olmütz
Veresmarti Mihály ¹⁰⁰ * 1572	?–1599 Nagykőrös; elmenekül 1599–1604 Ürmény 1604 Nyitra, börtön 1605–1608 Komjáti; lemond; vitatkozik 1610 katolizál ? vágsellyei plébános 1614 pozsonyi plébános 1615– pozsonyi kanonok 1627– bátai apát; † 1645	1588–? Tolna → Debrecen → 1596 táján ceglédi rektor → kecskeméti rektor → nagykőrösi rektor

⁹² THURY 1998. I. 71. KÚR 1993. 73. THURY 1908a. 19. ZOVÁNYI 1929. 58.

⁹³ THURY 1998. I. 133. THURY 1908a. 21. ZOVÁNYI 1929. 60. BARTHOLOMAEIDES 1817. 40. SZABÓ 1941. 134. THURY 1908. 17, 49.

⁹⁴ PAYR 1924. 79. THURY 1998. I. 121. ZOVÁNYI 1977. 20. ZÁTONYI 1991. 224.

⁹⁵ THURY 1998. I. 39–40. PATAKY 1992. 66. PAYR 1924. 405–406.

⁹⁶ THURY 1998. I. 77. KÚR 1993. 73.

⁹⁷ THURY 1998. I. 133. THURY 1908a. 21. ZOVÁNYI 1929. 60.

⁹⁸ THURY 1998. I. 172, 253. DREL I. 1. a. 1. 1b. DREL I. 1. u. Nemesvámos. I. 42. II. III. 1, 3. VERESS–HUDI–ÁCS–PALÁGYI 1994. 79.

⁹⁹ IVÁNYI 1990. 123–124. VARGA 2004. 189 (2255. sz.).

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
<i>Villanus Hofer János</i> ¹⁰¹	1565–1573 Sopron (Ispotály)	?
Volmar Márk ¹⁰² német	1583–1593 Németújvár 1594–1595 Szalónak; † 1595	?
<i>Zvonarics Mihály</i> ¹⁰³ (1.)	1590–1596 Sopronkeresztúr, rektor 1599–1601 Felsőszakony 1601–1604/1605 Nagycenk 1605–1625 Sárvár + Nádasdy Pál udvari papja; 1605–1625 sárvári esperes 1620–1625 dunántúli evangélikus püspök; † 1625	Csepreg → Komárom → Nagyőr
? <i>Ábrahám</i> ¹⁰⁴	1564 körül Győr, a német gyalogosok lelkésze	?
? <i>Gergely</i> ¹⁰⁵	1556 körül Körmend, rektor 1591 után Vép	?
? <i>György</i> ¹⁰⁶ (1.) horvát	1574 körül Szalónak	?
? <i>István</i> ¹⁰⁷	1549 Németújvár–Szentmiklós	?

¹⁰⁰ THURY 1998. I. 141–143, 146–147, 149–151. KÚR 1993. 96. KISS 1879. 234. SZINNYEI 1891–1914. XIV. 1124–1126. PATAKY 1985. 37.

¹⁰¹ PAYR 1924. 9.

¹⁰² DREL I. 1. a. 1. 115. PATAKY 1992. 75. IVÁNYI 1990. 108. PAYR 1924. 221.

¹⁰³ THURY 1998. I. 338–340. ZOVÁNYI 1977. 526, 709. PATAKY 1992. 15. PAYR 1924. 63, 201, 645–651.

¹⁰⁴ PATAKY 1985. 14, 314. PAYR 1924. 359.

¹⁰⁵ PATAKY 1990. 167. PATAKY 1992. 99, 314.

¹⁰⁶ IVÁNYI 1990. 73–74.

¹⁰⁷ IVÁNYI 1990. 17.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
? János ¹⁰⁸ (1.)	1579 Galgóc	?
? Kálmán deák ¹⁰⁹	1564 körül Győr, magyar lelkész	?
? Mátyás ¹¹⁰ (1.)	1600 körül Henye	?
? Miklós ¹¹¹ (1.)	1574 körül Csém	?
? Tamás ¹¹²	1580 Galgóc	?

B.
1592/1612 után

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Acsádi János ¹¹³	1658 Keresztes major 1674 Kislőd	?
Adonyi István ¹¹⁴	1639–1643 Ászár 1654 Keresztes	1612 Debrecen subscr.
Alattyáni Balázs ¹¹⁵	1618 Csokonya	?
Alistáli György ¹¹⁶	1676–1681 Zámoly 1698 Bodajk 1712–1713 Csajág	? → 1676 Frankfurt (Georg. Alistalius)

¹⁰⁸ ZOVÁNYI 1929. 58.

¹⁰⁹ PATAKY 1985. 14–15, 314. PAYR 1924. 359.

¹¹⁰ THURY 1889b. 112, 118.

¹¹¹ IVÁNYI 1990. 73–74.

¹¹² ZOVÁNYI 1929. 58.

¹¹³ DREL I. 1. a. 1. 501. THURY 1998. II. 25. VARGA 2002. 45.

¹¹⁴ DREL I. 1. a. 1. 368, 377, 385, 394, 422. THURY 1998. I. 333, 342, 352. TÓTH 1927. 18. THURY 1908. 103.

¹¹⁵ DREL I. 1. a. 1. 51. THURY 1998. I. 199. BECK 1935. 14. SZABÓ 1929. 164.

¹¹⁶ DREKK O.669. 10 (Gergely!). DREL II. 217. a. 2. 34, 38. DEMETER-LUKÁCS 2000. 177. ZOVÁNYI 1889. 190.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Alistáli K. György ¹¹⁷	1626–1648 Neszmély 1650 Baj 1674–1686 Szőny; közben 1674–1676 gályarabság † 1686 Szőny	?
Alistáli István ¹¹⁸	1655 <i>exmittáltatott</i> 1655 Kádárta 1656–1658 Vöröstó 1673–1674 Vámos 1680 Iszkaszentgyörgy	1650 Sárospatak subscr. (Steph. Alistáli aliter Samboki) → kassai rektor → szendrői rektor – vagy 1651 Debrecen subscr.
Alistáli Jakab ¹¹⁹	1655 <i>ordinandus</i> 1655–1658 Szentgál	1650 Sárospatak subscr. (Jac. M. Alistáli)
Alistáli Farkas Jakab ¹²⁰ * 1630 Alistál	1660-as évek? Szőny; 1660-as évek ? tatai alesperes	Komárom → 1647 Sárospatak subscr. (Jac. F. Alistali) → 1649 tokaji rektor → 1651 Franeker (Jac. Alistalyi) → 1651–1654 Utrecht (Alistali Farkas Jakab)
Alistáli János ¹²¹	1650 Madar	?
Alistáli Pap János ¹²²	1690 előtt Dudar	1677/1683 Pápa subscr. (Joh. Alistali)

¹¹⁷ BÁRDOS–SZÉNÁSSY 2000. 165. THURY 1998. I. 510. II. 28, 54, 58, 67, 69, 84, 94, 101, 135, 146, 161, 183, 184, 226, 233, 238, 241, 261. VARGA 2002. 125, 133, 293. DREL III. 62. e. Liszkay 69. 1, 9, 13. LAMPE 1728. 815, 836, 844, 875–876. BALOGH 1902. 78. JAKUS 1977. 11–12. THURY 1912. 4. MIKLÓS 1993. 53.

¹¹⁸ DREL I. 1. a. 1. 450, 489, 491, 501. DREL I. 1. u. Nemesvámos. I. 42. II. IX. 1. NÉMETH-KIS 2001. 172. HÖRCSIK 1998. 83. THURY 1908. 120. THURY 1998. I. 369, 381. II. 25. VARGA 2002. 45. VERESS–HUDI–ÁCS–PALÁGYI 1994. 83.

¹¹⁹ DREL I. 1. a. 1. 450, 480, 482, 489, 501. THURY 1998. I. 369, 381. HÖRCSIK 1998. 83.

¹²⁰ LAMPE 1728. 569. KÚR 1993. 172. SZINNYEI 1891–1914. III. 170–171. HÖRCSIK 1998. 78. HELLEBRANDT 1886. 608. ANTAL 1888. 278. SEGESVÁRY 1935. 17–18. BOZZAY–LADÁNYI 2007. 63 (293. sz.), 128 (1294. sz.).

¹²¹ THURY 1998. I. 510.

¹²² SZALONTAY 2000. 135. DREKK O.353. 76.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Alistáli Péter ¹²³	1656 <i>candidatus</i> , <i>ordinandus</i> 1656–1658 Adásztevel 1660-as évek? Dudar 1674 Polány	?
Alsólendvai Gál Imre ¹²⁴ * 1596	1620-as évek eleje ? 1623–1655 Veszprém; 1627–1633 alesperes 1633–1649 veszprémi esperes 1649–1655 dunántúli püspök (és közben is esperes)	Alsólendva → Debrecen ? → akadémiák ?
Alsólendvai Gál Imre, ifj.	<ul style="list-style-type: none"> Lásd a pápai rektorok között. 	
Alsólendvai Gál István	<ul style="list-style-type: none"> Lásd a pápai rektorok között. 	
Apáti György ¹²⁵	1656 <i>candidatus</i> , <i>ordinandus</i> 1655–1658 Réde	?
Artner András ¹²⁶	1616–1619 Sámfalva (Hannersdorf)	?
<i>Aufschläger</i> <i>Menyhért</i> ¹²⁷ német	1625 Dobra (Neuhaus) 1630 Kőszegre ajánlják	?

¹²³ DREL I. 1. a. 1. 480, 482, 488, 496, 500. THURY 1998. I. 379. II. 25 (Polgárdi!). VARGA 2002. 45. TÓTH 1927. 14, 28 (évszám nélkül).

¹²⁴ DREL I. 1. a. 1. 102, 118, 134, 150, 152, 159, 162, 175, 176, 177, 178, 183, 189, 193, 203, 209, 210, 219, 221, 230, 231, 232, 233, 237, 239, 240, 241, 242, 256, 263, 265, 270, 291, 292, 295, 297, 304, 309, 316, 317, 320, 324, 329, 337, 354, 357, 363, 369, 377, 382, 385, 394, 410, 419, 420, 421, 422, 423, 425, 426, 429, 431, 441, 444, 449. DREL I. 21. a. 104v. DREL III. 205. a. 1. 38, 185. THURY 1897. 93, 94, 755. THURY I. 1998. 237, 238, 245, 254, 255, 261, 267, 279, 296, 302, 328, 329, 333, 336, 343, 346–355, 371, 372. DREL III. 254. a. 1. 479 (1624–1655). TtREL I. 8. d. 11. Veszprém. 1, 28 (1624–1656). THURY 1893. 17, 67–70 (1624–1656). LAMPE 1728. 659, 660. ZOVÁNYI 1977. 209, 688. IVÁNYI 1990. 325. THURY 1904a. 58, 64–68. KÖRMENDY 1995. 28. TÓTH 1808a. 35, 105–112. MIKLÓS 1993. 34.

¹²⁵ DREL I. 1. a. 1. 461, 480, 482, 488, 500. THURY 1998. I. 379. TÓTH 1927. 85.

¹²⁶ DREL I. 1. a. 1. 51, 62. THURY 1998. I. 201. PATAKY 1992. 80. PAYR 1924. 220.

¹²⁷ IVÁNYI 1990. 327. PAYR 1924. 246.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Ábrahám János ¹²⁸	1674 Tata, 2. lelkész a püspök mellett	?
Ágoston Balázs ¹²⁹	1674 Udvard	?
Árkosi György ¹³⁰	1623 Fokszabadi	?
Bakonyi Márton ¹³¹	1625 Németi (veszprémi egyhm.)	?
Bakos János ¹³²	1623 <i>ordinandus</i> 1623 Galambok 1624–1629 Rábaszentmihály (Vas vm.) 1633–1635 Szentmiszló / Szentviszló 1636 Szentmiklós (?) 1639–1640 Kerca 1642–1643 Lenti; 1627, 1629, 1633–1634 presbiter	?
Balai János ¹³³	1640 körül ? Érsekújvár	?
Balassa János ¹³⁴	1617 <i>ordinandus</i> 1617–1640 Mérő	?
Balassa Pál ¹³⁵	1632 <i>ordinandus</i> 1632–1643 Gyimót	?

¹²⁸ VARGA 2002. 127.

¹²⁹ THURY 1998. II. 28. VARGA 2002. 125. KÚR 1993. 231.

¹³⁰ DREL I. 1. a. 1. 105.

¹³¹ Alighanem a Tolna vármegyei Némediről van szó. Ez az egyetlen említése. DREL I. 1. a. 1. 131.

¹³² DREL I. 1. a. 1. 104, 110, 119, 141, 149, 150, 154, 163, 195, 211, 293, 295, 317, 319, 322, 325, 338, 353, 368, 370, 378, 386, 396. THURY 1998. I. 261, 296 (1633-ban hibásan szentmiklósi lelkésznek írja!), 300, 333, 344. Az 1636-os adat esetében bizonytalan, hogy melyik Szentmiklósról van szó (Mernyeszentmiklós, Németújvár–Szentmiklós, esetleg az Alsólendva melletti Szentmiklós? Tápszentmiklós nem valószínű.). PATAKY 1990. 159, 161. PATAKY 1992. 76 (1630–1634 között németújvár–szentmiklósi lelkészként hozza), 94, 261, 275 (hibásan 1634-től). TÓTH 1927. 99 (1633-ban hibásan tápszentmiklósi lelkészként hozza). DREL I. 1. u. Kercaszomor I. 1. II. 2. BECK 1935. 14. IVÁNYI 1990. 323. PAYR 1924. 209.

¹³³ LAMPE 1728. 569.

¹³⁴ DREL I. 1. a. 1. 36, 51, 131, 152, 164, 294 (hibásan András), 339, 346, 349, 355, 367, 379. THURY 1998. I. 200, 321, 325, 334. SZABÓ 1929. 357 (1618-tól). BECK 1935. 15.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Barsai Bálint ¹³⁶	1618 <i>ordinandus</i> 1618–1623 Nagyberény 1627–1629 Sóly	?
Barsi Gergely ¹³⁷	1629 helységnév nélkül	?
Barsi György ¹³⁸	1655–1662 Kisszecse	1639 Sárospatak subscr.
Barsi János ¹³⁹ (1.)	1635 <i>ordinandus</i> 1635 Nyárad 1639–1643 Monoszló 1649–1654 Vöröstó	1619 Sárospatak subscr. → 1624 Leiden
Barsi János ¹⁴⁰ (2.)	1650 Kamocsa	1639 Debrecen subscr.
Barsi János ¹⁴¹ (3.)	1674 Tarján	1657 Debrecen subscr. → szakács → Mada, rektor?
Barsi Ugró (Ukró) Márton ¹⁴²	1650 Sötétkút 1655 Nagyendréd	?
Barsi Mihály ¹⁴³	1650 Drégely	? → 1623 Frankfurt → 1623 Franeker
Bata András ¹⁴⁴	1631 <i>ordinandus</i> 1631–1633 Ászár	?

¹³⁵ DREL I. 1. a. 1. 270, 293, 309, 324, 337, 353, 363, 368, 377, 385, 394. THURY 1998. I. 333, 342. TÓTH 1927. 59.

¹³⁶ DREL I. 1. a. 1. 40, 42, 50, 55, 62, 80, 110, 149, 163 (csak keresztnév), 166, 196, 210, 218. THURY 1998. I. 198, 262, 270, 271. TEMESVÁRY 1966. 20, 22.

¹³⁷ DREL I. 1. a. 1. 193, 210. THURY 1998. I. 261.

¹³⁸ DREL II. 25. a. 1/1. 23, 66. 1/2. 24, 40. DREL I. 1. a. 2. 810. THURY 1998. I. 528. KISS 1879. 395. HÖRCSIK 1998. 70.

¹³⁹ DREL I. 1. a. 1. 355, 363, 369, 377, 385, 395, 420, 441. THURY 1998. I. 328, 333, 343, 352. TÓTH 1927. 69. DREL I. 1. u. Nyárad. I. 1. NOVÁK 2003. 47. HÖRCSIK 1998. 52. ANTAL 1888. 437. Bozzay Réka Barsi Kovács János dunamelléki református püspökkel azonosítja († 1639). BOZZAY-LADÁNYI 2007. 218 (2494. sz.).

¹⁴⁰ THURY 1998. I. 510. THURY 1908. 115.

¹⁴¹ THURY 1998. II. 28. VARGA 2002. 127. THURY 1908. 125.

¹⁴² THURY 1998. I. 511, 528. DREL II. 25. a. 1/1. 12. 1/2. 15. DREL I. 1. a. 2. 809. DREL I. 1. u. Garamlök. 2, 152.

¹⁴³ THURY 1998. I. 512. ZOVÁNYI 1889. 185 (Mich. F. Barsi). HELLEBRANDT 1886. 601. BOZZAY-LADÁNYI 2007. 41 (2. sz.).

¹⁴⁴ DREL I. 1. a. 1. 267, 271, 294, 309. TÓTH 1927. 18 (Bartha!).

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Batta / Balla / Bolla György ¹⁴⁵	1654–1658 Rákos	?
Bálványosi Jeges István ¹⁴⁶	1622 <i>ordinandus</i> 1622–1627 Bálványos 1628–1630 Endréd 1631 Hídvég 1632 Ságvár 1633–1635 Fokszabadi (Alszabadi) 1639–1643 Enying 1649 helységnév nélkül 1654–1656 Füle	?
Bátorkeszi István	• Lásd a pápai rektorok között.	
Bátorkeszi Mihály ¹⁴⁷	1647 Nemesvid	1643 Debrecen subscr.
Beládi / Béládi Pál ¹⁴⁸	1648 <i>ordinandus</i> 1648–1650 Görzsöny 1654–1658 Szemere	?
Bellai János ¹⁴⁹	1676–1682 ? Kadarkút; † Kadarkút	?
Bellai Péter ¹⁵⁰	?–1661 Kadarkút 1661–1668 Gige; megvakult	?
Bene György ¹⁵¹	1619 <i>ordinandus</i> 1618–1619 Gölle 1621 Teleki	?

¹⁴⁵ DREL I. 1. a. 1. 443, 459, 481, 489, 502. DREKK O.969. 42r. THURY 1998. I. 353, 380. PATAKY 1990. 173. PATAKY 1992. 359.

¹⁴⁶ DREL I. 1. a. 1. 87, 90, 105, 152, 164, 304, 307, 339, 354, 369, 377, 386, 395, 420, 442, 480. THURY 1998. I. 270, 271, 333, 343, 352. FÖLDVÁRY 1898. I. 101, 134, 140, 147.

¹⁴⁷ DREL III. 205. a. 1. 153. THURY 1897. 47. BECK 1935. 16, 75–76. THURY 1908. 117.

¹⁴⁸ PETHŐ 2000. 20. TÓTH 1927. 33, 36. DREL I. 1. a. 1. 416, 441, 461, 480, 488, 495, 500. THURY 1998. I. 352, 379. DREL I. 1. u. Felsőgörzsöny. I. 1. II. 1. Gyórszemere. 1.

¹⁴⁹ DREL I. 1. u. Kadarkút. 1. BECK 1935. 16. SZABÓ 1929. 302.

¹⁵⁰ DREL I. 1. u. Gige. I. 1. II. 13. NAGY 1899. 267. BECK 1935. 16. SZABÓ 1929. 302, 323.

¹⁵¹ DREL I. 1. a. 1. 51, 60, 84. THURY 1998. I. 200, 270, 271.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Berecki Dániel	• Lásd a pápai rektorok között.	
Berecki Péter ¹⁵²	1616–1624 Vízlendva-szentgyörgy 1625–1627 Sorokpolány 1628–1632 Nárai és Kisunyom; 1616–1623 vízlendvai esperes 1624–1627 németújvári esperes 1629–1630(1632?) kiskomáromi esperes	?
Beregi András ¹⁵³	1617 ?; 1617 palánki esperes	?
Beregszászi István ¹⁵⁴	1669–1673 Losonc 1673–1674 Hanva 1674–1675 gályarab 1675–1676 Velence 1676 Zürich 1677–1678 Hollandia, Anglia 1678–1686 Hanva; † 1686	1647 Szatmár → 1651 Sárospatak subscr. (<i>Debreczenben ment collegaságot szerezni</i>) → 1651 Debrecen subscr. → 1655 nagykőrösi rektor → 1656 Franeker → 1657 Groningen → 1657–1659 London, Cambridge

¹⁵² DREL I. 1. a. 1. 14, 39, 50, 62, 78, 107, 111, 119, 131, 149, 154, 163, 182, 186, 188, 191, 195, 203, 209, 210, 240, 256, 264, 272. THURY 1998. I. 202, 243, 256, 262, 264, 266–267, 280, 355, 370, 376. Thury 1674-ben mezőszentgyörgyi lelkészként hozza, ez azonban téves adat. THURY 1998. II. 25. A pozsonyi gályarabper anyaga szerint a mezőszentgyörgyi lelkész neve ismeretlen. VARGA 2002. 215, 250. Lampe hibásan Andrásnak nevezi, aztán kétszer Péterként is említi. LAMPE 1728. 660. Ezt a tévedést Thury is átveszi, aki esperesként is emlegeti. THURY 1897. 30. PATAKY 1990. 177, 185. PATAKY 1992. 28, 62, 71, 101, 257, 413. BECK 1935. 16, 75. Zoványi nem tud kiskomáromi esperességéről. ZOVÁNYI 1977. 316, 437, 690. IVÁNYI 1990. 255–256, 301, 323, 325. PAYR 1924. 260. THURY 1904a. 60, 73. THURY 1910a. 55.

¹⁵³ THURY 1998. I. 412. ZOVÁNYI 1977. 158. MAKÁR 1965. 8.

¹⁵⁴ DREL III. 62. e. Liskay 69. 1, 10. THURY 1889a. 36. THURY 1912. 5. LAMPE 1728. 571, 786. BALOGH 1902. 98, 112, 118. VARGA 2002. 129, 135, 293. THURY 1998. II. 59, 73, 75, 83, 89, 91, 101, 138, 142, 143, 151, 154, 159, 161, 176, 215, 221, 226, 233, 236, 238, 241, 242, 260. LOSONCI NÉVSOR. PUNTI GÁN 2003. 18. DREL I. 1. u. Losonc. I. 2 (évszám nélkül), II (1669–1672). BURA

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Beregszászi János ¹⁵⁵ (1.)	1656–1663 Losonc 1674 Sók ?	1631 Debrecen subscr. – vagy 1633 Nagybánya
Béllyei / Bellyéni / Böllyei Tamás ¹⁵⁶ (2.)	1633 Bő, rektor 1633–1634 Körmend, rektor 1635 <i>ordinandus</i> 1635–1636 Ivánc 1640 Hetes 1642 Csurgó 1643, 1646 helységnév nélkül 1645 Csököly; 1646 presbiter	?
Bidmann István ¹⁵⁷ német	1618 <i>ordinandus</i> 1618 Szalónak	?
Bodó Miklós ¹⁵⁸	1619 <i>ordinandus</i> 1618 Szólád 1618 Gadács 1619–1625 Szólád 1627–1652 Csepely	?
Bogdán Mihály ¹⁵⁹	1674 Acsád ? (Komárom vm.)	?

1994. 32. HÖRCSIK 1998. 83. THURY 1908. 120. HELLEBRANDT 1886. 793. MIKLÓS 1917. 6. BOZZAY–LADÁNYI 2007. 67 (346. sz.), 185 (2199. sz.). GÖMÖRI 2005. 52 (119. sz.).

¹⁵⁵ LOSONCI NÉVSOR (1668-ban másodszer is hozza). PUNTIÁN 2003. 18. DREKK O.1194/4. 2 (1663. hibásan István!). Sói lelkészéül egyedül Kúr Géza említi. A gályarabper anyagában nem szerepel, ott éppen az van kihangsúlyozva, hogy többek között a tótsói lelkész nevét eltitkolták. KÚR 1993. 232. VARGA 2002. 125, 127. THURY 1908. 112. THURZÓ 1905. 64.

¹⁵⁶ DREL I. 1. a. 1. 294, 316, 323, 355, 368, 379, 387, 396, 406. DREL III. 205. a. 1. 54, 152. THURY 1897. 47. DREL I. 1. u. Hetes. I. 1, 3 (hibásan 1640–1643!). THURY 1998. I. 301, 328, 330, 334, 344. Pataky Körmenden hibásan Séllyei Tamásként hozza rektorként 1634–1635 között. PATAKY 1990. 167. PATAKY 1992. 120, 314. BECK 1935. 16. SZABÓ 1929. 320, 380.

¹⁵⁷ DREL I. 1. a. 1. 45, 50. PATAKY 1992. 95. PAYR 1924. 223.

¹⁵⁸ DREL I. 1. a. 1. 43, 51, 56, 60, 84, 105, 106, 131, 152, 164. THURY 1998. I. 199, 202, 270, 271. FÖLDVÁRY 1898. I. 94, 101, 128, 131, 134, 140, 147, 186.

¹⁵⁹ VARGA 2002. 127. Ilyen nevű helységre Komárom vármegyében semmi adatot nem találtunk. A Fejér vármegyei Acsád(egyháza) volt legközelebb, de ez is a Duna mellett volt, Dömsöd határában. CSÁNKI 1890–1904. III. 315. Így a helyszín kérdéses maradt. Egy hasonló nevű személy éppen 1674-ben subscribált Sárospatakon, a neve melletti bejegyzés szerint sok iskolai

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Bojtor Ferenc ¹⁶⁰	1663–1668 ? Nagykorpád	?
Bojtor Miklós ¹⁶¹	1636 ? Marcali ? 1636–1646 Gige 1646–1668 Sellye 1668–1679 Gige 1679–? Sellye	?
Bokor István ¹⁶²	1661 Csoknya	?
Boldi János ¹⁶³ (Boldaeus)	1613 <i>ordinandus</i> 1613 Takácsi 1618–1619 Adásztevel 1619–1621 Lázi 1622 Adásztevel 1623 Bakonytamási 1627–1632 Görzsöny 1633–1635 Lázi 1639–1643, 1654 Kéttornyúlak	?
Bonyhádi András ¹⁶⁴	1654 Kisújfalu	?
Borbély (Rasoris) István vagy György ¹⁶⁵	1655 után Ürmény	?
Bossányi / Buzáni György ¹⁶⁶	1625 <i>ordinandus</i> 1625–1629 Tótlak; 1630 evangélikus lett	?

zűrzavar után Erdélyből Magyarországra került (*Mich. Bogdanyi; post multas calamitates scholasticas ex Transylvania venit in Hungariam*). Ez nyilván nem a mi személyünk. HÖRCSIK 1998. 118.

¹⁶⁰ DREL I. 1. u. Nagykorpád. 1 (keresztnev nélkül). BECK 1935. 17. SZABÓ 1929. 126.

¹⁶¹ Ezek az eléggé megbízhatatlan gigei névsor adatai. Marcali lelkészsége – legalábbis ebben az időben – legalábbis erősen kérdéses. Lásd Szakonyi Vég / Kóbor Jánost is! DREL I. 1. u. Gige. I. 1–2. II. 14. NAGY 1899. 267–268. BECK 1935. 17, 71. SZABÓ 1929. 323. A Torkos-féle összeírás 1682–1701 között hozza. DREKK O.669. 46.

¹⁶² DREL I. 1. u. Mezőcsoknya. 10. SZABÓ 1929. 384. BECK 1935. 17.

¹⁶³ DREL I. 1. a. 1. 5, 42, 49, 55, 61, 81, 85, 91, 108, 110, 152, 162, 165–166, 194, 211, 219, 271, 293, 309, 337, 354, 363, 368, 377, 385, 394, 441. THURY 1998. I. 199, 261, 333, 342 (hibásan Bódai), 352. PETHŐ 2000. 20. TÓTH 1927. 14, 19, 33, 43, 47 (csak a második lázi lelkészség), 92. DREL I. 1. u. Felsőgörzsöny. I. 1 (1639-ig!). II. 1. Kéttornyúlak. 4 (Böldi!). PAYR 1924. 179.

¹⁶⁴ DREL I. 1. a. 2. 785 (Bánnadi!). KÚR 1993. 201 (Bámadi!).

¹⁶⁵ THURY 1998. I. 541, 542. KÚR 1993. 121.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Bódis Gábor ¹⁶⁷	1629–1632 Szap	?
Böjte Imre ¹⁶⁸ B. I. fia, kőí	1607 előtt–1612 Körmend 1612–1624 Németújvár; 1599–1612 körmendi esperes 1612–1624 németújvári esperes 1619 beteg 1623 beteg, le akar mondani; † 1624	1592 Wittenberg
Bölcskei István ¹⁶⁹	1607–1614 Komárom, 2. lelkész	?
Bölcskei Pál ¹⁷⁰	?–1612 Léva 1612–? Bars	?
Bódi István ¹⁷¹	1655 Szabar 1656–1657 Gige	?
Bői Ferenc ¹⁷²	1639–1640 Lázi 1642–1643 Görzsöny 1654–1657 Tápszentmiklós 1658 Pázmánd; 1656 presbiter	?

¹⁶⁶ DREL I. 1. a. 1. 129, 152, 165, 196. THURY 1998. I. 262. PATAKY 1992. 65. PAYR 1924. 268–269.

¹⁶⁷ DREKK O.794/146. 2. VÉGH 2001. 79, 88, 116.

¹⁶⁸ THURY 1998. I. 122–123, 169, 197, 200, 265, 406. LAMPE 1728. 659 (püspöknek tartja). DREL I. 1. a. 1. 1a, 11, 39, 42, 49, 50, 62, 104, 111, 113, 205. Pataky már 1599-től körmendi lelkészként hozza, ez azonban hibás. PATAKY 1990. 166, 185, 186. PATAKY 1992. 27, 75, 313, 413, 414. ZOVÁNYI 1977. 346, 437. IVÁNYI 1990. 128–132, 138–139, 146–151, 161–162, 174–175, 181, 199–201, 207–208, 212, 230–238, 242, 250–251, 255–260, 263–298. PAYR 1924. 201, 204. THURY 1897. 12. KISFALUDY 1909. 453. BARTHOLOMAEIDES 1817. 94. TÓTH 1808a. 53–62.

¹⁶⁹ THURY 1889a 21–23 (hibásan Pölöskeinek írja!). PAYR 1924. 523 (szintén!). THURY 1998. I. 151, 157. DREL I. 1. a. 1. 4, 8. LAMPE 1728. 568. NAGY 2000. 21. KISFALUDY 1909. 451, 452–453. DÉZSI 1898. 370.

¹⁷⁰ THURY 1905a. 53.

¹⁷¹ DREL I. 1. a. 1. 481, 490. DREL III. 205. a. 1. 138. THURY 1998. I. 381. Beck és Thury Istvánt hibásan szabási lelkészként hozza. Gígén Beck tévesen egy Bódi Jánost szerepeltet! BECK 1935. 17, 66. THURY 1897. 48. SZABÓ 1929. 323.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Bóji János ¹⁷³ (1.)	1654–1658 Csopak	1649/1652 Pápa subscr.
Bóji János ¹⁷⁴ (2.)	1646 <i>ordinandus</i> 1646 Sziget (Vas vm.; Őrisziget?) 1654–1658 Körmeny; 1656–1658 alesperes	?
Bóji Péter ¹⁷⁵	1650 Kőröshegy 1652 Kőröshegy, Bálványos 1656–1664 Nemesvid 1674 Kiliti; 1674 külső–somogyi esperes (dunamelléki egyházkerület)	?
Braschenits Lőrinc ¹⁷⁶	1614 Kethely (Neumarkt)	?
Bucsi János ¹⁷⁷	1650 Szemere (Komárom vm.)	? Pápa subscr.
Bucsi Máté ¹⁷⁸	1648 Szokolya 1650 Perőcsény	?

¹⁷² PETHŐ 2000. 20. TÓTH 1927. 33, 47, 79, 99 (1654). DREL I. 1. a. 1. 368, 377, 385, 394, 441, 461, 480, 482, 488, 495, 500. THURY 1998. I. 333, 342, 352, 379. DREL I. 1. u. Felsőgörzsöny. I. 1. II. 1. Pázmándfalu. 1. SZALAI 2007. 1, 8.

¹⁷³ DREL I. 1. a. 1. 443, 480, 489, 495, 501. THURY 1998. I. 352, 381. DREKK O.353. 60 (a javított datálás szerint).

¹⁷⁴ DREL I. 1. a. 1. 406, 443, 459, 460, 481, 488, 495, 502, 504. DREKK O.969. 42r. THURY 1998. I. 353, 363, 380. PATAKY 1990. 166. PATAKY 1992. 313.

¹⁷⁵ DREL I. 1. a. 1. 481, 490. DREL III. 205. a. 1. 104. THURY 1897. 48. FÖLDVÁRY 1898. I. 131, 186, 210. VARGA 2002. 215. THURY 1998. I. 381. BECK 1935. 18, 76, 78. ZOVÁNYI 1977. 358.

¹⁷⁶ DREL I. 1. a. 1. 11. PATAKY 1992. 57. PAYR 1924. 224.

¹⁷⁷ THURY 1998. I. 511. Az I. sz. kollégiumi törvény- és anyakönyv névsora az 1590-es évekre teszi, de ez a legkorábbi rész valószínűleg helytelenül datált. DREKK O.353. 58.

¹⁷⁸ THURY 1998. I. 512. MAKÁR 1965. 18, 19 (Bucsai!).

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Budai András ¹⁷⁹	1596 Újkér (még evangélikus) 1618–1622 Táp 1623–1627 Mezőörs; 1618–1619, 1627 presbiter	?
Budakeszi György ¹⁸⁰	1650 Für	?
Bugovics István ¹⁸¹	1673–1676 ? Nagykorpad	?
Büki Miklós ¹⁸²	1670–1678 Ötvös 1695–1696 Böhönye 1696–1697 Jád 1697–1700 Segesd 1700 után ?–1716 Nagykorpad	?
Ceglédi György ¹⁸³ (1.)	1618 Galambok; fogságban, számúzik 1627 Szólád 1628 Gadács 1643 Somogyudvarhely 1656 Ötvös	1589 Debrecen subscr. → 1601–1604 Heidelberg
Ceglédi Szabó Pál	• Lásd a pápai lelkészek között.	

¹⁷⁹ PAYR 1924. 111, 241, 745. DREL I. 1. a. 1. 40, 47, 49, 54, 56, 61, 85, 90, 105, 118, 141, 150, 152 (itt tápi lelkészként említik, ez azonban valószínűleg hibás!). THURY 1998. I. 116, 121, 199, 203. PATAKY 1985. 30. Tóth mindkét munkájában elődeként Bándi Györgyöt nevezi meg. TÓTH 1925. 8–9. TÓTH 1927. 97. Őt azonban az egyházkerületi jegyzőkönyv tápi officialisként említi! DREL I. 1. a. 1. 40.

¹⁸⁰ THURY 1998. I. 511.

¹⁸¹ DREL I. 1. u. Nagykorpad. 1. BECK 1935. 17. SZABÓ 1929. 126.

¹⁸² DREL II. 217. a. 2. 33. DREKK O.669. 51, 53. A nagykorpádi névsor 1698-tól szerepelteti ott, de ennek ellentmond a második alsósegédi névsor egy adata, mely szerint 1700-ban biztosan ott volt, és onnan került Nagykorpadra. Onnan állítólag Ötvöskönyiba, és otti s halt meg. Ez azonban már nem állja meg a helyét. Alighanem Büki Péterrel keverték össze. (Lásd ott.) Egy Büki Istvánt évszám nélkül a nemesdédi névsor is hoz, az 1680-as évekre be is illeszthető. DREL I. 1. u. Ötvöskönyi. 1. Böhönye. 1, 8. Alsóseged. 1 (év nélkül). Somogyjád. 3. Nagykorpad. 2 (némileg kiigazítva). DREKK O.1194/11. 1, 2 (év nélkül). DREL III. 185. 6. 4. sz (évszám nélkül). DREL III. 146. 3. 4. sz. 2, 4 (évszám nélkül). FÁBIÁN 1906. 33. SZABÓ 1929. 66, 76 (Böhönye évszám nélkül), 78 (Segesd évszám nélkül), 109 (Ötvös 1670 körül), 126. BECK 1935. 18.

¹⁸³ DREL I. 1. a. 1. 44, 60, 152, 164. THURY 1998. I. 221, 271. PATAKY 1990. 159. PATAKY 1992. 261. BECK 1935. 18. THURY 1908. 97 (Gergely!). SZEREMLEI 1862. 561. HELTAI 1980. 268.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Ceglédi Péter ¹⁸⁴ Ceglédi István tályai, beregszászi, majd kassai lelkész fia	1663 után Komárom, rektor ? 1665 ?–1674 Léva 1674–1676 gályarabság 1676–1677 Zürich 1677–1688 Léva; † 1688	1663 Sárospatak subscr. (Petr. Czeglédi; <i>ductus Rev Komarinum. Redux ex academiis pastor Levensis</i>)
Cene István ¹⁸⁵ (Polgárdi Cene István apja)	1649 Polgárdi 1652 Aba (alsódunamelléki egyházkerület) 1656–1658 Polgárdi 1674 Polgárdi; 1649 alesperes 1656 presbiter	?
Crusius András ¹⁸⁶ német	1618–1625 Kisládony (Kitzladen)	?
Csabai István ¹⁸⁷	1674 Csuz	?
Csatai Miklós ¹⁸⁸	1674 Bokod	?

¹⁸⁴ THURY 1998. II. 26, 37, 41, 67, 91, 100, 129, 135, 155, 161, 216–218. VARGA 2002. 123, 133, 294. DREL III. 62. e. Liszkay 69. 1, 9. LAMPE 1728. 795, 905, 913, 914. BALOGH 1902. 78, 150, 167, 168. THURY 1912. 4. Sz. Kiss hibásan azt írja, hogy nem tért vissza a gályarabságból, és a lévai lelkészség 1671–1688 között üresedésben volt. KISS 1879. 234, 294, 295, 440. A lévai lelkésznévsor már 1655-től hozza, de a sárospataki kollégium anyakönyv bejegyzése egyértelművé teszi, hogy csak később, talán 1665-től lehetett lévai lelkész. DREL I. 1. u. Léva. I. 142. Kocsi Csergő bálint neve említése nélkül írja le sorsát. MIKLÓS 1993. 54. HÖRCSIK 1998. 102. Külföldi egyetemjárására viszont nincsenek adataink.

¹⁸⁵ DREL I. 1. a. 1. 480, 482, 489, 495, 501. FÖLDVÁRY 1898. I. 182. THURY 1998. I. 380, 532. VARGA 2002. 215. A korai részére nézve igen pontatlan polgárdi lelkésznévsor szerint 1610–1645 között volt lelkész! Utódául egy Komáromi Jánost hoz 1645–1663 között. DREL I. 1. u. Polgárdi. 5. Helyettük azonban számtalan más lelkész neve ismert ez alatt az időszak alatt, más forrásokból (Szakmári Balázs, Szalai Ferenc, Kőszegi Molnár Mátyás, Sós István, Perlaki Köncöl Márk).

¹⁸⁶ DREL I. 1. a. 1. 50, 62, 119. THURY 1998. I. 201. PATAKY 1992. 58. IVÁNYI 1990. 329. PAYR 1924. 228.

¹⁸⁷ THURY 1998. II. 28. VARGA 2002. 127. KÚR 1993. 232.

¹⁸⁸ THURY 1998. II. 28. VARGA 2002. 127.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Csatári András ¹⁸⁹	1666 után ? Losonc	1665 Sárospatak subscr. → losonci, majd szalontai lelkész
Csáktornyai János ¹⁹⁰	1650 Csuz	?
Csáktornyai Miklós ¹⁹¹	1614 <i>ordinandus</i> 1614 Búcsú	1596 Debrecen subscr.
Cseh Péter ¹⁹²	1667–1670 Szap	?
Csengeri István ¹⁹³	1627–1628 Felpéc; 1627 presbiter	?
Csepregi János ¹⁹⁴ (1.)	1657 Mérő	?
Csepregi Mátyás ¹⁹⁵	1623–1632 Drégely; 1623–1632 nógrádi (palánki) esperes	1613–1616 Debrecen
Csepregi Mihály ¹⁹⁶	1656 Tapsony 1657 Csoknya	?
Cserei Dániel ¹⁹⁷	1670–1678 ? Felegres	?
Csicskár János ¹⁹⁸ (1.)	1674–1678 Kutas 1680–1682 Kisbajom 1682–1684 Nemeskisfalud 1684–1695 Böhönye 1696–1698 Nagykorpád 1709–1711 Beleg ?	?

¹⁸⁹ HÖRCSIK 1998. 104.

¹⁹⁰ THURY 1998. I. 511.

¹⁹¹ DREL I. 1. a. 1. 9. THURY 1998. I. 202. PATAKY 1992. 45. THURY 1908. 98.

¹⁹² DREKK O.794/146. 2. VÉGH 2001. 80, 88.

¹⁹³ DREL I. 1. a. 1. 148, 150, 164. TÓTH 1927. 32. Egy hasonló nevű személy éppen 1628-ban subscribált Debrecenben, ez nyilván nem a mi személyünk. THURY 1908. 110.

¹⁹⁴ DREL I. 1. a. 1. 490. THURY 1998. I. 381. SZABÓ 1929. 357. BECK 1935. 19.

¹⁹⁵ THURY 1998. I. 430. ZOVÁNYI 1977. 158. MAKÁR 1965. 8. LAMPE 1728. 363, 570. THURY 1908. 104.

¹⁹⁶ DREL I. 1. a. 1. 481, 490. DREL I. 1. u. Mezőcsokonya. 14. THURY 1998. I. 382. Beck nem tudni, honnan vett egy hetesi 1657–1671 közti adatot. Ez ütközik Tatai János és Sági János lelkészével (lásd ott). SZABÓ 1929. 384. BECK 1935. 19, 81.

¹⁹⁷ A felegresi névsor Sereinek írja. DREL I. 1. u. Sáregres. 1.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Csicsói József ¹⁹⁹	1654 Bátorkeszi	?
Csillag Dávid ²⁰⁰	1627–1631 Dobronok; 1631 evangélikus lett	?
Csinder István ²⁰¹	1654 Ősi 1656–1657 Kádárta 1658 Szentkirályszabadja 1660-as évek? Köveskál	?
Csokonyai Miklós ²⁰²	1656 Csokonya	?
Csopaki Imre ²⁰³	1656 <i>ordinandus</i> 1656–1658 Sóly 1674 Vilonya	1649/1652 Pápa subscr.
Csornai Balázs ²⁰⁴	1650 Nagyod	?
Csók Imre ²⁰⁵	1629 <i>ordinandus</i> 1629–1630 Tápszentmiklós 1632 Igmánd 1633–1640 Vörösberény 1642–1654 Szentkirályszabadja 1651 Fokszabadi? 1633, 1639, 1642–1643, 1649 presbiter	?
Csók János ²⁰⁶	1674 Táp	?

¹⁹⁸ DREL I. 1. u. Kisbajom. I. 1. Böhönye. 1, 8. Nagykorpád. 2. DREL III. 146. 3. 4. sz. 2, 4 (évszám nélkül). DREL III. 183. 5. 3. sz (István! évszám nélkül). Beck és Szabó a kutasi adatot Józsefként hozza, de ha úgy is van, alighanem elírás, mert József jóval később lelkészkedett Ötvösön (lásd ott). Ugyanó a belegi adatot egy másik Csicskár Jánosra vonatkoztatja. BECK 1935. 19. SZABÓ 1929. 76 (Böhönye évszám nélkül), 79 (Nemeskiszalud évszám nélkül, hibásan István!), 126, 127 (Beleg évszám és keresztnév nélkül), 129, 132.

¹⁹⁹ DREL I. 1. a. 2. 783. KÚR 1993. 200.

²⁰⁰ DREL I. 1. a. 1. 152, 165. PATAKY 1992. 50. BECK 1935. 54–55.

²⁰¹ DREL I. 1. a. 1. 442, 480, 489, 501. THURY 1998. I. 352, 380. THURY 1889b. 121.

²⁰² DREL I. 1. a. 1. 481. BECK 1935. 19 (hibásan Csokonai István!).

²⁰³ DREL I. 1. a. 1. 482, 489, 500. THURY 1998. I. 330, 380. II. 25. VARGA 2002. 123. TEMESVÁRY 1974. 41. DREKK O.353. 60 (a javított datálás szerint).

²⁰⁴ THURY 1998. I. 512.

²⁰⁵ VERESS 1998b. 73. DREL I. 1. a. 1. 218, 219, 263, 271, 292, 295, 304, 308, 338, 354, 369, 377, 385, 395, 420, 442. THURY 1998. I. 268–269, 279, 296, 333, 343, 352. A kilógó fokszabadi adatot a veszprémi I. sz. akv. őrizte meg. DREL III. 254. a. 1. 135. TÓTH 1927. 39, 99 (1629).

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Csótár István ²⁰⁷	1628 <i>ordinandus</i> 1629 <i>ordinandus</i> 1628–1674 Szentgyörgyvölgye; † 1674	?
Csótár János ²⁰⁸	1618–1628 Szentgyörgyvölgye	?
Csurgói János ²⁰⁹	1646 <i>ordinandus</i> 1646–1651 Segesd	?
Csurgói / Csurgai Márton ²¹⁰	1654 Füss 1674 Kádárta	?
Csuzi István ²¹¹ (1.)	1647 Somorja, rektor? 1654 Ekel	1646 Sárospatak subscr. (Steph. G. Csuzinus) → 1647 Somorja, rektor?
Csuzi Cseh Jakab	• Lásd a pápai lelkészek között.	
Csuzi Cseh János ²¹² (2.)	1625–1626 Nagyszombat, rektor 1626–1632 Szerdahely 1632 után Komárom, 2. lelkész 1639 körül Losonc 1658 Udvard	Komárom → 1623 Frankfurt → 1624–1625 Franecker (Joh. Czuzinus)
Csütörtöki János ²¹³	1650 Szentmihályúr (komjáti egyhm.)	1647 Szatmár → 1649 Nagybánya

²⁰⁶ THURY 1998. II. 24 (István!). VARGA 2002. 123. Ugyanakkor Tóth Endre őt nem ismeri, 1655–1684 között **Pápai Sal Mihályt** hozza tápi lelkészként. Lásd ott!

²⁰⁷ BÍRÓ–HAVASI–KÁLI–KAPILLER 2000. 91. PATAKY 1990. 180. PATAKY 1992. 403. DREL I. 1. a. 1. 162, 218, 220, 271, 293, 318, 325, 339, 353, 368, 370, 378, 379, 386, 396, 443, 459, 481, 489, 502. DREKK O.969. 42r. THURY 1998. I. 269, 333, 344, 353, 380.

²⁰⁸ DREL I. 1. a. 1. 51, 108, 111, 131, 152, 159. Thury Istvánnak írja. THURY 1998. I. 202. PATAKY 1990. 180. PATAKY 1992. 403.

²⁰⁹ DREL I. 1. a. 1. 406. BECK 1935. 19.

²¹⁰ DREL I. 1. a. 2. 767. KÚR 1993. 184. KÚR 1932. 112. THURY 1998. II. 25. VARGA 2002. 123.

²¹¹ DREL I. 1. a. 2. 764. KÚR 1993. 181. HÖRCSIK 1998. 77.

²¹² THURY 1889a. 28. THURY 1998. I. 489, 531, 537 (csak Csuzi). ZOVÁNYI 1977. 131. ESZE 1964. 265–266. DREL I. 1. a. 2. 15 (csak Csuzi). LAMPE 1728. 569, 572. PUNTI GÁN 2003. 18. ZOVÁNYI 1889. 184 (Joh. Kreh Cruzinus!). BOZZAY–LADÁNYI 2007. 42 (16. sz.).

²¹³ THURY 1998. I. 511. THURZÓ 1905. 67. BURA 1994. 32.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Damásdi János ²¹⁴	1650 Baracska (komjáti egyhm.)	?
Dankóci Miklós ²¹⁵	1626 <i>ordinandus</i> 1626–1629 Bagonya 1632–1633 Szölnök; elűzik 1633 Bagonyára vagy Becsvölgyére ajánlják; 1635 evangélikus lelkészé avatják 1635–1651 Szölnök (evangélikus)	?
Darnai László György ²¹⁶	1621 ? Érsekújvár, rektor 1622 <i>felavattatott</i> 1625 Nagymagyar 1632 Szőny	Komárom → 1618–1620 Heidelberg
Dávid Gergely ²¹⁷	1612 <i>ordinandus</i> 1612 Polány (melyik?)	?
Deák János ²¹⁸	1653–1673 ? Istvándi	1639 Sárospatak subscr. (Jo. Deaki)
Deák (Literatus) Tamás ²¹⁹	1674 Jóka	?

²¹⁴ THURY 1998. I. 511.

²¹⁵ DREL I. 1. a. 1. 137, 149, 165, 196, 272, 294, 300, 318. THURY 1998. I. 262. PATAKY 1992. 44. PAYR 1924. 271.

²¹⁶ THURY 1998. I. 426, 489. LAMPE 1728. 569 (hibásan Gergely). HELTAI 1980. 272. SZEREMLEI 1862. 563.

²¹⁷ THURY 1998. I. 172, 252. DREL I. 1. a. 1. 1b. Pataky a Vas vármegyei Sorokpolány, Tóth a Veszprém vármegyei Polány lelkészének tartja. PATAKY 1990. 177. PATAKY 1992. 257. TÓTH 1927. 82.

²¹⁸ DREL I. 1. u. Istvándi. I. 1. II. 3. BECK 1935. 20. SZABÓ 1929. 192. HÖRCSIK 1998. 69.

²¹⁹ THURY 1998. II. 27. VARGA 2002. 125. KÚR 1993. 231.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Deáki Dániel ²²⁰	1612 <i>ordinandus</i> 1612 Kisgörbő 1618–1620 Tapsony 1623 Nemesvid 1626–1628 Kiskomárom (város) 1630 ? Jád; 1618, 1627 presbiter; † 1631 előtt	?
Debela Oletics János ²²¹	1633 <i>ordinandus</i> 1634 <i>ordinandus</i> 1633–1635 Bagonya 1639 hely nélkül 1642–1643 Szentsebestyén	?
Debreceni János ²²² (1.)	1618–1621 Paloznak	? → 1579 Wittenberg → 1580 Tübingen – vagy 1613 Debrecen subscr.
Debreceni Táncos János ²²³	1600-as évek eleje? Becsvölgye	1589 Debrecen subscr. → 1591–1592 Wittenberg
Debreceni Mihály ²²⁴	1614 Kiliti	? → 1581 Wittenberg
Debreceni Pál ²²⁵	1635 Ropoly	?

²²⁰ DREL I. 1. a. 1. 1b, 47, 50, 56, 62, 78, 110, 141, 149, 150, 163. Elhunyt jádi lelkészként Kanizsai Pálfi János 1631-ben írt levele említi. DREL I. 1. u. Somogyjád. 2 (1627–1628 körülre teszi). DREL III. 205. a. 1. 12, 39. THURY 1998. I. 172, 200, 203, 246, 253. Pataky és Thury zavarosan tesz különbséget Deáki városi és Patonai Lőrinc (lásd ott is) várbeli lelkészisége között. PATAKY 1992. 58, 61. THURY 1897. 31. BECK 1935. 20, 56, 61, 63, 66, 75, 81.

²²¹ DREL I. 1. a. 1. 292, 297, 339, 353 (*fratres in captivitatem duxerunt*), 370, 387, 396. THURY 1998. I. 310, 344.

²²² DREL I. 1. a. 1. 42, 49, 55, 61, 81, 84. THURY 1998. I. 198. SZABÓ 1941. 139. VAS 1866. 812. GÉMES 2003. 36 (Joh. Magnus Debrecinus). THURY 1908. 23, 61, 62, 104.

²²³ PATAKY 1990. 149. PATAKY 1992. 225. DREL I. 1. u. Becsvölgye I. 3 (1611). A másik becsvölgyei névsor nem ismeri. BARTHOLOMAEIDES 1817. 91. SZABÓ 1941. 142. THURY 1908. 26, 96.

²²⁴ DREL I. 1. a. 1. 8. SZABÓ 1941. 140. THURY 1908. 23, 63, 64.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Debreceni Tamás ²²⁶	1647 Rimaszombat, rektor 1651 Losonc	1643 Sárospatak subscr. (Th. Debretzeni)
Decsi / Décsi András ²²⁷	1641 Szecsőd, rektor 1641 <i>ordinandus</i> 1641–1643 Sorokpolány	?
Decsi István ²²⁸	1655–1665 ? Falu- és Szabadbattyán	1629 Debrecen subscr. → 1646 Franeker (Steph. Detzy)
Deli János ²²⁹	1674 Rátót	?
Deménci / Déménci / Döménci Pál ²³⁰	1627 <i>ordinandus</i> 1627–1632 Mór 1633–1634 Csór 1635 Ladány (Fejér vm.) 1639 Szentmihály 1640 Kiskeszi 1642 Szentmihály 1643 Kiskeszi 1649 Szentmihály	?
Demeter / Dömötör (Demetrius) Péter ²³¹	1635 <i>ordinandus</i> 1635–1636 Inke 1640–1642 Jád 1643, 1646, 1654 helységnév nélkül 1655 Nemesvid	?

²²⁵ DREL I. 1. a. 1. 360. Thury és Beck hibásan hoboli lelkészként oldja fel. THURY 1998. I. 327. BECK 1935. 20. Ropoly Somogy vármegyei puszta Szilvásszentmártontól délkeletre. CSÁNKI 1890–1904. II. 638.

²²⁶ LOSONCI NÉVSOR. PUNTI GÁN 2003. 18. DREKK O.1194/4. 2 (Debreceni Sánta ? év nélkül). HŐRCSIK 1998. 74.

²²⁷ DREL I. 1. a. 1. 383, 386 (tévesen Mihály), 396. THURY 1998. I. 337, 344. PATAKY 1990. 170, 178. PATAKY 1992. 257, 330.

²²⁸ DREL I. 1. u. Falu- és Szabadbattyán. I. THURY 1908. 111. HELLEBRANDT 1886. 607. BOZZAY-LADÁNYI 2007. 58 (233. sz.).

²²⁹ THURY 1998. II. 25. VARGA 2002. 123.

²³⁰ DREL I. 1. a. 1. 148, 149, 163, 271, 292, 304, 305, 338, 354, 369, 377, 386, 395, 420. THURY 1998. I. 333, 343. PAYR 1924. 517.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Dénesdi Máté ²³²	1650 Aranyos	?
Dióslápai Ács Orbán ²³³	1618 <i>ordinandus</i> 1618 Lápafő 1623–1631 Ságvár	?
Dobronoki Miklós ²³⁴	1585 Komárom 1592 Galánta ? 1599–1605 Komjáti 1605–1611 Érsekújvár 1611–1614 Komárom; 1615 eleje Komárom, visszavonult ?–1610 komjáti esperes, 1586–1614/1615 felsődunamelléki püspök; † 1614/1615	?
Doktor (Doctoris) István ²³⁵	1631 Nyilas 1634 Magyaregres 1640 Szomajom 1642 helységnév nélkül	?
Domjáni / Damjáni Ferenc	<ul style="list-style-type: none"> Lásd a pápai rektorok között. 	

²³¹ DREL I. 1. a. 1. 355, 366, 378, 387, 396, 406. DREL III. 205. a. 1. 64, 140. DREL I. 1. u. Inke. 1. Somogyjád. 3. THURY 1897. 48. THURY 1998. I. 328, 334, 344. BECK 1935. 21, 66, 76. SZABÓ 1929. 94 (Jádon 1654-ig hozza).

²³² THURY 1998. I. 509.

²³³ DREL I. 1. a. 1. 45, 50, 110, 131, 152, 164. THURY 1998. I. 200, 270, 271. FÖLDVÁRY 1898. I. 101, 134, 140.

²³⁴ THURY 1998. I. 131–136, 141–142, 146–147, 151–153, 157–158, 405, 406. DREL I. 1. a. 1. 4. DREKK O.794/146. 1, 2. LAMPE 1728. 568. KÚR 1993. 73, 83–84, 86, 87. THURY 1889a. 20–22, 26. KISS 1879. 234 (hibásan Mihály!). PAYR 1924. 523. ZOVÁNYI 1977. 334. THURY 1905a. 51. ZSINKA 1928. 53–54. PATAKY 1985. 29, 329. DÉZSI 1898. 370.

²³⁵ DREL I. 1. a. 1. 346, 350, 379 (ugyanekkor Bakó Benedek is!). DREL III. 205. a. 1. 53. THURY 1897. 32. Thury, Szabó és Beck Doktoricsnak nevezi. THURY 1998. I. 321, 334. BECK 1935. 21 (Egresen 1634–1636 között, Szomajomban 1646-ban hozza). SZABÓ 1929. 345, 387. FÖLDVÁRY 1898. I. 140.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Domjáni / Damjáni Mihály, id. ²³⁶	1612 <i>ordinandus</i> 1612–1649 Martyánc; 1618, 1627, 1629, 1632– 1634 presbiter	?
Domjáni / Damjáni Mihály, ifj. ²³⁷	1649 <i>ordinandus</i> 1649–1652 Martyánc 1656 Szentbalázs	?
Domonkos István ²³⁸	1658 <i>ordinandus</i> 1658 Tápszentmiklós	?
Dravec Márton ²³⁹	1642 <i>ordinandus</i> 1642–1643, 1654–1658 Tótlak	?
Endrédi Vas Gergely ²⁴⁰	1622 <i>ordinandus</i> 1622–1623 Endréd 1627–1628 Enying 1629 Füred 1632–1633 Kenese 1634–1635 Enying 1639 Kenese 1640–1643 Mezőszentgyörgy	?
Endrédi Vas György ²⁴¹	1621 Ősi (Somogy vm.) 1628 Ősi (Somogy vm.) 1629 Érmellék 1629 Ősi (Somogy vm.) 1650–1652 Nagyberény	?

²³⁶ THURY 1998. I. 172, 201, 203, 261, 267, 280, 296, 300, 333, 344, 354, 355. DREL I. 1. a. 1. 1b, 47, 51, 111, 120, 149, 150, 154, 164, 194, 209, 211, 264, 272, 293, 295, 300, 318, 322, 338, 353, 370, 378, 386, 396. Lampe hibásan Mártonnak nevezi. LAMPE 1728. 660. Ezt a tévedést Thury is átveszi, aki esperesként emlegeti. THURY 1897. 30. PATAKY 1992. 68. IVÁNYI 1990. 325. PAYR 1924. 264–265.

²³⁷ DREL I. 1. a. 1. 421, 481. THURY 1998. I. 347, 355. PATAKY 1992. 68. Beck Domján Károlyként hozza! Beck 1935. 21, 79. PAYR 1924. 265–266.

²³⁸ DREL I. 1. a. 1. 500, 502, 503. TÓTH 1927. 99.

²³⁹ DREL I. 1. a. 1. 387, 396, 443, 481, 489, 502. THURY 1998. I. 344, 353, 380. PATAKY 1992. 65.

²⁴⁰ DREL I. 1. a. 1. 87, 90, 105, 106, 149, 163 (hibásan György), 218, 292, 304, 339, 354, 363, 369, 377, 386, 395. THURY 1998. I. 269, 270, 271 (hibásan György), 333, 343.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Endrédi István ²⁴²	1650 Nagycsóréd	?
Endrédi Péter ²⁴³	1650–1654 Nagymenyhő	1641 Debrecen subscr.
Erdélyi Buzás (Buzaeus) Ferenc ²⁴⁴	1618–1619 Csögle 1621–1623 Tótvázsony 1627–1629 Ladány (Fejér vm.)	1591 Debrecen subscr.
Erdélyi (Transilvanus) György ²⁴⁵ (1.)	1656 <i>ordinandus</i> 1656–1658 Almás	?
Erdélyi János ²⁴⁶ (2.)	1650 Komját	?
Erdélyi Lukács ²⁴⁷	1596 ? 1618 Tab	?
Esztergomi Miklós ²⁴⁸	1640 körül Vác → Túrisszakállas	?
Érsekújvári Farkas ²⁴⁹	1615 Nagysalló	?
Éva János ²⁵⁰	1668–1671 ? Nagykorpad	?
<i>Fabricius Márton</i> ²⁵¹	1617 Galgóc, német lelkész	1617 Danzig ?
Falusi Mihály ²⁵²	?–1623/1624 Rábaszentmihály (Vas vm.)	?

²⁴¹ DREL I. 1. a. 1. 82, 84, 164. THURY 1998. I. 271. FÖLDVÁRY 1898. I. 94, 101, 128, 131, 186.

²⁴² THURY 1998. I. 511.

²⁴³ DREL I. 1. a. 2. 770. KÚR 1993. 186. THURY 1998. I. 509. THURY 1908. 116.

²⁴⁴ DREL I. 1. a. 1. 40, 42, 50, 56, 61, 84, 88, 110, 152, 164, 166, 210, 218. THURY 1998. I. 199, 269. DREL III. 252. 12. c. 14. THURY 1908. 97.

²⁴⁵ DREL I. 1. a. 1. 480, 483, 489, 501. THURY 1998. I. 380. POLGÁR 2007. 16.

²⁴⁶ THURY 1998. I. 511.

²⁴⁷ DREL I. 1. a. 1. 51. THURY 1998. I. 200. BECK 1935. 21, 80. THURY 1998. I. 121. PAYR 1924. 485.

²⁴⁸ THURY 1998. I. 490. KÚR 1993. 172.

²⁴⁹ ZOVÁNYI 1929. 29.

²⁵⁰ DREL I. 1. u. Nagykorpad. 1. BECK 1935. 22. SZABÓ 1929. 126.

²⁵¹ ILA 1934. 235. SZÖGI 2003. 83 (405. sz.).

²⁵² DREL I. 1. a. 2. 121. PATAKY 1992. 94.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Farkasdi P. Dániel ²⁵³	1632 Nagymegyer 1640–1643, 1654 Táp 1674 Szemere 1695 Pázmánd; 1640–1642 presbiter 1674–1675 gályarab, hazaszökik	?
Farkasdi Márton ²⁵⁴	1619 Szécsisziget	1593–1594 Jéna
Farkasdi Miklós ²⁵⁵	1634 Szemere 1634 Tápszentmiklósra megy 1635 hely nélkül – beteg 1635 Táp	?
Farnadi Henc András ²⁵⁶	1650 Kisújfalu (komáromi egyhm.)	?
Farnadi György ²⁵⁷	1650 Megyerics	?
Fejéregyházi Miklós ²⁵⁸	1618 Csesznek; 1618 evangélikussá lett	?
Fejes István ²⁵⁹	1629 <i>ordinandus</i> 1629–1633 Szerecseny 1633 Szemerére készül 1634 Szerecseny 1634 Szemerére helyezik 1635–1643 Szemere	?

²⁵³ DREL I. 1. a. 1. 377, 385, 394, 441. THURY 1998. I. 333, 342, 352, 489. II. 24, 32, 53, 54, 263. TÓTH 1927. 36, 79, 97 (1635–1640 táján). DREL II. 217. a. 2. 19. VARGA 2002. 45, 67. DREL III. 62. e. Liszkay 69. 1, 9. LAMPE 1728. 812–813. THURY 1912. 4. DREL I. 1. u. Gyórszemere. 1. Pázmándfalu. 1. SZALAI 2007. 1, 8.

²⁵⁴ DREL I. 1. a. 1. 63. PATAKY 1992. 81 (hibásan János!). PAYR 1924. 410. RÉVÉSZ 1861b. 219. MOKOS 1890. 8.

²⁵⁵ DREL I. 1. a. 1. 337, 340, 354, 363. TÓTH 1927. 36, 97 (hibásan Dániel, 1635–1640 körül), 99. DREL I. 1. u. Gyórszemere. 1 (1633–1634).

²⁵⁶ THURY 1998. I. 510.

²⁵⁷ THURY 1998. I. 509.

²⁵⁸ DREL I. 1. a. 1. 43, 50, 53. THURY 1998. I. 199. TÓTH 1927. 22. DREL I. 1. u. Bakonyszentkirály–Csesznek. I. 1. PAYR 1924. 179.

²⁵⁹ DREL I. 1. a. 1. 218, 219, 271, 293, 309, 314, 337, 340, 353, 363, 368, 377, 385, 394. THURY 1998. I. 269, 333, 342. TÓTH 1927. 36 (1634–1642), 90. DREL I. 1. u. Gyórszemere. 1 (1634–1642).

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Fejes (Capito) Pál, id. ²⁶⁰	1613 <i>ordinandus</i> 1613–1626 Szemere; 1619 presbiter; † 1626	?
Fejes Pál, ifj. ²⁶¹	1654–1658 Polány; 1656 presbiter	?
Felekesi János ²⁶²	1650 Mezőölved	?
Feli Dávid ²⁶³ Szenci Feli / Major András fia	1614 <i>ordinandus</i> 1614 Tapolcafő 1618–1621 Tápszentmiklós 1621 felfüggesztik 1623–1627 Szentgál 1628 Kéttornyúlak 1629 Szemere	?
Feli István ²⁶⁴	1655 <i>ordinandus</i> 1655–1658 Csajág	?
Felistáli András ²⁶⁵	1628 Somorja, rektor 1632 Alistál	?

²⁶⁰ DREL I. 1. a. 1. 5, 43, 50, 54, 55, 61, 78, 85, 91, 105, 135. THURY 1998. I. 199, 205. TÓTH 1927. 36. DREL I. 1. u. Győrszemere. 1.

²⁶¹ DREL I. 1. a. 1. 441, 461, 480, 482, 488, 492, 495, 500. THURY 1998. I. 351, 379. TÓTH 1927. 82.

²⁶² THURY 1998. I. 511.

²⁶³ DREL I. 1. a. 1. 9, 43, 50, 53, 56, 62, 74, 81, 85, 110, 127, 152, 162, 196, 211, 219. THURY 1998. I. 199, 262 (hibásan Teli). TÓTH 1927. 36, 94, 99. DREL I. 1. u. Győrszemere. 1 (hibásan 1626-tól!).

²⁶⁴ DREL I. 1. a. 1. 450, 480, 489, 501. THURY 1998. I. 369, 380.

²⁶⁵ THURY 1998. I. 489, 490. LAMPE 1728. 568.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Fider Mihály ²⁶⁶	1631 <i>ordinandus</i> 1631–1633 Galambok 1633 Musztra megy 1634–1635 Csurgó 1636 Nagybajom 1640 Mernyeszentmiklós 1642 Gomba 1643, 1646, 1648 helységnév nélkül; 1633–1634, 1640, 1646– 1647 presbiter	?
Fodor Pál ²⁶⁷	1632–1633 Ladány (Fejér vm.)	?
Foktői András ²⁶⁸	1632–1633 Csajág 1634–1636 Kádárta 1639–1649 Berhida 1654–1658 Rátót	?
Fritzel Boldizsár ²⁶⁹	1625 előtt valamikor Szentkút (Heiligenbrunn)	?
Fronholcz Sámuel ²⁷⁰	1625 Sámfalva (Hannersdorf)	?
Fromm / Frum Vilmos ²⁷¹	1624 Sámfalva (Hannersdorf)	?
Fülöp Márton ²⁷²	1668 előtt–1673 Felsőór	?
Füssi György ²⁷³	1650 Környe	?

²⁶⁶ DREL I. 1. a. 1. 267, 293, 295, 300, 339, 346, 348, 355, 366, 378, 387, 391, 396, 406, 410. DREL III. 205. a. 1. 62. THURY 1897. 31. THURY 1998. I. 296, 321, 334, 344. PATAKY 1990. 159. PATAKY 1992. 261. SZABÓ 1929. 31 (hibásan Frider! Galambok 1633), 47 (Csurgó 1634). BECK 1935. 22–23 (hibásan hozza 1657-ben is Mernyeszentmiklóson), 54, 71, 73.

²⁶⁷ DREL I. 1. a. 1. 271, 292, 300.

²⁶⁸ DREL I. 1. a. 1. 271, 292, 304, 338, 354, 366, 369, 377, 386, 395, 420, 442, 480, 489, 500. THURY 1998. I. 329, 333, 343, 352, 380.

²⁶⁹ IVÁNYI 1990. 309–310 (Fritzhelius).

²⁷⁰ DREL I. 1. a. 1. 132. PATAKY 1992. 80. PAYR 1924. 220.

²⁷¹ DREL I. 1. a. 1. 119. PATAKY 1992. 80. IVÁNYI 1990. 305. PAYR 1924. 220.

²⁷² PATAKY 1990. 156. PATAKY 1992. 193. Gueth 1663-tól hozza. GUETH 1873. 11.

²⁷³ THURY 1998. I. 510.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Galántai Csipla György ²⁷⁴	1623 <i>ordinandus</i> 1623–1628 Csajág 1629–1631 Káloz 1635–1649 Csajág 1654–1656 Szentantalfa 1657 Tótvázsony 1658 Hidegkút (Veszprém vm.)	?
Galántai Mihály ²⁷⁵	1650 Marcelháza	1631 Debrecen subscr.
Galgóci János ²⁷⁶	1641 Senye, rektor 1641 <i>ordinandus</i> 1641–1643 Becsvölgye 1655–1659 Szabar	?
Galgóci Márton ²⁷⁷	1635 Máma 1649 helységnév nélkül 1654 Kiskeszzi	?
Gál András ²⁷⁸ (1.)	1677 Ács	?
Gálos Pál ²⁷⁹	1650–1655 Málós 1662 Nagyod	?
Gellénházi Mihály ²⁸⁰	1623 Becsvölgye	?
Gere János ²⁸¹	1615 után Szokolya	?

²⁷⁴ DREL I. 1. a. 1. 104, 110, 152, 163, 354, 363, 369, 377, 386, 395, 420, 442, 480, 490, 501. FÖLDVÁRY 1898. I. 127 (Georg. Scripla!), 139 (Georg. Galánthai). VERESS 2000. 124. DREL III. 252. 12. c. 15. VERESS 1994b. 42. THURY 1998. I. 333, 343, 352, 381.

²⁷⁵ THURY 1998. I. 510. THURY 1908. 112.

²⁷⁶ DREL I. 1. a. 1. 383, 386, 396, 481, 491. DREL III. 205. a. 1. 65, 140, 164. THURY 1897. 47 (hibásan szabási lelkésznek írja!), 48 (itt pedig hibásan szakácsi lelkésznek!). THURY 1998. I. 337, 344, 382 (hibásan szabási lelkésznek írja). PATAKY 1990. 140. PATAKY 1992. 225. BECK 1935. 23, 66, 74 (hibásan szabási lelkésznek írja!). SZABÓ 1929. 133 (1657-ben hibásan szabási lelkészként hozza!).

²⁷⁷ DREL I. 1. a. 1. 354, 363, 420, 442. THURY 1998. I. 352.

²⁷⁸ THURY 1998. II. 243. GERECSEI 2007. 8.

²⁷⁹ THURY 1998. I. 511, 528. DREL II. 25. a. 1/1. 14, 64. 1/2. 17, 39v. DREL I. 1. a. 2. 809. KISS 1879. 321, 441.

²⁸⁰ DREL I. 1. a. 1. 111. DREL I. 1. u. Becsvölgye I. 3. II. 4 (1612). PATAKY 1990. 149. PATAKY 1992. 225.

²⁸¹ DREL I. 1. u. Szokolya. 1 (év nélkül). DFREL II. 26. j. 4. 1. MAKÁR 1965. 18, 19.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Goda Bálint ²⁸²	1650 Szentgyörgy (Bars vm.)	?
Gombai János ²⁸³	1654 Hetény	1652 Pápa subscr.
Gombai Mihály ²⁸⁴	1654–1657 Kovácsi 1658 Pécsely 1674 helységnev nélkül	?
Götz András ²⁸⁵ német * 1590 Schlüchtern (Kassel)	1615 felavattatott Regensburgban 1625 száműzött 1627–1634 Szalónak, német lelkész 1634 Pozsony; † 1642	?
Graul Ernő ²⁸⁶ német	1624–1625 Szentkút (Heiligenbrunn) 1629 Strém	?
Grüner / Grumer Jakab ²⁸⁷	1624 Hidegkút (Kaltenbrunn)	?

²⁸² THURY 1998. I. 512.

²⁸³ DREL I. 1. a. 2. 787. KÚR 1993. 203. DREKK O.353. 69 (a javított datálás szerint).

²⁸⁴ DREL I. 1. a. 1. 441, 461, 480, 488, 496, 501. THURY 1998. I. 351, 379. TÓTH 1927. 77. VARGA 2002. 215.

²⁸⁵ <http://www.lutheran.hu/z/honlapok/protestans/felvidek/pozsony/lelkeszek/gotz>. PATAKY 1992. 96. IVÁNYI 1990. 328. PAYR 1924. 224.

²⁸⁶ DREL I. 1. a. 1. 119, 132, 195. THURY 1998. I. 261 (hibásan Streimi Graul Ernőnek hívja). Pataky 1629-ben is szentkúti lelkészként hozza. PATAKY 1992. 86. Szentkút és Strém szomszédos falvak. PAYR 1924. 210, 211, 214, 223.

²⁸⁷ DREL I. 1. a. 1. 119. PATAKY 1992. 71 (Brunner!). PAYR 1924. 209.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Gyarmati Márton ²⁸⁸ (1.)	1627–1631 Alszabadi (Fokszabadi) 1632 Battyán 1633 ellenáll Jeges jövetelének, más püspökséghez akar csatlakozni; 1629–? külső–somogyi esperes (alsódunamelléki egyházkerület)	?
Gyarmati Márton ²⁸⁹ (2.)	1674 Garamkissalló	1656/1658 Pápa subscr. → 1660 Nagybánya ?
Gyarmati Miklós ²⁹⁰	1624 <i>ordinandus</i> 1624–1627 Berhida	? → 1581 Wittenberg ?
Gyöngyösi Sári István	• Lásd a pápai rektorok között.	
Györki Péter ²⁹¹	1615 <i>ordinandus</i> 1615–1618 Györök 1623 helységnév nélkül (a kiskomáromi egyházmegyében)	?
Győri Bálint ²⁹²	1623–1632 Nagyendréd; 1625 után–1632 barsi esperes	?
Győri Mihály ²⁹³ (1.)	1674 Szák	?

²⁸⁸ DREL I. 1. a. 1. 152, 163, 307. THURY 1998. I. 274, 275, 276. ZOVÁNYI 1977. 358. FÖLDVÁRY 1898. I. 95, 134, 140, 146. 1628-ban subscribált Debrecenben egy hasonló nevű személy, alighanem ez nem a mi lelkészünk. THURY 1908. 110.

²⁸⁹ THURY 1998. II. 25 (tévesen a veszprémi egyházmegyéhez sorolta!). VARGA 2002. 125. DREKK O.353. 67 (a javított datálás szerint). THURZÓ 1905. 70.

²⁹⁰ DREL I. 1. a. 1. 118, 119, 152. SZABÓ 1941. 140. THURY 1908. 23, 63, 64.

²⁹¹ DREL I. 1. a. 1. 12, 43, 51, 106. THURY 1998. I. 200, 270, 271.

²⁹² THURY 1998. I. 430. LAMPE 1728. 363, 570. KISS 1879. 31 (1614–1630 között hozza esperesként). ZOVÁNYI 1977. 51.

²⁹³ THURY 1998. II. 28. VARGA 2002. 127, 133.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Győri Péter ²⁹⁴ (1.)	1616 <i>ordinandus</i> 1616–1618 Patona 1618–1622 Ság 1623–1626 Táp; † 1626	?
Győri Péter ²⁹⁵ (2.)	1643 Noszlop, licenciátus; papnak készül 1646 <i>ordinandus</i> 1646 Noszlop, visszautasították 1654–1658 Gyimót (1655 Bödöge is)	?
Győri Péter ²⁹⁶ (3.)	1674 Szentterzsébet (tatai egyhm.)	1649/1652 és/vagy 1653 Pápa subscr.
Győrvári István ²⁹⁷	1621 Patai Szentkirályszabadjára ajánlja 1622–1623 Csesznek 1627 Vámos 1628–1643, 1654–1658 Mezőlak (1655: Békás is)	?
Gyüdi / Gyügyi István ²⁹⁸	1662 előtt ? Tótvázsony	?
Gyüdi Ventei Jakab ²⁹⁹	1625 körül ? rektor 1627 <i>ordinandus</i> 1627–1629 Felsőőr	?

²⁹⁴ DREL I. 1. a. 1. 13, 40, 43, 50, 56, 61, 85, 91, 105, 118, 139. THURY 1998. I. 199, 202. TÓTH 1925. 9. TÓTH 1927. 35, 48, 97.

²⁹⁵ DREL I. 1. a. 1. 397, 406, 441, 461, 480, 495, 500. THURY 1998. I. 352. TÓTH 1927. 38, 59, 65.

²⁹⁶ THURY 1998. II. 28. VARGA 2002. 127. DREKK O.353. 62, 70 (a javított datálás szerint).

²⁹⁷ DREL I. 1. a. 1. 91, 105, 152, 162, 194, 211, 219, 271, 293, 309, 337, 354, 368, 377, 385, 394, 441, 461, 480, 488, 495, 500. DREL I. 1. u. Nemesvámos. IV. Bakonyszentkirály–Csesznek. I. 1. Mezőlak. 1. DREL III. 205. a. 1. 23. THURY 1897. 93. THURY 1904a. 48. THURY 1998. I. 261, 333, 342, 351, 379. TÓTH 1927. 22, 51.

²⁹⁸ Marton összeállításának bizonytalanságai miatt ezt az adatot is óvatosan kell kezelnünk. DREL III. 252. 12. c. 14.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Habs / Hapsz János ³⁰⁰	1646 <i>ordinandus</i> 1646–1654 Szentsebestyén 1655–1658 Csesztreg	?
Hadházi János ³⁰¹	1670 Iszkaszentgyörgy	?
Hajgató András ³⁰²	1629 <i>ordinandus</i> 1629 Gyimót 1632–1635 Kéttornyúlak 1635–1640 Kup 1642–1643 Ivánc 1654–1658 Kisunyom	?
Halasi / Halászi Miklós ³⁰³	1638 Köveskál ?	?
Halászi Gergely ³⁰⁴	1655 <i>ordinandus</i> 1655–1658 Náriai	1645 Sárospatak subscr. (Greg. D. Halaszinus) → 1648 Miskolc, rektor?
Halászi (Halaßinus) Pápa Gergely ³⁰⁵	1621–1622 Ászár	?
Halászi György ³⁰⁶	1650 Farnad	?
Halászi István ³⁰⁷ (1.)	1640 <i>ordinandus</i> 1640 Milej 1642–1643 Kerkáskápolna 1654–1658 Kerca	?

²⁹⁹ DREL I. 1. a. 1. 148, 149, 155, 165, 195, 211. THURY 1998. I. 261. PATAKY 1990. 156. PATAKY 1992. 193. IVÁNYI 1990. 338–339. PAYR 1924. 226.

³⁰⁰ DREL I. 1. a. 1. 406, 443, 489, 502. DREKK O.969. 42r. THURY 1998. I. 353, 380. PATAKY 1992. 49.

³⁰¹ NÉMETH-KIS 2001. 172.

³⁰² DREL I. 1. a. 1. 218, 219, 271, 293, 309, 337, 353, 363, 364, 368, 377, 396, 443, 459, 481, 488, 495, 502. DREKK O.969. 42r. THURY 1998. I. 269, 333, 344, 353, 380. PATAKY 1992. 62, 120. TÓTH 1927. 43, 46, 59. DREL I. 1. u. Kéttornyúlak. 3. Kup. 1.

³⁰³ DREL III. 239. f. 1933:9 (Halaki!).

³⁰⁴ DREL I. 1. a. 1. 450, 459, 481, 488, 502. DREKK O.969. 42r. THURY 1998. I. 369, 380. PATAKY 1992. 71. HÖRCSIK 1998. 76.

³⁰⁵ DREL I. 1. a. 1. 82, 85, 91. TÓTH 1927. 18 (Halász György!).

³⁰⁶ THURY 1998. I. 511.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Halászi János ³⁰⁸	1674–1676 ? Kadarkút; † Kadarkút	1660-as évek vége Kolozsvár → ? rektor
Halászi Pál ³⁰⁹	1650 Tany 1654 Megyerics	1638 Sárospatak subscr. (Paul. N. Halaszi)
Harang Mihály ³¹⁰	1628 <i>ordinandus</i> 1628 Bödöge 1650 helységnév nélkül (külső–somogyi egyhm.?)	?
Hárosi István ³¹¹	1615 <i>ordinandus</i> 1615 Szólád 1618–1619 Ősi (Tolna vm.) 1621 Nágocs 1627–1634 Szentgyörgy (veszprémi egyhm.) 1635–1639 Lepsény	?
Hempel Péter ³¹²	?–1634 Németszentmihály (Petersdorf); elűzik	?
Hencsei János ³¹³	1618 Csepely	?

³⁰⁷ DREL I. 1. a. 1. 379, 387, 396, 443, 459, 481, 489, 502. THURY 1998. I. 334, 344, 353, 380. PATAKY 1990. 162, 165, 172. PATAKY 1992. 214, 238, 275. HELLA 2003. 8, 9. DREL I. 1. u. Kercaszomor I. 1. II. 3.

³⁰⁸ DREL I. 1. u. Kadarkút. 1. BECK 1935. 24. SZABÓ 1929. 302. TÖRÖK 1906. 3.

³⁰⁹ DREL I. 1. a. 2. 762. THURY 1998. I. 509. KÚR 1993. 178. HÖRCSIK 1998. 68.

³¹⁰ DREL I. 1. a. 1. 162. TÓTH 1927. 38. PAYR 1924. 176. FÖLDVÁRY 1898. I. 131.

³¹¹ DREL I. 1. a. 1. 12, 43, 50, 56, 61, 152, 210, 219, 271, 292, 304, 305, 338, 354, 363, 369. THURY 1998. I. 198, 202, 269 (hibásan Havasi!), 270. Szentgyörggyel kapcsolatban nem eldönthető, hogy Iszkaszentgyörgyről vagy Mezőszentgyörgyről van szó. Thury hibás adatát Iszkaszentgyörgyre alkalmazták annak krónikásai (Havasi István 1629). NÉMETH–KIS 2001. 172.

³¹² PATAKY 1992. 73. PAYR 1924. 225.

³¹³ DREL I. 1. a. 1. 43. THURY 1998. I. 202, 270.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Herceg Benedek ³¹⁴	1618 <i>ordinandus</i> 1618 Takácsi 1619–1620 Noszlop 1621 Kup 1622–1623 Noszlop 1623–1624 Nyárad 1627–1635 Kup 1635–1643 Tapolcafő 1644 Nemesvid 1654 Kup 1655 Kéttornyúlak 1656 Padrag 1657–1658 Kéttornyúlak	?
Hercegszőlősi János ³¹⁵ (1.)	1625 Lad 1633 Muszt (Somogy vm.) 1634 Galambok 1635 Kéthely 1636 Nemesvid 1640 Balhás 1643, 1646 helységnév nélkül 1655 Balhás 1656 Somodor 1657 Szentá	?

³¹⁴ DREL I. 1. a. 1. 45, 49, 56, 61, 73, 81, 85, 91, 105, 113, 118, 148, 155, 162, 194, 211, 219, 271, 294, 309, 322, 324, 337, 354, 363, 364, 368, 377, 385, 394, 397, 441, 461, 480, 488, 492, 496, 500. DREL I. 1. u. Kéttornyúlak. 5. Kup. 1. Padrag. I. 1. DREL III. 205. a. 1. 56. THURY 1897. 47. Thury hibásan Noszlopon is hozza 1618-ban. THURY 1998. I. 199, 261, 301, 333, 342, 352, 379. TÓTH 1927. 43 (hibásan 1655–1658), 46, 65 (hibásan 1618–1623), 72, 92, 94. KALMÁR 1993. 21(1641-re hozza). BECK 1935. 25, 75. VeML IV. 1. b. 1, 4/1764. december 12.

³¹⁵ DREL I. 1. a. 1. 131, 294, 339, 346 (*hayduk által huzattatott ki*), 351, 355, 366, 379, 396, 406, 481, 490. DREL III. 205. a. 2. 138. THURY 1897. 48. THURY 1998. I. 321, 334, 344, 381. PATAKY 1990. 159. PATAKY 1992. 261. SZABÓ 1929. 31, 111. BECK 1935. 25, 56, 66, 75, 78. 1635-ben a csepregi zsinaton az evangélikusok avatnak Söjtörré egy Hercegszőlősi Jánost, de ez alighanem nem a vizsgált személy. PAYR 1924. 99, 448. BECK 1935. 80.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Hercegszöllősi / Szőlősi János ³¹⁶ (2.)	1657 Segesd; licenciátus	Nagyvárad → 1642 Franecker (Joh. Herczegh Szöllősi) → 1643 Leiden (Joh. Szőlősi) → Anglia ? – vagy ? → 1643 Leiden (Joh. Szőlősi) → 1644 Franecker (Joh. Herczeg Szöllősi) → 1645 Leiden → 1647 Utrecht (Joh. Szőlősi)
Herning Joákim ³¹⁷	1623 Németszentgrót (Gerersdorf) 1624–1627 Kukmér	?
Hevesiváni Orbán ³¹⁸	1628 Aszaló 1629 Kőröshegy 1630 Hídvég 1632 Magyaregres 1634 előtt ? Karos 1634 Hedrehely 1634 Galambokra rendelik 1636 Kadarkút 1640 Görgeteg	?

³¹⁶ DREL I. 1. a. 1. 491. DREL I. 1. u. Alsósegésd. 1. THURY 1998. I. 382. SZABÓ 1929. 78. BECK 1935. 44. SEGESVÁRY 1935. 16. ANTAL 1888. 438. BOZZAY-LADÁNYI 2007. 54 (180. sz.), 56 (207. sz.), 233 (2659, 2660. sz.)

³¹⁷ DREL I. 1. a. 1. 111, 119, 151 (vezetéknév nélkül). PATAKY 1992. 64, 72. PAYR 1924. 195–196, 207, 212, 214.

³¹⁸ DREL I. 1. a. 1. 164, 290, 339, 346, 348, 349, 367, 378. DREL I. 1. u. Görgeteg. 2. THURY 1998. I. 274, 277, 321, 324, 325, 326, 334. PATAKY 1990. 159. PATAKY 1992. 56, 261. BECK 1935. 25, 55. SZABÓ 1929. 167, 306, 387. FÖLDEVÁRY 1898. I. 95, 101, 134, 147, 149 (helytelenül Felegressel azonosítja!).

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Hidegkúti Szilavecs András ³¹⁹	1615 előtt Nedelic (Drávavásárhely) ? 1618–1629 Turnisca; 1618, 1627 presbiter; † 1631 előtt	?
Hídvégi Mihály ³²⁰	1629 <i>ordinandus</i> 1629 Hollós 1632 Nádajla 1633–1634 Rádóc 1634 Hollósra megy 1635 Szerecseny 1635 Ászár 1639–1640 Alásony 1640–1643 Szentantalfa	?
Hodosi Dániel ³²¹ a néhai Hodosi Tamás fia	1641 <i>ordinandus</i> 1641–1643 Óriszentpéter	?
Hodosi Dávid ³²² a nemes H. Dávid fia	1641 <i>ordinandus</i> 1641–1643 Kerca	?
Hodosi István ³²³	1648 előtt Óriszentpéter, rektor 1648 <i>ordinandus</i> 1648 Kerkáskápolna 1654–1658 Hollós	?

³¹⁹ DREL I. 1. a. 1. 47, 51, 62, 111, 120, 131, 150, 152, 165, 196 (hibásan Mihály), 220. THURY 1998. I. 202, 203, 242, 262 (hibásan Mihály). LAMPE 1728. 660 (Nedosc?). Thury hibásan zalai esperesként emlegeti. THURY 1897. 30. PATAKY 1992. 93. PAYR 1924. 423.

³²⁰ VERESS 2000. 124. DREL I. 1. a. 1. 218, 220, 271, 293, 298, 317, 319, 325, 338, 340, 353, 363, 369, 377, 378, 385, 395. THURY 1998. I. 269, 333, 334, 343. Pataky rádóci lelkészségéről nem tud, nem szerepel a rádóci lelkésznevsorban sem. PATAKY 1990. 160. PATAKY 1992. 341. TÓTH 1927. 18, 57–58, 90.

³²¹ DREL I. 1. a. 1. 383, 386, 396. THURY 1998. I. 337, 344. PATAKY 1990. 174. PATAKY 1992. 377.

³²² DREL I. 1. a. 1. 383, 386, 396. THURY 1998. I. 337, 344 (hibásan Dávid Dávid!). Pataky is kettéválasztja: Hodosi Dávid (1641–1643) és Dávid Dávid (1643) nevű lelkészekről beszél. PATAKY 1990. 161. PATAKY 1992. 275. DREL I. 1. u. Kercaszomor I. 1. II. 2–3.

³²³ DREL I. 1. a. 1. 416, 418, 443, 459, 481, 488, 502. DREKK O.969. 42r. THURY 1998. I. 353, 380. Pataky nem tud kerkáskápolnai lelkészségéről. PATAKY 1990. 160. PATAKY 1992. 341 (Hadosi!).

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Hodosi Kalmár (Mercatoris) István ³²⁴	1618–1635 Hodos (Vas vm.)	?
Hodosi P. István ³²⁵	1652 <i>ordinandus</i> 1652–1654 Lázi	1649/1652 Pápa subscr. (Steph. Hodosi)
Hodosi Miklós ³²⁶	1654–1658 Rádóc 1662 körül Szecsőd	? Pápa subscr. → 1647 Debrecen subscr.
Hodosi Jankó / Jankófi Tamás ³²⁷ Csótár István ipája	1618–1639 Óriszentpéter; 1627, 1629, 1632 presbiter 1633–1634, 1639 alesperes	?
Hollósi István ³²⁸ (1.)	1656 Szentlőrincet ajánlják, visszautasítja	?
Hollósi János ³²⁹ (1.)	1612 Galgóc, magyar lelkész	?
Hollósi Márton ³³⁰	1605–1609 Nagyszombat; + 1609	?
Hollósi Miklós ³³¹	1612 Sók 1619–1620 Kisunyom	?

³²⁴ DREL I. 1. a. 1. 51, 62, 106, 152, 165, 196, 294, 318, 339, 353. THURY 1998. I. 201, 262. PATAKY 1992. 54 (különválasztja Hodosi Istvánt Kalmár Istvántól).

³²⁵ DREL I. 1. a. 1. 441. THURY 1998. I. 351, 352, 355. TÓTH 1927. 47. DREKK O.353. 60 (a javított datálás szerint).

³²⁶ DREL I. 1. a. 1. 443, 459, 481, 488, 502. DREKK O.969. 42r. THURY 1998. I. 353, 380. PATAKY 1990. 154, 170. PATAKY 1992. 251, 330. DREL I. 1. u. Egyházasrádóc I. 1. Az I. sz. kollégiumi törvény- és anyakönyv névsora az 1610–1620-as évekre teszi, de ez a legkorábbi rész valószínűleg helytelenül datált. DREKK O.353. 59. THURY 1908. 118.

³²⁷ DREL I. 1. a. 1. 51, 62, 111, 120, 141, 149, 150, 155, 165, 194, 209, 211, 240, 256, 264, 271, 293, 295, 297, 317, 321, 322, 325, 338, 353, 368, 370. THURY 1998. I. 200, 261, 267, 280, 296, 299, 300. PATAKY 1990. 174. PATAKY 1992. 377 (1641-ig). IVÁNYI 1990. 324.

³²⁸ DREL I. 1. a. 1. 460.

³²⁹ IVÁNYI 1990. 154–155.

³³⁰ THURY 1998. I. 143.

³³¹ DREL I. 1. a. 1. 62, 78. PATAKY 1992. 62. IVÁNYI 1990. 159.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Homoki Lukács ³³²	1616 Csém 1618 Németszentgrót (Gerersdorf) 1619–1627 Kethely (Neumarkt) 1628 helységnév nélkül 1629 Szentkirály (Vas vm.) 1633–1634 Kisunyom	1599 Debrecen subscr.
Hori Márton ³³³ német	1616 Németújvár–Szentjakab	?
Horvát Dávid ³³⁴	1618 Majsa (Tolna vm.) 1618 Taszár 1619 Majsa	?
Horvát Pál ³³⁵	1634 Gelse 1635 <i>ordinandus</i> 1635–1636 Szentá 1640 Taszár 1643 helységnév nélkül	?
Igmándi Sámuel ³³⁶	1663–1664 Kiskomárom, rektor ?–1679 Csököly; ?–1679 kiskomáromi esperes	1656/1658 Pápa subscr.

³³² DREL I. 1. a. 1. 48, 49, 50, 62, 111, 119, 149, 165, 195, 211, 293, 315, 318, 321, 339. THURY 1998. I. 200, 261. PATAKY 1992. 57, 72, 85. THURY 1908. 100. IVÁNYI 1990. 203, 324, 325. PAYR 1924. 211–212, 224.

³³³ PATAKY 1992. 75. PAYR 1924. 201.

³³⁴ DREL I. 1. a. 1. 43, 51, 56. THURY 1998. I. 202, 270.

³³⁵ DREL I. 1. a. 1. 346, 348, 355, 366, 367 (Pataki távozása után a csurgói egyházra vigyázzon), 378, 395. THURY 1998. I. 321, 324, 328, 334, 343. PATAKY 1992. 51. Beck 1635–1640 között Balháson hozza, ami nyilvánvalóan hibás. (Lásd Hercegszőlősi Jánost!) BECK 1935. 25, 54–55, 82.

³³⁶ THURY 1998. II. 226–227. DREL III. 205. a. 1. 102. THURY 1897. 48. A II. sz. belysömogyi egyházmegyei jegyzőkönyv visszaemlékezői Mártonnak nevezik, szerintük lelkeségét világi állással cserélte fel Kaposvárott. DREL II. 138. a. 2. 1 (Igmándi Márton). BECK 1935. 26 (Igmándi Márton, valószínű tévesen 1720 körül). SZABÓ 1929. 320 (Igmándi Márton, 1645 és 1707 között valamikor). Zoványi is Mártonként hozza, 1690 körülre teszi kiskomáromi (!) esperességét. ZOVÁNYI 1977. 316. DREKK O.353. 68 (a javított datálás szerint).

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Imrefi Mihály ³³⁷	1614–1623 Körmend, rektor 1623 <i>ordinandus</i> 1623–1628 Csögle; 1627 presbiter	?
Iserhoffer (Iserhoverus) Zsigmond ³³⁸ német	1629 Hidegkút (Kaltenbrunn)	?
Ivánci György ³³⁹	?–1672 Bátorkeszi; 1672 elmenekül	1652 Debrecen subscr.
Iványi György ³⁴⁰	1650 Kiskoszmály	? Pápa subscr.
Iváni / Iványi Mihály ³⁴¹	1654 Aranyos	1649 előtt Pápa subscr. (Mich. S. Iványi)
Izsapi András ³⁴²	1650 Nived	?
Jakosics Pál ³⁴³	1618 Alsóörs	?
Jankó Mihály ³⁴⁴	1625 Vaszar	?
Jaszkai Péter ³⁴⁵	1618–1619 Szentkirály (Vas vm.) 1620–1624 Rábagyarmat (Ruprecht) 1625 Szecsőd	?
Jádi Pál ³⁴⁶	1640 Magyarregres	?

³³⁷ DREL I. 1. a. 1. 78, 104, 110, 118, 148, 150, 154, 155, 159. Pataky szerint körmendi rektorsága után szentlőrinci lelkész lett, ott halt meg 1630-ban. PATAKY 1990. 167. PATAKY 1992. 314. Ott és akkor azonban Domjáni Ferenc lelkész halt meg (lásd ott!). PAYR 1924. 204.

³³⁸ DREL I. 1. a. 1. 197. THURY 1998. I. 263. PATAKY 1992. 71.

³³⁹ MIKLÓS 1993. 67. THURY 1998. 120.

³⁴⁰ THURY 1998. I. 511. Az I. sz. kollégiumi törvény- és anyakönyv névsora az 1590-es évekre teszi, de ez a legkorábbi rész valószínűleg helytelenül datált. DREKK O.353. 58.

³⁴¹ DREL I. 1. a. 2. 763. DREL I. 1. b. 1654:1. 1. KÚR 1993. 179. Az I. sz. kollégiumi törvény- és anyakönyv névsora az 1630-as évek elejére teszi, de ez a legkorábbi rész valószínűleg helytelenül datált. DREKK O.353. 59.

³⁴² THURY 1998. I. 511.

³⁴³ DREL I. 1. a. 1. 43. THURY 1998. I. 198. LICHTNECKERT 1996. 122.

³⁴⁴ DREL I. 1. a. 1. 131. TÓTH 1927. 102. PAYR 1924. 176.

³⁴⁵ DREL I. 1. a. 1. 51, 62, 78, 106, 119, 133, 134. THURY 1998. I. 201. PATAKY 1990. 170. PATAKY 1992. 77 (hibásan 1628-ig!), 85, 330. IVÁNYI 1990. 324.

³⁴⁶ DREL I. 1. a. 1. 378. THURY 1998. I. 334. BECK 1935. 26. SZABÓ 1929. 387.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Jászberényi Mátyás ³⁴⁷	1619 Mezőtelegd ? 1620–1634 Fogaras ? 1635 Pata (ekkor még a dunamelléki egyházkerülethez tartozott)	? → 1616 Heidelberg ?
Jemicius János ³⁴⁸	1604 Szőgyén	?
Jeremiás János ³⁴⁹	1675–1683 ? Falu- és Szabadbattyán	1666 Jéna
Jobbágyi István ³⁵⁰	1622 <i>ordinandus</i> 1622 Gige 1623 Szentgyörgy (németújvári egyhm.) 1624 Gelse 1627–1629 Boldogasszonyfa 1629 Gige 1633–1636 Böhönye 1640 Sávoly 1643 helységnev nélkül	?

³⁴⁷ Erősen kérdéses, hogy a mi patai lelkésziünkre vonatkoznak-e a orábbi adatok. DREL I. 1. a. 1. 360. THURY 1998. I. 327. BECK 1935. 26. SZABÓ 1929. 270 (1634 körül). SZEREMLEI 1862. 562. HELTAI 1980. 284.

³⁴⁸ ZOVÁNYI 1929. 48.

³⁴⁹ DREL I. 1. u. Falu- és Szabadbattyán. I. MOKOS 1890. 22.

³⁵⁰ Boldogasszonyfai lelkészként 1627-ben a kiskomáromi, 1629-ben a németújvári egyházmegyében van felsorolva. Nyilván az első adat helyes, a második esetében feltételezhető, hogy a Vas vármegyei Nagyasszonyfalvára gondolhatott a jegyzőkönyv írója, emiatt hibázott. Lásd még Kamondi Gáspárt is! A németújvári egyházmegyében lévő Szentgyörgynek egyetlen említése van, kérdéses, hol feküdt. Talán a Felsőlendvától nyugatra lévő ilyen nevű helyiség lehet. DREL I. 1. a. 1. 87, 91, 111, 118, 152, 164, 196, 211, 220, 294, 339, 346, 348, 355, 367, 379, 396. THURY 1998. I. 262, 321, 324, 334, 344. PATAKY 1992. 51, 80. BECK 1935. 26 (1640–1643 között hibásan nemesvidi lelkészként hozza), 53 (hibásan György!), 54, 77. DREL I. 1. u. Böhönye. 1, 10–11. SZABÓ 1929. 76 (Böhönye 1634). Itt jegyzem meg, hogy a gigei névsor 1624–1631 között hoz egy, a Baranya vármegyei Vörösmartról származó **Vörösmarti János** nevű lelkészt, aki 1631 után Merenyére ment szolgálni, és ott is halt meg. DREL I. 1. u. Gige, I. 1. II. 53. NAGY 1899. 267. BECK 1935. 48. SZABÓ 1929. 323. A fenti hiteles adatok fényében azonban ennek érvényessége erősen megkérdőjelezhető.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Jobbágyi Tót Mihály ³⁵¹	1630 <i>ordinandus</i> 1630–1640 Rákos 1654 Csesztreg 1656–1658 Csákány	?
Jó Tamás ³⁵²	1619–1624 Szap, Ballony, Csilizradvány	?
Jókai János ³⁵³	1629 <i>ordinandus</i> 1629–1635 Köveskút 1635 Szentlőrinc megye 1639–1643 Szentlőrinc 1643 Szecsődre megye	?
Jókai Pál ³⁵⁴	1654?–1667 Szap	?
Jurányi / Jorányi János ³⁵⁵ erdélyi	1627 <i>ordinandus</i> 1627 Rádóc 1628 Dozmat; 1629 evangélikus lett	?
Kajári Péter ³⁵⁶	1663 Takácsi 1674 Sárkeresztúr	1654/1656 Pápa subscr. (Petr. P. Kajárý) – vagy 1656/1658 Pápa subscr. (Petr. K. Kajárý) → 1657 Sárospatak subscr. (P. Kajári; rediit in patriam, pastor factus)

³⁵¹ DREL I. 1. a. 1. 263, 271, 294, 316, 318, 325, 339, 353, 370, 378, 443, 459, 481, 488, 502. DREKK O.969. 42r. THURY 1998. I. 279, 334, 353, 380. Pataki Nagyrákoson két külön személynek veszi Jobbágyi és Tóth Mihályt! PATAKY 1990. 173. PATAKY 1992. 47, 49, 359.

³⁵² DREKK O.794/146. 2. THURY 1998. I. 408. VÉGH 2001. 79, 88, 116 (hibásan 1615 a kezdő évszám, ahogy hibásan szerepelteti elődökként Dobronoki Miklóst és Szenci Csene Pétert is).

³⁵³ DREL I. 1. a. 1. 240, 271, 293, 310, 318, 325, 338, 353, 359, 369, 378, 379, 386, 396, 397. THURY 1998. I. 302, 333, 344, 371. Pataky Szecsődön nem tud róla. PATAKY 1992. 63, 88.

³⁵⁴ Szentpéteri Péter visszaemlékezése valószínűleg helytelenül adja meg lelkészsége kezdetét az 1659-es évszámot, mivel elődje, Száki János már 1654-től Szencen szolgál. DREKK O.794/146. 2. VÉGH 2001. 79–80, 88 (hibásan Pókai!), 116.

³⁵⁵ DREL I. 1. a. 1. 148, 149, 165. PATAKY 1990. 154. PATAKY 1992. 50, 251. PAYR 1924. 218. A rádóci lelkész névsor nem ismeri.

³⁵⁶ TÓTH 1927. 92. VARGA 2002. 213. DREKK O.353. 63, 65 (a javított datálás szerint). HÖRCSIK 1998. 91.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Kajdi Tót Márton ³⁵⁷ * Tana	1680 előtt Kajd, rektor 1680 körül Becsvölgye	1656/1658 Pápa subscr. (Mart. Kajdi)
Kakas / Kokas Gergely ³⁵⁸	1586–1604 Rádóc 1604–1623 Hollós	?
Kamondi Gáspár ³⁵⁹	1614 Köveskút 1618–1631 Nagyasszonyfalva; 1618 evangélikus lett	?
Kanizsai Mihály ³⁶⁰	1619–1620 Körmend, helyettes lelkész	?
Kanizsai B. Mihály ³⁶¹ fia György	1618–1619 Komárom, rektor 1619–1621 Nagyszombat, rektor 1621–1652 Nagyszombat; 1652 csallóközi alesperes	? → 1616 Heidelberg
Kanizsai Farkas János ³⁶² csepinci	1623 <i>exmittálását</i> <i>visszautasították</i> 1625 Szenttrinitás	?
Kanizsai Pálfi János	• Lásd a pápai lelkészek között.	
Kanizsai Szalai Márton ³⁶³	1616 <i>ordinandus</i> 1616–1619 Velemér	?
Karancsi Gáspár ³⁶⁴	1655 Peszek 1662–1674 ? Csank 1688–1689 Málós	?

³⁵⁷ PATAKY 1990. 149. PATAKY 1992. 225. DREL I. 1. u. Becsvölgye I. 3. II. 4 (1580 körül!). DREKK O.353. 68 (a javított datálás szerint).

³⁵⁸ DREL I. 1. a. 1. 50, 62, 78, 110. THURY 1998. I. 201. PATAKY 1990. 154, 160. PATAKY 1992. 251, 341. A rádóci lelkésznévsor nem ismeri.

³⁵⁹ Nyilván a Vas vármegyei Vasasszonyfáról van szó. DREL I. 1. a. 1. 11, 51. THURY 1998. I. 201. PATAKY 1992. 63. PAYR 1924. 179, 252.

³⁶⁰ PATAKY 1992. 313. THURY 1905a. 76.

³⁶¹ DREL I. 1. a. 1. 62. DREL I. 1. a. 2. 7. THURY 1998. I. 268, 395, 422, 489, 490, 506–507, 514 (hibásan Sz. Mihályt ír), 531–532. LAMPE 1728. 568. CSÉMY 2000. 199. KÚR 1993. 131, 173. IVÁNYI 1990. 311, 325. HELTAI 1980. 285. SZEREMLEI 1862. 562.

³⁶² DREL I. 1. a. 1. 104, 106. PAYR 1924. 260, 269.

³⁶³ DREL I. 1. a. 1. 14, 51, 63. THURY 1998. I. 202. PATAKY 1990. 184. PATAKY 1992. 286.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Karancsi Mihály ³⁶⁵	1625 <i>ordinandus</i> 1625–1629 Szárberény (Vörösberény)	1619 honestus adolescens (talán veszprémi diák?)
Karácsonfalvi Gergely ³⁶⁶	1619 <i>ordinandus</i> 1618–1619 Nyék 1621 Németi 1625 helységnév nélkül	?
Kardos Balázs ³⁶⁷	1631 Kiliti 1633–1634 Füle 1635 Vilonya 1639 Szentgyörgy (veszprémi egyhm.) 1640–1643 Ladány (Fejér vm.) 1646 letétetett búbjosság miatt 1648 Jenő és Ladány (Fejér vm.) – eltávolítják, kiközösítik 1649 helységnév nélkül 1654 Öskü 1656 Ladány (Fejér vm.)	?
Kaszás János ³⁶⁸	1661 Csoknya	? Kiskomárom
Katona Jónás ³⁶⁹ (1.)	1676–1696 Nagykorpád 1697–1698 Kutas 1698–1702 Kisbajom	?

³⁶⁴ DREL II. 25. a. 1/1. 32, 58. 1/2. 33, 38v. DREL II. 25. a. 1. 7, 10, 11. DREL I. 1. a. 2. 812. DREL I. 1. u. Nagypeszek. 1 (hibásan Gábor!). THURY 1998. II. 254. KISS 1879. 350, 438–440, 441. THURY 1998. I. 528.

³⁶⁵ DREL I. 1. a. 1. 129, 152, 163, 193, 210, 219. THURY 1998. I. 261. THURY 1905a. 74. 1630-ban subscribált Debrecenben egy hasonló nevű személy, ez nyilván nem a mi lelkészünk. THURY 1908. 112.

³⁶⁶ DREL I. 1. a. 1. 43, 50, 52, 62, 80, 131. THURY 1998. I. 198, 270.

³⁶⁷ FÖLDVÁRY 1898. I. 140. DREL I. 1. a. 1. 292, 300, 304, 338, 341, 354, 369, 377, 386, 395, 407, 417, 420, 442, 480. THURY 1998. I. 333, 343, 352. A veszprémi egyházmegyei Szentgyörgy esetében nem eldönthető, hogy Iszkaszentgyörgyről vagy Mezőszentgyörgyről van szó. Lásd még Somorjai Horvát Jánosnál, aki vele egyidőben volt a másik Szentgyörgy lelkésze.

³⁶⁸ DREL III. 205. a. 1. 165, 166. THURY 1897. 47. BECK 1935. 27, 82.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Kádár (Viator) Márton ³⁷⁰ erdélyi, segesvári	1617 Dobra (Neuhaus) 1624–1625 Német-szentmihály (Petersdorf)	?
Kálnai András ³⁷¹ (1.)	1623 <i>ordinandus</i> 1623–1625 Hékút (Somogy vm.) 1627–1628 Tab 1629–1631 Karád 1632 Hékút 1649 helységnév nélkül (veszprémi egyhm.) 1656 Lód 1657–1658 Kiskeszi	?
Kálnai K. János	• Lásd a pápai rektorok között.	
Károlyi Ferenc ³⁷²	1630-as évek ? Somogyudvarhely 1640-es évek ? Nemesdéd 1657 Újudvar	1627 Debrecen subscr.
Keczius János ³⁷³	1627 Hidegkút (Kaltenbrunn)	?
Kecskeméti György ³⁷⁴	1640–1646 Losonc	1622 Debrecen subscr. → 1623 Frankfurt → 1624 Franeker

³⁶⁹ DREL I. 1. u. Nagykorpád. 1. Kisbajom. 1. A kutasi adatot némileg módosítani kellett. BECK 1935. 27. SZABÓ 1929. 126 (János!), 129, 132. DREL I. 1. a. 2. 189.

³⁷⁰ DREL I. 1. a. 1. 119, 132. PATAKY 1992. 73. IVÁNYI 1990. 216–217, 328. PAYR 1924. 205, 225.

³⁷¹ DREL I. 1. a. 1. 104, 110, 131, 152, 164, 420, 480, 490, 501. THURY 1998. I. 270, 271, 381. BECK 1935. 28, 80. PAYR 1924. 485. FÖLDVÁRY 1898. I. 94, 101, 134, 140, 147.

³⁷² DREL I. 1. a. 1. 490. THURY 1998. I. 381. BECK 1935. 28. THURY 1908. 110.

³⁷³ DREL I. 1. a. 1. 151. PATAKY 1992. 71. PAYR 1924. 195, 209–210.

³⁷⁴ LAMPE 1728. 570. LOSONCI NÉVSOR. PUNTIGÁN 2003. 18. DREL I. 1. u. Losonc I. 1 (évszám nélkül), II (1640 körül). DREKK O.1194/4. 2 (1640). THURY 1908. 108. ZOVÁNYI 1889. 185. HELLEBRANDT 1886. 602 (Georg. Retskeniet!). BOZZAY–LADÁNYI 2007. 42 (22. sz.).

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Kecskeméti Nagy István ³⁷⁵	1628 Nagyszombat, rektor 1632 Császár	? → 1625 Frankfurt (Steph. Nagy Kecskeméti) → 1626–1628 Leiden (Steph. Nagy Kecskeméti)
Kecskeméti Szana Máté ³⁷⁶	1609–1610 Révfülöpy 1611–1614 Győr (1613-tól Pataháza) 1614–1615 Komárom, 2. lelkész 1617 Táp; + 1617/1618	?
Keffer Mátyás ³⁷⁷	1639 <i>ordinandus</i> 1639 Olaszfalu	?
Kelcs Mihály ³⁷⁸ horvát	1628–1629 Narda	?
Kemencei Gergely ³⁷⁹	1648 Nagyoroszi; 1648 palánki esperes	?
Kenesei János ³⁸⁰	1654 Csór 1656–1658 Ósi	?
Kenesei Miklós ³⁸¹	1660-as évek eleje? Csögle	1656/1658 Pápa subscr.

³⁷⁵ Az I. sz. egyházkerületi jegyzőkönyv rá vonatkozó adata 1628 decemberi, tehát nyilván követte a szintén ez évben rektorságot viselt Bicskei Gergelyt (lásd ott). DREL I. 1. a. 1. 176. THURY 1998. I. 255, 489. BORSOS 1987. 66, 67. ZOVÁNYI 1889. 186. ANTAL 1888. 437. BOZZAY–LADÁNYI 2007. 221 (2523. sz.).

³⁷⁶ THURY 1998. I. 157. DREL I. 1. a. 1. 4. TÓTH 1925. 8. TÓTH 1927. 97. THURY 1905a. 63. PATAKY 1985. 27–30. PAYR 1924. 364–365.

³⁷⁷ DREL I. 1. a. 1. 369.

³⁷⁸ DREL I. 1. a. 1. 165, 197. THURY 1998. I. 262. PATAKY 1992. 70. PAYR 1924. 218.

³⁷⁹ THURY 1998. I. 490, 504–505. ZOVÁNYI 1977. 158. MAKÁR 1965. 8. LAMPE 1728. 569. KÚR 1993. 172.

³⁸⁰ DREL I. 1. a. 1. 442, 480, 489, 501. THURY 1998. I. 352, 380.

³⁸¹ DREL I. 1. u. Csögle. I. 1. TÓTH 1927. 25. DREKK O.353. 67 (a javított datálás szerint).

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Kerecsényi István ³⁸²	1660-as évek? Szécsény	1648 Sárospatak subscr. (Steph.Kereczeni) → Kapos, rektor? – vagy 1650 Sárospatak subscr. (Steph. Kelecsenyi) → Szerencs, rektor? → 1657 Wittenberg?
Keresztes Dániel ³⁸³	1603 előtt Komárom	?
Keresztúri Mihály ³⁸⁴ (1.)	1628–1635 Mezőörs 1635 Táp – nem megy át, bírság 1635–1643, 1654–1657 Mezőörs; 1633 presbiter 1635–1642, 1648, 1655 alesperes	1625 Sárospatak subscr. (Mich. P. Kereszturi)
Keszői / Keszei Benedek ³⁸⁵	1619 <i>ordinandus</i> 1619 Kapoly 1621 Hídvég 1627 Gadács 1628 Szomajom 1634–1636 Csoknya	?
Kindl János ³⁸⁶ német	1618 <i>ordinandus</i> 1618 Kukmér	?
Királyfalvi / Szentkirályfalvi Mihály ³⁸⁷	1629 Réde 1632 Kiskeszi 1633–1635 Szentantalfa 1639–1642 Köveskál	?

³⁸² LAMPE 1728. 570. BARTHOLOMAEIDES 1817. 153. ASZTALOS 1930. 129. HÖRCSIK 1998. 80, 81.

³⁸³ THURY 1889a. 19. PAYR 1924. 522.

³⁸⁴ DREL I. 1. a. 1. 162, 194, 211, 219, 271, 292, 295, 297, 304, 310, 337, 353, 359, 363, 364, 368, 377, 385, 394, 417, 441, 461, 480, 488. THURY 1998. I. 261, 279, 329, 333, 342, 352, 379. DREL I. 1. u. Mezőörs. 1. TÓTH 1927. 53, 97. HÖRCSIK 1998. 59.

³⁸⁵ DREL I. 1. a. 1. 52, 84, 164, 339, 346, 355, 367. DREL I. 1. u. Mezőcsokonya. 28. THURY 1998. I. 270, 271, 321. SZABÓ 1929. 384 (1634). BECK 1935. 28.

³⁸⁶ DREL I. 1. a. 1. 45, 50. THURY 1998. I. 200. PATAKY 1992. 64. PAYR 1924. 207.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Kis János ³⁸⁸	1683–1695 Pata	?
Kis Lőrinc ³⁸⁹	1674 Falubattyán	?
Kis Miklós ³⁹⁰	1650 Csokonya 1655 Rinyaújlak	?
Kiskálnai János ³⁹¹	1650–1655 Garamkissalló	1639 Debrecen subscr. (Joh. Kálnai)
Kiskomáromi R. János ³⁹²	1668 Bars	1658 Sárospatak subscr. (Joh. Kis Komaromi; pastor factus)
Kiskomáromi Kovács (Fabri, Fabricius) Pál ³⁹³	1631 <i>ordinandus</i> 1631–1633 Inke, Déd 1634 Karos 1634 Tapsonyba rendelik 1635 Gige 1636 Görgeteg 1640 Inke 1642, 1643, 1644 helységnév nélkül	?
Kiskó István ³⁹⁴	1674 Madar	?

³⁸⁷ DREL I. 1. a. 1. 211, 219, 270, 294, 304, 337, 341, 354, 369, 377, 386. THURY 1998. I. 269, 333. DREL III. 239. f. 1933:9. Thury Köveskálón 1642-ben keresztnév nélkül hozza. THURY 1889b. 120. TÓTH 1927. 85.

³⁸⁸ BECK 1935. 29, 77. SZABÓ 1929. 270.

³⁸⁹ THURY 1998. II. 25. VARGA 2002. 215.

³⁹⁰ DREL III. 205. a. 1. 138. THURY 1897. 48 (hibásan Mihály!). BECK 1935. 29, 66 (hibásan Mihály!). SZABÓ 1929. 164.

³⁹¹ THURY 1998. I. 512, 528. DREL II. 25. a. 1/1. 33. 1/2. 34. DREL I. 1. a. 2. 812 (csak vezetéknevén). DREL I. 1. u. Garamsalló. 1. KISS 1879. 373. THURY 1908. 115.

³⁹² THURY 1998. I. 544. HÖRCSIK 1998. 93.

³⁹³ DREL I. 1. a. 1. 267, 294, 339, 346, 348, 351, 355, 367, 378, 396. THURY 1998. I. 321, 324, 334, 344. DREL III. 205. a. 1. 56, 178. THURY 1897. 31, 47. DREL I. 1. u. Inke. 1 (különválaszt egy Kovács és egy Fabri Pált!). Ezt a különválasztást Beck is megteszi, az 1640–1643-as évekre közölt adatai pedig zavarosak. BECK 1935. 22, 30, 55, 63, 81. PATAKY 1992. 56. Itt jegyzem meg, hogy a gigei névsor 1631–1636 között egy **Katona N. Mihályt** hoz gigei lelkészként, aki Szakácsból jött, és Bécre ment tovább. Ezt az adatot Beck és Szabó is átveszi, ugyanakkor Beck 1632-ben Tapsonyban is szerepelteti. DREL I. 1. u. Gige, I. 1. II. 25. NAGY 1899. 267. BECK 1935. 27, 74. SZABÓ 1929. 323. A fenti adatok tükrében ennek hitelessége erősen megkérdőjelezhető. Tapsonyban akkor egyébként Pelsőci András szolgált (lásd ott).

³⁹⁴ THURY 1998. II. 28. VARGA 2002. 125. KÚR 1993. 232.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Kissallai János ³⁹⁵ (1.)	1650 Ács	?
Kissallai János ³⁹⁶ (2.)	1650–1655 Mohi	?
Kisvárdai János ³⁹⁷ (1.)	1629–1632 Somodor 1633 helységnév nélkül 1634 Somodorról Gigére megy 1636–1640 Somodor 1643, 1646 helységnév nélkül 1655 Szentá 1656 Kutas 1657 Böhönye	1617 Szatmár → 1621 Debrecen subscr. → 1625 Frankfurt → 1626 Franecker → 1627 Leiden
Kocsi Mátyás ³⁹⁸	1639–1643 Polány 1654 Noszlop 1656 exul 1657–1658 Padrag	?
Kocsi Pál ³⁹⁹	1641 <i>ordinandus</i> 1640–1642 Almás 1643 Moha 1649–1656 Papkeszi 1657–1658 Fokszabadi	?

³⁹⁵ THURY 1998. I. 509. Az ácsi 1. sz. akv. bejegyzései szerint 1670-ben volt itt lelkész, utána Nagyigmándra ment. Elődéül 1645–1670 között Nagy Pált nevezi meg, aki szintén Nagyigmándra került, de ott hamarosan meghalt. Mindezek az előző adatnak ellentmondanak. GERECSEI 2007. 2, 8.

³⁹⁶ THURY 1998. I. 511, 527. DREL II. 25. a. 1/1. 8. 1/2. 9. DREL I. 1. a. 2. 808. KISS 1879. 315.

³⁹⁷ DREL I. 1. a. 1. 294, 339 (csak Kis János!), 346, 349, 367, 379, 396, 406, 481, 490. THURY 1998. I. 321, 325, 326, 334, 344, 381. DREL I. 1. u. Böhönye. 1, 12. Gige. II. 26. DREL III. 205. a. 1. 138. THURY 1897. 48. SZABÓ 1929. 76, 323. BECK 1935. 29, 66, 77–78, 79. FÖLDVÁRY 1898. I. 101, 147. BURA 1994. 16. THURY 1908. 107. ZOVÁNYI 1889. 186. ANTAL 1888. 437. HELLEBRANDT 1886. 602. BOZZAY–LADÁNYI 2007. 45 (59. sz.), 222 (2533. sz.).

³⁹⁸ DREL I. 1. a. 1. 368, 377, 385, 394, 441, 480, 488, 492, 496, 500. THURY 1998. I. 333, 342, 351, 379. TÓTH 1927. 65, 72, 82. DREL I. 1. u. Padrag. I. 1.

³⁹⁹ DREL I. 1. a. 1. 378, 383, 383, 386, 395, 420, 442, 480, 490, 501. THURY 1998. I. 334, 337, 343, 352, 381. Ugyanekkor (1642–1654 között) a magyaralmási jobbágyok 1788-as visszaemlékezése is említ egy Nánási Jánost, de ez alighanem téves adat. POLGÁR 2007. 16. Lásd Kosztolányi Simon és Szebeni János adatait is.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Kocsis János ⁴⁰⁰	1650 Szódó 1662 Szentgyörgy (Bars vm.)	?
Koloni Lőrinc ⁴⁰¹	1650 Lök	?
Kolozsvári György ⁴⁰²	1650–1655 Garamvezekény	?
Kolozsvári János ⁴⁰³ (1.)	1650 előtt? Mihályháza	?
Kolozsvári János ⁴⁰⁴ (2.)	? Gige ? kuruc világ előtt Darány 1679–1689? Gige 1690-es évek vége? Hedrehely 1708–1710 Béc	1637 Sárospatak subscr. (Joh. Colosi) → mezőteremi rektor ? – vagy ? → 1656 Frankfurt → 1658 Groningen
Komári Csapi Péter ⁴⁰⁵	1591–1597 Szakony (még evangélikus) 1615 ? Csém	?
Komáromi András ⁴⁰⁶ (1.)	1650 Perbete	1634 Debrecen subscr.

⁴⁰⁰ THURY 1998. I. 511. DREL II. 25. a. 1/1. 61. 1/2. 39. KISS 1879. 402 (hibásan Kocsis!).

⁴⁰¹ THURY 1998. I. 511. DREL I. 1. u. Garamlök. 1, 67.

⁴⁰² THURY 1998. I. 511, 528. DREL II. 25. a. 1/1. 18. 1/2. 19. DREL I. 1. a. 2. 810. DREL I. 1. u. Garamvezekény. 1. KISS 1879. 427.

⁴⁰³ TÓTH 1927. 54 (év nélkül). DREL I. 1. u. Mihályháza. I. 1, 2, 55 (év nélkül). II. 2 (1600 körül). DREKK O.794/267. 2 (év nélkül).

⁴⁰⁴ A gigei névsor kétszer hozza, először 1646–1661 között, de ez biztosan hibás, hiszen 1656–1657 között Bódi István a gigei lelkész (lásd ott). Az első előfordulás 1646–1656, vagy 1657–1661 között lehetséges. 1680 körül Visontán is említenek egy Kolozsvári nevű lelkészt (csak vezetéknevével). DREL I. 1. u. Darány. 1 (keresztnev nélkül). Gige. I. 1, 2. II. 27. Hedrehely. I. 1. Somogyvisonta. I. Vásárosbéc. 1 (tévesen István). DREL III. 152. 2. 2. sz. 1 (évszám nélkül). NAGY 1899. 267–268. BECK 1935. 29 (Bécen Istvánként hozza). SZABÓ 1929. 170, 205, 306 (Hedrehely: 1686–1694), 323. HÖRCSIK 1998. 67. ZOVÁNYI 1889. 189. MIKLÓS 1917. 6. BOZZAY–LADÁNYI 2007. 187 (2212. sz.).

⁴⁰⁵ THURY 1998. I. 109, 121. PAYR 1924. 109. IVÁNYI 1990. 203.

⁴⁰⁶ THURY 1998. I. 511. THURY 1908. 113.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Komáromi Ferenc ⁴⁰⁷ (1.)	1646 <i>ordinandus</i> 1646 Kovácsi 1649 helységnév nélkül 1654–1656 Alszabadi 1657–1658 Lepsény	?
Komáromi György ⁴⁰⁸	?–1672 Búcs; 1672 elmenekül	1656/1658 Pápa subscr. – vagy 1642 Debrecen subscr.
Komáromi Balaskó Varga / S. (Sutoris) György ⁴⁰⁹	1639 Szentgál 1640–1642 Csór 1643 vacans 1649 helységnév nélkül 1654–1665 Alsóörs; 1656–1657 presbiter	1628 Debrecen subscr. (Georg. Révkomáromi) és/vagy 1629 Sárospatak subscr. (Georg. S. Comarinus)
Komáromi István ⁴¹⁰ (1.)	1650 Özdöge ?–1672 Madar; 1672 elmenekül	1635 Sárospatak subscr. (Steph. Comaromi)
Komáromi Ábrahám István ⁴¹¹	1646 Komárom, rektor 1646 után Óvár (Moson vm.) 1674–1677 Dad	1635 Sárospatak subscr. (Steph. Comaromi)
Komáromi / Révkomáromi Pásztor (Pastoris) István ⁴¹²	1633 <i>ordinandus</i> 1633–1636, 1640 Aszaló 1643, 1646 helységnév nélkül	?

⁴⁰⁷ DREL I. 1. a. 1. 406, 420, 442, 480, 489, 501. THURY 1998. I. 352, 380. DREL I. 1. u. Lepsény 1 (1657).

⁴⁰⁸ MIKLÓS 1993. 67. DREKK O.353. 65 (a javított datálás szerint). THURY 1908. 116.

⁴⁰⁹ DREL I. 1. a. 1. 369, 378, 386, 395, 420, 442, 480, 482, 489, 495, 501. DREL I. 1. a. 1. 263. THURY 1998. I. 334, 343, 352, 381. LICHTNECKERT 1996. 123. THURY 1908. 110. HÖRCSIK 1998. 61. HUDI 2002. 467.

⁴¹⁰ THURY 1998. I. 511. MIKLÓS 1993. 67. HÖRCSIK 1998. 65.

⁴¹¹ THURY 1908. 467 (Steph. Abrahamides Comaromi). LAMPE 1728. 568 (Steph. Abrahami). THURY 1998. II. 29 (Ábrahányi!), 244 (Ábrahámfi). HÖRCSIK 1998. 65.

⁴¹² DREL I. 1. a. 1. 292, 339, 346, 350, 355, 367, 378, 396, 406. DREL I. 1. u. Somogyaszaló. I. THURY 1998. I. 321, 334, 344. SZABÓ 1929. 397 (1634, 1640, 1643). BECK 1935. 29.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Komáromi János ⁴¹³ (1.)	1614 <i>ordinandus</i> 1614–1624 Aszaló 1627 Somodor 1628 Szentbenedek 1630 Aszaló; 1618, 1627 presbiter; † 1631 előtt	?
Komáromi János ⁴¹⁴ (2.)	1615 Mezőlak	?
Komáromi János ⁴¹⁵ (3.)	1657 helységnév nélkül 1658 Kup 1674 Barnag	1641 Sárospatak subscr. (Joh. P. Comaromi) → 1646 Franeker (Joh. P. Comarosmi!) → 1646 Groningen (Joh. P. Comáromi) → London (Gresham College) → 1647 Leiden → 1647 Deventer – vagy 1654/1656 Pápa subscr. (Joh. R. Komáromi) – lásd Révkomáromi Jánost is!
Komáromi Csó János, id. ⁴¹⁶	1648 <i>ordinandus</i> 1648 Bó	1642 Sárospatak subscr. (Joh. Cso Comaromi) → gönci rektor → körmendi lelkész (!)
Komáromi Kovács (Fabri) János ⁴¹⁷	1643 Sikátor 1649 Nóráp, Kovácsi	?

⁴¹³ DREL I. 1. a. 1. 9 (Komári), 47, 48, 50, 106, 118, 150, 152, 163. DREL I. 1. u. Somogyaszaló. I. THURY 1998. I. 199, 203, 246. BECK 1935. 29, 77. SZABÓ 1929. 397 (1618).

⁴¹⁴ DREL I. 1. u. Mezőlak. 1. TÓTH 1927. 51.

⁴¹⁵ DREL I. 1. a. 1. 496, 500. THURY 1998. II. 25. VARGA 2002. 45. TÓTH 1927. 46. DREL I. 1. u. Kup. 1. VARJU 1999. 152. HÖRCSIK 1998. 71, 72. ANTAL 1888. 438. HELLEBRANDT 1886. 607. MIKLÓS 1917. 4. BOZZAY-LADÁNYI 2007. 59 (237. sz.), 180 (2134. sz.), 208 (2457), 237 (2700). GÖMÖRI 2005. 90 (242. sz.). DREKK O.353. 62 (a javított datálás szerint).

⁴¹⁶ DREL I. 1. a. 1. 416, 418. HÖRCSIK 1998. 73.

⁴¹⁷ DREL I. 1. a. 1. 394, 423. THURY 1998. I. 342. TÓTH 1927. 67 (hibásan András!), 77, 87 (András!).

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Komáromi Mészáros (Lanionis) János ⁴¹⁸	1652 Nagyszombat, 2. lelkész 1656–1664 Túrisszakállas	1641 Sárospatak subscr. (Joh. L. Comaromi) → Tokaj, rektor? → lelkész
Komáromi Miklós ⁴¹⁹	1650 Sók 1674 Martos	?
Komáromi Lengyel Miklós ⁴²⁰	1611–1616 Somorja, rektor <i>1612 papi vizsgát letette</i> 1616–1619 Nagymagyar 1619 Fülek 1622 ? 1626 Szerdahely; katolizál 1630 szerdahelyi licenciátus 1647 kisbényi licenciátus	? → 1610 Wittenberg (Nic. Lengyel Comarinus) → 1610–1611 Heidelberg (Nic. Lengyel Comarinus)
Komáromi / Révkomáromi Csiszár / P. (Pollionis) Miklós ⁴²¹	1632–1633 Szemere 1634–1635 Takácsi 1639–1643 Adásztevel	?
Komáromi Angyal (Szerafin) Pál	• Lásd a pápai rektorok között.	
Komjáti Gergely ⁴²²	<i>1657 ordinandus</i> 1657–1658 Füle	?

⁴¹⁸ THURY 1998. I. 532, 536. DREL I. 1. a. 2. 13, 771. KÚR 1993. 188. LAMPE 1728. 568. HÖRCSIK 1998. 72.

⁴¹⁹ THURY 1998. I. 510. THURY 1998. II. 27. VARGA 2002. 125. KÚR 1993. 231.

⁴²⁰ THURY 1998. I. 152, 157, 340, 415, 428. DREL I. 1. a. 1. 55. THURY 1904a. 49. DÉZSI 1898. 370. HELTAI 1908. 298. SZEREMLEI 1862. 562. BARTHOLOMAEIDES 1817. 114. ASZTALOS 1930. 115.

⁴²¹ DREL I. 1. a. 1. 271, 293, 309, 314, 337, 354, 363, 368, 377, 385, 394. THURY 1998. I. 333, 342. TÓTH 1927. 14, 36, 92. DREL I. 1. u. Győrszemere. 1.

⁴²² DREL I. 1. a. 1. 490, 501 (hibásan György). THURY 1998. I. 381 (hibásan György).

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Komjádi István ⁴²³ (1.)	1634 <i>ordinandus</i> 1634–1635 Tés 1639–1643 Fehérvárcturgó 1649 helységnév nélkül 1654–1658 Moha 1660 Iszkaszentgyörgy	?
Komjádi István ⁴²⁴ (2.) az előbbi K. I. fia	1656 <i>ordinandus</i> 1656–1658, 1674 Mór 1693 Szentgrót 1695–1698 Mór; 1695 csókakői alesperes; † Csopak	1636 Sárospatak subscr. ?
Komjádi János ⁴²⁵	1616 <i>ordinandus</i> 1616 Máma 1618–1622 Kenese 1623–1625 Máma 1627–1628 Hídvég 1632–1633 Máma	?
Kompos János ⁴²⁶	1640 Kisunyom 1642–1643 Bő 1646 Takácsi 1649 Szentgál	?
Konc / Kencz Imre ⁴²⁷	1634 Korpád	?
Korcsmarics / Kramarics Mihály ⁴²⁸	1623 <i>ordinandus</i> 1623–1643, 1654–1658 Velemér	?

⁴²³ DREL I. 1. a. 1. 339, 353, 369, 378, 386, 395, 420, 442, 480, 489, 501. THURY 1998. I. 310 (hibásan tésefnai lelkésznek írja!), 333, 343, 352, 380. TÓTH 1927. 100 (1634). NÉMETH-KIS 2001. 172.

⁴²⁴ DREL I. 1. a. 1. 483, 489, 501. DREL II. 217. a. 2. 4, 16, 21, 33. THURY 1998. I. 380. II. 25, 258, 262, 263. TÓTH 1927. 103. PATAKY 1992. 124. VARGA 2002. 127. HÖRCSIK 1998. 164.

⁴²⁵ DREL I. 1. a. 1. 13, 43, 50, 56, 62, 84, 90, 105, 131, 152, 164, 271, 292, 304. THURY 1998. I. 198, 202.

⁴²⁶ DREL I. 1. a. 1. 378, 380, 386, 396, 420, 422. THURY 1998. I. 333 (hibásan Gombos), 344 (hibásan Gombos). PAYR 1924. 148 (hibásan Gombos). PATAKY 1992. 47, 62. TÓTH 1927. 92.

⁴²⁷ DREL I. 1. a. 1. 346. THURY 1998. I. 321. BECK 1935. 30. SZABÓ 1929. 126.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Koszmályi Jakab ⁴²⁹	1628–1630 Kiliti 1631 Ádánd 1632 Nyilas	?
Kosztolányi György ⁴³⁰	1618 Nagybajom	?
Kosztolányi Simon ⁴³¹	1649 Almás	?
Kovács Mihály ⁴³²	1674 Kajd	?
Kóródi János	• Lásd a pápai rektorok között.	
Kóródi Márton ⁴³³	1616–1630 Losonc	1603–1607 Debrecen (dékán → kántor → contrascriba)
Kórósi / Kőrösi István ⁴³⁴	1648–1654 Ürmény; 1648–1654 komjáti esperes	1616 Debrecen subscr. → 1623 Frankfurt → 1624 Franeker → 1625 Leiden
Kórósi / Kőrösi Péter ⁴³⁵	1627 Szőlős 1632–1633 Füred; elmenekült 1634 Füred 1634 Dudarra megy 1635 Csetény	?
Könye Miklós ⁴³⁶	1618–1623 Szecsőd	?
Körmendi Benedek ⁴³⁷	1618 Tótvázsony 1619 Bálványos	?

⁴²⁸ DREL I. 1. a. 1. 104, 111, 120, 149, 154, 164, 194, 211, 271, 294, 298, 318, 325, 339, 353, 370, 387, 396, 433, 481, 489, 502. THURY 1998. I. 261, 344, 353, 380. PATAKY 1990. 184. PATAKY 1992. 286.

⁴²⁹ DREL I. 1. a. 1. 164. FÖLDVÁRY 1898. I. 101, 134, 140, 147.

⁴³⁰ DREL I. 1. a. 1. 51. DREL I. 1. u. Nagybajom. 1. THURY 1998. I. 200. SZABÓ 1929. 90. BECK 1935. 30.

⁴³¹ DREL I. 1. a. 1. 420.

⁴³² VARGA 2002. 63.

⁴³³ DREL I. 1. u. Losonc. I. 1 (évszám nélkül). II (évszám nélkül). DREKK O.1194/4. 1. Puntigán hibásan Várad Mártonként hozza 1616-ból. PUNTIGÁN 2003. 18. THURY 1908. 100.

⁴³⁴ THURY 1998. I. 490, 503–506, 510, 521. DREL I. 1. a. 2. 12 (Kőrösi). LAMPE 1728. 569. KÚR 1993. 172. ZOVÁNYI 1977. 334. THURY 1908. 105. ZOVÁNYI 1889. 184 (Steph. P. Körössi). HELLEBRANDT 1886. 602 (Steph. Korösi). ANTAL 1888. 437 (Steph. Kerussy). BOZZAY-LADÁNYI 2007. 42 (25. sz.), 219 (2505. sz.).

⁴³⁵ VERESS 1994a. 44. DREL I. 1. a. 1. 270, 294, 295, 304, 307, 337, 340, 341, 363. TÓTH 1927. 23, 28.

⁴³⁶ DREL I. 1. a. 1. 48, 50, 62, 106. THURY 1998. I. 201. PATAKY 1990. 169. PATAKY 1992. 330.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Körmendi György ⁴³⁸ (1.)	1618–1619 Szerecsény 1620–1622 Kéttornyúlak 1623 Gadács 1623 Kéttornyúlak 1627–1629 Nyárad	?
Körmendi György ⁴³⁹ (2.)	1659 Csicsó (Komárom vm.) 1674 Bana; 1674 elítélik, hazaszökik	1649/1652 és/vagy 1652 Pápa subscr. és/vagy 1653 Debrecen subscr.
Körmendi István ⁴⁴⁰ (1.)	1650 Szőny	? Pápa subscr. → 1640 Debrecen subscr.
Körmendi János ⁴⁴¹ (1.)	1596 Nagyasszonyfa 1618 Acsád (Vas vm.); felmentik, evangélikus lett	?
Körmendi János ⁴⁴² (2.)	1652 <i>ordinandus</i> 1652–1654 Nána 1655 Noszlop	? Pápa subscr.
Körmendi János ⁴⁴³ (3.)	1654 Nagykeszi	? Pápa subscr.

⁴³⁷ DREL I. 1. a. 1. 43, 50, 56, 62. THURY 1998. I. 198, 270. DREL III. 252. 12. c. 14. VERESS 1994b. 42.

⁴³⁸ DREL I. 1. a. 1. 43, 50, 52, 56, 61, 73, 85, 91, 110, 152, 162, 194, 211, 219. THURY 1998. I. 199, 261, 271. Tóth Kéttornyúlaknál nem szerepelteti, mert adatait Körmendi Péter adataiba olvasztotta be (lásd ott). TÓTH 1927. 69 (csak 1629), 90 (csak 1618). NOVÁK 2003. 47.

⁴³⁹ THURY 1998. I. 538. II. 28, 41. DREL I. 1. a. 2. 16. VARGA 2002. 125, 133, 296–297. DREL III. 62. e. Liskay 69. 1, 9, 13. KÚR 1932. 56. A banai lelkész névsor 1650 körülre teszi, és beszél a pozsonyi törvényszék előtti megjelenéséről is. DREL I. 1. u. Bana. 18–19. LAMPE 1728. 785. BALOGH 1902. 78, 145. THURY 1912. 4. DREKK O.353. 60, 69 (a javított datálás szerint). THURY 1908. 121.

⁴⁴⁰ THURY 1998. I. 510. Az I. sz. kollégiumi törvény- és anyakönyv névsora az 1590-es évekre teszi, de ez a legkorábbi rész valószínűleg helytelenül datált. DREKK O.353. 58. THURY 1908. 115.

⁴⁴¹ DREL I. 1. a. 1. 40, 50. THURY 1998. I. 201. PATAKY 1992. 43–44. PAYR 1924. 179, 252.

⁴⁴² DREL I. 1. a. 1. 441, 461. THURY 1998. I. 351, 352. TÓTH 1927. 63, 65. Az I. sz. kollégiumi törvény- és anyakönyv névsora az 1610–1620-as évekre teszi, de ez a legkorábbi rész valószínűleg helytelenül datált. DREKK O.353. 59.

⁴⁴³ DREL I. 1. a. 2. 765. KÚR 1993. 182. Az I. sz. kollégiumi törvény- és anyakönyvben az előző Körmendi János neve után az ötödik helyen fordul elő egy újabb. Datálására ugyanaz igaz, mint ami az előző jegyzetben szerepel. DREKK O.353. 59.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Körmendi János ⁴⁴⁴ (4.)	1654 Bálványszakállas	?
Körmendi Mihály ⁴⁴⁵ (1.)	1618–1619 Rábaszentmihály (Vas vm.)	?
Körmendi Mihály ⁴⁴⁶ (2.)	1623 <i>ordinandus</i> 1623–1628 Szőce	?
Körmendi Mihály ⁴⁴⁷ (3.)	1693 előtt Köveskál	?
Körmendi Péter ⁴⁴⁸ (1.)	1626 <i>ordinandus</i> 1627–1629 Szerecseny 1629 Kéttornyúlak 1632–1634 Tapolcafő 1635 Táp, helyettes 1635 Tápszentmiklós 1639–1640 Noszlop 1640 Görzsöny hívja 1642 Noszlop 1642 Nemesvid 1643, 1646 helységnév nélkül (kiskomáromi egyhm.)	?
Körmendi Taba Tamás ⁴⁴⁹	1627–1628 Komárom, rektor 1632 Moson	Komárom → 1623 Frankfurt → 1625–1627 Franecker

⁴⁴⁴ DREL I. 1. a. 2. 775. KÚR 1993. 192.

⁴⁴⁵ DREL I. 1. a. 1. 51, 62. THURY 1998. I. 200. PATAKY 1992. 94. PAYR 1924. 209.

⁴⁴⁶ DREL I. 1. a. 1. 104, 111, 120, 149, 154, 159. PATAKY 1992. 90 (hibásan János!).

⁴⁴⁷ THURY 1889b. 121.

⁴⁴⁸ DREL I. 1. a. 1. 137, 148, 162, 194, 211, 219, 271, 293, 309, 337, 353, 359, 363, 364, 368, 377, 380, 385, 396, 406. THURY 1998. I. 261, 269, 333, 344. TÓTH 1927. 43 (hibásan 1620-tól! Körmendi Györggyel keverte össze), 65, 90, 94, 97, 99. DREL I. 1. u. Kéttornyúlak. 2. BECK 1935. 31, 75. DREL III. 205. a. 1. 54, 83. THURY 1897. 46–47.

⁴⁴⁹ THURY 1998. I. 489, 490. LAMPE 1728. 568, 572 (Tibának nevezi). THURY 1905a. 87. ZOVÁNYI 1889. 184 (Thom. Thabe Körmendinus). HELLEBRANDT 1886. 602 (Thom. Taba Kermendinus). BOZZAY-LADÁNYI 2007. 44 (49. sz.).

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Kötél Miklós ⁴⁵⁰	1618 előtt Szentgyörgyvölgye 1618–1619 Csajta 1620–1626 Körmend 1626 Körmendről Batthyány özvegye elúzi 1627–1628 Szecsőd 1629–1630 Csögle; 1618, 1627, 1629 presbiter; † 1631 előtt	?
Köveskúti György ⁴⁵¹ (1.)	1656–1663 Vilonya	? Pápa subscr.
Köveskúti György ⁴⁵² (2.?)	1650 Udvard; 1650 komjáti alesperes	
Kőrösi Mihály ⁴⁵³ (1.)	1614–1626 Neszmély	?

⁴⁵⁰ DREL I. 1. a. 1. 47, 50, 62, 78, 110, 119, 139, 149, 150, 163, 193, 211, 219. THURY 1998. I. 201, 203, 209, 243–244, 261, 267. PATAKY 1990. 166, 170, 180. PATAKY 1992. 48, 313, 330, 403. A csöglei névsorok hibásan 1613–1630 között hozzák. TÓTH 1927. 25. NAGY 1996. 9. DREL I. 1. u. Csögle. I. 1. IVÁNYI 1990. 323 (Lindicaeus Kötél). PAYR 1924. 204, 217. THURY 1904a. 73.

⁴⁵¹ DREL I. 1. a. 1. 480, 489, 500. THURY 1998. I. 380. TEMESVÁRY 1966. 20. TEMESVÁRY 1974. 41. KREDICS–LICHTNECKERT 1995. 213. Az I. sz. kollégiumi törvény- és anyakönyv névsora az 1610-es évekre teszi, de ez a legkorábbi rész valószínűleg helytelenül datált. DREKK O.353. 59.

⁴⁵² THURY 1998. I. 510. LAMPE 1728. 569.

⁴⁵³ BÁRDOS–SZÉNÁSSY 2000. 165.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Kőrösi R. Mihály ⁴⁵⁴	1677 Neszmély	1633 Szatmár → 1637 Sárospatak subscr. ? (Mich. P. Kőrösi) → 1640 Miskolc, rektor? → 1643 Leiden → 1644–1645 Utrecht → 1645 Franeker – vagy 1660 vagy 1669 Debrecen subscr. → ? rektor (Mich. Kőrösi) és/vagy 1671 Sárospatak subscr. (Mich. Kőrösi)
Kőszegi Benedek ⁴⁵⁵	1633 helységnév nélkül (kiskomáromi egyhm.)	?
Kőszegi Molnár (Molitoris) Mátyás ⁴⁵⁶	1615 <i>ordinandus</i> 1615–1617 Nyárad 1618–1623 Felsőörs 1626 helységnév nélkül 1627 Alsóörs 1628–1629 Pécsely 1631 Battyán 1632–1639 Csupak 1640–1642 Polgárdi 1643 Kenese 1649 Alsóörs 1654 Lepsény; 1618–1619, 1627, 1629, 1633, 1639, 1643 presbiter 1649 alesperes Fűzfő felett 1654 alesperes	?

⁴⁵⁴ THURY 1998. II. 243. BURA 1994. 26 (Mich. Kőrösi). ANTAL 1888. 278, 438. SEGESVÁRY 1935. 15. HELLEBRANDT 1886. 607 (Mich. Kőrösi). BOZZAY-LADÁNYI 2007. 57 (221. sz.), 123 (1243. sz.), 234 (2665. sz.). THURY 1908. 134, 140. HÖRCSIK 1998. 67, 113.

⁴⁵⁵ DREL I. 1. a. 1. 294.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Kőszegi Szekér Mátyás ⁴⁵⁷ * Kőszeg	1612–1617 Sopron, magyar rektor 1617–1630 Sopron 1630–1642 Győr (Pataháza, a reformátu- sok lelkésze is); † 1642	?
Krapinai Sztárai Mihály ⁴⁵⁸	1618–1619 Tét 1621 Mezőörs	?
Krassai Tamás ⁴⁵⁹	1639–1643 Rádóc	?
Kun István ⁴⁶⁰	1649 Kenese 1654–1656 Szárberény (Vörösberény) 1657 Kenese 1674 Szárberény (Vörösberény); 1656–1657 presbiter	?
Ladányi Csontó András ⁴⁶¹ id.	1655–1668 Nagysalló; 1668–1669 barsi esperes	1626 Debrecen subscr. ? (Andr. Ladányi)
Laki Gergely ⁴⁶²	1623 <i>ordinandus</i> 1623–1627 Hahót 1628–1629 Szentbalázs 1632–1633 Noszlop 1633 Henye	?

⁴⁵⁶ DREL I. 1. a. 1. 12, 40, 42, 47, 50, 54, 55, 62, 78, 84, 110, 141, 150, 152, 162, 193, 210, 218, 270, 292, 295, 304, 309, 337, 354, 363, 369, 377, 385, 394, 420, 421. FÖLDVÁRY 1898. I. 138. THURY 1998. I. 198, 203, 209, 261, 267, 296, 333, 343, 347, 352. DREL I. 1. u. Lepsény. 1. Nyárad. I. 1.

⁴⁵⁷ PAYR 1924. 12–13, 374, 451. PATAKY 1985. 41, 315, 331.

⁴⁵⁸ DREL I. 1. a. 1. 43, 50, 56, 62, 81, 85. THURY 1998. I. 199. TÓTH 1927. 100 (1618).

⁴⁵⁹ DREL I. 1. a. 1. 369, 378, 386, 396. THURY 1998. I. 333, 344. PATAKY 1990. 154. PATAKY 1992. 251. DREL I. 1. u. Egyházasrádóc I. 1.

⁴⁶⁰ DREL I. 1. a. 1. 420, 442, 480, 482, 489, 495. THURY 1998. I. 352, 380. II. 25. VARGA 2002. 123.

⁴⁶¹ DREL II. 25. a. 1/1. 13. 1/2. 16. DREL I. 1. a. 2. 809. THURY 1998. I. 511, 528, 543–544. Sz. Kiss esperesként nem ismeri. KISS 1879. 31–32, 380, 382. ZOVÁNYI 1977. 51. THURY 1908. 110.

⁴⁶² DREL I. 1. a. 1. 104, 110, 152 (csak keresztnév), 211, 220, 271, 293, 304. PATAKY 1992. 52. TÓTH 1927. 65. Beck csak Szentbalázson ismeri. Ugyanakkor tévesen egy Laki Jánost is

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Laki Péter ⁴⁶³	1627–1629 Lázi 1632–1635 Tótvázsony 1639–1642 Alsabadi 1643 Olaszfalu	?
Lang (Langius) Farkas ⁴⁶⁴ német *1586 Steinach apja L. György pék	? Ladendorf ? Niederleiss ? Würnitz ? Preinkirchen ? Niedergreitzenstädten ? Hankenberg 1623–1629 Rohonc ? Németszentmihály (Petersdorf) 1652 körül Pergelin (Pilgersdorf); 1624–1627 rohonszalónaki német alesperes; † 1663 Kőszeg	1607–1611 Wittenberg
Laskói / Laskai Bató István ⁴⁶⁵ * Laskó	1614 előtt evangélikussá lett 1614–1616, 1619–1630 Győr (reformátusok lelkésze is); 1616 esperes; † 1630	Tolna → Debrecen → Somorja → 1608 Frankfurt → 1608 Marburg → 1609 Amberg

szerepeltet Szentbalázson, 1623–1627 között pedig Hahóton. BECK 1935. 31, 55 (itt jó az adat), 79.

⁴⁶³ DREL I. 1. a. 1. 152, 164, 194, 211, 270, 292, 304, 307, 337, 354, 377, 386, 395. THURY 1998. I. 261, 333, 343. HUDI 2005. 59. TÓTH 1927. 47.

⁴⁶⁴ DREL I. 1. a. 1. 111, 119, 128, 132, 151, 197. THURY 1998. I. 263. PATAKY 1992. 28, 79. IVÁNYI 1990. 305, 326. PAYR 1924. 195–196, 211, 212, 214–215. THURY 1904a. 60 (csak keresztnév).

⁴⁶⁵ PATAKY 1985. 30, 34, 37–38, 41, 314–315, 329. PAYR 1924. 366, 369–370, 374. DÉZSI 1898. 305–306.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Laskói / Laskai János ⁴⁶⁶	1607 Komárom, rektor 1618 Csurgó	? Pápa subscr. – vagy ? → 1574 Wittenberg– vagy 1600–1601 Róma, Gregoriana ?
Laskói / Laskai Máté ⁴⁶⁷	1618–1627 Segesd 1628–1640 Ötvös	?
Laskói / Laskai Miklós ⁴⁶⁸	1650 Nőtincs	1642 Debrecen subscr.
Laskói / Laskai Sándor ⁴⁶⁹	1624 <i>ordinandus</i> 1624 Jád 1627–1634 Nagybajom 1635–1636 Kiskomárom (város) 1639–1640 Kéthely 1641–1642 Kiskomárom (város) 1642 Hetes 1643, 1646 helységnév nélkül 1650–1652 Nágocs; 1627 presbiter 1631–1636, 1640, 1643, 1646 alesperes	?

⁴⁶⁶ DREL I. 1. a. 1. 51. THURY 1998. I. 199, 251. Beck 1633-ig hozza. SZABÓ 1929. 47. BECK 1935. 31. Az I. sz. kollégiumi törvény- és anyakönyv névsora az 1610-es évekre teszi, ami ebben az esetben lehetséges is, de ezzel a legkorábbi résszel óvatosan kell bánnunk, mert valószínűleg helytelenül datált. DREKK O.353. 59. THURY 1908. 21. KISFALUDY 1909. 451. NAGY 2000. 21. THURY 1908. 21. BARTHOLOMAEIDES 1817. 60–61. SZLAVIKOVSKY 2007. 79 (710. sz.).

⁴⁶⁷ DREL I. 1. a. 1. 51, 131, 152, 164, 294, 339, 346, 355, 367, 378. DREL I. 1. u. Alsósegésd (csak 1618). Ötvöskónyi. 1, 11 (hibásan Mátvás, 1634 körül). THURY 1998. I. 200, 321, 334. SZABÓ 1929. 78 (Segesd 1618), 109 (Ötvös 1634-től). BECK 1935. 31. PAYR 1924. 482.

⁴⁶⁸ THURY 1998. I. 512. THURY 1908. 116.

⁴⁶⁹ DREL I. 1. a. 1. 118, 150, 154, 163, 211, 220, 272, 293, 295, 297, 304, 338, 346, 348, 354, 366, 378, 380, 387, 395, 406. DREL III. 205. a. 1. 31, 76. DREL I. 1. u. Nagybajom. 1. DREL III. 205. a. 1. 53. THURY 1998. I. 246, 296, 321, 328, 334, 343. PATAKY 1992. 61. Beck adatait némileg módosítani kellett. BECK 1935. 31–32, 56, 63, 67. SZABÓ 1929. 90 (Nagybajomban csak 1631-től). THURY 1897. 31, 46, 47. PAYR 1924. 479. FÖLDVÁRY 1898. I. 131, 186. 1590-ben subscribált

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Lasztóci István ⁴⁷⁰	1657 <i>ordinandus</i> 1657 Pécsely 1658 Polány ?	? → 1625 Leiden (Steph. D. Lasztóczi) ?
Lasztóci Mihály ⁴⁷¹	1632 <i>ordinandus</i> 1632 Csetény 1633–1635 Csesztreg 1639 Barabás(szeg)?	?
Latinides/Latinius Jakab ⁴⁷²	1618 <i>ordinandus</i> 1618–1619 helységnev nélkül 1623 Dobronok 1624–1625 Szentkirály (Vas vm.) 1627 Csákány 1628–1629 Sorokpolány 1632–1640 Kajd; 1633 presbiter	Prága + német akadémiák ?
Lángos István ⁴⁷³	1663–1675 Pata	?
Lévai István ⁴⁷⁴	1674 Szentmihály (veszprémi egyhm.)	1674 Pápa subscr. ? – vagy 1657 vagy 1660 vagy 1669 Debrecen subscr.
Lévai S. István ⁴⁷⁵	1655 Varsány 1662 Füzesgyarmat	1649/1652 Pápa subscr. (Steph. S. Lévaj)

Debrecenben egy hasonnevű személy, és 1595-ben Wittenbergben is tanult, de ez túl korainak tűnik. THURY 1908. 28, 97. BARTHOLOMAEIDES 1817. 98. SZABÓ 1941. 143.

⁴⁷⁰ DREL I. 1. a. 1. 490, 500 (ugyanakkor Fejes Pált is polányi lelkésznek írja!). THURY 1998. I. 381. BOZZAY-LADÁNYI 2007. 219 (2506. sz.).

⁴⁷¹ DREL I. 1. a. 1. 270, 293, 318, 325, 339, 353, 370. TÓTH 1927. 23. Kérdéses, hogy a Kerka melletti Barabásról, vagy a Becsvölgyéhez tartozó Barabásszegről van-e szó. Az utóbbit az teszi bizonytalanná, hogy vele együtt szerepel a becsvölgyei lelkész neve is, ugyanakkor Becsvölgye központi temploma éppen a barabásszegi volt. PATAKY 1992. 215–216.

⁴⁷² DREL I. 1. a. 1. 45, 50, 62, 111, 119, 131, 149, 163, 194, 211, 271, 293, 295, 310, 316, 317, 318, 321, 338, 353, 369, 378. THURY 1998. I. 261, 296, 333. Thury és Lampe hibásan pápai esperesnek írja. THURY 1897. 776. LAMPE 1728. 660. PATAKY 1990. 177. PATAKY 1992. 47, 50, 55, 85, 257.

⁴⁷³ BECK 1935. 32. SZABÓ 1929. 270.

⁴⁷⁴ THURY 1998. II. 25. VARGA 2002. 123. DREKK O.353. 73. THURY 1908. 126, 131, 135, 139.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Lévai János ⁴⁷⁶ (1.)	1674 Naszály	1649/1652 Pápa subscr.
Lévai Márton ⁴⁷⁷	1644 Kiskomárom, rektor 1646 <i>ordinandus</i> 1646 Jád 1655 helységnév nélkül 1656–1658 Galambok 1660–1661 Kiskomárom város 1671–1674 Füred; 1657–1658 alesperes	?
Lévai Péter ⁴⁷⁸	1662 Kisölvéd	1644 Sárospatak subscr. ? → 1647 Szentpéter, rektor ?
Liptai Simon ⁴⁷⁹	1618 <i>ordinandus</i> 1618–1619 Nágocs 1628–1629 Nágocs 1629–1630 Szilas	?

⁴⁷⁵ DREL II. 25. a. 1/1. 27, 52. 1/2. 28, 37. DREL I. 1. a. 2. 811. THURY 1998. I. 528. KISS 1879. 267 (hibásan Levi!), 420. DREKK O.353. 61 (a javított datálás szerint).

⁴⁷⁶ THURY 1998. II. 28. VARGA 2002. 127. DREKK O.353. 60 (a javított datálás szerint).

⁴⁷⁷ DREL I. 1. a. 1. 406, 450, 481, 490, 502. DREL III. 205. a. 1. 67, 68, 74, 86, 114, 136. THURY 1998. I. 369, 381. II. 25. VARGA 2002. 123. Pataky 1661-től Kiskomárom várossal közös galamboki lelkészként hozza, erre azonban nincs konkrét adat. PATAKY 1990. 159. PATAKY 1992. 61, 261. THURY 1897. 31, 47. SZABÓ 1929. 31 (Galambok 1655–1660). BECK 1935. 32, 66–67. LICHTNECKERT 1999. 206.

⁴⁷⁸ DREL II. 25. a. 1/1. 41. 1/2. 35. KISS 1879. 340–341. HÖRCSIK 1998. 75. Egy hasonnevű személy 1657-ben subscribált Sárospatakon, 1664–1668 között Leidenben, 1669-ben a londoni Gresham College-ban tanult, de ez egy másik személy. HÖRCSIK 1998. 91. BOZZAY-LADÁNYI 2007. 246 (2781. sz.). GÓMÖRI 2005. 98 (278. sz.).

⁴⁷⁹ DREL I. 1. a. 1. 43, 45, 49, 55, 62, 164. THURY 1998. I. 198, 270, 271. FÖLDVÁRY 1898. I. 94, 101, 128, 133.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Lonkai (Lonchaeus) Pál ⁴⁸⁰	1626 <i>ordinandus</i> 1626–1628 Rábagyarmat 1629 Csákány 1632–1643 Szecsőd 1643 Szentlőrinc megye 1646 Szentlőrinc; 1646 alesperes	?
Losonci Pintyőke György ⁴⁸¹	1654–1655 Losonc	1641 Sárospatak subscr. (Georg. Loshonczy; ductus Patachinum) – vagy 1650 Sárospatak subscr. (Georg. Losonczy) → Gyöngyös, rektor?
Losonci János ⁴⁸² (1.)	1646 Csögle (korábban ugodi evangélikus lelkész volt, áttért)	?
Losonci János ⁴⁸³ (2.)	1650 Lót	?
Lóny Mihály ⁴⁸⁴	?–1629 Németújvár, udvari lelkész; 1629 katolizál	?

⁴⁸⁰ DREL I. 1. a. 1. 137, 149, 154, 165, 195, 211, 271, 293, 298, 316, 317, 319, 325, 338, 353, 368, 369, 378, 386, 396, 397, 407. THURY 1998. I. 261, 330, 333, 344. Thury és Lampe hibásan esperesnek írja. THURY 1897. 776. LAMPE 1728. 660–661. Pataky Szentlőrincen nem tud róla. PATAKY 1990. 170. PATAKY 1992. 47, 77, 330.

⁴⁸¹ DREL I. 1. a. 2. 9. LAMPE 1728. 570. LOSONCI NÉVSOR. PUNTIGÁN 2003. 18. DREL I. 1. u. Losonc. I. 1 (évszám nélkül), II (1655 körül). DREKK O.1194/4. 2 (1655). HÖRCSIK 1998. 71, 82.

⁴⁸² DREL I. 1. a. 1. 407. TÓTH 1927. 23. NAGY 1996. 9.

⁴⁸³ THURY 1998. I. 511.

⁴⁸⁴ PATAKY 1992. 74, 75.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Lósi András ⁴⁸⁵	1640 Csurgó 1643, 1646 helységnev nélkül ?–1647 Csurgó; 1646 presbiter 1647 paráznsága miatt felfüggesztik 1650 Ádánd 1651–1653 Ugod; evangélikus lett; ?–1658 Simonyi; az evangélikusok felfüggesztik	?
Ludányi (Ludanus) György ⁴⁸⁶	1618 Padrag 1619 Görzsöny 1621 Szerecsény 1622 Enying 1623 Sóly 1627 Aszófő 1628–1629 Padrag 1632 Aszófő	?
Lukácsi / Lukácsa / Szomajomi Gergely ⁴⁸⁷	1623 <i>ordinandus</i> 1623 Szomajom 1633–1636 Szomajom 1640 Szentbenedek 1643, 1646, 1647 helységnev nélkül 1656–1657 Szomajom	?

⁴⁸⁵ DREL I. 1. a. 1. 378, 380, 395, 406, 410–411. DREL III. 205. a. 1. 62. THURY 1998. I. 334, 343, 351. SZABÓ 1929. 47 (Csurgó 1643-ig). BECK 1935. 32. PAYR 1924. 175. FÖLDVÁRY 1898. I. 131.

⁴⁸⁶ DREL I. 1. a. 1. 43, 56, 61, 81, 90, 105, 155, 162 (hibásan Ladányi), 194, 211, 219, 271. THURY 1998. I. 199 (hibásan Ladányi), 261. PETHŐ 2000. 20. TÓTH 1927. 33, 72 (hibásan Ladányi, 1618–1629!). DREL I. 1. u. Felsőgörzsöny. I. 1 (csak 1619). II. 1 (csak 1619). Padrag. I. 1 (hibásan Ladányi, 1618–1629!). III. 2.

⁴⁸⁷ DREL I. 1. a. 1. 104, 110, 294, 339, 346, 348, 355, 366, 378, 380, 395, 406, 410, 481, 490. THURY 1998. I. 321, 334, 343, 381. SZABÓ 1929. 343 (Szentbenedek: 1640–1643), 345 (Szomajomon Szomajomi 1634 és Lukácsi 1657). Beck is két személynek veszi. BECK 1935. 32, 44.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Macheropaeus István ⁴⁸⁸ horvát	1615 Rohonc	?
Madi / Mádi János ⁴⁸⁹	1677 Tata, rektor 1691–1697 Szap, Nyárad 1711–1712 Nagymegyer 1712–1720 Vámos	1674 Debrecen subscr.
Magyarbólyi András ⁴⁹⁰	1650 Nagykeszi	?
Magyari Ág Jakab ⁴⁹¹ Unokája Farkasdi Pál	1614–1652 Komárom; 1614 ?–1652 komáromi esperes 1652 felsődunamelléki püspök?; † 1652	?
Magyari János ⁴⁹² (1.)	1662 Zalaba	1652 Nagybánya ?
Magyari János ⁴⁹³ (2.)	1674 Szomód 1674–1677 Ács 1677–? Nagyigmánd	1656/1658 Pápa subscr. (Joh. K. Magyari)

⁴⁸⁸ IVÁNYI 1990. 203–204 (csak keresztnév; 1616. január 11-én már halott.). Pataky hibásan 1617-ig hozza. PATAKY 1992. 79. PAYR 1924. 213.

⁴⁸⁹ JAKUS 1977. 12, 35. JAKUS 1994. 53–54. DREKK O.794/146. 5. DREL I. 1. a. 2. 36, 49. DREKK O.669. 4. DREKK O.969. 2r, 3v. DREL I. 1. u. Nemesvámos. I. 42 (Mádi, 1713–1720). II (Mádi, 1712–1719). XIII. 1. CSÉMY 2000. 178, 180, 188. THURY 1998. II. 307. VÉGH 1997. 175. VÉGH 2001. 82, 116. THURY 1903a. 13. THURY 1908. 147.

⁴⁹⁰ THURY 1998. I. 509.

⁴⁹¹ DREL I. 1. a. 1. 42, 72, 193, 203, 381. DREL I. 21. a. 95r. THURY 1998. I. 261, 336, 395, 412–413, 423, 426, 430, 489, 490, 506–508, 531. LAMPE 1728. 363, 369. KÚR 1993. 130, 131. HELTAI 1980. 300. ZOVÁNYI 1977. 333. THURY 1889a. 26, 28 (hibásan Kossa Magyari Jakabnak hívja, és 1624-re teszi komáromi lelkészsége kezdetét). THURY 1904a. 52. THURY 1905a. 67, 82–83. Kocsi Csergő Bálint is püspökként említi. MIKLÓS 1993. 44, 45.

⁴⁹² DREL II. 25. a. 1/1. 41. 1/2. 35. KISS 1879. 340–341. THURZÓ 1905. 74.

⁴⁹³ THURY 1998. II. 28. VARGA 2002. 127. GERECSEI 2007. 2, 8. DREKK O.353. 64 (a javított datálás szerint). JAKUS 1977. 11 (hibásan Pál!).

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Maklári Mátyás ⁴⁹⁴	1625 <i>ordinandus</i> 1625–1633 Monoszló 1633–1635 Aszófő 1639–1643 Öcs 1649, 1654–1658 Aszófő	1617 Sárospatak subscr. → Szendrő, rektor?
Maráci Nagy Balázs ⁴⁹⁵	1616 <i>ordinandus</i> 1616–1620 Sorokpolány 1622 Tapsony 1623 Sorokpolány 1624–1629 Szentlőrinc 1629–1631 Szentgrót 1633–1640 Bó 1643 Szentgrót 1649?–1650 Kiskomárom (város) 1654 Kiskomárom (város) és Galambok 1655 helységnév nélkül; 1627, 1629, 1633, 1649 presbiter	?
Marosi András ⁴⁹⁶	1669–1674 Diósjenő	?
Marosi György ⁴⁹⁷ (1.)	1650 Kövesd (palánki egyhm.)	1634 Debrecen subscr.
Marosi István (1.)	• Lásd a pápai rektorok között.	

⁴⁹⁴ DREL I. 1. a. 1. 129, 152, 162, 193, 210, 218, 270, 294, 304, 337, 341, 354, 369, 378, 386, 395, 420, 442, 480, 490, 501. THURY 1998. I. 261, 333, 343, 352, 381. HÖRCSIK 1998. 47.

⁴⁹⁵ DREL I. 1. a. 1. 14, 50, 62, 78, 91, 106, 119, 138, 140–141, 149, 150, 154, 163, 194 (1629: emeritus), 195, 210, 211, 220, 294, 295, 310, 317, 319, 338, 353, 364, 370, 378, 380, 396, 420, 442, 450. DREL I. 21. a. 106r. DREL III. 205. a. 1. 118, 122. THURY 1998. I. 201, 246, 261, 262, 267, 296, 334, 344, 352, 369. Pataky 1642–1655 között Kiskomárom város és Galambok közös lelkészeként hozza, erre azonban csak 1654-ből van egyértelmű adat. PATAKY 1990. 159, 177. PATAKY 1992. 47, 61, 88, 123, 257, 261. THURY 1897. 31. SZABÓ 1929. 31 (Galambok 1654). BECK 1935. 35, 64, 67, 83 (Szentgróton 1639-ben hozza!). IVÁNYI 1990. 324. PAYR 1924. 148. 1627-ben Dozmatra való áthelyezése is szóba került. THURY 1904a. 60 (keresztnev nélkül), 61. 1636-ban Erdélyben jár. Uo. 78–81. THURY 1905a. 90–92.

⁴⁹⁶ THURY 1998. II. 27. VARGA 2002. 125. DREKK O.1194/4. 6–7. DREL II. 26. j. 6. 1.; 10.

⁴⁹⁷ THURY 1998. I. 512. THURY 1908. 113.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Marosi István ⁴⁹⁸ (2.)	1658 <i>ordinandus</i> 1658 Csetény	?
Marosi István ⁴⁹⁹ (3.)	XVII. sz. első fele Mocsá	?
Marosi István ⁵⁰⁰ (4.)	1674 Kisbér; 1674 elítélik, hazaszökik	Valamelyikük személye azonos lehet Marosi István (3.)-mal.
Marosi István ⁵⁰¹ (5.)	1674 Úny	
Marosi István ⁵⁰² (6.)	1674 Bánhida	1654/1656 Pápa subscr. (Steph. P. Marosi) → 1660 Debrecen subscr. (Steph. P. Marosi) → Nagyfalva, rektor?
Marosi István ⁵⁰³ (7.)	1674 Szemere (Komárom vm.)	
Marosi István ⁵⁰⁴ (8.)	1650 Petény	?
Marosi István ⁵⁰⁵ (9.)	1650 Pilismarót	?
Marosi István ⁵⁰⁶ (10.)	1658 Aranyos, licenciat	?
Marosi István ⁵⁰⁷ (11.)	1658 <i>ordinandus</i> 1658 Jenő	?
Marosi János ⁵⁰⁸ (1.)	1621–1632 Komárom, 2. lelkész	?

⁴⁹⁸ DREL I. 1. a. 1. 500, 503. TÓTH 1927. 23.

⁴⁹⁹ THURY 1998. I. 490. KÚR 1993. 172.

⁵⁰⁰ THURY 1998. II. 28, 41. VARGA 2002. 127. DREL III. 62. e. Liszkay 69. 1, 9. LAMPE 1728. 785. BALOGH 1902. 145. THURY 1912. 4. TÓTH 1927. 44. DREKK O.353. 62 (a javított datálás szerint). THURY 1908. 134.

⁵⁰¹ THURY 1998. II. 28. VARGA 2002. 127.

⁵⁰² THURY 1998. II. 29. VARGA 2002. 127. JAKUS 1977. 10–11.

⁵⁰³ VARGA 2002. 125. KÚR 1993. 232.

⁵⁰⁴ THURY 1998. I. 512.

⁵⁰⁵ THURY 1998. I. 512.

⁵⁰⁶ THURY 1998. I. 537. DREL I. 1. a. 2. 15.

⁵⁰⁷ DREL I. 1. a. 1. 501, 503.

⁵⁰⁸ THURY 1998. I. 489. LAMPE 1728. 569, 572. 1621-ben subscribált Debrecenben egy hasonló nevű személy, aki nyilván nem a mi lelkészünk. THURY 1908. 107.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Marosi P. János ⁵⁰⁹ azonos Marosi János (1.) -gyel?	1650 Kocs	?
Marosi Máté ⁵¹⁰	1650 Szob	?
Marosi Miklós ⁵¹¹ (1.)	1639–1643 Mór	1620 Debrecen subscr. ?
Marosi Miklós ⁵¹² (2.)	1674 Dunaalmás	1641 Sárospatak subscr. ? (Nic. P. Marosi) → Kőrös, rektor?
Marosi Simon ⁵¹³	1642–1643, 1654 Réde	?
Marosvásárhelyi György ⁵¹⁴	1651–1655 Magyaregres 1655 Nemesdéd	?
Marosvásárhelyi Péter ⁵¹⁵	1621 Battyán	?
Maziani J. A. ⁵¹⁶	1614 Hetmény	?
Málosi Gergely ⁵¹⁷	1650 Nógrád	?
Mányoki Mihály ⁵¹⁸ fia János	kb. 1630–1673 Tata; 1652–1675 tatai esperes	?
Máté Miklós ⁵¹⁹	1650 Zseliz	?
Medgyesi Márton ⁵²⁰	1651–? Szap	?

⁵⁰⁹ THURY 1998. I. 510.

⁵¹⁰ THURY 1998. I. 512.

⁵¹¹ DREL I. 1. a. 1. 369, 378, 386, 395. THURY 1998. I. 333, 343. THURY 1908. 107.

⁵¹² THURY 1998. II. 28. VARGA 2002. 127. FERENCZY 1998. 7 (hibásan Lukács!). HÖRCSIK 1998. 72.

⁵¹³ DREL I. 1. a. 1. 385, 394, 441. THURY 1998. I. 342, 352. TÓTH 1927. 85.

⁵¹⁴ DREL I. 1. u. Magyaregres. I. 5. II. 1. III. 1. DREL III. 205. a. 1. 65, 130, 138, 160. THURY 1897. 47, 48. BECK 1935. 33, 66. SZABÓ 1929. 387 (1652). HUDI 2002. 355.

⁵¹⁵ DREL I. 1. a. 1. 84.

⁵¹⁶ ILA 1933. 182–186. ILA 1934. 168, 169, 174.

⁵¹⁷ THURY 1998. I. 512.

⁵¹⁸ THURY 1998. I. 522. DREL I. 1. a. 2. 12. DREL I. 1. u. Tata. 2 (hibásan kb. 1670–1679). = TtREL I. 8. d. 10. Tata. LAMPE 1728. 569. FÖLDVÁRY 1903b. 176. KÚR 1993. 130, 131. ZOVÁNYI 1977. 623. MOKOS 1893. 314. Halálát Jakus 1670-re teszi. JAKUS 1977. 6, 7, 21. JAKUS 1994. 52. MIKLÓS 1993. 53.

⁵¹⁹ THURY 1998. I. 511.

⁵²⁰ DREKK O.794/146. 2. VÉGH 2001. 79, 88, 116 (hibásan Megyeri!)

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Megyeri / Magyar Ferenc ⁵²¹	1625 körül Galambok	?
Megyeri György ⁵²²	1670 ? Szentmihályfalva; elúzik, nyitrai várfogság	?
Megyeri János ⁵²³ (1.)	1626–1630 Nyék 1631–1632 Kapoly	? → 1592 Wittenberg → 1600 Heidelberg?
Megyeri János ⁵²⁴ (2.)	1650 Mocsa	?
Meißeni Berner Péter ⁵²⁵ (Petrus Bernerus Aimensis Mysnicus) német	1618–1629 Szentimre (Felsőőrnök)	?
Meszes C. István ⁵²⁶	1631 <i>ordinandus</i> 1631 helységnév nélkül 1632 Tihany 1633–1634 Szentgál 1635–1649, 1654–1658 Füred; 1649 presbiter 1656–1657 alesperes	1628 Nagyszombat → Pápa (Komáromi Meszes István)
Meszlényi István ⁵²⁷	1640 <i>ordinandus</i> 1640–1643, 1654–1658 Kajd	?
Mezei János ⁵²⁸	1650 Diósjenő	1644 Nagybánya

⁵²¹ PATAKY 1990. 159. PATAKY 1992. 261. BECK 1935. 32. DREL III. 205. a. 1. 10. THURY 1897. 46.

⁵²² KÚR 1993. 224.

⁵²³ DREL I. 1. a. 1. 152, 164. THURY 1998. I. 271. FÖLDVÁRY 1898. I. 94, 101, 114, 128, 134, 140, 148. SZEREMLEI 1862. 561. BARTHOLOMAEIDES 1817. 95.

⁵²⁴ THURY 1998. I. 510.

⁵²⁵ DREL I. 1. a. 1. 51 (csak N. Péter), 62, 111, 132, 151, 195. THURY 1998. I. 200, 261. PATAKY 1992. 84 (Borner!). PAYR 1924. 196, 210 (Borner!).

⁵²⁶ DREL I. 1. a. 1. 176, 267, 270, 292, 304, 338, 354, 363, 366, 369, 377, 385, 395, 420, 421, 442, 480, 482, 489, 495, 501. THURY 1998. I. 254–255, 329, 333, 343, 347, 352, 381. LICHTNECKERT 1999. 200.

⁵²⁷ DREL I. 1. a. 1. 379, 386, 396, 397, 443, 459, 481, 488, 502. DREKK O.969. 42r. THURY 1998. I. 334, 344, 353, 380. PATAKY 1992. 55.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Mezőlaki Kis István ⁵²⁹	1647–1650 Losonc	?
Mezőlaki Sámuel ⁵³⁰	1669–1674 Perbete	?
Miklósfi (Nicolaides) Simon ⁵³¹	1612 <i>ordinandus</i> 1612 Velemér	?
Mikóci Mihály ⁵³²	1674 Csajág	?
Miskolci Gergely ⁵³³	1596 ? 1621–1622 Vilonya	1620 Debrecen subscr.
Miskolci Molnár Mihály ⁵³⁴	1654–1674 Fülek; 1674 palánki esperes; † 1675, gályarabként	Miskolc → 1647 Sárospatak subscr. (Mich. Miskolci) → senior → 1650 Liszka, rektor (az akadémiáról visszatérve füleki lelkész, gályarabként halt meg) → 1652 Leiden (Mich. Miskolci) → 1652 Groningen (Mich. Miskoltsinus) → 1652 Franecker (Mich. Miskolcsinus) → 1660 másodszor is Sárospatak subscr. (Mich. Miskolci; Pozsonyba idézték, vértanú lett)

⁵²⁸ THURY 1998. I. 512. THURZÓ 1905. 75.

⁵²⁹ THURY 1998. I. 512. LAMPE 1728. 570. KÚR 1993. 231. LOSONCI NÉVSOR (hibásan Kismezőlaki!). PUNTIGÁN 2003. 18 (hibásan Kismezőlaki!). DREL I. 1. u. Losonc. I. 1 (évszám nélkül), II (1649 körül). DREKK O.1194/4. 2 (1649).

⁵³⁰ DREL I. 1. a. 2. 788. KÚR 1993. 204. THURY 1998. II. 27 (Sámson!). VARGA 2002. 125.

⁵³¹ THURY 1998. I. 172, 252. DREL I. 1. a. 1. 1b. PATAKY 1990. 184. PATAKY 1992. 286 (hibásan Simon Miklós!).

⁵³² THURY 1998. II. 25. VARGA 2002. 215.

⁵³³ THURY 1998. I. 121. DREL I. 1. a. 1. 84, 90. TEMESVÁRY 1966. 19. TEMESVÁRY 1974. 41. THURY 1908. 107.

⁵³⁴ DREL I. 1. a. 2. 8. ZOVÁNYI 1977. 158. MAKÁR 1965. 8. LAMPE 1728. 570, 759, 767, 795, 799, 876, 882, 905, 907. THURY 1998. II. 27, 37, 41, 67, 91. VARGA 2002. 125, 133, 298 (Bodnár!).

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Miskolci Puha Pál ⁵³⁵	1579 Vác 1609 Bars; 1609 barsi esperes	? → 1568–1570 Wittenberg
Mocsai Gergely ⁵³⁶	1680 Lepsény, rektor 1680 után Barnag	1678/1679 Pápa subscr.
Mohácsi Ferenc ⁵³⁷	1674 Héreg	1666/1668 Pápa subscr.
Molnár (Molitoris) Mátyás ⁵³⁸ ifjabb? német	1624–1625 Szalónak, német rektor <i>1626 ordinandus</i> 1627–1629 Sámfalva (Hannersdorf)	?
Mosoni Gergely ⁵³⁹	<i>1640 ordinandus</i> 1640–1643 Lázi 1654–1658 Ászár	?
Mosoni Baranyai (Baronius) István ⁵⁴⁰	<i>1629 ordinandus</i> 1629 Rábaszentmihály (Vas vm.) 1632–1634 Hollós 1634 Csákányra megy 1635 Csákány	?
Mosoni S. István	• Lásd a pápai rektorok között.	

BALOGH 1902. 149–157 (Bognár!), 159, 168. DREL III. 62. e. Liszkay 69. 1, 9. THURY 1912. 4. MIKLÓS 1993. 54. HÖRCSIK 1998. 79, 97. ANTAL 1888. 438. HELLEBRANDT 1886. 792. MIKLÓS 1917. 5. Bozzay Réka mindenütt Miskolci **Bodnár** Mihályként hozza. BOZZAY–LADÁNYI 2007. 64 (302. sz.), 183 (2172. sz.), 241 (2738. sz.).

⁵³⁵ DREL I. 1. u. Újbars. 2. THURY 1998. I. 146–147, 152. Sz. Kiss egyhelyütt 1590–1614 között, máshol 1610-ig szerepelteti esperesként, de ez ütközik az egyik Gyöngyösi Gondán Istvánra vonatkozó adattal (lásd ott!). KISS 1879. 31, 234, 241. ZOVÁNYI 1977. 51. BARTHOLOMAEIDES 1817. 50. SZABÓ 1941. 136. THURY 1908. 14, 19, 20, 37, 38, 48, 52, 53, 61.

⁵³⁶ DREL III. 120. a. 4r. DREL I. 1. u. Lepsény. 1. DREKK O.353. 75.

⁵³⁷ THURY 1998. II. 27. VARGA 2002. 127.

⁵³⁸ DREL I. 1. a. 1. 132, 137, 151, 195. THURY 1998. I. 261. PATAKY 1992. 80, 96. DREKK O.353. 71 (a javított datálás szerint). IVÁNYI 1990. 305. PAYR 1924. 196, 220, 223–224.

⁵³⁹ DREL I. 1. a. 1. 379, 385, 394, 441, 480, 488, 495, 500. THURY 1998. I. 334, 342, 352, 379. TÓTH 1927. 18, 47.

⁵⁴⁰ DREL I. 1. a. 1. 240, 271, 293, 317, 319, 321, 338, 340, 353.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Mosoni Márton ⁵⁴¹	1674 Szentistván 1679?–1693 Kenese 1695–1699 Füle 1700–1710 Kenese; † 1710 Kenese	?
Mosoni Horvát Márton ⁵⁴²	1628 <i>ordinandus</i> 1628–1635 Vámos 1639–1654 Tótvázsony; 1633 tiszteletbeli presbiter	?
Mórádi / Mórági István ⁵⁴³	1650 Túr (külső–somogyi egyhm.) 1652 Mezőkomárom	?
Mumenius Dániel ⁵⁴⁴	?–1613 Kukmér	?
Mumenius Gergely ⁵⁴⁵ német, M. Dávid fia	1613 <i>ordinandus</i> 1613–1618 Baksafalva (Bocksdorf) 1623 Szentanna 1625 Baksafalva	?

⁵⁴¹ DREKK O.669. 21. DREL II. 217. a. 2. 4, 16, 21, 35, 43, 52. VARGA 2002. 123. A szentistváni lelkésznévsor dátum nélkül hozza, megjegyezvén, hogy három ízben hivataloskodott itt. DREKK O. 1194/15. 2. A kenesei inventárium szerint 1679-ben érkezett Kenesére, 21 évig szolgált ott, 1700-ban elűzték, de 1704-ben visszatért, és még 5 évig szolgált. Az évszámok alighanem hibásak. DREL I. 1. u. Nemesvámos. VI. 1. Czakó Gyula Kenesén hibásan 1679–1700 között hozza. CZAKÓ 1912. 30. DREL III. 120. a. 125r.

⁵⁴² DREL I. 1. a. 1. 162, 196, 210, 218, 270, 292, 295, 304, 338, 354, 363, 369, 377, 380, 386, 395, 420, 441. DREL III. 252. 12. c. 14. DREL III. 254. a. 1. 179. VERESS 1994b. 42. THURY 1998. I. 262, 333, 343, 352.. II. 25, 258, 262, 263. TtREL I. 8. d. 11. Veszprém. 28. DREL I. 1. u. Nemesvámos. I. 42. II. III. 3. IV. IX. 1.

⁵⁴³ FÖLDVÁRY 1898. I. 131, 182. Esetleg ő torzult Mórádi Jánossá az egyébként is pontatlan mezőkomáromi lelkésznévsorban (1686–1705). Ott egyébként egy Vázsonyi Benedek (1622–1646) és egy Dömsödi János (1646–1664) is szerepel az első két helyen, de ezen adatok igen kérdésesek. DREL I. 1. u. Mezőkomárom. I. 7. II. 1. A Dömsödiről szóló adatot éppen Mórádi adata üti, különben is gyanús, hogy a XVIII. század első felében működött egy Dömsödi János (lásd ott) Mezőföldön, lehet, hogy őt vetítette vissza a múltba a mezőkomáromi lelkésznévsor.

⁵⁴⁴ PATAKY 1992. 44, 64. PAYR 1924. 207.

⁵⁴⁵ DREL I. 1. a. 1. 5, 50, 111. THURY 1998. I. 200. PATAKY 1992. 44, 83. IVÁNYI 1990. 329. PAYR 1924. 207, 209.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Murai György ⁵⁴⁶	1630 <i>ordinandus</i> 1630 Dozmat 1632–1635 Sorokpolány 1639–1643 Nyárad	1620 Debrecen subscr.
Muraközi Szerdahelyi Balázs ⁵⁴⁷	1622 <i>ordinandus</i> 1622 Henye 1623 Monoszló 1625–1629 Kenese 1632–1635 Csetény 1635 Dudar 1639–1649 Ősi	?
Muraközi Jagonics / Eperjesi György ⁵⁴⁸	1628 Németújvár– Szentmiklós, horvát lelkész 1631–1633 Kiskomárom (város) 1633–1634 Sóskút (Sulz) 1634 Szerecsényre készül, de visszatartják 1635 Sóskút 1640 Sorokpolány → Kenese 1642 Kenese	?
Muraközi József ⁵⁴⁹ (1.)	1630-as évek ? Bars; 1630-as évek 2. fele ? barcsi esperes	?

⁵⁴⁶ DREL I. 1. a. 1. 263, 271, 293, 298, 317, 319, 321, 338, 353, 364, 368, 377, 385, 394. THURY 1998. I. 279, 333, 342. Sorokpolányi lelkészségéről Pataky nem tud, helyette Muraszombati Nagy Miklóssal kapcsolatban közöl zavaros adatokat (lásd ott). PATAKY 1992. 50. TÓTH 1927. 69. DREL I. 1. u. Nyárad. I. 1. Novák csak 1640-ből ismeri. NOVÁK 2003. 47. THURY 1908. 107.

⁵⁴⁷ DREL I. 1. a. 1. 87, 90, 105, 131, 152, 163, 210, 219, 271, 293, 309, 324, 337, 353, 363, 377, 386, 395, 420. THURY 1998. I. 269, 333, 343. TÓTH 1927. 23, 28.

⁵⁴⁸ DREL I. 1. a. 1. 163, 272, 293, 297, 305–306, 310, 318, 338, 340, 353, 378, 386. THURY 1998. I. 333, 334. LAMPE 1728. 660 (talán Szerecsény torzult nála *Beleczenre?*), 661 (itt csákányi lelkészként és esperesként említi). Ez utóbbi hibás adatot Thury is átvette. THURY 1897. 776. Pataky a németújvári horvát lelkészek között nem szerepelteti, de ide kívánczik Muraközi Márton helyére, ő pedig az Alsólendva melletti Szentmiklóstra. PATAKY 1990. 178. PATAKY 1992. 61, 76, 257. TÓTH 1927. 90. BECK 1935. 34 (Kiskomárom, 1631 körül), 66, 82.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Muraközi / Murai Draziverc Márton ⁵⁵⁰	1626 <i>ordinandus</i> 1626–1629 Szentmiklós (Alsólendva mellett) 1632 helységnév nélkül 1633–1642 , 1654–1658 Tormafölde	? → 1617 Marburg
Muraközi Máté ⁵⁵¹	1650 Varsány	?
Muraközi Mihály ⁵⁵²	1623–1629 Tápszentmiklós	?
Muraszombati Bors György ⁵⁵³	1619 <i>ordinandus</i> 1618–1619 Bedeg 1621 Gadács	?
Muraszombati Nagy Miklós ⁵⁵⁴	1634 Sorokpolány, rektor 1635 <i>ordinandus</i> 1634–1640 Becsvölgye 1643 Lengyel és Milej – csalárd, nyilvános gonosztevő 1643–1657 Milej	?
Müller / Miller Jakab ⁵⁵⁵ német	1613–1619 Rohonc; 1618 presbiter	?

⁵⁴⁹ DREL I. 1. u. Újbars. 2. KISS 1879. 31, 241. LAMPE 1728. 570 (csak vezetéknév).

⁵⁵⁰ DREL I. 1. a. 1. 137, 149, 164, 194, 211, 271, 293, 318, 339, 353, 370, 379, 386, 443, 481, 489, 502. DREKK O.969. 42r. THURY 1998. I. 261, 353, 380. Pataky mint Muraközi a németújvári Szent Miklós-templomban szolgáló horvát lelkészek közt hibásan sorolja fel, valójában az Alsólendva melletti Szentmiklóson szolgált, ahogy ott helyesen szerepelteti. Ugyanakkor külön hoz egy Drasimeritis Mártont is! PATAKY 1992. 75, 89, 91. ZOVÁNYI 1955. 345. NAGY 1974. 249 (Muraközi Dus Márton).

⁵⁵¹ THURY 1998. I. 512.

⁵⁵² DREL I. 1. a. 1. 110, 118, 141, 152, 154, 162, 194, 211. THURY 1998. I. 261. TÓTH 1927. 99 (1629).

⁵⁵³ DREL I. 1. a. 1. 43, 50, 52, 53, 62, 80. THURY 1998. I. 198, 270.

⁵⁵⁴ DREL I. 1. a. 1. 322, 325, 339 (licenciatus, qui ad ordinationem comparere debuisset), 355, 370, 378, 379, 396. THURY 1998. I. 300, 328, 333–334, 344. PATAKY 1990. 149, 172, 177. Pataky 1629 utánra, 1634 előttre teszi sorokpolányi működését, s azt írja, rektor is volt. PATAKY 1992. 225, 238, 257. Valójában 1632–1635 között Murai György volt a sorokpolányi lelkész (lásd ott), ezidőre (1634) esett Muraszombati Nagy Miklós rektorsága. DREL I. 1. u. Becsvölgye I. 3. II. 4 (1651).

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Nagy Gáspár ⁵⁵⁶	1612 előtt Köveskút 1612–1613 Veszprém 1613–1615 Szentgrót 1617–1624 Kiskomárom (vár) 1624–1627 visszavonult, Szentgróton él?; 1612–1613 veszprémi esperes 1617–1627 kiskomáromi esperes; † 1627 Szentgrót	?
Nagy László ⁵⁵⁷	1600-as évek eleje? Becsvölgye	?
Nagy Miklós ⁵⁵⁸	1655–1658 Szentiván (Szentivány, Zala vm.)	?
Nagymegyeri / Megyeri Borbély (Tonsoris) István ⁵⁵⁹	1628 <i>ordinandus</i> 1628 Kőröshegy 1630 Kazsok (külső-somogyi egyhm.)	?
Nagymegyeri János ⁵⁶⁰	1650 Farkasd	?
Nagysallói / Sallói Nagy Balázs ⁵⁶¹	1650–1655 Felsővár	?

⁵⁵⁵ DREL I. 1. a. 1. 5, 47, 50, 62. THURY 1998. I. 201, 203. PATAKY 1992. 79. PAYR 1924. 213.

⁵⁵⁶ THURY 1998. I. 122, 169, 200, 206–207, 265, 278. DREL I. 1. a. 1. 1a, 4, 12, 37, 39, 50, 56, 62, 63, 78, 110, 131, 134, 141, 146, 205. TtREL I. 8. d. 11. Veszprém. 1 (év nélkül). THURY 1893. 50. Zoványi hibásan csak 1624-ig hozza kiskomáromi esperesként, holott 1625-ben és 1626-ban az I. sz. egyházkerületi jegyzőkönyv még annak nevezi. ZOVÁNYI 1977. 316, 688. PATAKY 1992. 61, 123. Beck adatai kiegészítésre szorultak. BECK 1935. 34, 59–60, 83. IVÁNYI 1990. 325. THURY 1910a. 55.

⁵⁵⁷ PATAKY 1990. 149. PATAKY 1992. 225. DREL I. 1. u. Becsvölgye I. 3 (év nélkül), II. 4 (1566–1570 körül).

⁵⁵⁸ DREL I. 1. a. 1. 481, 489, 502. DREKK O.969. 42r. THURY 1998. I. 380. A helység a göcseji, már elpusztult Szentivány. Egyhelyütt viszont Pataky Iváncsal keveri össze. PATAKY 1990. 149. 1992. 91, 105, 120, 218, 233.

⁵⁵⁹ DREL I. 1. a. 1. 162. THURY 1998. I. 270. FÖLDVÁRY 1898. I. 134.

⁵⁶⁰ THURY 1998. I. 510.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Nagyszombati Balázs ⁵⁶²	1650 Izsa, Pat	?
Nagyszombati (Tirnavius) István ⁵⁶³	1635 <i>ordinandus</i> 1635 Rádóc 1639–1640 Ivánc	?
Nádasdi Dániel ⁵⁶⁴	1618 Csököly	?
Nárai Gáspár ⁵⁶⁵	1612 <i>ordinandus</i> 1612–1625 Csákány; 1618 presbiter	?
Nárai Péter ⁵⁶⁶ (1.)	1667 Kutas 1678–1685 Ötvös	?
Negyedi János ⁵⁶⁷	1650 Nemesoroszi 1655 Nagyod	?
Nehéz Balázs ⁵⁶⁸	1650 Ladány (Bars vm.) 1655 Nived	?
Nehéz Pál ⁵⁶⁹	1650 Kiskér 1655 Lök	?

⁵⁶¹ THURY 1998. I. 511, 528. DREL II. 25. a. 1/1. 22. 1/2. 23. DREL I. 1. a. 2. 810. KISS 1879. 416. 1656 és 1658 között Pápán subscribált egy hasonló nevű személy (*Basil. N. Sallai*), ő valószínűleg nem azonos a mi lelkészünkkel. DREKK O.353. 63 (a javított datálás szerint).

⁵⁶² THURY 1998. I. 510.

⁵⁶³ DREL I. 1. a. 1. 355, 370, 378. THURY 1998. I. 328, 333. Pataky hibásan hozza Szecsődön 1636 előtt. PATAKY 1990. 154, 170. PATAKY 1992. 120, 251, 330. A rádóci lelkész névsor nem ismeri.

⁵⁶⁴ DREL I. 1. a. 1. 51. THURY 1998. I. 199. BECK 1935. 35. SZABÓ 1929. 320.

⁵⁶⁵ THURY 1998. I. 172, 200, 203, 252–253. DREL I. 1. a. 1. 1b, 42, 47, 50, 62, 111, 119. PATAKY 1992. 47. IVÁNYI 1990. 308–309.

⁵⁶⁶ DREL I. 1. u. Ötvöskónyi. 1. DREL III. 185. 6. 4. sz. Beck adatai teljesen zavarosak: 1767–1770 között Kutason és 1778–1785 között, tehát a tényleges időnél egy évszázaddal később Ötvösön szerepelteti. BECK 1935. 35. Szabó Nyári Péterként hozza, Ötvösön hibásan 1678-ig! SZABÓ 1929. 109, 129.

⁵⁶⁷ THURY 1998. I. 512, 528. DREL II. 25. a. 1/1. 24. 1/2. 25. DREL I. 1. a. 2. 811. KISS 1879. 321.

⁵⁶⁸ THURY 1998. I. 512, 528. DREL II. 25. a. 1/1. 9. 1/2. 10. DREL I. 1. a. 2. 808. KISS 1879. 442.

⁵⁶⁹ THURY 1998. I. 512, 528. DREL II. 25. a. 1/1. 11. 1/2. 12. DREL I. 1. a. 2. 808. DREL I. 1. u. Garamlök. 1, 86. KISS 1879. 304.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Nemes Mihály ⁵⁷⁰	1621–1624 Tét 1627–1629 Milej 1632 Becsvölgye 1640 Milej	?
Nemeskéri István ⁵⁷¹	1639–1640 Csákány 1640 Sorokpolány 1643–1649 Lepsény 1654 Kenese 1656–1658 Felsőörs	?
Nemeskéri János ⁵⁷²	1618–1619 Mezőlak 1619 vacans 1621–1622 Tapolcafő	?
Nemesnépi Dániel ⁵⁷³ fia Mátyás	1609 előtt? 8 év Léva 1609 Szőlős (Alsó-, Nyitra vm. ?) 1613 Körmend 1614–1641 Komjáti; 1617–1641 komjátii esperes	?
Nemesnépi Ferenc ⁵⁷⁴	1617 <i>ordinandus</i> 1617–1618 Nyárad 1618–1619 Mezőörs 1619–1621 Mezőlak 1623 Szentbalázs	?

⁵⁷⁰ DREL I. 1. a. 1. 82, 85, 91, 110, 118, 152, 165, 196, 272, 378. THURY 1998. I. 262, 334. Pataky nem tud becsvölgyi lelkészességéről. PATAKY 1990. 172. PATAKY 1992. 238. TÓTH 1927. 100 (1621–1622).

⁵⁷¹ DREL I. 1. a. 1. 370, 378, 379, 395, 420, 442, 480, 489, 495, 501. THURY 1998. I. 333, 343, 352, 381. DREL I. 1. u. Lepsény 1 (1643). Thury és Lampe hibásan pápai esperesnek írja. THURY 1897. 776. LAMPE 1728. 661. PATAKY 1992. 47.

⁵⁷² DREL I. 1. a. 1. 42, 49, 50, 56, 62, 80, 85, 91. THURY 1998. I. 199. DREL I. 1. u. Mezőlak. 1 (hibásan írja 1621-ben is). TÓTH 1927. 51 (hibásan írja 1621-ben is), 94.

⁵⁷³ THURY 1998. I. 147, 158, 207, 336, 412, 415, 426, 430, 490. DREL I. 1. a. 1. 4, 65, 381. DREL I. 21. a. 95r. LAMPE 1728. 362–363, 569. KÚR 1993. 102, 217. HELTAI 1980. 306. ZOVÁNYI 1977. 334. PATAKY 1990. 166. PATAKY 1992. 313. PAYR 1924. 204. THURY 1904a. 50. THURY 1905a. 52–53, 83.

⁵⁷⁴ DREL I. 1. a. 1. 36, 42, 50, 56, 62, 73, 85, 106. Thury 1618 novemberében tévesen hozza Nyáradon is! THURY 1998. I. 199. DREL I. 1. u. Mezőlak. 1 (csak 1620). 1. Mezőörs. 1. Nyárad. I.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Neubert (Naybertus) Péter ⁵⁷⁵ német	1618 Németújvár–Szentjakab	?
Neuburgi Scheffler / Schöpler János ⁵⁷⁶ német	1619 <i>ordinandus</i> 1619 Hodász 1623–1629 Rábakeresztúr (Szentkereszt, Heiligenkreutz)	?
Neuburgi Richardi Mihály ⁵⁷⁷ német	1616 <i>ordinandus</i> 1616–1620 Rábakeresztúr (Szentkereszt, Heiligenkreutz); 1620 felfüggesztik	?
Néma Márton ⁵⁷⁸	1656–1658 Ivánc 1659 körül Becsvölgye	?
Német István ⁵⁷⁹	1674 Anyala	?
Német János ⁵⁸⁰	1650 Belád	?
Németi György ⁵⁸¹	1674 Szerecseny; 1674–1675 gályarab, hazaszökik	?

1. TÓTH 1927. 51 (csak 1620), 53, 69 (csak 1617). BECK 1935. 35 (csak Szentbalázson ismeri), 79. THURY 1905a. 79. NOVÁK 2003. 47.

⁵⁷⁵ DREL I. 1. a. 1. 51, 62. PATAKY 1992. 75, 84. PAYR 1924. 201. MONOK 2003. 207.

⁵⁷⁶ DREL I. 1. a. 1. 60, 111 (csak keresztneve), 119, 151, 195. THURY 1998. I. 261. PATAKY 1992. 52, 85. IVÁNYI 1990. 328. PAYR 1924. 196, 210, 217. Felavatási oklevele: THURY 1910a. 54–55.

⁵⁷⁷ DREL I. 1. a. 1. 14, 51, 62, 78. THURY 1998. I. 200. PATAKY 1992. 85. PAYR 1924. 210.

⁵⁷⁸ DREL I. 1. a. 1. 459, 481, 489, 502. DREKK O.969. 42r. THURY 1998. I. 380. PATAKY 1990. 149. PATAKY 1992. 120, 225. DREL I. 1. u. Becsvölgye I. 3. II. 4.

⁵⁷⁹ THURY 1998. II. 27 (hibásan ógyallai!). VARGA 2002. 125 (hibásan ógyallai!), 133. KÚR 1993. 231.

⁵⁸⁰ THURY 1998. I. 511.

⁵⁸¹ TÓTH 1927. 90. THURY 1998. II. 24, 53, 54. VARGA 2002. 123, 133. DREL III. 62. e. Liszky 69. 1, 9. LAMPE 1728. 812–813 (hibásan István!). THURY 1912. 4.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Németi Debreceni István ⁵⁸²	1674–1675 Nyárád 1676–1687 Lepsény 1693 Mezőörs; 1674–1675 gályarab, elszökik Erdélybe, majd haza; † 1693	1656/1658 Pápa subscr. (Steph. Németi) és/vagy 1657 Sárospatak subscr. (Steph. Nemethi) → Gyöngyös, rektor? – vagy 1672 vagy 1673 Sárospatak subscr. (Steph. Debreczeni)
Németi Mihály ⁵⁸³	1613 <i>ordinandus</i> 1613–1625 Felpéc 1625 felfüggesztik 1626 Ászárra rendelik; nem megy 1627–1629 Csesznek	1610 Debrecen subscr.
Németújvári / Újvári Lusajkovics András ⁵⁸⁴ N. L. Dávid gyalogoskapitány fia	1641 <i>ordinandus</i> 1641 Veszprém, Gál Imre segítségére 1642–1645 Alsóörs 1649–1655 Köveskút; † 1656 előtt	?
Novai Síró Ferenc ⁵⁸⁵	1568–1569 Sopron XVI. sz. vége Komárom	?
Nógrádi Ferenc ⁵⁸⁶	1657 után Komárom, rektor 1666 Losonc	1654 Sárospatak subscr. → 1657 Keresztúr, rektor → Komárom, rektor

⁵⁸² DREL III. 120. a. 1v, 2v, 3r. DREL II. 217. a. 2. 3. DREL I. 1. u. Lepsény. 1. Mezőörs. 1. Nyárád. I. 2. II. 2. TÓTH 1927. 53, 69. Novák nem ismeri. NOVÁK 2003. 47. THURY 1998. II. 24, 53, 54, 191, 257. HÖRCSIK 1998. 92, 115, 117. DREKK O.353. 66 (a javított datálás szerint). VARGA 2002. 45. DREL III. 62. e. Liskay 69. 1, 9. LAMPE 1728. 812–813. THURY 1912. 4. THURY 1897. 809. HUDI 2002. 322.

⁵⁸³ DREL I. 1. a. 1. 5, 43, 50, 52, 56, 57, 58, 62, 78, 81, 91, 105, 131, 139, 152, 162, 166, 194, 219. THURY 1998. I. 199, 261. TÓTH 1927. 22, 32. DREL I. 1. u. Bakonyszentkirály–Csesznek. I. 1. THURY 1908. 103. HÖRCSIK 1998. 92.

⁵⁸⁴ DREL I. 1. a. 1. 383, 386, 395, 422, 443, 460. DREKK O.969. 42r. TtREL I. 8. d. 11. Veszprém. 1, 53 (1641–1642). DREL III. 254. a. 1. 204, 479. THURY 1893. 70 (1641–1642). THURY 1998. I. 337, 343, 353. PATAKY 1992. 63. LICHTNECKERT 1996. 122–123.

⁵⁸⁵ THURY 1889a. 19. PAYR 1924. 9, 522.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Nógrádi Balog István ⁵⁸⁷	1653–1655 Komárom, 2. lelkész; 1670-es évek? komáromi esperes	? → 1648 Franeker (Steph. Baloch Nogradi) → 1648 Leiden (Steph. Balegh) → 1650 Groningen (Steph. Balogh Nogradinus)
Nógrádi János ⁵⁸⁸	1660-as évek? Szokolya	1666 Debrecen subscr. → 1666 Sárospatak subscr. → 1669 Debrecen subscr. (altera vice) ?
Olgyai János ⁵⁸⁹	1650 Bagota	?
Oroszi P. Dániel ⁵⁹⁰ (1.)	1650 Szentpéter (komáromi egyhm.)	?
Oroszi István ⁵⁹¹ (1.)	1669 Nagymaros; 1669 palánki esperes	1660 Debrecen subscr. → 1662 Munkács, rektor?
Oroszi János ⁵⁹² (1.)	1654 Bagota 1662 Garamkissalló 1674 Lábatlan	1641 Szatmár → 1646 Debrecen subscr.
Oroszi Máté ⁵⁹³	1650 Nagymaros	?

⁵⁸⁶ LAMPE 1728. 570. LOSONCI NÉVSOR. PUNTI GÁN 2003. 18. DREL I. 1. u. Losonc. I. 1 (évszám nélkül), II (1656–1669). DREKK O.1194/4. 2. HÖRCSIK 1998. 87.

⁵⁸⁷ DREL I. 1. a. 1. 450, 761. FÖLDVÁRY 1903a. 448. THURY 1998. I. 369, 528, 531. CSÉMY 2000. 280. KÚR 1993. 178. HELLEBRANDT 1886. 607. ANTAL 1888. 438. MIKLÓS 1917. 4. BOZZAY–LADÁNYI 2007. 61 (266. sz.), 182 (2160. sz.), 239 (2718. sz.). MIKLÓS 1993. 45. Nevét Szinnyei tévesen oldja fel Nógrádi B(ajomi) Istvánnak. SZINNYEI 1891–1914. IX. 1080.

⁵⁸⁸ DREL I. 1. u. Szokolya. 1 (év nélkül). DREL II. 26. j. 4. 1. MAKÁR 1965. 18, 19. Az évek szorossága miatt kérdéses, hogy a kollégiumi adatok rá vonatkoznak-e. THURY 1908. 137, 139. HÖRCSIK 1998. 106.

⁵⁸⁹ THURY 1998. I. 510.

⁵⁹⁰ THURY 1998. I. 510.

⁵⁹¹ ZOVÁNYI 1977. 158. Miklós Dezső a Kocsi Csörgő Bálint írásában szereplő *senioratus Marusiensis* kifejezést hibásan **morvai** egyházmegyének fordítja! MIKLÓS 1993. 54, 115. THURY 1908. 132.

⁵⁹² DREL I. 1. a. 2. 781. KÚR 1993. 198. DREL II. 25. a. 1/1. 42. 1/2. 35v. DREL I. 1. u. Garamsalló. 1. KISS 1879. 373. THURY 1998. II. 28 (hibásan István!). VARGA 2002. 127. GERECSEI 2000. 21, 64 (Oroszki!). BURA 1994. 30. THURY 1908. 118.

⁵⁹³ THURY 1998. I. 512.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Oroszi Pál ⁵⁹⁴	1674 Vid ? (Komárom vm.)	?
Oroszi Tamás ⁵⁹⁵ (1.)	1650 Naszály	?
Oroszi Tamás ⁵⁹⁶ (2.)	1650–1655 Nagykálna	?
Osvald Balázs ⁵⁹⁷	1670–1684 Szap, Nyárad	?
Otho György ⁵⁹⁸ Eslingensis	1623 <i>ordinandus</i> 1623 Szalónak	?
Óbudai Gergely ⁵⁹⁹	1654 Marcelháza	?
Óvári Péter ⁶⁰⁰	1674–1698 után Velemér	1656/1658 Pápa subscr.
Örsi / Mezőörsi Márton ⁶⁰¹	1642 <i>ordinandus</i> 1642–1643 Csesznek 1649 Mór; † 1649	?
Örsi Husz (Huss) Péter ⁶⁰² * 1649 körül	1671 Győr, rektor; elűzik, Mezőörsre menekül 1680 Tata, rektor 1687–1698 Fehérvárcsurgó	1668/1669 Pápa subscr. (Petr. Örsi)
Őri Pati Ferenc ⁶⁰³	1618–1624 Felsőőr	?

⁵⁹⁴ THURY 1998. II. 28 (Tejed. Alighanem téves olvasat.) VARGA 2002. 127. Az ő nyomán Szabó Előd is Vidnek oldja fel. SZABÓ 2004. 128, 133. Valószínűleg a Komárom vármegyei Vid(a)házáról van szó. CSÁNKI 1890–1904. III. 518. Így a helyszín kérdéses maradt.

⁵⁹⁵ THURY 1998. I. 510.

⁵⁹⁶ THURY 1998. I. 512, 528. DREL II. 25. a. 1/1. 10. 1/2. 11. DREL I. 1. a. 2. 808. DREL I. 1. u. Kiskálna–Nagykálna. 1. KISS 1879. 273.

⁵⁹⁷ DREKK O.794/146. 2–5. VÉGH 1997. 175. VÉGH 2001. 80–82, 88, 116. KÚR 1993. 165.

⁵⁹⁸ DREL I. 1. a. 1. 104, 111. PATAKY 1992. 95. PAYR 1924. 195, 214, 223.

⁵⁹⁹ DREL I. 1. a. 2. 787. KÚR 1993. 203.

⁶⁰⁰ PATAKY 1990. 184. PATAKY 1992. 286. DREKK O.353. 66 (a javított datálás szerint).

⁶⁰¹ DREL I. 1. a. 1. 387, 391, 394, 421. THURY 1998. I. 342. TÓTH 1927. 22. DREL I. 1. u. Bakonyszentkirály–Csesznek. I. 1.

⁶⁰² MOKOS 1903. 141. THURY 1903a. 13. JAKUS 1977. 12. JAKUS 1994. 54 (Orsi!). THURY 1885. 6, 15, 43. THURY 1998. II. 263. DREL II. 217. a. 2. 21, 29. DREKK O.353. 71 (a javított datálás szerint). RÁTH 1863–1865. 66.

⁶⁰³ DREL I. 1. a. 1. 51, 62, 106. THURY 1998. I. 201. Pataky Páti/Páty Ferencként szerepelteti. PATAKY 1990. 156 (1612 körül!). PATAKY 1992. 193 (1618 előtt–1620!). IVÁNYI 1990. 323 (Eorinus Pachy). Gueth csak 1620-ból ismeri. GUETH 1873. 11. PAYR 1924. 226.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Óri Jakab ⁶⁰⁴	1646 <i>ordinandus</i> 1646 Inke 1647–1658 Csurgó	?
Óri Márton ⁶⁰⁵	1660-as évek? Takácsi	?
Órségi Ferenc ⁶⁰⁶	1650 Apácaszakállas	?
Paksi Ábrahám ⁶⁰⁷	1671 körül Galambok	?
Paksi István ⁶⁰⁸ (1.)	1622 <i>ordinandus</i> 1621–1623 Szentlőrinc 1623 vizsály, elmegy 1623 Szentlőrinc 1624 Bödöge 1626 Felsőörs → Szentgrót 1626–1628 Szentgrót 1629–1634 Kiskomárom (vár) 1634 Kecskemétre ajánlják 1640 Alsóörs 1642–1643 Kup; 1633 presbiter	?
Paksi István ⁶⁰⁹ (2.)	1654 Pat, Izsa	?

⁶⁰⁴ DREL I. 1. a. 1. 406, 410, 481, 490, 502. DREL III. 205. a. 1. 67. THURY 1897. 47 (hibásan Eősi!). THURY 1998. I. 381. SZABÓ 1929. 47 (Csurgó 1657). BECK 1935. 36.

⁶⁰⁵ TÓTH 1927. 92 (évszám nélkül). DREL I. 1. u. Takácsi. I. 1. V. 4. DREKK O.977. III. c. 6. 3.

⁶⁰⁶ A helység Lampénál Ret–Kös–Szakalás néven szerepel, melyet Thury Rétközsakállas néven ad vissza. LAMPE 1728. 565. THURY 1998. I. 509. Ilyen nevű helység azonban nem létezett. Talán a *Felsőszakállas* nevet olvasta félre, ami Apácaszakállas korábbi neve volt.

⁶⁰⁷ PATAKY 1990. 159. PATAKY 1992. 261. SZABÓ 1929. 31 (év nélkül). BECK 1935. 36.

⁶⁰⁸ DREL I. 1. a. 1. 85, 87, 91, 108, 110, 118, 139, 141, 152, 163, 211, 220, 272, 273, 293, 295, 298, 310, 313, 338, 378, 385, 394. DREL III. 205. a. 1. 13, 39, 40. THURY 1998. I. 246, 280, 296, 311–313, 333, 342. Pataky az 1626-os adatban Felsőörs helyett Felsőórt olvasott! PATAKY 1990. 156. PATAKY 1992. 61, 88, 123, 192. THURY 1897. 31. BECK 1935. 36 (csak a kiskomáromi adatot ismeri), 37 (Paxi néven hoz egy szentgróti adatot 1627-ből), 61, 63, 82, 83. TÓTH 1927. 38, 46. PAYR 1924. 176. LICHTNECKERT 1996. 122. DREL I. 1. u. Kup. 1.

⁶⁰⁹ DREL I. 1. a. 2. 786. KÚR 1993. 202.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Palánki János ⁶¹⁰	1654, 1655 <i>ordinandus</i> 1654–1655 Jenő 1656 Csór 1657–1658 Mezőszentgyörgy 1692 Losonc	1652 Debrecen subscr.
Pamotyai/Pomotyai János ⁶¹¹	1654–1658 Kajár; 1657 presbiter	1644 Sárospatak subscr. (Joh. Pomolyai !)
Pancsó István ⁶¹²	1670–1674 ? Kadarkút	?
Pap Ferenc ⁶¹³ (1.)	1658–1680 Szomajom	?
Patai György ⁶¹⁴ (1.)	1650 Hetény	1636 Debrecen subscr.
Patai István	• Lásd a pápai lelkészek között.	
Pataki ? ⁶¹⁵	1654 Szentpéter (komáromi egyhm.)	?
Patonai Benedek ⁶¹⁶ (1.)	1627 Mezőlak	?
Patonai Benedek ⁶¹⁷ (2.)	1674 Csilizradvány; 1674 elítélik, aláírja a térítvényt, állásáról lemond	1649/1652 Pápa subscr. (Bened. P. Patonai)

⁶¹⁰ DREL I. 1. a. 1. 442, 443, 450, 480, 490, 501. THURY 1998. I. 352, 353, 369, 381. PUNTI GÁN 2003. 18 (Drégelypaláni!). THURY 1908. 121. 1656-ban Sárospatakon is subscribál egy hasonló nevű személy (*Joh. T. Palanki*), de ez nyilván nem azonos a mi lelkészünkkel. HÖRCSIK 1998. 89.

⁶¹¹ DREL I. 1. a. 1. 442, 480, 489 501 (*absens ob Turcam tyrannidem*). THURY 1998. I. 351 (hibásan Márton), 352, 380. HÖRCSIK 1998. 75.

⁶¹² DREL I. 1. u. Kadarkút. 1. BECK 1935. 36. SZABÓ 1929. 302.

⁶¹³ DREL I. 1. u. Szomajom (Kaposfő). I. 1. II. 1. BECK 1935. 36. SZABÓ 1929. 345.

⁶¹⁴ THURY 1998. I. 510. THURY 1908. 114.

⁶¹⁵ DREL I. 1. a. 2. 781. KÚR 1993. 198.

⁶¹⁶ DREL I. 21. a. 72r. DREL I. 1. u. Mezőlak. 1. TÓTH 1927. 51. THURY 1904a. 60. THURY 1905a. 86.

⁶¹⁷ THURY 1998. II. 28, 41. DREL III. 62. e. Liskay 69. 1, 9. THURY 1912. 4. KÚR 1993. 232. DREKK O.353. 61 (a javított datálás szerint).

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Patonai Lőrinc ⁶¹⁸	1627–1628 Kiskomárom (vár) 1632 Táp	?
Patyi / Pátyi Mihály ⁶¹⁹	1674–1690 Henye	?
Pálházi Gönc Miklós ⁶²⁰ * Pálháza (Zala vm.)	1601 Sárvár, rektor <i>1607 felavattatott</i> 1607–1608 Hegyfalu 1608–1610 Érsekújvár 1610–1613 Léva 1613–1616 Szered 1616–1619 Győr (Pataháza, a reformátusok lelkésze is); 1613–1619 dunáninneni evangélikus püspök; † 1619	?
Pályi Dániel ⁶²¹	1674 Tósok	1638 Debrecen subscr. ? (Daniel Pályius)
Pápai Gergely ⁶²²	1618–1619 Kenyeri 1622–1623 Hahót 1627 Söjtör 1628 helységnév nélkül (Söjtör?)	?
Pápai Dávid Imre ⁶²³	<i>1646 ordinandus</i> 1646–1658 Óriszentpéter; 1649–1656 alesperes	?

⁶¹⁸ DREL I. 1. a. 1. 151, 163, 271. DREL III. 205. a. 1. 12, 39. THURY 1998. I. 371. Pataky és Thury zavarosan tesz különbséget Patonai várbeli és Deáki Dániel (lásd ott is) városi lelkészsége között. PATAKY 1992. 61. THURY 1897. 31. BECK 1935. 37, 61. TÓTH 1927. 97.

⁶¹⁹ THURY 1998. II. 25. VARGA 2002. 123. Thury szerint 1660 körül egy Pátyi Mihály volt a henyei lelkész, majd ennek hasonnevű fia 1690-ben. Valamikor Köveskálón is említi, dátum nélkül. THURY 1889b. 113, 116–118, 121.

⁶²⁰ PAYR 1924. 366–367. PATAKY 1985. 32–34, 315, 330. ZOVÁNYI 1977. 453.

⁶²¹ THURY 1998. II. 25 (hibásan Soly!). VARGA 2002. 123. THURY 1908. 115.

⁶²² DREL I. 1. a. 1. 42, 49, 56, 91, 106, 164. THURY 1998. I. 199. PATAKY 1992. 52, 81. TÓTH 1927. 41. BECK 1935. 37 (csak a hahóti adat), 55, 80.

⁶²³ DREL I. 1. a. 1. 406, 421, 443, 459, 481, 489, 502. DREKK O.969. 42r. THURY 1998. I. 347, 353, 363, 380 (hibásan Dániel Imre!). Pataky személyét kettéválasztja Pápai Dávid Imrere és

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Pápai Csapó István ⁶²⁴	1646 Noszlop, Győri Péter helyettese 1649 Dudar, Nána 1654–1657 Dudar	?
Pápai János ⁶²⁵ (1.)	1646 <i>ordinandus</i> 1646 Nárái 1654 Nyárad 1656 helységnév nélkül → Köveskút 1656–1658 Köveskút	? → 1639–1643 Leiden
Pápai Kulcsár János ⁶²⁶	1611 Vág ? 1623–1623 Pápa , várlelkész? 1625 helységnév nélkül ? 1627–1628 Nemesdéd 1628 Kisgörbő 1630 Magasi ? 1633 helységnév nélkül 1634–1636 Sámson	? Pápa subscr. (Jo. Pápaj)
Pápai Nyikos János	• Lásd a pápai rektorok között.	
Pápai Mihály ⁶²⁷ (1.)	1629 Tápszentmiklós; 1629 presbiter	? Pápa subscr. (Mich. M. Pápaj)

Dániel Imrére! PATAKY 1990. 174–175. PATAKY 1992. 377. Franekerben is tanul egy Pápai Imre 1645-ben, Lediemben pedig 1645–1647 között, de ez ütközik adatunkkal. HELLEBRANDT 1886. 606. ANTAL 1888. 438.

⁶²⁴ DREL I. 1. a. 1. 406, 422, 441, 461, 480, 488, 495, 500. THURY 1998. I. 352, 379. TÓTH 1927. 28.

⁶²⁵ DREL I. 1. a. 1. 406, 441, 459, 460, 481, 488, 502. THURY 1998. I. 351, 380. NOVÁK 2003. 47. ANTAL 1888. 438.

⁶²⁶ Vágon és Magasin evangélikus gyülekezetek voltak, kérdéses, hogy valóban a mi vizsgált személyünk szolgált-e ott. Kisgörbő 1631-től lett evangélikus, a többi állomáshely egyértelműen református. Ezeknek nyilván ugyanaz a személy volt a lelkésze. DREL I. 1. a. 1. 152, 164, 294, 339, 346, 355, 367. THURY 1998. I. 322. PATAKY 1992. 58. PAYR 1924. 93, 331, 454 (nagygörbői lelkésznek írja!), 657, 673. Kérdéses az is, vajon ő-e a pápai vár lelkésze, akinek személye amúgy is bizonytalan. IVÁNYI 1990. 249, 315–317. Beck két személynek veszi. BECK 1935. 37, 78. Az I. sz. kollégiumi törvény- és anyakönyv névsora subscribálását az 1590-es évekre teszi, de ez a legkorábbi rész valószínűleg helytelenül datált. DREKK O.353. 58.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Pápai Mihály ⁶²⁸ (2.)	1674 Hajmáskér	1656/1658 Pápa (Mich. S. Pápai) → 1657 Debrecen subscr. – vagy 1666/1668 Pápa subscr. (Mich. Pápai) → 1670 Debrecen subscr.
Pápai Horvát Mihály ⁶²⁹	1656 <i>candidatus,</i> <i>ordinandus</i> 1655–1658 Takácsi	1654 Sárospatak subscr. ? (Mich. Horvát de Szemere)
Pápai Sal / Sall Mihály ⁶³⁰	1648 <i>ordinandus</i> 1648–1654 Takácsi 1655–1658 ? Táp ?–1693 előtt Táp; 1656 presbiter; † 1684 Táp	?
Pápai Pál ⁶³¹ (1.)	1678–1681 ? Felegres	1656/1658 Pápa subscr.
Pásztói Márton ⁶³²	1623 Kapoly 1625–1632 (Mernye)- szentmiklós	?

⁶²⁷ DREL I. 1. a. 1. 209. THURY 1998. I. 267. TÓTH 1927. 99. Az I. sz. kollégiumi törvény- és anyakönyv névsora 1600-ra teszi, de ez a legkorábbi rész valószínűleg helytelenül datált. DREKK O.353. 58.

⁶²⁸ THURY 1998. II. 25. VARGA 2002. 123. DREKK O.353. 63, 66, 71 (a javított datálás szerint). THURY 1908. 125, 141.

⁶²⁹ DREL I. 1. a. 1. 461, 480, 482, 488, 491, 495, 500. THURY 1998. I. 379. TÓTH 1927. 92. DREKK O.977. III. c. 6. 3. HÖRCSIK 1998. 173.

⁶³⁰ DREL I. 1. a. 1. 416, 423, 441, 461, 480, 482, 488, 495, 500. THURY 1998. I. 351, 379. TÓTH 1925. 11. TÓTH 1927. 92, 97. DREKK O.977. III. c. 6. 3.

⁶³¹ DREL I. 1. u. Sáregres. 1. DREKK O.353. 64 (a javított datálás szerint).

⁶³² DREL I. 1. a. 1. 106, 131 (hibásan Pásztori!), 290. Pataky hibásan az Alsólendva melletti Szentmiklóssal azonosítja, holott az egyházkerületi jegyzőkönyv a kiskomári egyházmegyében tünteti fel. PATAKY 1992. 89. Beck a nevet (Pazthohi) félreolvassa Bertótira (Berthoti)! BECK 1935. 16, 72–73.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Pelsőci András ⁶³³	1631 <i>ordinandus</i> 1631–1634 Tapsony, Vése 1634 Somodorra rendelik 1635–1636 Tapsony 1640 Nemesvid 1643 helységnév nélkül	?
Penc János ⁶³⁴	1650 Peszek	?
Perlaki Köncöl Márk ⁶³⁵	1630 <i>ordinandus</i> 1630–1651 Kajár 1651 elküldik 1654 Polgárdi; 1633 tiszteletbeli presbiter 1639, 1643 presbiter 1649 alesperes Fűzfő alatt	?
Perlaki Márton ⁶³⁶ (1.)	1612–1616 Vízlendvaszentgyörgy; 1612–1616 vízlendvai esperes; † 1616	?
Perlaki Köncöl Márton ⁶³⁷	1645–1655 ? Léva; 1641–1662 barsi esperes	?
Perniavel Mihály ⁶³⁸	1618–1623 Szentbenedek (Vas vm.)	?

⁶³³ DREL I. 1. a. 1. 267, 294, 339, 346, 348, 349, 355, 366, 378, 396. THURY 1998. I. 321, 324, 326, 334, 344. Beck hibásan hoz egy Pelsőci Jánost is 1634-ben Somodoron! BECK 1935. 37, 75, 78, 81.

⁶³⁴ THURY 1998. I. 512.

⁶³⁵ DREL I. 1. a. 1. 263, 270, 292, 295, 304, 307, 317, 338, 354, 363, 366, 369, 377, 386, 395, 420, 421, 442. THURY 1998. I. 279, 296, 329, 333, 343, 347, 350, 352.

⁶³⁶ THURY 1998. I. 122, 169, 197, 265. DREL I. 1. a. 1. 1a, 11, 15, 205. PATAKY 1990. 185. PATAKY 1992. 101, 413. ZOVÁNYI 1977. 690. Lampe hibásan barsi esperesként emlegeti (Perlaki Köncöl Mártonnal keveri össze). LAMPE 1728. 660. PAYR 1924. 260.

⁶³⁷ DREL I. 1. a. 1. 381. a. 2. 12, 807. DREL II. 25. a. 1/1. 6. 1/2. 6. THURY 1998. I. 336, 505–506, 511, 513, 521, 527. LAMPE 1728. 570. CSÉMY 2000. 175. KÚR 1993. 40, 87–88, 130, 133. Sz. Kiss 1645–1668 között szerepelteti esperesként. KISS 1879. 31, 295. A lévai lelkésznévsor 1655-ig hozza, de tovább is lehetett (lásd Ceglédi Pétert!). DREL I. 1. u. Léva. I. 148. KÚR 1932. 112. ZOVÁNYI 1977. 51.

⁶³⁸ DREL I. 1. a. 1. 51, 62, 106. Thury Permavisnak írja. THURY 1998. I. 202. PATAKY 1992. 81.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Perócsényi János ⁶³⁹	1650 Helemba	?
Petrasecs Dénes ⁶⁴⁰ német	1629 Szentelek (Stegersbach)	?
Pécselyi Király (Regius) Imre ⁶⁴¹ fia Mihály	1608?–1609, 1612–1615 Komárom, rektor 1615–1621 Komárom 1622–1640 körül Érsekújvár; 1617–1619 komáromi alesperes 1622 komjáti alesperes; † 1640 körül	Somorja → ? Pápa → komáromi rektor → 1609–1611 Heidelberg → komáromi rektor
Pécsi János ⁶⁴²	1615 Szokolya	?
Polányi János ⁶⁴³	1680–1684 Szomajom	?
Polányi Péter ⁶⁴⁴	1666–1670 ? Kadarkút	?
Pomperics Mihály ⁶⁴⁵	1618 Németújvár– Szentmiklós 1618–1619 Csém (Schandorf); 1618 presbiter	?
Ragyel János ⁶⁴⁶	1674 Gönyű	?

⁶³⁹ THURY 1998. I. 512.

⁶⁴⁰ DREL I. 1. a. 1. 195. THURY 1998. I. 261. PATAKY 1992. 84.

⁶⁴¹ Zoványi és Szinnyei 1606–1609 között, valamint 1611-től szerepelteti komáromi rektorként. ZOVÁNYI 1977. 465–466. SZINNYEI 1891–1914. X. 681–682. Az első időszak azonban ütközik a Laskói Jánosra vonatkozó 1607-es adattal (lásd ott!), a második pedig azzal a ténnyel, hogy 1611–1612 között Kanizsai Pálfi János volt a komáromi rektor. Jakus szerint 1605-től Komáromban tanult, majd 1608-ban tatai, utána 1609-ben komáromi rektor volt. JAKUS 1977. 5, 34. JAKUS 1994. 52. A tatai rektorságot más adat nem erősíti. DREL I. 21. a. 91v, 96r, 98v. THURY 1889a. 22, 26. THURY 1998. I. 147, 157–158, 251, 268, 338, 339, 340, 405, 406, 415, 489, 490. DREL I. 1. a. 1. 4, 12, 36, 55, 65. PAYR 1924. 523. LAMPE 1728. 569, 572. KÚR 1993. 131, 160, 171–172, 217. THURY 1904a. 46–47, 52–53. THURY 1905a. 52, 81–84. KISFALUDY 1909. 451. PATAKY 1985. 29. FABÓ 1869. 131. NAGY 2000. 22. SZEREMLEI 1862. 562. HELTAI 1980. 310–311.

⁶⁴² DREL I. 1. u. Szokolya. 1. MAKÁR 1965. 18–19. DREKK O.1194/4. 9. DREL II. 26. j. 1, 13.

⁶⁴³ DREL I. 1. u. Szomajom (Kaposfő). I. 1. II. 1. BECK 1935. 37. SZABÓ 1929. 345.

⁶⁴⁴ DREL I. 1. u. Kadarkút. 1. BECK 1935. 38. SZABÓ 1929. 302.

⁶⁴⁵ DREL I. 1. a. 1. 42, 47, 48, 50, 62. THURY 1998. I. 201, 203. PATAKY 1992. 49, 55, 76. IVÁNYI 1990. 340 (vezetéknév és évszám nélkül). PAYR 1924. 202, 208, 211.

⁶⁴⁶ VARGA 2002. 63.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Rakicsáni / Rakicsányi János ⁶⁴⁷	1652 <i>ordinandus</i> 1652–1654 Marttyánc 1654–1658 Sorokpolány 1670 előtt–1671/1673 Körmend 1674 Pozsonyba idézik, nem megy el 1675–1688 a körmendi vár lelkésze; elűzik	? Pápa subscr. → 1647 Sárospatak subscr. (Joh. L. Rakiczanyi) → Ungvár, rektor
Rakonovius Mihály ⁶⁴⁸	1627 Noszlop 1628–1629 Nóráp	?
Ráckevei István ⁶⁴⁹ (1.)	1674 Füzesgyarmat	1657 Sárospatak subscr. → mádi rektor – vagy 1660 Debrecen subscr. → pataji rektor
Ráckevei István ⁶⁵⁰ (2.)	1678 Mihályháza 1698 Kup	Talán a Ráckevei István (1.)-nél felsoroltak valamelyike.
Ráckevei István ⁶⁵¹ (3.)	1662–1698 Fegyvernek	Talán a Ráckevei István (1.)-nél felsoroltak valamelyike.

⁶⁴⁷ DREL I. 1. a. 1. 443, 459, 481, 488, 502. DREKK O.969. 42r. THURY 1998. I. 351, 353, 356, 357, 380. II. 26. VARGA 2002. 45. PATAKY 1990. 166, 178. PATAKY 1992. 36, 69, 257, 304–305, 313. PAYR 1924. 265. A mocsai lelkész névsor 1686 előtt Lepsényi Gergelyt szerepelteti körmendi lelkészként (lásd ott!). Lehetséges, hogy a vallásszabadság részleges visszaállítása után már tényleg nem Rakicsáni, hanem Lepsényi lett a várlelkész. Az I. sz. kollégiumi törvény- és anyakönyv névsora az 1620-as évekre teszi, de ez a legkorábbi rész valószínűleg helytelenül datált. DREKK O.353. 59. HÖRCSIK 1998. 78.

⁶⁴⁸ DREL I. 1. a. 1. 148, 155, 162, 194, 211, 219. THURY 1998. I. 261. TÓTH 1927. 65, 67.

⁶⁴⁹ THURY 1998. II. 26. VARGA 2002. 125. HÖRCSIK 1998. 92. THURY 1908. 130.

⁶⁵⁰ VARJU 1999. 152. TÓTH 1927. 54. HUDI 2002. 293. DREL I. 1. u. Mihályháza. I. 1, 2, 55. II. 2. DREKK O.794/267. 2 (év nélkül).

⁶⁵¹ DREL II. 25. a. 1/1. 50. 1/2. 36v. DREL II. 25. a. 2. 5, 7, 12, 17, 23, 42, 53. THURY 1998. II. 254. Az alsófegyverneki lelkész névsor záró dátuma módosítva. DREL I. 1. u. Alsófegyvernek. 1, 68. KISS 1879. 261–263.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Ráckevei István ⁶⁵² (4.)	1670–1691 Győröd 1702–1712 Garamkissalló (öreg, gyenge) 1712 Szentpéter 1712–1713 Perócsény; 1714 avatás ? 1712–1713 egyházmegyei jegyző	Talán a Ráckevei István (1.)-nél felsoroltak valamelyike.
Ráckevei János ⁶⁵³ (1.)	1655 <i>ordinandus</i> 1655–1656 Mezőszentgyörgy 1657–1658 Papkeszi 1674 Berhida	?
Rádóci Péter ⁶⁵⁴	1674 előtt–1690 Hollós, de szinte végig bujdosik 1690 gályára hurcolják, 1692-ben még nem tudják, hol van	?
Rákos Ferenc ⁶⁵⁵	1641 <i>ordinandus a (belső-)</i> <i>somogyi egyházmegyébe</i> 1643, 1646 helységnév nélkül 1655 Rinyaszentkirály 1656 Rinyaújlak	?
Rákos János ⁶⁵⁶	1632 helységnév nélkül (németújvári egyhm.)	?
Rákosi Ferenc ⁶⁵⁷	1656 Somogyudvarhely	?

⁶⁵² KISS 1879. 374, 443. DREL I. 1. u. Garamsalló. 1. DREL II. 25. a. 2. 11, 16, 18, 89, 94. DREL II. 25. a. 1/1. 90. DREL I. 1. a. 2. 43, 50, 102, 115, 841. THURY 1998. II. 254, 306, 307. THURY 1903a. 19.

⁶⁵³ DREL I. 1. a. 1. 450, 480, 489, 501. THURY 1998. I. 369, 380. II. 26. VARGA 2002. 215 (Ráczkői!).

⁶⁵⁴ PATAKY 1990. 160. PATAKY 1992. 341. THURY 1998. II. 240.

⁶⁵⁵ DREL I. 1. a. 1. 383, 396, 406, 481. DREL III. 205. a. 1. 138. THURY 1897. 48. THURY 1998. I. 337, 344. Beck már 1640-ben hozza Rinyaszentkirályon. BECK 1935. 38, 66 (hibásan Rákosinak nevezi). SZABÓ 1929. 168 (Rinyaszentkirályon hibásan 1643!).

⁶⁵⁶ DREL I. 1. a. 1. 271.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Rátkai György ⁶⁵⁸ (1.)	?–1609 Deáki 1609–1615 Nagyszombat (1609 végén kiűzik, majd visszatérhet) 1615–1625 Léva; 1619–1625 barsi esperes	?
Rátkai György ⁶⁵⁹ (2.)	1654–1656 Szentlőrinc 1656–1665 Kiskomárom (vár) 1665 körül Körmeny; 1656–1665 kiskomáromi esperes	1646 Debrecen subscr. → 1649 Sárospatak subscr. (Georg. P. Rátkai) → ? lelkész
Rátkai Imre ⁶⁶⁰	1674 Tabajd ? (Komárom vm.)	1656/1658 Pápa subscr. (Em. P. Rátkai)
Reyter Egyed ⁶⁶¹	1593–1614 Németszentmihály (Petersdorf); felfüggesztik	?

⁶⁵⁷ DREL I. 1. a. 1. 481. Beck összekeveri Rákos Ferencsel, és ezt az adatot is nála sorolja fel. BECK 1935. 38.

⁶⁵⁸ THURY 1998. I. 143–146, 412, 416–417, 427, 430, 490. KÚR 1993. 98. ZOVÁNYI 1977. 51. Sz. Kiss esperesi névsorában nem is szerepel. KISS 1879. 31.

⁶⁵⁹ DREL I. 1. a. 1. 443, 459, 481, 482, 490, 502. DREL III. 205. a. 1. 67, 107, 109, 110, 132, 163. DREKK O.969. 42r. THURY 1998. I. 353, 379, 381, 393. PATAKY 1990. 166. PATAKY 1992. 61, 88, 313. BECK 1935. 38 (csak a kiskomáromi adatot ismeri), 66. THURY 1897. 31, 47. THURY 1908. 118. HÖRCSIK 1998. 81. Zoványi még kiskomáromi esperesnek mondja, de 1656-os beiktatásakor az I. sz. egyházkerületi jegyzőkönyv már **somogyinak** nevezi. ZOVÁNYI 1977. 316. Véleményünk szerint Kiskomárom és környékének 1664-es pusztulása után a korábbi kiskomáromi egyházmegye megmaradt gyülekezetei kaposi néven szervezkedtek tovább, miután a területi súlypont Kaposvár felé tolódott. Ezt elszórtan már ekkor nevezhették somogyinak. 1732-ben még külön létezett a kaposi, gyöngyösmelléki és szigetvári egyházmegye, ezután nem sokkal olvadhatott össze belsősomogyi néven. Zoványinak azon állítása tehát, miszerint a kaposi egyházmegye 1732-re beleolvadt a (belső)somogyiba, nem állja meg a helyét. Rátkait Kocsi Csörgő Bálint is kiskomáromi esperesnek mondja. THURY 1998. II. 341, 342. ZOVÁNYI 1977. 293. MIKLÓS 1993. 41.

⁶⁶⁰ THURY 1998. II. 28 (Tabánk, a tatai egyházmegyében. Téves olvasat.) Varga a *Tabard* alakot Tabajdnak olvasta, ezt vette át Szabó is. VARGA 2002. 127. SZABÓ 2004. 128, 133. Tabajd azonban Fejér vármegyében van, meglehetősen távol Komárom vármegyétől, így a helyszín kérdéses maradt. DREKK O.353. 67 (a javított datálás szerint).

⁶⁶¹ DREL I. 1. a. 1. 9, 11. PATAKY 1992. 73. PAYR 1924. 225.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Rétei Gergely ⁶⁶²	1639 Dudar → törvénytelenül elhagyja 1640–1643 Szentgál 1649–1663 Vámos	?
Révkomáromi P. Gergely ⁶⁶³	1655 Kiskomárom, rektor <i>1656 candidatus, ordinandus</i> 1656–1657 Nemesdéd	?
Révkomáromi / Komáromi János ⁶⁶⁴	1654 Érsekújvár, rektor? 1656 Aszaló 1657 Kutas 1661–1664 Somodor	1654/1656 Pápa subscr. (Joh. R. Komáromi) – vagy 1652 Sárospatak subscr. (Joh. Comaromi) → 1654 érsekújvári rektor → ? lelkész
Révkomáromi / Komáromi Lakatos (Serarius, Seratoris) János ⁶⁶⁵	<i>1640 ordinandus</i> 1640–1643 Dudar 1649 Sóly	?
Révkomáromi Mátyás ⁶⁶⁶	1634 Görgeteg 1640 Korpád 1650?–1652 Gölle, Büssü, Karád 1656–1657 Magyaregres	?

⁶⁶² DREL I. 1. a. 1. 369, 378, 380, 386, 395, 420, 441, 480, 490, 501 (hibásan György). DREL III. 254. a. 1. 285, 322, 347. DREL I. 1. u. Nemesvámos. I. 42 (1652–1666). II (1652–1663). III. 4. IX. 1. TtREL I. 8. d. 11. Veszprém. 29 (hibásan Rozsos István!). THURY 1998. I. 333, 343, 352, 381. TÓTH 1927. 28.

⁶⁶³ DREL I. 1. a. 1. 480, 481, 483, 490. DREL III. 205. a. 1. 134. THURY 1998. I. 381. SZABÓ 1929. 66 (Nemesdéd 1657). BECK 1935. 38.

⁶⁶⁴ DREL I. 1. a. 1. 481, 490. DREL III. 205. a. 1. 69, 104. THURY 1897. 47, 48. THURY 1998. I. 381. Beck tévesen hozza 1656-ban Magyaregresen, Révkomáromi Mátyással keverte össze. Szabó ott nem is hozza. BECK 1935. 29, 63, 78. SZABÓ 1929. 129. DREKK O.353. 62 (a javított datálás szerint). HÖRCSIK 1998. 84.

⁶⁶⁵ DREL I. 1. a. 1. 379, 385, 394, 420. THURY 1998. I. 334, 342. TÓTH 1927. 28 (két személyre: Révkomáromi és Ferrarius Jánosra bontja).

⁶⁶⁶ DREL I. 1. a. 1. 346, 378, 481, 491. THURY 1998. I. 322, 334, 382. DREL I. 1. u. Görgeteg. 2. BECK 1935. 38. SZABÓ 1929. 126, 167, 387 (1657). FÖLDVÁRY 1898. I. 131, 186.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Rimaszombati István ⁶⁶⁷ (1.)	1646 <i>ordinandus</i> 1646–1655 Kisbajom	1636 Sárospatak subscr. (Steph. B. Rymaszombathi) → senior → 1639 Liszka, rektor? → 1642 Franeker (Steph. Rymascombathy) → 1643 Leiden (Steph. Rymaszombathi) – vagy 1637 Debrecen subscr. és/vagy 1642 Sárospatak subscr. → Terebes, rektor?
Rozgonyi Király György ⁶⁶⁸	1618 <i>ordinandus</i> 1618–1619 Füred 1623 Csepely 1625 Kiliti 1627–1629 Papkeszi 1632 Tolnaszentgyörgy	?
Rozgonyi János ⁶⁶⁹	1674 Komjáti	1627 Sárospatak subscr. (Joh. D. Rozgoni) → 1638 Leiden ? (Joh. Soutorious Rosgonny) → 1638 Franeker ? (Joh. Sutorius Rosgoni) → 1639 Leiden ? – vagy 1660-as évek vége Kolozsvár senior → akadémia

⁶⁶⁷ DREL I. 1. a. 1. 406. DREL III. 205. a. 1. 138. DREL I. 1. u. Kisbajom. 1. THURY 1897. 48. BECK 1935. 38, 66. THURY 1908. 114. ANTAL 1888. 438. HELLEBRANDT 1886. 605. BOZZAY-LADÁNYI 2007. 55 (188. sz.), 234 (2670. sz.). HÖRCSIK 1998. 66, 73.

⁶⁶⁸ DREL I. 1. a. 1. 45, 49, 55, 62, 105, 131, 152, 163, 193, 210, 219. DREL I. 21. a. 102v. THURY 1998. I. 198, 261, 271. FÖLDVÁRY 1898. I. 147.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Rozsos Nagy Ambrus ⁶⁷⁰	1618–1620 Szárberény (Vörösberény) 1621–1627 Pécsely 1628–1630 Felsőörs 1632–1649 Sóly; 1618–1619, 1627–1633 presbiter 1633–1643, 1649 alesperes; † 1649	?
Röjtöki János ⁶⁷¹	1618 Rádóc 1619–1634 Ivánc	?
Runics / Rumics Gergely ⁶⁷²	1613–1624 Narda	?
Sajószentpéteri István ⁶⁷³	1630 <i>ordinandus</i> 1630 Kiskeszi	?
Salánki István ⁶⁷⁴	1655–1656 Kiskomárom, rektor 1697 körül Nagybjom; 1697 körül kiskomáromi esperes	1656/1658 Pápa subscr. ? (Steph. K. Salanki) és/vagy 1657 Sárospatak subscr. (Steph. Salanki) → hazatér, ? lelkész
Sallai János ⁶⁷⁵ (1.)	1673 Pásztó	1656/1658 Pápa subscr. (Joh. Nagy Sallai)

⁶⁶⁹ THURY 1998. II. 27. VARGA 2002. 127. KÚR 1993. 232. HÖRCSIK 1998. 60. ANTAL 1888. 438. HELLEBRANDT 1886. 604. BOZZAY-LADÁNYI 2007. 51 (130. sz.), 230 (2614. sz.). TÖRÖK 1906. 2.

⁶⁷⁰ DREL I. 1. a. 1. 42, 47, 49, 52, 54, 55, 62, 78, 84, 110, 141, 150, 152, 162, 193, 210, 218, 263, 270, 292, 295, 304, 309, 337, 354, 366, 369, 377, 385, 394, 421. THURY 1998. I. 198, 203, 209, 261, 267, 279, 296, 329, 333, 343, 347, 349. HUDI 2002. 491.

⁶⁷¹ DREL I. 1. a. 1. 50, 62, 111, 120, 149, 165, 195, 211, 272, 293, 318, 339. THURY 1998. I. 201, 261. PATAKY 1990. 154. PATAKY 1992. 120, 251. DREL I. 1. u. Egyházsrádóc I. 1. II. 1.

⁶⁷² DREL I. 1. a. 1. 7, 50, 62, 78, 111, 119. THURY 1998. I. 201. PATAKY 1992. 70. PAYR 1924. 218.

⁶⁷³ DREL I. 1. a. 1. 263. THURY 1998. I. 279.

⁶⁷⁴ DREL III. 205. a. 1. 105, 107, 141. DREL II. 138. a. 2. 1. DREL II. 217. a. 2. 32. SZABÓ 1929. 90. BECK 1935. 41. A nagybjomi lelkész névsor szerint az 1664-ben szolgált Tatai Jánost megelőzte az ő szolgálata, de semmilyen kronologikus támpontot nem ad. DREL I. 1. u. Nagybjom. 1. DREKK O.353. 65 (a javított datálás szerint). HÖRCSIK 1998. 91.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Sallai János ⁶⁷⁶ (2.)	1666 után Komárom, rektor? 1674 Igmánd; 1674 elítélik, hazaszökik	Sárospatak subscr. (Joh. Nagy Sallai) → Komárom, rektor?
Sallai Pál ⁶⁷⁷	1613 <i>ordinandus</i> 1613 Pannonhalma 1618–1619 Vág 1619–1622 Kenyeri 1623–1624 Köveskút	?
Sallai Péter ⁶⁷⁸	1629 <i>ordinandus</i> 1629–1632 Rádóc 1632–1634 Csákány 1634 Rádócra megy 1635–1643 Hollós; 1633 tiszteletbeli presbiter	?
Samu János ⁶⁷⁹	1660 körül Kálmánca, rektor 1671–1673 ? Nagykorpád	?
Sáfár István ⁶⁸⁰	1650 Bátorkeszi	?

⁶⁷⁵ DREL I. 1. u. Ipolypásztó. 1, 2, 7 (1673–1695). DREKK O.1194/4. 8. DREL II. 26. j. 5. 1, 5, 7, 9. DREKK O.353. 67 (a javított datálás szerint).

⁶⁷⁶ THURY 1998. II. 28, 41. VARGA 2002. 125. DREL III. 62. e. Liskay 69. 1, 9. LAMPE 1728. 785. BALOGH 1902. 118, 145. THURY 1912. 4. HÖRCSIK 1998. 106.

⁶⁷⁷ DREL I. 1. a. 1. 5, 43, 49, 56, 62, 78, 81, 91, 106, 119. THURY 1998. I. 199, 202. TÓTH 1927. 37, 102 (1618).

⁶⁷⁸ DREL I. 1. a. 1. 218, 220, 271, 293, 295, 317, 319 (hibásan Pál), 321, 325, 339, 340, 353, 369, 378 (tévesen Szalai), 386 (tévesen Szalai), 396. THURY 1998. I. 269, 296, 299, 333 (hibásan Szalai), 344. PATAKY 1990. 154, 160. PATAKY 1992. 47, 251, 341. DREL I. 1. u. Egyházsrádóc I. 1.

⁶⁷⁹ DREL I. 1. u. Nagykorpád. 1. BECK 1935. 38. SZABÓ 1929. 126, 188.

⁶⁸⁰ THURY 1998. I. 510.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Sági János ⁶⁸¹ (1.)	?–1640 rektor a komjáti egyházmegyében 1640–1642 rektor a kiskomáromi egyházmegyében; 1642 lelkészségre jelentkezik 1643, 1646 helységnév nélkül (kiskomáromi egyhm.) 1656–1657 Jád 1658–? Hetes	?
Sági Miklós ⁶⁸²	1618 <i>ordinandus</i> 1618 Lápafő 1618 Juta 1619 Lápafő 1623 Juta 1627–1628 Tapsony 1629 Büssü 1633–1636 Lábod 1639 felmentve 1640 visszavéve 1643 helységnév nélkül	?
Sályi Mihály ⁶⁸³	1674 Takácsi	?

⁶⁸¹ DREL I. 1. a. 1. 387, 396, 406, 481, 490, 502. DREL III. 205. a. 1. 65, 68. Az egyik hetesi lelkész névsor szerint 1666–1691 között volt lelkész, Debrecenből jött. A másik szerint 25 évig szolgált. DREL I. 1. u. Hetes. I. 1, 21. Somogyjád. 3. DREKK O.1194/9. 2. A debreceni subscribensek közt neve nem szerepel. A Torkos-féle összeírás szerint 1674–1700 között viselte hetesi lelkészségét. DREKK O.669. 42. THURY 1998. I. 344, 381. Beck 1680-ig, Szabó 1666–1691 között szerepelteti hetesi lelkészként. BECK 1935. 38. SZABÓ 1929. 94 (Jád 1657), 380.

⁶⁸² DREL I. 1. a. 1. 43, 45, 48, 50, 56, 106, 149, 154, 155, 163, 211, 220, 294, 339, 346, 355, 366, 380, 395. THURY 1998. I. 200, 270, 271, 321, 343. BECK 1935. 38, 81. SZABÓ 1929. 114 (Lábod 1634).

⁶⁸³ TÓTH 1927. 92. THURY 1998. II. 24. VARGA 2002. 45.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Sápi Tamás ⁶⁸⁴	1627 Németújvár, rektor 1630 <i>ordinandus</i> 1630 Tihany 1632–1634 Ság 1634 Pécselyre megy 1635–1649, 1654 Pécsely	?–1627 Pápa
Sárfői M. Márton	• Lásd a pápai rektorok között.	
Sári András ⁶⁸⁵	1660–1662 Kenese ? 1666 Peremarton	?
Sári István, ifj.	• Lásd a pápai rektorok között.	
Sári Miklós ⁶⁸⁶	1640 Kisbajom	?
Sárospataki / Pataki János ⁶⁸⁷	1633 <i>ordinandus</i> 1633–1634 Lepsény 1635–1636 Csurgó; 1636 elbúcsúzik 1642–1643 Padrag 1646 fel volt függesztve részegekedés miatt, 1 év próbaidőre visszaveszik	?
Sároi Nagy / Nagysároi András ⁶⁸⁸	1650 Szógyén 1662 előtt Deáki	1620-as évek ? Pápa subscr. (Andr. Sárjay) → 1624 Franeker (Andr. Saraj) → 1626 Frankfurt (Andr. Scharey)
Sároi Nagy / Nagysároi János ⁶⁸⁹	1650–1662 Fegyvernek; † 1662	?

⁶⁸⁴ DREL I. 1. a. 1. 159, 263, 271, 293, 297, 304, 307, 310, 337, 340, 354, 363, 369, 378, 385, 395, 420, 442. THURY 1998. I. 279, 333, 343 (hibásan Ságghi), 352. TÓTH 1927. 35 (hibásan Sági!).

⁶⁸⁵ CZAKÓ 1912. 30 (Sárjay). DREKK O.669. 36. LICHTNECKERT 2000. 267.

⁶⁸⁶ DREL I. 1. a. 1. 378.

⁶⁸⁷ DREL I. 1. a. 1. 292, 296, 304, 307, 338, 350, 366, 367, 385, 394, 407. BECK 1935. 36. THURY 1998. I. 342. TÓTH 1927. 72. DREL I. 1. u. Padrag. I. 1.

⁶⁸⁸ THURY 1998. I. 511. KÚR 1993. 119. Thury 1663-ban említ egy Sárai András lelkészt Henyén. Az adat bizonytalan. THURY 1889b. 117–118. Az I. sz. kollégiumi törvény- és anyakönyv névsora az 1620-as évekre teszi, ami ebben az esetben valószínű is, de ezzel a legkorábbi résszel óvatosan kell bánnunk, mert valószínűleg helytelenül datált. DREKK O.353. 59. HELLEBRANDT 1886. 602 (Saragi!). BOZZAY–LADÁNYI 2007. 43 (30. sz.). ZOVÁNYI 1889. 186.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Sárái / Sárai Pál ⁶⁹⁰	1617 Damásd (Bars vm.)	?
Schindler Farkas ⁶⁹¹ német	1618–1629 Komjáti (Komethen)	?
Schmidlein Boldizsár ⁶⁹² (Smidlyn)	1613 <i>ordinandus</i> 1613 Baksafalva (Bocksdorf)	?
Seober János ⁶⁹³	1613 <i>ordinandus</i> 1613 Szentkirály (Vas vm.)	?
Sepsi / Szepsi István ⁶⁹⁴	1606 Iszkaszentgyörgy? 1622 Káloz 1623–1625 Ősi (Somogy vm.); 1625 leteszik 1629 újra esküt tesz, visszaveszik a lelkészek közé	? → 1608–1609 Wittenberg (Steph. S. Sepsi, Steph. Szepsinus) → 1609 vagy 1614 Heidelberg (Steph. Sartoris Szepsinus)
Sepsi / Szepsi János ⁶⁹⁵	1640–1658 Iszkaszentgyörgy	1627 vagy 1630 vagy 1633 Debrecen subscr. → 1639 Leiden (Joh. Sepsy)

⁶⁸⁹ THURY 1998. I. 512, 528. DREL II. 25. a. 1/1. 29. 1/2. 31. DREL I. 1. a. 2. 812. KISS 1879. 261, 263. DREL I. 1. u. Alsófegyvernek. 1, 69.

⁶⁹⁰ THURY 1998. I. 490. HELTAI 1980. 318.

⁶⁹¹ DREL I. 1. a. 1. 50, 62, 111, 119, 195. THURY 1998. I. 201, 261. PATAKY 1992. 62. IVÁNYI 1990. 329 (szolgálati hely nélkül). PAYR 1924. 227.

⁶⁹² DREL I. 1. a. 1. 5.

⁶⁹³ DREL I. 1. a. 1. 5. PATAKY 1992. 85.

⁶⁹⁴ NÉMETH-KIS 2001. 172 (Szepesi!). DREL I. 1. a. 1. 90, 131, 223–226. THURY 1998. I. 271. THURY 1908. 30, 66. SZEREMLEI 1862. 562. Heltai szerint a korábban Heidelbergben tanult Szepsi Szabó István 1610-ben Wittenbergben is megfordult, a későbbi pedig 1613-ban váradi rektor volt. Nem tudja, melyikükből lett 1620-ban nagybányai pap. Azt sem tartja lehetetlennek, hogy ugyanarról a személyről van szó. HELTAI 1980. 329–330. Amennyiben két személy, a másikuk lehet a mi vizsgált lelkészünk.

⁶⁹⁵ DREL I. 1. a. 1. 378, 386, 395, 420, 442, 480, 489, 501. THURY 1998. I. 333, 343, 352, 380. THURY 1908. 110, 112, 113. NÉMETH-KIS 2001. 172 (Szepesi, 1640–1657!). ANTAL 1888. 438. BOZZAY-LADÁNYI 2007. 230 (2623. sz.). A foksabadi I. sz. akv. feljegyzése szerint 1630–1650 között 20 évig Foksabadin volt lelkész, ott is halt meg, őt pedig 1651-ben 1 évig Szabadi István követte, aki utána elköltözött. DREL I. 1. u. Foksabadi. I. 13. II. 9. III. 2. Ez azonban teljességgel

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Sélyyei András ⁶⁹⁶ (1.)	1632 <i>ordinandus</i> 1632–1633 Nemesvid 1634 (Mernye)szent- miklós 1635–1636 Galambok 1640 Nagybajom 1643 helységnév nélkül 1644–? Inke	?
Sélyyei András ⁶⁹⁷ (2.)	1674 Bagota	1659 Sárospatak subscr. → Gönc, rektor → 1664 Franecker 1664–1665 Groningen → 1665– 1669 Leiden (közben 1667 London?)
Sélyyei Halász Ferenc ⁶⁹⁸	1594 után? Komárom, rektor ?–1608 Moson 1608–? Ráckeve; ?–1608 somorjai esperes	1589 Debrecen subscr. (Franc. Sélyyei) → ? Wittenberg
Sélyyei István ⁶⁹⁹ (1.)	1633 <i>ordinandus</i> 1633–1639 Alsóörs	1629 Debrecen subscr.

téves, hiszen ezalatt több lelkész is működött (Gyarmati Márton, Jeges István, Laki Péter, róluk nem szól a feljegyzés). Szabadi Istvánról semmilyen megerősítő adatunk nincs is.

⁶⁹⁶ DREL I. 1. a. 1. 270, 294, 339, 346, 351, 355, 366, 378, 396. DREL I. 1. u. Inke. 1 (inkei lelkésziségének 1664-es évszáma valószínűleg hibás! Ezt Beck is átvette.) Nagybajom. 1. THURY 1998. I. 321, 334, 344. PATAKY 1990. 159. PATAKY 1992. 261. SZABÓ 1929. 31 (Galambok, hibásan 1634), 90 (Nagybajom, 1640–1643). BECK 1935. 39, 73, 75. DREL III. 205. a. 1. 24, 56. THURY 1897. 46, 47.

⁶⁹⁷ THURY 1998. II. 28. VARGA 2002. 125. KÚR 1993. 231. HÖRCSIK 1998. 95. HELLEBRANDT 1886. 795. ANTAL 1888. 439. MIKLÓS 1917. 7. BOZZAY-LADÁNYI 2007. 72 (399. sz.), 189 (2239. sz.), 247 (2791. sz.).

⁶⁹⁸ THURY 1998. I. 152–153, 489 (itt zavaros dátumokat hoz). LAMPE 1728. 568, 572. ZOVÁNYI 1977. 520. THURY 1908. 97.

⁶⁹⁹ DREL I. 1. a. 1. 292, 304, 338, 354, 369. THURY 1908. 111. Az 1774-es összeírásban hibásan 1630-ban szerepeltetik. HUDI 2002. 467.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Séllyei István ⁷⁰⁰ (2.)	1640–1642 Felsőőr, rektor ? 1642 <i>ordinandus</i> 1642–1643 Csákány	?
Séllyei Helyes István ⁷⁰¹	1656 <i>ordinandus</i> 1656 Keresztes majorja 1657 Berhida 1658 Csór 1674 Aszófő	?
Séllyei M. István	• Lásd a pápai rektorok között.	
Séllyei János ⁷⁰²	1654–1658 Szentmihály	?
Séllyei Helyes Mihály ⁷⁰³	1635 <i>ordinandus</i> 1635 Nóráp 1639 Csesznek	?
Simonfalvi Benedek ⁷⁰⁴	1628, 1633–1635 Jád	?
Simonfalvi Pál ⁷⁰⁵	1636 <i>ordinandus</i> 1636 Jád 1643 helységnév nélkül	?
Skarica Gáspár ⁷⁰⁶	1618 Szenttrinitás; 1618 presbiter	?
Soadi Péter ⁷⁰⁷	1622 <i>felavattatott</i>	?

⁷⁰⁰ DREL I. 1. a. 1. 387, 396. THURY 1998. I. 344.

⁷⁰¹ DREL I. 1. a. 1. 480, 482, 489, 501. THURY 1998. I. 380. II. 25 (Helyes!). VARGA 2002. 123.

⁷⁰² DREL I. 1. a. 1. 442, 480, 490 (alighanem hibásan szentmiklósi lelkésznek írja), 501. THURY 1998. I. 352, 381 (szentmiklósi lelkész).

⁷⁰³ DREL I. 1. a. 1. 355, 363, 368. THURY 1998. I. 328. TÓTH 1927. 22, 67. DREL I. 1. u. Bakonyszentkirály–Csesznek. I. 1.

⁷⁰⁴ Közben 1630 körül Deáki Dániel volt a jádi lelkész (lásd ott). DREL I. 1. a. 1. 164, 294, 304, 339, 346, 355. DREL I. 1. u. Somogyjád. 2 (1634 körül). THURY 1998. I. 321. BECK 1935. 39 (összemossa Simonfalvi Pállal). SZABÓ 1929. 94.

⁷⁰⁵ DREL I. 1. a. 1. 367, 396. DREL I. 1. u. Somogyjád. 2 (1640-ig). THURY 1998. I. 329, 344. SZABÓ 1929. 94. Beck nem szerepelteti, adatait Simonfalvi Benedekre vonatkoztatja. BECK 1935. 39.

⁷⁰⁶ DREL I. 1. a. 1. 47, 50. THURY 1998. I. 202, 203. PATAKY 1992. 90.

⁷⁰⁷ THURY 1998. I. 426.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Sokorói B. István ⁷⁰⁸	1621–1634 Dudar 1634 Ságra megy 1635–1643, 1654–1656 Ság; 1633 presbiter	?
Solti Tatár Ambrus ⁷⁰⁹	1621–1622 Füle	?
Solti (Sotus/Soltus) Brédi Benedek ⁷¹⁰	1616 <i>ordinandus</i> 1616–1619 Kádárta 1619–1622 Alsóörs 1622–1629 Kajár 1630–1633 Pécsely; 1627, 1632, 1633 presbiter	?
Solti (Sotus/Soltus) Brédi János ⁷¹¹	1618–1622 Kajár; 1618–1619 presbiter; † 1622	?
Somi Péter ⁷¹²	1629 Nágocs 1632 Nagyberény	?
Sommerauer János ⁷¹³ német	1618 Kethely (Neumarkt) 1619 Kukmér 1623–1625 Pinkaóvár (Burg)	?
Sommerauer Kristóf ⁷¹⁴ német	1618–1619 Szentkút (Heiligenbrunn)	?
Somogyi István ⁷¹⁵ (1.)	1639–1640 Tés 1642 Bödöge	?

⁷⁰⁸ DREL I. 1. a. 1. 82, 85, 91, 110, 118, 148, 154, 162, 166, 194, 211, 219, 271, 292, 295, 297, 300, 304, 307, 309, 324, 337, 340, 353, 363, 385, 394, 441, 461, 480. THURY 1998. I. 261, 296, 342, 352. TÓTH 1927. 28 (1629-től), 35. Szalontay csak 1629-től ismeri, és hibásan Tácot említi következő állomáshelyeként. SZALONTAY 2000. 140.

⁷⁰⁹ DREL I. 1. a. 1. 82 (Tatár), 90 (Solti).

⁷¹⁰ DREL I. 1. a. 1. 13, 42, 50, 55, 62, 78, 84, 90, 110, 118, 141, 148, 150, 163, 193, 210, 219, 263, 270, 292, 295, 310. DREL I. 21. a. 93r. THURY 1998. I. 198, 261, 279, 296.

⁷¹¹ DREL I. 1. a. 1. 42, 47, 49, 52, 54, 55, 62, 84, 92. DREL I. 1. u. Balatonfőkajár. 2. THURY 1998. I. 198, 203. THURY 1904a. 49.

⁷¹² FÖLDVÁRY 1898. I. 101, 147.

⁷¹³ DREL I. 1. a. 1. 50, 62, 111, 119. THURY 1998. I. 201. PATAKY 1992. 57, 64 (hibásan Mihály!), 76 (hibásan Mihály!). IVÁNYI 1990. 329. PAYR 1924. 207, 219.

⁷¹⁴ DREL I. 1. a. 1. 51, 62. THURY 1998. I. 200. PATAKY 1992. 86. PAYR 1924. 210.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Somogyi Kristóf ⁷¹⁶	1636 Segesd	?
Somorjai György ⁷¹⁷	1618 Jóka	? © 1614 Heidelberg (Georg. Sartoris Samaraeus)
Somorjai István ⁷¹⁸	?–1629 Köveskút	?
Somorjai János ⁷¹⁹ (1.)	1661 Böhönye	?
Somorjai Horvát János ⁷²⁰	1634 <i>ordinandus</i> 1634–1635 Kenese 1639 Szentgyörgy (veszprémi egyhm.) 1640–1643 Csupak 1649 Kádárta	?
Somorjai László János ⁷²¹	1649 <i>ordinandus</i> 1649–1658 Csögle	?
Somorjai M. János ⁷²² Máté fia * 1585 Galgóc fia János	1608 Szenc, rektor 1611–1613 Nagyszombat, rektor 1614–1616 Nagymagyar 1616–1652 Halászi 1622–1652 felsőduna- melléki püspök; † 1652	1605–1608 Nagyszombat © szenci rektor © 1609–1611 Heidelberg © nagyszombati rektor

⁷¹⁵ DREL I. 1. a. 1. 368, 377, 385, 387–388. THURY 1998. I. 333. TÓTH 1927. 38 (év nélkül), 100 (1640).

⁷¹⁶ DREL I. 1. a. 1. 367. BECK 1935. 40 (1646-ig hozza).

⁷¹⁷ DREL I. 21. a. 68v. THURY 1905a. 71–72. SZEREMLEI 1862. 562. HELTAI 1980. 317.

⁷¹⁸ DREL I. 1. a. 1. 220.

⁷¹⁹ DREL I. 1. u. Böhönye. 1, 14. BECK 1935. 38.. DREL III. 205. a. 1. 103. THURY 1897. 47.

⁷²⁰ DREL I. 1. a. 1. 339, 354, 363, 369, 377, 385, 395, 420. THURY 1998. I. 310, 333, 343.

Iszkaszentgyörgy krónikásai, nem tudni, mi okból, Samarjai Jánosként 1658-ban hozzák ott lelkészként. NÉMETH-KIS 2001. 172. Akkor valójában Sepsi János volt a lelkész (lásd ott!). A veszprémi egyházmegyei Szentgyörggyel kapcsolatban nem eldönthető, hogy Iszkaszentgyörgyről vagy Mezőszentgyörgyről van szó. Lásd még Kardos Balázsnál, aki vele egyidőben volt a másik Szentgyörgy lelkésze.

⁷²¹ DREL I. 1. a. 1. 421, 441, 450, 480, 488, 495, 500. THURY 1998. I. 347, 351, 379. A csöglei névsor keresztnév nélkül említ egy Somorjait, aki 13 évig szolgált. DREL I. 1. u. Csögle. I. 1. Tóth és Nagy kettéválasztja László Jánosra (1649) és Somorjai Jánosra (1654–1658). TÓTH 1927. 23. NAGY 1996. 9.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Somorjai Márton ⁷²³	1674 Baj	?
Somorjai L. Máté ⁷²⁴	1619–1629 Kardonfalva (Krotendorf?)	?
Somorjai Miklós ⁷²⁵	1650 Túrisszakállas	?
Somorjai Méhes Miklós ⁷²⁶	1619 <i>ordinandus</i> 1618 Mocsolád 1619–1621 Kőröshegy 1627–1630 Kapoly 1631 Hékút	?
Somorjai Patkó Tamás ⁷²⁷	1606–1609 Nagyszombat, rektor 1609–1614 Deáki 1614 Léva? 1615–1621 Nagyszombat 1621–? Szentjób	?
Sostarics Mihály ⁷²⁸	1618–1619 Tótlak	?
Sós György ⁷²⁹	1617 <i>ordinandus</i> 1617–1618 Somodor	?
Sós István ⁷³⁰ (2.)	1639–1640 Vámos 1642–1643 Kádárta 1649 Polgárdi 1654 Csajág	1636 Gyulafehérvár, alumnus

⁷²² THURY 1998. I. 145, 152, 158, 233, 251, 255, 261, 336, 337, 338, 341, 346, 347, 405, 415, 422, 424, 426–431, 487–488, 490, 505–508. DREL I. 1. a. 1. 65, 180, 186, 188, 193, 203, 208, 209, 381, 382, 383, 419, 420, 421, 423. LAMPE 1728. 362, 568, 710. KÚR 1993. 77, 147, 170, 217. PAYR 1924. 547. THURY 1904a. 45–46. THURY 1905a. 87. THURY 1910c. 81–82. KISFALUDY 1909. 451, 453. Parais hibásan írja, hogy „Somorja a XVII. század elején püspöki székhely volt, s a püspöke Somorjai János lelkész volt”. DREKK O.1891. 8–9. PATAKY 1985. 32. FABÓ 1869. 131 (*ecclesiastes Nagy-Magyarientis*). DÉZSI 1898. 370. NAGY 2000. 22–23. SZEREMLEI 1862. 562. HELTAI 1980. 317.

⁷²³ THURY 1998. II. 28. VARGA 2002. 127, 299. JAKUS 1977. 11.

⁷²⁴ DREL I. 1. a. 1. 62, 111, 120, 131, 133, 149, 165, 195, 211. THURY 1998. I. 261. PATAKY 1992. 56.

⁷²⁵ THURY 1998. I. 509.

⁷²⁶ DREL I. 1. a. 1. 43, 51, 56, 60, 84, 152, 164. THURY 1998. I. 200, 270, 271. FÖLDVÁRY 1898. I. 94, 101, 128, 134, 140.

⁷²⁷ THURY 1998. I. 143, 145–146–147, 149, 338, 405, 415, 423, 489. DREL I. 1. a. 1. 65. FABÓ 1869. 131. KÚR 1993. 217. HELTAI 1980. 317.

⁷²⁸ DREL I. 1. a. 1. 51, 60, 63. THURY 1998. I. 201. PATAKY 1992. 65.

⁷²⁹ DREL I. 1. a. 1. 36, 43, 51. THURY 1998. I. 200, 270. BECK 1935. 40, 77.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Sós János ⁷³¹	1595–1598 Lós 1612–1617 Kiskomárom (vár); 1612–1617 kiskomáromi esperes; † 1617	? © 1589 Wittenberg (Joh. Soos Debrecinus)
Sövényházi Bognár (Rotarii) / Bedő Mihály ⁷³²	1631 <i>ordinandus</i> 1631–1643 Csögle; 1633 egyházkerületi jegyző ?	?
Stamsriedi Preu Károly ⁷³³ (a Stamsbriet)	1615 <i>ordinandus</i> 1615 Németszentmihály (Petersdorf)	?
Stansics Péter ⁷³⁴	1616 Szentelek (Stegersbach); felfüggesztik 1618–1619 Szentelek	?
Sturm János ⁷³⁵ német	1618 Pinkaóvár (Burg)	?
Sutak Mátyás ⁷³⁶ horvát	1628–1629 Rohonc	?

⁷³⁰ DREL I. 1. a. 1. 369, 377, 380, 386, 391, 395, 420, 442. THURY 1998. I. 333, 343, 352. DREL I. 1. u. Nemesvámos. I. 42. II. III. 3. IX. 1. THURY 1904a. 80. HÖRCSIK 1998. 161.

⁷³¹ THURY 1998. I. 115–116, 121, 122, 169, 197, 265. DREL I. 1. a. 1. 1a, 11, 37, 205. PATAKY 1992. 61. BECK 1935. 40, 59 (1616. szeptember 8-ra helyezi halálát). ZOVÁNYI 1977. 316. THURY 1908b. 41–42, 63–65. THURY 1908. 26.

⁷³² DREL I. 1. a. 1. 267, 271, 293, 304, 309, 337, 354, 363, 368, 377, 385, 394. THURY 1998. I. 253, 333, 342. Csöglén az adatokat két személyre vonatkoztatják. A névsor Sanyaházit említ 1631-ből, és Kocsigyártó Bedő Mihályt 1640-ből. DREL I. 1. u. Csögle. I. 1. Tóth és Nagy Sövényházi Bognár Mihályról (1631–1634) és Bedő Mihályról (1635–1643) beszél. TÓTH 1927. 23. NAGY 1996. 9.

⁷³³ DREL I. 1. a. 1. 12. PATAKY 1992. 73. PAYR 1924. 225.

⁷³⁴ DREL I. 1. a. 1. 14, 48, 50, 62. THURY 1998. I. 200. PATAKY 1992. 55, 84. PAYR 1924. 208.

⁷³⁵ DREL I. 1. a. 1. 50, 62. THURY 1998. I. 201. PAYR 1924. 219.

⁷³⁶ DREL I. 1. a. 1. 165, 197. THURY 1998. I. 262. PATAKY 1992. 79. PAYR 1924. 214.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Súri I. Lőrinc ⁷³⁷	1649–1652 Komárom, 2. lelkész 1652–1654(1666?) Komárom, 1. lelkész; 1652–1660? komáromi esperes 1671 halott	?
Súri Orvos Mihály ⁷³⁸	1602–1607 Komjáti, rektor <i>1607 felavattatott</i> 1607 Nagyszombat, 2. lelkész 1608–1614 Komjáti 1614–1633 Sárospatak; 1610–1614 komjáti esperes; † 1633	1595 Debrecen subscr. © 1597 senior © 1600–1602 Heidelberg, Herborn
Súri Orvos Pál ⁷³⁹	1654 Tany	1648 Debrecen subscr. (Paul. Suri)
Sümegei György ⁷⁴⁰	1654 Adásztevel	?

⁷³⁷ THURY 1889a. 29. FÖLDVÁRY 1903a. 448. THURY 1998. I. 522, 531. II. 17. DREL I. 1. a. 2. 12, 761. LAMPE 1728. 569. CSÉMY 2000. 280. KÚR 1993. 151, 178, 225. ZOVÁNYI 1977. 333. MOKOS 1893. 314. MIKLÓS 1993. 51.

⁷³⁸ THURY 1889a. 22–23. THURY 1998. I. 141–143, 146–148, 152–153, 157, 251, 337, 407. DREL I. 1. a. 1. 4. LAMPE 1728. 569. HELTAI 1980. 320. ZOVÁNYI 1977. 334. THURY 1908. 98. SZEREMLEI 1862. 561. HELLEBRANDT 1883. 155. THURY 1905a. 51–52 (keresztnev nélkül), 82. KISFALUDY 1909. 451. 1613-ban Győrbe hívják, de nem megy. PATAKY 1985. 29. DÉZSI 1898. 306, 370.

⁷³⁹ DREL I. 1. a. 2. 766. KÚR 1993. 183. THURY 1908. 119.

⁷⁴⁰ DREL I. 1. a. 1. 441. THURY 1998. I. 352. TÓTH 1927. 14.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Sümegei Vasas (Ferrarius) Tamás ⁷⁴¹	1618 Görzsöny 1618–1619 Tapolcafő 1620–1621 Padrag 1622 Szentgál 1623–1627 Tapolcafő 1628–1629 Nemesvid 1633 Ihászi, a pápai lelkészt helyettesíti 1634–1635 Noszlop 1635 Kupra megy 1635 Noszlop; 1618–1619 presbiter	?
Sütő Pál ⁷⁴²	1650 Nagyoroszi	?
Szabó (Sartoris) Gergely ⁷⁴³	1654–1657 Szentbenedek	?
Szabó (Sartoris) Mózes ⁷⁴⁴ (1.)	1632–1644 Szap	?
Szakállosi / Szakállasi Gergely ⁷⁴⁵	1654–1657 Csököly	1649/1652 Pápa subscr. (Georg. [!] Szakállasi)
Szadmári / Szatmári András ⁷⁴⁶	1624 Kisbajom 1625 Szomajom 1627–1632 Gölle 1652 Ádánd	?

⁷⁴¹ DREL I. 1. a. 1. 42, 47, 49, 54, 55, 61, 78, 85, 90, 105, 131, 152, 164, 211, 220, 294, 310, 338, 354, 359, 363, 364. DREL I. 1. u. Felsőgörzsöny. I. 1. II. 1. THURY 1998. I. 199, 203. PETHŐ 2000. 20. TÓTH 1927. 33, 39, 65, 92 (Vass! ez a takácsi adat alighanem hibás), 94 (csak első tapolcafői lelkészségéről tud). Beck két helyen is hozza, mindkét esetben csak nemesvidi lelkészségéről tud (Ferrariusként 1628-ból, Vasasként 1628–1632 között). BECK 1935. 22, 46, 75.

⁷⁴² THURY 1998. I. 512.

⁷⁴³ DREL I. 1. a. 1. 442, 481, 490. THURY 1998. I. 353, 381. SZABÓ 1929. 343. BECK 1935. 41.

⁷⁴⁴ DREKK O.794/146. 2. VÉGH 2001. 79, 88, 116 (hibásan Sástoris!).

⁷⁴⁵ DREL I. 1. a. 1. 442, 481, 490. THURY 1998. I. 353, 381. BECK 1935. 41. SZABÓ 1929. 320. DREKK O.353. 60 (a javított datálás szerint).

⁷⁴⁶ DREL I. 1. a. 1. 131, 152, 164. BECK 1935. 41 (csak a kisbajomi adat). FÖLDVÁRY 1898. I. 101, 134, 140, 147, 186.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Szakmári / Szatmári Balázs ⁷⁴⁷	1626 <i>ordinandus</i> 1626–1628 Nyilas (Somogy vm.) 1629–1632 Kádárta 1633 Polgárdi	?
Szakmári / Szatmári János ⁷⁴⁸ (1.)	1635 Taszár 1640 Lábod 1643 helységnév nélkül 1646 Nemesvid	?
Szakmári / Szatmári János ⁷⁴⁹ (2.)	1674 Kovácsi	1660-as évek vége ? Kolozsvár © 1669 Nagyenyed (Joh. V. Szatthmári) © Gyulafehérvár – vagy 1651 vagy 1653 vagy 1657 Debrecen subscr. – vagy 1654 Sárospatak subscr. vagy 1656 Sárospatak subscr. (Jo. Szakmary de Kiraly) vagy 1665 Sárospatak subscr. (Joh. Szathmari de Szath[mar])
Szakmári / Szatmári Lukács ⁷⁵⁰	1650 Füss	?

⁷⁴⁷ DREL I. 1. a. 1. 137, 141, 148, 149, 164, 210, 218, 270, 292, 304, 307, 310. THURY 1998. I. 270.

⁷⁴⁸ DREL I. 1. a. 1. 360, 378, 396, 406. DREL III. 205. a. 1. 61. THURY 1897. 47. THURY 1998. I. 327, 334, 344. BECK 1935. 41, 75. SZABÓ 1929. 114 (Lábod 1640–1643).

⁷⁴⁹ TÓTH 1927. 77. THURY 1998. II. 24. VARGA 2002. 45. TÖRÖK 1906. 3. JAKÓ–JUHÁSZ 1979. 100. THURY 1908. 120, 121, 128. HÖRCSIK 1998. 173, 175, 180.

⁷⁵⁰ THURY 1998. I. 509. KÚR 1932. 112.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Szadmári / Szatmári Mihály ⁷⁵¹	1672 Kádárta 1674 Adásztevel; 1674 elítélik, hazaszökik	1653–1655 Szatmár (Mich. Szatthmari) © 1660 Debrecen subscr. © 1665 Sárospatak subscr. – vagy 1662 Szatmár (Mich. K. Szatthmári)
Szakonyi Benedek ⁷⁵²	1618 Füle 1623 Kőröshegy	?
Szakonyi Vég / Kóbor János ⁷⁵³	1625 <i>felavattatott</i> 1625–1636 Marcali	?
Szalai Balázs ⁷⁵⁴	1623 <i>ordinandus</i> 1623–1629 Csetény 1632–1633 Mór 1633–1634 Szentmihály 1650?–1652 Nyék és Horhi; Nyilas ?	?

⁷⁵¹ FÖLDVÁRY 1903a. 449. TÓTH 1927. 14. THURY 1998. II. 19, 24, 41. VARGA 2002. 45, 135. DREL III. 62. e. Liszky 69. 1, 9. THURY 1912. 4. BURA 1994. 37, 38, 46. THURY 1908. 131. HÖRCSIK 1998. 104. Személye nem összekeverendő Szatmárnémeti Mihályéval, aki Szatmáron, Debrecenben és 1658-tól Sárospatakon tanult, majd tokaji rektor lett, aztán 1664-ben Franekerben, 1664–1665-ben Groningenben, 1665–1666-ban Utrechtben, végül 1666-ban Leidenben tanult tovább, 1668-tól gönci rektor, 1670-től gönci másodlelkész, 1673-tól kolozsvári lelkész, 1681-től kolozskalotai esperes is, meghalt 1689-ben. HELLEBRANDT 1886. 795. ANTAL 1888. 278, 439. SEGESVÁRY 1935. 20–21. BOZZAY–LADÁNYI 2007. 72 (401. sz.), 134, (1366. sz.), 189 (2241. sz.), 248 (2799. sz.). ZOVÁNYI 1977. 577–578.

⁷⁵² DREL I. 1. a. 1. 43, 105. THURY 1998. I. 202, 271.

⁷⁵³ Valamikor talán református lelkész is lehetett. Erre két utalásunk van. Az 1634-es kiskomáromi részleges gyűlésen Marcalit és Gombát (az evangélikusok által) elfoglalt gyülekezetként említették, az 1636-os szintén kiskomáromi részleges gyűlésen pedig Szakonyi is megjelent mint evangélikus lelkész, akit kértek, hogy térjen át. DREL I. 1. a. 1. 347, 367. BECK 1935. 70–71. PAYR 1924. 482. THURY 1998. I. 329.

⁷⁵⁴ DREL I. 1. a. 1. 104, 110, 118, 148, 162, 194, 211, 219, 271, 294, 304, 305, 314, 338. THURY 1998. I. 261. TÓTH 1927. 23. FÖLDVÁRY 1898. I. 131, 186.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Szalai Ferenc ⁷⁵⁵ (1.)	1633 Polgárdi 1633–1634 Ladány (Fejér vm.) 1635 Polgárdi 1639–1643 Papkeszi 1649 Szentantalfa 1654–1656 Berhida 1657–1658 Lőd	?
Szalai Gergely ⁷⁵⁶	1618 <i>ordinandus</i> 1618–1619 Csesznek 1620 helységnév nélkül 1620–1621 Vép; + 1621	?
Szanyi Márton ⁷⁵⁷	1650 Kisszecse	?

⁷⁵⁵ DREL I. 1. a. 1. 294, 304, 338, 354, 369, 378, 386, 395, 420, 422, 480, 489, 501. THURY 1998. I. 333, 343, 352, 381.

⁷⁵⁶ DREL I. 1. a. 1. 45, 49 (helységnév nélkül), 55, 61, 78, 85, 92. Thury Etele Györgyként hozza. THURY 1998. I. 199. PETHŐ 2000. 20. TÓTH 1927. 22 (hibásan 1619–1622), 33 (1618 Görzsöny; valószínűleg hibás!), 46 (1620 Kup; valószínűleg hibás!). PATAKY 1992. 99 (György!). DREL I. 1. u. Felsőgörzsöny. I. 1. II. 1. Kup. 1. Bakonyszentkirály–Csesznek. I. 1.

⁷⁵⁷ THURY 1998. I. 512.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Szatmári István ⁷⁵⁸ (1.)	1674 Tapolcafő; 1674 gályarabság, kényszerből katolizál, majd visszatér 1677–1679 Kenese ?	1652 Nagybánya sub- scr. → 1656 Sárospatak subscr. – vagy 1666 Debrecen subscr. (Steph. T. Szatmári) – vagy 1670–1671 Szat- már (Steph. Szathmari) ◎ Debrecen ? – vagy 1642, 1644 Nagybánya (Steph. Némethi) ◎ 1646 Debrecen subscr. (Steph. Némethi) ◎ 1647 Sárospatak subscr. (Steph. Sz. Nemethi) ◎ újhelyi rektor ◎ 1649– 1656 Groningen (Steph. J. Sz. Nimethi) ◎ 1656 Leiden (Steph. Nemeti)
Szatmári Ötvös István ⁷⁵⁹	1656–1663 Érsekújvár; ?–1665/1668 komjáti esperes (Kocson is); a török elűzi 1663–1665/1668 Kocs; † 1665/1668	1640, 1643 Sárospatak subscr. ◎ 1647 keresztúri rektor ◎ 1649–1650 Franeker (Steph. Szatthmary) ◎ 1650–1652 Utrecht (Steph. A. Szatthmahri) ◎ 1654–1656 sárospataki rektor

⁷⁵⁸ TÓTH 1927. 94. THURY 1998. II. 25, 53–54. Máténé Kalmár Zsuzsa nem tud róla. KALMÁR 1993. 21. LAMPE 1728. 812–813. BALOGH 1902. 146. CZAKÓ 1912. 30. THURZÓ 1905. 81. HÖRCSIK 1998. 79, 89. BURA 1994. 53. THURY 1908. 118, 137. THURZÓ 1905. 77. MIKLÓS 1917.4–5. ANTAL 1888. 438. BOZZAY–LADÁNYI 2007. 182 (2154. sz.), 243. (2755. sz.).

⁷⁵⁹ THURY 1998. I. 528–531, 536, 537. DREL I. 1. a. 2. 13, 15. MIKLÓS 1993. 53. LAMPE 1728. 569. KÚR 1993. 122, 166, 172, 228, 236–237. HÖRCSIK 1998. 74, 166. MAKKAI 1981. 81. ZOVÁNYI 1977. 334, 574 (1640-es sárospataki subscribálásáról nem tud. Lehet, hogy az 1643-as nem rá vonatkozik, ez esetben a keresztúri rektorság sem!) HELLEBRANDT 1886. 608. ANTAL 1888. 278. SEGESVÁRY 1935. 16–17. BOZZAY–LADÁNYI 2007. 62 (277. sz.), 127. (1293. sz.).

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Szántai / Szántói Pásztor István ⁷⁶⁰ („török pap”)	1621 Csögle 1622 Kisgörbő 1623 Tekenye ? Becsvölgye 1624–1628 Hollós 1629 Hékút 1629 Szólád, Gadács ? 1634–1636 Szentbenedek	? © 1613 Marburg © 1614 Heidelberg
Szántó, aliter Jugi / Tugi Miklós ⁷⁶¹	1674 Alsőörs	?
Szász (Saxo) Márton ⁷⁶² horvát	1628–1629 Pusztaszentmihály	?
Szászvárosi Tamás ⁷⁶³	1662 Nemesoroszi	1656/1658 Pápa subscr.
Szebeni János ⁷⁶⁴	1654 Almás	1646 és/vagy 1653 Debrecen subscr.
Szecsei István ⁷⁶⁵ (1.)	1674 Környe	?
Szecsei János ⁷⁶⁶	1654, 1655 <i>ordinandus</i> 1654–1657 Csetény 1658 Lázi 1674 Ság; 1674–1675 gályarab; † 1675	1630 Sárospatak subscr. (Joh. B. Szecsei) © 1636 Franecker (Joh. B. Szecsei) © 1637 Leiden (Joh. Szecsei) – vagy 1636 Sárospatak subscr. ? (Joh. S. Szécsei)

⁷⁶⁰ DREL I. 1. a. 1. 81, 88, 107, 110, 119, 133, 134, 149, 154, 165, 346, 349, 350, 355, 360, 366. THURY 1998. I. 321, 327. PATAKY 1990. 149, 160. PATAKY 1992. 58, 91, 218, 225, 341. DREL I. 1. u. Becsvölgye I. 3 (év nélkül). II. 4 (1566 körül). SZABÓ 1929. 343 (1634). BECK 1935. 42 (csak a somogyi adatok!), 56. PAYR 1924. 455. FÖLDVÁRY 1898. I. 94, 101 (külön szerepel Szántai István szőládi és Pásztor István gadácsi lelkész!). SZEREMLEI 1862. 562. HELTAI 1980. 322. ZOVÁNYI 1955. 345. NAGY 1974. 249.

⁷⁶¹ THURY 1998. II. 25 (Tugi). VARGA 2002. 123 (Jugi).

⁷⁶² DREL I. 1. a. 1. 165 (vezetékneve hiányzik), 197. THURY 1998. I. 262–263.

⁷⁶³ DREL II. 25. a. 1/1. 48. 1/2. 36v. A lelkésznevsor és Sz. Kiss Szászáralajaiként hozza. DREL I. 1. u. Nemesoroszi. I. II. 4. KISS 1879. 326. DREKK O.353. 67 (a javított datálás szerint).

⁷⁶⁴ DREL I. 1. a. 1. 442. THURY 1998. I. 352. POLGÁR 2007. 16. THURY 1908. 118, 121.

⁷⁶⁵ THURY 1998. II. 28. VARGA 2002. 127.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Szegedi Márton ⁷⁶⁷	1618 <i>ordinandus</i> 1618–1619 Vámos; 1619 papságától megfosztják, fogságba kerül	?
Szeli Gergely ⁷⁶⁸	1618 Füred 1618 Kéttornyúlak 1619 Mórchida 1621 Tihany 1623 Kerta	?
Szeli Luka György	• Lásd a pápai rektorok között.	
Szenci Molnár Albert ⁷⁶⁹ * 1574 Szenc	1613 Szalónak, németek lelkésze 1613–1614 Rohonc 1614 Komárom 1614–1624 külföldi utazás (1624 London, Gresham College) 1624–1626 Kassán él 1626–1634 Kolozsvárott él; † 1634	1584 Szenc © 1586 Győr © 1586–1587 Gönc © 1588–1590 Debrecen © 1591–1592 Wittenberg © 1592–1593 Heidelberg © 1593–1596 Strassburg © 1596 Lausanne © 1596 Genf © 1597–1600 Heidelberg © 1600 Herborn © utazás, nevelősködés © 1606 Herborn © 1606–1607 Heidelberg © 1607–1610 Marburg © 1610–1613 utazás

⁷⁶⁶ DREL I. 1. a. 1. 441, 443, 450, 480, 488, 495, 500. THURY 1998. I. 352, 353, 369, 379. II. 24, 54, 67, 91. TÓTH 1927. 23, 35, 47. VARGA 2002. 65, 123, 133, 300. DREL III. 62. e. Liskay 69. 1, 9. LAMPE 1728. 815, 836, 905, 914. BALOGH 1902. 167–168. THURY 1912. 4. HÖRCSIK 1998. 62, 66. HELLEBRANDT 1886. 604. ANTAL 1888. 437. BOZZAY-LADÁNYI 2007. 49 (107. sz.), 229 (2609. sz.).

⁷⁶⁷ DREL I. 1. a. 1. 40, 42, 49, 56, 62, 65, 72. DREL I. 1. u. Nemesvámos. I. 42. II. III. 1–2. THURY 1998. I. 198, 220–221.

⁷⁶⁸ DREL I. 1. a. 1. 42, 49, 56, 62, 84, 110. THURY 1998. I. 199. TÓTH 1927. 43, 56. PAYR 1924. 458.

⁷⁶⁹ THURY 1998. I. 172, 195–196, 251, 355. ZOVÁNYI 1977. 590–591. DREL I. 1. a. 1. 1b, 8. KÚR 1993. 76, 96–97, 160, 168–170. PATAKY 1992. 26, 95, 79. PAYR 1924. 202, 213, 222–223, 523. KISFALUDY 1909. 451. PATAKY 1985. 30. THURY 1908. 47. NAGY 2000. 22. GÖMÖRI 2005. 80 (186. sz.). HEGYI 2003. 86 (537. sz.), 90 (551. sz.). SZEREMLEI 1862. 560, 561. HELTAI 1980. 325–

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Szenci András ⁷⁷⁰	1650 Verőce 1654 Martos 1655 Szódó	?
Szenci Feli / Major András ⁷⁷¹	1618 Móríchida, Rábaszentmihály (Győr vm.) 1619–1620 Kup 1627 Vilonya 1634 Ászár; 1619 presbiter	?
Szenci Csatári Gergely ⁷⁷²	? 2 év Szenc 1609–1628 Moson; 1613–1628 somorjai esperes	?
Szenci István ⁷⁷³	1654 Búcs 1674 Kéttornyúlak	?
Szenci Ásott István ⁷⁷⁴	1634 Szécsény, rektor 1635 <i>ordinandus</i> 1635–1639 Kisunyom 1640–1642 Vép 1642–1643 Kisunyom 1654–1656 Bő 1656–1658 Szentlőrinc	1634 Pápa

326. BARTHOLOMAEIDES 1817. 92. ZOVÁNYI 1955. 344. NAGY 1974. 247. HELLEBRANDT 1883. 155.

⁷⁷⁰ THURY 1998. I. 512, 528. DREL II. 25. a. 1/1. 20. 1/2. 21. DREL I. 1. a. 2. 780, 810. KÚR 1993. 197. DREL I. 1. u. Nógrádverőce. I. 1. Szódó. 1, 29. KISS 1879. 405.

⁷⁷¹ DREL I. 1. a. 1. 43, 50, 53, 54, 55, 61, 73, 127, 152, 337. Thury 1618 novemberében hibásan hozza Móríchidán. THURY 1998. I. 199, 205. TÓTH 1927. 18, 46, 56. TEMESVÁRY 1966. 20, 21, 22. TEMESVÁRY 1974. 41. DREL I. 1. u. Kup. 1.

⁷⁷² DREL I. 21. a. 90v. THURY 1998. I. 146, 153, 157, 338, 405, 407, 412, 424, 488–489. DREL I. 1. a. 1. 4, 9. LAMPE 1728. 568 (hibásan István). KÚR 1993. 102. ZOVÁNYI 1977. 520. THURY 1904a. 44–45 (hibásan György!). PATAKY 1985. 29 (egyik esetben hibásan György!). FABÓ 1869. 131. DÉZSI 1898. 306.

⁷⁷³ DREL I. 1. a. 2. 784. KÚR 1993. 200. TÓTH 1927. 43. THURY 1998. II. 24 (Ferencinek írja). VARGA 2002. 45. DREL I. 1. u. Kéttornyúlak. 6.

⁷⁷⁴ DREL I. 1. a. 1. 325, 370, 378, 386, 396, 443, 459, 481, 488, 502. DREKK O.969. 42r. THURY 1998. I. 302, 328, 334, 344, 353, 380. PATAKY 1992. 47, 62, 88, 99.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Szenci János ⁷⁷⁵ (1.)	1650 Deáki	?
Szenci János ⁷⁷⁶ (2.)	1674 Szentgrót	? © 1666 Tübingen – vagy 1671 Szatmár – vagy 1664 Sárospatak subscr. (Joh. Szenczi Miskolczinus) © procurator, rhetorum praeses © 1669 Miskolc, rektor?
Szenci Madár (Ales) János ⁷⁷⁷	1639–1641 Telekesi Török János fiainak nevelője 1641 Veszprém, rektor 1642 <i>ordinandus</i> 1643 Vámos; † 1643	?
Szenci Nagy János ⁷⁷⁸	1648 Somorja 1660-as évek? Szerdahely; 1660-as évek? somorjai esperes	?

⁷⁷⁵ THURY 1998. I. 510.

⁷⁷⁶ THURY 1998. II. 26. VARGA 2002. 123. PATAKY 1992. 36, 124. VAS 1866. 812. GÉMES 2003. 39 (Joh. Fodor Sencino). BURA 1994. 53. HÖRCSIK 1998. 103.

⁷⁷⁷ DREL I. 1. a. 1. 386, 387, 395. DREL I. 1. u. Nemesvámos. I. 42. II. III. 4. THURY 1998. I. 343.

⁷⁷⁸ THURY 1998. I. 507. DREKK O.1891. 9. MIKLÓS 1993. 44.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Szenci Száki János, id. ⁷⁷⁹	1632 Csütörtök ?–1654 Szap 1654–1665 előtt Szenc 1665–1668 Neszmély 1668–1672 Somorja; 1672 elúzik 1673–1674 Tata; 1654–1656 somorjai esperes 1656–1675 felsőduna-melléki püspök 1674–1675 elítélik, aláírja a térítvényt, önkéntes száműzetés; † 1675 Velence	?
Szenci Száki János, ifj. ⁷⁸⁰	?–1672 Ekel; ?–1672 komjáti esperes; † 1672 Komárom, vértanú	?
Szenci Lőrinc ⁷⁸¹	1650 Alsópél 1655 Szentgyörgy (Bars vm.)	?
Szenci Lukács ⁷⁸²	1644–1651 Szap	?

⁷⁷⁹ Szentpéteri Péter feljegyzése hibásan szerepelteti 1659-ig. DREKK O.794/146. 2. Végh ezt a forrást félreértelmezve rosszul datálja szapi lelkészségét, hibásan Székinek nevezi, és össze is keveri fiával, az ekeli vértanú lelkésszel. VÉGH 2001. 80, 88, 116. A tatai névsorból hiányzik. DREL I. 1. u. Tata. 2. Földvály egyhelyütt Neszmélybe helyezi 1675-ös halálát, másutt azt írja, hogy 1674-ben már nem Tatán, hanem Neszmélyben volt, onnan idézték Pozsonyba, de elbujdosott, és 1675-ben külföldön, Velencében halt meg. Valójában az idézés tatai lelkészként érte, halála helyszíne pedig kérdéses (időpontja valóban 1675). FÖLDVÁRY 1903a. 448–449. FÖLDVÁRY 1903b. 176. VARGA 2002. 127, 300. JAKUS 1977. 7–8, 10, 21, 22. JAKUS 194. 53. BÁRDOS–SZÉNÁSSY 2000. 165. THURY 1998. I. 489, 521, 536–545. II. 15, 28, 41, 101, 242, 244. DREL I. 1. a. 2. 12, 13, 14, 15, 16, 21. LAMPE 1728. 568. KÚR 1993. 223, 228, 237. ZOVÁNYI 1977. 520. MOKOS 1893. 314. THURY 1889a. 35–36. MIKLÓS 1993. 44.

⁷⁸⁰ THURY 1889a. 33–35. FÖLDVÁRY 1903a. 448–452. THURY 1998. II. 18–20, 242. CSÉMY 2000. 223, 229. KÚR 1993. 225–228, 237. ZOVÁNYI 1977. 334, 566. PAYR 1924. 527. JAKUS 1977. 8–9. MIKLÓS 1993. 44, 49–52.

⁷⁸¹ THURY 1998. I. 511, 528. DREL II. 25. a. 1/1. 25. 1/2. 26. DREL I. 1. a. 2. 811. DREL I. 1. u. Garamlök. 2, 127. KISS 1879. 401.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Szenci Szíjártó (Coriarii) Lukács ⁷⁸³ Fia István	1607 <i>felszenteltetett</i> 1608–1614 Nagymagyar 1614–1618 előtt Jóka 1618 után–1624 Jóka 1624–1648 Somorja; 1629–1648 somorjai esperes; † 1648	1598 Debrecen subscr. (Luc. Szenczi)
Szenci Márton ⁷⁸⁴	1657 helységnév nélkül 1658 Noszlop	1649 Debrecen subscr.
Szenci Csene Péter ⁷⁸⁵ * 1570 körül Szenc fiai: Gergely, István, János	1603–1606 Jóka 1606–1611 Somorja 1611–1622 Érsekújvár; 1608–1611 somorjai esperes 1614/1615–1622 felsődunamelléki püspök (1617-ben szentelik); † 1622	Szenc © ?
Szenes Sámuel ⁷⁸⁶	?–1665 ? Lábod 1665–1675 ? Hedrehely	?

⁷⁸² DREKK O.794/146. 2. VÉGH 2001. 79, 88, 116 (hibásan Szénai!)

⁷⁸³ THURY 1998. I. 146, 151–153, 172, 261, 336, 407–408, 428, 430, 489, 490, 507. DREL I. 1. a. 1. 1b, 180–181, 193, 203, 381. LAMPE 1728. 363, 568 (püspöknek tartja). KÚR 1993. 131. ZOVÁNYI 1977. 520. DÉZSI 1898. 306 (*concionator Megyeriensis!*), 369–371 (*Dabam ... Nagy-Megyerini...*). THURY 1908. 99.

⁷⁸⁴ DREL I. 1. a. 1. 495, 500. TÓTH 1927. 65. THURY 1908. 119. 1656 és 1658 között Pápán is subscribált egy ilyen nevű személy, ez valószínűleg nem a mi lelkészünk. DREKK O.353. 66 (a javított datálás szerint).

⁷⁸⁵ DREL I. 21. a. 94v, 97r. THURY 1889a. 22, 26. THURY 1998. I. 146, 151–153, 157–158, 251, 338, 405–411, 415–417, 423–425. DREL I. 1. a. 1. 4, 36, 37, 42, 55, 72, 92. LAMPE 1728. 127, 568, 569. KÚR 1993. 98, 102, 171. HELTAI 1980. 325. ZOVÁNYI 1977. 520. THURY 1904a. 47, 49–52. THURY 1908d. 156. KISFALUDY 1909. 451, 452–453. PATAKY 1985. 29. FABÓ 1869. 136. DÉZSI 1898. 305, 370. Kocsi Csergő Bálint hibásan Cene Jánosként említi. MIKLÓS 1993. 44.

⁷⁸⁶ DREL I. 1. u. Hedrehely. I. 1. BECK 1935. 42. SZABÓ 1929. 114, 306.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Szentgyörgyi Gergely ⁷⁸⁷	1612 <i>ordinandus</i> 1612–1619 Pécsely 1621 Csopak; 1618–1619 presbiter	?
Szentgyörgyi János ⁷⁸⁸ (1.)	1621 Óvár (Moson vm.), németek lelkésze	?
Szentgyörgyi János ⁷⁸⁹ (2.)	1623–1626 Mezőlak 1626–1632 Körmend; 1627–1632 németújvári alesperes 1633 már halott	?
Szentgyörgyi János ⁷⁹⁰ (3.)	1674 Csicsó (Komárom vm.)	1654 Szatmár subscr. → 1657 Debrecen subscr.
Szentgyörgyi Letenye Miklós ⁷⁹¹	1616 <i>ordinandus</i> 1616 Hídvég	?
Szentgyörgyvölgyi János ⁷⁹² (1.)	1618 Szécsisziget	?
Szentistváni Mihály ⁷⁹³	1619 <i>ordinandus</i> 1619–1629 Kádárta 1629 Vilonya 1632–1633 Enying	?

⁷⁸⁷ THURY 1998. I. 172, 198, 203, 252. DREL I. 1. a. 1. 1b, 42, 47, 49, 54, 55, 61, 84.

⁷⁸⁸ DREL I. 21. a. 90r. THURY 1998. I. 424 (keresztnev nélkül). THURY 1904a. 45 (keresztnev nélkül).

⁷⁸⁹ DREL I. 1. a. 1. 102, 110, 113, 118, 134, 139, 141, 146, 149, 150, 154, 155, 163, 194, 209, 240, 256, 264, 271, 299, 302. THURY 1998. I. 242, 261, 267, 278, 280, 370. LAMPE 1728. 659. PATAKY 1990. 166. PATAKY 1992. 313. DREL I. 1. u. Mezőlak. 1. TÓTH 1927. 51. IVÁNYI 1990. 303, 323. PAYR 1924. 204. THURY 1897. 12.

⁷⁹⁰ VERESS 2000. 124. BURA 1994. 38. THURY 1908. 125. THURY 1998. II. 25. VARGA 2002. 123. KÚR 1993. 232. THURY 1896. 5. KÚR 1932. 86.

⁷⁹¹ DREL I. 1. a. 1. 13. Thury 1618-ra is hozza, bár a névsorokban ott nem szerepel. THURY 1998. I. 198.

⁷⁹² DREL I. 1. a. 1. 51. THURY 1998. I. 202. PATAKY 1992. 81. PAYR 1924. 410.

⁷⁹³ DREL I. 1. a. 1. 60, 84, 90, 105, 141, 152, 162, 193, 210, 218, 271, 292, 304. THURY 1998. I. 261, 269. TEMESVÁRY 1966. 20. TEMESVÁRY 1974. 41.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Szentlőrinci János ⁷⁹⁴	1651–? Csoknya 1656–1657 (Mernye)szentmiklós 1663 Nemesdéd 1670-es évek Nemeskisfalud	? Pápa subscr.
Szentmártoni János ⁷⁹⁵	1655 <i>ordinandus</i> 1655–1656 Kup	?
Szentpéteri / Sajószentpéteri Mangó Márton ⁷⁹⁶ *1634 Sajószentpéter	1666–1674 Hetény; közben 1672 elmenekül 1674–1676 gályarab, hazatér 1677–1681 Madar	1654 Sárospatak subscr. (Mart. S. Szent-peteri) © Újhely, kántor © Sárospatak, kántor
Szerdahelyi Hegyi Ambrus ⁷⁹⁷	1596 ? 1618–1621 Enying 1623 Kiliti	?
Szerdahelyi Hegyi István ⁷⁹⁸	1628 <i>ordinandus</i> 1628 Karád 1629–1630 Nagyberény 1631–1632 Ósi (Somogy vm.)	?

⁷⁹⁴ DREL I. 1. a. 1. 481, 491. DREL III. 205. a. 1. 65, 99, 160. THURY 1897. 47, 48. DREL III. 183. 5. 3. sz (év nélkül). THURY 1998. I. 382. SZABÓ 1929. 66 (Nemesdéd 1663, hibásan László!), 78–79 (Nemeskisfalud, évszám nélkül). BECK 1935. 42, 73. Az I. sz. kollégiumi törvény- és anyakönyv névsora az 1590-es évekre teszi, de ez a legkorábbi rész valószínűleg helytelenül datált. DREKK O.353. 58.

⁷⁹⁵ DREL I. 1. a. 1. 450, 461, 462, 480. THURY 1998. I. 369. DREL I. 1. u. Kup. 1. TÓTH 1927. 46.

⁷⁹⁶ THURY 1998. II. 28, 54, 59, 135, 155, 206, 209, 226, 238. VARGA 2002. 125, 301. DREL III. 62. e. Liskay 69. 1, 9, 13. LAMPE 1728. 815, 829, 839, 843, 844, 845, 864. BALOGH 1902. 78. THURY 1912. 4. KÚR 1993. 232, 234–235. MIKLÓS 1993. 67. HÖRCSIK 1998. 86.

⁷⁹⁷ DREL I. 1. a. 1. 43, 50, 56, 62, 84, 110. THURY 1998. I. 121, 198, 271.

⁷⁹⁸ DREL I. 1. a. 1. 162. THURY 1998. I. 270. SZABÓ 1941. 143. FÖLDVÁRY 1898. I. 94, 101, 128, 134, 140, 147. 1591-ben Wittenbergben járt egy ilyen nevű személy, de ez túl korainak tűnik. THURY 1908. 27.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Szerdahelyi S. / Hegyi Izsák ⁷⁹⁹	1613–1618 között valamikor Veszprém, rektor <i>1618 ordinandus</i> 1618–1619 Szentgál 1621–1624 Szárberény (Vörösberény) 1625–1628 Füred 1628 Tapolcafőre ajánlják 1629 Tapolcafő 1630 Szemere; 1627, 1629 presbiter; † 1631 előtt	?
Szerdahelyi János ⁸⁰⁰ (1.)	1657 helységnev nélkül <i>1658 ordinandus</i> 1658 Ság	1649/1652 Pápa subscr. © 1653 Debrecen subscr.
Szeremlyéni / Szeremlei János ⁸⁰¹	1629 Németújvár, rektor <i>1630 ordinandus</i> 1630–1665 Felsőőr; 1650–1665 Őrségi esperes	?
Szeremlyéni Tamás ⁸⁰²	<i>1614 ordinandus</i> 1614–1636 Hetes; 1618, 1627, 1633 presbiter	?

⁷⁹⁹ DREL I. 1. a. 1. 45, 49, 56, 61, 84, 88, 90, 105, 118, 131, 141, 148, 150, 154, 162, 166, 196, 209, 211, 219. THURY 1998. I. 198, 245, 262, 267. TÓTH 1927. 36 (1631), 94. DREL I. 1. u. Győrszemere. 1 (1629–1631).

⁸⁰⁰ DREL I. 1. a. 1. 495, 500, 503. TÓTH 1927. 35. DREKK O.353. 60 (a javított datálás szerint). THURY 1908. 121.

⁸⁰¹ DREL I. 1. a. 1. 195, 263, 272, 294, 317, 338, 353, 369, 378, 380, 387, 396, 443, 450, 459, 481, 488, 495, 501. DREKK O.969. 42r. THURY 1998. I. 261, 279, 333, 344, 351, 353, 363, 378, 380, 393. PATAKY 1990. 156, 186. PATAKY 1992. 76, 193, 414. Gueth csak 1641–1658 között ismeri. GUETH 1873. 11. ZOVÁNYI 1977. 346. MIKLÓS 1993. 42.

⁸⁰² DREL I. 1. a. 1. 9, 47, 48, 50, 106, 118, 150, 152, 163, 167, 211, 220, 294, 295, 339, 346, 351, 355, 366, 367. DREL I. 1. u. Hetes. I. 1, 26 (1618–1634). THURY 1998. I. 200, 203, 296, 321, 326, 329. SZABÓ 1929. 380 (1618–1634). BECK 1935. 43.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Szécsiszigeti / Szigeti János ⁸⁰³	1636–1638 Körmend, rektor 1639 Halászi, rektor 1640 <i>ordinandus</i> 1640–1643 Nárai 1654–1658 Szecsőd; 1656 presbiter	?
Szécsiszigeti / Szigeti Miklós ⁸⁰⁴	1654–1658 Szemenye	?
Székely Fülöp ⁸⁰⁵ német	1618–1624 Csájling (Schallendorf, Zahling, Kiskörtvélyes)	?
Székely Péter ⁸⁰⁶	1625 <i>exmittálását ideiglenesen megtagadták</i> 1625–1635 Barnag, Vöröstó 1639–1642 Füle 1643 Köveskál 1649 Henye 1654 Monoszló 1657–1658 Henye	?
Széki István ⁸⁰⁷	1603–1614 Neszmély	?
Szigeti István ⁸⁰⁸	1656–1657 Marcali	1649/1652 Pápa subscr.
Szikszai György ⁸⁰⁹	1629 Ádánd	? © 1589 Wittenberg?

⁸⁰³ DREL I. 1. a. 1. 379, 396, 443, 459, 481, 488, 495, 502. DREKK O.969. 42r. THURY 1998. I. 334, 344, 353, 380. PATAKY 1990. 167, 170. PATAKY 1992. 71, 314, 330.

⁸⁰⁴ DREL I. 1. a. 1. 443, 481, 489, 502. DREKK O.969. 42r. THURY 1998. I. 353, 380. PATAKY 1992. 82.

⁸⁰⁵ DREL I. 1. a. 1. 51, 62, 119. THURY 1998. I. 200. PATAKY 1992. 47, 81. PAYR 1924. 208 (Szekol!).

⁸⁰⁶ DREL I. 1. a. 1. 129, 134, 152, 162, 193, 210, 218, 270, 294, 304, 338, 354, 369, 377, 386, 395, 420, 441, 490, 501. THURY 1998. I. 232, 261, 269, 333, 343, 352, 381. Thury hibásan 1630-ra teszi henyei, 1644-re és 1654-re köveskáli lelkészességét. THURY 1889b. 117–118, 120–121.

⁸⁰⁷ BÁRDOS–SZÉNÁSSY 2000. 165.

⁸⁰⁸ DREL I. 1. a. 1. 481, 490. THURY 1998. I. 381. Beck tévesen szerepelteti 1636-ban is Marcaliban. BECK 1935. 43, 71. PAYR 1924. 482. DREKK O.353. 61.

⁸⁰⁹ THURY 1998. I. 274 (hibásan András!). FÖLDEVÁRY 1898. I. 94, 95, 101, 128. BARTHOLOMAEIDES 1817. 88. SZABÓ 1941. 142. THURY 1908. 26.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Szikszai Mihály ⁸¹⁰ (1.) * kb. 1648 Szikszó	1674 Réde 1678–1682 Noszlop 1683–1688 Felsőőr 1688–1695 Réde 1698 Szemere 1705–1712 Réde; † 1712 Réde (pestis)	1671/1674 Pápa subscr. → 1674 Debrecen subscr. (Mich. S. Szikszai) – Debrecenben végzett teológiát
Szilágyi István ⁸¹¹ (1.)	1649 Nagyszombat, rektor 1650 Nagyszombat, 2. lelkész	1646 Sárospatak subscr. ⊙ Nagyszombat, rektor ⊙ ugyanott lelkész, ott hal meg
Szilágyi Benjámín István, id. ⁸¹² egrespatakai	1612–1614 Csém 1614–1618 Muraszombat, udvari szónok 1619 Csáktornya– Szentmihály 1622 exulans 1622–1626 Bó 1626–1631 Vép 1632–1633 Bó 1633–1634 Körmend; 1618 presbiter 1623–1624 proseniorként irányítja a körmendi és vépi egyházmegyét 1625–1634 körmendi esperes; † 1634	?

⁸¹⁰ DREL II. 217. a. 2. 4, 19. DREL III. 62. e. Liskay 121. 8. DREKK O.465r. 334. TÓTH 1808a. 146. THURY 1998. II. 258, 263, 293. TÓTH 1927. 36, 65, 85. PATAKY 1990. 165. PATAKY 1992. 193. Gueth Felsőőron 1683 körül hozza. GUETH 1873. 12. ÁCS 2000. 102. DREL I. 1. u. Réde. I. 16. II (első rédei lelkészségéről nem tud). Gyórszemere. 1. Noszlop. II. 2–3, 8. DREKK O.970. 4–6. DREKK O.353. 73. THURY 1908. 147. THURY 1897. 791, 807, 809. HUDI 2002. 298. VeML IV. 1. b. 4/1762. augusztus 30. VARGA 1971. 220.

⁸¹¹ THURY 1998. I. 532. A sárospataki kollégiumi anyakönyv kiadásába téves olvasat került: *Timariam* helyett nyilván *Tirmaviam!* HÖRCSIK 1998. 77.

⁸¹² DREL I. 1. a. 1. 47, 51, 62, 105, 110, 119, 131, 134, 138–139, 141, 145, 149, 155, 163, 182, 186, 188, 191, 194, 203, 209, 220, 222, 240, 256, 259–260, 264, 271, 293, 295, 297, 316, 317, 319, 321.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Szili István ⁸¹³ (1.)	1674 Nagypécsely	1649/1652 Pápa subscr. (Steph. P. Szili) © 1654 Sárospatak subscr. (Steph. P. Szili)
Szili F. János ⁸¹⁴	1623–1624 Szerecseny 1626–1630 Bő 1632–1635 Szentlőrinc 1635–1648, 1654–1658 Szerecseny; 1627, 1629, 1632, 1633 presbiter	?
Szilvási István ⁸¹⁵ * 1619	? Buda ? Bicske 1668 után ? Kocs 1670-es évek eleje–1674 Császár; 1674–1675 gályarabság, ott hal meg	1644 Debrecen subscr.
Szobi Csala György ⁸¹⁶	1630–1631 Lábod	?
Szokolyai János ⁸¹⁷ (1.)	1632 Perőcsény	?

THURY 1998. I. 201, 203, 243, 261, 266, 267, 278, 280, 296, 299, 301, 370. PATAKY 1990. 166, 186. PATAKY 1992. 46, 48, 49, 70, 99 (1633-ig!), 313, 414. LAMPE 1728. 659. ZOVÁNYI 1977. 346. IVÁNYI 1990. 253–254, 301, 314–315, 322. PAYR 1924. 147, 218, 420, 432. THURY 1897. 12. THURY 1904a. 60, 66 (keresztnev nélkül), 72–73. THURY 1905a. 86.

⁸¹³ THURY 1998. II. 25. VARGA 2002. 123. DREKK O.353. 61 (a javított datálás szerint). HÖRCSIK 1998. 86.

⁸¹⁴ DREL I. 1. a. 1. 110, 118, 149, 150, 163, 175, 194, 209, 211, 220, 240, 256, 264, 271, 293, 295, 297, 310, 317, 318, 338, 353, 363, 368, 377, 385, 394, 417, 441, 461, 480, 488, 495, 500. THURY 1998. I. 237–238, 261, 267, 280, 296, 333, 342, 352, 379. PATAKY 1992. 46, 88 (1633). TÓTH 1927. 90 (csak második előfordulását ismeri). PAYR 1924. 148. 1617–1618-ban Patai István emleget egy Komáromban lakó Szili Jánost, 1622-ben pedig Pécselyi Király Imre egy ilyen nevű személyt, kérdés, róla van-e szó. THURY 1905a. 66, 72, 84.

⁸¹⁵ THURY 1998. II. 28, 54, 58, 70 (hibásan Szilágyi!). VARGA 2002. 127, 135, 301. DREL III. 62. e. Liskay 69. 1, 9. LAMPE 1728. 815, 835, 836, 838, 894. BALOGH 1902. 157–160. JAKUS 1977. 11–12. THURY 1912. 4. BORSOS 1987. 66, 67, 68. THURY 1908. 117. MIKLÓS 1993. 53.

⁸¹⁶ BECK 1935. 44, 82. SZABÓ 1929. 114 (Gala!).

⁸¹⁷ DREL II. 26. j. 11. 1. DREL I. 1. u. Perőcsény. 8.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Szokolyi Gergely ⁸¹⁸	1624 <i>ordinandus</i> 1624 Tab 1643 Kisbajom 1650 helységnév nélkül (külső–somogyi egyhm.?)	?
Szokolyi Imre ⁸¹⁹	1618–1619 Ireg 1619 Németi 1624–1625 Tab	?
Szombathelyi B. István ⁸²⁰	1614 <i>ordinandus</i> 1614–1615 Takácsi 1616–1618 Kup 1618–1620 Köveskút 1622–1624 Kup 1625–1629 Köveskút 1632–1635 Vép; 1618 presbiter 1627–1635 körmendi alesperes	?
Szombati / Murai / Muraszombati György ⁸²¹	1623 <i>ordinandus</i> 1623–1625 Rinyaszentkirály 1627–1635, 1640 Rinyaújlak 1643, 1646 helységnév nélkül	1620 Debrecen subscr. (Steph. Murai)

⁸¹⁸ DREL I. 1. a. 1. 118, 119, 396. DREL I. 1. u. Kisbajom. 1. THURY 1998. I. 270, 344. BECK 1935. 44 (Tabon 1622–1627 között hozza), 80. SZABÓ 1929. 132. PAYR 1924. 485. FÖLDVÁRY 1898. I. 131 (hibásan György!).

⁸¹⁹ DREL I. 1. a. 1. 43, 50, 56, 62, 119, 131. THURY 1998. I. 198, 270.

⁸²⁰ DREL I. 1. a. 1. 9, 43, 47, 50, 62, 78, 91, 105, 118, 149, 150, 154, 163, 194, 209, 211, 264, 271, 293, 295, 298, 310, 317, 318, 338, 353, 364. THURY 1998. I. 199, 201, 203, 261, 267, 280, 296. LAMPE 1728. 659. Pataky Vépen nem ismeri, Köveskúton hibásan 1618–1630 között hozza. PATAKY 1992. 63. TÓTH 1927. 46, 92. DREL I. 1. u. Kup. 1. Takácsi. I. 1. V. 4. DREKK O.977. III. c. 6. 3. IVÁNYI 1990. 323. THURY 1897. 12. 1627-ben Felsőörrre helyezése került szóba. THURY 1904a. 60–61 (keresztnev nélkül).

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Szomódi János ⁸²² * 1624	1654 Madar 1658–1664 Neszmély 1660-as évek? Mocsa 1674–1679 Szend közben 1674–1678 gályarabság, nyugati út (1676–1677 London, Gresham College) 1685 már halott	1649 Sárospatak subscr. (Joh. B. Szomodi)
Szomoróci György ⁸²³	1654–1658 Kerkáskápolna	?
Szondi István ⁸²⁴	?–1672 Komárom (Csuzi Cseh Jakab másodlelkésze)	?
Szondi János ⁸²⁵	1618–1635 Ósi (Veszprém vm.)	?
Szólósi András ⁸²⁶	1676–1680 Kisbajom	?
Szólósi Mihály ⁸²⁷	1670–1674 Kutas 1680 Kisbajom	1660 Marosvásárhely

⁸²¹ DREL I. 1. a. 1. 104, 110, 131, 152, 164, 294, 339, 346, 355, 378, 396, 406. THURY 1998. I. 321, 334, 344. Pataky hibásan a Vas vármegyei Szentkirályon hozza. PATAKY 1992. 85. BECK 1935. 44 (adatai egy részét Gergely keresztnévvel hozza). THURY 1908. 107.

⁸²² DREL I. 1. a. 2. 782. KÚR 1993. 199. BÁRDOS–SZÉNÁSSY 2000. 165. THURY 1998. II. 28, 54 (hibásan Ferenc!), 135, 152, 153, 155, 159, 161, 176, 215 (szerinte hazatérésétől haláláig neszmélyi lelkész!), 226, 237, 241. VARGA 2002. 127 (Somodi!), 133, 301. DREL III. 62. e. Liskay 69. 1, 9, 13. LAMPE 1728. 815, 893. BALOGH 1902. 78. JAKUS 1977. 11–12. MOKOS 1893. 314. THURY 1912. 4. Mocsai lelkészként Kocsi Csergő Bálint említi. MIKLÓS 1993. 53. HÖRCSIK 1998. 81. GÖMÖRI 2005. 99 (286. sz.).

⁸²³ DREL I. 1. a. 1. 443, 481, 489, 502. DREKK O.969. 42r. THURY 1998. I. 353, 380. PATAKY 1990. 165. PATAKY 1992. 214. HELLA 2003. 8, 9.

⁸²⁴ THURY 1889a. 31. FÖLDVÁRY 1903a. 446. LAMPE 1728. 569 (hibásan János!). PAYR 1924. 527.

⁸²⁵ DREL I. 1. a. 1. 43, 50, 55, 62, 84, 88, 90, 105, 131, 152, 164, 166, 219, 271, 294, 304, 338, 354. THURY 1998. I. 198, 269 (hibásan Szendi!), 270.

⁸²⁶ DREL I. 1. u. Kisbajom. 1. BECK 1935. 44.

⁸²⁷ DREL I. 1. u. Kisbajom. 1. BECK 1935. 44. SZABÓ 1929. 129, 132. TONK 1994. 7.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Szőnyi Virág János ⁸²⁸	1650-es évek? Mihályháza 1674 Ászár; 1674 elítélik, hazaszökik	1653 Pápa subscr. (Joh. Szőnyi)
Sztárai János ⁸²⁹	1643–1665 ? Hedrehely	?
Szűcs András ⁸³⁰	1650 Dunaradvány	?
Szűcs János ⁸³¹ öreg ember	1650 Csicsó (Komárom vm.)	?
Takács (Textoris) Mátyás ⁸³²	?–1631 Kisgörbő – az evangélikusok elűzik <i>1632 exmittálását erőszakoskodása miatt megtagadták</i>	?
Taksonyi Rác Péter ⁸³³	1603 Szenc, rektor 1605 Nagyszombat, rektor <i>1607 felszenteltetett</i> 1607–1610 Jóka 1610–1613 Szerdahely; 1611–1613 somorjai esperes; † 1613/1615	? © 1592 Wittenberg © 1600–1603 Heidelberg
Tali / Táli András ⁸³⁴	1650–1655 Füzesgyarmat	? Pápa subscr.

⁸²⁸ THURY 1998. II. 28, 41. VARGA 2002. 127. DREL III. 62. e. Liskay 69. 1, 9. LAMPE 1728. 785 (hibásan Joh. Viraghcsönyi). BALOGH 1902. 145. THURY 1912. 4. A mihályházi adatok évszám nélküliek. TÓTH 1927. 18, 54. DREL I. 1. u. Mihályháza. I. 1, 2, 55. II. 2. DREKK O.794/267. 2. DREKK O.353. 70 (a javított datálás szerint).

⁸²⁹ DREL I. 1. u. Hedrehely. I. 1. BECK 1935. 44. SZABÓ 1929. 306.

⁸³⁰ THURY 1998. I. 510.

⁸³¹ THURY 1998. I. 509. KÚR 1932. 55.

⁸³² DREL I. 1. a. 1. 270, 278. Pataky és Beck a Textorist Fertoriusnak olvasta, és Pataky Széki Mátyásként oldotta fel! PATAKY 1992. 58. BECK 1935. 22, 57.

⁸³³ THURY 1998. I. 143, 146–148, 152–153, 407. DÉZSI 1898. 306, 370. HELTAI 1980. 333. ZOVÁNYI 1977. 520. SZEREMLEI 1862. 561. BARTHOLOMAEIDES 1817. 95.

⁸³⁴ THURY 1998. I. 512, 528. DREL II. 25. a. 1/1. 30. 1/2. 30. DREL I. 1. a. 2. 812. KISS 1879. 267 (hibásan Pali!). Az I. sz. kollégiumi törvény- és anyakönyv névsora az 1590-es évekre teszi, de ez a legkorábbi rész valószínűleg helytelenül datált. DREKK O.353. 58.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Tallósi György ⁸³⁵	1619 <i>ordinandus</i> 1618 Bálványos 1618–1621 Fokszabadi	?
Tapolcsányi János ⁸³⁶	1650 Szend	?
Tasnádi György ⁸³⁷	1650 Fülek	1640 Debrecen subscr.
Tatai András ⁸³⁸ (1.)	1656–1658 Nána	1635 Debrecen subscr.
Tatai János ⁸³⁹ (1.)	1652 Szólád 1655–1656 Kiskomárom város 1657 Hetes 1658 Kiskomárom város 1661 Galambok 1664 Nagybajom	1635 Szatmár © 1645 Debrecen subscr.
Tárkányi Ferenc ⁸⁴⁰	1646 <i>ordinandus</i> 1646–1656 Hodos (Vas vm.)	?
Tejedi Márton ⁸⁴¹	1615 <i>ordinandus</i> 1615–1622 Sóly 1623 Füred 1625–1628 Tótvázsony 1628–1634 Berhida 1639–1643 Vilonya	?

⁸³⁵ DREL I. 1. a. 1. 43, 50, 52, 53, 62, 80. THURY 1998. I. 198, 202, 270.

⁸³⁶ THURY 1998. I. 509.

⁸³⁷ THURY 1998. I. 512. LAMPE 1728. 570. THURY 1908. 115.

⁸³⁸ DREL I. 1. a. 1. 480, 488, 495, 500. THURY 1998. I. 379. HUDI 2005. 59. HUDI 2007. 86. TÓTH 1927. 63. THURY 1908. 114.

⁸³⁹ DREL I. 1. a. 1. 481, 490, 502. DREL I. 1. u. Hetes. I. 1, 27. Nagybajom. 1 (hibásan Patai!). DREL III. 205. a. 1. 65, 75, 104, 141. THURY 1998. I. 382. Pataký szerint 1658–1661 között Kiskomárom város és Galambok közös lelképásztora, ennek azonban a közgyűlési jegyzőkönyv adatai ellentmondanak. PATAKY 1990. 159. PATAKY 1992. 61, 261. THURY 1897. 31, 47, 48. BECK 1935. 44, 67. SZABÓ 1929. 31 (Galambok 1660–1664), 90 (Nagybajom 1664–?), 380. FÖLDVÁRY 1898. I. 186. BURA 1994. 28. THURY 1908. 117.

⁸⁴⁰ Pataký szerint Hodos 1743-ban elvesztette vallásgyakorlatát, és csak 1648-ban kapta vissza. Tárkányi hodosi lelkészévé azonban már 1646-tól vannak adataink. DREL I. 1. a. 1. 406, 443, 459. THURY 1998. I. 353. PATAKY 1992. 53, 54.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Tergenyei Pál ⁸⁴²	1615 <i>ordinandus</i> 1615–1630 Látrány; 1618, 1627 presbiter	?
Tétényi Mihály ⁸⁴³	1618–1633 Polány 1633 emeritus	?
Tihanyi Miklós ⁸⁴⁴	1675–1683 Pata	?
Tillesius Boldizsár ⁸⁴⁵ német	1618 Hidegkút (Kaltenbrunn)	?
Tissinai György ⁸⁴⁶	1618–1629 Incéd (Dürnbach)	?
Tolnai Borbély Gergely	<ul style="list-style-type: none"> Lásd a pápai rektorok között. 	
Tolnai István ⁸⁴⁷ (1.)	1618–1622 Bó 1623–1631 Csopak 1632 Felsőörs; 1619–1622/1623 proseniorként igazgatja a körmendi egyházmegyét 1623–1632 veszprémi és balatonmelléki esperes; † 1633	1615 Debrecen subscr. © 1617 Sárospatak subscr. (Steph. P. Tholnaeus) © keresztúri rektor? © Heidelberg ?

⁸⁴¹ DREL I. 1. a. 1. 12, 42, 50, 55, 62, 84, 88, 90, 105, 131, 148, 162, 193, 210, 219, 271, 292, 304, 338, 341, 369, 377, 386, 395. DREL III. 252. 12. c. 14. THURY 1998. I. 198, 261, 333, 343. TEMESVÁRY 1966. 20. TEMESVÁRY 1974. 41.

⁸⁴² DREL I. 1. a. 1. 12, 43, 47, 51, 106, 131, 149, 150, 154, 163. THURY 1998. I. 200, 203, 270, 271. FÖLDVÁRY 1898. I. 101, 134.

⁸⁴³ DREL I. 1. a. 1. 42, 50, 56, 62, 81, 91, 105, 152, 162, 196, 219, 272, 294, 310. THURY 1998. I. 199, 262. TÓTH 1927. 82. PAYR 1924. 139.

⁸⁴⁴ BECK 1935. 45. SZABÓ 1929. 270.

⁸⁴⁵ DREL I. 1. a. 1. 51, 62. THURY 1998. I. 200. PATAKY 1992. 71. PAYR 1924. 209.

⁸⁴⁶ DREL I. 1. a. 1. 48, 50, 62, 78, 111, 119, 152, 165, 195. THURY 1998. I. 201, 261. PATAKY 1992. 55. IVÁNYI 1990. 324, 325. PAYR 1924. 208 (Fisinay!), 217.

⁸⁴⁷ DREL I. 1. a. 1. 42, 47, 50, 60, 62, 78, 105, 110, 113, 118, 131, 134, 141, 148, 154, 162, 176, 178, 182, 183, 186, 188, 189, 191, 193, 203, 209, 218, 221, 240, 256, 263, 265, 270, 291. Az 1. sz. egyházkerületi jegyzőkönyv 1622-ben neve mellett *Tapolcensis senior* címet hoz. DREL I. 1. a. 1. 91. Talán már ekkor is balatonmelléki, veszprémi esperes volt. THURY 1998. I. 201, 203, 223, 232, 245, 254, 255, 261, 266, 276, 279, 338, 349, 370. PATAKY 1990. 186 (hibásan Bük!). PATAKY 1992. 46 (már 1613 előtt bőí lelkészként hozza), 414. LAMPE 1728. 660. THURY 1897. 755. ZOVÁNYI 1977. 346, 688. IVÁNYI 1990. 301. PAYR 1924. 146–147. THURY 1905a. 72, 76. Veress D. Csaba

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Tolnai Borbély István ⁸⁴⁸	1598 Tolna, rektor 1607 felavattatott 1607–1611 Tolna 1611–1624 Somorja 1624 körül–1631 Szőny; † 1631	1589 Debrecen subscr. (Steph. R. Tolnensis)
Tolnai János ⁸⁴⁹ (2.)	1650 után Komárom, rektor? 1674 Gyermely	1634 vagy 1639 Debrecen subscr. © 1642 Franecker (Joh. Pazta Tholnai) © 1643 London, Gresham College (Joh. P. Tholnai) © 1643 Leiden (Joh. P. Tolnai) – vagy 1654/1656 Pápa subscr. (Joh. F. Tolnaÿ) – vagy 1653 vagy 1655 vagy 1660 Debrecen subscr. – vagy 1650 Sárospatak subscr. (Joh. P. Tholnaeus) © Komárom, rektor? – vagy 1652 Sárospatak subscr. (Joh. P. Tolnai) © senior © Liszka, rektor?

Felsőörsön hibásan Tolnai Józsefként hozza. VERESS 1992. 72. Kérdéses, hogy a kollégiumi és akadémiai tanulmányok rá vonatkoznak-e. Heidelbergi tartózkodását a sárospataki anyakönyv említi, de ott csak 1620-ban említene egy Tornai Istvánt (*Steph. P. Thornaeus*). THURY 1908. 105. HÖRCSIK 1998. 46. SZEREMLEI 1862. 563.

⁸⁴⁸ THURY 1998. I. 152, 157, 408, 429, 489. DREL I. 1. a. 1. 4, 9. LAMPE 1728. 568 (püspöknek tartja), 569. THURY 1889a. 28. THURY 1908. 96. 1615-ből Fabó egy Tolnai Mátét emleget somorjai lelkészként, ezt az adatot Thury is átveszi. Miután Fabó is már másolatból dolgozott, véleményünk szerint itt félreolvasásról van szó, és az eredeti okmányon valójában Tolnai (Borbély) István aláírása szerepelhetett. FABÓ 1869. 131. THURY 1998. I. 338, 405.

⁸⁴⁹ THURY 1998. II. 28 (hibásan Tornai!). VARGA 2002. 127. BARÁTH 1929. 8 (hibásan Tornai!). ANTAL 1888. 438. HELLEBRANDT 1886. 606. BOZZAY-LADÁNYI 2007. 55 (187. sz.),

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Tolnai Mihály ⁸⁵⁰	1613 Szentlőrinc; felfüggesztik, ügye 1614- ben is zajlik 1616 Búcsú 1618–1620 Szentlőrinc; 1618 presbiter	1589 Debrecen subscr. © 1591 Wittenberg
Tolnai Tamás	• Lásd a pápai lelkészek között.	
Tordai János ⁸⁵¹ (1.)	1601 jezsuita © ferences © esztergomi kanonok © Pozsony, ferences 1610 Semptén áttér 1610–1612 Sempte; † 1612/1613	1586 Braunsberg © 1587 Krakkó © 1593–1594 Róma, Gregoriana © 1594 Bologna © 1600– 1601 Róma (Kolozsvárról jött plébánosként kérekedik be a római jezsuita rendházba)
Tornai Dávid ⁸⁵²	1674 Tihany	1656/1658 Pápa subscr.
Tornai Pál ⁸⁵³	1650 Gönyű	1643 Debrecen subscr.
Tornai ? ⁸⁵⁴	1674 Pat	?
Tót András ⁸⁵⁵	1624–1629 Szap	?

234 (2667. sz.). GÖMÖRI 2005. 86 (226. sz.). DREKK O.353. 63 (a javított datálás szerint). THURY 1908. 113, 115, 121, 122, 134. HÖRCSIK 1998. 82, 84.

⁸⁵⁰ DREL I. 1. a. 1. 7, 10–11, 47, 50, 62, 78. THURY 1998. I. 201, 203. PATAKY 1992. 88. IVÁNYI 1990. 203. THURY 1908. 97. BARTHOLOMAEIDES 1817. 94.

⁸⁵¹ ILA 1934. 96–99, 138–141, 235. VERESS 1941. 277. SZLAVIKOVSKY 2007. 38 (61. sz.), 59 (491. sz.), 77 (692. sz.). SZÖGI 2003. 76 (333. sz.).

⁸⁵² THURY 1998. II. 25 (Tolnai Dániel!). VARGA 2002. 123. DREKK O.353. 64 (a javított datálás szerint).

⁸⁵³ THURY 1998. I. 509. THURY 1908. 117.

⁸⁵⁴ THURY 1998. II. 28. VARGA 2002. 125. KÚR 1993. 232. Talán személye azonos Tornai Páléval.

⁸⁵⁵ DREKK O.794/146. 2. VÉGH 2001. 79, 88, 116. THURY 1998. I. 408.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Töttösi György ⁸⁵⁶	1617 <i>ordinandus</i> 1617 Tölyvár 1618 Kisgörbő 1622 Nemesvid 1623 helységnév nélkül (a kiskomáromi egyházmegyében) 1627–1629 Galambok 1629 Kisgörbő 1632–1634 Tápszentmiklós 1634 helységnév nélkül 1635 Monoszló	?
Turai Máté ⁸⁵⁷	1650 Balassagyarmat	?
Tutokovics Jakab ⁸⁵⁸	1632 <i>ordinandus</i> 1632 Réde 1633 Nóráp 1633–1634 Mór	?
Tüskeszentszentgyörgyi Mihály ⁸⁵⁹	1618 <i>ordinandus</i> 1618–1628 Németújvár–Szentmiklós; 1618 presbiter	?
Ujj / Új András ⁸⁶⁰	1674 Görzsöny	?
Ungvári Pál ⁸⁶¹	1643 helységnév nélkül	?
Újfalucai István ⁸⁶²	1635 Szilvásszentmárton	?

⁸⁵⁶ DREL I. 1. a. 1. 36, 50, 91, 106, 149, 155, 163, 195, 220, 271, 293, 304, 309, 324, 338, 354. THURY 1998. I. 200, 202, 262. PATAKY 1990. 159. PATAKY 1992. 58, 92, 261. TÓTH 1927. 99 (Gergely keresztnévvel 1632–1633 között hozza Tápszentmiklóson). SZABÓ 1929. 31 (Galambok 1628). BECK 1935. 45 (csak néhány adatot hoz), 56. PAYR 1924. 454.

⁸⁵⁷ THURY 1998. I. 512.

⁸⁵⁸ DREL I. 1. a. 1. 270, 293, 304, 310, 338. TÓTH 1927. 67, 85.

⁸⁵⁹ DREL I. 1. a. 1. 45, 47, 50, 62, 78, 111, 119, 159. Thury hibásan Szentgyörgyi Tüske Mihálynak nevezi. THURY 1998. I. 200, 203. PATAKY 1992. 76. PAYR 1924. 202.

⁸⁶⁰ PETHŐ 2000. 20. TÓTH 1927. 33. THURY 1998. II. 24. VARGA 2002. 45. DREL I. 1. u. Felsőgörzsöny. I. 1. II. 1.

⁸⁶¹ DREL I. 1. a. 1. 396. THURY 1998. I. 344.

⁸⁶² DREL I. 1. a. 1. 360. THURY 1998. I. 327. BECK 1935. 46 (1634!).

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Újkéri Gergely ⁸⁶³	1619 <i>ordinandus</i> 1619–1652 Ireg; 1646–1652 külső- somogyi esperes (dunamelléki egyházkerület)	?
Újlaki / Abaújlaki Ádám ⁸⁶⁴	1639 Csór 1640–1643 Aszófő	?
Újvári Dániel ⁸⁶⁵	1676–1681 körül Réde 1693 Csetény 1700 körül Takácsi 1709–1713 Dudar	?
Újvári Gergely ⁸⁶⁶	1639 <i>ordinandus</i> 1639–1643 Csetény 1649 Vörösberény 1654 Sóly	1633 Debrecen subscr.
Újvári István ⁸⁶⁷ (1.)	1650 Kolon (komjáti egyhm.) 1654 Csicsó (Komárom vm.)	1637 Sárospatak subscr. (Steph. Ersek Uyvari) © Ráckeve, rektor? – vagy 1646 Sárospatak

⁸⁶³ DREL I. 1. a. 1. 60, 84, 110, 119, 141, 152, 164. THURY 1998. I. 270, 271. FÖLDVÁRY 1898. I. 94, 101, 128, 131 (hibásan György!), 134, 140, 147, 185. ZOVÁNYI 1977. 358.

⁸⁶⁴ DREL I. 1. a. 1. 369, 378, 386, 395. THURY 1998. I. 333, 343.

⁸⁶⁵ DREL II. 217. a. 2. 4. THURY 1998. II. 258. VERESS 1998a. 32. TÓTH 1927. 23, 28, 85, 92 (évszám nélkül). DREL III. 62. e. Liszkay 121. 8. DREKK O.465r. 334. A dudari névsor szerint nevét a szájhagyomány őrizte meg, keresztnév és évszám nélkül hozza. Ugyanígy évszám nélkül hozzák a takácsi névsorok is. DREL I. 1. u. Dudar. II. 1. Réde. I. 17. II (évszám nélkül). Takácsi. I. 1. V. 4. DREKK O.977. III. c. 6. 4. THURY 1897. 791, 807.

⁸⁶⁶ DREL I. 1. a. 1. 368, 377, 385, 394, 420, 442. THURY 1998. I. 333, 342, 352. TÓTH 1927. 23. THURY 1908. 113.

⁸⁶⁷ DREL I. 1. a. 2. 769. KÚR 1993. 185. THURY 1998. I. 511. KÚR 1932. 55. HÖRCSIK 1998. 67, 77. ANTAL 1888. 438. MIKLÓS 1917. 4. BOZZAY-LADÁNYI 2007. 183 (2163. sz.), 240 (2727. sz.).

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Újvári István ⁸⁶⁸ (2.)	1651 Pásztó	subscr. (Steph. M. Uyvari) © 1649 Királyhelmece, rektor © 1650 Leiden (Steph. V. Varinus) © 1650 Groningen (Steph. V. Varinus) ?
Újvári István ⁸⁶⁹ (3.)	1674 Vasdinnye (tatai egyhm.)	1656/1658 Pápa subscr. (Steph. P. Újvári)
Újvári Jakab ⁸⁷⁰	1640 <i>ordinandus</i> 1640–1643 Nána 1654 Mór	?
Újvári János ⁸⁷¹ (1.)	1650 Igmánd	1650 Debrecen subscr. ?
Újvári János ⁸⁷² (2.)	1650 Martos	
Újvári János ⁸⁷³ (3.)	1674–1682 Mezőörs; 1674–1676 gályarab 1682 már halott	1666/1668 Pápa subscr.

⁸⁶⁸ DREL I. 1. u. Ipolypásztó. 1, 2, 6 (1651–1673). DREKK O.1194/4. 8. DREL II. 26. j. 5. 1, 5, 7, 9.

⁸⁶⁹ THURY 1998. II. 28. VARGA 2002. 127. DREKK O.353. 64 (a javított datálás szerint).

⁸⁷⁰ DREL I. 1. a. 1. 377, 379, 385, 394, 442. THURY 1998. I. 333, 334, 342, 352. TÓTH 1927. 63.

⁸⁷¹ THURY 1998. I. 509. Az azonos évbéli debreceni aláírás miatt kérdéses, hogy róluk van-e szó. THURY 1908. 120.

⁸⁷² THURY 1998. I. 510.

⁸⁷³ DREL III. 62. e. Liskay 69. 1, 9, 13. DREL I. 1. u. Mezőörs. 1. TÓTH 1927. 53. THURY 1998. II. 24, 54, 56, 70, 135, 161, 183, 235, 241 (hibásan István!). VARGA 2002. 123, 133, 302 (halálának éve tévesen 1678). LAMPE 1728. 815, 830, 893. BALOGH 1902. 78. THURY 1912. 4. DREKK O.353. 71 (a javított datálás szerint).

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Újvári Mihály ⁸⁷⁴ (1.)	1656 <i>candidatus</i> , <i>ordinandus</i> 1655–1657 Lázi	1640 Sárospatak subscr. (Mich. Ersek Uyvari) © Bodrogkeresztúr, rektor? © 1647 Leiden (Mich. Uivari) © 1647– 1648 Franeker (Mich. Ersek Uyuary) © 1648 Groningen (Mich. Ersek Uyvari) © 1648 Deventer (Mich. Ujwari)
Újvári Pál ⁸⁷⁵	1657 <i>ordinandus</i> 1657–1658 Kenese	?
Újvári Tamás ⁸⁷⁶	1631 <i>ordinandus</i> 1631–1635 Csesznek 1639–1643 Tápszentmiklós 1654–1657 Pázmánd 1658 Mezőörs 1669–1674 Tápszentmiklós; 1656 presbiter 1657 pápai alesperes 1669 pápai esperes	?
Ürményi Ambrus ⁸⁷⁷	1630–1636 Losonc	?
Ürményi Nagy Balázs ⁸⁷⁸	1650–1655 Bars; 1650–1655 barsi alesperes	?

⁸⁷⁴ DREL I. 1. a. 1. 461, 480, 482, 488, 495. THURY 1998. I. 379. TÓTH 1927. 47. HÖRCSIK 1998. 71. ANTAL 1888. 438. HELLEBRANDT 1886. 607. MIKLÓS 1917. 4. BOZZAY-LADÁNYI 2007. 59 (245. sz.), 181 (2145. sz.), 208 (2458. sz.), 237 (2697. sz.).

⁸⁷⁵ DREL I. 1. a. 1. 490, 501. THURY 1998. I. 381.

⁸⁷⁶ DREL I. 1. a. 1. 267, 271, 294, 309, 314, 324, 337, 353, 363, 364 (nem megy Szentgyörgyre; bírságot rónak ki rá), 368, 377, 385, 394, 441, 461, 480, 482, 488, 495, 496, 500. THURY 1998. I. 333, 342, 352, 379. II. 24. TÓTH 1927. 22, 53, 79, 99 (első lelkészisége 1642-ig, a második csak 1674). VARGA 2002. 123. ZOVÁNYI 1977. 457. DREL I. 1. u. Bakonyszentkirály–Csesznek. I. 1. Pázmándfalu. 1. Mezőörs. 1. SZALAI 2007. 1, 8. MIKLÓS 1993. 35.

⁸⁷⁷ DREL I. 1. u. Losonc. I. 1 (évszám nélkül). II. LAMPE 1728. 570. LOSONCI NÉVSOR. DREKK O.1194/4. 1.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Ürményi István ⁸⁷⁹ (1.)	1650 Cabaj	?
Ürményi János ⁸⁸⁰	1655 Kiskoszmály	1647 Szatmár
Ürményi László ⁸⁸¹	1674 Bajcs	?
Ürményi Miklós ⁸⁸²	1640 <i>ordinandus</i> 1640 Csoknya 1643, 1646 helységnév nélkül 1649 Moha	?
Ürögdi / Ürögi / Iregi Sámuel ⁸⁸³	1654–1658 Enying	1645 Debrecen subscr.
Vaji András ⁸⁸⁴	1626–1627 Battyán 1628–1632 Szentgál 1633–1635 Nyárad 1635 Szentgál 1640–1643 Takácsi 1646 letétetett 1656–1660 Nyárad; elúzik 1662 Mihályháza 1678 Dereske ?	?

⁸⁷⁸ THURY 1998. I. 511, 527. DREL I. 1. a. 2. 807. DREL II. 25. a. 1/1. 5. 1/2. 7. LAMPE 1728. 570. Sz. Kiss és a lelkésznevsor hibásan Ürményi Józsefként hozza 1665-ből. KISS 1879. 241. DREL I. 1. u. Újbars. 2.

⁸⁷⁹ THURY 1998. I. 510.

⁸⁸⁰ DREL II. 25. a. 1/1. 7. 1/2. 8. DREL I. 1. a. 2. 807. DREL I. 1. u. Újbars. 3 (XVII. század közepén). THURY 1998. I. 527. KISS 1879. 238. BURA 1994. 31.

⁸⁸¹ THURY 1998. II. 28. VARGA 2002. 125. KÚR 1993. 231.

⁸⁸² DREL I. 1. a. 1. 378, 379, 395, 406, 420. DREL I. 1. u. Mezőcsokonya. 65. THURY 1998. I. 334, 343. SZABÓ 1929. 384 (1640–1643). BECK 1935. 46 (csak a csoknyai adat, 1640–1643).

⁸⁸³ DREL I. 1. a. 1. 442, 480, 489, 501. THURY 1998. I. 352, 380. THURY 1908. 117.

⁸⁸⁴ FÖLDVÁRY 1898. I. 114. HUDI 2002. 293. DREL I. 1. a. 1. 149, 162, 193, 210 (hibásan Vaczi), 219, 270, 293, 309, 314, 324, 338, 354, 363, 364, 377, 383, 385, 394, 397, 407, 483, 488, 492, 495, 500. TÓTH 1927. 54 (Váji! év nélkül), 69 (hoz egy Váci Andrást 1633-ból és egy Vaji Andrást 1633–1635 között), 75 (Vathi!), 92. NOVÁK 2003. 47 (1633-ból Váciként ismeri, Vaiként 1657–1660 között hozza). THURY 1998. I. 261 (hibásan Váci), 333, 342, 379. A mihályházi adatok évszám nélküliek. DREL I. 1. u. Mihályháza. I. 1, 2, 55. II. 2 (1652!). Nyárad. I. 1 (hoz egy Váci Andrást 1633-ból és egy Vaji Andrást 1633–1635 között), 2. II. 2 (Vathi!). Pápadereske. I. 2, 30 (Vathi!). DREKK O.794/267. 2. DREKK O.977. III. c. 6. 3.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Varasdi Mihály ⁸⁸⁵	1592 Nyitraújlak 1613–1616 Halászi	?
Varsányi György ⁸⁸⁶	1674 Rétság	?
Varsányi Kovács / F[errarius] Mátyás ⁸⁸⁷	1631–1632 Nyék 1650–1654 Szokolya; 1650–1654 palánki esperes	1628 Debrecen subscr. (Matth. Varsányi)
Vaskaszentmártoni Kristóf ⁸⁸⁸	1618–1619 Hógyész; † 1619	?
Váci István ⁸⁸⁹ (1.)	1656–1657 Inke 1659–1663 ? Nemesdéd 1685 körül? 7 év Szilvaskisfalud	1647 Sárospatak subscr. (Steph. L. Váci) © 1649 senior © Mád, rektor © 1652–1653 Utrecht (Steph. L. Vaczj) © 1653 Groningen (Steph. L. Waci) © 1654 Franeker (Steph. Watzi) © 1655– 1656 London, Gresham College © újhelyi rektor ?
Váci István ⁸⁹⁰ (2.)	1650 Csank 1655 Nemesoroszi 1656–1658 Léva	1650 Sárospatak subscr. (Steph. P. Vaáci) © 1654 Groningen (Steph. P. Vaáci) © lévai lelkész

⁸⁸⁵ THURY 1998. I. 157, 428. DREL I. 1. a. 1. 4, 9. PAYR 1924. 547. THURY 1908a. 21. ZOVÁNYI 1929. 60. PATAKY 1985. 29.

⁸⁸⁶ THURY 1998. II. 27. VARGA 2002. 125.

⁸⁸⁷ THURY 1998. I. 506, 512, 521. DREL I. 1. a. 2. 12. ZOVÁNYI 1977. 158. MAKÁR 1965. 8, 18, 19. LAMPE 1728. 570 (Máténak nevezi). THURY 1908. 110.

⁸⁸⁸ DREL I. 1. a. 1. 40, 42, 50, 56. Tóth és Thury hibásan Szentmártoni Vaska Kristófnak nevezi. THURY 1998. I. 199. TÓTH 1927. 40. FÖLDVÁRY 1898. I. 140, 148.

⁸⁸⁹ DREL I. 1. a. 1. 481, 490. DREL III. 205. a. 1. 69. THURY 1897. 47. DREL I. 1. u. Inke. 1. Zselickisfalud. I. 6 (keresztnev és évszám nélkül). THURY 1998. I. 381. BECK 1935. 47 (egy hibás 1657-es somodori adatot is hoz). SZABÓ 1929. 66 (Nemesdéd 1659), 361 (Szilvaskisfalud: keresztnev és évszám nélkül). HÖRCSIK 1998. 78. ANTAL 1888. 278. SEGESVÁRY 1935. 17. MIKLÓS 1917. 5. HELLEBRANDT 1886. 793. BOZZAY-LADÁNYI 2007. 66 (333. sz.), 129 (1307. sz.). GÖMÖRI 2005. 94 (260. sz.).

⁸⁹⁰ THURY 1998. I. 512, 528, 529, 537. DREL II. 25. a. 1/1. 31. 1/2. 32. DREL I. 1. a. 2. 15, 812. DREL I. 1. u. Nemesoroszi. I. II. 4. KISS 1879. 326. Csanki lelkészsége eszerint megelőzte

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Váci Botos István	• Lásd a pápai rektorok között.	
Váci Márton ⁸⁹¹	1640 Mernye 1643, 1646 helységnév nélkül 1655–1656 Böhönye 1657 Somodor	?
Váradai János ⁸⁹²	1623–1629 Ászár; † 1631 előtt	1615 Debrecen subscr.
Váraljai Péter ⁸⁹³	1619 <i>ordinandus</i> 1619 Bakonytamási (Veszprém vm.)	?
Vecsei Péter ⁸⁹⁴	1674 Megyerics 1677 Nagysáp	1672 Debrecen subscr. © szoboszlói rektor
Vecsei Tamás ⁸⁹⁵	1654–1674 Dunaradvány	?
Vekecs György ⁸⁹⁶	1616 előtt Turnisca	?
Venicei János ⁸⁹⁷ horvát	1628–1629 Csém (Schandorf)	?
Verbói János ⁸⁹⁸	1633 <i>ordinandus</i> 1633 Lőd 1633–1635 Polány 1639–1642 Kapolcs 1643 helységnév nélkül	?
Veres István ⁸⁹⁹	1655 Sötétkút	?

sárospataki subscribálását? Vagy egy másik személyről van szó? HÖRCSIK 1998. 82. MIKLÓS 1917. 5. Bozzay Groningenben hibásan özszemossa az előző Váci Istvánnal. BOZZAY-LADÁNYI 2007. 184 (2182. sz.).

⁸⁹¹ DREL I. 1. a. 1. 378, 396, 406, 481, 491. DREL III. 205. a. 1. 138. THURY 1897. 48. THURY 1998. I. 334, 344, 382. BECK 1935. 47 (hibásan hozza 1657-ben is Böhönyén), 66, 73, 78.

⁸⁹² DREL I. 1. a. 1. 105, 141, 148, 154, 164, 194, 211, 219. THURY 1998. I. 245, 261. TÓTH 1927. 18. THURY 1908. 104.

⁸⁹³ DREL I. 1. a. 1. 52, 61. TÓTH 1927. 19. PAYR 1924. 179.

⁸⁹⁴ THURY 1998. II. 28 (hibásan Necsei!), 243. VARGA 2002. 127. KÚR 1993. 232. THURY 1908. 144.

⁸⁹⁵ DREL I. 1. a. 2. 786. KÚR 1993. 202, 232. VARGA 2002. 125.

⁸⁹⁶ LAMPE 1728. 660. Thury hibásan zalai esperesként emlegeti. THURY 1897. 30.

⁸⁹⁷ DREL I. 1. a. 1. 165, 197. THURY 1998. I. 262. PATAKY 1992. 49. PAYR 1924. 218.

⁸⁹⁸ DREL I. 1. a. 1. 292, 296, 309, 338, 354, 363, 369, 377, 385, 394. THURY 1998. I. 333, 342. TÓTH 1927. 40, 82.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Veresmarti / Vörösmarti János ⁹⁰⁰ (1.)	1639–1643 Vöröstó 1649 Csopak 1654 Felsőörs; 1649 presbiter	?
Veresmarti / Vörösmarti János ⁹⁰¹ (2.)	1656 <i>candidatus,</i> <i>ordinandus</i> 1656 Füle 1657 Öskü 1658 Kádárta 1674 Szentgál	?
Veresmarti	© Lás még: Vörösmarti	
Verestói / Vöröstói Pál ⁹⁰²	1641 után Érsekújvár, rektor ? 1650–1655 Császár 1674 Ete	1641 Sárospatak subscr. (Paul. M. Verestoi)
Verner / Werner Zsigmond György ⁹⁰³	1624 Szentelek (Stegersbach)	?
Vezekényi Balázs ⁹⁰⁴	1626 Káloz 1629–1632 Alsóörs 1633–1649 Felsőörs; 1630–1633, 1639, 1642– 1643 presbiter	?

⁸⁹⁹ DREL II. 25. a. 1/1. 11b. 1/2. 13. DREL I. 1. a. 2. 809. DREL I. 1. u. Garamlök. 2, 157. KISS 1879. 306–307. THURY 1998. I. 528.

⁹⁰⁰ DREL I. 1. a. 1. 369, 377, 386, 395, 420, 421, 442. DREL III. 205. a. 1. 38. THURY 1897. 94. THURY 1998. I. 333, 343, 347, 352. 1592-ben Heidelbergben járt egy hasonló nevű személy, de ez túl korainak tűnik. 1622-ben Debrecenben subscribált egy Veresmarti János, de egy utólagos bejegyzés szerint 1631-ben meghalt! Így vagy a bejegyzés hibás, vagy nem róla van szó. THURY 1908. 27, 108. SZEREMLEI 1862. 560.

⁹⁰¹ DREL I. 1. a. 1. 480, 483, 489, 500. THURY 1998. I. 380. II. 25 (tévesen István). VARGA 2002. 45.

⁹⁰² THURY 1998. I. 509. II. 28. DREL I. 1. a. 2. 9. VARGA 2002. 127. BORSOS 1987. 67, 68. HÖRCSIK 1998. 72.

⁹⁰³ DREL I. 1. a. 1. 119. PATAKY 1992. 84. IVÁNYI 1990. 329.

⁹⁰⁴ FÖLDVÁRY 1898. I. 114. DREL I. 1. a. 1. 193, 210, 218, 263, 271, 292, 295, 304, 309, 337, 354, 363, 369, 377, 385, 395, 420. DREL III. 205. a. 1. 29. THURY 1897. 93. LICHTNECKERT 1996. 122. THURY 1998. I. 261, 279, 296, 333, 343.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Vég János ⁹⁰⁵	1612 <i>ordinandus</i> 1612 Hedrehely 1618 Szilvásszentmárton	? © 1601–1604 Róma (jezsuita) © 1605–1606 Graz ?
Véghelyi Mihály ⁹⁰⁶	1634 előtt? Csoknya	?
Vépi Imre ⁹⁰⁷	1618 <i>ordinandus</i> 1618 Bakonytamási 1618–1619 Bánk 1621 Csetény 1622 Lepsény 1623–1624 Lázi 1627–1629 Füle 1632–1634 Vilonya 1635 Mór 1639–1640 Kádárta 1642 Vörösberény 1649–1654 Vilonya 1656–1657 Szentkirályszabadja	?
Vépi János ⁹⁰⁸	1657 <i>ordinandus</i> 1657–1659 Szentantalfa	? Pápa subscr.
Vidi Bakó Benedek ⁹⁰⁹	1634 <i>ordinandus</i> 1634–1635 Sávoly 1636 Hedrehely 1640 Szomajom 1646 helységnév nélkül 1655 helységnév nélkül ?	?

⁹⁰⁵ THURY 1998. I. 172, 200, 202, 253. DREL I. 1. a. 1. 1b, 51. BECK 1935. 48. SZABÓ 1929. 306. SZLAVIKOVSKY 2007. 59 (492. sz.). VARGA 2004. 61 (125. sz.).

⁹⁰⁶ A két első névsor praeorans rektornak mondja, akit Tapsonyba hurcoltak, és áttérítettek katolikusnak. DREKK O.1194/6. 1. DREKK O.1194/7. 1–2. DREL I. 1. u. Mezőcsokonya. 71.

⁹⁰⁷ DREL I. 1. a. 1. 43, 45, 49, 56, 61, 85, 90, 105, 118, 148, 163, 196, 210, 218, 270, 292, 304, 338, 354, 369, 377, 386, 420, 442, 480, 490. TÓTH 1927. 18, 23, 91 (a Vas vármegyei Szenttamással azonosítja, Körmendtől északra). TEMESVÁRY 1966. 20. TEMESVÁRY 1974. 41. Thury hibásan hozza 1618 novemberében Bánk mellett Szenttamáson is. THURY 1998. I. 199, 262, 333, 352, 381. VERESS 1998b. 75. PAYR 1924. 178.

⁹⁰⁸ DREL I. 1. a. 1. 490, 501. DREL I. 1. u. Szentantalfa. 3. VERESS 2000. 124. THURY 1998. I. 381. THURY 1896. 3, 4, 72, 75. Az I. sz. kollégiumi törvény- és anyakönyv névsora az 1610-es évekre teszi, de ez a legkorábbi rész valószínűleg helytelenül datált. DREKK O.353. 59.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Visnyák Mátyás ⁹¹⁰	1618 Pusztaszentmihály	?
Visontai Ferenc ⁹¹¹	1634 Visonta 1635 Csokonya	?
Vízkeleti István ⁹¹²	1623 Ószöd	?
Vodarics Mihály ⁹¹³	1635–1636 Szenna (evangélikus nézeteket vallott) 1636–? Magyaregres (hitvallást tett)	?
Vogel Tódor ⁹¹⁴	1624–1625 Hodász	?
Vojcsa / Vujcsa János ⁹¹⁵ horvát	1616–1621 Rohonc 1623–1625 Pusztaszentmihály	?
Vörösmarti P. Mihály	• Lásd a pápai lelkészek között.	
Vörösmarti	© Lásd még: Veresmarti	
Vrabecz Mihály ⁹¹⁶ német	1618–1619 Németszentmihály (Petersdorf)	?

⁹⁰⁹ DREL I. 1. a. 1. 339, 346, 347, 355, 366, 378 (ugyanekkor Doktor István is!), 406. DREL III. 205. a. 1. 65 (csak Vidi!). THURY 1998. I. 310, 321, 323, 334. Pataky és Beck két személynek veszi Bakó és Vidi Benedeket. PATAKY 1992. 80. BECK 1935. 14, 48, 76–77 (az 1635-ös nemesvidi adat hibás!). SZABÓ 1929. 345.

⁹¹⁰ DREL I. 1. a. 1. 51, 62. THURY 1998. I. 200. PATAKY 1992. 76. PAYR 1924. 208 (Visnyác).

⁹¹¹ DREL I. 1. a. 1. 346, 360. THURY 1998. I. 321, 327. BECK 1935. 49. SZABÓ 1929. 164, 170.

⁹¹² DREL I. 1. a. 1. 105. THURY 1998. I. 271. 1622-ben Pécselyi Király Imre emlegeti mint barátját. THURY 1905a. 84. GUETH 1991. 195.

⁹¹³ DREL I. 1. a. 1. 360, 367. THURY 1998. I. 329–330. BECK 1935. 49. SZABÓ 1929. 387.

⁹¹⁴ DREL I. 1. a. 1. 118, 132. PATAKY 1992. 52. IVÁNYI 1990. 328. PAYR 1924. 217.

⁹¹⁵ DREL I. 1. a. 1. 48, 50, 62, 111, 119. THURY 1998. I. 201. PATAKY 1992. 55 (Vnicsa), 76 (Vinicza), 79 (Vnicsa). IVÁNYI 1990. 204 (hibásan Vida!), 248 (hibásan Vida!), 324, 325. PAYR 1924. 208 (Vinicsa, Vunicza), 214 (Vinicsa).

⁹¹⁶ DREL I. 1. a. 1. 51 (csak N. Mihály), 62. Thury hibásan Ferenként hozza. THURY 1998. I. 201. PATAKY 1992. 73. PAYR 1924. 225.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Wagner Bognár György ⁹¹⁷ * 1619 körül	1636–1642 Tétény, rektor 1642–1671 Győr; 1647-ig a reformátusoké is 1671 elűzik Kőszegre, Szilvágyra, majd a hódoltságba menekül 1681–1682 Győr (csak evangélikusoké)	?
Winter /Winden / Binberg Vilmos ⁹¹⁸ német (frank)	1623–1625 Németújvár–Szentjakab 1629 helységnév nélkül	?
Zaláta Péter ⁹¹⁹	1625–1636 Kisbajom 1640 Beleg	?
Zangmeister / Czankmeister / Tsangmaster Caesarianus Márk ⁹²⁰ sváb, memmingeni	1624–1627 Szalónak (Schleining) 1627 rohonc–szalónaki német alesperes	?
Zágorhidai György ⁹²¹	1650 Szécsény	?
Zorkóci (Zorkovius) Sámuel ⁹²²	1629 <i>ordinandus</i> 1629 Szecsőd	?
Zvonarics Mihály ⁹²³ (2.)	1655 Tapsony	?

⁹¹⁷ PAYR 1924. 374–377, 493, 557–558, 859, 886. Pataky azon adata, hogy 1640 előtt Pataháza rektor volt, valószínűleg hibás. PATAKY 1985. 46, 315, 319, 332. THURY 1905b. 297–298. RÁTH 1863–1865. 66.

⁹¹⁸ DREL I. 1. a. 1. 111, 119, 132, 197. THURY 1998. I. 263 (Vinxernek írja). PATAKY 1992. 75, 84 (Binder). IVÁNYI 1990. 328. PAYR 1924. 201–202.

⁹¹⁹ DREL I. 1. a. 1. 131, 346, 349, 355, 366, 378. DREL I. 1. u. Kisbajom. 1. THURY 1998. I. 321, 326, 334. BECK 1935. 49 (csak a kisbajomi adat). SZABÓ 1929. 132 Kisbajom 1634). PAYR 1924. 479–480.

⁹²⁰ DREL I. 1. a. 1. 119, 128, 132, 151. PATAKY 1992. 95. IVÁNYI 1990. 305, 326. PAYR 1924. 195, 223.

⁹²¹ THURY 1998. I. 512. LAMPE 1728. 570.

⁹²² DREL I. 1. a. 1. 218, 220. THURY 1998. I. 269. PATAKY 1990. 167 (Zarkóczi). PATAKY 1992. 330 (Zarkóczi).

⁹²³ DREL III. 205. a. 1. 140. THURY 1897. 48. BECK 1935. 49, 66, 81.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Zselizi István ⁹²⁴	1650 Ágó 1655 Csank 1662 Ladány (Bars vm.)	?
? Bálint ⁹²⁵	1618 Gige	?
? Benedek ⁹²⁶	1618 Kiliti	?
? György ⁹²⁷ (2.)	1618 Rinyújlak	?
? János ⁹²⁸ (2.)	1618 Sámson	?
? János ⁹²⁹ (3.)	1614 Rohonc (magyar)	?
? Lázár ⁹³⁰ német	1629 Németszentmihály	?
? Mátyás ⁹³¹ (2.)	1619 Szemenye	?
? Mihály ⁹³²	1662 körül Rákos	?
? Miklós ⁹³³ (2.)	1675–1685 Hedrehely	?

⁹²⁴ THURY 1998. I. 511, 528. DREL II. 25. a. 1/1. 28, 54. 1/2. 29, 37v. DREL I. 1. a. 2. 811. A bori lelkésznévsor hibásan még 1662–1689 között is Csankon szerepelteti. DREL I. 1. u. Bori. 1. Vámosladány. 1. KISS 1879. 286–287, 438.

⁹²⁵ DREL I. 1. a. 1. 51. THURY 1998. I. 200. DREL I. 1. u. Gige. I. 1. II. 9. BECK 1935. 36. SZABÓ 1929. 323.

⁹²⁶ DREL I. 1. a. 1. 50. THURY 1998. I. 198.

⁹²⁷ DREL I. 1. a. 1. 51. THURY 1998. I. 200. BECK 1935. 36.

⁹²⁸ DREL I. 1. a. 1. 51. THURY 1998. I. 200. BECK 1935. 36, 78.

⁹²⁹ IVÁNYI 1990. 164.

⁹³⁰ DREL I. 1. a. 1. 197. THURY 1998. I. 263.

⁹³¹ DREL I. 1. a. 1. 62. PATAKY 1992. 82.

⁹³² PATAKY 1990. 173. PATAKY 1992. 359.

⁹³³ BECK 1935. 36. SZABÓ 1929. 306.

4.

A dunántúli egyházkerület rektorai

betűrendben

(szolgálatuk kezdete 1531–kb. 1680)

A.

1592/1612 előtt

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Béllyei / Belléni Tamás ¹ (1.)	?–1559 Kálmánca 1561 után Decs ? Pest, lelkész	Tolna → 1559–1561 Wittenberg
Böjte István	• Lásd a lelkészek között.	
Debreceni János ² (3.)	1584 Szenc	? → 1578 Wittenberg → 1580 Tübingen
Endericus Máté ³	1545 Kálmánca	? → 1545 Padova
Faddi Bálint deák ⁴	1555 a Batthyányak házitanítója	1546 Bécs (Val. Fadinus)
Huszár Dávid	• Lásd a pápai lelkészek között.	
Jó János ⁵	1603 körül Szentgyörgyvölgye	1571 Padova ?
<i>Kopácsi István</i> ⁶	1602–1603 Fertőszentmiklós	1535 Bécs ? (Steph. de Kchopatz)
Kulcsár György	• Lásd a lelkészek között.	
Laskói / Laskai János	• Lásd a lelkészek között.	

¹ THURY 1998. I. 50. SZABÓ 1929. 186, 188. SZABÓ 1941. 134. THURY 1908. 17, 49.² KÚR 1993. 76. VAS 1866. 812. GÉMES 2003. 36 (Joh. Magnus Debrecinus). THURY 1908. 23, 61, 62.³ THURY 1998. I. 49. SZABÓ 1929. 186, 188. SZLAVIKOVSKY 2007. 44 (178. sz.). VERESS 1941. 188. PAYR 1924. 471.⁴ IVÁNYI 1990. 39. BOGNÁR 2004. 60 (191. sz.).⁵ PATAKY 1990. 181. PATAKY 1992. 404. SZLAVIKOVSKY 2007. 46 (230. sz.).⁶ THURY 1998. I. 251. PAYR 1924. 94. SCHRAUF 1902. 191. BOGNÁR 2004. 56 (68. sz.).

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Macheropaeus György ⁷	1610 Németújvár	?
Rác György ⁸	1553 körül Alsólendva	?
Sármelléki Nagy Benedek ⁹	1605–1607 Kőszeg	? → 1603 Wittenberg
Somogyi Péter ¹⁰ (1.)	1556–1558 Vágsellye; közben két fogság	?
Sylvester János ¹¹	1535–1543 Újsziget (Sárvár mellett) → 1542–1543 Bécs → 1544–1552 ugyanott egyetemi tanár	? → 1526–1527 Krakkó → 1529 Wittenberg → itthon nevelő → 1532 Krakkó → Perényihez megy → Buda → Pápa
Szabó Farkas ¹²	1586 Győr, seregiskola magyar rektora	?
Szentgyörgyvölgyi Bakács Farkas ¹³	1559 előtt Alsólendva	?
Tolnai Sibóti Demeter	• Lásd a lelkészek között.	
Turóci János ¹⁴	XVI. sz. vége Kőszeg	?
Zuhodályi András ¹⁵	1559 előtt Alsólendva	1559 Bécs
? Gergely	• Lásd a lelkészek között.	
? Imre ¹⁶	1563 Kálmánca	?

⁷ PATAKY 1992. 76. Egy dátum nélküli levelében Batthyány Ferencnek írja meg, hogy legalább két évig kellene még Nagyszombatban tanulnia, hogy utána Németországba mehessen egyetemre. Ide (Németújvárra?) most olyan rektor jött, akit a nagyszombatiak tanítottak Németországban. IVÁNYI 1990. 307–308. PAYR 1924. 201.

⁸ PATAKY 1992. 66.

⁹ THURY 1998. I. 251. PATAKY 1992. 19. BARTHOLOMAEIDES 1817. 106. ASZTALOS 1930. 113. KISFALUDY 1909. 451.

¹⁰ THURY 1998. I. 58–59. KÚR 1993. 60–63, 73, 76.

¹¹ THURY 1998. I. 36–37. ZOVÁNYI 1977. 560. PATAKY 1992. 19. PAYR 1924. 59–60. SCHRAUF 1893. 26, 97. SZÖGI 2003. 55 (4. sz.). SCHRAUF 1902. 287–288.

¹² PATAKY 1985. 26, 319. PAYR 1924. 361.

¹³ PATAKY 1992. 66.

¹⁴ PATAKY 1992. 19.

¹⁵ PATAKY 1992. 66. BOGNÁR 2004. 67 (374. sz.).

¹⁶ SZABÓ 1929. 188.

B.
1592/1612 után

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Bátorkeszi Szegi János ¹⁷ *1645 Bátorkeszi	1672–1674 Tata; katolizál, 1674–1675 kispap a bécsi Pázmáneumban; † 1575 után Csepreg	Komárom → 1657 Debrecen subscr. (Joh. Bátorkeszi) → 1665 Sárospatak subscr. (<i>ductus Komáromium, et hinc academias promotus, pontificius factus</i>) → 1669 Groningen → 1671 Leiden (Joh. Szegi de Bátorkeszi)
Béllyei Tamás (2.)	• Lásd a lelkészek között.	
Bicskei Gergely ¹⁸	1628 Nagyszombat	? akadémia
Brue Mihály ¹⁹	1651 Nagyszombat	?
Ceglédi Péter	• Lásd a lelkészek között.	
Ceglédi Szabó Pál	• Lásd a pápai lelkészek között.	
Csuzi István (1.)	• Lásd a lelkészek között.	
Csuzi Cseh Jakab	• Lásd a pápai lelkészek között.	
Csuzi Cseh János (2.)	• Lásd a lelkészek között.	
Darnai László György	• Lásd a lelkészek között.	
Debreceni Tamás	• Lásd a lelkészek között.	
Decsi András	• Lásd a lelkészek között.	
Domjáni Ferenc	• Lásd a pápai rektorok között.	
Egyedi Lőrinc ²⁰	1615 Szokolya	1615 Debrecen subscr. ?

¹⁷ KÚR 1993. 173. ZOVÁNYI 1977. 58. LAMPE 1728. 446. Thury, és Thury nyomán Jakus hibásan Bátorkeszi Lajos Ferencnek nevezi. Thury 1903a. 13. JAKUS 1977. 35. JAKUS 1994. 53. THURY 1908. 124. HÖRCSIK 1998. 104. ANTAL 1888. 439. MIKLÓS 1917. 7. BOZZAY-LADÁNYI 2007. 191 (2265. sz.), 251 (2829. sz.).

¹⁸ THURY 1998. I. 422, 490. LAMPE 1728. 568 (nagyszombati lelkésznek írja).

¹⁹ THURY 1998. I. 532.

²⁰ DREL I. 1. u. Szokolya. 1. DREL II. 26. j. 4. 1. MAKÁR 1965. 18, 37. THURY 1908. 104.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Fazekas Máté ²¹	1629 Táp	?
Felistáli András	• Lásd a lelkészek között.	
Fülöp Mihály ²²	1655 Felsőőr	?
Füssi István ²³	1661–1662 Kiskomárom	1652 és/vagy 1656/1658 Pápa subscr.
Galgóci János	• Lásd a lelkészek között.	
<i>Gerely György</i> ²⁴ * Szenc	1614–1615 Győr (Pataháza, reformátusoké is)	?
<i>Gombkötő (Nodificis) István</i> ²⁵	1630 körül Győr (Pataháza, reformátusoké is) 1632–1634 Sárvár 1633 Újkér, lelkész (evangélikus) 1641 Kőszeg, magyar lelkész	?
Gömöri István ²⁶ (2.)	1668 Veszprém	1652 és/vagy 1656/1658 Pápa subscr. → 1659 Sárospatak subscr. (Steph. P. Gömöri)
Gyöngyösi Sári István	• Lásd a pápai rektorok között.	
Hodosi István	• Lásd a lelkészek között.	
Hoffmann János ²⁷	1624 előtt valamikor Szalónak	?
Hollósi Mátyás ²⁸	1647 után Komárom, rektor, majd jegyző	1647 Sárospatak subscr. → komáromi rektor
Homoki Mihály ²⁹	1652 Felsőőr	1649/1652 Pápa subscr.

²¹ DREL I. 1. a. 1. 257.

²² PATAKY 1990. 157. PATAKY 1992. 194.

²³ DREL III. 205. a. 1. 133, 156. DREKK O.353. 65, 69 (a javított datálás szerint).

²⁴ PATAKY 1985. 32, 319. PAYR 1924. 366.

²⁵ PAYR 1924. 66, 112, 244. PATAKY 1985. 319.

²⁶ DREL III. 254. a. 1. 378. THURY 1893. 32, 85. DREKK O.353. 67, 69 (a javított datálás szerint). HÖRCSIK 1998. 94.

²⁷ IVÁNYI 1990. 310–311.

²⁸ HÖRCSIK 1998. 78.

²⁹ PATAKY 1992. 194. DREKK O.353. 60 (a javított datálás szerint).

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Igmándi Sámuel	• Lásd a lelkészek között.	
Imrefi Mihály	• Lásd a lelkészek között.	
<i>Jablonovszki Malus Pál</i> ³⁰ * Liptó vm.	? Strázsa 1595 Mosóc 1604 Galgóc ? Modor	?
Kajdi Tót Márton	• Lásd a lelkészek között.	
Kanizsai Pálfi János	• Lásd a pápai lelkészek között.	
Kanizsai B. Mihály	• Lásd a lelkészek között.	
Katona Mihály ³¹	1620 Kálmánca	?
Kecskeméti Nagy István	• Lásd a lelkészek között.	
Kissallai Albert ³²	1662 Füzességymat	?
Kissallai János ³³ (3.)	1662 Garamkissalló	?
Komáromi Torkos Jakab ³⁴	1657 után Komárom	1657 Sárospatak subscr. → komáromi rektor → komáromi polgár → Esterházy János írnoka → komáromi jegyző
Komáromi Lengyel Miklós	• Lásd a lelkészek között.	
Körmendi Mihály (3.)	• Lásd a lelkészek között.	
Körmendi Taba Tamás	• Lásd a lelkészek között.	
Kőrösi Rédei István ³⁵	1618–1619 Veszprém	1592 vagy 1616 Debrecen subscr. (Steph. Kőrösi)

³⁰ ILA 1934. 28. SZINNYEI 1891–1914. 472–473.

³¹ SZABÓ 1929. 188. Lásd még a lelkészek között, lábjegyzetben Katona N. Mihály!

³² DREL II. 25. a. 1/1. 54. 1/2. 37v. KISS 1879. 267.

³³ DREL II. 25. a. 1/1. 45. 1/2. 35v. KISS 1879. 373.

³⁴ HÖRCSIK 1998. 92.

³⁵ DREL I. 1. a. 1. 56. THURY 1908. 97, 105. THURY 1905a. 71.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Kutasi Ambrus ³⁶ füredi	1679 Szentgrót	1677/1678 Pápa subscr.
Laki Nagy Jakab ³⁷	1633 Mezőörs Lelkész akar lenni	?
Látrányi Tamás ³⁸	1633 Körmen	1636 Gyulafehérvár, alumnus
Lévai Márton	• Lásd a lelkészek között.	
Lisznyai Sámuel ³⁹	1674 Fülek	?
Lővei Szűcs György ⁴⁰	1613 előtt Komjáti 1615 Sárospatak; 1617–1636 mádi lelkész	? → komjáti rektor → 1613 Wittenberg → 1613 Heidelberg
Madi János	• Lásd a lelkészek között.	
Makai Máté ⁴¹	?–1609 Gyöngyös 1609–1610 Nagyszombat (közben 1609 vége–1610 eleje: száműzetés) 1610 Losoncra megy vámszedőnek	1603 Debrecen subscr.
Márkus Boldizsár ⁴²	?–1594 Komárom	?
Miskolci István ⁴³ (2.)	1654–1655 Kiskomárom	1649/1652 Pápa subscr.
Mocsai Gergely	• Lásd a lelkészek között.	
Molnár Máttyás, ifj.?	• Lásd a lelkészek között.	

³⁶ DREL III. 205. a. 1. 148. DREKK O.353. 74.

³⁷ DREL I. 1. a. 1. 294, 301.

³⁸ DREL I. 1. a. 1. 294. THURY 1904a. 80.

³⁹ THURY 1998. II. 27.

⁴⁰ BARTHOLOMAEIDES 1817. 118. ASZTALOS 1930. 116. SZEREMLEI 1862. 562. HELTAI 1980. 299.

⁴¹ THURY 1998. I. 143–145, 427–428. KÚR 1993. 98. THURY 1908. 101.

⁴² THURY 1889a. 18. PAYR 1924. 521–522.

⁴³ DREL III. 205. a. 1. 130. DREKK O.353. 60 (a javított datálás szerint).

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Muraközi Márton ⁴⁴	1672 Komárom; elűzik	1652 Pápa subscr. – és/vagy 1666 Sárospatak subscr. (Mart. S. Muraközi) → komáromi rektor → világi, jogi pálya
Muraszombati Nagy Miklós	• Lásd a lelkészek között.	
Nógrádi Ferenc	• Lásd a lelkészek között.	
Oroszi P. Dániel ⁴⁵ (2.)	1673 Tata, kisebb gyermek tanítója	?
Örsi Balázs ⁴⁶	1617 Somorja	?
Örsi Husz (Huss) Péter	• Lásd a lelkészek között.	
Őri Balázs ⁴⁷	1676 Lepsény	lepsényi rektor 1 évig → 1677 Debrecen subscr. → praeceptor rudimentistarum et oratoriae → szikszói rektor → poroszlói lelkész
Őri B. István ⁴⁸	1676 Lepsény 1685 Felsőőr	1656/1658 Pápa subscr. (Steph. Eori)
Őri László ⁴⁹	1680 Szőny, kisebb gyermek tanítója	1683 Debrecen subscr. (Lad. Eóri)
Pécselyi Király Imre	• Lásd a lelkészek között.	

⁴⁴ DREKK O.889. 8 (csak vezetéknev). THURY 1998. II. 16. CSÉMY 2000. 223. KÚR 1993. 224. MIKLÓS 1993. 48. DREKK O.353. 69 (a javított datálás szerint). HÖRCSIK 1998. 106.

⁴⁵ THURY 1903a. 13. JAKUS 1977. 35. JAKUS 1994. 53.

⁴⁶ DREL I. 1. a. 1. 36. THURY 1998. I. 338, 339.

⁴⁷ DREL III. 120. a. 3r. DREL I. 1. u. Lepsény. 1. THURY 1908. 151.

⁴⁸ DREL III. 120. a. 3r. A lepsényi névsor hibásan 1680-ban hozza. DREL I. 1. u. Lepsény. 1. PATAKY 1990. 157. PATAKY 1992. 194. DREKK O.353. 64 (a javított datálás szerint).

⁴⁹ THURY 1903a. 13. THURY 1908. 166.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Rádóci K. György ⁵⁰	1678 előtt Bicske 1678 Tata	1647 Sárospatak (Georg. P. Radoczi) → gyöngyösi rektor? – és/vagy 1649 Debrecen subscr. (Georg. Rádóczi)
Révkomáromi P. Gergely	• Lásd a lelkészek között.	
Révkomáromi János	• Lásd a lelkészek között.	
Salánki István	• Lásd a lelkészek között.	
Sallai János (2.)	• Lásd a lelkészek között.	
Samu János	• Lásd a lelkészek között.	
Sági János (1.)	• Lásd a lelkészek között.	
Sági János ⁵¹ (2.)	1680 Tata, kisebb gyermek tanítója	?
Sápi Tamás	• Lásd a lelkészek között.	
Sélyei Halász Ferenc	• Lásd a lelkészek között.	
Sélyei György ⁵²	1679 Lepsény	1677/1678 Pápa subscr. → lepsényi rektor → 1680 Gyulafehérvár subscr. → fogarasi rektor (Georg. P. Sellyei) → 1687 után Gyulafehér- várról Gönc subscr. (Ge- org. Sellyei) → horváti lelkész → 1701 Frankfurt (Georg. P. Sellyei horváti lelkész) → 1701 Leiden (Georg. Pastoris Selljei) → 1701 Franeker (Georg. P. Sellyei ecclesiastes) → 1701 Oxford → zempléni lelkész; † 1710

⁵⁰ THURY 1903a. 13. JAKUS 1977. 12. JAKUS 1994. 54. HÖRCSIK 1998. 78. THURY 1908. 119.

⁵¹ THURY 1903a. 13. JAKUS 1994. 54.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Séllyei István (2.)	• Lásd a lelkészek között.	
Somorjai F. István ⁵³	1647 után Komárom ?	1647 Sárospatak subscr. → komáromi rektor
Somorjai M. János	• Lásd a lelkészek között.	
Somorjai Patkó Tamás	• Lásd a lelkészek között.	
Sós István ⁵⁴ (3.) apja, S. I. (1.) volt komjáti lelkész	1610 Nagyszombat	?
Súri Orvos Mihály	• Lásd a lelkészek között.	
Sütő Tamás ⁵⁵	1662 Kisölvéd	?
Szeli Luka György	• Lásd a pápai rektorok között.	
Szenci Ásott István	• Lásd a lelkészek között.	
Szenci Madár János	• Lásd a lelkészek között.	
Szerdahelyi S. Hegyi Izsák	• Lásd a lelkészek között.	
Szeremlyéni János	• Lásd a lelkészek között.	
Szécsiszigeti János	• Lásd a lelkészek között.	
Szilágyi István (1.)	• Lásd a lelkészek között.	
Szilvási Márton ⁵⁶	1655 Komárom	? → 1649–1653 Franeker (Mart. Szillvasi)
Szokoli Dániel ⁵⁷	1655 Csurgó	?
Szólósi Gáspár ⁵⁸	1663 Kiskomárom	1640 Debrecen subscr.
Szűcs Gergely ⁵⁹	1628 Veszprém	?

⁵² DREL III. 120. a. 4r. DREL I. 1. u. Lepsény. 1. DREKK O.353. 74. HÖRCSIK 1998. 125, 313. ZOVÁNYI 1889. 192. HELLEBRANDT 1887. 197. BOZZAY-LADÁNYI 2007. 88 (625. sz.), 265 (2958. sz.). GÖMÖRI 2005. 37 (55. sz.).

⁵³ HÖRCSIK 1998. 78.

⁵⁴ THURY 1998. I. 428.

⁵⁵ DREL II. 25. a. 1/1. 42. 1/2. 35. KISS 1879. 340–341.

⁵⁶ THURY 1998. I. 531. DREL I. 1. a. 2. 9. HELLEBRANDT 1886. 608 (Mart. Szillersi!). BOZZAY-LADÁNYI 2007. 62 (279. sz.). 1617-ben Heidelbergben, 1618-ban Marburgban jár egy hasonló nevű ifjú, de ezek az időpontok túl korainak tűnnek. SZEREMLEI 1862. 563. ZOVÁNYI 1955. 345. NAGY 1974. 250 (Szilvási K. Márton).

⁵⁷ DREL III. 205. a. 1. 138. BECK 1935. 66. THURY 1897. 48.

⁵⁸ DREL III. 205. a. 1. 99. THURY 1897. 48. THURY 1908. 115.

⁵⁹ DREL III. 254. a. 1. 178. THURY 1893. 32, 85. THURY 1999. 33, 67.

ADATTÁR

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Taksonyi Rác Péter	• Lásd a lelkészek között.	
Tatai Gondán István ⁶⁰	1634 Kiskomárom	Révkomárom → 1630 Debrecen subscr. (Steph. Tatai)
Telekesi Dániel ⁶¹	1633 Vép	?
Tergenyei Mihály ⁶²	1662 Peszek	?
Tolnai István ⁶³ (2.)	1674 Veszprém	1656/1658 Pápa subscr. – és/vagy 1673 Debrecen subscr.
Tolnai János (2.)	• Lásd a lelkészek között.	
Tornai György ⁶⁴	1639 Nagyszombat	?
Toronyai István ⁶⁵	1664 után Losonc	1664 Sárospatak subscr. (Steph. K. Thoronyai) → losonci rektor
Török Péter ⁶⁶	1664 körül Szentgyörgyvölgye	?
Újfalusi István ⁶⁷	1641 Komárom	1639 Sárospatak subscr. → komáromi rektor
Újvári Nagy Gáspár ⁶⁸	1636 Kiskomárom	?
Újvárosi S. András ⁶⁹	1659 után Losonc	1659 Sárospatak subscr. → losonci rektor
Vas Mihály ⁷⁰	1654 körül Szentgyörgyvölgye	?

⁶⁰ DREL III. 205. a. 1. 17, 18. THURY 1908. 112. Thury hibásan Zsigmondnak nevezi. THURY 1897. 31.

⁶¹ DREL I. 1. a. 1. 294.

⁶² DREL II. 25. a. 1/1. 47. 1/2. 36.

⁶³ THURY 1998. II. 26. THURY 1893. 85. THURY 1999. 67. DREKK O.353. 65. (a javított datálás szerint). THURY 1908. 148.

⁶⁴ THURY 1998. I. 499.

⁶⁵ HÖRCSIK 1998. 103.

⁶⁶ PATAKY 1990. 181. PATAKY 1992. 404.

⁶⁷ HÖRCSIK 1998. 69.

⁶⁸ DREL III. 205. a. 1. 186. 1601-ben Heidelbergben és Herbornban is járt egy ilyen nevű ifjú, de ez a z időpont túl korainak tűnik. SZEREMLEI 1862. 561 (Casp. Ujvarinus). HELLEBRANDT 1883. 155 (Casp. Ershek Ungvarinus!).

⁶⁹ HÖRCSIK 1998. 94.

Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
Velechinus István ⁷¹	1613–1614, 1616–1618 Nagyszombat 1618–1633 Kassa (tiszán-inneni egyházkerület), 2. lelkész; † 1633 Kassa	Komárom → nagyszombati rektor → 1614–1616 Heidelberg → nagyszombati rektor
Verestói Pál	• Lásd a lelkészek között.	
Veszprémi István ⁷² (2.)	1658 Tata	1636 vagy 1639 Debrecen subscr.
Visnyói István ⁷³	1669 után Losonc	1669 Sárospatak subscr. → losonci rektor → 1673 Bécs ? (Steph. Vissnyoczky)
Zsolcai (Salczai / Zolczai) János ⁷⁴	1633 Kajár; lelkész akar lenni	?
? György ⁷⁵ (3.)	1627 Bó; Patai rádóci lelkésznek ajánlja	?
? Lukács deák ⁷⁶	?–1577 Győr, seregiskola magyar rektora; † 1577	?

⁷⁰ PATAKY 1990. 181. PATAKY 1992. 404.

⁷¹ THURY I. 409–410, 428, 490. Zoványi és Heltai adatait első nagyszombati rektorságának idejére némileg módosítani kellett. ZOVÁNYI 1977. 683. HELTAI 1980. 344–345. SZEREMLEI 1862. 562. THURY 1905a. 82.

⁷² JAKUS 1977. 34. JAKUS 1994. 53. THURY 1908. 114, 115.

⁷³ HÖRCSIK 1998. 110. BOGNÁR 2004. 134 (1791. sz.).

⁷⁴ DREL I. 1. a. 1. 294, 301, 304, 307.

⁷⁵ THURY 1904a. 59–60. THURY 1905a. 86.

⁷⁶ PATAKY 1985. 16, 319.

III.
A TANULMÁNY ÉS AZ ADATTÁR
JEGYZETEIHEZ CSATLAKOZÓ APPARÁTUS

RÖVIDÍTÉSEK

akv.	=	anyakönyv
DREKK	=	Dunántúli Református Egyházkerület Könyvtárának Kézirattára, Pápa
DREL	=	Dunántúli Református Egyházkerület Levéltára, Pápa
MOL	=	Magyar Országos Levéltár, Budapest
jkv.	=	jegyzőkönyv
PREI	=	Pápai Református Egyházközség Irat- tára, Pápa
RMK	=	Régi magyar könyvtár. Lásd: SZABÓ- HELLEBRANT 1879–1898.
RMNY	=	Régi magyarországi nyomtatványok. Lásd: BORSA et al. 1971.
TtREL	=	Tiszántúli Református Egyházkerületi és Kollégiumi Levéltár, Debrecen
VeML	=	Veszprém Megyei Levéltár, Veszprém

A LEGGYAKRABBAN ELŐFORDULÓ LEVÉLTÁRI ÉS
KÉZIRATTÁRI FORRÁSOK JELZETEI

a. egyházkerületi

A Dunántúli Református Egyházkerület I. sz. közgyűlési jegyzőkönyve
(1612–1658). DREL I. 1. a. 1.

– az 1612–1628 közti rész (1–68, 71–168. old.) kiadva: THURY 1908d.
THURY 1910a. THURY 1910b. THURY 1910c. Az 1629–1649 közti rész
(173–432. old.) helyenként vázlatos, helyenként részletes tartalmi is-
mertetése: THURY 1903b. THURY 1905c.

A Dunántúli Református Egyházkerület II. sz. közgyűlési jegyzőkönyve
(1652–1800). DREL I. 1. a. 2.

- Torkos Jakab dunántúli református püspök egyházlátogatási jegyzőkönyve (1747). DREKK O.669.
– a bevezetés (1–3. old.) és a belsősomogyi egyházmegyére vonatkozó rész (41–53. old.) kiadva: BECK 1935. 92–107.
- Kanizsai Pálfi János dunántúli református püspök leveleskönyve (1611–1638). DREL I. 21. a. (régijelzete: DREKK O. 1037.)
- A Dunántúli Református Egyházkerület gyülekezeteinek lelkésznévsorai (1943). DREL I. 1. u. (az egyházköztség megjelölésével)

b. egyházmegyei

- A barsi egyházmegye I. sz. jegyzőkönyve (1655–1742). DREL II. 25. a. 1/1. (régijelzete: DREKK O.1087.)
Rövidített másolata: DREL II. 25. a. 1/2. (régijelzete: DREKK O. 1054.)
- A barsi egyházmegye II. sz. jegyzőkönyve (1688–1786). DREL II. 25. a. 2. (régijelzete: DREKK O.1088.)
- A belső–somogyi egyházmegye I. sz. jegyzőkönyve (Protocollum Stephani Bódis 1746–1791). DREL II. 138. a. 1.
- A komáromi egyházmegye leveleskönyve (1725–1740). DREL II. 259. c.
- A mezőföldi egyházmegye I. sz. jegyzőkönyve (1754–1806). DREL II. 104. f. (régijelzete: DREKK O.1085.)
- A pápai egyházmegye I. sz. jegyzőkönyve (Gál Imre kánonoskönyve). DREKK O. 1055.
- A tatai egyházmegye II. sz. jegyzőkönyve (1736–1798). DREL II. 70. a. 2. (régijelzete: DREKK O.1052.)
- A veszprémi egyházmegye I. sz. jegyzőkönyve (1630–1746). DREKK O.969.
- A veszprémi egyházmegye II. sz. jegyzőkönyve (1693–1739). DREL II. 217. a. 2. (régijelzete: DREKK O.1089.)
- A veszprémi egyházmegye I. sz. egyházlátogatási jegyzőkönyve (1765–1766). DREL II. 217. b. 1.

c. egyházközségi

- Az adászteveli egyházköztség I. sz. anyakönyve (1720–1777). DREL III. 36. e. 1.
- Az alsóörsi egyházközség I. sz. anyakönyve (1720–1812). DREL III. 218. b. 1.
- A balatonhenyei egyházközség I. sz. vegyes anyakönyve (1744–1781). DREL III. 223. a. 1.
- A balatonhenyei egyházközség III. sz. vegyes jegyzőkönyve (1768–1827). DREL III. 223. e. 3.

- A kiskomáromi, majd zalaszentgróti egyházközség I. sz. anyakönyve (1624–1715). DREL III. 205. a. 1.
- A lepsényi egyházközség I. sz. anyakönyve (1676–1777). DREL III. 120. a. 1. (régi jelzete: DREKK O.766.)
- A monoszlói egyházközség I. sz. vegyes anyakönyve (1747–1841). DREL III. 241. a. 1.
- Az ősi egyházközség I. sz. presbiteri jegyzőkönyve (1784–1857). DREL III. 244. c. 1.
- A pápai egyházközség legrégebbi iratai (Liszkay-gyűjtemény). DREL III. 62. e.
- A tatai egyházközség I. sz. jegyzőkönyve (1744–1793). DREL III. 101. a. 1.
- A tótvázsonyi egyházközség I. sz. keresztelési anyakönyve (1738–1793). DREL III. 252. a. 1.
- Marton Ferenc: A tótvázsonyi református egyház története. 1990. Kézirat. DREL III. 252. 12. c.
- A veszprémi egyházközség I. sz. anyakönyve (1614–1717). DREL III. 254. a. 1.

d. kollégiumi

- Liber legum coetus Papensis. A pápai református kollégium I. sz. törvény- és anyakönyve. DREKK O.353.
– a törvényeket aláírók névsora (57–112. old.) kiadva: KÖBLÖS 2006b. 747–775.
- A pápai kollégium diáknévsora (1718). DREKK O.1029.
– kiadva: KÖBLÖS 2006b. 145–149.
- A pápai kollégium tógás deákjainak névsora (1735). DREL III. 62. e. Liszkay 211.
– kiadva: KÖBLÖS 2006b. 150.
- A pápai kollégium diáknévsora (1737 után). DREL III. 62. e. Liszkay 226.
– kiadva: KÖBLÖS 2006b. 150–153.
- A pápai kollégium diáknévsora (1739). MOL C42. Fasc. 29. Nr. 192. fol. 235–237.
– kiadva: KÖBLÖS 2006b. 153–155.
- A komáromi gimnázium emlékkönyve (1752–1817). DREKK O.889.

e. vármegyei

- Veszprém vármegye köz- és kisgyűlési iratai (1639–1848). VeML IV. 1. b.

f. egyéb

- Dvořák–Curius József: A csehek Magyarországon, a magyarok Cseh–Morvaországban. Kölcsönös lelki hatások és szolgálatok. Proseč, 1959. (kézirat) DREKK O.127.

- Pethő György lelkipásztori naplója. DREKK O.465r.
 Naszályi István lelkipásztori naplója. DREKK O.430.
 Parais Árpád: A somorjai református egyház vázlatos története 1789–1939.
 (kézirat) DREKK O.1891.

A RÖVIDÍTVE KÖZÖLT IRODALOM JEGYZÉKE

- ÁCS 2000. = Ács Anna: Noszlop. Bp., [2001.] (Száz magyar falu könyvesháza.)
- ANTAL 1888. = ANTAL Géza: Az utrechti és leideni egyetemen járt magyar ifjak névjegyzéke. = Protestáns Egyházi és Iskolai Lap 1888, 278–279, 409–412, 437–441.
- ASZTALOS 1930. = ASZTALOS Miklós: A wittenbergi egyetem magyarországi hallgatóinak névsora 1601–1812. In: Magyar protestáns egyháztörténeti adattár XIV. Bp., 1930. 111–174.
- BALLA 1890. = BALLA Gábor: Az adásteveli (!) ev. ref. egyház története. = Dunántúli Protestáns Lap 1890/7–9. 111–114, 128–131, 143–145.
- BALOGH 1902. = BALOGH Elemér: Kocsi Csergő Bálint „Narratio brevis de oppressa libertate Hungaricarum ecclesiarum” című művének X–XII. fejezete. In: Magyar protestáns egyháztörténeti adattár I. Bp., 1902. 76–184.
- BALOGH 2001. = BALOGH Béla: A máramarosszigeti református líceum diáksága 1682–1851. Debrecen, 2001. (Editiones Archivi Districtus Reformatorum Transsibiscani VIII.)
- BARÁTH 1929. = BARÁTH József: A gyermelyi református egyház története. (Függelékül: A szomori református egyház története.) Pápa, 1929.

ADATTÁR

- BARCZA 1988. = A Debreceni Református Kollégium története. Szerk. BARCZA József. Bp., 1988.
- BÁRDOS–SZÉNÁSSY 2000. = BÁRDOS István–SZÉNÁSSY Zoltán: Neszmély. Bp., [2000.] (Száz magyar falu könyvesháza.)
- BARTHOLOMAEIDES 1817. = BARTHOLOMAEIDES, Johannes Ladislaus: Memoriae Ungarorum ... in alma ... universitate Vitebergensi... Pest, 1817.
- BECK 1935. = BECK Gergely: A felsősomogyi ref. egyházmegye története. I. Kaposvár, 1935. (Csurgoi Könyvtár II.)
- BÉKEFI 1899a. = BÉKEFI Remig: A debreczeni ev. ref. főiskola XVII. és XVIII. századi törvényei. Bp., 1899.
- BÉKEFI 1899b. = BÉKEFI Remig: A sárospataki ev. ref. főiskola 1621-iki törvényei. Bp., 1899. (Értekezések a történeti tudományok köréből. XVIII. 3.)
- BÉKEFI 1900. = BÉKEFI Remig: A marosvásárhelyi ev. ref. iskola XVII. századi törvényei. Bp., 1900. (Értekezések a történeti tudományok köréből. XVIII. 8.)
- BÍRÓ–HAVASI–KÁLI–KAPILLER = BÍRÓ Friderika – HAVASI Bálint – KÁLI Csaba – KAPILLER Imre: Szentgyörgyvölgy. Bp., [2001.] (Száz magyar falu könyvesháza.)
- BODOLAY 1981. = RÚZSÁS Lajos – TRÓCSÁNYI Zsolt – BODOLAY Géza – KISS József – PÖLÖSKEI Ferenc: A pápai kollégium története. Szerk. Trócsányi Zsolt. Bp., 1981. III. A türelmi rendeletről a forradalom és szabadságharc leveréséig. 87–232.
- BOGNÁR 2004. = Kissné BOGNÁR Krisztina: Magyarországi diákok a bécsi tanintézetekben 1526–1789. Bp., 2004. (Magyarországi diákok egyetemjárása az újkorban 13.)

- BORSA et al. 1971. = Régi magyarországi nyomtatványok. I. 1473–1600. Összeáll. BORSA Gedeon, HERVAY Ferenc, HOLL Béla, KÄFER István, KELECSÉNYI Ákos. Bp., 1971.
- BORSOS 1987. = BORSOS Sándor: A kezdet és a keletkezés korszaka. (Részlet a császári református gyülekezet történetéből.) In: Komárom Megyei Honismereti Füzet 1987. Szerk. Bartha Éva et al. Tatabánya, 1987. 62–68.
- BORZSÁK 1955. = BORZSÁK István: Budai Ézsaiás és klasszika filológiánk kezdetei. Bp., 1955. (IV. függelék: A Göttingában nevelődött magyar diákok névsora 1734–1831. 189–204.)
- BOZZAY–LADÁNYI 2007. = BOZZAY Réka – LADÁNYI Sándor: Magyarországi diákok holland egyetemeken 1595–1918. Bp., 2007. (Magyarországi diákok egyetemjárása az újkorban 15.)
- BUNYITAY et al. 1902–1912. = Egyháztörténelmi emlékek a magyarországi hitújítás korából. Szerk. BUNYITAY Vince, KARÁCSONYI János, KOLLÁNYI Ferenc, LUKCSICS József, RAPAICS Rajmond. I–V. Bp., 1902–1912.
- BURA 1994. = Szatmári diákok 1610–1852. Összeáll. BURA László. Szeged, 1994. (Fontes rerum scholasticarum V.)
- CZAKÓ 1912. = CZAKÓ Gyula: A balatonkenesei református egyház története. Balatonkenese község múltja és határa. Pápa, 1912.
- CSÁJI 1958. = CSÁJI Pál: A magyarországi református eklézsiák és prédikátorok első hivatalos összeírása 1725–1729. = Egyháztörténet 1958/1. 34–74.
- CSÁJI 1959. = CSÁJI Pál: Jessenius György. = Egyháztörténet 1959/1–2. 47–75.

- CSÁNKI 1890–1904. = CSÁNKI Dezső: Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában. I–III., V. Bp., 1890–1904.
- CSÉMY 2000. = Valesius Antal János: Levelek 1725–1740. Komáromi Református Egyházmegye iktatókönyve. Szerk. CSÉMY Lajos. Pozsony, 2000. (Csallóközi Iskönyvtár.)
- DEMETER–LUKÁCS 2000. = DEMETER Zsófia–LUKÁCS László: Zámoly. Bp., [2000.] (Száz magyar falu könyvesháza.)
- DÉZSI 1898. = DÉZSI Lajos: Szenczi Molnár Albert naplója, levelezése és irományai. Bp., 1898.
- ENGEL 1996. = ENGEL Pál: Magyarország világi archontológiája 1301–1457. I–II. Bp., 1996. (História Könyvtár. Kronológiák, adattárak 5.)
- ENGEL 1998. = ENGEL Pál: Archontológia – Protopográfia. In: A történelem segédtudományai. Szerk. Bertényi Iván. Bp., 1998. 29–39.
- ESZE 1964. = ESZE Tamás: Csuzi Cseh József, a Rákóczi–kor ismeretlen írója. = Irodalomtörténeti Közlemények 1964. 265–287.
- FÁBIÁN 1906. = FÁBIÁN Zoltán: A nemesdédi ev. ref. egyház története. Kaposvár, 1906.
- FABÓ 1869. = FABÓ András: A magyar– és erdélyországi mind a két vallású evangélikusok okmánytára. Pest, 1869.
- FABÓ 1861–1865. = FABÓ András: A magyarországi ágost. vall. evangélikusok történelmi emlékei. I–III. Pest, 1861–1865.
- FALLENBÜCHL 1985. = FALLENBÜCHL Zoltán: Az 1738/39. évi országos diákösszeírás. Bp., 1985.
- FEDELES 2005. = FEDELES Tamás: A pécsi székeskáptalan személyi összetétele a késő középkorban. Pécs, 2005. (Tanulmányok Pécs történetéből 17.)

- FERENCZY 1998. = FERENCZY Miklós: A dunaalmási református egyház története. Dunaalmás, 1998.
- FÖLDVÁRY 1898. = FÖLDVÁRY László: Adalékok a dunamelléki ev. ref. egyházkerület történetéhez. I–II. Bp., 1898.
- FÖLDVÁRY 1903a. = FÖLDVÁRY László: Száki János ekeli prédikátor háromszoros megkínzása és megégettetése Komáromban. = Protestáns Szemle 1903. 442–453.
- FÖLDVÁRY 1903b. = FÖLDVÁRY László: A tatai ev. ref. templom és iskola ügye a 18. században. In: Magyar protestáns egyháztörténeti adattár II. Bp., 1903. 176–184.
- GERECSEI 2000. = GERECSEI Zsolt: A lábatlani református egyház és templom története. Lábatlan, 2000.
- GERECSEI 2007. = GERECSEI Zsolt: „...akik szólották néktek Isten beszédét...” Az Ácsi Református Egyházközség lelkipásztorainak névsora. Ács, 2007. (kézirat)
- GÉMES 2003. = GÉMES István: Hungari et Transylvani. Kárpát-medencei egyetemjárók Tübingenben (1523–1918). Bp., 2003.
- GLÓSZ 2007. = GLÓSZ József: Kölesd. Elektronikus változat: 2007. (Száz magyar falu könyvesháza.) http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/100_falu/Kolesd
- GÖMÖRI 2005. = GÖMÖRI György: Magyarországi diákok angol és skót egyetemeken 1526–1789. Bp., 2005. (Magyarországi diákok egyetemjárása az újkorban 14.)
- GUETH 1873. = A felsőőri evang. reform. egyház története. Szerk. GUETH Sándor. Szombathely, 1873.
- GUETH 1991. = GUETH Gyula: A református gyülekezet története. In: Balatonőszöd évszázadai. Szerk. Stirling János. Balatonőszöd, 1991. 155–197.

- GULYÁS 1939–2004. = GULYÁS Pál: Magyar írók élete és munkái. I–VI. (A–D) Bp., 1939–1944. VII–XIX. (E–Ö) Sajtó alá rendezte Vicsián János. Bp., 1990–2002. Cédulatór. (P–Zs) Bp., 2004. Ez utóbbi hozzáférhető: <http://gulyaspal.mtak.hu>. (Hivatkozás a cédula sorszámaival.)
- HAUCK 1896–1909. = Realencyklopädie für protestantische Theologie und Kirche. Hrsg. Albert Hauck. I–XXI. Leipzig, 1896–1909.
- HEGYI 2003. = Magyarországi diákok svájci egyetemeken és akadémiákon 1526–1788 (1798). Szerk. HEGYI Ádám. Bp., 2003. (Magyarországi diákok egyetemjárása az újkorban 6.)
- HELLA 2003. = 200 éves a bajánsenyei református egyházközség. Szerk. HELLA Ferenc. Bajánsenye, 2003.
- HELLEBRANDT 1883. = H. Á.: Adalék a külföldi iskolázás történetéhez a XVII. században. (A herborni főiskola magyar tanulói) = Századok 1883, 154–155.
- HELLEBRANDT 1886., 1887. = HELLEBRANDT Árpád: A franekeri egyetemen tanult magyarok 1623–1790. In: Történelmi Tár 1886. 599–608, 792–800; 1887. 196–208.
- HELTAI 1980. = HELTAI János: Adattár a heidelbergi egyetemen 1595–1621 között tanult magyarországi diákokról és pártfogóikról. In: Az Országos Széchényi Könyvtár Évkönyve 1980. Szerk. Bata Imre et al. Bp., 1980. 243–347.
- HEREPEI 1971. = HEREPEI János: Baló László és a Nagybaconi Balók. In: Adattár XVII. századi szellemi mozgalmaink történetéhez III. Szerk. Keserű Bálint. Bp.–Szeged, 1971. 42–55.
- HÖRCSIK 1998. = HÖRCSIK Richárd: A Sárospataki Református Kollégium diákjai 1617–1777. Sárospatak, 1998.

- HÖRÖMPÖLY 1999. = HÖRÖMPÖLY Mihály: Nagygyimót az évszázadok tükrében. Bp., 1999.
- HUDI 2001. = HUDI József: Lovas község története. Veszprém, 2001. (A Veszprém Megyei Levéltár kiadványai 16.)
- HUDI 2002. = Dunántúli egyházleírások a XVIII. századból. A Dunántúli Református Egyházkerület 1774-ben. Szerk. HUDI József, JAKAB Réka, KONCZ Pál, KÖBLÖS József, KRÁNITZ Zsolt, MEZEI Zsolt. Pápa, 2002. (A Pápai Református Gyűjtemények kiadványai. Forrásközlések 5.)
- HUDI 2005. = HUDI József: Olaszfalu története. Olaszfalu, 2005.
- HUDI 2007. = HUDI József: Litér község története. Litér, 2007.
- HUSZÁR 2000. = HUSZÁR Pál: A várpalotai evangélikus, református és római katolikus egyházközség története 1850 és 1950 között. Várpalota, 2000.
- ILA 1933. = ILA Bálint: Református egyháztörténeti adatok az Országos Levéltárban őrzött Thurzó–levéltárban. = Theológiai Szemle 1933. 176–190.
- ILA 1934. = ILA Bálint: A Thurzó–levéltár protestáns egyháztörténeti iratai. In: Magyar protestáns egyháztörténeti adattár XV. Bp., 1934. 1–306.
- IVÁNYI 1990. = IVÁNYI Béla: A körmendi Batthyány–levéltár reformációra vonatkozó oklevelei. I. 1527–1625. Szerk. Szilasi László. Szeged, 1990. (Adattár XVI–XVIII. századi szellemi mozgalmaink történetéhez. 29/1.)
- JAKÓ–JUHÁSZ 1979. = JAKÓ Zsigmond – JUHÁSZ István: Nagyenyedi diákok 1662–1848. Bukarest, 1979.

- JAKUS 1977. = JAKUS Lajos: a tatai református egyház története. H. n., 1977. (kézirat)
- JAKUS 1994. = JAKUS Lajos: Református középiskola Tatán a XVII–XVIII. században. In: Évkönyv. Tata Barátainak Köre. Tata, 1994. 50–67.
- JALSOVITS 1889. = JALSOVITS Alfréd: A tihanyi apátság története. Pécs, 1889.
- KALMÁR 1993. = Máténé KALMÁR Zsuzsa: Tapolcafő titkai a kezdetektől napjainkig. Pápa, 1993. (Jókai Füzetek 6.)
- KAPITÁNY 1936. = KAPITÁNY József: A molványi ref. leányegyház és népiskola története. Szigetvár, 1936.
- KISFALUDY 1909. = KISFALUDY Zsigmond: Kanizsai Pálfi (Paulides) János följegyzései 1600–1634. In: Történelmi Tár 1909. 449–454.
- KIS 1896. = KIS Ernő: A dunántúli ev. ref. egyházkerület pápai főiskolájának története 1531–1895. Pápa, 1896.
- KISS 1879. = Sz. KISS Károly: Monografiai vázlatok a barsi esperesség multja s jelenéből. Pápa, 1879.
- KÖBLÖS 1994. = KÖBLÖS József: Az egyházi középréteg Mátyás és a Jagellók korában. (A budai, fehérvári, győri és pozsonyi káptalan adattárával) Bp., 1994. (Társadalom- és művelődéstörténeti tanulmányok 12.)
- KÖBLÖS 2004a. = KÖBLÖS József: Liber legum coetus Papensis. Újabb kutatások a pápai református kollégium első törvénykönyvével kapcsolatban. = Acta Papensia 2004/1–2. 39–66.
- KÖBLÖS 2004b. = KÖBLÖS József: Még egyszer az Adásztevelen működő „Pápai Árva Oskoláról”. = Acta Papensia 2004/3–4. 107–132.

- KÖBLÖS 2005. = KÖBLÖS József: A pápai reformátusok küzdelmei a szabad vallásgyakorlatért a XVIII. század elején. Pápa, 2005. (A Pápai Református Gyűjtemények kiadványai. Forrásközlések 8.)
- KÖBLÖS 2006a. = KÖBLÖS József: „Keservesen panaszkodni kényszerítettünk...” A pápai reformátusok küzdelmei a szabad vallásgyakorlatért a XVIII. század elején. = Acta Papensia 2006/1–4. 1–94.
- KÖBLÖS 2006b. = A pápai református kollégium diákjai 1585–1861. Szerk. KÖBLÖS József. Pápa, 2006. (A Pápai Református Gyűjtemények kiadványai. Forrásközlések 9.)
- KÖBLÖS–KRÁNITZ 2005. = KÖBLÖS József – KRÁNITZ Zsolt: „Mindenkor az országban harmadiknak tartatott...”? A pápai református kollégium tagolódása a XVIII. század közepéig. = Acta Papensia 2005/1–2. 1–204.
- KÖRMENDY 1995. = KÖRMENDY József: Gróf Volkra Ottó János veszprémi püspök élete és munkássága 1665–1720. Veszprém, 1995. (A Veszprémi Egyházmegye múltjából 16.)
- KÖVY 1994. = KÖVY Zsolt: A református egyház szerepe Pápa város életében (1520-tól napjainkig). In: Tanulmányok Pápa város történelméből a kezdetektől 1970-ig. Főszerk. Kubinyi András. Pápa, 1994. 599–644.
- KREDICS–LICHTNECKERT 1995. = Balatonalmádi és Vörösberény története. Tanulmányok. Szerk. KREDICS László, LICHTNECKERT András. Balatonalmádi, 1995.
- KÚR 1932. = KÚR Géza: Küzdelmeink. Három ref. egyház története. Komárom, 1932.
- KÚR 1993. = KÚR Géza: A Komáromi Református Egyházmegye. Pozsony, 1993. (Csallóközi Kiskönyvtár)

ADATTÁR

- LACKOVITS 2000. = S. LACKOVITS Emőke: Köveskál. Bp., [2001.] (Száz magyar falu könyvesháza.)
- LAMPE 1728. = LAMPE, Adolf: Historia ecclesiae reformatae in Hungaria et Transylvania. Utrecht, 1728.
- LÁZÁR 1927. = LÁZÁR Sándor: Az unyi református egyház története. Tinnye, 1927. (kézirat)
- LICHTNECKERT 1996. = Alsóörs története. Szerk. LICHTNECKERT András. Veszprém, 1996.
- LICHTNECKERT 1997. = Csupak története. Szerk. LICHTNECKERT András. Veszprém, 1997. (A Veszprém Megyei Levéltár kiadványai 12.)
- LICHTNECKERT 1999. = Balatonfüred és Balatonarács története. Szerk. LICHTNECKERT András. Veszprém, 1999. (A Veszprém Megyei Levéltár kiadványai 14.)
- LICHTNECKERT 2000. = Berhida, Kiskovácsi, Peremarton története és néprajza. Szerk. LICHTNECKERT András. Veszprém, 2000. (A Veszprém Megyei Levéltár kiadványai 15.)
- LISZKAY 1875. = LISZKAY József: A pápai evang. reform. egyház levéltára 1510–1811. Pápa, 1875.
- LOSONCI NÉVSOR = Zoznam kalvínskych farárov v Lučenci do roku 1918. DRENKO, Jozef: Kronika Lučenec 1128–1918. Lučenec, 1991. alapján. <http://sk.wikipedia.org/wiki>.
- MAKÁR 1965. = MAKÁR János: A szokolyai református egyház története, néprajza. New Brunswick, 1965.
- MAKKAI 1981. = MAKKAI László: A kollégium története alapításától 1650-ig. A kollégium története 1654-től 1703-ig. In: A sárospataki református kollégium. Szerk. A Tiszáninneni Református Egyházkerület Elnöksége. Bp., 1981. 17–58, 80–86.

- MARTON 1999. = MARTON Jenő: Balatonudvari története. H. n. [Veszprém,] 1999.
- MÁRKUS 2004. = ifj. MÁRKUS Mihály: Díjlevelek. In: Örömben és bánatban csendesen. Tanulmányok a 350 éves Tatai Egyházmegyéről. Szerk. Szabó Előd. Pápa, 2004. (Pápai Eperfa Könyvek 11.) 83–125.
- MÉSZÁROS 1981. = MÉSZÁROS István: Az iskolaügy története Magyarországon 996–1777 között. Bp., 1981.
- MÉSZÁROS 1989. = MÉSZÁROS István: A tankönyvkiadás története Magyarországon. Bp., 1989.
- MIKLÓS 1917. = MIKLÓS Ödön: A groningeni egyetemen tanult magyarok névsora. Pápa, 1917.
- MIKLÓS 1993. = MIKLÓS Dezső: Az első rendszeres magyar református egyháztörténet. (A gályarab Kocsi Csergő Bálint „Brevis delineatio ecclesiarum reformatarum in Hungaris et Transylvania” c. műve 1677-ből.) H. n., é. n. [1993.]
- MOCSÁRY 1997. = MOCSÁRY Lajos: Adatok Komáromi Sülye István gályarab életéről, családjáról. = Nagytemplomi gyülekezeti élet 1997/3. 37–41.
- MOKOS 1890. = MOKOS Gyula: Magyarországi tanulók a jénai egyetemen. Bp., 1890. (Magyarországi tanulók külföldön 1.)
- MOKOS 1893. = MOKOS Gyula: A tatai ev. ref. egyházmegye esperesei. = Protestáns Egyházi és Iskolai Lap 1893. 313–315.
- MOKOS 1903. = MOKOS Gyula: Tatai János önéletírása. In: Történelmi Tár 1903. 138–145, 280–293.
- MOLNÁR 2000. = Zala megye archontológiája 1138–2000. Szerk. MOLNÁR András. Zalaegerszeg, 2000. (Zalai Gyűjtemény 50.)

- MONOK 1991. = Erdélyi könyvesházak. II. Kolozsvár, Marosvásárhely, Nagyenyed, Szászváros, Székelyudvarhely. Szerk. MONOK István. Szeged, 1991. (Adattár XVI–XVIII. századi szellemi mozgalmaink történetéhez. 16/2.)
- MONOK 2003. = MONOK István: Württembergi exulánsok Batthyány Ferenc udvarában. = Magyar Könyvszemle 2003. 205–211.
- MONOK–VARGA 1988. = Partiumi könyvesházak 1623–1730 (Sárospatak, Debrecen, Szatmár, Nagybánya, Zilah). Szerk. MONOK István, VARGA András. Bp.–Szeged, 1988. (Adattár XVI–XVIII. századi szellemi mozgalmaink történetéhez. 14.)
- NAGY 1899. = Emlékkönyv...Antal Gábor dunántúli ev. ref. püspök úrnak a belsősomogyi ev. ref. egyházmegyében...tartott egyházlátogatásáról. Szerk. NAGY Lajos. Kaposvár, 1899.
- NAGY 1974. = NAGY Jukunda: Ungarische Studenten an der Universität Marburg 1571–1914. (Studien zur hessischen Stipendiatengeschichte) Darmstadt, Marburg 1974. (Quellen und Forschungen zur hessischen Geschichte 27.)
- NAGY 1996. = NAGY Lajos: A helvét hitvallást tartó adorjánházi anya- és az egeraljai társ-egyházak története. Ajka–Bp., 1996.
- NAGY 2000. = NAGY Kolozsvári István: Kustánszeg története a református iskolatörténet tükrében. Zalaegerszeg, 2000.
- NÉMETH 1901. = NÉMETH Gábor: Adatok Nagyvázsöny történetéből. Veszprém, 1901.
- NÉMETH–KIS 2001. = NÉMETH Gyula, Gombosné KIS Edit: Iszkaszentgyörgy története. Iszkaszentgyörgy, 2001.
- NOVÁK 2003. = NOVÁK Imre: Nyárád 850 éves. Nyárád, 2003.

- PATAKY 1985. = PATAKY László: A győri református egyház története. Győr, 1985.
- PATAKY 1990. = PATAKY László: Az Őrség múltja a kercaszomori református egyházközség történetének tükrében. Szombathely, 1990.
- PATAKY 1992. = PATAKY László: Az őrségi református egyházmegye története. H. n., 1992.
- PAYR 1924. = PAYR Sándor: A dunántúli evangélikus egyházkerület története. I. Sopron, 1924.
- PÁLFFY 1997. = Kerületi és végvidéki főkapitányok és főkapitány-helyettesek Magyarországon a 16–17. században. = Történelmi Szemle 1997/2. 257–288.
- PÁLFFY 2005. = PÁLFFY Géza: Egy különleges nemesi karrier a 16–17. században. Hatosi Bálint pápai vicekapitány és családja története. Pápa, 2005.
- PÁLFFY–SOÓS 2000. = PÁLFFY Géza–SOÓS László: Zala megye archontológiája 1338–2000. Szerk. Molnár András. Zalaegerszeg, 2000. *Recenzió.* = Levéltári Közlemények 2001/3. 81–87.
- PÁLMAJ 2000. = PÁLMAJ József: Háromszék vármegye nemes családjai. I–II. Sepsiszentgyörgy, 2000². (Székely nemesi családok 1–2.)
- PEHM 1934. = PEHM József: Padányi Bíró Márton veszprémi püspök élete és kora. Zalaegerszeg, 1934. (A Veszprémi Egyházmegye múltjából 2.)
- PETHŐ 2000. = PETHŐ Gyula: Szülőfalum, Nemesgörzsöny. Nemesgörzsöny, 2000.
- POLGÁR 2007. = POLGÁR Péter Antal: Magyaralmás története. Magyaralmás, 2007.
- PONGRÁCZ 1936. = PONGRÁCZ József: Magyar diákok nyomain. = Dunántúli Protestáns Lap 1936, 140–141.

- PUNTIGÁN 2003. = PUNTIGÁN József–PUNTIGÁN Tünde: A losonci református temető. Komárom – Dunaszerdahely, 2003. (Notitia historico-ethnologica 3.)
- RÁTH 1863–1865. = RÁTH Károly: Zrinyi Péter, Frangepán Ferenc–Kristóf és Nádasdy Ferenc grófok elleni tanúvallatás. In: Győri Történelmi és Régészeti Füzetek. Szerk. Ráth Károly, Rómer Flóris. II. Győr, 1863. 315–321. III. Győr, 1865. 66–75.
- RÉVÉSZ 1861a. = RÉVÉSZ Imre: A baseli egyetemen tanult magyarok névsora 1600–1852. In: Magyar Történelmi Tár 1861. 239–242.
- RÉVÉSZ 1861b. = RÉVÉSZ Imre: A jénai egyetemen tanult magyarok és erdélyiek névsora 1550–1850. In: Magyar Történelmi Tár 1861. 219–238.
- RÉVÉSZ 1892. = RÉVÉSZ Kálmán: A presbyterium legelső nyomai hazai református egyházunkban. = Protestáns Szemle 1892. 419–446.
- RÚZSÁS 1981. = RÚZSÁS Lajos – TRÓCSÁNYI Zsolt – BODOLAY Géza – KISS József – PÖLÖSKEI Ferenc: A pápai kollégium története. Szerk. Trócsányi Zsolt. Bp., 1981. I. A kialakulástól a szatmári békéig. 5–42.
- SCHRAUF 1893. = SCHRAUF Károly: A krakkói magyar tanulók-háza lakóinak jegyzéke 1493–1553. Bp., 1893. (Magyarországi tanulók külföldön III.)
- SCHRAUF 1902. = SCHRAUF Károly: A bécsi egyetem magyar nemzetének anyakönyve 1453–1630. Bp., 1902. (Magyarországi tanulók külföldön IV.)
- SEGESVÁRY 1935. = SEGESVÁRY Lajos: Magyar református ifjak az utrechti egyetemen. Debrecen, 1935.

- SÖRÖS 1911. = SÖRÖS Pongrás: A tihanyi apátság története. Második korszak: Tihany mint fiókapátság 1701-től napjainkig. Bp., 1911. (A Pannonhalmi Szent-Benedek-Rend története XI.)
- SZABÓ 1903. = SZABÓ Zsigmond: Adatok a győri ev. ref. egyház beléletéből. In: Magyar protestáns egyháztörténeti adattár II. Bp., 1903. 190–200.
- SZABÓ 1929. = Emlékkönyv ... Antal Géza dunántúli református püspök úrnak a belső-somogyi egyházmegyében ... tartott egyházlátogatásáról. Szerk. SZABÓ Bálint. Pápa, 1929.
- SZABÓ 1941. = SZABÓ Géza: Geschichte des ungarischen Coetus an der Universität Wittenberg 1555–1613. Halle, 1941. (Bibliothek des Protestantismus im mittleren Donaauraum II.)
- SZABÓ 1987. = SZABÓ György: A Dunántúli Református Egyházkerület Nagykönyvtárának (Pápa) kéziratkatalógusa. (1850 előtti kéziratok) Bp., 1987. (Magyarországi egyházi könyvtárak kéziratkatalógusai 6.)
- SZABÓ 2004. = SZABÓ Előd: A Tatai Református Egyházmegye területi változásai. In: Örömben és bánatban csendesen. Tanulmányok a 350 éves Tatai Egyházmegyéről. Szerk. Szabó Előd. Pápa, 2004. (Pápai Eperfa Könyvek 11.) 127–130.
- SZABÓ–HELLEBRANT 1879–1996. = SZABÓ Károly–HELLEBRANT Árpád: Régi magyar könyvtár. I–III. Bp., 1879–1898. – Adalékok Szabó Károly Régi magyar könyvtár c. munkájának I–II. kötetéhez. Szerk. Sztripszky Hia-dor. Bp., 1912. – Régi magyar könyvtár. III. Pótlások, kiegészítések. Szerk. Borsa Gedeon, Dörnyei Sándor, Szálka Irma. 1–5. füzet. Bp., 1990–1996.

- SZAKÁLY 1994. = SZAKÁLY Ferenc: Pápa a török korban. In: Tanulmányok Pápa város történelméből a kezdetektől 1970-ig. Főszerk. Kubinyi András. Pápa, 1994. 125–200.
- SZALAI 2007. = [SZALAI László Dániel:] Pázmándfalu. Pázmándfalu, 2007.
- SZALONTAY 2000. = Dudar a Bakonyban. Szerk. SZALONTAY Zoltán. Dudar, 2000.
- SZÉL 1862. = SZÉL Kálmán: A magyarhoni helvét hitvallású egyházra vonatkozó adatok a genfi papi testület jegyzőkönyvéből. = Sárospataki Füzetek 1862, 922–929.
- SZEREMLEI 1862. = SZEREMLEI József: Közlemények a heidelbergi egyetem és könyvtára történetéből. = Sárospataki Füzetek 1862, 556–567.
- SZÍJ 1960. = SZÍJ Rezső: Várpalota. Fejezetek a város történetéből. Bp., 1960.
- SZILÁDY 1874. = SZILÁDY Áron: Campegius Vitringa magyar tanítványai Franequerában. = Magyar Protestáns Egyházi és Iskolai Figyelmező 1874. 43–50.
- SZINNYEI 1891–1914. = SZINNYEI József: Magyar írók élete és munkái. I–XIV. Bp. 1891–1914.
- SZLAVIKOVSKY 2007. = SZLAVIKOVSKY Beáta: Magyarországi diákok itáliai egyetemeken. I. 1526–1918. Bp., 2007. (Magyarországi diákok egyetemjárása az újkorban 16.)
- SZÖGI 2001. = SZÖGI László: Magyarországi diákok németországi egyetemeken és főiskolákon 1789–1919. Bp., 2001. (Magyarországi diákok egyetemjárása az újkorban 5.)
- SZÖGI 2003. = SZÖGI László: Magyarországi diákok lengyelországi és baltikumai egyetemeken és akadémiákon 1526–1788. Bp., 2003. (Magyarországi diákok egyetemjárása az újkorban 9.)

- SZÖLLŐSI 1995. = SZÖLLŐSY Mihály: Rátóti krónika. Veszprém, 1995.
- SZŐNYI 1893. = SZŐNYI Virág Mihály önéletrajza. = Dunántúli Protestáns Lap 1893. 492–495, 509–511, 522–524.
- TAR 2004. = TAR Attila: Magyarországi diákok németországi egyetemeken és főiskolákon 1694–1789. Bp., 2004. (Magyarországi diákok egyetemjárása az újkorban 11.)
- TEMESVÁRY 1966. = TEMESVÁRY Kálmán: A vilonyai református gyülekezet története 1790-ig. Vilonya, 1966. (kézirat)
- TEMESVÁRY 1974. = TEMESVÁRY Kálmán: Templomunk és lelkészlakásunk. Vilonya, 1974. (kézirat)
- THURY 1885. = THURY Etele: A fehérvárcsurgói ev. reform. egyház rövid története. Pápa, 1885.
- THURY 1889a. = THURY Etele: A révkomáromi ev. ref. egyház története a XVI. és XVII. században. Bp., 1889.
- THURY 1889b. = THURY Etele: Adatok a veszprémi ev. reform. egyházmegye történetéhez. = Protestáns Szemle 1889. 110–131.
- THURY 1893. = THURY Etele: A veszprémi ref. egyház története. Bp., 1893.
- THURY 1896. = THURY Etele: A szentantalfai ev. ref. egyház története. Pápa, 1896.
- THURY 1897. = THURY Etele: Adatok a régi dunántúli egyházkerület történetéhez. = Dunántúli Protestáns Lap 1897. 10–12, 30–32, 46–48, 76–79, 92–94, 753–755, 774–776, 789–792, 807–809, 824–827.
- THURY 1903a. = THURY Etele: Az 1713. évi kocsi zsinat. = Protestáns Szemle 1903, 11–21.
- THURY 1903b. = THURY Etele: Kanizsai Pálfi János püspökké választása és halála. = Protestáns Szemle 1903. 423–441, 470–487, 549–558.

- THURY 1904a. = THURY Etele: Pathai István, Kanizsai Pálfi János, Alvinczi Péter, Csatári György, Samarjai János, Csene Péter és Pécselyi Király Imre református papok levelei 1620–1636. In: Magyar protestáns egyháztörténeti adattár III. Bp., 1904. 40–81.
- THURY 1904b. = THURY Etele: A pápai református főiskola rektorai és felsőbb tanulói 1752-ig. In: A dunántúli ev. ref. egyházke-
rület pápai főiskolájának értesítője az 1903/1904. iskolai évről. Szerk. Thury Etele, Faragó János. Pápa, 1904. 3–33.
- THURY 1904c. = THURY Etele: A pápai református egyház története. = Dunántúli Protestáns Lap 1904. 284–286, 303–306, 328–330.
- THURY 1905a. = THURY Etele: Pathay István és Kanizsai Pálfi János levelezése 1607–1636. In: Magyar protestáns egyház-
történeti adattár IV. Bp., 1905. 49–92.
- THURY 1905b. = THURY Etele: A győri reformált egyház megalakulása. = Protestáns Szemle 1905. 295–302.
- THURY 1905c. = THURY Etele: Czeglédi Pál dunántúli református püspök élete. = Protestáns Szemle 1905. 237–248.
- THURY 1908. = THURY Etele: A wittenbergi akadémián járt magyar tanulók társaságának anyakönyve 1555–1608. In: Iskola-
történeti adattár. Szerk. Thury Etele. II. Pápa, 1908. 3–67. Uő: A debreczeni református főiskola törvényei s az ezeket aláírt tanulók névsora. In: uo. 68–466.
- THURY 1908a. = THURY Etele: Felsődunamelléki protestáns egyházak nyugtái a tizedlajstromokban 1562–1603. In: Magyar protestáns egyháztörténeti adattár VII. Bp., 1908. 19–23.

- THURY 1908b. = THURY Etele: [Az Egyezés könyvének aláírásával kapcsolatos levelezés.] In: Magyar protestáns egyháztörténeti adattár VII. Bp., 1908. 40–42, 59–65. (IX–XI, XIII–XV. sz. okmány)
- THURY 1908c. = THURY Etele: Beythe István Igazmentsége. In: Magyar protestáns egyháztörténeti adattár VII. Bp., 1908. 65–103.
- THURY 1908d. = THURY Etele: [Adatok a Dunántúli Református Egyházkerület történetéhez.] In: Magyar protestáns egyháztörténeti adattár VII. Bp., 1908. 115–197. (XXII–XXXIV. sz. okmány)
- THURY 1910a. = THURY Etele: Adatok a Dunántúli Református Egyházkerület történetéhez. In: Magyar protestáns egyháztörténeti adattár VIII. Bp., 1910. 1–105.
- THURY 1910b. = THURY Etele: Adatok a felső-dunamelléki református egyházkerület történetéhez. In: Magyar protestáns egyháztörténeti adattár IX. Bp., 1910. 1–42.
- THURY 1910c. = THURY Etele: Adatok a Dunántúli Református Egyházkerület történetéhez. In: Magyar protestáns egyháztörténeti adattár IX. Bp., 1910. 43–112.
- THURY 1912. = THURY Etele: Adatok a magyar protestáns gályarab-lelkészek történetéhez. Bp., 1912.
- THURY 1998. = THURY Etele: A Dunántúli Református Egyházkerület története. I–II. Pozsony, 1998². (Csallóközi Kiskönyvtár)
- THURZÓ 1905. = THURZÓ Ferenc: A nagybányai ev. ref. főiskola története 1547–1755. Nagybánya, 1905. 62–78.
- TILHOF 2001. = TILHOF Endre: Tósok hét évszázada. Ajka, 2001.

- TONK 1994. = A Marosvásárhelyi Református Kollégium diáksága 1653–1848. Összeáll. TONK Sándor. Szeged, 1994. (Fontes rerum scholasticarum VI.)
- TÓTH 1808a. = TÓTH Ferentz: A Helvétziai vallástételt tartó tul a Dunai főtiszteletű superintendenciában élt superintendensek vagy református püspökök élete. Győr, 1808.
- TÓTH 1808b. = TÓTH Ferentz: A pápai református szent ekklesiának rövid históriája. Komárom, 1808.
- TÓTH 1925. = TÓTH Endre: A tápi református egyház története. Pápa, 1925.
- TÓTH 1927. = TÓTH Endre: A pápai református egyházmegye története. I. Gyülekezetek és lelkészek. Pápa, 1927.
- TÓTH 1931. = TÓTH Endre: Mándi Márton István élete. Pápa, 1931.
- TÓTH 1941. = TÓTH Endre: A pápai református egyház története. Pápa, 1941.
- TÖRÖK 1905. = TÖRÖK István: A kolozsvári ev. ref. collegium története. I–III. Kolozsvár, 1905.
- TÖRÖK 1906. = TÖRÖK István: A kolozsvári collegium tanulóinak névsora. In: A kolozsvári ev. ref. collegium értesítője az 1905/1906. tanévről. Kiadja az elöljáróság. Kolozsvár, 1906. Függelék, 1–94.
- TRÓCSÁNYI 1981. = RÚZSÁS Lajos – TRÓCSÁNYI Zsolt – BODOLAY Géza – KISS József – PÖLÖSKEI Ferenc: A pápai kollégium története. Szerk. Trócsányi Zsolt. Bp., 1981. II. A szatmári békétől a türelmi rendeletheig. 43–86.
- VARGA 1971. = VARGA Imre: A győri székesegyházi főesperesség egyházlátogatási jegyzőkönyvei 1698-ból. = Arrabona 1971. 177–221.

- VARGA 2001. = VARGA Lászlóné: A balatonfüredi református temető sírjelei a 18. sz. végétől 1920-ig. I. = Füredi História 2001/1–2. 3–13.
- VARGA 2002. = Vitetnek ítélszékre... Az 1674-es gályarabper jegyzőkönyve. Szerk. S. VARGA Katalin. Pozsony, 2002.
- VARGA 2004. = VARGA Júlia: Magyarországi diákok a Habsburg Birodalom kisebb egyetemlein és akadémiáin 1560–1789. Bp., 2004. (Magyarországi diákok egyetemjárása az újkorban 12.)
- VARJU 1999. = VARJU Dezső: Kup község története. Pápa, 1999. (Jókai Füzetek 27.)
- VAS 1866. = VAS Tamás: A tübingeni egyetemen eleitől fogva megfordult magyarok névsora. = Protestáns Egyházi és Iskolai Lap 1866, 812–813.
- VÉGH 1997. = VÉGH Ferenc: Csiliznyárad. Nyárad, 1997.
- VÉGH 2001. = VÉGH Ferenc: Nemesek faluja: Szap. Szap, 2001.
- VERESS 1899. = VERESS Endre: Baló Mátyás kapithia itinerariuma. In: Történelmi Tár 1899. 309–316.
- VERESS 1941. = VERESS Endre: Olasz egyetemeken járt magyarországi tanulók anyakönyve és iratai 1221–1864. Bp., 1941. (Olaszországi magyar emlékek III.)
- VERESS 1992. = VERESS D. Csaba: Felsőörs évszázadai. Veszprém, 1992.
- VERESS 1993. = VERESS D. Csaba: Az évezredes Páloznak. Veszprém, 1993.
- VERESS 1994a. = VERESS D. Csaba: Balatonszőlős évszázadai. Veszprém, 1994.
- VERESS 1994b. = VERESS D. Csaba: Tótvázsony múltja és jelene. Veszprém, 1994.
- VERESS 1997. = VERESS D. Csaba: Sóly ezer éve. Sóly, 1997.

ADATTÁR

- VERESS 1998a. = VERESS D. Csaba: Takácsi évszázadai. Veszprém, 1998.
- VERESS 1998b. = VERESS D. Csaba: Szentkirályszabadja évszázadai. Szentkirályszabadja, 1998.
- VERESS 2000. = VERESS D. Csaba: A Nivegy-völgy falvainak története. Balatoncsicsó, 2000.
- VERESS–HUDI–ÁCS–PALÁGYI 1994. = VERESS D. Csaba – HUDI József – ÁCS Anna – PALÁGYI Sylvia: Nemesvámos története. Veszprém, 1994.
- VERZÁR 1931. = VERZÁR Frigyes: A baseli egyetemen tanult magyarok névsora. = Debreceni Szemle 1931, 310–323.
- VLADÁR 2006. = VLADÁR Gábor: A teológia oktatása a Pápai Református Kollégiumban. In: Adalékok a Pápai Református Teológia oktatástörténetéhez. Szerk. Márkus Mihály. Pápa, 2006. (Acta Theologica Papensia 11.)
- WALLASZKY 1808. = WALLASZKY, Paulus: Conspectus reipublicae litterariae in Hungaria ... Buda, 1808.
- ZÁTONYI 1991. = ZÁTONYI Sándor: A reformáció kori csepregi kollégium (1557–1643). = Magyar Pedagógia 1991, 215–230.
- ZOVÁNYI 1889. = ZOVÁNYI Jenő: Magyarországi ifjak az Odera melletti frankfurti egyetemen. = Protestáns Szemle 1889, 178–202.
- ZOVÁNYI 1891. = ZOVÁNYI Jenő: A harderwijki egyetem magyarországi hallgatói. = Irodalomtörténeti Közlemények 1891, 433–436.
- ZOVÁNYI 1904. = ZOVÁNYI Jenő: Adatok a heidelbergi egyetem magyar hallgatóinak névsorához. = Protestáns Szemle 1904, 111–114.
- ZOVÁNYI 1929. = ZOVÁNYI Jenő: Protestáns lelkészek nyugtatványai régi tizedjegyzékek mellett. In: Magyar protestáns egyháztörténeti adattár XIII. Bp., 1929. 5–141.

- ZOVÁNYI 1934. = ZOVÁNYI Jenő: Adat Sibolti Deme-
terről és egyébről. = Protestáns Szemle
1934, 446–449.
- ZOVÁNYI 1955. = ZOVÁNYI Jenő: A marburgi egyetem
magyarországi hallgatói. = Irodalom-
történet 1955, 344–349.
- ZOVÁNYI 1977. = ZOVÁNYI Jenő: Magyarország pro-
testáns egyháztörténeti lexikon. Szerk.
Ladányi Sándor. Bp., 1977.
- ZSINKA 1928. = ZSINKA Ferenc: Oklevelek a reformá-
ció első századából. In: Magyar pro-
testáns egyháztörténeti adattár XII.
Bp., 1928. 1–88.
- ZSOLDOS 1896. = ZSOLDOS Sándor: A mezőörsi evang.
reform. egyház története. Pápa, 1895.

SUMMARY

JÓZSEF KÖBLÖS – ZSOLT KRÁNITZ**„Schola Papensis olim satis illustris fuit...”***The Structure and the Level of Education in the Pápa Reformed College in the 17th Century*

According to some authors, in the early period the Pápa Reformed College did not represent the most advanced level of education at the end of the 16th Century and in the 17th Century, while others argue that even in this period the College offered a three-level traditional education with its elementary, grammar school and academical (philosophy and theology) instructions.

Through the interpretation of all available sources and a statistical analysis of the database on pastors and preachers created by the authors, the essay tries to identify the Pápa College in the network of the 17th Century educational institutions in Hungary. The results can be summarized as follows:

1. In the 1640s and in the 1690s, as two professors were working, all fields of philosophy were instructed. In other decades of the 17th Century only logic was mentioned (1630, the end of 1650s, before 1660, 1677). Disputes are mentioned in many sources (1585, 1630, 1694), but these, as far as their subjects are indicated, included only theology and logic.
2. Compared to other reformed institutions of higher education, the level of instruction in the Pápa College was higher in the 17th Century than in the 18th Century.
3. Pastors and rectors from rural areas who only started their studies in the Pápa College continued to be a minority in the 17th Century and their studies only in

Pápa proved to be even more insufficient in gaining quality offices in Pápa than in the 18th Century. Pastor and rectors serving in Pápa in the 17th Century completed their studies abroad.

4. But the school of Pápa was strong enough to enable their students to continue their studies abroad. It was not necessary for them to attend the College of Debrecen or Sárospatak before going abroad.

While in the first half of the 18th Century Pápa was behind Debrecen and Sárospatak and it was on the same level as other second-best colleges (Losonc, Szatmár, Nagybánya, Máramarosziget, Székelyudvarhely), the 17th Century shows a more complicated situation. That time the country was divided into two (not speaking about the Turkish territories): the royal Hungary and Transylvania, at the border of which was located Partium with its special rights and changing size. Those joining the calvinist line of reformation in Eastern Hungary, Partium and Transylvania lived in strong communities. But calvinists trying to survive in Trnasdanubia faced much worse circumstances. For them the Pápa College, as one of the strongest colleges of the region – with the Nagyszombat finally and the Komárom College temporarily destroyed – represented the last fortress of faith and education. At the same time, seen from the Eastern parts of the Carpathian basin, such as from Debrecen, Nagyvárad, Gyulafehérvár, Kolozsvár, Nagyenyed, Pápa was not that strong.

On the other hand, the order and level of education in this Century was not permanent and due to the outer conditions the operation of the school was waiving. The authors of the essay, relying on the sources and the archontological and prosopographical database, state, that the College was flourishing in the 1640s and it reached the level of classical college structures. But due to the continual attacks the level of education kept declining and after a transitional progress in the 1690s the College had to suffer a gradual decline until the middle of the 17th Century.

BONA GÁBOR**Pápai diákok a '48-as honvédsereg tisztikarában**

BEVEZETÉS

APÁPAI REFORMÁTUS KOLLÉGIUM legfőbb jelentősége bizonyára abban áll, hogy az elmúlt évszázadok során tanítók, tanárok, lelkészek és jogászok generációt bocsátotta ki falai közül. A nagyhírű kollégiumban a magas szintű szakképzés ugyanakkor mindig is hazafias neveléssel párosult. E tanulmányban ez utóbbi megállapításnak egy kézzel fogható bizonyítékával találkozhat az olvasó.

A közelmúltban egy vaskos kötetet kaptam *Hudi Józseftől*, a Dunántúli Református Egyházkerület Levéltárának vezetőjétől. A monográfia a Pápai Református Kollégiumba járt diákok névsorait, adatait¹ tartalmazza az 1585-től 1861-ig tartó időszakból.

Az 1848/49-es szabadságharc kutatója, a '48-as honvédsereg tisztjei életrajzának feltárója lévén, érdeklődéssel vettem kezembe a könyvet, arra gondolva, hogy bizonyára találok benne néhány diákot², aki honvédtiszt lett, s akinek adatait innen kiegészíthetem. A „néhányból” végül is 184 fő lett. *Ennyi a száma ugyanis azoknak az egykori pápai diákoknak, akik 1848/49-ben a honvédsereg tisztjei lettek.* Sorsuk, életrajzuk felidézésével nekik szeretnék emléket állítani a szabadságharc 160. évfordulóján.

Az első kérdés, amely felvetődik, vajon milyen arányt képviselt ez a 184 fő, a honvédsereg tisztikarán belül? A szabadságharc folyamán összesen mintegy 12.100 fő kapott, illetve viselt tiszti rendfokozatot a szűkebben vett honvédseregben, valamint az annak kiegészítéseként tekinthető, huzamosabb ideig szolgálatot teljesítő önkéntes csapatoknál és külföldi légióknál. Ez

¹ A Pápai Református Kollégium diákjai 1585–1861. Szerk.: Köblös József. (A Pápai Református Gyűjtemények kiadványai. Forrásközlések 9.) Pápa, 2006.

² A honvédsereg tisztjeinek életrajzát bemutató köteteim: Kossuth Lajos kapitányai. Bp., 1988.; Hadnagyságok és főhadnagyságok az 1848/49. évi szabadságharcban I–III. k. Bp., 1998–1999.; Tábormokok és törzstisztek az 1848/49. évi szabadságharcban. 3., javított, bővített kiadás, Bp., 2000.

rendfokozati megoszlás szerint 41 tábornokot, 134 ezredest, 190 alezredest, 551 őrnagyot, 2800 századost, valamint 8400 főhadnagyot és hadnagyot jelentett. Ebből a számból azonban le kell vonni azokat, akik 1848. októbere és 1849. januárja között – a szabadságharc válságperiódusa idején – kiléptek, vagy kinevezésüket el sem fogadták.

Az utóbbi eredményeként megállapíthatjuk, hogy a végig szolgálatban maradt tisztek száma 11.500 fő volt. Ebből 31-en tábornoki, 110-en ezredesi, 172-en alezredesi, 497-en őrnagy, 2600-an századosi³, mintegy 8100-an pedig főhadnagyi, illetve hadnagyi rendfokozatot viseltek.

Az egykori pápai diákokból lett honvédtisztek a honvéd tisztikar egészének ezek szerint mintegy 1,5 százalékát tették ki. Rendfokozati megoszlás szerint 2 ezredes (1,1 %), 1 alezredes (0,6 %), 7 őrnagy (1,4 %), 41 százados (1,6 %), továbbá 133 hadnagy és főhadnagy (1,6 %) került ki közülük. (Ez az arányszám néhány tized százalékponttal persze emelkedik, ha a viszonyítási alapból levonjuk a nem magyarországi születésű és nem magyar nemzetiségű tisztek számát.)

A másik érdekes kérdés, hogyan és mikor lettek a volt pápai diákok a honvédsereg tisztjei. Ennek megválaszolásához röviden fel kell vázolnunk a szabadságharc honvédseregének történetét.

Az első „etapot” a Batthyány-kormány időszaka jelentette. Ebben az időszakban épült ki a nemzetőrség, alakul meg az első 14 honvédzászlóalj, valamint szerveződtek azok az önkéntes csapatok, melyek azután, 1848 őszén az alakuló honvédsereg egyik alapját képezték.

Szemponctunkból elsősorban az első honvédzászlóalj szervezésének van jelentősége. Batthyány miniszterelnök 1848. május közepén rendelte el az első 10 honvédzászlóalj felállítását, önkéntesekből. S a „haza veszélyben van” jelszava a Pápai Református Kollégium hallgatóira is hatott. Körmendi Sándor aki akkor a kollégium joghallgatója volt, erről így ír későbbi visszaemlékezéseiben: „...Azért mint ... hazáját tisztán ...szerető ifju ...elhatározám én is több mintegy 28 tanuló társammal, kiknek nevök: Győrfy Endre, Nyíri Lajos, Papp Sándor, Sárközy Dénes, Horváth János, Babay Antal, Dénes, Cseresnyés Sándor, Fónod Márton, Takács Gyula, Szőke Pista, Ódor József, a muzsák csendes lakhelyét elhagyni, s helyette a Mars életlő pályáját folytatni...”⁴ Azaz 1848. május végén Pestre utaztak, hogy beálljanak az ott alakuló 1., vagy 2. honvédzászlóaljba. (Amint az a továbbiakból kitűnik, az említettek a későbbiek során szinte valamennyien tisztek lettek.)

³ BONA Gábor: Századosok az 1848/49. évi szabadságharcban I-II. Bp. 2008. 66.

⁴ H. SZABÓ Lajos: Naplók, versek, levelek a szabadságharc korából. Pápa, 1998. 29.

Más, volt, vagy „aktív” pápai diákok – így Csukás Zsigmond, Kluge Samu, Kőrössy Imre, Nagy Géza, Pázmándy Károly és Zmeskal Antal – ugyanekkor a Veszprémben szerveződő 6. honvédszászlóaljhoz álltak be. Ennek őrnagy-parancsnoka, különben az a Szabó Zsigmond lett, aki valamikor maga is a Pápai Kollégium padjait koptatta...

De jutott ekkor közülük a Pécselt alakuló 8. zászlóaljhoz – 7 fő, köztük a már említett Sárközy Dénes, akiről följegyezték, hogy Somogy megyében ő lett az első honvéd. S ennél a zászlóaljnál lett főhadnagy Kerkápoly Mór, aki Szabó Zsigmondhoz hasonlóan a császári hadseregből helyeztette át magát. Továbbá álltak be néhányan a 4. (pozsonyi), az 5. (győri) a 7. (szombathelyi) zászlóaljhoz, sőt még a Kassán alakuló – később oly híressé lett 9.-hez is: Kenessey Gusztáv. Végül néhányan – Jankó Kálmán, Fónod Márton és Paál Dénes – a szintén Pesten alakuló „1-ső honvéd 6-fontos tüzér üteg” katonái lettek.

Az 1848 nyarán kitört délvidéki polgárháború, valamint Jellačić készülődésének híre később újabb katonai intézkedések megtételére kényszerítették a kormányt. Ezek sorában az egyik legfontosabb az önkéntes nemzetőri alakulatok alakítására augusztus 13-án kiadott rendelet volt. Ennek értelmében törvényhatóságoként önkéntes alakulatokat kellett szervezni – lényegében az első honvédszászlóaljak mintájára. (Így ezek csak nevükben voltak nemzetőrök – többségük a későbbiek során honvéd alakulattá lett.)

Az önkéntes nemzetőri alakulatok között kiemelkedő szerepe lett a Veszprém megyében alakult zászlóaljnak. A gróf Esterházy Pál őrnagy parancsnoksága alatt szervezett alakulat tisztikarának egyharmad része volt pápai diákokból állt: századosa volt Kajári László, főhadnagya Baráth Ferenc, Paál József és Berecz Péter, továbbá hadnagya Cseresnyés Ferdinánd, Magyary-Kossa Ferenc, Molnár Lajos, Neumann József, Vargha Lajos és Vid Károly. Az alakulat előbb Kosztolányi Mór őrnagy pápai nemzetőr táborába került, majd a pákozdi csata előtt csatlakozott a Jellačić-csal szemben álló sereghöz. A pákozdi, majd az október 30-i schwechat-i csata után, december végéig még Görgei fel-dunai seregében szolgált 1849. január azután a komáromi várórság kötelékébe került, ahol egyidejűleg a 70. honvédszászlóalj lett belőle. A szabadságharc végén itt tette le a fegyvert. (További 7 volt „pápai”, aki közlegényként kezdte katonáskodását, már itt lett tiszt.) Emellett többen szolgáltak a Somogy, a Tolna és a két Pest megyei önkéntes nemzetőr zászlóaljban.

Augusztus-szeptember folyamán különféle önkéntes csapatok is szerveződtek, amelyeknél szintén találhatunk volt pápai diákokat. (A Hunyadi

önkéntes csapat lovasságánál például Nagy Lajos századost, a Zrínyi csapatnál pedig Parragh Gábort és Vörösmarti Józsefet.)

A honvédsereg korabeli értelemben vett tömeghadsereggé válására 1848. októbere és decembere között került sor. Részben az újoncozás, részben pedig a császári-királyi hadsereg magyar alakulatainak csatlakozása eredményeként december közepére létre jött a 100–110 ezer főt számláló honvédsereg. A gomba módra szaporodó új honvédszászlóaljok, újonnan szerveződő huszárezredek és tüzér ütegek tisztjei közé ekkor kerültek be zömmel azok a volt pápai diákok is, akik 1848 tavaszán az első honvédszászlóaljok önkéntesei lettek. Műveltségük az akkorra már megszerzett katonai tapasztalatokkal – valamint hazafias lelkesedésükkel – párosulva ugyanis garanciát jelentett arra vonatkozóan, hogy, jól el fogják tudni látni a tiszti beosztással járó feladatokat. (Az ehhez fűzött remények jogosságát bizonyítja, hogy a későbbiek során jelentős részük egészen a századosi, századparancsnoki rendfokozatig emelkedett.)

A császári-királyi hadseregtől csatlakozott magyar soralakulatok tisztjei és altisztjei között szintén volt néhány korábbi pápai diák. Így például Hrabovszky György százados az 1. Császár huszárezredtől, aki 1848 őszén a 24. honvédszászlóalj őrnagy-parancsnoka lett, Kozma Ferenc, a Bécsből hazatért nemesi testőr, szeptember végétől főhadnagy a 16. honvédszászlóaljban, Gömbös Kristóf tizedes, októbertől a 37. honvédszászlóalj hadnagya, Horváth Sándor, az 1. huszárezred tizedese, a honvédseregben hadnagy, majd főhadnagy ugyanitt, stb.

A honvédsereg későbbi fejlesztésének meghatározó dátuma 1849. április vége volt, amikor a kormány újabb 50 ezer újonc besorozásáról döntött. Ennek eredményeként a honvédsereg létszáma 1849. július közepére elérte legmagasabb létszámát, a 170 ezer főt. Ekkor ismét új zászlóaljok alakultak, ami a már tisztként szolgáló egykori pápai diákok számára újabb előlépési lehetőséget jelentett. Néhányan viszont csak ekkor kezdték katonai szolgálataikat, mint például Hamar (később Hamary) Dániel, vagy Zsoldos János, 1849 nyarán a „Fejér megyei Védsereg” szervezője, végül honvéd százados.

Ami a fegyvernemi megoszlást illeti, a volt pápai diákok zöme a gyalogságnál, a honvédszászlóaljknál szolgált. Viszonylag kevesen voltak a lovaságnál. Tizenegy fő a tüzérségnél, nyolc pedig a műszaki csapatoknál volt alkalmazásban. (Ők többnyire már 1848 előtt mérnöki képesítést szereztek, s az utóbbiak, a „műszakiak” egy kivétellel a komáromi várórség tagjai voltak.) További öten a hadügyminisztérium, hárman pedig a vezérkar állományába tartoztak. Végül néhányan számvevő tisztnek voltak, 1–1 fő pedig a

honvéd hadbírói karba (Beóthy László), illetve a honvédorvosi karba (Schultheisz Miksa) tartozott.⁵

Az egykori pápai diákokból lett honvédtisztek helytállását két adattal is bizonyíthatjuk. Személyes bátorságuk elismeréseként 11-en kapták meg a katonai érdemjel 3. osztályát, illetve lettek arra felterjesztve. Ez messze meghaladja az egész tisztikar átlagát. A következők részesültek ebben a kitüntetésben: Petőfi Sándor, (Árvey László), Cseresnyés Ferdinánd, (Horváth Elek, Kőrössy Sándor), Vargha Lajos századosok, továbbá Barla Károly és Szelle István főhadnagy, valamint Hrabovszky Flórián, Kolmár István és (Szobi József hadnagy). (Az említett tisztek az érdemjellel történt kitüntetés idején viselt rendfokozatukban szerepelnek. A zárójelbe tett tiszteket pedig „csak” felterjesztették a kitüntetésre, azt a szabadságharc leverése következtében már nem kapták meg.) Nem szólva Gózon Lajosról. Ő ugyanis a csatadöntésért járó és igencsak ritkán adományozot 2. osztály tulajdonosa lett.

A másik bizonyítékunk szomorúbb: 6 volt pápai diák halt hősi halált a szabadságharcban: Petőfi Sándor őrnagy, Győrffy Endre főhadnagy, valamint Dús József, Pázmándy Károly, Saáry József és Szobi József hadnagy. Többen pedig súlyosan megsebesülve rokkantak lettek (pl. Csukás Zsigmond, Micsky Sándor, Nagy Géza, stb.)

A szabadságharcot követően a pápai diákokból lett honvédtisztek a tisztikar egészének sorsában osztoztak. A győztes hatalom elsősorban a volt császári-királyi tisztekből lett honvédtisztekre sújtott le. Ők hadbíroság elé kerültek. Az ebbe a kategóriába tartozó Kálmány Lajos őrnagyot 8, Kerkápoly Mór őrnagyot 10, Nagy Lajos őrnagyot pedig 16 év várfogságra ítélték Aradon.

A többiek számára a büntetés általános formája a császári hadseregbe történő besorozás volt. (A volt honvédtiszteket többnyire az örökös tartományokban állomásozó, valamint nem magyar legénységű ezredekhez sorozták be, hogy elszakítsák őket hazájuktól, és hogy biztosítsák a velük szembeni ellenséges légkört.) Ez az általunk vizsgált kategória 1/6 részét, kerekén 30 tisztet érintett. A tisztikar egésze tekintetében a besorozottak száma jóval magasabb volt, megközelítette a 25 százalékot. Az eltérésnek az az oka, hogy az egykori pápai hallgatókból lett honvédtisztek jelentős része (51 fő) Komáromban, valamint Péterváradon tette le a fegyvert, melynek fejében amnesztiában részesült.

⁵ A honvédsereg történetére részletesebben lásd BONA Gábor: A szabadságharc fegyveres ereje. = Hadtörténelmi Közlemények 1998/1. sz. 3–26. A honvédtiszté lett volt pápai diákok szereplésének, illetve tevékenységének, valamint alább közölt „statisztikáinak” forrása életrajzi adataik, illetve azok feldolgozása.

Feltűnő, hogy a szabadságharc végén/után emigrációba ment honvédtisztek között mindössze két volt pápai diákot találunk: Helley Ferencet és Nagy Károlyt – de ők is hamarosan hazatértek. Az utóbbi vesztére, mert besorozták a császári hadseregbe.

S ugyancsak jellemző, hogy a neoabszolutizmus kiépülő rendszerében szintén nem találunk senkit kategóriánkból – ha csak azt az egy személyt nem számítjuk Bach-huszárnak, aki szolgabírói írnokságot vállalt.

Vannak viszont, akikről tudjuk, hogy aktív résztvevői voltak ilyen, vagy olyan módon az 1850-es, 1860-as évek önkényuralom-ellenes mozgalmainak. Itt mindenképp Noszlopy Gáspár egykori őrnagy nevét kell megemléstennünk, akit ezért – no meg 1848/49-es szereplése miatt – kivégeztek.

Az önkényuralmi időszakban vezetett, ma a Hadtörténelmi Levéltárban található rendőrségi nyilvántartó lapok tanúsága szerint mások – így például Paál József százados, Nagy Gusztáv főhadnagy, Petheő Imre hadnagy – is részesei voltak különböző szervezkedéseknek. Bárány Elek főhadnagy egy, a császári hadseregbe besorozott honvédtisztek körében felderített összeesküvés részeseként szenvedett több év börtönt. Kerkápoly Tivadar százados pedig 1863-as lengyel felkelésben harcolt egy magyar lovascsapat élén a lengyel-magyar közös szabadságért.

De hová tűnt a többi? Nos ők bizonyára visszatértek birtokaikra, vagy eredeti foglalatosságukhoz. Az egykori pápai kollégistákból lett honvédtisztek közel egyharmad részénél, 53 fő esetében ugyanis egyértelműen megállapítható, hogy a közbirtokos nemességből származott. A vagyontalanok pedig városi, falusi önkormányzati, vagy uradalmi hivatalnokok, jegyzők, tanárok, református lelkészek lettek. Többen persze csak tanulmányaik – melyet megszakított a szabadságharc – befejezése után.

1867-et követően azután megtört a jég. A kiegyezés valóban kiegyezés volt, a tekintetben is, hogy valóban „minden bűn” el lett felejtve. Mi több, a következő évtizedekben kimondottan előnyt jelentett egykori '48-as honvédtisztnak lenni.

A volt pápai diákok – '48-as veteránok – kategóriájából egy sor országgyűlési képviselő (Horváth Elek, Kármán Lajos, Körmendi Sándor, Szilády Lajos), több törvényszéki bíró (Sebestyén Pál, Vargha Lajos, Vid Károly, Vittnyédy József), került ki a dualizmus időszakában. Kozma Ferenc minisztériumi titkár és országos lótenyésztési felügyelő, bátyja, Sándor, kúriai bíró lett. Kenessey Kálmán mezőgazdász a földművelésügyi minisztérium tanácsosaként, Kenessey Albert országos hajózási főfelügyelőként, Széll György Makó polgármestereként és országgyűlési képviselőként fejezte be életét.

S folytathatjuk a sort Pap Gáborral, aki Komárom református lelkész-püspöke lett, Ballagi (Bloch) Mórral, a Magyar Tudományos Akadémia tagjával, Szilágyi Józseffel, a pápai kollégium igazgatójával és annak neves tanárával: Baráth Ferencsel stb.

A volt pápai diákokból lett '48-as honvédtisztek különböző forrásokban fellelt személyi adatai arra is lehetőséget adnak, hogy megpróbáljuk behatárolni különböző csoportjaikat.

A tisztikar *születési helyét* tekintve – a *korabeli* közigazgatási beosztás szerint – az alábbi képet mutatja:

1. sz. táblázat

A tisztikar születési hely szerinti megoszlása

<i>Vármegye</i>	<i>Fő</i>	<i>%</i>	<i>Vármegye</i>	<i>Fő</i>	<i>%</i>
Veszprém	45	25,6	Tolna	6	3,4
Komárom	31	17,6	Pozsony	5	2,8
Vas	17	9,7	Bács	4	2,3
Zala	13	7,4	Pest	4	2,3
Somogy	12	6,8	Trencsén	3	1,7
Győr	10	5,6	Nyitra	3	1,7
Fejér	6	3,4	<i>egyéb</i>	17	9,7
Összesen				176	100

A fenti adatok elsősorban azt erősítik meg, hogy a tisztek közel háromnegyede, 72,9 %-a 6 dunátúli megyéből, Veszprémből, Komáromból, Vasból, Zalából, Somogyból és Győrből származott. (Ez az arány különben nagyjából egybe esik a kollégium általános vonzaskörzetével.)

Az életkor szerinti megoszlás az alábbi képet mutatja (1849-ben):

2. sz. táblázat

A tisztikar életkor szerinti megoszlása (1849)

<i>Életkor</i>	<i>Fő</i>	<i>%</i>
20 év alattiak	7	4,0
20–26 éves	117	65,8
27–30 éves	31	17,4
31–53 éves	23	12,8
Összesen:	178	100

Az egyes korcsoportok elhatárolása a „törésvonalak” mentén történt: a 19 évesek (5 fő) és a 20 évesek (18 fő) között, valamint a 26 évesek (12 fő) és a 27 évesek (7 fő) között figyelhető meg ugyanis egy jelentős, tartós változás. A legtöbben 20 fővel amúgy a 22 évesek korosztálya képviseltette magát: a jogi tanulmányaikat már befejezett, de ügyvédi vizsgát még nem tett jurátusok. A fenti korfa többé-kevésbé különben eltér a honvéd tisztikar egészétől, ahol mind a 20 év alattiak, mind pedig a 30-as éveikben levők százaléka néhány százalékkal magasabb.

Az egykori pápai diákok között a legfiatalabb a 17 éves Halász Gyula százados volt. A legidősebb pedig az 53 éves Kálmány Lajos őrnagy és az 52 éves Szabó Zsigmond ezredes.

A származási viszonyok tekintetében több adatsor is rendelkezésünkre áll. Így mindenek előtt elkülöníthetjük a nemesi és a nem nemesi születésűeket. Nemesi családban született 126 fő, azaz 77,2 százalék, míg nem volt nemes 32 fő, 22,8 százalék. (26 esetben a származást nem sikerült megállapítani.) A másik lehetőség a szülő, az apa foglalkozásának megállapítása. Ez a következő megoszlást mutatja:

3. sz. táblázat
A tisztikar megoszlása az apa foglalkozása szerint

Foglalkozás	Fő	%
közbirtokos (és gyakran egyben megyei hivatalnok is)	53	32,4
földműves gazdálkodó, iparos és kereskedő	52	31,8
református, vagy evangélikus lelkész, illetve tanító	39	23,8
vármegyei, uradalmi, egyéb hivatalnok	10	6,00
császári - királyi tiszt	5	3,00
egyéb	5	3,00
Összesen:	164	100

A fentiek alapján egyértelmű, hogy a tisztek közel egyharmada a birtokos (egyben nemesi) középosztályból, másik közel egyharmada viszont a kisbirtokos gazdálkodók, valamint az iparosok és kereskedők rétegéből (akiknek egy jelentős része szintén nemes volt) származott.

Feltűnő, de ugyanakkor az iskola jellegéből következően teljességgel érthető, a „papfiak” magas aránya. Az itt számba vett 39 fő közül 27 volt a református, 2 az evangélikus lelkész és 10 a református, illetve evangélikus tanítók száma. Ugyanitt megemlíthetjük, hogy az egyebek között két jobbágy is szerepel: Balás Dávid, valamint Kerek János hadnagy apjaként.

A nemzetiségi hovatartozás kérdésével ebben a korban több okból is csínján kell bánni. Ez esetünkben azonban nem szükséges, mivel a nevekből, valamint a szülők nevéből, a születési helyből, végül pedig a vallási hovatartozásból egyértelműen megállapítható, hogy e tisztek 90 százaléka magyar nemzetiségű volt. (Mellettük azonban néhány németet – mint például Thömmel Gusztáv –, valamint több zsidó születésű hazánkfiát is találunk.)

A fentieket erősíti meg a diákok/honvédtisztek vallási megoszlása is:

4. sz. táblázat
A tisztkar vallási megoszlása

Vallás	Fő	%
református	121	69,2
evangélikus	46	26,3
izraelita	6	3,4
római katolikus	2	1,1
Összesen:	175	100

Ami itt leginkább feltűnik, az az evangélikus vallásúak magas aránya. Ez bizonyára jó néhány százalékkal magasabb, mint ami a Pápai Református Kollégium tanulóinak átlagát jellemezte.

Végül figyelmet érdemel, hogy volt a honvédseregnek 6 olyan zsidó születésű tisztje volt – Ballagi (Bloch) Mór és Ujlaki (Neumann) József századosok, Becsághy (Ehrenzweig) Miksa és Pserhofer Dávid Mór főhadnagy, Neumann Mór hadnagy, valamint Schultheisz Miksa orvos hadnagy, akik a Pápai Református Kollégiumból kerültek ki.

A volt pápai diákokból lett honvédtisztek foglalkozása 1848 tavaszán az alábbi képet mutatta:

5. sz. táblázat
A honvédtisztek foglalkozása 1848 tavaszán

Foglalkozás	Fő	%
diák, tanuló	59	42,8
megyei hivatalnok	10	7,0
ügyvéd, jurátus	41	29,7
császári-királyi tiszt, altiszt	8	5,7
mérnök	14	10,2
gazdálkodó	6	4,6
Összesen:	138	100

Ez a megoszlás többé-kevésbé megint csak eltér a honvéd tisztikar egészének képletétől. Abban ugyanis csak 30 százalékot tettek ki a volt diákok. Az ügyvédek és jurátusok aránya nagyjából azonos ott is. Jelentősen eltérés mutatkozik viszont a megyei- és egyéb hivatalnokok, valamint a volt császári-királyi tisztek és altisztek, végül pedig a földbirtokos-gazdálkodók arányszámában. Ezek a kategóriák a honvéd tisztikar egészét tekintve sokkal hangsúlyosabbak voltak. A mérnökök a tisztikar egészénél viszont jóval 10 százalék alatt maradtak.

Most azonban már nézzük, személy szerint kik voltak azok az egykori pápai diákok, akik 1848/49-ben fegyvert fogtak a hazáért, és a honvédsereg tisztjei lettek. Életrajzuk katonás sorrendben – azaz elért rendfokozatuk szerint – következik.

EZREDESEK

Bucsi SZABÓ ZSIGMOND a Komárom megyei Csépen született, 1798. április 5-én. Szülei Szabó Zsigmond földbirtokos, Komárom megye táblabírája és nemes Kőrössy Lídia voltak. Vallása: református. Elemi iskolai tanulmányait követően 1813. november 3-án iratkozott be a Pápai Ref. Kollégiumba. Itt két tanévet hallgatott, majd 1815. december 10-én hadfiként (azaz tisztjelöltként) beállt a császári-királyi 19. gyalogezredbe. Négy év szolgálat után, 1819. július 1-jén, Komárom megye ajánlatára felvételt nyert a magyar nemesi testőrséghez. A testőrségnél – Bécsben – magasabb tiszti kiképzést kapott, s 1824. július 1-jén hadnagyként visszahelyezték a 19. gyalogezredhez. Ugyanitt 1831-ben főhadnagy, 1836-ban II. osztályú százados (alszázados), 1839-ben pedig I. osztályú százados (vagyis főszázados) lett. 1848 tavaszán ezrede gránátos osztályának parancsnoka volt egy Bécsben állomásozó gránátos zászlóaljban.

Amikor 1848. május közepén a Batthyány-kormány meghirdette az első tíz honvédzászlóalj felállítását, Szabó Zsigmond az elsők között jelentkezett szolgálatra. Így június 8-án őrnaggyá és a Veszprémben alakuló 6. zászlóalj parancsnokává nevezték ki. A június 3-tól július végéig folyó toborzás eredményeként 696 önkéntes csapott föl Veszprém megyében – valamint a környező megyékben – a 6. zászlóaljhoz, melyet a – jórészt a császári hadseregtől áthelyezett – tisztek segítségével ő szervezett ütőképes alakulattá. A sietség azért is indokolt volt, mivel a Délvidéken már kitört a polgárháború. A zászlóalj így már július 28-án megindult a „hadművelési területre”, s augusztus 8-án érkezett a délvidéki magyar erők egyik fő összpontosítási he-

lyére, a szenttamási szerb tábor szemmel tartására létrehozott verbászi táborba. (Itt az alakulat 296 fős kiegészítést kapott a debreceni 10. zászlóaljtól, létszáma azonban így sem érte el a szabályozott, 1200 fős létszámot.) A tűzkeresztségen Szenttamás augusztus 19-i, amúgy sikertelen ostrománál esett át az alakulat, ahol több halottat és sebesültet veszített. Ezt követően a zászlóalj az ókéri táborba került, s 1849. január közepéig – amikor is a magyar hadak zöme kivonult a Délvidékről – számos összecsapásban vett részt a szerb felkelőkkel. A zászlóalj későbbi parancsnokának, Szalkai Gergely őrnagynak a visszaemlékezéseiből tudjuk, hogy a harcok során Szabó bátran és nagy hozzáértéssel vezette az alakulatot, katonáiról pedig „atyai módon gondoskodott”.

Az október elején, Béccsel történt szakítás után továbbra is kitarzott a „magyar ügy” mellett. S mivel akkor sok magas rangú tiszt távozott, akiket pótolni kellett, az előrelépés lehetősége is megnyílt előtte. Október 14-én alezredessé és a bácskai hadtest egyik dandárának parancsnokává léptették elő. Alig egy hónappal később, november 10-én pedig a „győri hadmegye” parancsnoka lett. Ez a beosztás azt jelentette, hogy neki kellett szerveznie és felügyelnie a több megyét magába foglaló győri hadkerület területén folyó újoncozást, új honvédszászlóaljak – köztük a győri 23. és 39. – alakítását, egyben pedig ő lett az itt tartózkodó katonaság előljárója. (A győri hadmegye egyben Görgei osztrák határon állomásozó fel-dunai seregének háterszágát is jelentette, mely további feladatok ellátását jelentette számára.) Fenti beosztását december utolsó harmadáig látta el, amikor is Görgei Pest irányába visszavonuló seregéhez csatlakozott. Az említett sereg – mely akkor már „magyar királyi feldunai hadtest”-nek nevezte magát – 1849. január 5-én Vácott történt új hadrendi beosztása során Szabó alezredes a 3. hadosztály egyik dandárának, majd röviddel később a hadtest katonai raktárának a parancsnoka lett. E minőségében vett részt Görgei téli visszavonulásában.

1849. március 10-én ezredessé léptették elő és kinevezték a komáromi vár térparancsnokává. Pontosán nem tudjuk, hogy új beosztását mikor vette át, mivel a várat Görgei csapatai csak az április 19-i nagysallói diadalt követően szabadították fel az ostromzár alól. (A Szabó Zsigmonddal egy időben a vár új parancsnokává kinevezett Guyon tábornok április 20-án érkezett Komáromba.) Szinnyei József „*Komárom 1848–49-ben*” c. munkájából viszont tudjuk, hogy áprilisi fizetését már a vár pénztárából vette fel. A térparancsnoki funkciót egészen a vár feladásáig (okt. 2–4.) töltötte be. Rendeleteivel ő szabályozta a erődrendszerbe való ki- és belépést, adta ki az ehhez szükséges jegyeket, illetve útleveleket, továbbá fennhatósága alá tartozott a katonák beszállásolásának ügye, valamint a rend és a közbiztonság fenntartása Ko-

márom erődjében. Lényegében tehát Komárom katonai-rendőri feladatait irányította, mely azonban a polgári lakosságra is kiterjedt. Ez nem volt könnyű feladat – 1849. augusztusában Klapka komáromi várórségének létszáma már meghaladta a 20 ezer főt – , s ezt Aschermann Ferenc várparancsnok 1849. augusztus 25-én kiadott várkormányi parancsa is bizonyítja: „Azon főtiszt, ki tegnap este takarodó idejekor a várkapu alatt és udvarán keresztül egy szürke paripán, a napi parancsban kiadott, a város utcáin és várkapuk alatti sebes lovaglás tiltakozás (!) ellenére, sebesen vágatván Szabó ezredes térparancsnok úr kis fiát és egy honvédet legázoltatott, ezennel tisztü becsületére felhivatik, hogy magát 24 óra lefolytáig a térparancsnokságnál jelentse...”

Szabó Zsigmond 1839-ben házasságot kötött a Tolna megyei illetőségű nemes Matkovics Emíliaival, akitől 1848-ban már három gyermeke volt: Géza, Zoltán és Gizella.

A vár feladásakor kötött kapitulációs egyezmény értelmében Szabó Zsigmond is amnesztiában részesült, volt császári-királyi tisztü rangját azonban értelemszerűen elvesztette. Tolna megyében, Szekszárdon telepedett le, s itt lakott 1867-ben, a kiegyezés idején is. Ekkor a megyében alakult honvéd segélyző egyesület tagja lett. A kiegyezés eredményeként 1868-ban – a többi, még élő, a szabadságharcban részt vett egykori császári-királyi tiszthez hasonlóan – századosi rangját is visszakapta, illetve ehhez igazodó nyugdíjban részesült. Dunaföldváron hunyt el, 85. életévében, 1882. június 28-án.

FORRÁSOK: Hellebront Kálmán 348., Szinyei József: Komárom 514., Szalkay Gergely: A VI. honvédszászlóalj története. = *Hazánk* 1887., Vas. Újs. 1883. 11. sz., KLÖM XIV. 632–633., Mikár Zsigmond I. 92., Urbán Aladár 259., 307., 321., 408., Pápai diákok 476., Közlöny 1848. 7., 128. és 154. sz., 1849. 52. sz., HL.: Gen. Kom. zu Ofen 1868. II. Abt. 21–8. 88., Szül. akv.: MOL A 1507., Gyászjel.: OSzK.⁶

Hrabovai HRABOVSZKY GYÖRGY 1802. október 24-én a Vas megyei Keményegerszegen született, Hrabovszky György evangélikus lelképásztor és Geyer Róza gyermekeként. (Katonai nyilvántartó lapján Lajoskomárom, a pápai kollégiumi beiratkozási lapján pedig Palota, azaz Várpalota szerepel – hibásan – születési helyeként.) A nemesi származású, evangélikus vallású Hrabovszky 1817. október 30-án lett a Pápai Református Kollégium diákja. Szabó Zsigmondhoz hasonlóan azonban ő is csak két évet töltött itt, mert már 1819. őszén beállt a császári-királyi 1. huszárezredhez. 1820-ban tizedes, 1823-ban őrmester, 1834-ben hadnagy, 1838-ban főhadnagy, 1844-ben al-

⁶ A forrásokra történő hivatkozások rendje a szerző eddigi munkáinak gyakorlatát követi, amelyen a könnyebb összevethetőség érdekében nem változtattunk, csupán az oldalszám rövidítését (o.) hagytuk el. (A Szerk.)

1847-ben pedig főszázados lett ezredében. Alakulata, mely a mindenkori uralkodó nevét, így 1830-tól V. Ferdinánd császár nevét viselte, magyarországi sorozású ezred volt, s a szerb felkelés kitörésekor Szlavóniában, Eszéken és környékén állomásozott. Mivel a Magyarországon és kapcsolt részeiben levő császári-királyi katonaságot 1848. májusában a magyar kormány, illetve annak hadügyminisztere alá rendelték, a Batthyány-kormány az elsők között mozgósította a „Császár huszárokat” – ez volt az ezred népszerű elnevezése – a szerb felkelők elleni harchoz. Így már júliusban a Délvidékre vonultak, s a 8 század részenként bevonult a szerb felkelő táborokkal szemben kialakított bácskai, illetve bánági táborokba. Az itt folyó harcoknak lett részese Hrabovszky is, egészen szeptember végéig.

1848. szeptember 24-én gróf Batthyány Lajos újabb 16 honvédszászlóalj felállítását rendelte el, melyhez szakképzett parancsnokok kellettek. A Jászberény, illetve Pest központtal alakuló 24. számú honvédszászlóalj esetében a választás Hrabovszkyra esett, szeptember 24-én őt nevezték ki annak őrnagy-parancsnokává. Az alakulat szervezése november közepére fejeződött be, melyet követően a zászlóalj a Temesi Bánságban levő hadtest kötelékébe került. E hadtest mozgó részének (nem számítva a temesvári vár megfigyelésére és a bánági bányavidék védelmére kikülönített csapatokat) a létszáma az 1848. november 25-én kelt hadrend szerint 13.719 főt tett ki, lövegeinek száma pedig 46 volt. Ide tartozott a 24. honvédszászlóalj is, amely 1186 katonát számlál. November végén a hadtest Vetter Antal, majd Kiss Ernő tábornok vezetésével általános támadást indított a bánági szerb táborok felszámolására. A hadtest egyik, Damjanich János vezette hadosztálya Versecről, illetve Fehértemplomból kiindulva nyugat felé, míg a Vetter, illetve Kiss Ernő vezette másik hadosztály, melyhez a 24. zászlóalj is tartozott, Nagybecskerek körzetéből déli irányba tört előre. A támadóknak több tábor is sikerült bevenniük, a sikeres befejezés azonban elmaradt. A Pancsovára visszaszorult szerbek jelentős erősítést kaptak, ugyanakkor Kiss Ernőnek a kormány parancsára több alakulatot a főhadszíntérre – Görgei seregének a támogatására – kellett útba indítania. Ennek következtében az 1849. január 2-án vívott pancsovai ütközet a magyarok visszavonulásával végződött. A pancsovai fiaskóért a hadtest tisztjei elsősorban Kiss Ernőt hibáztatták, s egy tiszti gyűlésen Damjanichot „kiáltották ki” új parancsnoknak. Ebből viszont hosszabb huza-vona kerekedett – hiszen a kormány nem hunyhatott szemet az önkényes lépés felett. Végül is Kossuth belenyugodott a vezérváltásba, egyidejűleg pedig utasította Damjanichot, hogy adja fel a Temesi Bánságot, s hadtestével vonuljon a Cibakháza–Szolnok–Törökszentmiklós körzetébe, a Tiszántúl fedezésére. (Hasonló parancsot kapott a bácskai hadtest is, mivel a

Debrecenbe menekült kormány a január elején Pestre bevonult császári főserg támadásának folytatásától tartott.) A parancsnak eleget téve Damjanich január közepén Aradra érkezett, ahol hamarosan újabb utasítást kapott a kormánytól. E szerint egy jelentős számú hadoszlopot kellett Erdélybe küldenie, Bem segítségére. (Ennek az volt az oka, hogy Bem addigi sikeres támadása január 21-én Nagyszebennél elakadt.)

Damjanich egy kb. 5 ezer főnyi segélyhadat küldött hadtestéből a Maros völgyén át Erdélybe, melybe a 24. zászlóalj is bekerült. A zászlóalj ezt követően részt vett az Erdély felszabadításával végződő hadjáratban: a fordulatot jelentő február 9-i piski csatában, a március 2-i és 3-i medgyesi ütközetben, Nagyszeben március 11-i bevételében, stb. Magát Hrabovszkyt Bem február 16.-tól számítandó ranggal alezredessé és dandárparancsnokká léptette elő, melyet a kormány március 24-én erősített meg. Ekkorra viszont Erdély már felszabadult, mivel a császári csapatok, valamint az oroszok – két dandár, melyek február elején vonultak be Nagyszeben, illetve Brassó biztosítására – március 20. és 21. folyamán a Tömösi-szoroson át kivonultak a Havasalföldre.

Erdély felszabadítása után Bem az „erdélyi expedíciós hadtest” élén áprilisban a Temesközbe indult, hogy segédkezet nyújtson Perczel tábornoknak a Délvidék visszafoglalásában. Ebben a hadjáratban Hrabovszky egy dandárt vezetett. A hadműveletek sikeres befejezését követően, május közepén Bem a Katonai Határőrvidék illír-bánsági kerületének parancsnokává nevezte ki. (Az említett, Erdélyből jött hadtest zöme a Bánságban maradt, és ennek egyik dandára állomásozott Hrabovszky kerületében.)

A nyári hadjárat idején Hrabovszky említett beosztásában szolgált, és a katonai összeomlást követően feltehetően illegalitásba vonult. Neve ugyanis nem fordul elő sem az emigránsok, sem pedig a császári hadíróságok által elítéltek névsoraiban. Egy későbbi adat szerint komáromi menlevéllel igazolta magát, ezzel kerülte el a felelősségre vonást. Annak azonban, hogy a szabadságharc végén valóban Komáromba került volna, nincsen nyoma. Így valószínűleg úgy juthatott a büntetlenséget biztosító „Geleitschein”-hez, mint sokan mások: vásárlás, vagy ajándék útján. Komárom feladásakor ugyanis a császáriak az őrség létszámát meghaladó számú kitöltetlen védlevelet adtak át, melyből a „fölösleget” az azokhoz hozzáférő tisztek a kapitulációkor magukkal vitték. S ezekkel lehetett azután menteni a komáromi kapituláció előnyeivel nem rendelkező bajtársakat – akikre amúgy a hadbíróság, vagy a császári hadseregbe való besorozás várt volna.

Hrabovszky a szabadságharc után Tiszaderzsen telepedett telepedett le, ahol egy Tisza-szabályozó társulat pénztárnoka lett. 1868-ban ugyanitt élt, s ekkor a császári hadseregben viselt századosi rendfokozatának visszaadása,

illetve nyugdíjának megállapítása érdekében beadott folyamodványában azt is olvashatjuk, hogy a szabadságharcban a végső rangja ezredesi volt. 1869. május 8-án Tiszaderzsen hunyt el.

FORRÁSOK: *Szluha Márton: Trencsén m. 262., HL.: Gen Kom. zu Ofen 1868. 2. Abt. 21–8. 427., KAW.: Grundb. 1. HR. 1841–1850 1/14., Vas. Újs. 1869. 20. sz., Közlöny 1848. 109. sz. és 1849. 67. sz., Pápai diákok 492.*

ALEZREDESEK

GÓZON LAJOS 1820. december 13-án Dráwapalkonyán, Baranya megyében született. Édesapja Gózon Lajos református lelkész, édesanyja Zsenyi Sára volt. A Pápai Református Kollégiumnak 1837-től 1843-ig volt a hallgatója. Itt végzett jogi tanulmányait követően 1845-ben ügyvédi vizsgát tett, majd gyakornok lett egy pesti ügyvédi irodában. Fennmaradt 1848. júniusában kelt kérvénye, melyben alkalmazását kérte a magyar kormány belügyminisztériumánál.

Neve 1848. szeptember 5-én bukkan fel ismét, amikor közvitéztként beállt az 1. Pest megyei önkéntes nemzetőrzászlóaljhoz. A zászlóalj katonái öt nappal később hadnaggyá választották. Az alakulat hamarosan a Dunán inneni kerület önkéntes nemzetőr alakulatainak gyűlőhelyéül kijelölt váci táborba került, parancsnoka pedig az angliai születésű Richard Guyon, azaz Guyon Richárd, a későbbi honvédtábornok lett. A váci tábor a pákozdi csata előtt Ivánka Imre őrnagy vezetésével csatlakozott a Jellačić-csal szemben álló magyar haderőhöz, s ahhoz, mint az „Ivánka-dandár” nyert beosztást. Az alig pár hetes alakulat a szeptember 29-i pákozdi csatában a magyar sereg jobb szárnyán küzdött, sortüzeivel sikeresen tartóztatta fel az itt támadó ellenséges gyalogságot, sőt még egy hatásos szurony-rohamra is futotta erejéből. Pákozdot követően az osztrák földre menekült Jellačić üldözése, illetve a bécsi forradalmárok megsegítése céljából került sor az október 30-i schwechati csatára. Ebben a zászlóalj a jobb szárnyon Mannschwört falu elfoglalását kapta feladatul. A támadás azonban elakadt a horvát határőrök gyilkos puska tüzeiben. Ekkor Gózon a zászlóalj zászlaját kezébe kapva előre rohant, majd a zászlót a földbe szurva kiáltotta embereinek: „Ide magyar! Itt a zászlód! Itt dögölj meg...!” A nem éppen irodalmias felhívás megtette hatását. A zászlóalj nekilódult – hiszen a csapatzászlót cserbenhagyni a legnagyobb szégyent jelentette volna – és bevette a falut. A schwechati csata végül is a magyarok visszavonulásával végződött, de Mannschwört bevételeért Guyont honvéd ezredessé, Gózon pedig századossá léptették elő. Sőt Gózon

hamarosan zászlóaljának ideiglenes parancsnokságát is megkapta, a Fel-dunai sereg november 29-én kelt hadrendjében már e minőségében szerepel.

A császáriak december közepén megindított általános támadása során a zászlóalj a december 16-án Nagyszombatnál vívott veszített ütközetben jelentős veszteséget szenvedett. Maradványából 26-án megszervezték a 66. honvédzászlóaljat, melynek őrnagyává Görgei 1849. február 13-án Gózzont nevezte ki. A fel-dunai (VII.) hadtesthez tartozó alakulat részt vett Görgei felvidéki visszavonulásában, a tavaszi ellentámadásban, majd a nyári hadjárat csatáiban és ütközeteiben. Mindezeknek Gózon őrnagy is a részese volt, aki 1849. július 25-én a felső-zsolcai csatában a schwechatihoz hasonló „huszárcsínyt” hajtott végre. Peoltenberg tábornok VII. hadteste itt szembe fordult a Cseodajev tábornok vezette, Görgei seregét üldöző orosz erőkkel. Az ütközet két résztvevőjét a Sajó választott el egymástól. Így elsősorban tüzérségi párbaj folyt, melynek során a folyó bal partja mentén álló magyar gyalogságot is veszteségek érték. Ezt látva Gózon kiválasztott ötven önkéntesével a nádassal benőtt partszakasz fedezékét kihasználva észrevétlenül átkelt a folyón és megrohamozta az orosz üteget. Hajszál híján el is foglalta azt, de az oroszok észre véve a veszélyt az utolsó pillanatban kereket oldottak. Az itt keletkezett zavar azonban meghozta gyümölcsét: Cseodajev beszüntette a harcot és visszavonult. Görgei Gózzont e fegyvertényért augusztus 6-án alezredessé léptette elő, majd 10-én kitüntette a csatadöntésért járó 2. osztályú katonai érdemjellel.

A császáriak a világsi fegyverletétel után Aradon előbb hadbíróság elé állították, de mivel kiderült róla, hogy korábban nem volt tiszt a császári hadseregben, sorozó bizottság elé utalták. Ott viszont a katonaeorvos alkalmatlannak nyilvánította, így nem lehetett őfelsége katonája. Szabadon bocsátását követően Siklóson telepedett le, ahol később haláláig ügyvédi gyakorlatot folytatott. Itt vette felségül Rihmer Herminát, majd annak halála után Rihmer Idát. 1867-ben a Baranya megyei Honvédegylet tagja lett és 1874. októberében Siklóson hunyt el.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL 651., *Nemesi évkönyv 1927–1928.* 297–298., *Pápai diákok* 247., 258., 261., 272. és 862., MOL: Bm. 1848. *Folyamodványok* 1. cs. fol.192., Uo.: Hm. Ált. 1849. 3564., 10623., 12657., Uo.: *Görgey csal. gyűjt.* 42. cs. 4. tétel 35., Uo.: Bm. *Honv. segély* 1868. 2595., HL 1848/49. 36/203. Uo.: *Aradi hadb.* 113/6 2/320., *Mikár Zsigmond I.* 9., Vas. Újs. 1874. 44. sz.

ŐRNAGYOK

KÁLMÁNY LAJOS Kálmán (!) Ádám református „prédikátor” és Mészöly Éva fia, 1797. augusztus 17-én született és 21-én keresztelték Kenesén (a mai Balatonkenesén). 1812. november 3-án iratkozott be a Pápai Ref. Kollégiumba, ahol egészen a teológiai osztályok elvégzéséig tanult. De mégsem a lelkészi, hanem a katonai pályát választotta: 1817-ben beállt a 19. gyalogezredhez. Közel 20 éves szolgálat után, 1836-ban kapta meg az első tiszti – a zászlósi – rangot, majd 1844-ben főhadnagy lett a 4. helyőrségi zászlóaljnál a dalmáciai Spalatóban (Split). Az első honvédzászlóalj szervezéséről értesülve innen kérte 1848. május 27-én kelt levelében alkalmazását. Június 13-án ennek alapján századossá nevezték ki a Pozsonyban szerveződő 4. zászlóaljhoz. Alakulatával később részt vett a délvidéki harcokban és szeptember 21-én megsebesült a szenttamási szerb tábor ostrománál. Október 30-án őrnagy és a Nyíregyházán alakuló 43. zászlóalj szervezője és parancsnoka lett. Noha alakulata még felszeretlen volt, és lőfegyverrel is alig rendelkezett, a hadi helyzet következtében december végén harctéri szolgálatra vezényelték. A felső-tiszai hadtestet „erősítették meg” velük, mely a Galíciából betört császári Schlik-hadtest elől egészen Miskolcig szorult vissza. Mészáros Lázár hadügyminiszter, a felső-tiszai hadtest parancsnoka – akihez máshonnan is érkeztek erősítések – 1849. január 4-én csapataival Kassáig előre nyomulva megtámadta Franz Schlik gróf hadát, amiből azonban súlyos vereség lett. A túlnyomó részben újoncokból álló honvéd alakulatok nem állták ki az ellenség tüzét s megfutottak, a menekülés során a császáriak pedig a magyar tüzéség egy részét is elfogták. Különösen sokat szenvedett a 43. zászlóalj, melynek katonái hiába szorították a dzsida (a lándzsa) nyelét, sehogy sem tudtak vele visszalőni az ellenségre. Nem csoda tehát, hogy egy részük egészen Nyíregyházáig futott. Talán ezen elkedvetlenedve, vagy talán azért, mert valóban megbetegedett, Kálmány a csata másnapján szabadságot kért és kapott Nyíregyházára. Innen azután január 26.-án, élemedett korára hivatkozva, „béke-beosztásért” folyamodott a hadügyminisztériumhoz. Kérése meghallgatásra talált: február 22-én Karcag térparancsnokává nevezték ki. E beosztásában június 10-ig maradt, s ő felügyelte az itt levő tábort, valamint katonai szállító házat is. Ekkor újabb egészségügyi szabadságot kapott. Július 5-én Kunmadaras térparancsnoka lett, melyet az ellenség közeledtével 24-én adtak fel a magyar csapatok. Nevével legközelebb az augusztus 13-ai világosi fegyverletétel alkalmával készült jegyzéken találkozunk. A szabadságharc után Aradon hadbíróskodás elé állították, mely 10 évi várfogságra ítélte. Az 1850. március 14-én kihirdetett ítélet azonban már

„csak” 8 év volt, miután Haynau a büntetést időközben két évvel enyhítette. 1852. július közepén Kálmány amnesztiában részesült. A volt honvédtisztek 1867-ben történt nyilvántartásba vételekor Balassa Antal kápolnásnyéki földbirtokos „vendégeként” szerepelt – vagyis már évek óta ő tartotta el az idős, vagyontalan és keresetképtelen egykori '48-as tisztet.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 1573., Pápai diákok 472., KAW: Grundb. 4. Garn. Baon. 1841–1850 1/13., HL: 1848/49. 33/82., Uo.: Aradi hadb. 113/16 2/382., Uo.: Gen Kommando 160., MOL: ONőHt. Ált. 1848. 672. és 4597., Uo.: Hm. Ált. 1849. 21445., Közlöny 1848. 7. és 146. sz., Mikár Zs. I. 23.

Kővágóörsi KERKÁPOLY MÓR Kővágóörsön született 1821. december 10-én. Református vallású volt. (Mivel akkor szülőhelyén ref. eklézsia még nem létezett, az evangélikusoknál anyakönyvezték.) Szülei Kerkápoly István táblabíró – később Zala megye alispánja – és Kelemen Róza voltak. 10 évesen került a Pápai Ref. Kollégiumba, ahol 17. életévéig tanult. Ekkor, 1838-ban tisztjelöltként beállt az 5. dragonyosezredhez. Innen 1840-ben Zala megye ajánlatára, felvették a magyar nemesi testőrséghez. A bécsi udvari testőrségnél kapott tiszti

kiképzést követően, 1845-ben a Galíciában állomásozó 8. Coburg huszárezredhez osztották be hadnagyként. Innen, Lembergől (ősi magyar nevén Ilyvóból) jelentkezett szolgálatra 1848. május 30-án az alakuló honvédsereghez. Pályázata meghallgatására talált: június 13-án főhadnaggyá nevezték ki a Pécselt alakuló 8. honvédszászlóaljhoz. (Közben június 1.-jével a császári hadseregben is főhadnaggyá léptették elő, de ő az előbbi választva július 29-én Lembergől elutazott Magyarországra.) Hazaérkezése után csatlakozott az akkor már a bácskai hadszíntéren tartózkodó alakulatához, mellyel részt vett a szerb felkelők ellen harcokban. Október 10-én századossá nevezték ki az újonnan alakuló 24. zászlóaljhoz, de a 8.-nál maradt, ahol hamarosan szintén százados lett. Alakulatával a Délvidék 1849. januári feladásakor a Szegedet és Szabadkát védő szegedi hadosztályba került. Ennek kötelékében február és március folyamán részt vett a szerb-osztrák hadtest támadásának visszaverésében. Március végétől pedig az említett hadosztályból „kinőtt” bácskai (IV.) hadtest ellentámadásában, mely május végére a Délvidék teljes felszabadításával végződött.

Ugyancsak ez idő tájt, május 22-én Kerkápolyt, kérésére, századkapitányként áthelyezték a 7. huszárezred említett hadtestben szolgáló osztályá-

hoz. Július 14-én különösen kitüntette magát a Jellačić ellen vívott győztes hegyesi ütközetben, ezért Vetter altábornagy, délvidéki főparancsnok július 28-án őrnagyi előléptetésre terjesztette fel a hadügyminisztériumhoz. Az augusztus 9-i temesvári csata során tanúsított helytállásáért végül is Bem léptette elő őrnaggyá, a csatát követően. A szabadságharc végén az oroszok előtt tette le a fegyvert, Borosjenőn, augusztus 22-én. Volt császári tisztként hadbírótság elé került, mely Aradon, 1850. február 27-én golyó általi halálra ítélte. Haynau azonban esetében is „kegyelmet” gyakorolt, büntetését 10 év várfogságra változtatta. Aradon raboskodott, 1852. július végén amnesztiában részesült. Kiszabadulása után Nemesapátiban gazdálkodott, közben, 1858-ban megnősült. A kiegyezés után a Zala megyei Honvédegyelet elnökévé, 1869-ben pedig országgyűlési képviselővé választották. Szenttamás pusztán (ma Kisbucsa része) hunyt el 1888. március 25.-én.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 2646., Hellebronth Kálmán 209., Pápai diákok 235., 247. és 557. o., MOL: ONöHt. Ált. 1848. 392., Uo.: Hm. Ált. 1849. 27056., Közlöny 1848. 7. és 123., 1849. 115. sz., HL: Aradi hadb. 113/17 2/383., Uo.: Gen. Kommando 363., Mikár Zsigmond I. 106., portré: Zala m. Lot.

KOMÁROMI ISTVÁN Komáromban született, 1823-ban. Apja Komáromi János ügyvéd volt. A református vallást követte. 1836. november 16-án lett a Pápai Ref. Kollégium diákja. Az, hogy meddig tanult itt, nem derül ki a nyilvántartásokból. A szabadságharc kitörésekor ügyvéd volt. 1848. augusztus 16-án hadnagyi rendfokozatban Komárom város nemzetőrségének segédtsz-t-hadnagyává nevezték ki, Csepely János őrnagy mellé. Október 16-ával főhadnagyi, majd századosi rendfokozatban Meszlényi Jenő ezredesnek, a komáromi vár térparancsnokának a segédtsz-tje lett. E beosztásában pedig már 1849. január 13-án őrnagy lett. A forradalmi viszonyok között is rendkívül gyorsnak számító előmenetelt – utólag – azzal szolgálta meg, hogy január és április között több alkalommal megjárta a Komárom – Debrecen – Komárom utat, vagyis az ellenséges vonalakon keresztül ő biztosította a kapcsolatot a körülzárt komáromi várórség és a debreceni kormány között. A vár április második felében történt felszabadítását követően, május 2-án a felvidéki újoncok gyülekeztetésére kijelölt losonci újonc-telep parancsnoka lett. Az orosz csapatok közeledtével, július közepén ismét csatlakozott a komáromi várórséghez. Klapka tábornok ekkor a várban működő polgári- és katonai vegyes bíróság elnökévé nevezte ki. Későbbi sorsáról csak annyit tudunk, hogy 1884-ben az egyike volt annak a több száz, még élő '48-as honvédtisztnak, akik nyilatkozatot adtak ki, melyben tiltakoztak a vád ellen, mi szerint Görgei Artúr tábornokot a szabadságharc árulója lett volna.

FORRÁSOK: Pápai diákok 583., KLÖM XIV. 125., Közlöny 1848. 69. és 158., 1849. 96. sz., Színnyei: Komárom 35. és 438., MOL: Hm. Ált. 1849. 31147., HL: Personália 3. doboz sz. n.

NAGY LAJOS nemes Nagy István földbirtokos, vármegyei táblabíró és Körmöndi Erzsébet fia, a Győr megyei Rétalapon (ma Bőnyrétalap) látta meg a napvilágot 1809. augusztus 24-én. 1820-tól, majd 1823-tól volt diákja a pápai kollégiumnak, egészen 1827-ig. Ekkor tisztjelöltként beállt a 3. huszárezredhez. 1830-ban felvették a magyar nemesi testőrséghez. Innen 1835-ben hadnagyként a 11. Székely huszárezredhez osztották be, Erdélybe. Később ugyanitt főhadnagy lett, 1838-ban azonban kilépett a hadseregből. 1848. szeptember 1-jével főszázados lett a Hunyadi önkéntes csapat lovasságánál. A gyalogságból és lovasságból álló Hunyadi önkéntes csapat alakítására Szalay László, Kossuth pénzügyminisztériumi titkára kapott megbízást, Jellačić várható támadása kapcsán. Novemberben a csapat gyalogságából az 50. Hunyadi honvédszászlóalj, lovasságából pedig a 13. Hunyadi huszárezred jött létre. Nagy Lajos ekkor az ezred első, hadra kész osztályával a Feldunai sereghez került. December 16-án részt vett a nagyszombati vesztés ütközetben, ahol Guyon ezredes jelentése szerint „dicstelenül megfutott”. Ezt követően századával a komáromi várőrséghez osztották be. Ha valóban megfutott is Nagyszombatnál, itt helyre ütötte a csorbát. 1849. január és február folyamán ugyanis több sikeres kitörésben is részt vett, és számos foglyot ejtett. Ugyancsak kitüntette magát a júniusi, csallóközi harcokban. Július 25-én (április 15-étől számítandó ranggal) ennek következtében őrnaggyá, és a 12. Nádor huszárezred egy újonnan alakuló osztályának a parancsnokává nevezték ki. Ez az osztály (2 század) a francia eredetű Ferdinand Querlonde ezredes Aradon szerveződő tartalék hadosztályának a kötelékébe tartozott, mely Görgei tábornok fel-dunai seregéhez csatlakozva Világosnál tette le a fegyvert. A császári hadbíróóság Aradon 1849. december 6-án golyó általi halálra ítélte Nagy őrnagyot. Az ítéletet azonban Haynau ez esetben is 16 év várfogságra enyhítette. Nagy Lajos a jusefstadti (Josefov, Csehország), majd a munkácsi börtönben raboskodott, 1855. április 5-én azonban kegyelmet kapott. Kiszabadulását követően Nagyváradon telepedett le, ahol a kiegyezés után Bihar megye várnagyává választották. Nagyváradon hunyt el 1879. január 9-én.

FORRÁSOK: Hellebronth: Testőrsegek 269., Pápai diákok 508. és 522., KLÖM XIII. 88. o., MOL: Hm. Ált. 1849. 20480., Uo.: Görgey csal. gyűjt. 42. cs. 4. tétel 11., Közlöny 1848. 139. és 1849. 139. sz., HL: 1838/49. 42/318., Uo: Aradi hadb. 113/5 2/302., Vas. Újs. 1871. 4. sz.

Noszlopi NOSZLOPY GÁSPÁR a szabadságharcban kiemelkedő szerepet játszó néptribun, Noszlopy Antal közbirtokos, ügyvéd és Bárány Júlia fia, 1820. augusztus 17-én Vrácsikon (mai Újvárfalva), Somogy megyében született. Evangélikus vallású volt. Iskolai tanulmányait Csurgón, Kaposvárott, a

jogi osztályokat pedig 1839. és 1841. között a Pápai Ref. Kollégiumban végezte. Ügyvédi oklevelének megszerzése után, 1846-ban a marcali járás szolgabírájává választották. 1848. szeptember közepén elvállalta a járásában meghirdetett népfelkelés vezetését, melynek élén szeptember 24-én megtámadta és elfogta Jellačić egyik utánpótlást szállító különítményét. A császári csapatok 1849. januárjában, Somogy megyébe történt bevonulásakor így joggal tarthatott a megtorlástól, ezért ekkor Debrecenbe menekült. Kossuth március 19-én itt azzal bízta meg, hogy Somogy megyébe szervezzen népfelkelést, s ezzel segítse elő Perczel Mór tábornok tervbe vett dunántúli hadjáratát. Ez a hadjárat elmaradt, Noszlopy azonban az eredeti tervhez igazodva visszatért Somogyba. Tevékenysége eredményeként több ezres népfelkelő had alakult, mely elől a megyét, a Kaposvárt és Szigetvárt megszálló császári csapatok elmenekültek. Ezzel párhuzamosan a megye vezetéséből mindazokat eltávolította, akik együttműködtek a császáriakkal, sőt ezek birtokait zár alá vettette. Diktatórikus módszereire, valamint a „magántulajdon szentségének” megsértése miatt többen is feljelentették, Kossuth, valamint Szemere Bertalan, a májusban alakult új kormány miniszterelnöke azonban kiállt Noszlopy mellett. Annál is inkább, mivel Noszlopy komoly eredményeket produkált.

Népfelkelőivel május 24-én a barcsi ütközetben megverte a megye elfoglalására küldött császári különítményt, újjászervezte a megye nemzetőrségét, és kiállította a megyére április végén kivetett 882 újoncot. Sőt, ezen felül egy új honvédszászlóaljzat – a 127.-et – is alakított, valamint néhány löveget is öntetett Kaposváron. Július végén ezért teljhatalmú kormánybiztosi megbízatását – e mellett a Somogy megyei nemzetőrség főparancsnoka is volt, őrnagyi rangban – Baranya, Tolna, valamint Zala megyére is kiterjesztették.

A 10 ezer főnyi császári Nugent-hadtest ugyanekkor bekövetkező támadása elől Noszlopy előbb Tolna megyébe, majd a Balaton-felvidékre vonult vissza. Augusztus közepén, mintegy 3500 főt kitevő csapatát Klapka tábornok kívánságára bevonultatta a komáromi várba, maga pedig néhány tucatnyi kísérelőjével a Bakonyba húzódott, hogy gerillaharcot folytasson a császáriakkal. A fegyverletétel következtében erre azonban már nem került sor. Noszlopy, akinek fejére a császáriak vérdíjat tűztek ki, illegalitásba vonult. Előbb az Alföldön bujkált. A császári hatóságok 1850. április 1-jén Tiszabón elfogták, ekkor azonban még sikerült megszöknie. Ezt követően a kecskeméti tanyavilágban talált menedéket. Itt volt honvédek közül egy gerilla

csapatot szervezett, azzal a céllal, hogy elfogja a magyarországi körúton levő uralkodót, Ferenc Józsefet. A szervezkedést azonban felfedték és Noszlopyt 1852. november 16-án elfogták. A hosszan tartó vallatások során ugyan egyetlen szót sem tudtak kihúzni belőle, de a császári hatóságoknak így is elegendő bizonyíték állt a rendelkezésükre a halálos ítélethez. 1853. március 3-án Pesten kivégezték.

FORRÁSOK: *Andrássy Antal: Noszlopy Gáspár 1820–1853, Somogy megyei Almanach* 43–44. sz., *Kaposvár, 1987.*, *Borovszky (szerk.): Somogy vm.* 528., 532. és 624., *Pápai diákok* 259., 263. és 874., *KLÖM XIV.* 676–677. o., *HL: Pesti hadb.* 1853–6/88., *Tört. Lapok* 1893. 25. sz.

PARRAGH GÁBOR a Zala megyei Barabás-szegen (ma Becsvölgye) született 1822. március 29-én. Apja Parragh Péter református lelkész, anyja Váczi Katalin volt. Nyolc évesen írták be a Pápai Ref. Kollégiumba, ahol 1844-ig tanult. Később ugyanitt tanítóként működött. 1848. tavaszán a magyar belügyminisztérium hivatalnok lett. Szeptemberben a Pesten alakuló Zrínyi önkéntes csapat hadnagya lett, melynek alakítására Perczel Mór – belügyminisztériumi elöljárója – kapott megbízást. Perczel alatt részt vett Jellačić segélyhadának,

a Roth és Phillipovic tábornok vezette hadosztálynak a bekerítésében és fegyverletételre kényszerítésében (Ozora, október 7.) Ezt követően a Perczel-hadtest kötelékében közreműködött a Dunántúl dél-nyugati felének felszabadításában. Zászlóalja eközben honvéddé alakulva a 35. sorszámot kapta, ahol Parragh hadnagyi rangja is megerősítést nyert. December 11-én pedig főhadnaggyá léptették elő. Az ezt követő, december 30-i móri ütközetben az alakulat súlyos veszteségeket szenvedett. Újjáalakítására Balmazújvároson került sor, ahol a fogságba esett tisztek pótlása kapcsán Parragh századosi kinevezést kapott (1849. febr. 13.). Alakulatától azonban hamarosan a Központi Mozgó Sereghez került, ahol a Sekulits István alezredes vezette hadosztály segédtisztje lett. E minőségében részt vett az 1849. február 26–27-én vívott kápolnai csatában, majd az áprilisi ellentámadásban, Buda ostromában, valamint a júniusi Vág-menti hadjáratban. (Az említett sereg ez utóbbiak idején már a II. hadtest elnevezést viselte, és Buda bevételéig Aulich Lajos tábornok, majd pedig Asbóth Lajos ezredes parancsnoksága alatt állt.) Június 24.-én Parragh 4 heti betegszabadságot kapott. A komáromi várórséghez beosztott hadtestéhez visszatérve, augusztus 29-én előbb a 204. honvédzász-

lőaljhoz, majd szeptember 22-én a vár térparancsnokságához osztották be. Több mint egy éves katonai szolgálatát figyelembe véve, Klapka tábornok a vár feladása előtt – szeptember 30-án – őrnaggyá nevezte ki.

A szabadságharc után a fővárosban telepedett le, ahol az 1850–1870-es években a Komlós kert nevű vendéglő tulajdonosaként szerzett magának hírnevet. (Egyben pedig egy virágzó borkereskedő cég tulajdonosa volt, mely elsősorban Berlinbe szállított borokat.) De '48-as múltjáról sem feledkezett meg: 1867-ben a Pest városi Honvédegyelet tagja lett. Országos mintapincészeti felügyelőként hunyt el 1885. június 25.-én Budapesten.

FORRÁSOK: Szinnyei: *Magyar írók* X. 410–412., H Szabó Lajos: *Pápa* 225. (portré: *uo.* 266.), *Pápai diákok* 258., 262., 272., 284., 297., 553. és 868., *Közlöny* 1848. 127., 185. sz. és 1849. 27. sz., *MOL: Hm. Ált.* 1849. 23155., *Uo.: Komáromi iratok* (R 89.) *Klapka tábornok* 1849. szeptember 30-i *napiparancsa*, Mikár Zsigmond I. 23., *Vas. Újs.* 1885. 26. sz.

PETŐFI (PETROVICS) SÁNDOR, Petrovics István hentes mester, mészárszék bérlő és Hruz Mária fia 1823. január 1-jén született Kiskőrösön.

A nemzet nagy költője kilenc különböző iskolába járt – utoljára 1841. őszétől 1842. őszéig a Pápai Ref. Kollégiumba, ahol a gimnázium 7. (logikai) osztályát végezte el. (A költő életrajza közismert, ezért itt csak szabadságharc alatti katonai szolgálatáról szólunk.) A pesti március 15-i forradalom után a „spontán alakuló” Pesti nemzetőrség századosává választották. Október 15-én a Debrecenben alakuló 28. honvédszászlóalj századosává nevezték ki. (Itt meg kell

jegyeznünk, hogy ez „forradalmi lépésnek” számított, mivel ekkor a tisztikinevezéseknél elsősorban a katonai előképzettséget vették figyelembe. Bár Petőfi 1839. és 1841. között szolgált a 48. gyalogezrednél, ha nem lett volna a „nemzet koszorús költője” és a márciusi napok hőse, legfeljebb hadnagyi rangot kaphatott volna.) Debrecenből november 17.-én szabadságoltatta magát, mivel felesége szülés előtt állt. (Ezért aztán támadások érik, mondván, hogy a válságos időkben nem tesz eleget a haza iránti kötelezettségének.) Fiának születése után szolgálatra jelentkezett, egyben áthelyezését kérte Bem – aki akkor már komoly győzelmeket aratott – táborába. Ez 1849. január 17-én megtörtént. A költő január 25-én Szelindeken jelentkezett Bem tábornoknál, aki őt törzskarához osztotta be. A következő napok az erdélyi sereg vereségét (Vízakna, február 4.), majd menekülészerű, de ugyanakkor hősiessé visszavonulását hozzák, Déváig. („Négy nap dörgött az ágyú / Vízakna s

Déva közt...” – írja erről versét Petőfi.) Február 8.-án Bem futárként Debrecenbe küldi a költőt. A jelentések átadásakor Petőfi elköveti azt a „vétket”, hogy az előírt nyakkendő nélkül jelenik meg Mészáros Lázár hadügyminiszternél, aki ezért felelősségre vonja. A válasz nem marad el: *„Nyakravaló nélkül akarod megvédeni hazádat? / Oh te számár, te, minő ostoba képzelet ez!”* – hangzanak Petőfi *Nyakravaló* című versének bevezető sorai. S az önérzetében sértett költő leköszön rangjáról.

Március elején azonban Medgyesen ismét szolgálatra jelentkezik Bem tábornoknál. Bem ismét kinevezi századosná, sőt április 8-án kitünteti a katonai érdemjel 3. osztályával. (*„Többel tartozom, mint apámnak. Apám csak életet, Bem tábornok becsületet adott nekem”* – írja Petőfi.) Erdély felszabadítása után következik a diadalmas temesközi hadjárat, melynek során Bem jóvoltából a törzskari századosból őrnagy lesz (máj. 3.) Másnap, 4-én a költő megint csak Bem jelentéseink vívőjeként, Debrecenbe indul. Ezúttal a Görgeit helyettesítő ideiglenes hadügyminiszterrel, Klapka Györggyel kerül sor összezördülésre. Most nem a nyakravalóval, hanem Petőfi rangjelzésével és az úgynevezett Vécsey-üggyel van a baj. A hadügyminisztérium lassan órló bürokratikus gépezetének ugyanis még Petőfi újabb századosi rangjáról sincs tudomása, pláne őrnagyi rendfokozatáról. Ez utóbbi ugyan érthető, mivel Petőfi a futárpostával csak most, maga hozta Bem erről szóló parancsát. Ám az őrnagyi már törzstiszti rendfokozat, mely csak akkor léphet érvénybe, ha azt a hadügyminiszter és Kossuth, mint kormányzó elnök is megerősíti. Ez ugyan formalitás – Bem javaslatait el szokták fogadni –, de a hadseregben végül is „rendnek kell lenni”. Klapka kifogásolta tehát Petőfinél az őrnagyi egyenruha „indokolatlan” viselését, egyben pedig felelősségre vonta őt Bem tábornok egy levelének hírlapi közzététele miatt. Ebben a lengyel hadvezér gróf Vécsey Károly tábornokról szedte le a keresztvizet. A bánsági hadtest parancsnoka április közepén ugyanis nem volt hajlandó Bem parancsának engedelmeskedni, miszerint csapataival Aradról nyomuljon elő Temesvár ostromához. (Bemet a hadügyminisztérium hatalmazta fel a Vécsey-hadtesttel való rendelkezésre, csak hogy erről elfelejtette Vécseyt értesíteni.) Az egész esetnek pedig most Petőfi issza meg a levét: Klapka őt teszi felelőssé mások mulasztásáért, illetve nem ad hitelt a költőnek, miszerint a levél közzététele Bem utasítása alapján került sor. Mindez május 6-án Petőfi szóban közölte, majd 27-én írásban is benyújtott leköszönését vonta maga után. (Közben pedig megszületett a Klapkának emléket állító verse: az *Egy gorbomba tábornokhoz.*) Leköszönését – immár őrnagyi rangját elismerve – június 28-án nyugtázta a hadügyminisztérium.

Az orosz intervenció hírére Petőfi úgy döntött, hogy ismét fegyvert ragad. Július 18-án Erdélybe indult és 25-én Besztercén ismét szolgálatra jelentkezett Bem tábornoknál. A tábornok 29-én jelentette a hadügyminisztériumnak, hogy Petőfit, mint segédtszjtét ismét alkalmazásba vette. Konkrét beosztást és feladatot azonban nem kapott, sőt, egyelőre a Marosvásárhelyen való maradásra utasította őt Bem, aki ugyanekkor Segesvár felé indult. Petőfi a parancs ellenére csatlakozott Bem Székelyföld védelmére felvonuló seregéhez... s a többit már tudjuk. Hősi halált halt július 31-én Segesvárnál.

FORRÁSOK: Dienes András: *Petőfi a szabadságharcban*. Bp., 1958.; Dávid Gyula–Mikó Imre: *Petőfi Erdélyben*. Bukarest 1972.; Szinnyei: *Magyar írók* X. 961–980., KLÓM XIII. 175., XIV. 159–160. és XV. 192.; Mészáros Lázár *emlékiratai* (S. a. r. Szokoly Viktor) I–II. köt., Pest, 1867. II. köt. 172.; Klapka György: *Emlékeimből* (S. a. r. Katona Tamás). Bp., 1986. 135–138., *Közlöny* 1848. 128. és 1849. 113. sz.; Nagy Sándor: *Háromszék* LIX., portré: *Hadtört. Múz. Fotóarchívum*

SZÁZADOSOK

ÁRVAY LÁSZLÓ 1825-ben a Tolna megyei Iregen született, ahol apja, Árvay János uradalmi számtartó volt. Az evangélikus vallást követte. Az első jogi osztályt végezte Pápán végezte 1842–1843-ban. Később uradalmi ispán lett gróf Batthyány István Torontál megyei, valkányi uradalmában. A szabadságharcban az 1848. őszén Szegeden alakult 33. honvédszászlóaljban szolgált. December végéig a délvidéki harcokban vett részt, majd 1849. január elején alakulatával Görgei fel-dunai hadtestéhez nyert beosztást.

Ugyanitt 1849. február 13-án őrmesterből hadnaggyá, május 20-án pedig főhadnaggyá léptették elő. Zászlóaljának parancsnoka, Petheő Vilmos őrnagy a tavaszi hadjárat során, valamint Buda ostrománál szerzett érdemei alapján június 7-én a katonai érdemjel 3. osztályára terjesztette fel. Később az említett (VII.) hadtestből kivált, és júliusban a Délvidékre vezényelt Kmetyhadosztály Földváry Albert őrnagy vezényelte dandárának a segédtszjtje, e beosztásában pedig augusztus 1-jével százados lett. A világosi fegyverletétel hírére Kmety György tábornokkal és még néhány tisztársával emigrációba indult, azonban útközben román felkelők kezébe estek. Szerencsésükre – a felkelők ki akarták végezni őket – a szintén a török határ felé tartó Bem tábornok lengyel dzsidas kísérői kiszabadították őket. 1856-ig törökországi emigrációban tartózkodott, majd hazatért. A császári hatóságok rövid vizs-

gálati fogság után végül is szabadon engedték. Később uradalmi hivatalnok lett Horgoson, majd a Csanád megyei Morgóson. 1887-ben felvették a '48-as honvédek számára létesített budapesti honvéd menházba, s itt halt meg 1893. szeptember 6-án.

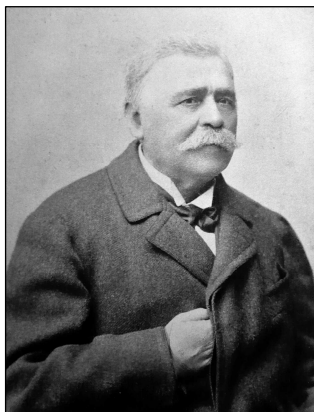
FORRÁSOK: HL: A budapesti honv. menház akvei. I. 222., Pápai diákok 288. és 886., Közlöny 1849. 38. sz., MOL: Hm. Ált. 1849. 22316. és 23736., Uo.: Bm. Honv. segély 1868. 3310., Tört. Lapok 1893. 18. sz. 182., portré: MTKcs.

BALÁS DÁVID az akkor Sopron megyéhez tartozó Rábaszentandráson született 1820. július 20-án, evangélikus vallású szülőktől. Apja, Balás Gergely földműves gazdálkodó (pápai alma máterének nyilvántartása szerint jobbágy!), anyja Balogh Ilona volt. 1843-ban iratkozott be a Pápai Ref. Kollégium 1. jogi osztályába. 1848. júniusában beállt önkéntesnek a Szombathelyen alakuló 7. honvédszászlóaljhoz, melynél a Jellačić elleni harcok folyamán őrmester lett. Szeptember 24-én az újonnan szerveződő 18. zászlóalj hadnagya lett a Fel-dunai seregnél. Mivel a honvédseregnél a 18. sorszámot a hadügyminisztérium tévedésből két honvédszászlóaljnak is kiutalta, novemberben Balás alakulatát átszámolták 57. zászlóaljjá. 1849. január elején a alakulatát Görgei seregétől a komáromi várórség megerősítésére vezényeltek. A vár első ostroma során – 1849. január-április – Balás főhadnagy, majd március 1-jével szászados lett. Május 30-án megbízást kapott a Sopron- és Vas megyei újoncok összegyűjtésére. Feladatát sikerrel oldotta meg, mivel a források szerint július közepén több száz regrutával érkezett Szegedre. Ezek egy részével – 350 újonccal – innen 21-én a hadügyminisztérium parancsára Péterváradra indult az itteni várórség kiegészítésére. Ez egyben az utolsó vele kapcsolatban ismert adat. (Neve nem szerepel az említett vár szeptember 7-i feladásakor készített tiszti névsorban.)

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 2685., Pápai diákok 889., Közlöny 1848. 109. sz., Szinyei: Komárom 100., MOL: ONóHt. Ált. 2219. és 8168., UO.: Hm. Ált. 19060., 19932., 21057., 25242. és 25496.

BALLAGI MÓR lásd BLOCH

BARÁTH FERENC nemes Baráth Ferenc kisbirtokos gazdálkodó és Imre(h) Zsuzsanna fia 1824. január 7-én Pápán látta meg a napvilágot. Református vallású volt. Már 1839-ben a Pápai Ref. Kollégium hallgatója lett, ahol, a jogot is elvégezve, 1846-tól tanítoskodott. 1847-től joggyakornok volt Pesten. 1848. május 28-án a Pápán alakuló nemzetőrség főhadnagyává választották. Az év nyarán Veszprém megye mozgósított nemzetőreivel részt vett a horvát határ, a Dráva vonalának őrzésében. Szeptember 7-én a Veszprém megyében alakult

önkéntes nemzetőrzászlóalj főhadnagya lett, mellyel közreműködött a pákozdi és a schwechati csatában. Alakulatával ezt követően a fel-dunai seregben, majd 1849. januárjától a komáromi várőrségnél szolgált. Február 1-jén ugyanitt áthelyezték a 46. zászlóaljhoz. „No, most aztán tanulhatsz tótul” – tréfálkoztak vele tisztársai, mivel e zászlóalj legénységének nagyobb részét felvidéki, szlovák ajkú honvédek tették ki. Hogy megtanult-e, vagy sem, nem tudjuk, tény viszont, hogy alakulatával részt vett a vár védelmében, majd a június-júliusi vár körüli

harcokban. Június 28-án századossá léptették elő. A szabadságharc végén, mint „komáromi kapituláns” szabadon hazatérhetett. 1851-ben egykori iskolájának tanára lett. 1861-ben letette az ügyvédi vizsgát, s a kiegyezés évében a pápai járás főszolgabírájává választották. 1878-ban azonban ismét visszatért a Pápai Ref. Kollégiumba, ahol nyugalmazásáig a jogakadémia tanára volt. 1854-ben feleségül vette Horváth Margarics Johannát, akitől négy gyermeke született. Feleségének 1875-ben bekövetkezett halála után ismét megnősült, Somody Juliannát vette el. Pápán halt meg 1905. december 14-én.

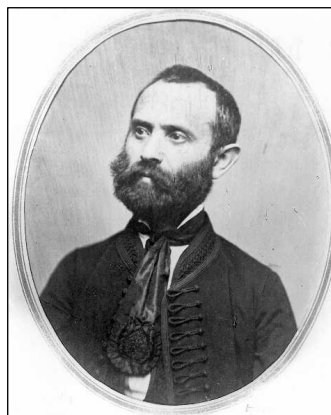
FORRÁSOK: Szül. és hal. akv.: MOL A 1548., Szimnyei: Magyar írók I. 561–562., Pápai diákok 244., 259., 264., 273., 298., 306., 310. és 875., MOL: ONóHt. Ált. 1848. 8140., Közlöny 1849. 15. és 146. sz., Mikár Zsigmond I. 104. és II. 349., Hudi József: források 328., H Szabó Lajos: Pápa 102., Vas. Újs. 1879. 11. sz (portré ui.) Fotó: Pápai Református Gyűjtemények.

Egyházasberzsényi és Nagyberzsényi BERZSENYI DÉNES 1833. novemberétől 1839-ig tanult a Pápai Ref. Kollégiumban. Neves köznemesi család sarja volt, Berzsényi Gábor közbirtokos, táblabíró és Endersz Katalin gyermekeként született Nemesmagasin, a mai Kemenesmagasiban, 1819. január 13-án. Bátyja, B. Lénárd huszár ezredes lett a szabadságharcban. Dénes pápai tanulmányait követően mérnöki oklevelet szerzett – valószínűleg a Pesti Egyetemen. Szabadságharcos pályafutását a Vas megyében alakuló 44. honvéd-zászlóaljban kezdte, ahová 1848. november 1-jével főhadnaggyá nevezték ki. Alakulatával 1849. január elején került a harctérre, s egyidejűleg századossá léptették elő. Előbb Perczel Mór tábornok Központi Mozdó Seregében, a tavaszi hadjárat idején pedig Klapka tábornok I. hadtestében szolgált. Egészen az április 6.-án vívott isaszegi ütközetig, melyben lábát átlőtték. Ekkor a jászberényi táborig került, majd május 27-én teljes felgyógyulása érdekében három hónap szabadságot engedélyeztek számára. A szabadságharc végén, az általános fegyverletétel hírére Komáromba menekült, ahol

Klapka tábornok a vár térparancsnokságához osztotta be. 1850. áprilisában megnősült, és feleségével, Gyarmathy Erzsébettel Hont megyében telepedett le: mérnök lett Ipolyságon. A kiegyezés után egy ideig Hont megye főmérnöke, majd főszámvevője, végül megyei árvaszéki elnök lett, s királyi tanácsosi címet kapott. Tagja volt a Hont megyei Honvédegyeletnek. Ipolyságon halt meg 1883. május 11-én.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 2640., Palatinus: Vas vm. 99., Pápai diákok 244., 565., és 843., Közlöny 1848. 155. és 1849. 17. sz., MOL.: Hm. Ált. 1849. 16491., Uo.: Bm. Honv. segély 1868. 4913., Mikár Zsigmond I. 52. o., Gyászjel.: OSzK.

BLOCH (1848. júniusától BALLAGI) MÓR a lexikonok szerint a Zemplén megyei Inóczon (későbbi nevén: Éralja, ma Inovce, Szlovákia) született 1815. március 18-án, zsidó családban. Apja, Bloch Ádám tanító volt – fiának pápai tanulmányai idején – az Ugocsa megyei Nagyszőlősen. Iskolai tanulmányait Nagyváradon, 1836-tól Pápán, majd a Pesti Egyetem matematika szakán végezte. Később Párizsban mérnöki, Tübingenben pedig teológus diplomát szerzett. (1843-ban áttért az evangélikus vallásra.) Tudományos munkássága alapján

1840-ben a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választották. 1847-től a szarvasi evangélikus gimnázium tanára volt. 1845. körül feleségül vette Lehoczky Idát, akitől 1846-ban László nevű fia, a szabadságharc után pedig további három gyermeke született. 1848. októberében fogalmazó lett Görgei Artúr tábornok, vagyis a Fel-dunai sereg törzsénél, ahol fokozatosan századosi rendfokozatig emelkedett. A tábornok bizonyára elégedett volt tevékenységével, mert amikor 1849. májusában a Szemere-kormányban átvette a hadügyminiszteri posztot, hamarosan Ballagit nevezte ki a legfontosabb, az Elnöki Osztály titkárává. E beosztásában működött a világosi fegyverletételig. A császári hatóságok a szabadságharc után Szarvasra internálták. Az idők enyhültével, 1851-ben a kecskeméti, 1855-ben pedig a pesti református gimnázium tanára lett. 1858-ban a MTA rendes tagjai sorába választotta, 1861-ben pedig országgyűlési képviselő lett. 1877-ben tanári pályáját befejezve nyugalomba vonult. Budapesten hunyt el 1891. szeptember 1-jén.

FORRÁSOK: Szinnyei: Magyar írók I. 438-443., Pápai diákok 846. és 855., Közlöny 1848. 1. és 1849. 143. sz., Vas. Újs. 1885. 12., 1890. 37., 1891. 36. és 1897. 7. sz.

BERENKEI DÁVID TIVADAR (neve a különböző forrásokban *Berinkei*, *Berinkei*, *Berenkey* formában is szerepel) Ógyallán született 1812. március 31-én B. János helyi, majd csilízpatasi ref. lelkész és Pajor Julianna gyermekeként. Mint mérnököt 1849. június 29-én nevezték ki a komáromi várórség hadmérnök karához főhadnaggyá, majd augusztus 20-án századossá. A százados minden valószínűség szerint azonos azzal a Berenkei Dáviddal, aki 1830-tól és 1833-ben a Pápai Református Kollégium hallgatója volt. Továbbá feltehetően testvére lehetett Berinkei Antalnak, aki 1847-ben 20 évesen iratkozott be ugyanide.

FORRÁSOK: Szül. akv. MOL 51783., *Komáromi Lapok* 1849. 64. sz., MOL: Hm. Ált. 1849. 21057. és 25710., *Pápai diákok* 242. és 902.

Őri CSERESNYÉS FERDINÁND (SÁNDOR) Veszprémben látta meg a napvilágot 1828. december 27-én. Apja Cseresnyés István vármegyei szolgabíró, nagyvázasnyi birtokos, anyja Kazay Borbála volt. A család a református vallást követte. Ferdinándot 1839. őszén iratták be a Pápai Ref. Kollégiumba, ahol a két éves jogi osztály elvégzéséig, 1846-ig tanult. 1848. szeptember 11-én a Veszprém megyében alakult önkéntes nemzetőr zászlóalj hadnaggyá választották. Alakulatával – Kosztolányi Mór őrnagy dunántúli önkéntes nemzetőr dandarával – hamarosan csatlakozott a Jellačić-csal szembenálló sereghez, s részt vett annak hadműveleteiben. Az említett seregtől – az akkor már Görgei tábornok vezetése alatt álló Fel-dunai seregtől – 1849. január elején a komáromi várórséghez vezényeltek őket, s az alakulatból ekkor a 70. honvédszászlóalj lett. Cseresnyést ugyanekkor főhadnaggyá „feljebbítették”. A vár védelme során, valamint a június-júliusi csallóközi harcok során tanúsított helytállása következtében Klapka tábornok szeptember 28-án századossá léptette elő, egyben pedig kiténtette a katonai érdemjel 3. osztályával. Az 1850-es években birtokán gazdálkodott. A kiegyezés évében a nagyvázasnyi járás szolgabírájává választották, majd pedig járásbíró lett Veszprémben. 1884-ben e minőségében vonult nyugalomba. Tagja volt a Veszprém megyei Honvédegyeletnek. 1853-ban vette feleségül Kovács Piroska 24 éves veszprémi lakost. 1862 táján újranősült, feleségét Vermes Árpádnak hívták s három fiú gyermekük született. 1907. június 13-án Veszprémben halt meg.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 1657., *Hogya György: 1848/49-es honvéd síremlékek Veszprémben, Veszprém*, 1999. 21., *Hudi József: Források* 328., *Hunkár Antal visszaemlékezése* 210., *Pápai diákok* 269., 277., 301., 309., 602. és 893., MOL: ONóHt. Ált. 1848. 4201. és 8140., Uo.: Hm. Ált. 1849. 19932., *Közlöny* 1849. 89. sz., *Komáromi Lapok* 1849. 67. sz., *Mikár Zsigmond* I. 121. és II. 349.

DEVECSERY ISTVÁN nemes Devecsery István szabómester és Nyitrai Zsófia fia 1817. április 14-én Veszprémben született. Református vallású volt. 1829-től volt a Pápai Ref. Kollégium diákja, hogy meddig, nem derül ki a nyilvántartásokból. 1848 tavaszán mérnök volt Veszprém megyében. 1848. november 22-én honvéd mérnökkari hadnaggyá nevezték ki Kosztolányi Mór már többször említett dandarához, a fel-dunai hadseregbe. December elején áthelyzeték az 1. utászászlóaljhoz, majd december 16-ával ugyanitt főhadnaggyá léptették elő. Az említett zászlóaljra különösen nehéz feladatot rótt, a sereg, illetve a fel-dunai hadtest téli visszavonulása, melynek során nekik kellett a hótól megszabadítani, valamint kiszélesíteni, a lövegek és a társzekerek számára járhatóvá tenni a Kárpátok szűk hegyi útjait. A nyári hadjárat második felében, Görgei seregének Komáromtól Miskolcig tartó menete idején pedig ők igyekeztek útakadályokat emelni az üldöző orosz csapatok menetének lassítására. Ezekben a „munkálatokban” vett Devecsery is részt, aki a világosi fegyverletételi jegyzéken, mint a zászlóalj századosa, egyik századának parancsnoka szerepelt. Neve 1867-ben a Baranya megyei Honvédegylet tagjai között bukkan fel ismét, ekkor mérnökként kereste kenyerét.

FORRÁSOK: Szül. akv. MOL A 1657., Pápai diákok 551., MOL: ONöHt. Ált. 1848. 7567., Uo.: Bm. Honv. segély 1868. 1973., Közlöny 1848. 167. és 178. sz., 1849. 1. sz., HL: 1848/49. 51/17., Mikár Zsigmond I. 9.

EISERT (1849-ben JEGES) JÓZSEF 1827-ben Trencsénben született, apja Eisert István mészáros mester volt. Az evangélikus vallást követte. 1846-ban került a Pápai Ref. Kollégiumba, mint joghallgató. A szabadságharcban előbb az 1848. szeptember elején alakult „pesti csatár”-, illetve 14. honvéd-zászlóaljnál szolgált, mellyel részt vett a pákozdi csatában. Október 19-én kinevezték a Nyíregyházán szerveződő 43. zászlóalj hadnagyává. Az alakulattal 1849. január-februárjában a felső-tiszai hadtest kötelékében a Galíciából betört császári Schlik-hadtest ellen harcolt. Ennek során február 4-én főhadnaggyá léptették elő. A nyári hadjárat idején zászlóaljával a IX. (felső-magyarországi) hadtest kötelékében az orosz főszereg ellen küzdött, s közben kapta századosi kinevezését. Az 1850-es években adóhivatalnok volt Vágújhelyen, később pedig ügyvéd lett Szakolcán. A kiegyezés után a Nyitra megyei Honvédegylet tagjai sorába tartozott. Szakolcán hunyt el 1888-ban.

FORRÁSOK: HL.: Rendőri megfigy. 60. cs. 29., Közlöny 1848. 148. és 1849. 51. és 87. sz., Pápai diákok 313. és 895., MOL: Dembinszky-gyűjt. 4. kötet No 192., Mikár Zsigmond I. 73., Vas. Újs. 1884. 4. sz.

Jákfai GÖMBÖS KRISTÓF 1822. április 25-én Ostfiasszonyfán született, Vas megyében. Szülei Gömbös László közbirtokos és Gömbös Kata voltak. Vallása: evangélikus. 1832. júniusában lett a Pápai Ref. Kollégium tanulója. Feltehetően 1837-ig tanult itt, mikor is beállt a császári-királyi 19. gyalogezredbe. 1845-től és 1848. tavaszán ugyanitt tizedesként szolgált. 1848 nyarán ezrede 3. zászlóaljával a magyar kormány Komáromból a Délvidékre rendelte, ahol részt vettek a szerb felkelők elleni harcokban. Itt lett őrmester, október 20-tól viszont már honvéd hadnagy, december 3-tól pedig főhadnagy a Komáromban alakuló 37. honvédzászlóaljnál. A zászlóalj később is itt maradt, a komáromi várórség részét képezte. Gömböst 1849. január 19-én a várórségen belül századosként áthelyezték az 57. zászlóaljhoz, és ennek kötelékében szolgált az első ostrom idején. Június 1-jén az orvosi felülvizsgálat tábori szolgálatra alkalmatlannak találta, ezért „béke-beosztást” kapott: június 8-án Pápa város katonai térparancsnokává nevezték ki. Kmety György tábornok június 27-i, Ihászinnál elszenvedett veresége azonban Pápa feladását vonta maga után. Gömbös ekkor az említett tábornok hadosztályában átvette a – Székesfehérváron alakult, sorszámot már nem kapott – újonchonvédzászlóalj egyik századának parancsnokságát. A hadosztály ezt követően a délvidéki magyar sereg erősítésére vonult, ahol közreműködött Jellačić csapatainak visszaszorításában a Titeli fennsíkra. Július végén Gömbös ismét megbetegedve a péterváradai várban levő katonai kórházba került. Itt érte a szabadságharc vége, a vár szeptember 7-én történt feladásával. 1851. és 1869. között „hivatalnok” volt (a forrásokból nem derült ki ennek mibenléte). A kiegyezés idején Győrben élt, és a Győr megyei Honvédegylet tagja volt. 1869. októberében főhadnagyként reaktiválták az akkor alakult Magyar Királyi Honvédséghez. E minőségében Pápán halt meg 1873. április 27-én. Özvegye, Wohlmuth Mária, 1860-tól volt a felesége.

FORRÁSOK: HL: *Tiszti akvi. lapok* 30653., *Pápai diákok* 599., KAW.: *Grundb.* 19. LIR 1841–1850. 7/98., MOL.: Hm. Ált. 1849. 21057. és 23543., *Közlöny* 1848. 133. és 178. sz., *Szinnyei: Komárom* 487., HL. 1848/49. 45/216., *Mikár Zsigmond* I. 25.

Dabasi és Gyóni HALÁSZ GYULA, Halász Sámuel közbirtokos és Szűts Ágnes fia a Veszprém megyei Szilasbalháson (ma Mezőszilas, Fejér m.) született 1832. július 9-én. Református vallású volt. 1841-ben iratták be a Pápai Ref. Kollégiumba és – feltehetően – 1848. tavaszáig tanult itt. 1848. júniusában beállt a Pesten alakuló 2. honvédzászlóaljhoz. Szeptember 11-én a Veszprém megyei önkéntes nemzetőr-, majd október 15-én a 36. honvédzászlóalj hadnagyává nevezték ki. A Jellačić elleni harcok lezáródása után ez utóbbihoz vonult be. A Pécssett szervezett 36. zászlóaljjal később az eszéki

várórséghez osztották be. Ugyanitt 1849. január elején főhadnagy lett. Eszék várát elbizonytalanodott parancsnokai 1849. február 13-án átadták a császáriaknak, az őrség tagjai – köztük Halász – azonban szabadon hazatérhettek. Ő később ismét szolgálatra jelentkezett, minek eredményeként július elején főhadnagyként beosztották a kecskeméti újonc-telepen alakuló 130. zászlóaljhoz. Ugyanitt az említett hónap végén századossá léptették elő. 1852. május 14-én közvitéztként besorozták a császári 19. gyalogezredhez. 1854-ben alhadnagy lett, s e rangban 1857. január 31-én kilépett a hadseregből. Hamarosan megnősült, felesége Márton Hermin lett, akivel Kisterenyén telepedett le. A kiegyezés után osztálytanácsos volt az egyik minisztériumban. 1900. december 15-én Budapesten halt meg.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 1624., Hellebronth: Családtört. jegyzetek 1914. 2. füzet 46., Turul (folyóirat) 1916. 57., Pápai diákok 281. és 617., MOL.: ONóHt. Ált. 1848. 4301., Uo.: Hm. Ált. 1849. 26079., 26257. és 31335., KAW: Grundb. 19. LIR 1851–1857. 42/17., Vas. Újs. 1900. 51. sz., Gyászjel.: OSzK.

Jászkiséri HELLE (1848/49-ben HELLEY) FERENC a források szerint 1819-ben a Tolna megyei Dunaszentgyörgyön született, ahol apja, Helle János ref. lelkész volt. (Itt az anyakönyvben azonban nem szerepel!) A Pápai Ref. Kollégiumba 1836-ban iratkozott be, ahol elvégezte a jogi tanfolyam két osztályát. 1848-ban ügyvéd volt. 1848. november 15.-én Josef Kohlmann ezredes, a Fel-dunai sereg vezérkari főnökének, majd a győri sáncrendszer építetőjének segédtsíztjévé nevezték ki, honvéd főhadnagyi rendfokozatban. Neve egy 1849. május 26-án kelt kimutatásban bukkan ismét elő, mely szerint akkor Aschermann Ferenc ezredesnek, Komárom várparancsnokának a segédtsíztje volt, századosi rangban. Egy másik, június 24-én kelt irat szerint az akkor Pesten tartózkodó Guyon tábornok törzskarának volt a tagja. E beosztásában szolgált később is, Richard Guyon tábornok bácskai (IV.) hadtestparancsnoki tevékenysége alatt, és ugyancsak vele menekült ki a szabadságharc végén török földre. 1851. februárjában a sumlai menekülttáborból visszatért Magyarországra, s ügyvédként Érsekújváron telepedett le. Ugyanitt a kiegyezés után a város tiszti ügyészévé, később pedig Nyitra megye bizottságának a tagjává választották. Tagja volt a Nyitra megyei Honvédegyletnek. 1894. november 1-jén Érsekújváron hunyt el. Halálát özvegye, Kószeghy Mária gyászolta.

FORRÁSOK: Pápai diákok 858., MOL: Hm. Ált. 1849. 18130., Uo.: Aradi nem ikt. ir. 163. cs. Sz. n. (fol. 332.), Közlöny 1849. 159. sz., Hajnal István 680., HL: Rendőri megfigy. 63. cs. 125., Mikár Zsigmond I. 124. és II. 235., Vas. Újs. 1894. 45. sz., Gyászjel.: OSzK.

HORVÁTH ELEK nemes Horváth Mihály mérnök és földbirtokos, valamint Pálffy Zsuzsanna gyermekeként 1822. január 12.-én a Vas megyei Csöngén született. Evangélikus vallású volt. Tanulmányait Sopronban, majd 1835–1839 között a Pápai Ref. Kollégiumban, illetve Pozsonyban végezte. 1843-ban joggyakornokként (követi írnokként) részt vett a pozsonyi országgyűlésen, majd 1845-ben ügyvédi vizsgát tett. 1848 tavaszán Vas megye tiszteletbeli aljegyzőjévé választották. 1848 nyarán előbb a Vas megyében alakult nemzet-

őrség segédtszjtje, majd november 1-jén a megyében szervezett 44. honvédszászlóalj századosa lett. E minőségében küzdött végig a szabadságharcot, Perczel Mór tábornok drávai hadtestének, 1849. januárjától a Központi Mozgó Seregnek, illetve a tavaszi és a nyári hadjárat idején a Klapka, illetve a Nagysándor József vezette I. hadtestnek a kötelékében. Utóbb nevezett parancsnoka június 6-án a katonai érdemjel 3. osztályára terjesztette fel a hadügyminisztériumhoz. (A szabadságharc utolsó hónapjaiban zászlóaljnak ideiglenes parancsnoka volt a világosi kapitulációig.) 1850. február 1-jén besorozták a császári 8. gyalogezredhez. Innen 1854. október 15-én bocsátották el, s ezt követően birtokán gazdálkodott. 1861-ben a kiscelli kerület országgyűlési képviselőjévé választották, a Schmerling-féle provizorium bevezetésekor azonban lemondott mandátumáról. A kiegyezés évében a Vas megyei Honvédegylet tagja lett. 1872-ben és 1875-ben ismét a kiscelli választókerület országgyűlési képviselője volt. 1876. február 19-én Sopronban halt meg. Elhunytát özvegye, szül. Koczor Etel, valamint három gyermeke gyászolta.

FORRÁSOK: *Szimnyei: Magyar írók IV. 1167–1168.*, Nagy Iván *Családtört. Értesítő 1899. 73–74.*, Borovszky (szerk.): *Vas vm. 245–246.*, *Pápai diákok 576. és 865.*, *Közlöny 1848. 155. és 157. sz.*, *HL: 1848/49. 34/74., 35/419., 42/204. és 44/257.*, *MOL: Hm. Ált. 1849. 23909.*, *KAW: Grundb. 8. LIR 1850–1860. 44/16.*, *Mikár Zsigmond I. 102.*, *Vas Újs. 1876. 9. sz. portré: MNM Tört. Fotótár.*

HORVÁTH ZSIGMOND Várpalotán született, 1800. április 18-án, evangélikus vallású családban. Apja nemes Horváth János levéltárnok, anyja T(h)omka Eleonóra volt. 1817-ben iratkozott be a Pápai Ref. Kollégiumba. 1848 tavaszán Madarász László – a szabadságharc későbbi belügyminisztériumi osztályigazgatójának, illetve rendőrigazgatójának – uradalmi pénztárnoka volt. A nem éppen fiatal, nős és családos Horváth 1848. júniusában beállt a

Pesten alakuló 2. honvédszászlóaljhoz. Részt vett a szerb felkelők elleni délvidéki harcokban, majd október 10-én hadnagy lett a Szegeden alakuló 33. zászlóaljnál. December 7-étől – immár főhadnagyi rangban – újra a délvidéki harcokban vett részt, majd 1849. januárjában a fel-dunai hadtesthez került, s részt vett annak híres felvidéki hadjáratában. A tavaszi hadjárat végén, Buda bevételénél érdemelte ki a századosi rangjelzést (május 20.). A százados végül életkorához illő nyugalmasabb beosztást kapott: 1849. július elején Guyon tábornok bácskai (IV.) hadtestének főpénztárnoka lett. E minőségében a szabadságharc végén Borosjenőn tette le a fegyvert. A császári hatóságok vizsgálatot indítottak ellen – néhány hétig a pesti Neugebaudében (Új-épületben) raboskodott – de végül szabadon bocsátották. 1867/68-ban a Veszprém megyei Honvédegyelet tagja volt. Veszprémben hunyt el 1872. július 25-én.

FORRÁSOK: Szül. akv.: H. Szabó Lajos pápai helytörténész szívességéből, Hudi József: Források 328., Pápai diákok 496., Közlöny 1848. 125. és 182., 1849. 131. sz., MOL: Hm. Ált. 1849. 31207., Uo.: Bm. Honv. segély 1868. 2017., Orosz Hads. Lvt.: 5351., Mikár Zsigmond I. 104., Vas. Újs. 1872. 33. sz.

Vönöczki JANKÓ KÁLMÁN 1825. október 25.-én Nemesmagasin (Kemenesmagasi, Vas m.) született, Jankó Mihály közbirtokos és Kenessey Mária gyermekeként. Evangélikus vallású volt. 1838 őszén lett a Pápai Ref. Kollégium diákja, de innen már 1839-ben a Bécsi Hadmérnöki Akadémiára került, ahol 1844-ig folytatta tanulmányait. 1847-ben azonban ismét visszatért Pápra, hogy elvégezze a jogot. 1848 nyarán előbb nemzetőr lett, majd beállt a honvéd tüzérséghez. November 11-én kinevezték a Vas megyei 45. zászlóalj hadnagyává, ide azonban nem vonult be, illetve a hadügyminisztérium Tábornokari (Vezérkari) osztályán lett hadnagy. Innen 1849 januárjában a péterváradai várórség vezérkarához helyezték át, ahol február 10-én főhadnaggyá léptették elő. Végül, júliusban, a Szegednél összpontosított főserег vezérkarának századosa lett. Augusztus 22-én Borosjenőn, az oroszok előtt tette le a fegyvert. Itt kapott útlevele – melyet az oroszok minden kérelmező tisztnek kiadtak azzal a kötelezettséggel, hogy ezzel lakhelyükre térjenek vissza – felhasználásával csatlakozott a komáromi várórséghez. Az adott szó be nem tartása miatt a császáriak Komárom feladása után Pesten hadbíróság elé állították, melynek ítélete alapján 1850. március 28-án besorozták egy büntető századba. Nem tudjuk, innen mikor szabadult. A kiegyezés idején a Pest városi, 1890-ben uradalmi tiszttartóként a Veszprém megyei Honvédegyelet tagja volt. 1893. március 3-án Veszprémben halt meg. Halálát özvegye, szül. Polányi Fáni gyászolta.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 2640., Pápai diákok 596. és 902., Gatti, Friedrich 808., MOL: ONóHt. Ált. 1848. 8008., Uo.: Hm. Ált. 1849. 1225., 2719. és 2731., Közlöny 1848. 155., HL: Pesti hadb. 28. cs. 1850–3/217., Mikár Zsigmond I. 25. és II. 349., Hal. akv.: MOL A 2731.

Szentmártoni JÓZSA (JÓSA) FERENC Kővágóörsön született 1814. február 1-jén, evangélikus vallású családban. Apja Jósa János kisbirtokos nemes, anyja Lakos Erzsébet volt. 1833-ban beállt a császári-királyi 5. huszárezredbe, ahonnan 1839-ben tizedesként szerelt le. Ezt követően a Pápai Ref. Kollégium hallgatója lett, s itt végezte el a jogi két osztályt. A '48-as forradalom kitörésekor ügyvéd volt. 1848 június közepén a magyar kormány hadügy-minisztériuma Igazságügyi osztályának iktatójává, később fogalmazójává nevezték ki. A kormány és a minisztériumok Debrecenbe történt átköltözését, 1849. január elejét követően Józsat, mint rangidős hivatalnokot az említett osztály főnökévé, egyben január 16-ával századosá léptették elő. Később – szintén Debrecenben – a Katonai Feltörvényszék titkára lett. Nevezett intézménnyel, a kormányt követve, májusban Pestre, majd július elején Szegedre költözött. (Itt július 26-án segédtiszti beosztásért folyamodott Dembinski altábornagy mellett.) 1867-ben ügyvédként a Pest Honvédegylet tagja volt. Budán hunyt el, 1868. március 3.-án. Özvegye – 1856-tól felesége – szül. Rögény (Rögler) Anna volt.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 2646., KAW: Grundb. 5. HR 1820–1840. 9/193., Pápai diákok 259., 263., 273. és 875., Közlöny 1848. 14. sz., MOL: Dembinszky-gyűjt. 4. köt. No 240., Uo.: Bm. Honv. segély 1868. sz. n. (8. cs.), Mikár Zsigmond I. 36., Gyászjel.: OSzK.

KAJÁRI LÁSZLÓt 1848. szeptember 7-én a Veszprém megyében alakult önkéntes nemzetőr zászlóalj századosává választották. Az alakulat a Dunántúlon szervezett hasonló jellegű alakulatokkal ekkor a gyülekezési helyül kijelölt pápai táborba került, majd Veszprémen át csatlakoztak a Jellačić hadai elől a Drávától visszavonuló magyar sereghez. Részt vettek a szeptember 29-i pákozdi csatában, ezt követően Jellačić üldözésében, majd a Bécs felmentéséért vívott október 30-i schwechat-i ütközetben. Kajári neve november 10-én szerepel utoljára az alakulat tisztjei között – ezt követően valószínűleg kilépett a szolgálatból. Feltehetően azonos volt azzal a Kajári Lászlóval, aki 1820-ban lett a Pápai Ref. Kollégium diákja, ekkor 15 éves volt, Nemesvámoson született, ahol apja – K. László – gazdálkodó volt.

FORRÁSOK: MOL: ONóHt. Ált. 1848. 8140., Pápai diákok 510.

Kenesei KENESSEY ALBERT nemes Kenessey Benjámint jegyző és Pauer (Bajor) Katalin fia 1828. február 4-én a Tolna megyei Gerjenben született, és református vallású volt. 1839-ben beiratkozott a Pápai Ref. Kollégiumba,

ahol két tanéves debreceni kitérő, 1844/1846 után 1845-ben fejezte be tanulmányait. Ezt követően Fiumében elvégezte a tengerhajózási akadémiát, majd tengerésztiszt lett az osztrák Lloyd Kereskedelmi Társaság alkalmazásában. A szabadságharc hírére azonban hazatért, és ekkor, november 6-án hadnaggyá nevezték ki a *Mészáros* – Mészáros Lázár hadügyminiszter nevét viselő – dunai hadigőzösré. Ez a hajó elsősorban a délvidéki szerb felkelők elleni

hadműveleteket segítette. A főváros december végi katonai kiürítésekor a hajót leszerelt állapotban Pesten hagyták. Az 1849. január elején főhadnaggyá előléptetett Kenessey pedig a Nagyváradon felállított tüzérségi iskola tanára lett. Egészen májusig, mikor is megbízást kapott a Tiszán járó *Honvéd* és *Perczel* nevű gőzösök „hadi lábba állítására”. Később ismét Lukács Dénes ezredes, a honvédsereg tüzérségének főparancsnoka mellett szolgált Nagyváradon. A szabadságharc után előbb takarékpénztári könyvelő lett Debrecenben, majd visszatért a hajózáshoz. 1852-ben a balatoni, 1853-ban a budai Duna-Gőzhajózási Társaság szolgálatába állt. 1867-ben az akkor alakult közlekedésügyi minisztérium hajózási miniszteri biztosa, majd pedig országos hajózási főfelügyelő lett. Nevét a modern magyar hajózás úttörői között tartják számon. Felesége 1857-ben Perlaky Ida lett, s három gyermekük született. 1879. július 15-én, útban a szlavóniai Brod felé, a *Boreus* nevet viselő hajó fedélzetén hunyt el.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 670., Szimyei: *Magyar írók* VI. 13-17., *Nemesi évkönyv* 1925–1926. 157., *Pápai diákok* 267., 276., 288., 299., 601. és 884., *Közlöny* 1848. 151. és 1849. 64. sz., HL: 1848/49. 34/100., Vas. Újs. 1869. 34. és 1879. 29. sz, portré: Vas. Újs. 1869. 34. és 1879. 11. sz.

Kővágóörsi KERKÁPOLY TIVADAR Kerkápoly Mór honvédhuzár őrnagy öccse, szintén Kővágóörsön született, s őt is az ottani evangélikus anyakönyvbe jegyezték be, 1829. június 29-én. 1840 őszén lett a Pápai Ref. Kollégium diákja, ahol 1848 tavaszáig tanult. Ekkor jurátusként írnok lett Zala megye egyik követe, Tolnay Károly mellett, akinek kíséretében részt vett az utolsó rendi országgyűlésen. 1848. július elején a Zala megye lendvai kerületében alakult nemzetőr zászlóalj főhadnagyává választották. Batthyány Lajos miniszterelnök felhívására augusztus-szeptember folyamán Zala megyében is megalakult egy önkéntes nemzetőr zászlóalj – ennél Kerkápoly szintén főhadnagy lett –, mely azután részt vett a Jellačić elleni harcokban. Az alakulat novemberben honvéddé alakulva a 47. zászlóalj sorszámot kapta. (Tiszt-

jeit november 10-én honvédtisztekké minősítették át.) A zászlóalj a téli hadjárat idején a Központi Mozgó Sereg (későbbi II. hadtest) kötelékébe tartozott, a tavaszi és a nyári hadjáratot pedig az I. hadtest kötelékében küzdötte végig, a főhadszíntéren. Ennek során Kerkápolyt 1849. április 24-én (március 16-ával számítandó ranggal) századossá léptették elő. A világosi fegyverletételt követően, 1849. augusztus 20-án Aradon közlegényként besorozták a császári 2. huszárezredhez. 1857-ben tartósan szabadságolták, 1859-ben pedig leszerelték. Ezt követően írnok lett egy ügyvédi irodában. 1863-ban Lengyelországba ment, ahol egy magyar önkéntesekből álló lovascsapat élén harcolt az oroszok ellen, a lengyel felkelésben. Később postamester lett Felsőörsön, s 1867-ben, valamint 1890-ben a Veszprém, illetve a Zala megyei Honvédegylet tagja volt. 1911. december 12-én Devecserben hunyt el. Halálát özvegye, szül. Mórocza Leopoldina gyászolta.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 2646., H Szabó Lajos: *Negyvennyolcas* 57–58., *Pápai diákok* 278., 290., 312., 316., 609. és 896., *Közlöny* 1848. 155. és 1849. 89. sz., *Novák: Zala m.* 234., 238–239., *KAW: Grundb.* 2. HR 1850–1860. 4/143., *Mikár Zsigmond* I. 105. és II. 359.

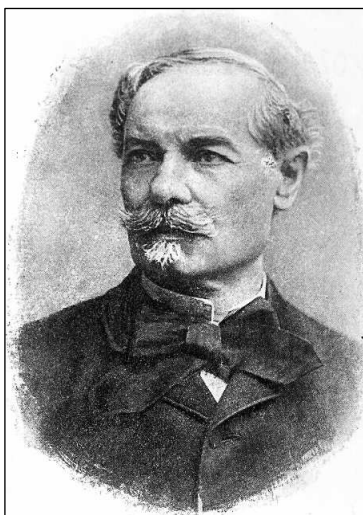
KLUGE SAMU (SÁMUEL) Sárváron született 1829. szeptember 14-én evangélikus vallású családban. Szülei Kluge Károly polgári születésű képfestő mester és Rath Terézia voltak. 1842 őszen iratkozott be a Pápai Ref. Kollégiumba, s 1844-ben még itt tanult, távozásának idejét azonban nem ismerjük. 1848 tavaszán jurátus, azaz joggyakornok volt. 1848 júliusában beállt a Veszprémben szerveződő 6. honvédzászlóaljhoz, s ennek kötelékében küzdötte végig a szabadságharcot. 1848 nyarán és őszen a Délvidéken, 1849 januárjától Damjanich hadtestében, a tavaszi és a nyári hadjárat idején pedig az I. hadtestben szolgált alakulatával. Eközben 1848. október 19-én hadnagy és zászlóalj segédtsízt, 1849. március közepén főhadnagy, végül júliusban százados lett. A világosi fegyverletételt követően, 1849. augusztus 27-én Aradon besorozták a császári 18. gyalogezredbe. Innen azonban már viszonylag hamar, 1851. január 20-án elbocsátották. A kiegyezés idején és 1890-ben kemeneshőgyészi földbérlő-, illetve földbirtokosként tartotta nyilván a Vas megyei Honvédegylet. Nekrológiájából tudjuk, hogy egyben közjegyző is volt, s hogy özvegyét – akit 1856-ban vett feleségül – Nádasdy Fáninak hívták. Kemeneshőgyészen hunyt el 1891. március 19-én.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 2690., *Pápai diákok* 291. és 621., *Közlöny* 1848. 131. és 1849. 65. sz., *HL: 1848/49.* 51/17., *OSzK Kézirattár: Fol. Hung.* 1368. fol 500., *MOL: Bm. Honv. segély* 1868. 2668., *KAW: Grundb.* 18. LIR 1851-1860. 4/61., *Mikár Zsigmond* I. 102. és II. 344., *Gyászjel.: OSzK.*

KONKOLY-THEGE LÁSZLÓ neves köznemesi család sarjaként Nagy-Tagyos pusztán született, s Kömlődön keresztelték meg a református vallásra, 1828. április 11-én. Konkoly-Thege István közbirtokos és Szita Judit gyermeke volt. 1841 novemberétől 1845 tavaszáig tanult a Pápai Ref. Kollégiumban. 1848 szeptemberében „gazdálkodóként” a Tata városi önkéntes nemzetőrök hadnagyává választották. Innen október 15-én azonos rendfokozatban a Komáromban alakuló 18. – novembertől 57. számot viselő – honvédszászlóaljhoz osztották be. Alakulatával a szabadságharc végéig Komárom védelmében, illetve a vár körüli harcokban vett részt. 1849. június 28-án lett százados. A szabadságharc után birtokán gazdálkodott, s Kömlődön hunyt el 1873. július 27-én. Özvegye szül. Katz Anna volt.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 1528., Pápai diákok 279., 291. és 617., Közlöny 1848. 128. és 1849. 146. sz., MOL: Hm. Ált. 1849. 19932. és 21057., Szluha Márton genealógus szíves akvi. adatai.

Leveldi KOZMA FERENC Sörnyén (ma Somogyárd része) született 1826. szeptember 19-én. Apja, Kozma Ferenc közbirtokos, kaposvári ügyvéd, anyja Dienes Antónia volt. Vallása: református. Iskolai tanulmányait a Soproni Evang. Liceumban, 1836-tól a Pápai Ref. Kollégiumban, majd 1843-tól a belovári katonaiskolán végezte. 1845-ben felvették a magyar nemesi testőrséghez Bécsbe. 1848. szeptember 10-én azonban testőr társaihoz hasonlóan ő is leköszönt, és hazatért, hogy szolgálatot vállaljon a honvédseregben. Szeptember 24-én az Érsekújváron alakuló 16. honvédszászlóalj főhadnagyává, majd november 28-án a

Debrecenben szerveződő 28. zászlóalj századosává nevezték ki. Végül azonban egy harmadik alakulat századosa lett: a 10. Vilmos huszárezredé, mely októberben a császári hadseregtől csatlakozott a honvédsereghez. Ennek az ezrednek a fel-dunai seregben szolgáló 4 századát 1849. január elején Pesten ugyanis szinte valamennyi tiszt elhagyta, akiknek pótlásáról gondoskodni kellett. Görgei tábornok ekkor többek között Kozmát is az ezredhez osztotta be. Kozma az április 19-ei nagysallói ütközetben megsebesült, de később visszatért ezredéhez. Ez akkor a Kmety-hadosztály kötelékében, a Délvidéken vívőködött. A szabadságharc után Léván, Pápán, illetve Baracskán buj-

kált, mivel – mint volt szokott testőrré – hadbírótság várt volna rá. Később, az idők enyhültével Fejér megyei birtokán telepedett le. Az 1861-es rövid alkotmányos éra idején Fejér megye főszolgabírájává választották. A kiegyezés után a földművelésügyi minisztérium titkára, később miniszteri tanácsos és országos lótenyésztési felügyelő lett. A mezőhegyesi méntelep meglátogatása alkalmával hunyt el, 1892. július 6.-án. Özvegye szül. Domokos Judit volt – 1851-ben vette feleségül –, akitől egy leánygyermek született.

FORRÁSOK: Hellebronth Kálmán 224., Kozma György: A leveldi Kozma család története 33–69., Pápai diákok 251., 267., 321. és 581., Közlöny 1848. 109. és 173. sz., 1849. 119. sz., Tört. Lapok 1892. 12. sz., Vas. Újs. 1892. 29. sz. és 1898. 22. sz., Gyászjel.: OSzK, portré: Vas. Újs. 1892. 29. és 1898. 22. sz.

Leveldi KOZMA SÁNDOR az előbbi testvére 1825. szeptember 2-án Kőröshegyen (Somogy m.) született. Tanulmányait 1836-ban Pápán kezdte, majd Sopronban, illetve Pécsen, a cisztercitáknál folytatta, mígnem 1841 tavaszán ismét a Pápai Ref. Kollégium hallgatója lett, ahol elvégezte a jogot. 1847-ben Pesten ügyvédi vizsgát tett, majd patvarista Madarász László (a későbbi rendőrigazgató) mellett. 1848. szeptemberében a Tolna megyei. (3. dunántúli) önkéntes nemzetőrszázalaj főhadnagyává választották, mely Kosztolányi Mór őrnagy dandárával részt vett a pákozdi és a schwechati csatában. Október

26-án a részben alakulatából szerveződő 46. honvédszázalaj főhadnagyává nevezték ki, november 1-jén azonban leköszönt. Decemberben azonban ismét szolgálatba állt: a Somogy megyei önkéntes század százados-parancsnoka lett Nemegeyi Bódog őrnagy Dunántúlon szervezett seregében. Ezzel 1849 januárjában a délvidéki hadszíntérre került. Március elején megbetegedett, ezért Szegeden szabadságot kapott, és a hónap folyamán a nagyváradi katonai kórházban ápolták. (Későbbi, szabadságharc alatti tevékenységéről nincsenek adataink.) A fegyverletétel után sörnyei birtokára vonult, majd a kiegyezésig ügyvédi praxist folytatott Marcaliban. (1861-ben Somogy megye egyik országgyűlési képviselőjévé választották, de a provizórium bevezetésekor lemondott.) 1867-ben osztálytanácsossá nevezték ki az igazságügyi minisztériumba. 1869-ben kúriai bíró, majd 1871-ben királyi főügyész lett Budapesten, s ebből a beosztásából vonul nyugalomba 1896-ban. 1897. augusztus 5-én Budapesten hunyt el. 1856-ban Dóczy Reginát vette feleségül, aki azonban már 1879-ben meghalt. Öt gyermekük maradt.

FORRÁSOK: Kozma György: *A leveldi Kozma család története* 33–69., *Pápai diákok* 251., 267., 275., 287., 298., 321., 380., 581. és 612., MOL: *Hm. Ált.* 1849. 6202. és 14811., *Vas. Újs.* 1897. 32. és 33. sz., *Gyászszejl.: OSzK, portré: Vas. Újs.* 1897. 33. sz.

KŐRÖSSY IMRE nemes Kőrössy József földbirtokos, Veszprém megyei esküdt – később szolgabíró – és Katona Eszter gyermekeként született 1827. március 14-én Pápan. Református vallású volt. 1834 januárjától 1847-ig a Pápai Ref. Kollégiumban tanult, 1848, tavaszán joggyakornok volt. 1848 júniusában beállt a Veszprémben alakuló 6. honvédszászlóaljhoz. Ugyanitt szeptember 11-én hadnagy, 1849. január 17-én főhadnagy, május 14.-én (április 16-ától számítandó ranggal) pedig százados lett. Alakulatával 1848 végéig a délvidéki harcokban vett részt, a tavaszi, valamint a nyári hadjárat idején pedig a főhadszíntéren (a Görgei vezette Feldunai sereg I. hadtestében) szolgált. 1849. június 12-én akkori hadtestparancsnoka, Nagysándor József tábornok a katonai érdemjel 3. osztályával javasolta kitüntetni. Ezt követően azonban ismeretlen okból leköszönt rangjáról. 1867-ben ügyvédként a Veszprém megyei árvaszék elnökévé választották, és a Veszprém megyei Honvédegylet tagja volt. 1883. november 16-án Felsőörsön hunyt el. Felesége a szabadságharc után Bezerédj Anna lett.

FORRÁSOK: Szül. *akv.* MOL A 1548., Nagy Iván VI. 565., Hudi József: *Források* 328., *Pápai diákok* 252., 267., 277., 299., 302., 311., 321., 565. és 885., *Közlöny* 1848/97., 1849. 6. és 106. sz., Szalkay Gergely: *A VI. honvédszászlóalj* 134., MOL: *Hm. Ált.* 1849. 23909., Mikár Zsigmond I. 104., H. Szabó Lajos: *Negyvennyolcas* 104–105.

Kismányai MICKSKY SÁNDOR a Komárom megyei Csépen született 1828. augusztus 8-án. Apja Micsky Lajos megyei főadószedő, anyja Laky Julianna volt. A református vallást követte. 1845-ben beiratkozott a Pápai Ref. Kollégiumba, ahol 1848 tavaszáig tanult. 1848 nyarán a Komárom megyei nemzetőrség egyik hadnagyává választották. Október 13-án azonos rangban áthelyezték a Komáromban alakuló 37. honvédszászlóaljhoz. November 22-én főhadnagyi rendfokozatban a már említett Szabó Zsigmond alezredes, a győri hadmege parancsnokának a segédtszjtje lett. December 3-án századosá léptették elő, de beosztása a hónap utolsó harmadában megszűnt, mivel Gyórt Görgei seregének visszavonulása folytán megszállta az ellenség. Így Micskyt 1849 április elején a bácskai (IV.) hadtesthez tartozó 41. honvédszászlóaljhoz osztották be. Ezt követően részt vett Perczel Mór tábornok hadjáratában, a Bácska és a Temesi Bánság felszabadításában. Június elején azonban megjelent Jellačić serege, hogy visszafoglalja a Délvidéket. A titeli fennsíkról kibontakozó, jelentős túlerőben levő császáriak és Perczel csapatai között június 7-én Kátynál véres csatára kerül sor, melyben a császáriak

győztek. A császári nehézlovasság mindent legázoló rohama során Micsky – aki akkor zászlóaljának ideiglenes parancsnoka volt – 17 sebet kapott. Katonái azonban még ki tudták menteni, s a péterváradai vár kórházába vitték. Sikeresen felgyógyult. A szabadságharc után rokkantként nem sorozták be a császári hadseregbe, s a Pest megyei Pótharaszti pusztán telepedett le, illetve gazdálkodott. Itt vette nőül Dömötör Vilmát. A volt honvédtisztek 1867-ben, majd 1890-ben készült összeírásakor a Pest megyei Honvédegyelet tagja volt – az utóbbi időpontban Kecskeméten élt. 1904-ben halt meg.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 1507., Nagy Iván VII. 464–465., Borovszky (szerk.): Komárom vm. 571., Hudi József: Források 328., Pápai diákok 300., 303., 308., 311., 315. és 890., Közlöny 1848/123., 127., 167. és 178. sz., Mikár Zsigmond I. 117. és II. 52.

NEUMANN (1849-ben UJLAKI) JÓZSEF honvéd százados származását illetően ellentmondóak az adatok. A császári hadseregben vezetett személyi lapja szerint 1822-ben Nagyváradon, a honvédseregben kelt kimutatás szerint 1820-ban Pápán született, 1831 novemberében a Pápai Ref. Kollégiumba történt beiratkozásakor felvett adatok szerint 9 éves volt. Ekkor apja, Neumann Albert Bakonybélben lakott. A kimutatások szerint kereskedő volt.⁷ Neumann 1840-ig tanult Pápán, ekkor beállt a 39. gyalogezredbe. Innen 1846-ban őrzetőként szerelt le. 1848 nyarán a pápai, illetve a devecséri mozgósított nemzetőrökkel (Veszprém megye 2. nemzetőr zászlóaljával) Sellye körzetében részt vett a Dráva-vonal őrzésében. Innen szeptember 12-én indultak haza. Szeptember 16-án a Veszprém megyében alakult önkéntes nemzetőr zászlóalj hadnagya lett, mellyel kivette részét a pákozdi, majd az október 30-ai schwechati csatából. November közepén gróf Esterházy Pál őrnagy 18. honvédszászlóaljához helyezték át. 1849. január elején a fel-dunai seregtől a komáromi várórséghez osztották be alakulatával, és január 16-ával főhadnaggyá léptették elő. Ugyanitt május 16-ától számítandó ranggal százados lett. Május-júniusban a komáromi újonc-telep tisztjeként az ide bevonult újoncok kiképzésével foglalkozott. Amikor Klapka tábornok augusztus 3-i várbeli kitörésének eredményeként a Dunántúl északi fele felszabadult, Ujlakit nevezték ki Pápa város térparancsnokává, egyben megbízták az ott folyó újoncozás vezetésével. Innen – a közeledő császári csapatok elől – augusztus 15-én visszatért Komáromba, ahol öt nappal később Klapka tábornok törzséhez nyert beosztást, mint parancsőr-tiszt. Komárom feladásakor, október elején útlevelet kapott Törökországba. Később Londonban él. Egyes források szerint 1859-ben őrnagy (?) lett az olaszországi magyar légióban. Az viszont már bizonyos, hogy a kiegyezés

⁷ A Somhegy-pusztai (Bakonybél) üveghutát a pápai Neumann-család bérelte, így biztos, hogy Neumann Albert (más adatok szerint Adalbert) Bakonybélben lakott. (–H. J.)

idején a Veszprém megyei Honvédegylet tagja volt. A Vasárnapi Ujság 1894-ben tudósít egy Neumann József haláláról, aki a csáktornyai takarékpénztár igazgatójaként és a helyi városi képviselő-testület tagjaként hunyt el 74 éves korában – feltételezhető, hogy ő volt az egykori honvéd százados.

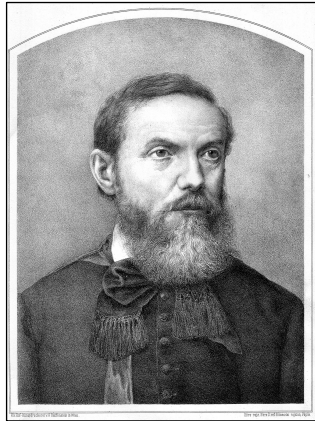
FORRÁSOK: KAW: Grundb. 39. LIR 1841–1850 5/123., Hudi József: Források 328., Pápai diákok 557., MOL: ONóHt. Ált. 1848. 8140., Uo.: Hm. Ált. 1849. 15038. és 18520., Uo.: Görgey-csal. Gyűjt. 2. cs. sz. n., Közlöny 1849. 16. és 133. sz., Komáromi Lapok 1849. 64. sz., Szimnyei: Komárom 427. o., HHSzA: Provinz Ungarn 1849. 1. fasc., Mikár Zsigmond I. 103., ill. Vas. Újs. 1894. 26. sz.

Nagykállói PAÁL JÓZSEF 1809-ben Nemesvámoson (Veszprém m.) született, apja Pál (!) András református lelkész volt. Iskolai tanulmányait Gyöngyösön, majd 1824. április 27-étől a Pápai Ref. Kollégiumban végezte. Ezt követően Balatonudvarin, 1831-től Tótvázsonyban, 1836-tól pedig Nemesvámoson volt református tanító. Felesége Gondol Rozália volt (aki férje katonai szolgálata alatt, 1849. augusztus 2-án Vámoson hunyt el), 1829-ben Balatonudvarin született Dénes nevű fia a szabadságharc tüzér hadnagya lett. 1848 nyarán a veszprémfajszai nemzetőrség hadnagyává választották. Szeptember 11-én a már többször említett Veszprém megyei önkéntes nemzetőrzászlóalj főhadnagya lett, mellyel részt vett a Jellačić elleni harcokban. Ezt követően 1849 januárjáig a fel-dunai seregben, majd a komáromi várőrségnél szolgált alakulatával. Ugyanitt január végén főhadnagy, majd március 16-ával százados lett a 40. honvédzászlóaljban. A zászlóalj május 25-én kelt kimutatása szerint a várőrség élmezési hivatalához lett vezényelve, ahová június 3-án hivatalosan is áthelyezték. A vár feladásáig, mint „húsvágási felügyelő” szerepel. H Szabó Lajos kutatásai szerint a szabadságharc után a császári hadbíróóság vagyonek Kobzára ítélte, de 1856. július 12-én kegyelmet kapott. (Ennek oka azonban nem honvédtiszti mivolta, hanem valamilyen önkényuralom-ellenes szervezkedésben való részvétele lehetett, mivel a komáromi kapitulánsok amnesztiában részesültek.) Paál később ismét Nemesvámoson tanított, s a kiegyezést követően a Veszprém megyei Honvédegylet egyik alapítója lett. Szülőhelyén halt meg 1869. január 22-én.

FORRÁSOK: Hudi József: Források 328., Pápai diákok 525., MOL: OHóHt. Ált. 1848. 4301. és 8140., Uo.: Hm. Ált. 1849. 19932. és 21057., Uo.: Bm. Honv. segély 1868. 15., Közlöny 1849. 15. és 89. sz., Komáromi Lapok 1849. 63. sz., Szimnyei: Komárom 375., H. Szabó Lajos: Negyvennyolcas 98–99., Mikár Zsigmond I. 105.

Vönöczki és érsemjéni PAP GÁBOR 1827. szeptember 10-én Vilonyán (Veszprém m.) született, Pap Kovács István helybéli református lelkész és Oláh Klára gyermekeként. 1842. októberétől 1847-ig tanult a Pápai Ref. Kollégiumban, majd családi nevelő lett a báró Huszár családnál Bécsben. Részt vett

a '48-as bécsi októberi forradalomban, melynek leverését követően haza menekült. Itthon november 25-én, Nemesvámosról állt be a honvédseregbe. A 39. (győri) honvédszászlóaljhoz került, mellyel Görgei fel-dunai seregéhez osztották be. A téli visszavonulás során, 1849. január második felében Besz-

tercebányán két szlovákokból álló újonc zászlóalj csatlakozott Görgei hadához, amelyekhez tisztek kellettek. Így lett január 28-án Pap is – aki akkor már őrmester volt – hadnagy a „2. zólyom-besztercei zászlóaljnál”. Az alakulat, mely később a 124. honvédszászlóalj besorolást kapta, a fel-dunai (VII.) hadtest, illetve áprilistól az abból kivált Kmety-hadosztály kötelékében küzdött végig a szabadságharcot. Pap május 16-ával főhadnagy, majd az augusztus 9-i temesvári csatát követően a zászlóalj századosa lett. A szabadságharc után elvégezte a teológiát és 1851-ben papi pályára lépett. Balatonudvarin,

Arácon, 1858-tól Litéren, 1864-től Vörösberényben, majd Vilonyán volt lelkész, mígnem 1874-ben a Dunántúli Református Egyházkerület püspökévé választották. 1876–1879 között egyben országgyűlési képviselő is volt. Tagja volt a Veszprém, illetve a Komárom megyei Honvédegyeletnek, hiszen haláláig büszke volt arra, hogy 1848/49-ben a szabadságért küzdött. (Az általa vezetett halálozási anyakönyvek foglalkozási rovatába mindig bejegyezte, ha az illető '48-as honvéd volt.) Ő maga 1895. november 2-án Komáromban hunyt el. Özvegy szül. Czike Karolina – aki 1853-tól volt a felesége – és Elemér fia gyászolta halálát.

FORRÁSOK: Szinnyei: *Magyar írók* X. 281–284., Hudi József: *Források* 328., Pápai diákok 289., 300., 303., 308., 311., 315., 622. és 888., *Veszprém m. Lvt.: Honv. sorozási jegyzőkönyv* 1848. nov. 21–28., fol. 36., *Hadtört. Múz. Kézirattár: 9107/Em., Közlöny* 1849. 145. sz., Mikár Zsigmond I. 104–105. és II. 196., *Tört. Lapok* 1895. 22. sz., *Vas. Újs.* 1874. 37. és 1895. 45. sz., *Gyászjel.: OSzK, portré: Vas. Újs.* 1874. 37. és 1895. 45. sz. Itt közölt fotója: *Pápai Református Gyűjtemények.*

Tolnaszentgyörgyi és Beregi PÁLFFY JÁNOS a Komárom megyei Kömlődön született 1822. július 19-én. Szülei Pálffy Benjámín közbirtokos és Szőgyi (Szódy) Klára voltak, vallása: református. 1842–1846 között tanult a Pápai Ref. Kollégium akadémiai tagozatán a jogot is elvégezte. 1848 tavaszán a Batthyány-kormány belügyminisztériuma rendőrségi osztályán kapott állást. Itteni főnöke szeptember közepéig Perczel Mór, a későbbi tábornok volt, akit 1849. márciusában a bácskai (IV.) hadtest parancsnokává neveztek ki. Perczel valószínűleg ekkor vette maga mellé Pálffy, parancsörtisztként,

március 23-ától hadnagyi rangban. E minőségében április-május folyamán részt vett a Délvidék felszabadításában, mely során kitüntette magát a május 7-én vívott uzdini (újozorai) csatában. Június 13-án főhadnaggyá léptették elő. Július folyamán is Perczel törzskarának „nyargonc tiszje” volt, akkor, amikor a tábornok a Tiszai hadsereg parancsnoki beosztását látta el. Parancsnoka ekkor nevezte ki századossá. Az általános fegyverletételkor Komáromba menekült, ahol szeptember 10-én Klapka tábornok a vár térparancsnokságához osztotta be. A szabadságharc után kömlódi birtokán gazdálkodott, egészen a kiegyezésig. Közben feleségül vette Mészöly Krisztinát, házasságukból hat gyermek született. 1867-ben Komárom megye útbiztosává választották, azonban már 1870-ben meghalt.

FORRÁSOK: Hellebronth: *Családtört. Jegyzetek* 1914. 9–10., 273. és 277., *Nemesi évkönyv* 1927–1928. 257., Borovszky (szerk.) *Komárom m.* 572., *Pápai diákok* 299., 307., 311. és 884., *MOL: Hm. Ált.* 1849. 8094., 23824. és *Aradi nem ikt. ir.* (163. cs. fol. 333.), *Uo.: Bm. Honv. segély* 1868. 2334., *Szinnyei: Komárom* 325., *Mikár Zsigmond* I. 130.

RÁZGHA PÁL Felsőszelin (Pozsony m., ma: Horné Saliby, Szlovákia) született 1822. március 17-én evangélikus vallású családban. Apja nemes Rázgha András kereskedő, anyja Gyurtsy Eszter volt. A jog két osztályát végezte a Pápai Ref. Kollégiumban 1843–1845 között. 1848 júniusában önkéntes lett a Pozsonyban alakuló 4. honvédszászlóaljnál. Megalakulását követően ez a zászlóalj is a Délvidékre kerül, s a szerb felkelők elleni harcok során Rázgha őrmester, majd szeptember 15-én hadnagy lett. November 18-án főhadnaggyá léptették elő, majd néhány nappal később alakulatával az erdélyi sereg erősítésére vezényelték. Az akkor Erdély északi határán, Csucsánál állomásozó erdélyi had Bem tábornokkal az élén ugyanis Erdély visszafoglalására készült. December közepén Bem megállította a császáriak támadását, majd ellentámadást indított. Ennek eredményeként 1849. január elejére felszabadított Erdély északi felét, majd váltakozó sikerű véres harcok után, március közepére Dél-Erdélyt is. E küzdelmeknek kiemelkedő részese volt a felvidéki magyar, szlovák és német legénységű 4. zászlóalj. S bizonyára Rázgha is kitüntette magát, mivel Bem tábornok január 21-én századossá nevezte ki. Április-május folyamán az alakulat aztán közreműködött Bem temesközi hadjáratában, melynek sikeres befejezését követően Pancsovára került helyőrség gyanánt. A nyári hadjárat idején a szerb határt őrizte. A szabadságharc végén, a délvidéki sereg feloszlásakor Rázgha zászlóaljának egy részével ahhoz a csoporthoz csatlakozott, mely augusztus 22-én az oroszok előtt tette le a fegyvert Borosjenőn. Később szülőhelyén, birtokán gazdálkodott. 1865-ben feleségül vette Királyi Teréziát. A kiegyezés után tagja lett a Pozsony

megyei Honvédegyletnek. Magas kort megérve 1909. augusztus 9-én hunyt el Alsószeleiben, halálát három gyermeke és számos unokája gyászolta.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL 49761., Nagy Iván IX. 665., Pápai diákok 298. és 890., Közlöny 1848. 101., 102. és 163. sz., 1849. 19. sz., MOL: Hm. Ált. 1849. 11082. és 25806., Uo: Bm. Honv. segély 1868. 2637., Orosz Hads. Lvt.: 5351., Mikár Zsigmond I. 75., Gyászjel.: OSzK.

Vámosi SAÁRY ELEK Diszelben (Veszprém m.) született 1818. július 15-én. Szülei Saáry László közbirtokos, Zala megye szolgabírája és Kenessey Terézia voltak. A református vallást követte. 1828 novemberétől 1838-ig tanult a Pápai Ref. Kollégiumban. Ezt követően mérnöki képesítést szerzett. 1848. október 1-jén a Zalai megyei önkéntes zászlóalj, november 10-én az előbbiből alakult 47. honvédszászlóalj főhadnagya lett. Alakulatával a főhadszíntéren, 1849. januárjától a Központi Mozgó Sereg, a tavaszi és a nyári hadjárat idején az I. hadtest kötelékében harcolta végig, a világosi fegyverletételig a szabadságharcot. Közben az április 6.-i isaszegi csatában megsebesült, május 14-én pedig százados lett. A fegyverletétel után visszatért a mérnöki pályára. 1866-ban megyei főmérnök lett. 1867/68-ban súlyos betegként (bal oldala megbénult) Pusztamiskén élt feleségével, szül. Kovács Kamillával.

FORRÁSOK: Szluha Márton genealógus szíves anyakönyvi adatai, Hudi József: Források 328., Pápai diákok 244., 247., 547. és 857., Közlöny 1848. 155. és 1849. 106. sz., HL: 1848/49. 51/17., MOL: Bm. Honv. segély 1868. 2017., Mikár Zsigmond I. 131.

TÓTH ISTVÁN Tasson, Pest megyében született 1824. április 20-án, református vallású családban. Apja „tekintetes” Tóth Jónás – 1842-ben Bars megye táblabírája Nagysallón –, anyja Végh Franciska volt. Előbb hét évig a nagyszombati katonai nevelőintézetben tanult, majd 1842-ben beiratkozott a Pápai Ref. Kollégium első jogi osztályába. 1848. májusában az elsők között állt be honvédek Pesten, a 2. honvédszászlóaljhoz. A Délvidékre került zászlóaljával részt vett a szerb felkelők elleni harcokban, és szeptember 29-én megsebesült. Október 17-én a Gömör megyei újoncokból szintén Pesten alakuló 38. zászlóalj hadnagya lett. Az alakulat később Arad, 1849. április második felétől Temesvár ostromában vett részt. Tóth az utóbbinál már főhadnagyként szolgált, március 25-én léptették elő. Végül május 19-én százados lett a bánsági német újoncokból alakult (második) 67. zászlóaljban. (A Tasnádon szerveződő eredeti 67. zászlóaljat a hadügyminisztérium áprilisban feloszlatta, legénységét az 1. honvéd vadászrezred kiegészítésére fordította.) További sorsáról nincsenek információink.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 804., Pápai diákok 887., MOL: ONöHt. 1848. 5322., Uo.: Hm. Ált. 1848. 9414., Közlöny 1848. 131., 1849. 67. és 113. sz.

Kiskéri TÓTH JÁNOS, Tóth Dániel református lelkész és Bernáth Zsófia fia, Lakszakállason (Komárom m., ma Sokolce, Szlovákia) született 1820-ban. 1837-ben iratkozott be a Pápai Ref. Kollégiumba, bizonyára a jogi osztályok elvégzése céljából. Neve 1848. őszén bukkan elő ismét, mint a Mészáros Lázár tábornok, hadügyminiszter vezényelte felső-tiszai hadtest parancsnokságának „tábori iktatója” E beosztásában 1849. január 1-jével hadnagy lett. Már január 14.-én azonban, főhadnaggyá előléptetve, Tiszafüred térparancsnokává nevezték ki. (Januártól április közepéig Tiszafüreden állandó helyőrség tartózkodott, mivel a Debrecenbe menekült kormány attól félt, hogy a császári főserg esetleg itt – ahol állandó híd volt a Tiszán – tör be a Tiszántúlra.) Július 19-én Tóth megkapta a századosi rangot, de már néhány nap múlva el kellett hagynia Füredet, ahol a nagy túlerőben levő orosz főserg megkezdte az átkelést. A szabadságharc utolsó heteiben a hadügyminisztérium Tábornoki (azaz Vezérkari) osztályán teljesített szolgálatot. Pályáját a kiegyezésig homály fedi – csak annyit tudunk róla, hogy Bartók Júliát vette feleségül. 1867-ben és 1890-ben a Pest városi Honvédegylet tagjai sorában találjuk. Az utóbbi időpontban a Honvédegyletek Országos Központi Választmányának tagja, foglalkozását tekintve pedig az államügyész-ségi sajtóiroda vezetője volt Budapesten. Ugyanitt halt meg 1902. július 19-én.

FORRÁSOK: *Pápai diákok* 862., *KLÖM* XIV. 999., *Közlöny* 1849/2., 6. és 165. sz., *MOL: Hm. Ált.* 1849. 31389., *HL: 1848/49. 51/17.*, *Mikár Zsigmond* I. 27. és II. 54. és XXI. O., *Vas. Újs.* 1902. 20. sz., *Gyászjel.: OszK.*

UJLAKY (UJLAKI) JÓZSEF lásd NEUMANN

Görzsönyi VARGHA LAJOS 1825. július 11-én a Veszprém megyei Szilasbálaháson (ma Mezőszilas, Fejér m.) született, nemes Vargha András közbirtokos és Thaly Terézia gyermekeként. Református vallású volt. 12 évesen került a Pápai Ref. Kollégiumba, ahol 1847-ig tanult. 1848 tavaszán joggyakornok volt. Katonai pályáját szabadságharcban ő is a már többször említett Veszprém megyei önkéntes nemzetőr zászlóaljban kezdte, 1848. szeptember 11-én, hadnagyként. Harcolt Pákozdnál, majd Schwechatnál, december közepétől az országba betörő császári főerők ellen. 1849 januárjától az október elején bekövetkezett kapitulációig pedig részt vett a Komárom védelmében, illetve a vár körüli harcokban. Közben ő is haladt a ranglétrán, október 6-án főhadnaggyá, 1849. június 16-ával pedig százados lett az alakulatából szervezett 70. honvédzászlóaljban. Több mint egy éves szolgálatát Klapka tábornok szeptember 28-án a katonai érdemjel 3. osztályával honorálta. A szabadságharc után hazatérve 1850-ben megnősült, Havranek Jozefát vette feleségül,

akitől két gyermeke született. A kiegyezés után törvényszéki bíró lett Veszprémben. 1867-ben és 1890-ben a Veszprém megyei Honvédegylet tagja volt. 1908. április 28-án Veszprémben hunyt el, de Alsóörsön temették el, ahol sírja ma is áll.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 1624., G. Vargha Zoltán: *A Görzsönyi Vargha család, h. n., 1913., Hudi József: Források 329., Magyar Családtört. Szle. 1941. 251., Pápai diákok 251., 267., 276., 288., 299., 307., 311., 321., 585. és 885., MOL: ONöHt. Ált. 1848. 4301. és 8140., Uo.: Hm. Ált. 1849. 19932., 21057., Közlöny 1848. 128., 1849. 15. és 165. sz., Színnyei: Komárom 392., Mikár Zsigmond I. 105. és II. 349.*

Vései VÉSSEY MIKLÓS a Somogy megyei Vésén látta meg a napvilágot 1812. december 4-én Véssey László földbirtokos és Thulmon Anna evangélikus vallású szülők gyermeke volt. Tanulmányait 1828–1831 között végezte a Pápai Ref. Kollégiumban. 1831-ben tisztjelöltként beállt a császári 52. gyalogezredhez, de innen már 1832-ben kilépett. Birtokán letelepedve 1848-ig gazdálkodott. 1836-ban feleségül vette Jeszenszky Bertát, aki azonban 1841-ben meghalt. Másodjára Becker Katalint vette el, s két házasságából három gyermeke született. 1848. december 11-én századossá nevezték ki a 60. (Somogy megyei) honvédszászlóaljhoz, mellyel előbb Perczel tábornok drávai hadtestéhez, majd a Szolnok-Törökszentmiklós körzetében állomásozó Központi Mozgó Seregéhez osztották be. A tavaszi hadjárat során ugyanitt – az említett seregből alakult II. hadtestben – szolgált. Később Vác város katonai térparancsnoka lett. Július közepén csatlakozott Görgei itt átvonuló seregéhez, mellyel Világosnál tette le a fegyvert. (Egy forrás szerint ekkor már őrnagy és zászlóaljparancsnok volt.) Később ismét birtokán gazdálkodott, 1859. október 20-án Vésén bekövetkezett haláláig.

FORRÁSOK: Nagy Iván XII. 165., Borovszky (szerk.): *Somogy vm. 633., Szluha Márton: Turóc m. 584., Pápai diákok 548., KAW: Grundb. 52. LIR 1820–1840. 1/72., HL: 1848/49. 16/61 a, 35/3. és 51/17., MOL: Hm. Ált. 1849. 22353., Közlöny 1848/185. sz.*

VID KÁROLY Vid János Gottlieb polgári születésű kereskedő és Jeunsch Zsuzsanna gyermekeként született 1825. január 17-én Pápán. Evangélikus vallású volt. Nyolc éves korában írták be a Pápai Ref. Kollégiumba, ahol a jogi tanfolyamot is elvégezve 1844-ig tanult. 1848 tavaszán ügyvéd volt Pápán. Május 28-án az alakuló nemzetőrség tizedesévé választották. A szabadságharcot sok egykori pápai diáktársával ő is a Veszprém megyei önkéntes nemzetőr-, illetve az 1849 januárjában abból alakult 70. honvédszászlóalj kötelékében küzdötte végig, Jellačić támadásától a komáromi vár feladásáig. 1848. szeptember 7-től hadnagy, 1849. január 30-tól főhadnagy volt, s végül Klapka tábornok léptette elő századossá, szeptember 28-án. Az 1850-es

években ismét pápai ügyvédként tevékenykedett. 1857 körül megnősült, Bischitzky Magdolnát (Lenkét) vette feleségül. A kiegyezés után törvényszéki bíró lett. 1867-ben és 1890-ben tagja volt a Veszprém megyei Honvédegyeletnek. Pápán halt meg 1903. október 4-én.

FORRÁSOK: Hudi József: Források 329., H. Szabó Lajos: Pápa 100., 230–231., Pápai diákok 248., 259., 263., 298., 562., 870. és 889., MOL: ONóHt. Ált. 1848. 8140., Uo.: Hm. Ált. 1849. 19932., Közlöny 1849. 15. sz., Komáromi Lapok 1849. 67. sz., Mikár Zsigmond I. 105. és II. 349., Vas. Újs. 1903. 41. sz.

Muzsaji VITTYNYÉDY JÓZSEF 1823. október 20-án Keményegerszegen (ma Vasegerszeg) született, evangélikus vallású családban. Apja Vittnyedy János váti közbirtokos, anyja Véssey Erzsébet volt. A jog két osztályát végezte el Pápán, a Ref. Kollégiumban 1842–1844 között. Később ügyvéd és sárvári birtokos lett. 1848. tavaszán a sárvári nemzetőrség főhadnagyává választották. November 11-én azonos rendfokozatban a Vas megyében alakuló 44. honvédszászlóalj tisztje lett. Innen 1849. január 1-jével a Somogy megyei 61. zászlóaljhoz került, Perczel tábornok Központi Mozgó Seregébe. Részt vett az áprilisi hadjáratban – az isaszegi csatában, a Pest alatti összecsapásokban és Buda ostromában – a nyári hadjárat során pedig a Vág menti összecsapásokban, valamint a július 11-ei komáromi ütközetben. Több alkalommal volt huzamosabb ideig zászlóaljának ideiglenes parancsnoka. Július közepén hadtestével (a II.) a komáromi várórséghez osztották be, s itt szolgált a vár feladásáig. A kiegyezés után Vas megye alügyészévé választottá, később pedig törvényszéki bíró lett. Tagja volt a Vas megyei Honvédegyeletnek. 1900. szeptember 6-án Sopronban hunyt el.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 2723., Nagy Iván XII. 231., Pápai diákok 285. és 886., MOL: ONóHt. Ált. 1848. 810., Uo.: Bm. Honv. segély 1868. 2668., Uo.: Vittnyedy-család gyűjt. 1. cs. (a 61. honvédszászlóalj parancskönyve), HL: 1848/49. 34/351., Közlöny 1848. 155. 1849. 17. és 35. sz., Mikár Zsigmond I. 103., Vas. Újs. 1900. 37. sz.

VÖRÖS DÉNES nemes Vörös Sámuel és nemes Laky Klára fia, 1819. február 28-án Kisigmádon született református családban. 1830 novemberében került a Pápai Ref. Kollégiumba – ekkor már csak az édesanyja élt. Az 1848-ig terjedő időszakból csak annyi ismeretes vele kapcsolatban, hogy 1847-ben feleségül vette Hencz Magdolnát. Szabadságharc alatti tevékenységét is homály fedi. Az azonban bizonyos, hogy az 1849. augusztus 13-i világosi fegyverletétel alkalmával készült jegyzéken századosként szerepel. Komárom megye írnokaként hunyt el 1865. április 3-án Komáromban.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 1525., Hal. akv.: uo. 52594., Pápai diákok 554., HL: 1848/49. 51/17., MOL: Bm. Honv. segély 1868. 2274.

Domanoveczi és lestinczi ZMESKAL ANTAL felvidéki eredetű nemesi, evangélikus vallású családban született, 1820. január 15-én, a Vas megyei Dukán. Apja Zmeskal Dániel, anyja Nagy Sára volt. A Pápai Ref. Kollégiumnak 1837 áprilisában lett a diákja, mint az első jogi osztály hallgatója. 1848 júniusában beállt a Veszprémben alakuló 6. honvédszászlóaljhoz, és ennek kötelékében küzdött végig a szabadságharcot. Előbb a Délvidéken, a szerbek ellen – ahol szeptember 11-én hadnagy, december 14-én pedig főhadnagy lett. A tavaszi és a nyári hadjárat idején a főhadszíntéren, a Feldunai sereg, illetve ezen belül a Klapka, majd a Nagysándor parancsnokolta I. hadtest csatáiban és ütközeteiben vett részt. A zászlóalj június 26-án kelt kimutatása szerint akkor már százados volt. Világosnál tette le a fegyvert. Kemeneshőgyészen hunyt el 1859. július 12-én.

FORRÁSOK: *Szluha Márton: Árva vm. 153., Pápai diákok 584., HL: 1848/49. 35/35. és 51/17., Közlöny 1848/97. és 189.,*

Domanoveczi és lestinczi ZMESKAL JÓZSEF a Győr megyei Bezi községben született 1819. március 20-án. Apja Zmeskal József császári-királyi huszárfőhadnagy, anyja Zmeskal Jozefa volt. Vallása: evangélikus. Tanulmányait egy katonai nevelő-intézetben, majd 1839–1844 között a Pápai Ref. Kollégiumban végezte. Később ügyvéd lett Győrben. 1848. szeptember 11-én a Győr megyében alakult önkéntes nemzetőr század százados parancsnoka lett. Alakulatát a 2. dunántúli önkéntes nemzetőr zászlóaljba osztották be – mely a veszprémihez hasonlóan a pápai táborba ment, majd az itt alakult nemzetőri dandárral, Kosztolányi Mór őrnagy vezetése alatt, csatlakozott a Jellačić-csal szemben álló sereghez. A pákozdi, schwechati ütközetek, majd az osztrák határon folyó kisebb összecsapások után, 1849 január elején Zmeskálék zászlóalja is Komáromba került. Itt az alakulatot egyesítették a veszprémi önkéntes zászlóaljjal, és létre jött belőlük a 70. honvédszászlóalj. Zmeskalt ugyanekkor századosként szintén a várórséghez tartozó 46. zászlóaljhoz osztották be. Február 10-én azonban visszahelyezték a 70. zászlóaljhoz. Ennek kötelékében vett azután részt a vár védelmében, illetve a vár körüli júniusi, júliusi harcokban, a fegyverletételig. A szabadságharc után visszatért Győrbe. Ügyvédi praxist folytatott, egyben pedig gróf Viczay Héder uradalmának jogigazgatója volt. 1863. február 1-jén Győrben hunyt el. Nőtlen volt, 7 ezer forintnyi vagyonát végrendeletében jótékonyági célokra hagyta. A Magyar Tudományos Akadémiára, a Magyar Nemzeti Múzeumra, a Magyar Nemzeti Színházra, valamint a győri evangélikus tanodára.

FORRÁSOK: *Szül. akv. MOL A 2605., Nagy Iván XII. 407. és 415., Pápai diákok 258., 260., 298. és 874., MOL: ONóHt. Ált. 1848. 4201., 6635. és 8140., Uo.: Hm. Ált. 1849. 19932., Csapó-Hermann-Jánosi 237., HL: Rendőri megfigy. 77. cs. 87.*

Szentgyörgyvölgyi ZSOLDOS JÁNOS Zsoldos Jakab református lelkész és Szalay Zsuzsánna gyermekeként 1813. február 21-én a Veszprém megyei Tevelen (ma Adásztevel) született. Felsőbb iskolai tanulmányait 1823-ban Pápán kezdte, 1827/28-ban a kiskunhalasi ref. gimnáziumban folytatta, majd visszatért a Pápai Ref. Kollégiumba. A jogi osztály elvégzése után, 1833-ban beállt a 19. gyalogezredhez. 1847-ig szolgált itt, de mivel nem kapott tiszti rangot, ekkor tizedesként kilépett. 1849 nyarán az orosz beavatkozás hírére Kossuth „keresztsháborúra” hívta fel a nemzetet. Ennek nyomán ország-szerte védcsapatok (is) alakultak. A „Fejér megyei védserég” szervezője és parancsnoka Zsoldos lett. Augusztus elején csapatával a Balaton-felvidéken csatlakozott Noszlopy Gáspár Somogy megyei különítményéhez, majd a hónap közepén azzal bevonult Komárom várába. Augusztus 29-én Klapka tábornok az itt szervezett 204. honvédszászlóalj – mely a szabadságharc utolsóként felállított alakulata volt – századosává nevezte ki. A kiegyezés idején a Pest megyei Dányon élt, ekkor – és ha hinni lehet Mikár Zsigmond gyakran hibás adatokat tartalmazó névkönyvének – és 1890-ben a Pest városi Honvédegylet tagja volt.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 1497., Nagy Iván XII. 455., 457–458., Pápai diákok 242. és 523., KAW: Grundb. 19. LIR 1841-1850 14/43., Erdős Ferenc: A polgári forradalom és szabadságharc Fejér megyében, 123., Komáromi Lapok 1849. 65. sz., MOL: Bm. Honv. segély 1868. 3676., Mikár Zsigmond I. 27. és II. 54.

HADNAGYOK ÉS FŐHADNAGYOK

ANTAL DÁNIEL a Komárom megyei Felsőgelléren (ma Horny Gellér, Szlovákia) született 1824. január 4-én. Apja Antal Gergely földműves-gazdálkodó, anyja Bársony Julianna volt. A református vallást követte. 1837 októberében lett a Pápai Ref. Kollégium diákja, ahol 1848. tavaszáig tanult, majd családi nevelői állást vállalt. Szabadságharc alatti szereplésével kapcsolatban csak annyit tudunk, hogy 1849. augusztus 25-én, mint őrmestert Klapka tábornok hadnaggyá léptette elő a várórségnél szervezett 201. honvédszászlóaljnál. 1867/68-ban Madaron (ma Modrany, Szlovákia) tanítóskodott, ekkor, valamint 1890-ben a Komárom megyei Honvéd Segélyegylet tagjaként tartották nyilván. 52 évig volt tanító – írta róla a nekrológ, mely 1896-ban, Madaron bekövetkezett halála alkalmából jelent meg.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL 51205., Uo.: Bm. Honv. segély 1868. 2338., Pápai diákok 252., 267., 277., 288., 300., 302., 307., 311., 321., 587. és 878. o., Mikár Zsigmond I. 59. és II. 196., o., Tört. Lapok 1896. 24. sz. 212. o., Komáromi Lapok 1849. 64. és 65. sz.

BAKOS PÁL Csépen született 1828. január 22-én, Bakos Márton kovácsmester és Simony Éva gyermekeként. A református vallást követte. 1839 ősztől 1844-ig volt a Pápai Ref. Kollégium diákja. 1848 tavaszán önkéntesként beállt a Pesten alakuló 2. honvédszászlóaljhoz. Alakulatával később a Délvidékre került, ahol részt vett a szerb felkelők elleni bácskai harcokban. Zászlóaljával az év őszén a péterváradai várórséghez került, s a vár védelmében vett részt, egészen annak 1849. szeptember 7-én történt feladásáig. 1849. július közepén lett hadnagy. Miként a komáromi, úgy a péterváradai kapitulánsok is amnesztiában részesültek, így nem sorozták be a császári hadseregbe. 1867-ben a Komárom megyei Honvédegylet tagja volt. Nyugalmazott vasúti ellenőrként hunyt el 1900-ban Budapesten.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL: A 1507., Pápai diákok 270., 279., 291., 601., MOL: Hm. Ált. 1849. 25560., HL.: 1848/1849. 45/216., Mikár Zsigmond I. 18., Vas. Újs. 1900. 24. sz.

Köveskáli BALOGH GÁBOR nemes Balogh István kisbirtokos gazdálkodó és Győrffy Zsuzsanna fiaként Köveskálon (Zala m.) született, 1823. április 30-án. Református vallású volt. Elemei iskolai tanulmányait szülőhelyén végezte, majd 1836-ban beiratkozott a Rápai Ref. Kollégiumba. 1845-ben a jogot bevégezve patvarista lett, majd 1846-ban letette az ügyvédi vizsgát. Az utolsó rendi országgyűlésen Deák Ferenc titkáráként működött. 1848 nyarán a tapolcai járásban alakult nemzetőr zászlóalj hadnagyává választották, mellyel 6 héten át, szeptember elejéig a Drávánál, azaz a horvát határszélen teljesített őrszolgálatot. Az alakulatot – melynek parancsnoka a pápai születésű Vigyázó Ferenc százados, később nemzetőr őrnagy – volt Jellačić támadásának hírére ismét mozgósították. A szeptember 29-i pákozdi csatából ugyan végül is elkéstek, de ez nem rajtuk múlt. Ismét hazatérve Balogh októberben beállt a Keszthelyen szerveződő 56. honvédszászlóaljba, noha ennek katonáit a másik Zala megyei honvédszászlóalj, a 47. honvédjei „cédula huzogatóknak” csúfolták. (A 47. zászlóalj katonái ugyanis önkéntesek voltak, míg az 56-é a kivetett kvóta alapján besorozottak, tehát nem önkéntesek. Azt pedig, hogy a katonaköteles korosztályból kiknek kell bevonulniuk, a cédulára felírt nevek kihúzásával döntötték el.) A zászlóalj megalakulását követően Perczel Mór tábornok drávai hadtestéhez került. Ám, mivel felszerelése és felfegyverzése még december közepén is sok kívánnivalót hagyott hátra, egyelőre nem került bevetésre. Így Perczel december 30.-ai szerencsétlen móri vereségéből is kimaradt, s a hadtest több hasonló félig felszerelt zászlóaljával csak 1849 januárjában csatlakozott vissza Perczel akkor már Szolnok–Törökszentmiklós körzetébe visszavonult csapataihoz. Ami azon-

ban késik, nem múlik. A tűzkeresztség is bekövetkezett február 27-én, a kápolnai csatában. Éspedig éppen a csata kulcsfontosságú helyszínén, Kápolna falunál, melyet vissza kellett (volna) foglalnia az ellenségétől. A kísérlet ugyan nem járt sikerrel, de a zászlóalj a jelentős veszteségekkel járó támadás, majd visszavonulás során végig megőrizte zárt rendjét. (Az már csak a 47-es honvédek rosszindulatú állítása, hogy azért, mivel a zászlóalj parancsnoka, Kisfaludy Mór őrnagy többször is megmutatta katonáinak tenyéryni széles lovassági pallosát, egyben pedig elmagyarázta, hogy mi fog történni annak az orrával, aki nem tartja a sort...)

A tavaszi hadjártban Baloghék az Aulich tábornok parancsnoksága alatt álló II. hadtest kötelékében vettek részt. Ennek során az április 6-i isaszegi csatában, majd a hónap közepén vívott Pest alatti (rákosmezei) összecsapások idején kerültek tűzbe. Következett Buda ostroma, melyben Balogh – aki szolgálatát mindjárt őrmesterként kezdte – már tisztként vett részt, miután május 8-án hadnaggyá nevezték ki. A nyári hadjárat a főhadszíntéren a fel-dunai sereg Vág menti támadásával kezdődött. A császári főszereg bal szárnya ellen indított hadművelet során a támadó éket az akkor már Asbóth Lajos ezredes vezetése alatt álló II. hadtest képezte. A június 16-án, 20-án és 21-én vívott véres csaták nem hozták meg a várt eredményt, nem utolsó sorban azért, mivel a császáriak segítségére 21-ére beérkezett a 12 ezer főnyi orosz Panyutin-hadosztály. A legnagyobb veszteséget Asbóth hadteste szenvedte, melynek létszáma 955 főről 590-re csökkent. A június 1-jén még 825 honvédet számláló 56. zászlóalj katonáinak száma június 24-én pedig már csak 423 főt tett ki. Ez utóbbi jórészt annak volt köszönhető, hogy a június 21-i csatában a császári lovasság a Vág egyik holt ágához szorította az alakulatot, mely sortüzeivel képtelen volt megakadályozni, hogy a császáriak betörjenek a sorai közé. A Vág menti hadjárat után a zászlóalj még részt vett a július 11-i nagy komáromi csatában. Ezt követően a fel-dunai sereg zöme elvonult Komáromból, a II. hadtest – a továbbra is annak kötelékébe tartozó 56. honvédzászlóaljjal – Komáromban maradt a várórség (a VIII. hadtest) erősítésére.

Utolsó csatájukat augusztus 3-án vívták az 56-os honvédek, amikor Klapka tábornok egy nagyszabású kitörés során lényegében szétverte a Komárom megfigyelésére hátra hagyott császári erőket. Ebben a harcban Balogh is kitűnt, s Klapka augusztus 30-án főhadnaggyá léptette elő. A vár feladása után Balogh előbb hazatért gazdálkodni, majd ügyvédként Devecserben telepedett le. 1858-ban itt is nősült, felesége Szentmihályi Etelka lett. Az 1870-es években Győrbe költözve folytatta az ügyvédi pályát, s a város

ismert közéleti személyiségeként – Győr megye törvényhatóságának tagja, a Győri Ref. Egyház gondnoka stb. – hunyt el, 1908-ban Győrben.

FORRÁSOK: Rassy Tibor: *Pápai diák a szabadságharcban* Részletek Köveskáli Nemes Balogh Gábor honvéd főhadnagy önéletírásából. *Új Horizont (Veszprém) XXI. évf. 1993/4–5. sz. 95–102., Szinyvei: Komárom 281., Tóth Károly: Az 56. honv. zászlóalj 10. és 94., Vas. Újs. 1908. 34. sz. Pápai diákok 250., 266., 275., 287., 298., 306., 320., 578., 880.*

Rábahidvégi és galánthai BALOGH JÁNOS FERENC Ajkán, Veszprém megyében született, 1827. július 22-én. Szülei Balogh Ferenc és Kováts Zsuzsanna voltak. A református vallást követte. 1844 őszén iratkozott be a Pápai Ref. Kollégiumba, ahol 1848 tavaszán még joghallgató volt. 1848 júliusában a pápai nemzetőrség tagja lett. Decemberben közepén, a császári csapatok általános támadását követően Kossuth önkéntes csapatok alakítására adott ki felhívást. Ezek összevonására a Dunántúlon Nemegyei Bódog őrnagy kapott megbízást. Veszprém megyében is szerveződött egy csapat, melynek hadnagya Balogh lett. A mintegy 2500 főnyi Nemegyei-különítmény december végén a Dél-Dunántúlra, majd 1849 januárjában a bácskai hadszíntérre, Zomborba vonult. 1849 márciusában három honvédzászlóaljat szerveztek a különítményből. Köztük a (második) 7.-et, melybe a veszprémiekkel Balogh hadnagy is bekerült. (Az 1848 tavaszán Szombathelyen szervezett eredeti 7. zászlóalj Lipótvár várőrségéhez tartozott, és 1849 február elején annak feladásakor a császáriak fogságába esett.) Az új 7. zászlóalj már március 5-én kitűntette magát az úgynevezett Kaponya-csárdai ütközetben, ahol sikerült visszaverni a szerbek Szabadka elleni támadását. Ezt követően részt vettek Perczel tábornok bácskai ellentámadásában, melynek során, április 3-án nekik sikerült elsőként áttörniük a szenttamási szerb tábor védelmét. Az alakulatot később a péterváradai vár őrségének erősítésére vezényeltek, s annak védelmében vettek részt a vár szeptember 7-én történt feladásáig. Balogh hadnagy neve szintén szerepel a vár átadásakor készült tiszti névjegyzéken. 1849 őszén ismét beiratkozott a Pápai Ref. Kollégiumba, ahol befejezte jogi tanulmányait. Később gyakorló ügyvédként Szegeden telepedett le. A kiegyezés idején a csatád-szőregi uradalom ügyésze, és a Szeged városi Honvédegyelet tagja volt. 1875-ben a Szegedi Közjegyzői Kamara elnökeként és Szeged város törvényhatóságának tagjaként tartották nyilván. Később királyi tanácsosi címet kapott és a Szegedi Ref. Egyház főgondnoka lett. 1866-ban Szegeden nősült, Szarvady Szidóniát vette feleségül, akitől Irén és Géza-Imre nevű gyermekei születtek. 1884. július 9-én Szegeden hunyt el.

FORRÁSOK: *Habermann Gusztáv 17–18., Mikár Zsigmond I. 156., Pápai diákok 634. és 904., Közlöny 1849. 57. sz., MOL.: Hm. Ált. 1849. 6620., Uo.: Bm. Honv. segély 1868. 2304., HL.: 1848/49. 45/216., Gyászjel.: OSzK.*

BÁNYÁSZ ISTVÁN 1833 körül Léván (ma Levice, Szlovákia) született, s evangélikus vallású volt. Apja, Bányász Kristóf „cívis”, azaz Léva város polgára volt. Iskolai tanulmányait Léván, illetve 1847. november 3-ától a Pápai Ref. Kollégiumban folytatta. 1848 őszén beállt a Léván alakuló 17. honvédszászlóaljhoz, mellyel decembertől a világosi fegyverletételig a felsőtiszai, illetve I. hadtest kötelékében, a főhadszíntéren küzdött végig a szabadságharcot. Ennek folyamán tizedes, 1848. november 1-jén őrmester, végül 1849. március 16-ával hadnagy lett. 1867/68-ban a Fejér megyei Honvédegylet tagja volt.

FORRÁSOK: MOL ONóHt. Ált. 1848. 7338., Közlöny 1849. 67. sz., HL.: 1848/49. 51/17., Mikár Zsigmond I. 44., Pápai diákok 658.

Rendesi BÁRÁNY ELEK Bárány Dániel közbirtokos fiaként a Somogy megyei Mocsoládon született 1829-ben vagy 1830-ban. Evangélikus vallású volt. Iskolai tanulmányait 1841 novembere és 1844 között Pápán, majd Pécssett végezte. 1847-ben ismét a Pápai Ref. Kollégium hallgatója lett, mint első éves joghallgató. 1848 júniusában beállt a Pécssett alakuló 8. honvédszászlóaljhoz, mellyel – miként az első honvédszászlóaljak többségét – a megalakulást követően a szerb felkelők ellen, a bácskai hadszíntérre vezényelték. December 11-én hadnagy, 1849. március 16-án pedig főhadnagy lett alakulatánál. A szenttamási szerb tábor 1849. április 3-án történt bevételénél megsebesült, de felgyógyulását követően ismét szolgálatba állt a bácskai (IV.) hadtesthez beosztott alakulatánál. A szabadságharc után közlegényként besorozták a császári hadseregbe. Itt több volt egykori tisztársával egy kiterjedt szervezkedés részese lett. Ezt a háttérből Kossuth irányította, aki a szintén emigrációban élő olasz Mazzinival karöltve 1852 tavaszára egy újabb magyar-olasz szabadságharcot készített elő. E célból a császári hadseregbe besorozott volt honvédtisztek megszervezésére küldött megbízottját, egy Piringer nevű volt honvédtisztet a császáriak azonban lefülelték, a szervezkedést pedig felgöngyölítették. Több tucat besorozott honvédtiszt került ekkor „horogra”, köztük Bárány, akit 1852. március 12-én Bécsben nyolc év „sáncfogságra”, azaz kényszermunkára ítélték. A csehországi Theresianstadt várbörtönében raboskodott, mígnem 1857 júniusában amnesztiában részesült. A fogságból kiszabadulva birtokán gazdálkodott, haláláig. 1867-ben tagja lett a Somogy megyében alakult honvédegyletnek. Balatonbogláron hunyt el, 1883. március 23-án. (Mocsoládon temették el.)

FORRÁSOK: Borovszky (szerk.): Somogy vm. 525., Közlöny 1848. 185. és 1849. 91. és 94. sz., KAW.: Grund. 30. LIR 1851-1857 31/141., MOL.: Bm. Honv. segély 1868. 4961., Mikár Zsigmond I. 81., Gyászjel.: OSzK., Pápai diákok 279., 291., 318., 617. és 897.

BÁRDOSSY JÓZSEF Csöngén, Vas megyében született, 1821 körül, nemesi születésű és evangélikus vallású volt. 1838 novemberében iratkozott be a Pápai Ref. Kollégiumba, s itt végezte el a jog két osztályát. (Beiratkozási adataiból tudjuk, hogy anyját szül. Noszlopy Zsuzsannának hívták.) A szabadságharcban 1848. december 18-ától őrmesteri, 1849. június 28-ától hadnagyi rendfokozatban az 57. honvédszászlóaljban szolgált, végig, a vár feladásáig, a komáromi várórségnél. A kiegyezés idején és 1890-ben a Vas megyei Honvédegylet tagja volt, földbérlő-, ill. földbirtokosként Kemeneshógyészen gazdálkodott. Ugyanitt halt meg, 1901. január 12-én.

FORRÁSOK: MOL.: Hm. Ált. 1849. 21057., Közlöny 1849. 146. sz., Színnyei: Komárom 315. és 490., Mikár Zsigmond I. 103., és II. 344., MOL.: Bm. Honv. segély 1868. 2668., Pápai diákok 250., 320. és 595., Vas. Újs. 1901. 3. sz.

Ujhelyi BARLA KÁROLYt 1819. október 29-én keresztelte apja, Barla Mihály evangélikus lelkész a Zala megyei Kővágóörsön. Anyját Hruz Lidiának hívták. 1840-ben iratkozott be a Pápai Ref. Kollégiumba, mint joghallgató. 1848. szeptember végén – jurátusként – beállt a Pesten alakuló első 12-fontos honvéd tüzér üteghez, mellyel október végén Görgei osztrák határon álló feldunai seregéhez osztották be. Ugyanitt december 9-én hadnaggyá léptették elő. 1849. március 14-én kelt kimutatás szerint ütege II. (Aulich-) hadtest-hez beosztott felének parancsnoka volt. Az április 4-ei tápióbszkei csatában tanúsított helyállásáért főhadnaggyá léptették elő. Ugyanakkor a katonai érdemjel 3. osztálya kitüntetésre is felterjesztették. Ezt – állítása szerint – később, Buda ostrománál szerzett érdemeiért kapta meg. Június elején megbetegedett és Nyitrára került. Ütege – mely akkor Nagysándor tábornok I. hadtestéhez volt beosztva – eközben a június 16-án Sempténél vívott ütközet során a császáriak fogságába esett. Felgyógyulását követően a komáromi várórséghez osztották be. Augusztus elején egy újonnan szervezett 12-fontos üteg parancsnoka lett. Szeptember végén, október elején tagja volt annak a küldöttségnek, mely Klapka és Haynau megegyezése alapján Aradra, illetve Péterváradra utazhatott, hogy meggyőződjön arról, miszerint a magyar csapatok már mindenhol letették a fegyvert. Komárom ezt követő feladása után Sopronban telepedett le, ahol haláláig köz- és váltóügyvédként kereste a kenyerét. Ugyanitt nősült 1855-ben, felesége Petanovics Anna lett. Sopronban halt meg, 1880. szeptember 11-én

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 2646., MOL.: Hm. Ált. 1849. 10623. és 17364., Uo. Görgey-csal. gyűjt. 42. cs. 3. tétel 32., HL.: 1848/49. 16/59., Színnyei: Komárom 346., 378. és 404., Pápai diákok 878., Vas. Újs. 1880. 38. és 45. sz., 1883. 32. és 34. sz., 1907. 21. sz., Gászejel.: OSzK.

BECSÁGHY (EHRENZWEIG) MIKSA Ehrenzweig Sámuel zsidó kereskedő és Szeles Anna fia volt. Születési helye a bécsi egyetem nyilvántartása szerint Vágvecse (Nyitra m.), a Pápai Kollégiumba történt felvételekor kitöltött felvételi napló szerint Komárom városa volt. Születésének évszáma mindkét forrás alapján 1825-re tehető. Izraelita, halálakor református vallású volt. A bécsi egyetem filozófiai gimnáziumi osztályába 1841-ben nyert felvételt. 1845 és 1847 között a Pápai Ref. Kollégiumban tanult, ahol jogot végzett. 1848 szeptemberében beállt az alakuló „pesti önkéntes csatár”-, ill. 14. honvédszászlóaljhoz, mellyel hamarosan a Jellačić ellenében felállított sereghez vezényelték. Az alakulat az 1848. szeptember 29-én vívott pákozdi csatától az 1849. augusztus 13-án bekövetkezett világosi fegyverletételig a fel-dunai hadsereg-, illetve a VII. (fel-dunai) hadtest kötelékében küzdötte végig a szabadságharcot. Ennek során Becsághy őrmester, 1849. január 9-én hadnagy, 1849. május 7-én pedig főhadnagy lett alakulatánál. E rendfokozatban szerepel a világosi fegyverletételi jegyzéken is. Neve 1867/68-ban bukkan ismét elő, amikor is ügyvéd-, illetve volt századosként a Pest városi Honvédegylet tagja volt. 1885. március 11-én Budapesten halt meg. Halálát özvegye, szül. Fuchs Berta gyászolta.

FORRÁSOK: Bernstein Béla 1898. 163., Uő.: 1939. 107., Szögi László 133., Pápai diákok 307., 311. és 892., Közlöny 1849. 38. és 144. sz., MOL.: Hm. Ált. 1849. 1112. és 21688., HL.: 1848/49. 51/17., Mikár Zsigmond I. 24., Vas. Újs. 1885. 11. sz.

Besseneyi BEÓTHY LÁSZLÓ 1826. május 1-jén Komáromban született református családban. Apja Beóthy Gáspár gabonakereskedő, anyja Kovács Katalin volt. Gimnáziumi tanulmányait Komáromban, Pozsonyban, valamint 1845-től a Pápai Ref. Kollégiumban végezte. A jogot Kecskeméten hallgatta. 1847-től joggyakornok volt Komáromban. 1848 szeptemberében a Komárom megyei önkéntes nemzetőrök hadnagya lett. Októberben tizedesként beállt a Sárospatak központtal szerveződő 42. honvédszászlóaljhoz. Alakulatával a felső-tiszai hadtest kötelékében december közepétől részt vett a Galíciából betört császári Schlik-hadtest elleni harcokban, s őrmester lett. 1849. április 9-én áthelyezték a hadügyminisztérium Igazságügyi osztályára, egyben pedig a hadbírói tanfolyam hallgatója lett. A sikeres hadbírói vizsgáját követően, 1849. június 14-én a Komáromban alakuló 98.

honvédszászlóalj hadbíró főhadnagyává nevezték ki, mely beosztásában a komáromi vár feladásáig szolgált. A szabadságharc után előbb vándorszínészeknek állt (Bugaczi László néven), majd 1851-ben Pestre költözött, ahol irodalmi tevékenységet folytatott. 1857. május 20-án Pesten hunyt el.

FORRÁSOK: *Szinnyei: Magyar írók I. 885–888., Uő.: Komárom 32. és 52., Nagy Iván I. 6., Kempelen Béla II. 110., Borovszky (szerk.): Komárom vm. 291. (portré ui.), Schöpflin: Színész lex. I. 169., Közlöny 1849. 133. sz., MOL.: Hm. Ált. 1849. 9955., Pápai diákok 302., 308. és 892.*

BERECZ PÉTER nemes Berez Péter evangélikus földbirtokos fia, Kisberzsenyben (Veszprém m.) született. 1832. novemberében, 10 évesen iratkozott be a Pápai Ref. Kollégiumba, 1845-ig tanult itt. Valószínűleg azonos személy azzal a Berez Péterrel, aki 1848. szeptember 7-én a Veszprém megyében alakult önkéntes nemzetőr zászlóalj főhadnagya lett, majd Kosztolányi Mór őrnagy dandárában részt vett a pákozdi és az október 30-i schwechati csatában. (November 10-én kelt kimutatás szerint jelen volt alakulatánál a fel-dunai seregben.)

FORRÁSOK: *Pápai diákok 274., 286., 298., 561. és 879., MOL.: ONöHt. 1848. 4301. és 8140.*

Bodai BODAY BOLDIZSÁR a Veszprém megyei Bódén látta meg a napvilágot 1828. szeptember 28-án, Boday József földbirtokos, Veszprém megye táblabírája és jákfai Gömbös Éva gyermekeként. Evangélikus vallású volt. Iskolai tanulmányait 1842 őszétől 1848 tavaszáig a Pápai Ref. Kollégiumban végezte. Szabadságharc alatti szerepléséről csak annyit tudunk, hogy az 1849. augusztus 13-i világosi fegyverletételi jegyzéken honvéd hadnagyként szerepel. 1849. november 24-én Veszprémben közlegényként besorozták a császári 10. huszárezredhez. Folyamatosan szolgálva 1861-ben hadnagy, 1866-ban pedig főhadnagy lett ugyanitt, majd 1868. november 1-jén nyugalomba lépett. 1873. július 29-én szülőhelyén hunyt el.

FORRÁSOK: *Szül. akv.: MOL A 2594., Pápai diákok 294., 625. és 901., HL.: 1848/49 51/17., KAW: Grundb. 10. HR 1861–1869 1/28.*

Bodai BODAY DÁNIEL az előbbi testvére, 1827. január 1-jén született Bódén. A Pápai Ref. Kollégiumnak 1836 novemberétől 1848 tavaszáig volt a diákja, ahonnan, mint joggyakornok került ki. 1848. november 27-én Pápán önként beállt a honvédsereghez. 1849. augusztus 24-én, volt honvédtisztként, őt is besorozták, és pedig a császári 4. gyalogezredhez. Innen 1854. április 30-án szerelték le. Szülőhelyén hunyt el 1905-ben, mint földbirtokos. Nekrológja szerint a szabadságharcban honvéd főhadnagy volt.

FORRÁSOK: *Szül. akv.: MOL A 2594., Pápai diákok 253., 290., 301., 309., 312., 216., 323., 583., 625. és 892., Veszprém m. Lvt.: Honvéd avatási jegyzőkönyv, Pápa, 1848/1849. fol. 7., KAW.: Grundb. 4. LIR 1853–1860. 4/57., Vas. Újs. 1905. 13. sz.*

Apátkéri BOTTLIK JÓZSEF 1829. körül született Székesfehérváron, Bottlik János földbirtokos, egyházmegyei főgondnok és Pálffy Terézia fia volt. Vallása: református. A Pápai Ref. Kollégiumban 1837. novembere és 1846. között tanult. A szabadságharc kitörésekor joggyakornok volt. 1849. január 16.-ával hadnagy lett a Tasnádon szerveződő 67. honvédszászlóaljban – feltehetően, már előbb is szolgált a honvédseregben – ahonnan április 30-án a Duna-Tisza közén sorozott honvéd újoncok gyűlő helyéül kijelölt kecskeméti újonc-telepre helyezték át. Július 16-án főhadnagy lett a Dorozsmán szerveződő 130. zászlóaljban, mellyel augusztus 13-án Világosnál tette le a fegyvert. 1858. április 2-án Pesten halt meg, özvegye Koós Ágnes volt.

FORRÁSOK: Nagy Iván: Pótkötet 157., Kempelen Béla II. 405., Nemesi Évkönyv 1925–1926. 38., Közlöny 1849. 9. sz., MOL.: Hm. Ált. 1849. 11857., 26079. és 31335., HL.: 1848/1849 51/17., Pápai diákok 269., 303., 308., 588. és 890.

Nemeskéri BÖGÖTHY SOMA (SAMU) Bögöthy Ferenc „mezei gazda” és Takáts Júliánna gyermekeként született 1825. március 13-án a Sopron megyei Nemeskéren. Evangélikus vallású volt. 1846/1848-ban tanult a Pápai Ref. Kollégiumba, ahol a jogot végezte. Valószínűleg 1848 júliusában állt be a Pesten alakult 2. honvédszászlóaljba, melynél a délvidéki, szerb felkelők elleni harcok során őrmester lett. Ez a zászlóalj, mint azt Bakos Pálnál már említettük, később a péterváradai várórséghez került. A szintén itt szolgáló 32. Estei Ferdinánd gyalogezred 3. zászlóalját – mely 1848 őszén a császári hadseregtől csatlakozott az alakuló honvédsereghez – 1849 tavaszán császári érzelmű tisztjei elhagyták, ezért pótlásokról gondoskodni kellett. Április 1-jén így lett Bögöthy is hadnagy az említett alakulatnál. Június elején áthelyezték a Szabadkán szerveződő 101. zászlóaljhoz. Új alakulatával júliusban a Közép-Tiszai hadsereghez, majd a hónap végén a Szegednél összpontosított fősereghez került, melynek kötelékében részt vett a Szegedtől Temesvárig tartó visszavonulás csatározásaiban, illetve az augusztus 9-én vívott temesvári csatában. Eközben július 16-án főhadnagy lett. Büntetésül 1849. szeptember 1-jén Sopronban besorozták a császári 48. gyalogezredhez. Itt 1853-ban alhadnagy, majd 1854-ben hadnagy lett. 1856. március 11-én azonban a hadbíróóság „hűtlenség” vádjával megfosztotta rangjától és nemesi rangja elvesztése mellett 5 év várfogságra ítélte. Halálhírét, miszerint a volt '48-as főhadnagy, utóbb bírósági végrehajtó 1897. január 9-én Kapuváron elhunyt, családja gyászjelentésben olvashatjuk.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 2667., Pápai diákok 317. és 897., Közlöny 1849. 91., 94. és 129. sz., MOL.: Hm. Ált. 1849. 25985., KAW.: Grundb. 48. LIR 1851–1860 36/130., Gyászjel.: OSzK.

CSAPLOVICS JÓZSEF a Nyitra megyei Alsószőlősön (ma Vinodol, Szlovákia) született, 1824. március 21-én. Szülei nemes Csaplovics János földműves gazda és Kováts Klára voltak. A református vallást követte. A szabadságharc vége felé Kazinczy Lajos ezredes – a későbbi aradi vértanú – nevezte ki hadtesténél hadnaggyá, miként azt az említett hadtest zsidói fegyverletételi jegyzéke is bizonyítja. 1850 őszén a Pápai Ref. Kollégium hallgatója lett, s itt végezte el a jogot. A kiegyezés idején Megyercsen (Čalovec), 1890-ben Komáromban tevékenykedett mint ügyvéd, illetve jegyző. A Komárom megyei Honvédegylet tagja volt. Magas kort megérve Kamocsán (Komoča) halt meg, 1914. május 10-én. (Neje, aranyosi Aranyossy Kornélia 1911-ben Budapesten hunyt el.)

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL 51256., Orosz Hads. Levéltára, Moszka: Hadi tapasztalati osztály 1849. 5351., MOL.: Bm. Honv. segély 1868. 2338., Mikár Zsigmond I. 59., Pápai diákok 908.

CSÁSZÁR KÁROLY Dereskén, vagyis a Veszprém megyei Pápadereskén született, 1826. december 16-án. Apja Császár Ferenc földműves, anyja Fodor Zsófia volt. Vallása: református. 1840 ősztől és 1847-ben a Pápai Ref. Kollégium diákja volt. 1848 augusztusában beállt a Veszprém megyei, vagyis az 1. dunántúli önkéntes nemzetőr zászlóaljba, mellyel részt vett a Jellačić elleni harcokban. 1849 januárjában alakulatával a fel-dunai seregtől a komáromi várórséghez került, s ugyanekkor megtörtént az alakulat 70. honvédszászlóaljja történt átalakítása. Ettől kezdve részt vett Komárom védelmében, s Klapka tábornok léptette elő 1849. július 21-én őrmesterből hadnaggyá. Későbbi sorsával kapcsolatban csak annyi ismeretes, hogy 1898. január 27-én halt meg, a Zala megyei Gyulakeszin, s hogy özvegye Wéber Franciska volt.

FORRÁSOK: H. Szabó Lajos 2000. 64., Pápai diákok 611. és 903., Veszprém m. Lot.: Pápa város sorozási jegyzőkönyve 1848/1849. fol. 17., Komáromi Lapok 1849. 62. sz., Tört. Lapok 1898. 1. sz. 6., Vas. Újs. 1898. 7. sz.

Felsőöri CSERESZNYÉS SÁNDOR Cseresnyés Sándor (1786–1854), Makó város, majd Veszprém megye főorvosa és Nagy Terézia fiaként született, 1827. november 18-án Makón. Református vallású volt. Tanulmányait 1839 és 1848 között a Pápai Ref. Kollégiumban végezte. 1848. május végén tagja volt annak a pápai diákcsoportnak, melynek tagjai Pestre mentek, hogy beálljanak az elsőként alakuló honvédszászlóaljba. Feltehetően azonos azzal a Cseresnyés Sándorral, aki „veszprémi jogászként” 1848. október 1-jén a Pesten alakuló első 12-fontos tüzér üteg irányzó tizedese lett. 1889-ben a Pest városi Honvédegylet ’48-as hadnagyként tartotta nyilván.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 2347., Pápai diákok 252., 268. 277., 300., 303., 308., 312., 315., 322., 567., 890., Vas. Újs. 1883. 32. sz., Mikár Zsigmond II. 58.

Udvardi CSERNA ISTVÁN a Somogy megyei Nágocson született, 1825. április 23-án. Hasonló nevű apja református lelkész, anyja Cserna Zsuzsánna volt. Tanulmányait 1835. októberétől a Pápai Ref. Kollégiumban kezdte, majd egy rövid kitérő (Gyönk) után ugyanitt folytatta 1839-től. 1844-ben a jogi osztályokat elvégezve jurátus lett, s e minőségében követi írnokként részt vett az utolsó rendi országgyűlésen. A szabadságharcban előbb, 1848 szeptemberétől a Komárom megyei önkéntes nemzetőröknél szolgált, majd októberben őrmesterként átlépett a Komáromban alakuló 37. honvédszászlóaljhoz. December 3-án hadnaggyá léptették elő, s ettől kezdve a vár feladásáig Komárom védelmében vett részt. Klapka tábormok 1849. szeptember 28-án a katonai érdemjel 3. osztályával tüntette ki. A fegyverletétel után visszatért Páparára, ahol befejezte teológiai tanulmányait. 1852-ben helyettes lelkész lett Felsőnyéken. Lelkeszi pályáját 1857-től Nágocson, majd a szintén Somogy megyei Bálványoson folytatta haláláig. Tagja volt a Somogy megyei Honvédegyletnek. Bálványoson hunyt el 1903-ban.

FORRÁSOK: Színnyei: Magyar írók II. 313–314., Uő.: Komárom 489., Borovszky (szerk.): Somogy vm. 242., Pápai diákok 259., 285., 576., Közlöny 1848. 178. sz., Mikár Zsigmond I. 82. és II. 275., MOL.: Bm. Honv. segély 1868. 4961., Vas. Újs. 1903. 37. sz.

CSOKNYAY JÁNOS Páparán született, 1823. december 28-án református családban, nemes Csoknyay János és Vataj Júlia gyermekeként. 1839-ben lett a Pápai Ref. Kollégium hallgatója, ahol elvégezte a két jogi osztályt. 1848. május 30-án, még joggyakornokként állt be a Pesten szerveződő 1. honvédszászlóaljhoz. Alakulatával júliusban a Nagykanizsa központtal létrehozott sereghez osztották be – ebből lett azután a fel-dunai sereg, illetve a fel-dunai (VII.) hadtest – melynek kötelékében az 1. honvédszászlóalj a világosi fegyverletételig szolgált. Csoknyay zászlóaljával részt vett a pákozdi, majd a schwechati csatában, a hadtest téli visszavonulása során vívott összecsapásaiban, harcolt 1849. február 27-én Kápolnánál. Az utóbbit követően, március 1.-jén hadnagy lett, s e minőségében lett részese a tavaszi hadjárat ütközeteinek. Június elején a Tatán szerveződő 99. zászlóaljhoz helyezték át, melylyel később a komáromi várórséghez került. Itt érte a szabadságharc vége. Később ügyvédként szülővárosában telepedett le, ahol 1860-ban feleségül vette Noszticius Franciskát. 1867-ben a Veszprém megyében alakult honvédegylet tagja lett. 1881. április 21-én Páparán halt meg, özvegye mellett négy gyermeket – Máriát, Laurát, Jánost és Dezsőt – hagyva maga után.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 1548., Uo.: Hm. Ált. 1849. 1112., Pápai diákok 250., 265., 287., 299., 307., 319. és 877., Közlöny 1849. 88. és 133. sz., HL.: 1848/1849. 28/414 g., Mikár Zsigmond I. 105., Gyászjel.: OSzK.

Zetényi CSUKÁS ZSIGMOND 1823-ban Újszönyben, Komárom megyében született, apja Csukás István kereskedő volt Révkomáromban. A református vallású Csukás 1835 májusában iratkozott be a Pápai Református Kollégiumba, s a jogi osztályok elvégzése után királyi táblai jegyző lett. 1848 májusában beállt a Veszprémben alakuló 6. honvédzászlóaljba. A délvidéki harcok során őrmesterré lépett elő, majd e minőségében áthelyezték a karcagi térparancsnoksághoz. Innen – szintén azonos rendfokozatban – 1849. május 27-én a Miskolcon alakuló 96. zászlóaljhoz osztották be, ahol július közepén hadnagy lett. Az alakulat 1849. július végén Nagysándor tábornok I. hadtestéhez csatlakozott. Az augusztus 2-án, az oroszokkal vívott debreceni ütközetben ők alkották a hadtest szélső jobb szárnyát, melyet a kaukázusi – cserkesz – lovasságnak sikerült lerohannia. Ennek során az alakulat súlyos veszteséget szenvedett, Csukás hadnagy pedig nehéz fejsébet kapott. Ennek következtében rokkantnak minősítették, s így nem sorozták be a császári hadseregbe. Az 1850-es évek elején tanítóként Óbudán helyezkedett el, majd 1857-től és 1867-ben Szabadszálláson volt tanító. 1875-ben felvették a rokkant honvédek számára létesített pesti honvéd menházba, innen azonban 1877-ben eltávozott.

FORRÁSOK: HL.: *Honv. menház akvei*. II. 56., MOL.: *Hm. Ált.* 1849. 16863. és 25985., Uo.: *Bm. Honv. segély* 1868. 703., *Mikár Zsigmond I.* 27., *Pápai diákok* 250., 319. és 573.

DIENES LAJOS Németszecsődön (ma Magyarszecsőd, Vas m.) született, 1816. július 29-én. Nemes Dienes Ádám és Neusern Mária fia, s református vallású volt. 1827 októberében lett a Pápai Ref. Kollégium diákja, ahol feltehetően 1834-ig tanult. Ekkor ugyanis beállt az 1. huszárezredhez. Innen 1839-ben leszerelt, s 1848. tavaszán nevelő volt a pesti vakok intézeténél. 1848. augusztusában és szeptemberében a Földváry Lajos őrnagy alakította fővárosi önkéntes zászlóalj őrmestereként részt vett a szerbek elleni bácskai harcokban. 1849. január elsejével, honvéd hadnagyi rangban Ludwig Hauk őrnagy – a bécsi októberi forradalom résztvevője, majd vezérkari őrnagy Bem tábornok erdélyi seregénél – segédtisztje, később pedig a Nagyváradon alakuló német légió toborzó tisztje lett. Állítása szerint a szabadságharc után fogságot szenvedett, melyből 1852-ben szabadult. Később hírlapíró, a kiengedés után pedig minisztériumi hivatalnok lett. A Pest városi Honvédegylet tagja volt. Budapesten halt meg 1874. április 4-én.

FORRÁSOK: *Szüil. akv.*: MOL A 1531., *Pápai diákok* 541., KAW.: *Grundb.* 1. HR 1820–1840. 7/196., *Közlöny* 1848. 98. és 1849. 17. szám, HL.: 1848/49. 52 b/3., *Mikár Zsigmond I.* 31., *Vas. Újs.* 1874. 15. sz.

DÖBRENTEY JÓZSEF szintén Vas megyében, Kemeneshőgyészen született, 1824. augusztus 29-én. Apja nemes Döbrentey József, anyja Szalai Zsuzsánna volt. 1844-ben iratkozott be a Pápai Ref. Kollégium első jogi osztályába. Innen azonban már 1845-ben távozott, s beállt a 19. gyalogezredhez. Ugyanitt 1848. január 1-jén őrzetű, április 15-én pedig tizedes lett. Dunántúli sorozású ezrede 3. zászlóaljánál szolgált, melyet a szerb felkelés kitörését követően Komáromból a Délvidékre rendeltek. Az itt folyó harcok során őrmesterré léptették elő. 1849. január második felében alakulatával ő is a főhadszíntérre került, s végig küzdötte – Damjanich tábornok III. hadtestének kötelékében – a tavaszi hadjáratot. Klapka tábornok 1849. május 27-én hadnagyi előléptetésre terjesztette fel az említett zászlóaljnál, amely júniusban a 109. honvédszászlóalj besorolást kapta. Ugyancsak hadnaggyá kérte őt kinevezni június 14-én Nyeregjártó őrnagy is, az akkor Pesten helyőrségben levő 19. honvédszászlóalj parancsnoka, aki zászlóaljánál szerette volna tudni Döbrenteyt. Valószínűleg végül is a 109. zászlóaljnál lett hadnagy, mivel neve az augusztus 13-i világosi kapitulációs jegyzéken szerepel. (A 19. honvédszászlóalj ugyanis Borosjenőn tette le a fegyvert.) Mikár Zsigmond egykori honvédtiszteket felmérő két munkája szerint a kiegyezés idején és 1890-ben szülőhelyén gazdálkodott. Ugyanott hunyt el, 1899. március 4-én.

FORRÁSOK: *H. Szabó Lajos: Pápa és környéke 231–232., Pápai diákok 893., KAW.: Grundb. 19. LIR 1841-1850. 30/18., MOL: Hm. Ált. 1849. 21688., HL: 1848/49. 51/17., Közlöny 1849. 144. sz., Mikár Zsigmond I. 103. és II. 344.*

Nemes-kosóczi DUBNICZKY ANDRÁS 1827-ben Beckón, Trencsén megyében (Beckov, Szlovákia) született. Apja Dubniczky Lajos földbirtokos volt. Vallása: evangélikus. Jogi tanulmányait a Pápai Ref. Kollégiumban végezte 1847/48-ban. Valószínűleg 1848 őszén állt be a Trencsén megyében alakuló 40. honvédszászlóaljhoz, mely az év végétől a feladásig a Komáromi várőrségnél (1849 tavaszától: VIII. hadtest) szolgált. Alakulatánál 1849. április 16-án lett hadnagy. A szabadságharc után hazatérve birtokán gazdálkodott haláláig. 1867-ben és 1890-ben a Trencsén megyei honvédegyelet tagja volt. Felesége radnai Akay Vincencia lett, akitől 1856-ban Géza nevű fia született. 1902-ben Beckón hunyt el.

FORRÁSOK: *Szluha Márton: Árva vm. 166., Pápai diákok 902., MOL: Hm. Ált. 1849. 19932., Uo.: Bm. Honv. segély 1868. 2827., Mikár Zsigmond I. 99. és II. 326., Hol sírjaink 51.*

DÚS JÓZSEF id. Dús József őcsényi jegyzőnek és Ötvös Juliannának volt a fia, 1825. május 18-án a Tolna megyei Ócsényben született. A református vallást követte. Tanulmányait 1842-től 1845-ig folytatta a Pápai Ref. Kollégiumban. 1848 júliusában egyike lett annak a 300 önkéntesnek, akik Tolna

megyéből álltak be a Pécssett szerveződő 8. honvédzászlóaljhoz. Ez a zászlóalj a délvidéki hadszíntéren, a bácskai (1849 tavaszától IV.) hadtest kötelékében küzdötte végig a szabadságharcot. Számos csatában vett részt, s sorai-ban ott harcolt Dús is, akit 1849. január 17-én hadnaggyá léptettek elő. 1849. június 7-én Perczel Mór tábornok Kátynál hadtestével csatát vívott Jellačić csapataival. Az ütközet a császáriak többszörös túlereje következtében elveszett, a magyar sereg menekülés-szerű visszavonulásba kezdett. A magyarokat üldöző császári lovasság rohama teljes megsemmisítéssel fenyegette Perczel csapatait, ez azonban a 8. zászlóalj helytállása következtében nem következett be. Az alakulat, hogy a sereg menekülését fedezze, felvette a zászlóalj-négyszög alakzatot és sortüzeivel egy ideig sikeresen feltartóztatta a császári lovasság rohamát. A menekülő magyar csapatok így egerutat nyertek. Az időközben előre vont császári tüzérség kartács tüze azonban hamarosan megbontotta a zászlóalj rendjét, minek következtében a lovasságnak sikerült betörnie annak sorai közé. A tüzérségi és lovassági támadás következtében a 800 főnyi zászlóalj mintegy 200 fős veszteséget szenvedett. Az elesettek között volt Dús József hadnagy is.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 752., Pápai diákok 275., 286., 298., 337., 877., Közlöny 1849. 6. sz., MOL: Hm. Ált. 1849. 133., Honvéd (folyóirat) 1868. 36. sz.

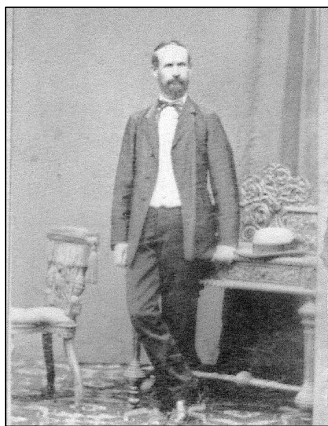
EIMANN KÁROLY Újszivácon, Bács megyében (Novi Sivac, Jugoszlávia) született, 1828-ban, más adat szerint 1829-ben. Apja, Johann Eimann a németországi Pfalz tartományból vándorolt be Magyarországra, ahol az említett helység jegyzője lett. Fia, Károly, aki evangélikus vallású volt, tanulmányait a kiskunhalasi ref. gimnáziumban, majd 1847/48-ban a Pápai Ref. Kollégiumban végezte. 1848. június 20-án Zomborban állt be honvédek, s a 8. (Pécssett alakuló) zászlóaljhoz osztották be. A délvidéki harcok során tizedes, majd őrmester lett. 1849. március elsejével a már említett Nemegyei-féle önkéntes seregből alakult – júliustól 128. sorszámot viselő – honvédzászlóalj hadnagy lett. Erről az alakulatról a hadügyminisztérium azonban „elfeledkezett” – legalábbis erre utal, hogy a Temesremetén állomásozó zászlóalj még augusztus elején sem rendelkezett lőfegyverrel és a szükséges felszereléssel. Eimant Perczel Mór tábornok június 5-én, majd augusztus 2-án délvidéki sereg főparancsnoka, Vetter Antal altábornagy főhadnagyi előléptetésre terjesztette fel a hadügyminisztériumhoz. A szabadságharc leverése után, 1850. április 24-én besorozták a császári 61. gyalogezredhez, innen azonban már 1852. június 24-én leszerelték. Később főpénztárnok lett a Duna-Gőzhajózási Társaságnál. 1861-ben feleségül vette Kertész Amáliát, majd

ezt követően az erdélyi Háromszéken telepedett le. Sepsiszentgyörgyön halt meg 1902. november 11-én.

FORRÁSOK: Szinnyei: *Magyar írók II. 1248–1249.*, MOL: *ONőHt. Ált. 1848. 9218.*, Uo.: *Hm. Ált. 1849. 133. és 19136.*, HL: *1848/49. 43/415.*, KAW: *Grundb. 61. LIR 1851–1857. 29/102.*, *Pápai diákok 900.*, *Demeter Lajos 35–36.*

ENGELHARDT FERENC 1824-ben a Pozsony megyei Szentgyörgyön (ma Jur pri Bratislave, Szlovákia) született és evangélikus vallású volt. 1843-ban iratkozott be a Pápai Ref. Kollégiumba – gondviselője ekkor özvegy édesanyja, N. Zsuzsanna volt. A szabadságharcban előbb a Pozsonyban alakult 4. honvédszászlóalj katonája volt, mely 1848 nyaratól a délvidéki harcokban vett részt. Decemberben az alakulat a csucsai táborba került, s Bem tábornok alatt részt vett Erdély felszabadításában. Ezt követően, 1849 tavaszán őrmesterként áthelyezték a 37. Máriássy gyalogezred 3. zászlóaljából alakult 74. honvédszászlóaljhoz, mely április–május folyamán az „erdélyi expedíciós hadtestk” kötelékében közreműködött a Temesi Bánság felszabadításában. Június 13-án nevezték ki őrmesterből hadnaggyá és számvevő tisztté, akkor már a bácskai (IV.) hadtestben szolgáló alakulatánál. 1850. július 10-én közlegényként besorozták a császári 21. gyalogezredhez, ahol még 1857-ben is szolgált (ekkor már őrmester volt).

FORRÁSOK: *Pápai diákok 889.*, MOL: *Hm. Ált. 1849. 23824.*, KAW: *Grundb. 21. LIR 1857–1860. 9/124.*

FÓNOD MÁRTON nemes Fónod János református lelkész és Doby Zsuzsanna gyermekeként 1824. április 9-én a Komárom megyei Nagymegyeren (ma Vel'ky Meder, Szlovákia) látta meg a napvilágot. 1841 októberében iratkozott be a Pápai Ref. Kollégiumba, ahol 1848 tavaszán joghallgató volt. 1848 májusában ő is ahhoz a pápai diákcsoportozhoz tartozott, mely Pestre utazott és beállt az alakuló honvédseregbe. Fónod a tüzérséghez került, majd októberben egy tüzér üteggel az Arad várát ostromló sereghez

osztották be. Fennmaradt feljegyzései szerint az október 19-én Pécskánál, október 23-án, november 5-én és december 4-én Aradnál, december 15-én Nagyszentmiklósnál, december 25-én és 1849. február 8-án ismét Aradnál, valamint a március 5-én, 13-án és 20-án Soborsinnál vívott harcokban vett részt. (Az említett ütközeteket az Aradot felmenteni

akaró temesvári várórség, csapataival, illetve az őket támogató román felkelőkkel vívták.) Az aradi vár teljes körülárkolását követően, 1849. április második felében a sereg (a bánsági, V. hadtest) nagyobb fele a szintén a császáriak kezén levő temesvári várat vette blokádnak alá. Fónod Temesvár ostroma során már, mint a 12. számú 6-fontos üteg tűzmestere, azaz őrmestere tevékenykedett. Júliusban azután egy újabb fél-üteggel gyarapodott az ostromsereg tüzérségi parkja. Fónod említett visszaemlékezése szerint a bánsági bányavidéken a lugosi és a környékbeli zsidóság adományai révén ugyanis 4 darab 6 fontos löveget öntöttek, melynek parancsnoka a hadnaggyá előléptetett Fónod lett. Ütegeivel utoljára az augusztus 9-én Kisbecskerekénél vívott összecsapásban vett részt. A szabadságharc után egy ideig bujkált, majd 1850 augusztusában ismét a Pápai Kollégium hallgatója lett. Jogi tanulmányainak befejeztével az erdélyi Vízaknán működő sóbányánál, illetve sóhivatalnál helyezkedett el. Több évtizedes szolgálat után „bányanagyként” (bányafőnökként) vonult nyugalomba. 1883-ban Vízaknán nősült, felesége Farkas Karolina lett, akitől Gyula, Károly és Mariska nevű gyermekei születtek. 1911. február 25-én a Komárom megyei Neszmélyen hunyt el.

FORRÁSOK: Fónod Sándor, *a honvéd hadnagy Budapesten élő leszármazottjának szíves adatai, Budapest (napilap) 1910. évi jan. 7-i száma, Mikár Zsigmond I. 59. és II. 308., H. Szabó Lajos: Pápa 179., Pápai diákok 279., 291., 313., 317., 326., 616. és 894., portré: Fónod Sándor tulajdonában.*

Szenczi FÖRDŐS KÁROLY szintén egy református lelkész, Fördős Dávid, valamint Vécsei Sára fia volt. 1824. január 19-én a Somogy megyei Kőrös-hegyen született. 1834 októberétől 1841-ig volt a Pápai Ref. Kollégium hallgatója, ahol teológiát végzett. 1848 tavaszán segédlelkész volt. Szabadságharc alatti tevékenységéről a Tolna megyei Honvédegyelet fennmaradt iratai alapján csak annyit tudunk, hogy 1849 júliusában hadnagyi rangban a II. hadtestnél, illetve a komáromi várórségnél szolgáló (Zala megyei) 56. honvédszászlóalj számvevő tisztje lett. 1849. végén ismét segédlelkész lett Sárpilisén. 1851-ben a Tolna megyei Nagydorogon lelkésszé választották, s itt szolgált 1879. február 2-án bekövetkezett haláláig. A kiegyezés után a Tolna megyei Honvédegyelet tagja lett. Kétszer nősült: első felesége, Babay Júlianna halála után Szabó Máriát vette feleségül.

FORRÁSOK: K. Németh András: „S hamvait a hálás hon veszi hantja alá.” 1848/49-es honvédsírok Tolna megyében. (Paksi Múzeumi Füzetek 5.) Paks, 2008. 61., MOL: Bm. Honv. segély 1868. 7201., Mikár Zsigmond I. 93., Tolna m.-i Lot.: Honvéd törzskönyv 848., Pápai diákok 264., 569. és 870.

Sámsoni GÁTY (GÁTHY) LAJOS 1817. június 20-án Pápán született, az anyakönyv szerint Gáthy István uradalmi mérnök és Torkos Terézia gyermekeként. Református vallású volt. 1834–1839 között volt a Pápai Református

Kollégium diákja, melyet követően mérnöki oklevelet szerzett. 1848 tavaszán a tata-tóvárosi nemzetőrség főhadnagyává választották. Később Komáromba ment, ahol a várőrség hadmérnök karánál alkalmazták. Ugyanitt 1849. augusztus 30-án Klapka tábornok a komáromi utász zászlóalj hadnagyává nevezte ki. 1867/68-ban mérnök és a Veszprém megyei Honvédegylet tagja volt. Özvegye, szül. Vincze Terézia 1906-ban Ajkán hunyt el. (Egyik gyermekük, Zoltán, aki 1856-ban Ajkán született, neves zenetanár lett.)

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 1548., Uo.: ONöHt. Ált. 1848. 770., Hudi József: Források 330., Pápai diákok 246., 840. és 853., Komáromi Lapok 1849. 65. sz., Mikár Zsigmond I. 105., Vas. Újs. 1906. 23. sz.

GAYER LAJOS a Vas megyei Keményegerszegen (ma Vasegerszeg) született, 1821. április 29-én. Apja az evangélikus anyakönyv nyilvántartása szerint Gayer Sámuel földbirtokos, anyja Szigethi Zsuzsanna volt. A Pápai Ref. Kollégiumnak 1840/41-ben volt hallgatója, az első jogi osztályban. A szabadságharcban az 1848 őszen Komáromban alakult 57. honvédszászlóaljnál szolgált, 1849. március 1-jétől hadnagy, augusztus 25-től főhadnagyi rendfokozatban. Alakulatával végig a komáromi vár védelmében vett részt. (Későbbi sorsáról nincsenek adataink.)

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 2723., Uo.: Hm. Ált. 1849. 19932., Pápai diákok 879., Komáromi Lapok 1849. 64. sz., Szimyei: Komárom 100.,

GÓZON ZSIGMOND 1818. február 22-én született Ógyallán, Komárom megyében (ma Hurbanovo, Szlovákia) született, kismemesi, református vallású családban. Apja G. István, anyja Jókay Zsuzsanna. Árvagyermekként 1835 februárjában lett a Pápai Ref. kollégium diákja – ekkor gondviselője özvegy édesanyja volt. 1841-ben beállt a császári-királyi 39. gyalogezredbe, ahol 1846-ban őrzetűvé, 1847-ben pedig tizedessé léptették elő. Ezredével – melynek legénységét a Tiszántúl keleti részén található vármegyékben toborozták – 1848 nyarán a szerb felkelők ellen harcolt, majd októberben, a bécsi udvarral történt szakításkor besorolt a honvédseregbe. Ezt követően Debrecenben felállították az ezred pótosztályát, és Gózon ide került az újoncok kiképzésére. Innen 1849 februárjában őrmesterként a Tasnádon alakuló 67. honvédszászlóaljhoz osztották be. Április 26-án hadnagy lett a szintén újonnan szerveződő 89. zászlóaljban. Ez az alakulat később a felsőmagyarország védelmére szervezett IX. hadtest kötelékébe került, és június közepétől előbb a Galíciából betört orosz főszereg, majd július végétől a Szegednél összpontosított főszereg kötelékében Haynau császári főszerege ellen küzdött. Eközben Gózon július 1-jével főhadnaggyá léptették elő. A fegyverletétel után, 1849. augusztus 25-én besorozták a császári 17. gyalogez-

redhez, ahonnan 1855. május 20-án tizedesként bocsátották el. A honvédegyletek nyilvántartása szerint 1867-ben jegyző volt Bars megyében, ekkor, valamint 1890-ben tagja volt a Bars megyei Honvédegyletnek.

FORRÁSOK: Szül. akv. MOL 51783., KAW.: Grundb. 39. LIR 1841–1848. 19/91. és 17. LIR 1841–1857. 29/62., Pápai diákok 572., MOL: Hm. Ált. 1849. 2747. és 11110., Uo.: Bm. Honv. segély 1868. 183., Mikár Zsigmond I. 11. és II. 21.

GÓZON ZSIGMOND nemes Gózon Zsigmond újsziváci ref. lelkész fiaként a Bács megyei Újszivácon született, 1829-ben vagy 1830-ban. 1847/48-ban a Pápai Ref. Kollégium joghallgatója volt. 1848. június 20-án Zomborban lett honvéd önkéntes, s itt toborzott társaival a Pécssett szerveződő 8. honvédzászlóaljhoz osztották be. Az év nyarán alakulatával részt vett a bácskai harcokban, miközben tizedes lett. November 16-ával már hadnagy az alakuló 49. zászlóaljnál. Ez az alakulat huzamosabb ideig, mint tartalék zászlóalj működött, vagyis Komáromban, majd 1849 januárjától Balmazújvároson az újoncok kiképzésével foglalkozott. A tavaszi hadjáratban Asbóth Lajos ezredes 12. számú hadosztályának, illetve a fel-dunai seregnek a kötelékében vett részt. Májusban, az újabb honvédzászlóalj szervezésekor a Nagykörsön alakuló 93. zászlóalj főhadnagya lett. A zászlóalj júliusban bevonult a bánási (V.) hadtesthez, és részt vett Temesvár ostromában. Maga Gózon augusztus elején betegsége miatt szabadságot kapott, majd Görgői Feldunai seregéhez csatlakozva Világosnál tette le a fegyvert. Az 1850-es években szolgabírói írnok volt Kiskunfélegyházán.

FORRÁSOK: MOL: ONőHt. Ált. 1848. 9218., Uo.: Hm. Ált. 1849. 21057., Közlöny 1848. 173. és 1849. 165. sz., HL: a 49. honvédzászlóalj parancskönyve és 1848/49. 51/17., Pápai diákok 317. és 897., Benedek Gábor 407.

Jákfai GÖMBÖS BOLDIZSÁR Gömbös Antal földbirtokosnak, Vas vármegye szolgabírájának és Gerber Annának volt a fia, 1815. április 2-án Ostffyasszonyfán született. Az evangélikus vallást követte. 1832 novemberében iratkozott be a jogra, a Pápai Ref. Kollégiumba. A szabadságharc kitörésekor ügyvéd, nős – feleségét Vidos Emmának hívták – és családos ember volt. 1848. őszén őrmesterként beállt a Szombathelyen alakuló 44. honvédzászlóaljba. Alakulatával előbb Perczel Mór tábornok drávai hadtestéhez került, a harci cselekményekben azonban csak 1849 januárjától vett részt (a zászlóalj felszerelése ugyanis csak

ekkor fejeződött be). A téli hadjárat idején az alakulat az említett tábornok „Központi Mozgó Seregéhez” tartozott, a tavaszai és a nyári hadjárat idején pedig a Klapka, majd Nagysándor tábornok vezette I. hadtest kötelékében szolgált. Gömbös 1849. április 16-ával lett hadnagy zászlóaljánál. A szabadságharc után felesége kemenesmihályfai birtokán gazdálkodott. Később ismét Vas megye szolgálatába lépett, s a megye tisztí ügyésze lett. 1898. február 7-én Szombathelyen halt meg.

FORRÁSOK: *Nemesi évkönyv 1929–1934.* 151., *Pápai diákok* 561. (hibásan: Gombos néven), *Közöny* 1849. 106. sz., *Gyászjel.*: OSzK, portré a Gömbös család (Bp.) tulajdonában.

Jákfai GÖMBÖS ISTVÁN a Vas megyei Kemeneshőgyészen született, 1829. december 26-án. Gömbös Pál földbirtokos, táblabíró és Saly (Kajdy?) Erzsébet fia, evangélikus vallású volt. Elemi iskolai tanulmányait szülőhelyén, a gimnáziumi osztályokat 1841–1843-ban, majd 1847. őszétől a Pápai Ref. kollégiumban végezte. Állítása szerint a szabadságharcban végül főhadnagy volt az 1. Császár huszárezrednél. Ezt erősíti meg, hogy a világosi fegyverletételkor készült jegyzéken valóban szerepel a neve az 1. huszárezred tisztjei között. (Ez a császáriaktól átjött, dunántúli sorozású, magyar legényegű ezred 1848 decemberégi a Délvidéken, a szerb felkelők ellen vitézkedett, a tavaszi és a nyári hadjárat során pedig a fel-dunai seregben, az I. hadtestben küzdött, egészen a világosi fegyverletételig.) A kiegyezés évében Nagylengyelen élt, ahol Zala megye hivatalnok volt, s egyben tagja a Zala megyei Honvédegyeletnek. (1854-ben, más adat szerint 1859-ben Pálffy Idát vette feleségül.)

FORRÁSOK: *Szül. akv.*: MOL A 2639., *Nemesi évkönyv 1929–1934.* 151., *Pápai diákok* 282., 294., 617. és 658., *HL*: 1848/49. 51/17., *Mikár Zsigmond* I. 107.

GYÓRFFY ENDRE a Zala megyei Köveskálon született 1825. november 15-én, református vallású családban. Apja, Gyórrffy György egytelkes nemes, anyja Gyórrffy Lídia volt. Diákéveit 1836-ban a Pápai Ref. Kollégiumban kezdte, s egészen 1848 tavaszáig volt a nevezett alma mater tanulója. 1848 májusában ő volt az egyik vezetője azoknak a diákoknak, akik Pestre mentek, hogy beálljanak a szerveződő honvédseregbe. Gyórrffy a 2. honvédzászlóaljhoz került, mellyel az év őszéig részt vett a szerb felkelők elleni bácskai harcokban. Ekkor újabb zászlóalj szervezése vette kezdetét, melyekhez az első tíz honvédzászlóalj magukat kitüntetett önkéntesei közül neveztek ki tiszteket, illetve tiszthelyetteseket. Gyórrfyt, aki október 12-én már őrmester lett, novemberben a Szegeden alakuló 33. zászlóaljhoz helyezték át. Új alakulatával később a délvidéki sereghez, majd 1849. január elején Görgei tábornok fel-dunai hadtestéhez osztották be. A tábornok január 8-án léptette

elő hadnaggyá. E minőségében részese lett a hadtest téli visszavonulásának, melynek kiemelkedő állomása a branyiszko ütközet volt. Ennek során Görgei áttört a császári Schlik-hadtest védelmén, majd Kassánál egyesülhetett Klapka felső-tiszai hadtestével. A branyiszkói-hágó meredek, kanyargós szerpentinútján befészkelte ellenség elűzésében döntő szerepet játszottak a „szögedik”, köztük Gyórfy hadnagy. A zászlóalj ezt követően végig küzdötte a tavaszi hadjárat ütközeteit, majd a Kmety-hadosztály kötelékében részt vett Buda ostromában. A május 21-e hajnalán indult döntő roham során Gyórfy súlyos lősebet kapott. Az óbudai katonai kórházba szállították, ahol tíz nap múlva elhalt sebében. Görgei halála előtt főhadnaggyá léptette elő.

FORRÁSOK: Hudi József: *Források 135–137.*, H. Szabó Lajos: *Pápa 232–233.*, Rassy Tibor i. m. (ld. Balogh Gábor főhadnagynál), HL.: *Personália, Aggházy Kamil gyűjt.* 198. doboz 17/52., MOL: H. Ált. 1849. 3553., *Közlöny 1849.* 38. sz., *Pápai diákok 252., 267., 276., 288., 302., 307., 311., 321. és 384.*

HAMAR (1874-től HAMARY) DÁNIEL nemes H. Dániel kalaposmester és Patkó Lídia gyermekeként 1826. március 25-én Tatán született. Református vallású volt. Az elemi iskolát, valamint az alsóbb gimnáziumi osztályokat szülőhelyén végezte, majd 1843-ban a Pápai Ref. Kollégium hallgatója lett. Ugyanitt a jogot bevégezve 1847-ben beiratkozott a Pesti Egyetem orvos szakára. 1848 tavaszán a Petőfi-Jókai-Vasváry körül csoportosuló márciusi ifjak egyike volt. A honvédseregbe csak 1849 májusában,

az akkor Tatán szerveződött 99. zászlóaljba lépett be. Alakulatával júliusban a Komáromi várórséghez osztották be. Itt előbb őrmesteri, végül hadnagyi rendfokozatban a vár tüzérparancsnokának, Krivácsy József alezredesnek a segéd tisztje lett, s a vár feladásáig szolgált. A szabadságharc után befejezte orvosi tanulmányait, 1854-ben orvosdoktorrá avatták. A kiegyezés idején Komárom megye tisztii főorvosa, egyben a Tata városi Honvédegylet tagja volt. 1869-ben ezred orvos lett az újonnan felállított Magyar Királyi Honvédségnél, ahonnan végül főtörzsorvosként vonult nyugalomba. Érdemeiért 1889-ben „kisigmándi” nemesi előnevet kapott. Budapesten hunyt el 1892. február 21-én.

FORRÁSOK: *Szinnyei: Magyar írók IV.* 383–389., *Borovszky (szerk.): Komárom vm.* 316., *Tört. Lapok 1892.* 4–5. sz. 40., *Mikár Zsigmond I.* 90. és II. 308., MOL: *Potemkin Ödön iratai (R 153.)*, *Pápai diákok 300., 303., 308., 311., 315. és 388.*, *portré: Hadtört. Múzeum. Fotótár.*

HAMAR JÓZSEF Várpalotán született 1830 körül, ahol apja Hamar József iparos volt, vallása: református. A Pápai Ref. Kollégiumban 1843-tól 1848 tavaszáig tanult. Minden valószínűség szerint azonos azzal a H. Józseffel, akit Klapka tábornok 1849. július 21-én főárkászból (árkász őrmesterből) hadnaggyá nevezett ki a komáromi utász zászlóaljhoz. 1850. augusztusában ismét beiratkozott a Pápai Kollégiumba, ahol elvégezte a jogot. 1890-ben pesti ügyvéd és a Pest városi Honvédegylet tagja volt.

FORRÁSOK: *Komáromi Lapok* 1849. 62. sz., *Pápai diákok* 327., 629. és 901., *Mikár Zsigmond II.* 56.

HETESI (HETESY) LAJOS 1848. szeptember 24-től a 2. dunántúli önkéntes nemzetőr zászlóalj (soproni századának?) főhadnagy volt Kosztolányi Mór őrnagy dunántúli önkéntes nemzetőr seregében. E minőségében részt vett az 1848. szeptember 29-én Pákozdnál, valamint az október 30-án Schwechatnál vívott csatában. Később alakulatával Görgei fel-dunai seregében szolgált, november elején azonban leköszönt rangjáról. A Pápai Ref. Kollégiumnak e néven korábban két diákja volt. Az 1815 körül a Veszprém megyei Mezőlakon született H. Lajos, akinek apja, H. Imre tanító volt. Ő 1824-ben iratkozott be Pápára. A másik H. Lajos Arácson (vagyis az akkor Zala megyéhez tartozó Balatonarácson) született 1822 körül. Utóbbi apja H. István evangélikus, vagy református lelkész volt. Ő 1830-tól tanult Pápán. Feltételezhető, hogy a kettő valamelyike lehetett a fent említett főhadnagy.

FORRÁSOK: *Csapó-Hermann-Jánosi* 228. és 238., III. *Pápai diákok* 242., 561. és 527.

HOLLÓSY SOMOGYI VINCE a Fejér megyei Baracskán született 1815. április 13-án. Hollósy-Somogyi István kilépett császári-királyi kapitány (százados), közbirtokos és Szűcs Eszter fia volt; református vallású. A pápai kollégiumban 1834–35-ben jogot tanult. Szabadságharc alatti pályafutását ő is a 2. dunántúli önkéntes nemzetőr zászlóaljnál kezdte 1848. szeptember 16-án, mind hadnagy. November 7-én főhadnagy lett, egyúttal Kosztolányi Mór őrnagy, a fel-dunai sereg dandárparancsnokának katonai irodájához osztották be. November végén azonban visszahelyezték előbbi alakulatához. Nevével 1849. április 20-án találkozunk ismét a forrásokban, ekkor a hadügyminisztérium Polgári-Gazdászati Osztályának beosztott tisztje volt Debrecenben. Az 1850-es években Bicskén, az 1870-es és 1880-as években Válon volt ügyvéd.

FORRÁSOK: *Szül. akv.*: MOL A 606., *Uo.*: *ONóHt.* 1848. *Ált. ir.* 8140., *Pápai diákok* 841., *Csapó-Hermann-Jánosi* 230. és 260., *HL*: 1848/1849. 28/409., *Zlinszky János: Az ügyvédség* 118.

HORVÁTH KÁROLY Pápán született 1831. december 19-én. Apja Horváth Antal uradalmi hivatalnok, anyja Tor(o)nyosy Antónia volt. Vallása: r. katolikus. Az 1851/1852-es tanévben volt a Pápai Ref. Kollégium joghallgatója. 1867-ben és 1890-ben a Veszprém megyei Honvédegylet volt hadnagyként tartotta nyilván. 1908. augusztus 19-én Pápán hunyt el, nekrológia szerint '48-as honvéd hadnagy, ill. nyugalmazott uradalmi főszámvevő volt. Özvegyét Steiner Antóniának hívták. Valószínűleg azonos személy azzal a H. Károllyal, akit Klapka tábornok 1849. július 21-én léptetett elő őrmesterből hadnaggyá a 70. honvédszászlóaljnál, a komáromi várórségnél.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 3672., Pápai diákok 677., Mikár Zsigmond I. 105. és II. 350., Pápai Hírlap 1908. 35. sz., ill. Komáromi Lapok 1849. 62. sz.

HORVÁTH SÁNDOR Pápán született 1814-ben. Apja Horváth István molnár volt, vallása: evangélikus. A nyilvántartások szerint 1819 őszétől, majd 1825-től tanult a Pápai Ref. Kollégiumban. 1832-ben beállt az 1. huszárezredhez, ahol 1834-ben tizedes, 1843-ban pedig őrmester lett. 1848 nyarán ezredével a magyar kormány főnnhatósága alá került, s részt vett a szerb felkelők elleni harcokban. Októberben az ezred – dunántúli, magyar sorozású lévén –, az itthon állomásozó magyar soralakulatokhoz hasonlóan betago-
lódott a honvédseregbe. Az ezred 1848. december közepéig a Délvidéken maradt, majd a főhadiszíntérre került. 1848/49. fordulóján az alakulatot jelentős számú, nem magyar születésű tisztje elhagyta, akiket pótolni kellett. Horváth így gyors egymásutánban január 9-én hadnagy, január 20-án pedig főhadnagy lett. Ezredével a tavaszi és a nyári hadjáratot a Klapka, majd Nagysándor parancsnokolta I. hadtestben kötelékében küzdötte végig. Az áprilisi hadjárat egyik ütközetében megsebesült. Neve szerepel a világosi fegyverletételi jegyzéken.

FORRÁSOK: Pápai diákok 507. és 531., KAW: Grundb. 1.HR 1841–1850. 3/163., Közlöny 1849. 2. sz., MOL: Hm. Ált. 1849. 865. és 12498., HL: 1848/1849. 51/17.

HÖRÖMPÖL(Y)I MIHÁLY Dad községben, Komárom megyében született 1823. október 20-án, ahol hasonló nevű apja református tanító volt. Anyját Kovács Katalinnak hívták. 15 évesen lett a Pápai Református Kollégium diákja, s a nyilvántartások szerint még 1847-ben is itt tanult. A szabadságharc kitörésekor mérnök-gyakornok volt. Őrmesterből Klapka tábornok léptette elő hadnaggyá, a komáromi várórség hadmérnök karánál, 1849. július 21-én. 1867-ben és 1890-ben a Komárom megyei Honvédegylet tagja volt, az utóbbi időpontban Császáron élt.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 1511., Pápai diákok 251., 267., 276., 288., 299., 312., 321., 591. és 884., Közlöny 1849. 141. sz., MOL: Hm. Ált. 1849. 20828. és 21688., Uo.: Bm. Honv. segély1868. 2338., Mikár Zsigmond I. 60. és II. 196.

Hrabovai HRABOVSKY FLÓRIÁN a Győr megyei Enesén látta meg a napvilágot 1822. április 4-én. Nemes Hrabovszky János földbérlő és Rothmeister Crescentia fia volt, az evangélikus vallást követte. 1834-től folyamatosan a Pápai Ref. Kollégiumban tanult, még az 1847/48-as tanévben is. (A császári hadseregbe történt besorozásakor mint volt jurátus szerepelt.) Valószínűleg 1848 őszén állt be a Vas megyében szervezett 44. honvédszászlóaljhoz, ahol 1849. január 1-jével hadnagy, végül pedig főhadnagy lett. Nagysándor József tábornok, az I. hadtest – melybe a zászlóalj tartozott – parancsnoka 1849. június 12-én a katonai érdemjel 3. osztályára terjesztette fel. A világosi fegyverletételt követően, 1849. augusztus 25-én közlegényként besorozták a császári 54. gyalogezredbe, ahonnan 1853. december 31-én őrmesterként sikerült leszerelni. Később ügyvéd, a kiegyezés után pedig törvényszéki bíró lett Zalaegerszegen. Ugyanitt halt meg 1896. március 1-jén.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 2605., Pápai diákok 250., 265., 275., 287., 299., 306., 319., 571. és 877., Közlöny 1849. 17. sz., MOL: Hm. Ált. 1849. 23909., KAW: Grundb. 54. LIR 1841–1857. 25/7., Mikár Zsigmond I. 107., Tört. Lapok 1896. 8–9. sz. 80., Vas. Újs. 1896. 10. sz.

KÁLMÁNDI JÓZSEF a Pápai Ref. Kollégiumba történt beiratkozása alkalmával felvett adatok szerint 1817 körül született a Tolna megyei Felsőnyéken. Itt azonban nem szerepel az anyakönyvben, csupán hasonló nevű édesapja, aki 1819-től volt református „prédikátor” Nyéken. Anyját Somody Klárának hívták. Ő 1833-tól tanult az említett Kollégiumban. 1848. szeptember 24-től a dunántúli 3. (Tolna megyei) önkéntes nemzetőr zászlóalj főhadnagy volt, mellyel, Kosztolányi Mór őrnagy dandárában, részt vett a Jellačić-elleni harcokban. Neve október 19-én még szerepel a zászlóalj tiszti névsorában, későbbi sorsa azonban ismeretlen.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL 664., Pápai diákok 562., Dobos Gyula (szerk.): Tolna megye 1848–1849-ben. Szekszárd, 1998. 74.

KÁRMÁN LAJOS Újverbászon, Bács megyében (ma Vrba, Jugoszlávia) született 1829. augusztus 9-én, ahol apja, Pál, ref. lelkész volt. Tanulmányait 1843-tól a kiskunhalasi ref. gimnáziumban végezte, 1848 tavaszán joggyakornok volt. 1848. december 14-én a Nyíregyházán alakuló 43. honvédszászlóaljhoz kapott hadnagyi kinevezést. (Valószínűleg már előbb is szolgált, feltehetően a tavasszal alakult pécsi 8. zászlóaljnál.) A 43. zászlóalj december végén a felső-tiszai hadtest kötelékébe került, s a még csak kiegyenesített

kaszákkal rendelkező alakulat január folyamán jelentős veszteségeket szenvedett a Galáciából betört Schlik-hadtesttel folytatott harcokban. Újjászervezését követően a tiszafüredi átkelő pont biztosítására vezényelték, majd 1849 áprilisában a felső-magyarország védelmére szervezett IX. hadtesthez osztották be. Ugyanekkor, április 19-én Kármán megkapta főhadnagyi előléptetését. A hadtest – benne Kármánék zászlóalja – június második felétől a Galícia felől magyar földre lépett orosz főszereggel küzdött, mely utóbbi tízszeres túlerőben volt. Így a Kárpátokból előbb Ceglédig, majd onnan Szegedig volt kénytelen visszavonulni. Az itt összpontosított magyar főszereg kötelékében ettől kezdve Haynau császári főszerege ellen harcolt – utoljára a mindent eldöntő augusztus 9-i temesvári csatában. A kényszersorozást Kármánnak valamilyen úton-módon sikerül megúsznia és 1849 őszén beiratkozott a Pápai Református Kollégiumba. A jog elvégzése után, az 1850-es évek elején szolgabírósági segéd lett Budán. Később ugyanitt ügyvéd, a kiegyezést követően pedig egy ideig országgyűlési képviselő volt. 1886-ban „újverbászi” előnévvel magyar nemességet kapott. Kétszer nősült, első felesége, Miksits Hermína volt, akinek halála után Galambos Irmát vette nőül. Három fia és három leánya született. 1917-ben halt meg Budapesten.

FORRÁSOK: *Magyar Családtört. Szemle (folyóirat)* 1941. 271–272., *Közlöny* 1848. 189. és 1849. 84. sz., *MOL: Dembinszky-gyűjt. 4. kötet No. 192., Pápai diákok 905., Benedek Gábor 408., portré: MNM Tört. Fotótár.*

Kenesei KENESSEY GUSZTÁV Kenessey Ferenc Fejér megyei közbirtokos, táblabíró és Bekény Mária gyermekeként 1823. szeptember 8-án a Szabolcs megyei Tiszanagyfalun született, református vallású volt. 1839-ben iratkozott be a Pápai Ref. Kollégiumba. Jogot végzett, majd 1844-ben letette az ügyvédi vizsgát. 1848 júniusában beállt a Kassa központtal alakuló 9. honvédzászlóaljhoz. Ez az alakulat 1848 nyarán és őszén a bánügyi hadszíntéren vitézkedett és több alkalommal is kitüntette magát Fehértemplom, illetve Versec védelmében. (Ők lettek Damjanich híres veres sipkásai.) A szerb felkelők ellen vívott harcok során Kenessey őrmester lett, majd október 12-én hadnaggyá nevezték ki a Zomborban szerveződő 34. zászlóaljhoz. A nagyrészt bunyevácokból álló zászlóalj egy ideig szintén a délvidéki harcokban vett részt, 1849 januárjában a Klapka György felső-tiszai seregéhez (későbbi

ez lett az I. hadtest) került. Jelentős szerepe lett abban, hogy Klapkának sikerült visszavernie a császári Schlik-hadtest támadását (január 17.-én Tarcalnál, illetve január 31.-én Tokajnál). A magyar és a császári főszereg első nagy összecsapásában, a február 26-án és 27-én vívott kápolnai csatában a 34-esek a magyar sereg jobb szárnyán, Verpelétnél küzdöttek. Itt Kenessey megsebesült, március 12-én főhadnaggyá léptették elő. Felgyógyulása után csatlakozott az akkor Buda ostrománál alkalmazott alakulatánál. A vár május 21-i bevételénél ismét megsebesült. Mivel sebe csak lassan gyógyult, kérésére június 21-én elbocsátották a szolgálatból. 1867-ben a Fejér-, 1890-ben a Komárom megyei Honvédegyelet tagja, az utóbbi időpontban földbirtokos volt Perbetén. Ügyvédként, illetve Bars megye volt tiszti ügyészeként halt meg Ógyallán, 1892. május 24-én. Háromszor nősült, 1858-ban Batta Amáliát, annak halála után, 1873-ban Németh Etelkát, 1875-ben pedig Németh Eleonórárt vette feleségül. Házasságaiból több gyermek született.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 2572., Nemesi évkönyv 1925–1926. 172., Pápai diákok 266. és 880., Közlöny 1848. 126. és 1849. 51. sz., MOL: Hm. Ált. 11849. 25745., Mikár Zsigmond I. 44. és II. 196., Vas. Újs. 1892. 23. sz.

Kenessei KENESSEY KÁLMÁN a Fejér megyei Kápolnásnyéken született 1822. március 1-jén. Apja Kenessey Zsigmond Fejér megye táblabírája, anyja Bay Anna volt. Vallása: református. Iskolai tanulmányait Székesfehérváron, Pesten, majd 1838-tól a Pápai Református Kollégiumba végezte. Az ügyvédi vizsga letételét követően Fejér megye aljegyzője lett. 1848. szeptember 16-án a Fejér megyében alakult önkéntes nemzetőr csapat hadnagyává választották, mely azután a 2. dunántúli önkéntes nemzetőrzászlóaljba tagolódott be. Az alakulat Kosztolányi Mór dunántúli önkéntes nemzetőr dandárának kötelékében részt vett a pákozdi, majd a schwechati csatában. November 1-jével Kenessey főhadnagy lett, s ettől kezdve Csány László, a Fel-dunai sereg teljhatalmú kormánybiztosának a segédtsíjtje volt. Csányi bizonyára elégedett lehetett tevékenységével, mert amikor 1849 májusában a Szemere-kormány közmunka- és közlekedésügyi minisztere lett, Kenesseyt nevezte ki az említett minisztérium elnöki titkárává. A szabadságharcot követően a kiegyezésig kápolnásnyéki birtokán gazdálkodott. 1867-ben Fejér megye alispánjává választották, s később miniszteri tanácsos lett. Nevét gazdasági szakíróként is számon tartják a régebbi lexikonok. Kétszer nősült, felesége előbb Sziklay Franciska, majd 1877-ben Justh Ilona lett, gyermeke azonban nem született. 1913. július 3-án szülőhelyén hunyt el.

FORRÁSOK: Színnyei: Magyar írók VI. 18–21., Nemesi évkönyv 1925–1926. 173., Révai Lex. XI. 460., F Kiss Erzsébet 544–555., Szluha Márton: Nyitra vm. I. 567., MOL: ONöHt 1848. Ált. ir. 8140., portré: MNM Tört. Fotótár.

KERÉK JÁNOS 1815. november 8-án a Somogy megyei Kilitin (Balatonkilitin) született, református vallású családban. Apja Kerek Dániel jobbágy, anyja Hóke Sára volt. 1828-ban, 13 évesen került a Pápai Ref. Kollégiumba, s itt tanult egészen 1840-ig, a jogi osztályok befejezéséig. 1845-ben ügyvédi vizsgát tett. 1848. szeptember elején beállt az akkor alakult 1. Pest megyei önkéntes nemzetőr zászlóaljhoz, mellyel részt vett a Jellačić elleni harcokban. December 15-én hadnaggyá nevezték ki alakulatánál, mely a szabadságharcot Görgei fel-dunai seregének, illetve a fel-dunai-, 1849 tavaszától VII. hadtestnek a keretében küzdötte végig, a világosi fegyverletételig a szabadságharcot. Az alakulat időközben reguláris honvédszászlóalj alakulva a 66. sorszámot kapta. A nyári hadjárat során Kerek főhadnagy lett. A fegyverletételt követően besorozták a császári hadseregbe, de betegsége miatt hamarosan leszerelték. 1853-ban Monoron telepedett le, ahol ügyvédi irodát nyitott. A kiegyezés után Pest megye esküdtjévé választották, később pedig járásbíró lett. 1877-től ismét ügyvédként tevékenykedett. 1855-ben megnősült, Borzsák Terézt vette el, akitől több gyermeke született. 1902. augusztus 27-én Monoron hunyt el.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 1573., Pápai diákok 245., 257., 260. és 546., MOL.: Hm. Ált. 1849. 1112., 10623. és 16443., Sírja, sírfelirata a monori temetőben.

Kővágóörsi KERKÁPOLY BALÁZS Kerkápoly Móric honvéd őrnagy és K. Tivadar honvéd százados öccse volt, 1830. augusztus 4-én született Kővágóörsön. Szülei 10 éves korában iratták be a Pápai Ref. Kollégiumba. 1848 tavaszán ugyanitt másodéves joghallgató volt. 1848 őszén beállt a Zala megyében alakuló 56. honvédszászlóaljhoz, melynél a szabadságharc folyamán őrmester, 1849. július 7-én pedig hadnagy lett. A komáromi várőrséggel tette le a fegyvert. A kiegyezés után a Zala megyei árvaszék ülnöke lett Zalaegerszegen. Tagja volt a Zala megyei Honvédegyletnek. Nőtlenül hunyt el, 1877-ben Nagykanizsán.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 2646., Pápai diákok 279., 291., 313., 317., 609. és 896., MO: Hm. Aradi nem ikt. ir. sz. n., Mikár Zsigmond I. 107., Vas. Újs. 1877. 7. sz.

KIRÁLY MÁTYÁS a Vas megyei Alsóság (ma Celldömölk része) született 1827. február 21-én. Király János iparos mester és Kontor Júlianna gyermeke volt, evangélius vallású. Tanulmányait 1846-tól végezte Pápán, ahol 1848 tavaszán joghallgató volt. Szolgálatát a honvédseregben 1848 novemberében kezdte, amikor is a Vas megyei önkéntes nemzetőrökből szervezett 45. zászlóalj katonája lett. Alakulatával Perczel tábornok drávai hadtesténél, 1849 januárjától a feldunai (VII.) hadtestben, áprilistól pedig az előbbiből kivált,

majd önállóvá lett Kmety-hadosztályban közdötte végig a szabadságharcot. 1849. január 6-án Görgei tábornok nevezte ki hadnaggyá. Neve szerepel az augusztus 22-én, a borosjenői fegyverletételkor készült jegyzéken – ahol a Kmety-hadosztály maradványa (is) megadta magát az oroszoknak. Későbbi sorsáról nincsenek adataink.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 2612., Pápai diákok 318., 643. és 899., Közlöny 1849. 38. sz., MOL: Hm. Ált. 1849. 3553., Orosz Hads. Lot.: 5351.

Kiskeszi KISS DÉNES nemes Kiss Ádám csepi ref. lelkész és Micsky Katalin fia, 1826. február 28-án Csépen, Komárom megyében született. 1838-tól özvegy édesanyja nevelte. Tanulmányait 1837 ősztől 1845 tavaszáig a Pápai Ref. Kollégiumban folytatta. A gimnázium syntaxista osztályába iratkozott be, a filozófiai tagozatot is Pápán végezte. 1848-ban már mérnöki oklevéllel rendelkezett. 1849. június 21-én (május 1-jétől számítandó ranggal és fizetéssel) a hadügyminisztérium hadnaggyá nevezte ki a komáromi várórség hadmérnök karához. Klapka tábornok augusztus 20-án ugyanitt főhadnaggyá léptette elő. (Komáromban a szabadságharc folyamán jelentős erődítési munkálatok folytak, melyek irányítására több polgári mérnököt neveztek ki honvédtisztté.) 1867-ben a Komárom megyei Honvédegylet tagjainak sorába tartozott, s a kiegyezés után Komárom megye főpénztárnokává választották.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 1507., Pápai diákok 251., 267., 276., 288., 299., 321., 587. és 884., Közlöny 1849. 141. sz., Komáromi Lpok 1849. 64. sz., MOL: Bm. Honv. segély 1868. 2338., Mikár Zsigmond I. 59.

Kiskeszi KISS ELEK az előbbi testvére Dadon (Komárom m.) született 1829. december 30-án. Ő 1840-ben lett a Pápai Ref. Kollégium diákja, ahol a forradalom kitörésekor joghallgató volt. 1848 szeptemberétől a már többször említett Veszprém megyei önkéntes nemzetőr zászlóaljban, majd 1849 januárjától az ebből alakult 70. honvédzászlóaljban szolgált, a komáromi várórségnél. 1849. július 21-én őrmesterből hadnaggyá léptették elő. A kiegyezés idején mérnök- és földbirtokosként Csépen élt és a Komárom megyei Honvédegylet tagja volt. Kataszteri becselő biztосként hunyt el 1883. február 22-én Csépen. Felesége 1855-től Micsky Eleonóra volt.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 1511., Szluha Márton: Nyitra vm. II. 145., Pápai diákok 292., 317., 607., 623. és 897., Komáromi Lapok 1849. 62. sz., MOL: Bm. Honv. segély 1868. 2338., Mikár Zsigmond I. 60., Gyászjel.: OSzK.

KISS SÁMUEL a Vas megyei Nemesmagasin (ma Kemenesmagasi) született 1822. május 8-án, evangélikus vallású családban. Apja nemes Kiss Sándor közbirtokos, anyja Guoth Judit volt. 1835-től és 1843-ban (még) a Pápai Ref.

kollégium diákja volt. Később mérnöki képesítést szerzett. A szabadságharcban az 1848 őszen Vas megyében alakult 44. honvédszászlóaljban szolgált. A tavaszi hadjárat során – 1849. április 24-én, március 16-ától számítandó ranggal – léptették elő őrmesterből hadnaggyá, s állítása szerint végül főhadnagy lett. (A világosi fegyverletételi jegyzéken azonban hadnagyi rangban szerepel.) 1867-ben és 1890-ben a Vas megyei Honvédegylet tagja volt, mérnök, az utóbbi időpontban Nemesmagasin élt. Ugyanitt halt meg 1904. január 11-én.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 2640., Pápai diákok 287., 577. és 887., Közlöny 1849. 89. sz., MOL: Hm. Ált. 1849. 19060., Uo.: Bm. Honv. segély 1868. 2668., Mikár Zsigmond I. 103. és II. 344.

KLAR BÉLA a Torontál megyei Nagyszentmiklóson (ma Sinnicolau Mare, Románia) született 1827-ben. Apja Klar Ferenc kereskedő volt. 1842–1846 között a Pápai Ref. Kollégiumban tanult és még 1848 előtt ügyvédi vizsgát tett. A szabadságharcban előbb a Torontál megyei nemzetőrség századosaként részt vett a szerb felkelők elleni harcokban. 1849. március 1-jén azután őrmesterként beállt a 7. huszárezredhez, melynél még ugyanazon hónap 16-án hadnagy lett. (Ennek a magyarországi sorozású császári-királyi ezrednek csak az itthon levő tartalék százada csatlakozott 1848. októberében a honvédsereghez. Maga az ezred 1848–49-ben az itáliai fronton szolgált, a császári hadseregben. Pótlására a honvédseregben is felállították a 7. huszárezredet, mely szintén megőrizte az ezred császári hadseregben használatos elnevezését: LXIV. Henrik Reuss-Köstritz hercege. Az ezred német nyelvvel hadilábon álló katonái a kérdésre: hogy hívják ezredüket? – többnyire azt válaszolták: „Rác Krisztus”-nak. Így legalább értelme volt a dolognak.) Klar hadnagy az ezred bánsági (V.) hadtesthez beosztott osztályánál, Arad, majd Temesvár ostrománál szolgált, egészen a hadtest borosjenői fegyverletételéig (augusztus 22.). 1849 októberében közlegényként besorozták a császári 27. gyalogezredhez, ahonnan 1851. szeptember 30-án rokkantként leszereltek. Későbbi életéről nincsenek adataink.

FORRÁSOK: Pápai diákok 288., 300., 307., 311. és 887., Közlöny 1849. 126. sz., MOL: Hm. Ált. 1849. 15441. és 17175., Orosz Hads. Lot.: 5351., KAW.: Grundb. 27. LIR 1841–1850. 71/178.

KOLMÁR ISTVÁN 1828 körül a Nógrád megyei Kisterenyén született, református vallású volt. 1843-ban, a Pápai Ref. Kollégiumba történt beiratkozásakor gondviselőjeként Kolmár Dániel orvost jegyezték be. A forradalom kitörésekor joggyakornok volt. 1848 nyarán Heves megye mozgósított nemzetőr zászlóaljával részt vett a szerb felkelők elleni – a bácskai Járek körüli – harcokban. Később a 71. honvédszászlóaljban szolgált, a komáromi várőrség-

nél, ahol 1849. április 16-ával őrmesterből hadnagy lett. Állítása szerint megkapta a katonai érdemjel 3. osztályát. A szabadságharc után letette az ügyvédi vizsgát. 1867-ben a Komárom megyei Honvédegylet tagja volt, s még ez évben a megyei törvényszék ülnökévé választották. E minőségében Komáromban hunyt el 1870. március 25-én. Özvegyét leánykori nevén Nyitrai Máriának hívták.

FORRÁSOK: *Pápai diákok* 889., MOL: *Hm. Ált.* 1849. 19932., *Uo.: Bm. Honv. segély* 1868. sz. n. (23. csomó), *Mikár Zsigmond I.* 60., *Hal. akv.: MOL* 52594., *Gyászjel.: OSzK.*

KOSARAS PÉTER hason nevű apa és Felső Erzsébet fia, Sárkeresztúron (Fejér m.) született 1809-ben és Sárbogárdon keresztelték február 2-án a református vallásra. 1822-ben iratkozott be a Pápai Ref. Kollégiumba. 1828-ban fölcsapott huszárnak a császári-király 8. huszárezredbe, ahonnan 1839-ben tizedesként szerelt le. Neve a szabadságharc irataiban 1849. június 13-án bukkan elő, mikor is a „Bercsényi-csapat” hadnagyaként Perczel Mór tábornok főhadnaggyá nevezte ki a Bács megyei lovas védsergéhez. (Ez a néhány századból álló alakulat 1849 februárja-márciusa folyamán alakult Szegeden és Szabadkán, délvidéki menekültekből és a szabadságharc végéig részt vett a IV. (bácskai) hadtest harcaiban. Kosaras a kiegyezés idején Dunapentelén élt és a Fejér megyei Honvédegylet tagja volt. Özvegye, szül. Verla Anna 1888-ban Székesfehérváron hunyt el.

FORRÁSOK: *Szül. akv.: MOL* A 770., *Pápai diákok* 514., *KAW: Grundb.* 8. HR 1820–1840. 1/108., *MOL: Hm. Ált.* 1849. 23824., *Uo.: Bm. Honv. segély* 1868. 2597., *Mikár Zsigmond I.* 44., *Vas. Újs.* 1888. 50. sz.

KOVÁCS ANTAL Kovács Ferenc ref. lelkipásztor és Erdéli Zsófia fia, 1823. október 31-én Nagyacsádon (Veszprém m.) született. 1837-ben lépett a Pápai Ref. Kollégium tanulóinak sorába. 1848 májusában ő is csatlakozott a honvédnek állt pápai diákok csoportjához, 1848/49-es tevékenységéről azonban csak annyit tudunk, hogy a 18. Attila huszárezred főhadnaggyaként 1849. szeptember 13-án Klapka tábornok Komáromban gróf Zichy Ottó ezredes, a VIII. hadtest egyik hadosztályparancsnokának a „nyargonc tisztjévé”, azaz parancsörtisztjévé nevezte ki. Későbbi sorsáról is csak annyit tudunk, hogy 1890-ben Veszprém-ben élt és a Veszprém megyei Honvédegylet tagja volt.

FORRÁSOK: *Szül. akv.: MOL* A 1535., *Pápai diákok* 299., 302. és 888., *Sinnyei: Komárom* 319., *Mikár Zsigmond II.* 350.

KOVÁCS GÁBOR Csajágon (Veszprém m.) született 1827. június 27-én. Apja Kovács Sámuel kertész, anyja Nyírádi Zsófia volt. 1840–1843-ig volt a Pápai Ref. Kollégium diákja, majd tanító lett szülőhelyén. A Veszprém megyei

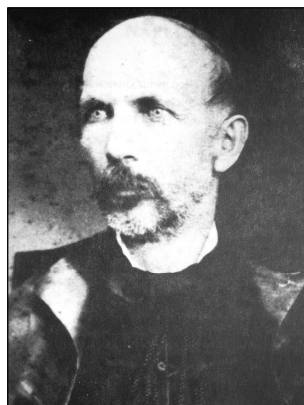
honvédatatási jegyzék szerint 1848. november 21-én lett honvéd. Nekrológja szerint a szabadságharcban végül honvéd főhadnagy volt, de erre nem találtam adatokat. (Valószínűleg a nemzetőrségnél volt főhadnagy.) A szabadságharc után előbb családi nevelő lett. 1865-ben Csákberény meghívta ref. tanítónak s mint főtanító halt meg ugyanitt 1898 elején. Halálát özvegye, szül. Eperjesy Emília és Gábor fia – akkor a miskolci ref. gimnázium tanára – gyászolta.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 1583., Színnyei: Magyar írók VI. 1224., Pápai diákok 266., 287., 299., 306., 320. és 607., Veszprém m. Lvt.: Honvéd avatási jegyzék 2. (1848. nov. 21–28.) fol. 25., Tört. Lapok 1898. 3. sz. 23., Vas. Újs. 1898. 8. sz.

KOVÁCS MIHÁLY a Komárom megyei Kocs községben született 1825. február 28-án. Apja Kovács András (Endre) földműves gazda, anyja Molnár Erzsébet. A református vallást követte. 1839 ősztől az 1840-es évek elejéig tanult Pápán. A szabadságharc kitörésekor jogi és mérnöki végzettséggel rendelkezett. 1848. október 23-án beállt a Pesten alakuló honvéd tüzérséghez. November 11-én főágyús, 1849. január 16-án tizedes, február 26-án pedig tüzemester (örmester) lett. A hadnagyi rendfokozatot március 18-án kapta meg, mint a 8. számú 6-fontos lovas üteg beosztott tisztje a VII. (fel-dunai) hadtestnél. Halálhírért, miszerint az egykor '48-as honvéd tüzér hadnagya, nyugalmazott okleveles mérnök 1899. március 11-én Kalocsán elhunyt, a Vasárnapi Ujság közölte. A család kiadott gyászjelentéséből tudjuk, hogy felesége 1862-től Peveríni Franciska volt s hogy több gyermeke maradt.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 1526., Ilon Gábor: Napló 173–179., Pápai diákok 599. és 884., Közlöny 1849. 58. sz., MOL: Görgey-család gyűjt. 2. cs. sz. n., Vas. Újs. 1899. 12. sz., Gyászjel.: Kolozsvári Á. Lvt.: Erekljemúz. K 328/2.

KÖRMENDI SÁNDOR nemes Körmendi Sámuel ref. lelkész és Naszályi Szász Eszter fia, Nagykorpádon (Somogy m.) született 1829. július 7-én. Tanulmányait nyolc évesen a gyönki gimnáziumban kezdte, majd 1844-től 1848. tavaszáig a Pápai Ref. Kollégiumban folytatta. 1848 októberében Somogy megye mozgósított nemzetőrségével csatlakozott Perczel Mór tábornok seregéhez, és részt vett a Dél-Nyugat-Dunántúl felszabadításában. December 11-én az ugyanitt – a drávai hadtestnél – Somogy megyei újoncokból alakuló 60. honvédtáborral

hadnagya lett. Alakulatával 1849 januárjától részt vett a Központi Mozgó Sereg – Perczel korábbi hadtestének új elnevezése – Duna-Tisza közti hadműveleteiben, majd az április hadjáratban (a seregtest ekkor már a II. hadtest néven szerepelt, parancsnoka pedig Aulich Lajos tábornok volt). Április 9-én szakaszával Görgei Ármin őrnagy különítményébe osztották be. Az említett különítménynek az lett a feladata, hogy biztosítsa a felsőmagyarországi bányavárosokat. Tevékenységéről Körmendi, akit április 26-án főhadnaggyá léptettek elő, élményszerű, egyben pedig forrásértékű naplót hagyott hátra. (Ezt a szabadságharc 150. évfordulóján az ismert Veszprém megyei helytörténész, H. Szabó Lajos jelentette meg.) Az orosz csapatokkal vívott június-júliusi harcokat követően, július 10. táján a különítmény Komáromban visszacsatlakozott Görgei fel-dunai seregéhez, majd azzal együtt elhagyta Komáromot. Megindult a magyar főerők gyülekeztetési helyéül kijelölt Szeged irányába. E vonulás során július 17-én Vácánál, majd még több alkalommal összecsaptak az orosz főszereg csapataival, mely csatározásoknak Körmendi is a részese volt, egészen a világosi fegyverletételig. A szabadságharc után egy időre illegalitásba vonult, majd 1850 augusztusában ismét beiratkozott a pápai kollégiumba. Teológiai tanulmányait végül a Pesti Egyetemen fejezte be. 1853-ban szerzett lelkészi oklevelet, majd Somogy megyében szolgált. 1878–1888 között hedrehelyi lelkészként belső-somogyi esperes, majd egyházkerületi főjegyző (püspökhelyettes). A rövid alkotmányos éra idején, 1861-ben Szigetváron, a kiegyezés után, 1869-ben pedig Kaposváron országgyűlési képviselővé választották. 1903. január 9-én Pápan hunyt el, Hedrehelyen helyezték végső nyugalomra. (Síremlékét 2009 elején vandál kezek megrongálták.) Özvegye szül. Légmán Ilka volt.

FORRÁSOK: *Dunántúli Protestáns Lap* 1903. 3. sz., *Szimnyei: Magyar írók VII.* 87–88., *Borovszky (szerk.): Somogy vm.* 252., *H. Szabó Lajos: Naplók* 27–77., *Ilon Gábor: Napló* 173–179., *Közlöny* 1848. 185. és 1849. 91. sz., *HL: 1848/49. 51/17.*, *MOL: Bm. Honv. segély* 1868. 4961., *Vas. Újs.* 1899. 38. sz. (portré ui.) és 193. 2. sz.

KŐRÖSSY LAJOS Kőrössy Imre honvéd százados öccse Pápan született 1828. augusztus 18-án. 1835-től 1848 tavaszáig folyamatosan a Pápai Ref. Kollégium diája volt. 1848. május 28-án a Pápa városi nemzetőrség tagja lett. Állítása szerint Klapka tábornok nevezte ki hadnaggyá, 1849 szeptemberében, a komáromi várőrségnél. 1867-ben szolgabíróvá, illetve ügyvédi írnok volt Tatán, és a Tata városi Honvédegyelet tagja.

FORRÁSOK: *Szül. akv.: MOL A 1548.*, *Pápai diákok* 253., 268., 277., 300., 315., 573. és 888., *H. Szabó Lajos: Pápa* 100., *Mikár Zsigmond I.* 90., *MOL: Bm. Honv. segély* 1868. 2338.

Alistáli LAKY MÓRIC Kisigmádon (Komárom m.) született 1825. szeptember 3-án, református vallású családban. Apja Laky Sándor ácsi közbirtokos, anyja Pécsvárad Erzsébet volt. 1837-ben iratkozott be a Pápai Ref. Kollégiumba, ahol kisebb-nagyobb megszakítások után – a kor szokása szerint főleg a tehetősebb tanulók szinte évenként váltogatták iskoláikat – még az 1847/48-as tanévben is „állományban” volt. A szabadságharcban, 1848 októberétől 1849. október elejéig a Komáromban alakult 18. honvédszászlóaljban szolgált. Ez az alakulat 1849 januárjáig a fel-dunai seregben, majd a komáromi várórségnél szolgált egészen a vár feladásáig. Laky önkéntes, őrmester, 1849. január 16-ával pedig hadnagy volt az alakulatnál. A honvédegyetek kimutatása szerint végső rangja főhadnagy volt, s 1867-ben igmándi birtokán gazdálkodott. 1890-ben a Fejér megyei Sósúton élt.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 1525., Pápai diákok 253., 322. és 587., Közlöny 1849. 16. sz., MOL: Bm. Honv. segély 1868. 2338., Mikár Zsigmond I. 59. és II. 143.

LAPOS (LAPOSA) DÁNIEL Ószőnyben (Komárom m.) született 1827. február 10-én, Lapos Dániel asztalos mester és Dobi Júliánna gyermekekét. Református vallású volt. A Pápai Ref. Kollégiumba 1841-ben került s itt tanult 1848 tavaszáig. 1848 májusában a honvédek állni kívánó pápai diákokkal indult Pestre. 1867-ben a Veszprém megyei Honvédegyelet volt hadnagyként igazolta.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 1557., Pápai diákok 281., 293., 615. és 901., Hudi József: Források 330., H. Szabó Lajos: Pápa 179., Mikár Zsigmond I. 105.

LAZÁNYI ALBERT (BÉLA) Nemesvámoson (Veszprém m.) született 1828. május 9-én, de Veszprémbe keresztelték meg az evangélikus vallásra, május 12-én. Nemes Lazányi András uradalmi ispán és Portér Cecília fia volt. 1843-ban iratkozott be a Pápai Ref. Kollégiumba, ahol 1848 tavaszáig tanult. 1848. november 22-én Veszprémbe avatták honvéddé. 1849. június 19-én léptették elő őrmesterből hadnaggyá, a 108. honvédszászlóaljban, a komáromi várórségnél. (Ez az alakulat eredetileg a császári-királyi 2. Sándor gyalogezred 3. zászlóalja volt, mely 1848. októberében a honvédsereg részévé lett. 1849 júniusában kapta a 108. honvédszászlóalj besorolást.) Lazányit 1867-ben és 1890-ben főhadnagyként (?) tartotta nyilván a Veszprém megyei Honvédegyelet. Az utóbbi időpontban ügyvéd volt Pápán. Felesége, szül. Nádasdy Róza 1883-ban, ő maga 1896. szeptember 24-én hunyt el Pápán.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 2731., Pápai diákok 291. és 626., Veszprém m. Lvt.: Honvéd avatási jegyzőkönyv 2. köt. fol. 7., Közlöny 1849. 139. sz., Mikár Zsigmond I. 105. és II. 349. (itt hibásan Lazányi Béla néven szerepel), Vas. Újs. 1883. 20. sz. és 1896. 40. sz., Hal. akv.: MOL A 1630.

Óhidi LÉGMÁN IZIDOR Pápán született 1825. december 16-án, vallása: római katolikus. Szülei Légmán Farkas és Hanusz Borbála voltak. Iskolai tanulmányait Pesten kezdte, majd 1847-ben a Pápai Ref. Kollégiumban folytatta. A szabadságharcban a honvéd tüzérségnél szolgált. 1849. május 9-én a 4. számú 3-fontos gyalogos üteg beosztott tisztje lett a felső-magyarországi (IX.) hadtestben. Június második felétől részt vett a Galíciából betört cári főszereg elleni harcokban. Július közepén a Cegléd körzetében kialakított Tiszai hadsereg tüzérségi (lőszer-) tartalékának parancsnoka volt főhadnagyi rendfokozatban. 1849. december 5-én közlegényként besorozták a császári 32. gyalogezredhez, ahonnan 1851. június 5-én bocsátották el. Később ügyvéd lett és 1909-ben Budapesten hunyt el. Felesége, szül. Hilbinger Anna már 1869-ben meghalt, három árvať hagyva maga után.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 3672., Pápai diákok 900., HL.: 1848/1849. 38/78 a, MOL: Hm. Ált. 1849. 29995., KAW: Grundb. 32. LIR 1841–1850. 14/ 139., Vas. Újs. 1909. 27. sz., Sírja a Budapesti Kerepesi temetőben.

Nagysarlói MAGYARY-KOSSA FERENC református vallású család gyermekeként született 1826. november 16-án Tiszaroffon. Apja Magyar-Kossa István győr-szabadhegyi birtokos, anyja Kenessey Erzsébet volt. Tanulmányait Komáromban, Gyönkön, 1842–1844-ben a Pápai Ref. Kollégiumban, a jog két osztályát pedig Pozsonyban és Pesten végezte. 1847-ben ügyvédi vizsgát tett. 1848. szeptember 11-én a már többször említett Veszprém megyei önkéntes nemzetőr zászlóalj hadnagya lett, mellyel részt vett a pákozdi csatában. Noha több forrás szerint később honvéd százados lett, és az 1849. április 14-én kiadott függetlenségi nyilatkozat kiadásáig szolgált (mellyel nem értvén egyet, leköszönt), a korabeli adatok ezt nem erősítik meg. Betegségére alapozott kérelmére ugyanis már 1848. október 23-án elbocsátották a szolgálatból. Az 1850-es években tiszaderzsi birtokán gazdálkodott. 1858-ban itt vette feleségül Nagy Rozáliát, kitől három gyermeke született. A kiengedés után hivatalnok lett az egyik magyar minisztériumban, később pedig budapesti ügyvédként tevékenykedett. 1890. szeptember 17-én Budapesten halt meg.

FORRÁSOK: Szimyei: Magyar írók VIII. 310–311., Kempelen Béla VII. 27., Borovszky (szerk.): Pest vm. I. 469., Pápai diákok 287. és 887., MOL: ONóHt. Ált. 1848. 4301., Vas. Újs. 1890. 38. sz.

Mesterházi MESTERHÁZY ANTAL a Vas megyei Gencsen született és a kemeneshőgyészi parókián keresztelték meg az evangélikus hitre 1821. február 15-én. Apja Mesterházy József közbirtokos, anyja Radó Erzsébet volt. A Pápai Ref. Kollégium nyilvántartása szerint 1838/39-ben és 1847/48-ban volt a nevezett intézmény hallgatója. A szabadságharcban a császáriaktól a hon-

védereghez csatlakozott 39. Don Miguel (portugál trónörökös nevét viselő) gyalogezred 1. zászlóaljánál szolgált. Őrmesterből 1849. március 17-én lett hadnagy, majd az alakulatából szervezett 114. honvédszászlóaljban július 7-én főhadnagy. Csapattestével a téli, a tavaszi és a nyári hadjáratban a fel-dunai sereg II. hadtestében szolgált és a komáromi vár őrségével tette le a fegyvert. Későbbi sorsáról nincsenek adataink.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 2639., Pápai diákok 251., 320. és 595., MOL: Hm. Ált. 1849. 10702. és Aradi nem ikt. ir. szám nélkül.

Mesterházi MESTERHÁZY IMRE az előbbi öccse szintén Gencsen született, és ugyancsak Hőgyészen került be az evangélikus anyakönyvbe 1822. október 9-én. Ő is 1838 őszén lett a Pápai Ref. Kollégium diákja, és 1848 tavaszáig tanult itt. A Vas megyei Honvédegyelet 1867-ben egykori honvéd hadnagyként tartotta nyilván. Foglalkozása szerint mérnök volt. Felesége, Krenner Terézia, akitől kilenc gyermeke született, 1899-ben Nemes Hollóson hunyt el. (Ő akkor még életben volt.)

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 2639., Pápai diákok 251., 266., 275., 286., 320., 595., 604. és 879., Mikár Zsigmond I. 103., Gyászjel.: OSzK.

MOLNÁR ÁDÁM Molnár József molnár mester és Mórítz Éva fia, a Komárom megyei Dad községben született 1821. február 1-jén. 1834 októberétől 1842-ig tanult a Pápai Ref. Kollégiumban. Később ügyvédi diplomát szerzett. A szabadságharc kitörésekor már nős volt: 1848 tavaszán Petrovich Juliannát vette feleségül. Ekkor a Komárom megyei nemzetőrség hadnagyává választották. Október 19-én azonos rangban a Komárom városi nemzetőr zászlóalj segédtisztje lett Csepy János őrnagy oldalán. Zászlóaljával helyőrségi szolgálatot látott el a komáromi várban, mely különösen fontos volt azokban az időszakokban – így 1848 őszén, valamint 1849. június-júliusában – amikor a várőrség zöme a várból kivonulva a fel-dunai sereg hadműveleteit segítette. Molnárt, aki akkor már főhadnagy volt, Csepy őrnagy 1849. május 19-én századosi előléptetésre terjesztette fel az akkor alakuló honvédszászlóaljak valamelyikéhez, azonban nincs rá adat, hogy ez megtörtént volna. Az 1850-es években Komáromban élt, mint ügyvéd. 1872-ben Komárom megye törvényszéki ügyésze lett. A Komáromi Népbank igazgatójaként és a helyi református presbitérium tagjaként hunyt el 1891. augusztus 24-én Komáromban.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 1511., Pápai diákok 249., 259., 263., 274., 568. és 871., Közlöny 1848. 139. sz., MOL: Hm. Ált. 1849. 16316., Színnyei: Komárom 429., Borovszky (szerk.): Komárom vm. 277., Vas. Újs. 1891. 35. sz., Hal. akv.: MOL 52595.

Füsi MOLNÁR LAJOS 1826. augusztus 31-én a veszprém megyei Szilasbalháson (ma Mezőszilas Fejér megyében) született, református vallású családban. Apja nemes Molnár István kisbirtokos gazdálkodó, anyja Füsi Julianna volt. Tanulmányait végig a Pápai Ref. Kollégiumban végezte 1839 őszétől 1848 tavaszáig. 1848 augusztusában beállt a Veszprém megyében alakuló önkéntes nemzetőr zászlóaljba, ahol szeptember 7-én hadnagy lett. Részt vett a pákozdi, valamint a schwechati csatában, valamint december 1-jén az osztrák határon, Magyarfalvánál vívott összecsapásban. Ez alkalomból Görgei tábornok hadijelentése dicsérettel említette a nevét. További sorsáról nincsenek adataink.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 1624., Pápai diákok 269., 278., 300., 303., 308., 312., 315. 600. és 889., MOL: ONóHt. Ált. 1848. 8140.

NAGY ALBERT Komáromban született 1820 körül. Apja kereskedő, anyja, szül. Micsky Rozália volt. A református vallást követte. 1837–1838-ban tanult a Pápai Ref. Kollégiumban, mint joghallgató. Később letette az ügyvédi vizsgát és 1848 tavaszán Komárom megye tiszti alügyésze volt. 1848 tavaszán a komáromi nemzetőrség főhadnagyává választották. Október 19-én a Győr–Komárom–Moson megyében alakult lovas nemzetőr osztály (Moszlovác Károly őrnagy) segédtisztje lett, mozgósított csapatával részt vett a pákozdi csata után Ausztria felé menekülő Jellačić üldözésében. Komárom első ostroma idején a várórség tagja volt (1849. január–április). Június 27-én az újonnan alakult 18. Attila huszárezred hadnagyává, majd július 29-én főhadnagyává nevezték ki. Ezrede még szervezés alatt álló, felszeretlen négy századával Világosnál tette le a fegyvert. 1867-ben csepi birtokán élt, a kiegyezés után Komárom megye főügyészévé választották.

FORRÁSOK: Pápai diákok 247. és 862., Közlöny 1848. 143. és 1849. 143. sz., MOL: Hm. Ált. 1849. 165., 31553., Uo.: Bm. Honv. segély 1868. 2338., HL: 1848/49. 51/17., Szinnyei: Komárom 427428., 430. és 432. o., Borovszky (szerk.): Komárom vm. 277., Mikár Zsigmond I. 59.

NAGY GEDEON nemes Nagy László földbirtokos és Balla Julianna fia, a Győr megyei Bönyön (ma Bönyrértalap) született 1823. január 29-én. Református vallású volt. 1839. őszén iratkozott be a Pápai Ref. Kollégiumba, ahol 1844-ig tanult. Később birtokán gazdálkodott. A szabadságharcban őrmester, 1849. július 19-től hadnagy volt a 18. Attila huszárezred Tiszai hadseregénél, illetve július végétől a Szegednél összpontosított magyar főszeregben szolgáló részénél. Az augusztus 22-én készült borosjenői fegyverletételi jegyzéken főhadnagyként szerepel. 1849. november 28-án besorozták a császári 47. gyalogezredhez, ahonnan 1852. május 25-én ötszáz forint váltságdíj lefizetése ellenében szabadult. Később ismét bönyi birtokán gazdálkodott.

1867-ben Győr megye esküdtjévé választották. Ekkor és 1890-ben a Győr megyei Honvédegylet tagja volt.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL, Győr m. Lvt.: 1848/49-es gyűjt. 4. cs. sz. n., Pápai diákok 267., 276., 287., 602. és 882., Közlöny 1849. 165. sz., Orosz Hads. Lvt.: 5351., KAW: Grundb. 47. LIR 1851–1857 29/71., Borovszky (szerk.): Győr vm. 404., Mikár Zsigmond I. 48. és II. 156.

NAGY GÉZA a rendelkezésre álló adatok szerint 1829 körül születet Balatonkenesén vagy Dunaföldváron. (Azonban egyik anyakönyvben sem szerepel.) Apja Nagy András császári-királyi huszárcapitány volt, a református vallást követte. 1843-ban került a Pápai Ref. Kollégiumba, ahol 1848 tavaszán joghallgató volt. 1848. június 21-én Veszprémben beállt az ott alakuló 6. honvédszászlóaljhoz. Ez a zászlóalj az év nyarán és őszén a délvidéki szerb felkelők elleni harcokban vett részt, a tavaszi és a nyári hadjárat idején pedig a főhadszíntéren, az I. hadtest kötelékében küzdött. Nagyot, aki 1848. szeptember 20-tól már tiszteletbeli őrmester volt, 1849. június 13-án terjesztették fel a zászlóalj hadnagyává. E rendfokozatban vett részt az augusztus 2-i debreceni ütközetben, ahol megsebesült és az oroszok fogságába esett. Mivel a bokáján kapott seb következtében egyik lábára megsántult, nem sorozták be a császári hadseregbe. Később jegyző lett Lepsényben. Budapesten hunyt el 1883. október 1-jén.

FORRÁSOK: Szinnyei: Magyar írók IX. 571–572., Pápai diákok 317., 629. és 894., MOL: Hm. Ált. 1849. 24140.

NAGY GUSZTÁV (ÁGOSTON) a Pozsony megyei Deákin (ma Diakovce, Szlovákia) született 1824. december 26-án, ahol apja, Nagy Péter, református lelkész volt. Anyját Keck Amáliának hívták. 1838 és 1847 között tanult a Pápai Ref. Kollégiumban, 1848 tavaszán joggyakornok volt. 1848 szeptemberében beállt a Győrben alakuló 23. honvédszászlóaljhoz, mellyel október végén már részt vett a schwechati csatában. Ezt követően, november 13-án hadnaggyá nevezték ki. A téli és a tavaszi hadjárat idején alakulatával továbbra is a fel-dunai sereg, illetve hadtest kötelékében, majd az abból áprilisban kivált és önállóvá szervezett, Kmety György parancsnokolta hadosztályban szolgált. Görgői tábornok 1849. január 26-án főhadnaggyá léptette elő. A fegyverletétel után, 1849. augusztus 27-én besorozták a császári 47. gyalogezredhez. 1851-ben tartósan szabadságolták. Ezt követően mérnöki képzést szerzett, majd az Arad megyei Talpason telepedett le. Ugyanitt 1854-ben forradalmi szervezkedés vádjával letartóztatták, egy év vizsgálati fogság után azonban végül is szabadon engedték. (A császári hadseregtől 1857. júniusában kapta meg elbocsátó levelét. Későbbi sorsa ismeretlen.)

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL 51244., Pápai diákok 251., 266., 299., 306., 320., 594. és 888., Közlöny 1848. 158. és 1849. 38. sz., KAW: Grundb. 47. LIR 1851–1857 57/127., Uo.: Civil Govv. Zu Wien 1855. 4804–4855., HL: Rendőri megfigy. 68. cs. 22.

NAGY KÁROLY a Komárom megyei Kocs községben született 1829. április 23-án. Apja Nagy Mihály kocsi református prédikátor, később komáromi lelkész és dunántúli püspök, anyja Thaly Ágnes volt. 1845-ben lett a Pápai Ref. Kollégium diákja, ahol 1848 tavaszáig tanult. A szabadságharcban előbb – 1848. nyarától – a Komárom megyei nemzetőrség hadnagya volt. Október 13-án ugyancsak hadnaggyá nevezték ki a Komáromban alakuló 37. honvédszázalajhoz. Alakulatával a komáromi várőrséghez osztották be, és itt szolgált a szabadságharc végéig. 1849. július 21-én Klapka tábornok léptette elő főhadnaggyá. A vár feladásakor Törökországba emigrált, innen azonban hamarosan hazatért. Ekkor besorozták a császári hadseregbe. Még 1859-ben is a császár uniformisát hordta, amikor is a magentai csatában átállt az olaszok oldalára és – amint azt sok más magyar katona tette – beállt az olaszok oldalán szervezett magyar légióba. Neve csak 1867-ben bukkan elő ismét. Ekkor, valamint 1890-ben a Komárom megyei Honvédegylet tagja volt, „magánzóként” Komáromban élt.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 1526., Pápai diákok 317. és 893., Közlöny 1848. 127. sz., Komáromi Lapok 1849. 62. sz., Ács Tivadar: Magyarok és a Risorgimento, Bp., 1961. 94–85., MOL: Bm. Honv. segély 1868. sz. n. (23. cs.), Mikár Zsigmond I. 59. és II. 196.

Nyéki NÉMETH JÓZSEF a Pozsony megyei Benkepatonyon (később Lögépatony, szlovák nevén Horná Poton) született 1827. március 5-én. Németh János földműves gazda és Nagy Júliánna gyermeke és református vallású volt. Neve 1847-ben fordul elő a Pápai Ref. Kollégium nyilvántartásában. 1848 tavaszán mérnök volt Pozsonyban. A szabadságharcban a honvéd tüzérsegnél szolgált, és 1849 júliusában lett hadnagy a temesvári ostrom-sereg (az V., bánsági) hadtest egyik ütegénél. 1867-ben Pozsony megye árvaszéki pénztárnoka, később a megye főpénztárnoka, a Pozsony megyei Honvédegylet tagja. 1857-ben nősült, felesége Szepessy Mária lett, négy gyermekük született. 1884-ben hunyt el Pozsonyban.

FORRÁSOK: Kempelen Béla VII. 454. o., Pápai diákok 902., MOL: Bm. Honv. segély 1868. 2637., Mikár Zsigmond I. 75., Vas. Újs. 1884. 13. sz.

NEUMANN MÓR Neumann Salamon zsidó tanító fia, aki 1829-ben Óbudán született. 1842-ben, majd 1844 őszén iratkozott be a Pápai Ref. Kollégiumba. 1848/49-ben előbbapidíjas írnok a szegedi főtábori kórháznál, 1849. május 11-től „2. rendű számvevő hadnagy” a nyíregyházi katonai

újonc-telepen. A magyar pénzügyminisztérium titkáráként halt meg 1871. május 17-én Budán.

FORRÁSOK: *Pápai diákok* 292., 623. és 638., *Közlöny* 1849. 105. sz., *Vas. Újs.* 1871. 22. sz.

NYÍRI LAJOS, Nyíri József református lelkipásztor és nemes Nádasdi Katalin fia, 1827. augusztus 25-én a Tolna megyei Mislán látta meg a napvilágot. 1841-től tanult a Pápai Ref. Kollégiumban. 1848 májusában ő is azokhoz a diákokhoz tartozott, akik honvédek álltak. A Pécssett szerveződő 8. zászlóalj honvédje lett. A délvidéki harcok során őrmesterré léptették elő, de betegsége következtében innen leszerelt. 1849. május 17-én azonban ismét szolgálatba állt, a Noszlopy Gáspár szervezte, Kaposváron alakuló honvéd századnál. Részt vett Noszlopy Somogy, illetve Zala megyei hadműveleteiben, és július 1-jével hadnagy lett az időközben az említett századból kinőtt 127. honvédzászlóaljban. (Nevével utoljára a zászlóalj július 29-i kimutatásában találkoztunk.)

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 724., *Pápai diákok* 287., 299., 307., 880. és 903., H. Szabó Lajos: *Pápa 179.*, MOL: Noszlopy Gáspár gyűjt. 3. cs. fol. 351–355., 365–370. és 382.

ÓDOR JÓZSEF Rinyaújlakon (Somogy m.) született 1828-ban vagy 1829-ben. Apja Ódor N. református tanító, anyja Mészáros Zsuzsanna volt. 1847-ben szerepel a Pápai Ref. Kollégium diákjai között, valamint 1848 májusában, amikor ő is honvéd lett. A szabadságharc időszakából csupán hadnagyi kinevezésének dátuma ismeretes: 1849. április 13-án lett őrmesterből hadnagy a 60. (Somogy megyei) honvédzászlóaljban. (Az alakulat ekkor Görgei fel-dunai seregében, a II. hadtestben szolgált, és a szabadságharc végén Komáromban tette le a fegyvert.) A Somogy megyei Honvédegylet kimutatása szerint 1867-ben és 1890-ben református lelkész volt, az utóbbi időpontban Kisdobszán. Ugyanitt hunyt el 1902-ben.

FORRÁSOK: *Pápai diákok* 903., H. Szabó Lajos: *Pápa 179.*, *Közlöny* 1849. 91. sz., MOL: Hm. Ált. 1849. 11188., UO.: Bm. Honv. segély 1868. 4961., Mikár Zsigmond I. 82. és II. 273., *Vas. Újs.* 1902. 27. sz.

Rozwáci OMASZTA FERDINÁND egy kiterjedt Békés megyei nemesi család sarjaként Békéscsabán született 1823. október 23-án. Apja Omaszta Zsigmond postamester, anyja Oláh Terézia volt. A nemzetség evangélikus vallású ágához tartozott. 1839-ben került a Pápai Ref. Kollégiumba, innen azonban hamarosan a pozsonyi gimnáziumba távozott. Végül Pesten tanult, ahol mérnöki diplomát szerzett. 1848 októberében beállt az alakuló 16. Károlyi huszárezredhez. Az ezred Pest megyében, majd 1849 januárjától Békés megyében alakult. Hadra kész századai 1848 tavaszától különböző seregtestek-

hez vonultak be. Négy százada júniusban a Komáromnál álló fel-dunai sereghez nyert beosztást. Itt szolgált Omaszta is, aki időközben – április 10-én

– hadnagy lett. Részt vett a csallóközi harcokban, a június 28-i győri ütközetben, a július 2-i és 11-i komáromi csatákban, majd a sereg Világosig tartó menetében, az ezt kísérő összecsapásokban. 1849. augusztus 27-én besorozták a császári 49. gyalogezredbe, ahonnan 1859-ben őrmesterként szerelt le. 1861-ben Békés megye útbiztosává választották. 1869-ben hadnagy lett a kiegyezést követően létrehozott Magyar Királyi Honvédségnél, ahonnan 1877-ben főhadnagyként lépett nyugalomba. 1890-ben még tagja volt a Pest városi Honvédegyletnek.

FORRÁSOK: Nagy Iván VIII. 333. o., Kempelen Béla XI. 602.,

Pápai diákok 259. és 775., HL: 1848/49. 51/17., Uo.: Tiszti akvi. lapok 13088., Közlöny 1849. 81. sz., KAW: Grundb. 49. LIR 184 1–1857 71/94., Mikár Zsigmond I. 16. és II. 60., portré: Hadtört. Múzeum: A szegedi hadkerület tisztjeinek fényképalbuma, 1875.

OROSZ LAJOS a Veszprém megyei Szilasbalháson (ma Mezőszilas Fejér megyében) született 1819-ben (más adat szerint 1821-ben), református vallásúként. 1837-ben lett a Pápai Ref. Kollégium diákja, ekkor gondviselője Szűcs Antal, Győr megye alispánja volt. 1848 tavaszán Veszprém megyei esküdt, 1848. június 6-án beállt a Pécssett szerveződő 8. honvédszászlóaljhoz. Ugyanitt a délvidéki harcok során tizedessé, október 19-én pedig a Tolna megyében alakuló 41. zászlóalj hadnagyává léptették elő. A zászlóalj később az eszéki várórséghez került, s a vár védelmében vett részt annak 1849. február közepén bekövetkezett feladásáig. (A kapituláció alkalmával Orosz is szabadon hazatérhetett. Kérésére június 30-án a magyar hadügyminisztérium „hivatalosan is” elbocsátotta a szolgálatból.) 1850. február 2-án besorozták a császári 59. gyalogezredhez, azonban hamarosan rokkantnak minősítették, s ezért még ez év augusztus végén leszerelték. 1867-ben Dunaszentgyörgyön gazdálkodott és a Tolna megyei Honvédegylet tagja volt.

FORRÁSOK: Pápai diákok 861., MOL: Hm. Ált. 1849. 31078., Uo.: Bm. Honv. segély 1868. 7201., Közlöny 1848. 138. sz., KAW: Grundb. 59. LIR 1841–1850 78/114., Mikár Zsigmond I. 173.

Nagykállói PAÁL DÉNES Paál József „oskolamester”, 1848/49-es honvéd százados (lásd a századosok között) és Gondol Rozália fia, 1829. október 9-én Balatonudvarin született, református. 1839-től tanult a Pápai Ref. Kollégiumban, ahol 1848 tavaszán joghallgató volt. 1848 májusában számos diáktár-

sához hasonlóan ő is honvéd lett, a tüzérséghez osztották be. 1849. szeptember 11-én Klapka tábornok léptette elő tűzmesterből hadnaggyá, a „komáromi vártüzér ezredben”. Később mérnöki diplomát szerzett és mérnök lett Veszprém megyében. A kiegyezés után tagja lett a Veszprém megyében alakult Honvédegyletnek. Nyugalmazott főmérnökként Pestre utaztában, a vasúton hunyt el 1902. október 18-án. Nemesvámoson, apja mellé temették el. Halálát özvegye, szül. Tamássy Eszter gyászolta.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 1577., Pápai diákok 270., 279., 291., 313., 316. és 893., Szimyei: Komárom 318., Mikár Zs. I. 105. és II. 350., Veszprémi Hírlap 1902. okt. 26.-i 43. sz., H. Szabó Lajos: Pápa 179.

Szathmári PAKSY JÓZSEF 1824. július 25-én született Ógyallán, Komárom megyében (ma Hurbanovo, Szlovákia). Azonos nevű apja református tanító, anyja Horváth Rozália volt. 1840-től 1846-ig tanult a Pápai Ref. Kollégiumban. A szabadságharc idejéből csak egyetlen adat áll vele kapcsolatban a rendelkezésünkre: 1849. szeptember 21-én mint a bábolnai katonai méntelep ellenőre, a komáromi várórségnél megkapja elmaradt havi fizetését. 1867-ben és 1890-ben volt hadnagyként a Pest városi Honvédegylet tagja volt. 1890-ben a Pest megyei Érsekvadkertben hunyt el. Nekrológja szerint: „régí honvéd, Vadkert 35 éven át volt jegyzője, ügyvéd és királyi közalapítványi ügyész” volt. Özvegyét szül. Guckler Teréziának hívták.

FORRÁSOK: Szül. akv. MOL 51783., Pápai diákok 273., 285., 297., 305. és 778., Szimyei: Komárom 438., Mikár Zsigmond I. 23. és II. 60., Vas. Újs. 1890. 24. és 1901. 2. sz.

PARRAGH LAJOS Parragh Gábor 1848/49-es honvéd őrnagy öccse (lásd az őrnagyok között), 1830. június 5-én a Győr megyei Tápon (ma: Tápszentmiklós) született. 1839 ősztől 1848 tavaszáig folyamatosan a Pápai Ref. Kollégiumban tanult. Önmaga így ír 1848/49-es szerepléséről: „1848/9-be honvéd voltam 's az 57dik veres sapkás zászlóaljba közvitéz – majd szabados, tizedes, tiszteletbeli őrmester végre 1849 September elején hadnagy 's mint ilyen jöttem ki Komáromból Oct. 6dikán iszonyú betegen”. (Ebből csupán annyi szorul helyesbítésre, hogy Klapka tábornok Aradi Múzeumban található parancskönyve szerint szeptember 30-án, tehát közvetlenül a vár feladása előtt nevezték ki hadnaggyá.) 1850 augusztusában visszatért Pápára, ahol befejezte teológiai tanulmányait. 1854-től apja mellett – aki akkor Kupon volt lelkész – káplánkodott, majd 1862-ben az ajkai reformátusok választották „prédikátorukká”. Híveit egészen 1900. március 11-én bekövetkezett haláláig szolgálta. Az 1860-as években kötött házasságot Nagy Lídiával, 11 gyermekük született.

FORRÁSOK: Hudi József: Források 331., H. Szabó Lajos: *Negyvennyolcas 18.*, Pápai diákok 270., 279., 292., 313., 317., 326., 600. és 894., Mikár Zsigmond I. 105., Aradi Múzeum: 1848/49-es Erekllyemúzeum, Klapka György tábormok parancskönyve, Vas. Újs. 1900. 11. sz.

Szomori és Somodori PÁZMÁNDY KÁROLY a Fejér megyei Kápolnásnyéken született 1830. január 11-én. Szülei Pázmándy Zsigmond közbirtokos, Fejér megye táblabírája és Szabó Klára voltak. A református vallást követte. 17 évesen iratkozott be a pápai kollégium első jogi osztályába. 1848. júniusában önkéntes lett a Veszprémben alakuló 6. honvédszászlóaljnál. A délvidéki harcok során előbb tizedesi, majd október 19-én hadnagyi rendfokozatot kapott. 1849 januárjában zászlóaljával a főhadiszíntérre került, ahol a tavaszi hadjárat kezdetén Klapka tábormok I. hadtestéhez osztották be. Április 4-én halálos lövést kapott a hadjárat második ütközetében, Tápióbicskénél.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 690., Pápai diákok 902., Közlöny 1848. 137. sz., MOL: Hm. Ált. 1849. 13090., Szalkay Gergely: A VI. honvédszászlóalj 135.

Gyöngyösi PETHEŐ (PETŐ) IMRE – e néven ketten is honvédek voltak a szabadságharcban. Egyikük 1826. március 26-án született Alsógörzsönyben (ma: Nemesgörzsöny), Pető László és Kis Julianna gyermekeként. Ő 1848-ban orvostanhallgatóként lett honvéd. A másik Petheő Imre ugyancsak Alsógörzsönyben született 1828 körül, és szintén református vallású volt, apja pedig Pethő (!) Pál birtokos volt. Az utóbbi 1838 őszén lett a Pápai Ref. Kollégium diákja és 1848 tavaszán ugyanitt joghallgató volt. A két Petheő közül az egyik 1848. december 7-én, a másik pedig december 11-én állt be Pápán a honvédsereghez. Közülük az egyik az, akit 1849. július 25-én (június 16-tól számítandó ranggal) a 70. honvédszászlóalj hadnagyává léptettek elő. A volt hadnagy a szabadságharc után tanítóként Nagysallón telepedett le. 1856 januárjában a császári hatóságok letartóztatták, mivel kapcsolatban állt Hatvani Imre 1848/49-es gerillavezérrel. Petheőnek ekkor sikerült megszöknie, de hamarosan újra elfogták és 1857-ben Pozsonyban hadbíróági eljárás indult ellene.

FORRÁSOK: Szül. akvi. adatok H. Szabó Lajos pápai helytörténész, ill. Szluha Márton budapesti genealógus szívességéből, Pápai diákok 254., 280., 292., 318., 395. és 899., Veszprém m. Lot.: Pápa város újoncállítási jegyzőkönyve 1848. fol. 28. és 33., Közlöny 1849. 165. sz., MOL: Hm. Ált. 1849. 21057., HL: Rendőri megfigy. 70. cs. 151. sz.

PETHES GERŐ (GERGELY) a Komárom megyei Nagykeszin (ma Vel'ké Kosihy, Szlovákia) született 1826 körül. Gondviselője 1840-ben Kiss Sándor tanító, édesanyja szül. Hevesi Teréz volt. Vallása: református. Felsőbb iskolai tanulmányait Pozsonyban, illetve 1842 és 1846 között a Pápai Ref. Kollégiumban végezte. 1848-ban már ügyvéd volt. 1849 januárjától egy gerilla-

csapat parancsnoka volt a komáromi várórségnél. Szinnyei írja róla, a komáromi várórség számbavételekor: „Volt a környékben, az udvardi járásban, még egy kis gerillacsapat is, Pethes Gergely honv. főhadnagy vezénylete alatt, de ezek inkább az ellenség elől futottak, úgy hogy ha Pethes vörös szakállá feltűnt a városban, bizonyosak lehettünk arról, hogy az ellenség közeledik.” Szinnyei valószínűleg igaz, de mégiscsak rosszmájú kijelentését tegyük helyre azzal, hogy Pethes – aki nem honvéd, hanem gerilla főhadnagy volt – végül 1849. július 23-án honvéd hadnagyi rendfokozatban parancsörtszt lett Kosztolányi Mór ezredes, a VIII hadtest parancsnoka mellett, s becsülettel szolgált Komárom feladásáig. Később ügyvédként nejével – Geröcs Teréziával, akit még 1849-ben vett feleségül – Esztergomban telepedett le. A kiegyezés után Esztergom megye tiszti alügyészévé választották. 1881. május 11-én Esztergomban hunyt el. (Három gyermeke maradt.)

FORRÁSOK: *Pápai diákok* 288., 300., 302., 311., 610. és 887., *Szinnyei: Komárom* 51., 182. és 399., *Uő.: Magyar írók* X. 911., *Komáromi Lapok* 1849. 63. sz., *Mikár Zsigmond* I. 43., *Gyászjel.: OSzK*

Turóc-dívéki és nagypalugyai PLATTHY GYULA Viéscán (Beckókisfalu, Trencsén megye, ma Kocsóc, vagyis a szlovákiai Kocovce része) született 1829-ben. Apja Platthy László közbirtokos, törvényszéki ülnök, anyja Várady-Szokmáry Apollónia volt. Vallása: evangélikus. 1845-ben iratkozott be a Pápai Ref. Kollégiumba és itt végezte jogi tanulmányait 1848 tavaszán. 1848. október 20-án közvitéztként beállt a Trencsénben alakuló 40. honvédzászlóaljba. Ez a zömében szlovák legénységű alakulat november-decemberben részt vett a Magyarország észak-nyugati felébe betört császári csapatok kiverésében, majd pedig a komáromi várórséghez csatlakozott, mellyel az 1849. október elején bekövetkezett feladásig közreműködött a várvédelmében, illetve a körülötte folyó harcokban. Platthyt 1849. január 1-jén őrmesterré, február 16-ával hadnaggyá, június 28-án pedig főhadnaggyá léptették elő. Az 1850-es években birtokán gazdálkodott, illetve ügyvéd volt. 1861-ben Trencsén megye aljegyzőjévé, 1867-ben a megye főjegyzőjévé választották. Később ismét ügyvéd lett Trencsénben. Tagja volt a Trencsén megyei Honvédegyletnek. Lőrinczy Zsófiát vette feleségül, akitől négy gyermeke született. 1891. október 7-én Trencsén városában hunyt el.

FORRÁSOK: *Nagy Iván* IX. 316., *Kempelen Béla* VIII. 329., *Nemesi évkönyv* 1924. 240., *Pápai diákok* 317. és 897., *MOL: Hm. Ált.* 1849. 19932. és 21057., *Uo.: Bm. Honv. segély* 1868. 2827., *Közöny* 1849. 102. és 146. sz., *Mikár Zsigmond* I. 98. és II. 326.

POÓR KÁROLY a Bács megyei Torzsán (ma Savino Selo, Jugoszlávia) született 1830 körül. Apja Poór Károly torzsai ref. lelkész volt. Tanulmányait a kiskunhalasi ref. gimnáziumban végezte, 1848 tavaszán első éves joghallgató

volt. 1848 nyarán Bács megyében nemzetőr főhadnaggyá választották. Októbertől 1849. január 13-ig katonai élelmezési biztos volt a verbászi magyar táborban. (A sereg ekkor elhagyta a Délvidéket.) Márciusban őrmesterként beállt a Bács megyében alakuló Védereg 3. zászlóaljához, mellyel közreműködött Perczel Mór tábornok támadó hadjáratában, a Délvidék felszabadításában. Ezt követően, június 13-án hadnaggyá léptették elő, majd a bácskai (IV.) hadtest Csintula Antal alezredes vezette dandárának a segédtisztje lett. 1849 őszén a Pápai Ref. Kollégiumban talált menedéket – több volt honvéd bajtársához hasonlóan ő is ide iratkozott be, hogy elkerülje a császári hatóságok figyelmét, illetve a besorozást. Későbbi pályájáról nincsenek adataink.

FORRÁSOK: Szimyei: *Magyar írók X.* 1423., MOL: *Hm. Ált.* 1849. 23824. és *uo.*: *Aradi nem ikt. ir. sz. n.* (163. cs. fol. 394. és 539.), *Pápai diákok* 905.

PRÉPOST ISTVÁN 1821. augusztus 23-án Pápán született, evangélikus vallású családban. Apja nemes Prépost István földműves gazdálkodó, anyja Csoknyai Zsuzsanna volt. 1839-től az 1840-es évek elejéig tanult a Pápai Ref. Kollégiumban, majd gazdasz oklevelet szerzett a keszthelyi Georgikonban. 1848 tavaszán részben családi nevelőként, részben pedig hírlapíróként kereste kenyerét Székesfehérváron. 1848 őszén beállt az alakuló 49. honvédszászlóaljhoz, innen azonban írnoikként (tizedesi rangban) az Országos Nemzetőri Haditanácshoz vezényelték, annak vezetője, Nádossy Sándor ezredes mellé. (Ez az intézmény decemberig a nemzetőrség ügyeinek intézése mellett az alakuló honvédszászlóaljak felügyeleti szerv volt.) December elején, amikor az Országos Nemzetőri Haditanács beolvadt a hadügyminisztériumba, s ott Nádossy a Katonai osztály főnöke lett, Prépost is oda került át. A Debrecenbe történt áttelepülést követően – 1849. február 1-jén – őrmesterré léptették elő. Később a hadügyminisztérium Tüzérségi osztályának fogalmazója lett. Állítása szerint e beosztásában 1849. június 28-án főhadnaggyá nevezték ki. A szabadságharc után Győrben telepedett le, ahol előbb családi nevelő, az 1850-es évek végén pedig a *Győri Közlöny* munkatársa volt. Az 1860-as évek elején Debrecenben a *Debreceni Közlöny*-nél dolgozott. 1867-ben Pesten találjuk, mint „foglalkozás nélkülit”, s mint a fővárosi honvédegyelet tagját. Ugyanitt halt meg 1867. augusztus 28-án.

FORRÁSOK: Szül. *akv.*: MOL A 2683., Szimyei: *Magyar írók XI.* 135–137., *Pápai diákok* 235., 259. és 871., MOL: *Hm. Ált.* 1849. 2093. és 7936., *Uo.*: *Bm. Honv. segély* 1867. 2074., 1868. 3260. és 1869. 1158., *Mikár Zsigmond I.* 36.

PSEPHOFER DÁVID MÓR a Komárom megyei Neszmélyen született 1816-ban vagy 1817-ben. Apja, Pserhofer Ephraim zsidó tanító volt. 1835-től a Prágai Műegyetemen, 1843–1845-ben pedig a Pápai Ref. Kollégiumban ta-

nult. A szabadságharcban őrmesteri, 1849. március 1-től hadnagyi, végül főhadnagyi rendfokozatban a fel-dunai (VII.) hadtest törzsénél teljesített szolgálatot hadműveleti (azaz vezérkari) tisztként. Neve szerepel a világosi fegyverletéti jegyzéken. Ezt követően azonban megszökött, illetve Komáromban szolgálatra jelentkezett Klapka tábornoknál, aki augusztus 30-án az 56. zászlóaljhoz osztotta be. Komárom feladását követően, októberben közlegényként besorozták a császári 22. gyalogezredhez. Innen 1855. január 10-én szerelték le. A kiegyezés idején nyelvtanár volt Gyöngyösön és a helyi honvédegylet tagja. 1888-ban felvették a budapesti honvéd menházba, innen 1890-ben azonban kilépett.

FORRÁSOK: *Pápai diákok* 300. és 890., *Szögi László* 270., *HL: 1848/49* 17/580. és 51/17., *Uo.: Honv. menház akvei*. II. 243., *Közlöny* 1849. 88. sz., *Komáromi Lapok* 1849. 65. sz., *KAW: Grundb.* 22. *LIR* 1851–1857. 25/22., *MOL: Bm. Honv. segély* 1868. 3931., *Mikár Zsigmond* I. 47.

RÓZSÁS ELEK nemes Rózsás Lajos „biztos” és Győrfi Terézia gyermeke, 1827. december 23-án Szentkirályszabadján (Veszprém m.) született. Református vallású volt. 1843 őszén iratkozott be a Pápai Ref. Kollégiumba. 1848/49-es tevékenységével kapcsolatban csak annyit tudunk, hogy hadnagyként tette le a fegyvert. E minőségében szerepel ugyanis az 1849. augusztus 13-i világosi fegyverletétel idején készült jegyzéken. 1849. augusztus 29-én közlegényként besorozták az itáliai tartományokban állomásozó császári 17. gyalogezredhez. 1851. december 31-én bocsátották el a nevezett ezredtől. Később megnősült, neje Galambos Apollónia lett, akivel 35 évig élt házasságban. 1885. április 13-án Komáromban halt meg.

FORRÁSOK: *Szül. akv.: MOL A* 1651., *Pápai diákok* 629. és 903., *HL: 1848/49* 51/17., *KAW: Grundb.* 17. *LIR* 1841–1857. *Landwehr* 63/130., *Hal. akv.: MOL* 52595.

Kajdacs SAÁRY (SÁRY) BÉLA Győr megyében, Bönyön (ma Bönyrértalap) született 1831. szeptember 18-án. Apja Saáry Károly közbirtokos, Győr megye főszolgabírája, anyja Gombai Charlotta volt. Vallása: református. 1838 őszén, majd másodjára 1842 őszén iratkozott be a Pápai Ref. Kollégiumba, ahol 1844-ig tanult. 1848. október 21-én a Győr megyei nemzetőrség főhadnagyként honvédtiszti rangért folyamodott a hadügyminisztériumhoz, de eredménytelenül. Végül, 1849. augusztus 18-án Klapka tábornok nevezte ki hadnaggyá és parancsörtiszté, gróf Zichy Ottó ezredes, a komáromi várórség egyik hadosztályparancsnoka mellé. (Egy forrás szerint addig őrmester volt a 71. honvédzászlóaljban.) 1867-ben volt főhadnagyként (?) a Nyitra megyei Honvédegylet tagja volt.

FORRÁSOK: *Benkő Imre* 276., *Pápai diákok* 291., 596. és 624., *MOL: ONóHt. Ált.* 1848. 6058., *Komáromi Lapok* 1849. 64. sz., *Mikár Zsigmond* I. 74.

Kajdacs SAÁRY (SÁRY) GYULA az előbbi testvére, Nagykőrösön született 1828. december 5-én. Öccsével egyidőben, 1838-ban és 1842-ben iratkozott be a pápai kollégiumba. A szabadságharc idején ő is előbb nemzetőr tiszt volt, majd 1848. október 19-én hadnagy lett a Zemplén megyében alakuló 42. honvédszászlóaljban. 1849. január 30-án kérésére elbocsátották a szolgálatból. Február 14-én ismét alkalmazásáért folyamodott Klapka György ezredeshez, mivel betegsége, aminek következtében leköszönt, már elmúlt. Visszavételének nincs nyoma. 1867-ben Nagykőrös város Honvédegyletének tagjai között, mint egykori főhadnagy szerepel. Ugyanitt, Nagykőrösön vette feleségül inárcsi Farkas Katalint, s ugyancsak itt halt meg 1876-ban.

FORRÁSOK: *Szüil. akv.: MOL A 734., Benkó Imre 277., Pápai diákok 596. és 624., Közlöny 1848. 142. sz., MOL: Hm. Ált. 1849. 2026., HL: 1848/49. 11/123., Mikár Zsigmond I. 70.*

SAÁRY JÓZSEF nemes Saáry Gergely közbirtokos, váltótörvényszéki ülnök és Kenessey Eszter gyermekeként született a Veszprém megyei Pusztamiskén, 1829 körül. Református vallású volt. Tanulmányait 1839 ősztől a Pápai Ref. Kollégiumban, illetve 1846-tól a 19. gyalogezred katonai nevelőintézetében Székesfehérvárott végezte. 1848 tavaszán joggyakornokként állt be a Veszprémben alakuló 6. honvédszászlóaljhoz, mellyel részt vett a délvidéki harcokban. (1830 körül született Miklós, valamint 1833 táján született Vince nevű öccse szintén honvéd lett.) 1849 januárjában őrmesterként áthelyezték a máramarosi – zömmel román – újoncokból Debrecenben szerveződő 63. zászlóaljhoz. Ennek kötelékében a főhadiszíntéren végig küzdötte a tavaszi hadjáratot. Június 14-én hadnaggyá léptették elő. Egy héttel később, 21-én azonban hősi halált halt a Perednél vívott ütközetben, a Vág-menti hadjárat során.

FORRÁSOK: *Waldapfel Eszter II. 299–300., Pápai idákok 269., 278., 290., 301., 309., 312., 601., 617. és 892., Közlöny 1849. 133. sz., MOL: Hm. Ált. 1849. 19965., HL: 1848/49. 37/412., Vas. Újs. 1899. 37. sz. (Beniczky Alajos honv. százados visszaemlékezései).*

SALKOVICS KÁROLY Mezőberényben született 1824. október 13-án. Apja Salkovics Péter mészáros mester, anyja Szakáts Karolina volt. Az evangélikus vallást követte. Tanulmányait a Soproni Evang. Líceumban, 1841 és 1843 között pedig a Pápai Ref. Kollégiumban végezte, ahol Petófi Sándor osztálytársa volt. Később mérnöki képesítést szerzett. 1848 őszén Pesten beállt a honvéd tüzérséghez, később Perczel Mór tábornok drávai hadtestéhez került. A december 30-i móri ütközetben üteget elfoglalták a császáriak, néhány nap múlva azonban sikerült visszaszöknie a honvédsereghez. Később főárkász (árkász őrmester), 1849. július 21-én hadnagy, augusztus 30-án

pedig főhadnagy lett a komáromi várórség árkász osztályánál. 1867-ben Tördemicen (Zala m.), 1890-ben pedig a délvidéki Pancsován élt, mint kincstári mérnök, illetve mint a helyi honvédegyelet tagja. 1856-ban nősült, felesége Döme Ágnes lett. 1902. február 26-án Budapesten halt meg, sírja a Kerepesi temetőben található.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 2059., Szimnyei: *Magyar írók* XII. 86–87., *Pápai diákok* 275., 612. és 880., *Komáromi Lapok* 1849. 62. és 65. sz., *Mikár Zsigmond* I. 107. és II. 57.

Nádasdi SÁRKÖZY DÉNES a Somogy megyei Nagybjajomban született 1831. szeptember 20-án. Sárközy Albert Somogy megye alispánja (1848-ban főispánja) és Chernel Julianna gyermeke volt. A református hitben nevelkedett. Az 1847/48-as tanévben került Pápara, az első jogi osztályba. 1848. május végén Somogy megyében elsőként állt be honvédek a Pécssett alakuló 8. honvédszászlóaljhoz. Ugyanitt a nyári délvidéki harcok során tizedes lett. Október 19-én léptették elő hadnaggyá a Debrecenben szerveződő 28. zászlóaljhoz. Új alakulatával novembertől a bánzági hadszíntéren – Damjanich alatt –, majd Klapka I. hadtestében szolgált. 1849. márciusban zászlóaljának egyik szakaszával Beniczky Lajos őrnagy különítményébe osztották be, amellyel részt vett a Felvidék megtisztításában. Június 15-én főhadnagy lett. Később Komáromban visszacsatlakoztak a Fel-dunai sereghez, illetve a 28. zászlóaljhoz. Sárközy és zászlóalja a komáromi csaták, a váci és az augusztus 2-i debreceni ütközet után végül Világosnál tette le a fegyvert. 1849. november 26-án közlegényként besorozták a császári 59. gyalogezredbe. 1851. április 20-án ötszáz forint váltságdíj ellenében leszereltek. Ekkor visszatért a Pápai Ref. Kollégiumba, ahol befejezte tanulmányait (1851–1853.). Később birtokán gazdálkodott és 1856-ban feleségül vette Csépán Apollóniát. Házaságukból két fiú és öt leány született. 1861-ben, a rövid alkotmányos éra évében Somogy megye aljegyzőjévé választották. Később azonban hivatalt már nem viselt, haláláig gazdálkodással foglalatzkodott. (Egyházi megbízást azonban vállalt: a belső-somogyi református egyházmegye gondnoka lett.) 1891. június 4-én szülőhelyén hunyt el.

FORRÁSOK: Szimnyei: *Magyar írók* XII. 204–206., Borovszky (szerk.): *Somogy vm.* 525. és 627., *Turul* 1906. 123. és 131., *Közlöny* 1848. 143. és 1849. 135. sz., MOL: *Hm. Ált.* 1849. 19087., *Uo.*: *Bm. Honv. segély* 1868. 4961., *HL*: 1848/49 51/17., *KAW*: *Grundb.* 59. *LIR* 1851–1857. 26/43., *Vas. Újs.* 1891. 24. sz., *portré*: Deák Varga József (Nagybjajom) tulajdonában.

Nádasdi SÁRKÖZY TITUSZ az előbbi bátyja, szintén Nagybjajomban született 1824. július 7-én. 1840–1844 között tanult a Pápai Ref. Kollégiumban, majd ügyvédi vizsgát tett, és hivatalnok lett Somogy megyénél. 1848. szeptember 16-án a Somogy megyében alakult önkéntes nemzetőr zászlóalj fő-

hadnagya lett. Alakulatát ekkor Kosztolányi Mór őrnagy pápai nemzetőr táborába/dandárába osztották be, ahol az a 4. dunántúli önkéntes nemzetőr néven szerepelt. Részt vettek a pákozdi, majd a schwechati csatában. November elején az alakulatból a 46. honvédszászlóalj lett – ebben azonban Sárközy már nem vállalt szolgálatot. Későbbi tevékenységét illetően annyi ismeretes, hogy 1856. és 1861. között siklósi járási főbíró, 1865-től 1868-ig pedig Somogy megye főjegyzője volt. 1894. december 25-én Kisasszondon hunyt el. Halálát három gyermeke és özvegye, szül. Zsoldos Ida gyászolta.

FORRÁSOK: Turul 1906. 123. és 131., Magyar Nemzeti Zsebkönyv 2. rész I. kötet 553., Pápai diákok 273., 285. és 878., MOL: Hm. Ált. 1849. 14811., portré: Deák Varga József (Nagybajom) birtokában.

SCHULTHEISZ MIKSA 1824 körül Pápán (más adat szerint Devecserben) született. Apja Schultheisz Lázár zsidó kereskedő volt. Tanulmányait 1837-től végezte a Pápai Ref. Kollégiumban. 1846-ban orvostanhallgató volt a Bécsi Egyetemen. 1867-ben a Veszprém megyei Honvédegyelet, mint '48-as honvéd alorvos-hadnagyot igazolta.

FORRÁSOK: Pápai diákok 587., Szőgi László 143., Mikár Zsigmond I. 106.

Kocsi SEBESTYÉN PÁL nemes Sebestyén Gábor (1794–1864) vármegyei fiskális, később országgyűlési követ és nemes Szőke Judit fia, Pápán született 1828. október 3-án. Református vallású volt. 1833 novemberében írták be a Kollégiumba, ahol 1848 tavaszára végzett a jogi osztályokkal. Ezután Veszprém megye „tiszteletbeli aljegyzője” lett. Szabadságharc alatti tevékenységével kapcsolatban csak azt tudjuk, hogy 1848. november 20-án Pápáról beállt a honvédseregbe. Tiszti kinevezésére adatot nem találtunk. Hitelt kell azonban adnunk a Pest városi Honvédegyeletnek, amely 1867-ben és 1890-ben volt honvéd hadnagyként tartotta számon. Sebestyén 1891. elején hunyt el Budapesten, nyugalmazott királyi táblai bíróként, illetve a budapesti törvényszék volt bírójaként.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 1548., hunkár Antal visszaemlékezései 78., 174., Pápai diákok 252., 268., 278., 290., 312., 315., 566. és 895., Veszprém m. Lvt.: A pápai kerület avatási jegyzőkönyve 1848., fol. 2., Mikár Zsigmond I. 34. és II. 61., H. Szabó Lajos: Pápa 74. és 98., Vas. Újs. 1891. 19. sz.

SÍPOS ENDRE (ANDRÁS) 1829 körül a Zala megyei Felsőörsön született, Sípos Pál földműves gazda fiaként. Református vallású volt. Tanulmányait 1840 őszén kezdte a Pápai Ref. Kollégiumban. Valószínűleg azonos azzal a Sípos Endrével, akit 1849. augusztus 30-án Komáromban Klapka tábornok léptetett elő a Zala megyei 56. honvédszászlóaljnál őrmesterből hadnaggyá.

FORRÁSOK: Pápai diákok 606., Komáromi Lapok 1849. 65. sz., Tóth Károly 10. és 94.

SOMODY JÓZSEF nemes Somody József kalapos mester és Csömör Terézia fiaként 1825. március 15-én Pápán született. Református vallású volt. Tizenöt évesen lett a Pápai Ref. Kollégium hallgatója, ahol az 1840-es évek közepéig tanult. 1848 tavaszán Veszprém megye csendbiztosa volt. 1848. május 28-án az akkor megalakult Pápa városi nemzetőrség tagja lett. Szeptember 16-tól a Veszprém megyei, illetve 1. dunántúli önkéntes nemzetőr zászlóalj őrmestere, részt vesz a Jellačić elleni harcokban. November 6-tól az említett zászlóalj hadnagya a fel-dunai seregben. 1849 januárjától az alakulatából szervezett 70. honvédszászlóalj hadnagya a komáromi várőrségnél. Végül július 21-től főhadnagy ugyanitt, a vár feladásáig. 1867-ben a Veszprém megyei Honvédegylet tagja. Később királyi jogtanácsos Pápán és a Pápai Ref. Egyház főgondnoka. 1897. február 22.-én Pápán hunyt el.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 1548., Szinnyei: Magyar írók XII. 1249., Hudi József: Források 330., Pápai diákok 273., 285. és 878., Közlöny 1849. 15. sz., Komáromi Lapok 1849. 62. sz., MOL: Hm. Ált. 1849. 19932., Mikár Zsigmond I. 105., H. Szabó Lajos: Negyvennyolcas 41–42.

Felsőőri STELCZER KÁROLY Nagyvázsönyban született 1829. november 3-án. Apja Stelczer Pál a nagyvázsönyi uradalom felügyelője, anyja Horváth Erzsébet volt. Az evangélikus vallást követte. A gimnázium hét osztályát végezte el. Ebből a 7-et, az első jogi osztályt 1847/48-ban Pápai Ref. Kollégiumban. Pápán állt be honvédeknek 1848. november 21-én. A szabadságharc végén, a világosi fegyverletételi jegyzéken hadnagyként szerepel. (Az 1867-ben kelt honvédegyleti kimutatás szerint a 61. zászlóaljnál volt hadnagy, ennek viszont ellene mond, hogy a 61-esek Komárom feladásakor tették e a fegyvert.) 1849. augusztus 25-én besorozták a császári 4. gyalogezredbe, ahonnan 1853. június 31-én szabadult. Később helytartósági hivatalnok lett. 1856-ban megnősült, özvegye a kiegyezés idején Sopronban élt.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 2665., Kempelen Béla IX. 447., Borovszky (szerk.): Győr vm. 442., Veszprém m. Lvt.: A pápai kerület újoncállítási jegyzőkönyve 1848. fol. 2., Pápai diákok 902., HL: 1848/49. 51/17., KAW: Grundb. 4. LIR 1853–1860 29/63., MOL: Bm. Honv. segély 1868. sz. n. (24. cs.)

Felsőőri STELCZER MIHÁLY az előbbi bátyja, 1827. október 1-én született Nagyvázsönyban. 1847/48-ban a jog első évét ő is Pápán végezte s honvéd is egy időben lett testvérével, 1848. november 20-án. Végső rangja – állítólag – a hadnagy volt, amit a honvéd tüzérségnél viselt. 1849. szeptember 1-jén besorozták a 39. gyalogezredhez, ahonnan 1852-ben sikerült leszerelnie. A kiegyezés után szolgabíró lett Sopron megyében.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 2665., Borovszky (szerk.): Győr vm. 442., Pápai diákok 637. és 902., Veszprém m. Lvt.: A pápai ker. újoncállítási jegyzőkönyve, 1848. fol. 2., KAW: Grundb. 39. LIR 1849–1857 25/195., H Szabó Lajos: Pápa 196.

STETTNER PÁL nemes Stettner Lajos táblabíró és Osváld Mária fia, 1827. február 26-án Pápán született. Református vallású volt. Neve 1839. és 1848 tavasza között folyamatosan fordul elő a Pápai Ref. Kollégium diákjai között. 1848 júliusában nemzetőr lett, majd szeptember közepétől a Veszprém megyei önkéntes nemzetőr zászlóaljban szolgált. Később hadnagy lett egy szabads csapatban, valószínűleg Nemegyei Bódog őrnagy Dunántúlon szervezett seregében. 1849. március 19-én ugyanis az említett seregből alakuló egyik, a 7. honvédszászlóalj hadnagyává nevezték ki. Szolgálatáról több adat nem áll a rendelkezésünkre. (A zászlóalj később a péterváradai várórséghez került, Stettner neve azonban itt nem fordul elő.) Az 1850-es években szolgabírói írnok volt Sárváron. 1861-ben letette az ügyvédi vizsgát és Aradon telepedett le. Ugyanitt 1867-ben és 1890-ben volt főhadnagyként az Arad megyei Honvédegylet tagja volt.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 1548., Pápai diákok 253., 268., 277., 289., 300., 322. és 889., MOL: Hm. Ált. 1849. 6620., Uo.: Bm. Honv. segély 1868. 3319., Közlöny 1849. 57. sz., Benedek Gábor 411. o., Mikár Zsigmond I. 6. és II. 11., H. Szabó Lajos: Pápa 74.

STETTNER TAMÁS az előbbi öccse szintén Pápán született 1829. augusztus 24-én. 1839–1848 tavaszáig a Pápai Kollégiumban tanult. 1848. májusában beállt a Pesten alakuló 1. honvédszászlóaljba. Részt vett a Jellačić elleni harcokban és őrmester lett. 1849. január 9-én (1848. december 16-tól számítandó ranggal) Görgei hadnaggyá nevezte ki a császáriaktól átjött 48. Ernő gyalogezred 3. zászlóaljához. Alakulatával – a fel-dunai VII. hadtest kötelékében – harcolta azután végig a szabadságharcot. Hadtestparancsnoka, Poeltenberg tábornok javaslatára május vége felé főhadnaggyá léptették elő. (Alakulata júniusban a 117. honvédszászlóalj besorolást kapta.) 1849. szeptember 3-án Pesten besorozták a császári 12. huszárezredhez, 1853-ban elbocsátották. Ugyanebben az évben feleségül vette Veszely Johannát. 1867-ben a Pest városi Honvédegylet tagja volt. Váltótörvényszéki irodaigazgatóként hunyt el 1885-ben, valószínűleg Budapesten.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 1549., Pápai diákok 254., 270., 279., 291., 313., 324. és 894., MOL: Hm. Ált. 1849. 1112. és 3553., HL: 1848/49. 28/400. és 51/17., Közlöny 1849. 36. sz., KAW: Grundb. 12. HR 1850–1860 6/16., Uo.: Trauungsbuch 12. HR. 1853., Mikár Zsigmond I. 30., Vas. Újs. 1885. 8. sz.

Szalacsi SZALACSY JÓZSEF Ócsán (Nemesócsa, Komárom m., ma Zemianska Olca, Szlovákia) született 1823 körül, református családban. Apja Szalacsy

József földműves gazda volt. Iskolai tanulmányait Pozsonyban, illetve 1839–1842 között a Pápai Ref. Kollégiumban végezte. Később mérnöki képesítést szerzett. 1848. decemberében beállt Nemegyei Bódog Dunántúlon szervezett serege Zala megyei századához. Az említett sereggel 1849. januárjában a bácskai hadszíntérre került, egyidejűleg pedig hadnagy lett. A sereg „regularizálásakor” – honvéd zászlóaljakká való átalakításakor – a 7. zászlóaljhoz osztották be (március 19.) Ezt követően Perczel Mór tábornok bácskai hadtestének kötelékében részt vettek a Délvidék felszabadításában. Később az alakulatot a péterváradi várórség megerősítésére vezényelték. Szalacsyt itt június 9-én áthelyezték a hadmérnök karhoz, s e minőségében tette le a fegyvert Pétervárad szeptember 7-én történt feladásakor. A kiegyezés idején a Tolna megyei Ócsényben élt, ekkor kelt folyamodványa szerint vagyontalan és munkaképtelen rokkantként. 1890-ben még a Tolna megyei Honvédegyelet tagja volt. Özvegye, szül. Thaly Sarolta 1903-ban Budapesten hunyt el.

FORRÁSOK: *Pápai diákok* 267. és 600., *HL*: 1848/49. 45/216., *MOL*: *Hm. Ált.* 1849. 6620. és 8094., *Uo.*: *Bm. Honv. segély* 1867. 636. és 1868. 7201., *Közlöny* 1849. 57. és 1849. 129. sz., *Mikár Zsigmond I.* 34. és II. 61., *Vas. Újs.* 1903. 10. sz.

Martonfalvi SZEGHEŐ (SZEGŐ) ZSIGMOND Zsitvamártonfalván, Nyitra megyében (ma Lúcnica nad Zitavou, Szlovákia) született és Alsószőlősen keresztelték meg a református vallásra 1824. június 14-én. Szülei Szegheő Zsigmond és Paczolay Borbála voltak. 1842–1846 között tanult a Pápai Ref. Kollégiumban. 1848 júniusában beállt a Pozsonyban alakuló 4. honvédzászlóaljhoz. Részt vett a délvidéki harcokban, melynek során őrmesterré, majd október 19-én hadnaggyá léptették elő. Novemberben alakulatával az erdélyi sereghez osztották be, és így részese lett Erdély felszabadításának. Bem tábornok 1849. február 23-án főhadnaggyá nevezte ki. Ezt követően, áprilismájusban az „erdélyi expedíciós hadtest” kötelékében a Temesi Bánság területét tisztították meg az ellenségtől. Nevével utoljára a zászlóalj április 13-án kelt kimutatásában találkoztunk.

FORRÁSOK: *Szül. akv.*: *MOL* 51256., *Pápai diákok* 287., 307. és 886., *Közlöny* 1848. 131. és 1849. 53. szám, *MOL*: *Hm. Ált.* 1849. 11082.

SZÉLL GYÖRGY Makón született 1827 körül, református vallású volt. Gondviselője 1846-ban, a Pápai Ref. Kollégiumba való beiratkozásakor özvegy édesanyja, szül. Juhász Katalin volt. A jogot végezte Pápán. Az 1890-es években főhadnagyként a Szeged városi Honvédegyelet tagja, illetve elnöke volt, foglalkozását tekintve pedig ügyvéd. 1910-ben Makón hunyt el. Nekrológja szerint Makó város egykori polgármestere és volt országgyűlési képviselő volt. Özvegye, szül. Andrássy Anna két évvel élte túl férjét.

FORRÁSOK: *Pápai diákok* 899., *Mikár Zsigmond II.* 298., *Tört. Lapok* 1893. 11. sz., *Vas. Újs.* 1910. 18. és 1913. 1. sz.

Nagyabonyi SZELLE ISTVÁN a Pozsony megyei Nagyabonyban (később Nemesabony, ma Vel'ké Blahovo, Szlovákia) született 1828-ban. Neve 1845–1848 között szerepel a Pápai Ref. Kollégium kimutatásaiban. Szabadságharcos pályafutása hasonló Szegheó Zsigmondéhoz, miután ő is a 4. (pozsonyi) honvédszászlóaljban szolgált. 1848 júniusától önkéntes, majd őrmester, 1849. január 18-tól hadnagy, végül február 23-tól főhadnagy. Erdély felszabadítása során szerzett érdemeiért május 1-jén Bem tábornok a katonai érdemjel 3. osztályával tüntette ki. (Június 25-én a zászlóalj parancsnoka, Glós Sándor őrnagy századosi előléptetésre terjesztette fel, ez azonban elmaradt.) Mivel a szabadságharc végén Komáromba menekült és a vár feladásakor ő is menlevelet kapott, megmenekedett a besorozástól. Az 1850-es években szülőhelyén gazdálkodott. A kiegyezés után Pozsony megye egyik szolgabírájává választották. 1890-ben pedig aljárásbíró volt Dunaszerdahelyen. Tagja volt a Pozsony megyei Honvédegyeletnek. Szülőhelyén hunyt el 1903-ban.

FORRÁSOK: *Pápai diákok* 312., 316. és 895., *Nagy Sándor: Háromszék* XXVI. és LXXXVI., *Közöny* 1849. 6. és 53. sz., *HL: Rendőri megfigy.* 72. cs. 201., *MOL: Bm. Honv. segély* 1868. 2637., *Mikár Zsigmond I.* 75. és II 245., *Vas. Újs.* 1903. 41. sz., *Hol sírjaink...* 78.

Szentmihályi SZENTMIHÁLYI SÁNDOR Szentmihályi Ferenc kereskedő és Czéh Zsuzsanna fia 1825. január 23-án Győrben született és református vallású volt. Előbb Komáromban tanult, majd 1837 őszén beiratkozott a Pápai Ref. Kollégiumba. A jogot is elvégezve 1845-ben fejezte be tanulmányait, majd ügyvédi vizsgát tett. A szabadságharcban végül – állítása szerint – „törzskari hadnagy” lett. 1867-ben ügyvédi gyakorlatot folytatott Győrben, ekkor és 1890-ben a Győr megyei Honvédegyelet tagja volt

FORRÁSOK: *Szül. akv.* MOL A 1518., *Borovszky (szerk.): Győr vm.* 443., *Győr m. Lvt.: 1848/49-es gyűjt.* 4. cs., *Pápai diákok* 274., 286., 297. és 586., *Mikár Zsigmond I.* 48. és II. 156.

SZIGETHY AMBRUS (ÁBRAHÁM, ÁBRIS) a források szerint a Fejér megyei Baracsán született 1825-ben (az itteni ref. anyakönyvben azonban nem szerepel). Apja, Szigethy László református tanító volt. 1835 októberében iratták be a Pápai Ref. Kollégiumba. Neve a diáknévsorokban – kisebb-nagyobb megszakításokkal – 1839-ben, 1840/41-ben, valamint 1847-ben szerepel. 1848 novemberében beállt a Zomborban alakuló 34. honvédszászlóaljhoz. Kezdetben a délvidéki harcokban vett részt. 1849 januárjában zászlóaljával Klapka felső-tiszai hadtestéhez került s ennek – a későbbi I. hadtestnek – a kötelékében szolgált, a főhadszíntéren egészen Görgei világosi fegyverletételéig.

Szigethy 1849. február 15-én őrmester, június 14-én pedig hadnagy lett. 1849. augusztus 27-én besorozták a császári 8. gyalogezredhez, ahonnan csak 1857. június 30-án sikerült leszerelnie. Későbbi sorsát nem ismerjük.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 606., Pápai diákok 250., 266., 320. és 575., Közlöny 1849. 133. sz., HL:1848/49. 51/17., KAW: Grundb. 8. LIR 1850–1860 69/113.

SZILÁDY LAJOS nemes Szilády Lajos neves debreceni, majd kecskeméti nyomdatulajdonos és Konyári (Kenéz) Mária fia volt. Debrecenben született 1827. július 24-én, református vallású volt. Az elemi iskolát szülőhelyén, gimnáziumi tanulmányait Kecskeméten, 1838-tól a Pápai Ref. Kollégiumban, majd Eperjesen és Pesten végezte. Mérnöki képesítést szerzett. 1848 őszén beállt a honvéd tüzérséghez. Decembertől a 9. számú 3-fontos üteg főtüzéréként már a felső-tiszai hadtest kötelékében a császári Schlik-hadtest ellen „vitézkedett”, miközben tűzmesterré (őrmesterré), majd 1849. február 6-án hadnaggyá léptették elő. Később a péterváradai várórség tüzérségéhez helyezték át, és itt szolgált a vár szeptemberi kapitulációjáig. Az 1850-es években apja mellett – aki könyvkereskedéssel is foglalkozott –, illetve magánmérnökként dolgozott. 1860-ban Kecskemét város főmérnökévé választották, 1878-ban pedig a város országgyűlési képviselője lett. A Függetlenségi Párt, valamint a Kecskemét városi Honvédegylet tagjaként őrizte 1849. emlékét. 1883. október 26-án Kecskeméten hunyt el. Özvegye – szül. Veres Ottília – és négy gyermeke maradt.

FORRÁSOK: Színyei: Magyar írók XIII. 877-878., Pápai diákok 591., Közlöny 1849. 21. sz., HL: 1848/49. 40/154. és 45/216., Mikár Zsigmond I. 56., Vas. Újs. 1883. 44. és 1914. 31. sz.

SZILÁGYI (SZILÁDI) JÓZSEF Nemesvámoson született 1827. december 22.-én, Szilágyi József földműves gazda (más adat szerint közbirtokos) és Kéri Rebeka gyermekeként. Református vallású volt. 1840-ben lépett a Pápai Ref. Kollégium diákjai közé, ahol 1848 tavaszáig, az 1. jogi osztály bevégeztéig tanult. 1848 májusában ő is elhagyta a Kollégiumot, hogy Pesten honvédek álljon. A források e tekintetben ellentmondanak egymásnak. Az egyik adat szerint az 1., a másik szerint a 2.

honvédzászlóaljhoz került. Az első szerint Buda bevétele (1849. május 21.) után lett hadnagy – csakhogy Buda ostromában az 1. honvédzászlóalj nem vett részt. A másik adat szerint a Délvidéken, majd a péterváradai várórségnél szolgált a vár feladásáig. Ez egyértelműen a 2. zászlóaljra illik, csakhogy

annak tiszti névsoraiban Szilágyi nem szerepel. Az viszont bizonyos, hogy a Veszprém megyei Honvédegyelet egykori honvéd főhadnagyként igazolta, s annak tagja volt 1867-ben és 1890-ben. 1852-ben Szilágyi a Pápai Ref. Kollégium tanítója, később pedig a gimnáziumi osztályokban a latin és a görög nyelv tanára, végül pedig, 1880-tól haláláig a nagyhírű Kollégium igazgatója lett. 1895. február 3-án Pápán hunyt el. (Felesége 1878-tól Denk Irma volt.)

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 1630., Pápai diákok 292., 317., 605. és 897., Mikár Zsigmond I. 105. és II. 350., Tört. Lapok 1895. 9.sz. 75., Vas. Újs. 1895. 6. sz., H. Szabó Lajos: *Negyvennyolcas* 47–48. *Portré: Pápai Református Gyűjtemények.*

SZÍVÓS JÓZSEF Nagykőrösön született 1823. február 17-én, református vallású családban. Apja Szívós József földműves, anyja Konitsek Anna volt. 1847-ben iratkozott be Pápán a jogra. 1850. január 30-án volt honvéd, ill. honvédtisztként besorozták a császári 12. huszárezredhez, ahonnan 1858-ban szabadult. 1867-ben egykori hadnagyként a Nagykőrös városi Honvédegyelet tagja volt.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 733., Pápai diákok 900., KAW: *Grundb. 12. HR 1851–1862. 10/153.*, Mikár Zsigmond I. 70.

SZOBI JÓZSEF a Bars megyei Szodón (ma Zselíz, azaz a szlovákiai Zelizovce része) született 1823 körül. Apja Szobi Mátyás református „prédikátor” volt. Már 11 éves korában a Pápai Ref. Kollégium diákja lett, s itt tanult 1848 tavaszáig. 1848 októberében beállt a Léván alakuló 17. honvédzászlóaljhoz, ahol hamarosan tizedes, majd november 1-jén őrmester lett. A zászlóalj előbb Komáromba, majd innen Miskolcra került, ahol 1849 januárjában csatlakozott a Mészáros Lázár, majd Klapka parancsnoksága alatt álló felső-tiszai hadtesthez. Itt, a császári Schlik-hadtest elleni harcokban esett át a tűzkeresztségen. A magyar főszereg áprilisi támadó hadjárata idején Szobi már hadnagy volt, március 24-én léptették elő. Május 4. és 21. között részt vett Buda ostromában, melynek során halálos sebet kapott. (Június 3-án a hadtest haláláról még nem értesült parancsnoka, Nagysándor József tábornok a katonai érdemjel 3. osztályára terjesztette fel a hadügyminisztériumhoz.)

FORRÁSOK: *Pápai diákok* 250., 265., 275., 286., 306., 310., 319., 569. és 878., MOL: *ONöHt. Ált. 1848. 7338.*, *Uo.: Hm. Ált. 1849. 23909. és Aradi nem ikt. ir. (163. cs. fol. 664–665.)*, *Közlöny 1849. 67. sz.*, *HL: 1848/49. 33/315.*

THÖMMEL GUSZTÁV 1829. március 7-én Nagyszombatban (ma Trnava, Szlovákia) látta meg a napvilágot, Thömmel András mészárszék-bérlő gyermekeként. Evangélikus vallású volt. 1840–1842 között tanult a Pápai Ref. Kollégiumban. 1848-ban még diák volt. 1848. szeptemberében a Pesten

szervezett 14. honvédszászlóaljhoz állt be, mellyel a fel-dunai sereg, illetve a VII. (fel-dunai) hadtest kötelékében Jellačić támadásától a világosi fegyverletételig végig harcolta a szabadságharcot. 1849. február 16-ával hadnagy lett, s a világosi fegyverletételi jegyzéken főhadnagyként szerepel. 1849. szeptember 21-én Sopronban közlegényként besorozták a császári 48. gyalogezredbe. Azonban már egy év elteltével alhadnagy lett, s ezzel kezdetét vette karrierje. 1854-ben hadnaggyá, 1859-ben főhadnaggyá, 1867-ben pedig vezérkari századosná léptették elő. Miután 1869-ben érdemeket szerzett a dalmáciai Kattróban kitört felkelés leverésében, 1872-ben őrnagy, majd 1876-ban alezredes, 1878-ban – Bosznia okkupációja során – pedig ezredes lett. Az 1880-as évek első felében az Osztrák-Magyar Monarchia képviselője Montenegroban, 1884-től vezérőrnagy, 1889-től altábornagy, a Monarchia belgrádi nagykövete, s még ez évben bárói címet kap. Végül 1895-ben tábornagy és „őfelsége belső titkos tanácsosa” lett. Ugyanezen évben nyugalomba lépett. A Vasárnapi Újság közölte, hogy a „régí honvéd, nyugalmazott tábornagy” 1902. augusztus 8-án a Görz melletti Peumában elhunyt.

FORRÁSOK: KAW: *Staabs-offiziere IV. Band 477. o. és Generaale II. Band 439., Pápai diákok 270. és 598., Közlöny 1849. 88. sz. (hibásan: Sömmel), HL: 1848/49 51/17., Vas. Újs. 1902. 33. sz.*

THURY KÁROLY a Veszprém megyei Tevelen (ma Adásztevel) született 1828. április 17-én. Thury János református „oskolai rector” és Héregi Zsuzsanna fia volt. Tanulmányait 1837 őszén kezdte a Pápai Ref. Kollégiumban, ahol 1848 tavaszán joghallgató volt. 1848/49-es pályájának részleteit nem ismerjük. Klapka tábornok 1849. július 21-én nevezte ki őrmesterből hadnaggyá, a 63. honvédszászlóaljnál, Komáromban. A szabadságharc után teológiát végzett, majd református lelkész lett. 1867-ben és 1890-ben Zánkán volt lelkész – egyben pedig a Zala megyei Honvédegylet tagja. 1856-ban nősült, 1861-ben Zánkán született Etele nevű fia szintén református lelkész lett. Ő maga 1899. nyarán Zánkán hunyt el.

FORRÁSOK: *Szül. akv.. MOL A 1497., Szinnyei: Magyar írók XIV. 147–148., Pápai diákok 252., 267., 276., 288., 299., 302., 307., 311., 315., 321. és 586., Komárom Lapok 1849. 62. sz., Mikár Zsigmond I. 107. és II. 360., Vas. Újs. 1899. 36. sz.*

TIMA JÓZSEF 1826 körül a Vas megyei Bobán született. Apja Tima István evangélikus tanító volt. A középiskolát Sopronban, majd a Pápai Ref. Kollégium akadémiái tagozatának első évfolyamát 1845/46-ban végezte el. 1848 júniusában Szombathelyen, az ott alakuló 7. honvédszászlóaljban lett honvéd, majd július folyamán honvéd tizedes. Alakulatával szeptembertől a drávai határ védelmére létrehozott seregben szolgált, s így részt vett a Jellačić elleni harcokban. Zászlóalja később az említett seregből alakult fel-dunai seregben,

december második felétől pedig a lipótvári várban szolgált. A vár 1849. február elején bekövetkezett feladásakor pedig császári fogságba esett. Katonái nagy részét a császáriak azonban szélnek eresztették. Köztük lehetett Tima is, mert neve később a 70. honvédszászlóalj őrmesterei között szerepel (tehát ismét beállt a honvédseregbe). Július 21-én Klapka tábornok Komáromban léptette elő hadnaggyá az említett zászlóaljnál. A kiegyezés idején a Veszprém megyei Honvédegylet tagja volt.

FORRÁSOK: Pápai diákok 894., MOL: ONóHt. Ált. 1848. 2219., Komáromi Lapok 1849. 62. sz., Mikár Zsigmond I. 105.

TÓTH BALÁZS Ácson született 1829. február 3-án. Apja Tóth Pál református lelkész, anyja Jakabházy Erzsébet volt. 1844-től 1848 tavaszáig tanult a Pápai Ref. Kollégiumban. Valószínűleg 1848 őszén állt be a honvéd tüzérséghez, ahol hamarosan tűzmester, 1849. február 24-én pedig hadnagy lett. Egy 1849. július 17-én kelt kimutatás szerint akkor főhadnagy és a Cegléd–Kecskemét körzetében alakuló Tiszai hadsereg tüzérségi tartalékának parancsnoka volt. 1850 augusztusában visszatért az iskolapadba, Pápára. Elvégezte a teológiát – közben 1851-től tanított is ugyanitt az alsóbb osztályokban –, majd lelkész lett. 1861-ben Takácsiba hívták meg, s itt gondozta híveit 1867. augusztus 20-án bekövetkezett haláláig.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 1494., Szimmyei: Magyar írók XIV. 355., Pápai diákok 301., 304., 309., 311., 315., 326. és 890., Közlöny 1849. 38. sz., HL: 1848/49. 38/78 a, MOL: Dembinszky-gyűjt. 4. kötet No 170.

TÓTH DÁNIEL nemes Tóth Mihály kalaposmester és Rózsa Zsuzsanna fia, 1821. november 20-án Pápán született. Református vallású volt. Kilenc évig (1828–1847) tanult a Pápai Ref. Kollégiumban, majd joggyakornok lett. 1848. május 28-án az alakuló Pápa városi nemzetőrség tizedesévé választották. Szeptemberben beállt a Veszprém megyei önkéntes nemzetőr zászlóaljba, mellyel részt vett a Jellačić elleni harcokban. 1849 januárjában őrmester, február 1-jével pedig hadnagy lett az alakulatából szervezett 70. honvédszászlóaljban, a komáromi várórségnél. 1867-ben és 1890-ben volt főhadnagyként a Veszprém megyei Honvédegylet tagja volt, s az utóbbi időpontban Pápán élt.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 1657., Hudi József: Források 330., Pápai diákok 250., 266., 275., 286., 298., 319., 544. és 877., Közlöny 1849. 102. sz., MOL: Hm. Ált. 1849. 19932., Mikár Zsigmond I. 105. és II. 350.

TÓTH JÓZSEF a Tolna megyei Tengődön született 1826. október 22-én. Apja Tóth József földműves (más adat szerint kocsis), anyja Bakonyi Katalin volt. A református vallást követte. Neve 1839-ben, 1843-ban és az 1847/48-as tan-

évben szerepel a Pápai Ref. Kollégium diákjai között. A szabadságharcban végül a 65. (jászkunsági) honvédszászlóalj hadnagya volt a III. hadtestnél, a fel-dunai seregben. A világosi fegyverletétel után visszatért Pápara és befejezte tanulmányait. 1851-ben családi nevelő, majd iskolai tanító lett Gyöngön (1855), 1856-tól Kecskeméten. Ugyanitt hunyt el 1860. október 19-én.

FORRÁSOK: *Szimyei: Magyar írók XIV.* 397–398., *Pápai diákok* 253., 292., 318., 604. és 899.

VÁRADY GÁBOR a források szerint a Szabolcs megyei Gemzsén született 1826-ban, de itt nem található az anyakönyvben. Apja Várady József református lelkész volt. Iskoláit Sárospatakon végezte, s csak 1847-ben jött Pápara, jogot tanulni. 1848 májusában Páparól ment Pestre, ahol beállt az alakuló 2. honvédszászlóaljhoz. A zászlóaljat a Délvidéken – Bácskában – vetették be a szerb felkelők ellen, majd novemberben a péterváradai vár őrsegének megerősítésére vezényelték. Az időközben őrmesterré előléptetett Várady 1849. április 26-án hadnagy lett a 33. gyalogezred 3. zászlóaljánál. (Ez az alakulat 1848 októberében csatlakozott a császári hadseregtől a honvédsereghez). Júniusban zászlóalja a 111. honvédszászlóalj besorolást kapta. A vár szeptember 7-i feladása alkalmából készült tiszti jegyzéken Várady neve is szerepel. Későbbi sorsa ismeretlen – hacsak nem azonos azzal a Várady Gábor pesti ügyvéddel, aki 1873. július 3-án öngyilkos lett.

FORRÁSOK: *Szül. akv.: MOL A 2491., Pápai diákok* 902., *MOL: Hm. Ált.* 1848. 10847., *Közlöny* 1849. 91. sz., *HL: 1848/49.* 45/216., *ill. Vas. Újs.* 1873. 27. sz.

VARGHA (VARGA) KÁROLY 1828. szeptember 25-én Ácson született, nemes Varga Pál kisbirtokos és Fehér Katalin gyermekeként. Református vallású volt. 1842–1847 között tanult a Pápai Ref. Kollégiumban. Klapka tábornok közvetlenül a komáromi vár feladása előtt, 1849. szeptember 28-án léptette elő őrmesterből hadnaggyá, a 70. honvédszászlóaljban. (Szolgálatát valószínűleg ő is 1848 szeptemberében kezdte a zászlóalj elődjénél, a Veszprém megyei önkéntes nemzetőr zászlóaljban.) 1867-ben és 1890-ben a Komárom megyei Honvédegylet tagja volt. Az egylet nyilvántartásából azt is megtudhatjuk, hogy 20 holdnyi birtokán, Ácson gazdálkodott.

FORRÁSOK: *Szül. akv.: MOL A 1494., Pápai diákok* 292., 625. és 897., *Komáromi Lapok* 1849. 67. sz., *MOL: Bm. Honv. segély* 1868. 2338., *Mikár Zsigmond* I. 60. és II. 196.

VARJAS IMRE Balatonfüreden született 1824. május 6.-án, református vallású családban. Apja Varjas Mihály közbirtokos, anyja Bertók Julianna volt. Tanulmányait 1839-től 1847-ig végezte a Pápai Ref. Kollégiumban, majd joggyakornok lett. 1848 nyarán a mozgósított tapolcai járási nemzetőr zászlóalj hadnagyaként részt vett Dráva-menti táborozásban. (Jellačić várható

támadása miatt augusztus-szeptemberben nemzetőrökből álló őrláncot hoztak létre a horvát határ mentén.) Október 22-én Balatonfüredről honvédtiszti beosztást kért a hadügyminisztériumtól, de eredménytelenül. Így beállt az akkor szerveződő Zala megyei 47. honvédszászlóaljba, ahol tizedes, majd 1849 januárjában őrmester lett. Alakulatával végig harcolta a téli, majd a tavaszi hajáratot, de a tiszti rang csak nem akart megszületni. Július 8-án áthelyezték ugyan a 61. zászlóaljhoz, de „csak” őrmesterként. Klapka tábornok augusztus 3-i kitörését – a Komáromot zár alatt tartó ostromhad elűzését – követően újoncokból négy új honvédszászlóalj alakult, s most már Varjas előtt is megnyílt az út. Augusztus 29-én hadnagy lett a 204. zászlóaljnál. A szabadságharc után Kömlődön telepedett le, ahol gazdálkodásba fogott. 1867-ben és 1890-ben a Komárom megyei Honvédegyelet is mezőgazdaként tartotta nyilván. Csak nekrológiájában olvashatjuk, hogy egykor ügyvéd és megyei alügyész is volt. 1892-ben Kömlődön halt meg.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 1571., Pápai diákok 253., 268., 277., 289., 597. és 889., MOL: ONőHt. Ált. 1848. 6715., Uo.: Hm. Ált. 1849. 9468., Uo.: Bm. Honv. segély 1868. 2338., Komáromi Lapok 1849. 65. sz., Mikár Zsigmond II. 196., Tört. Lapok 1892. 2. sz. és 4–5. sz., Vas. Újs. 1892. 6. sz.

VECSEY MIKLÓS Vecsey Károly tatai református lelkész – ő jegyezte be fia születését és halálát is a tatai ref. anyakönyvbe – és Tóth-Pápay Ágnes gyermekeként Tatán született 1830. május 20-án. 1846-ban iratkozott be a Pápai Ref. Kollégium diákjai közé. 1848. november 11-én már a 18. honvédszászlóalj őrmestereként Pozsonyból, a fel-dunai seregtől folyamodott tiszti rangért, de ő is eredménytelenül. Így tovább szolgált alakulatánál, a német születésű, de „magyar szívű” Alexander Buttler gróf zászlóaljában, amely – mivel egy másik 18. számot viselő honvédszászlóalj volt – november végén az 54. számot kapta. A téli és a tavaszi hadjárat során az alakulat a II. hadtest kötelékében vett részt, és az utóbbi végén, május 16-ával Vecsey is megkapta a hadnagyi kardbojtot. Később részt vett a júniusi Vág-menti hadjáratban, a komáromi nagy ütközetekben, majd július közepén hadtestével a komáromi várórséghez osztották be. Augusztus 29-én az itt alakult 202. zászlóalj főhadnagya lett. Szeptember 4-én azonban a kolerajárvány áldozatául esett. (Szeptember 5-én Komáromban temették el.)

FORRÁSOK: Szül. és hal. akv.: MOL A 1563., Pápai idákok 317. és 897., MOL: ONőHt. Ált. 1848. 8566., Közlöny 1849. 133. sz., Komárom Lapok 1849. 65. sz., Szinnyei: Komárom 322.

VÉGH VINCE a Komárom egyei Apácaszakállason (ma Ekecs része, Okoc, Szlovákia) született 1820 körül. Apja Végh Péter megyei hivatalnok volt. Vallása: református. 1839/40-ben tanult a Pápai Ref. kollégiumban, ahol jogot végzett. 1848-ban Komárom megye esküdtje volt. 1848. december 28-án, mint a komá-

romi önkéntes nemzetőrök főhadnagyát a hadügyminisztérium Görgei tábornok figyelmébe ajánlotta – azonban ekkor még nem lett honvédtiszt. 1849 tavaszán beállt a komáromi várórségnél alakuló Kinizsi lovascsapatba. Ugyanitt később őrmester, július 27-én pedig 18. Attila huszárezred (melybe az említett csapato besorolták) hadnagya lett. A császári rendőrség nyilvántartása szerint a komáromi várórséggel tette le a fegyvert. Az 1850-es években a Komárom megyei Szilason élt. 1867-ben ugyanitt lakott, és a megye egyik szolgabírája, valamint a Komárom megyei Honvédegylet tagja volt.

FORRÁSOK: *Pápai diákok* 257., 261. és 874., *Közlöny* 1849. 165. sz., *HL: Rendőri megfigy.* 75. cs. 82., *MOL: Bm. Honv. segély* 1868. 2338., *Mikár Zsigmond* I. 182.

VERDY (VERDI) GYÖRGY 1815 körül a Vas megyei Felsőőrön született, ahol hason nevű apja „gazda”, földműves volt. Református vagy evangélikus vallású volt. 1830. május 16-án, 15 évesen iratkozott be a Pápai Ref. Kollégium gimnáziumának grammatikai osztályába. Az 1839/40. tanév első félévének végén, joghallgatóként szerepel utoljára a nyilvántartásban. 1867-ben és 1890-ben volt hadnagyként a Vas megyei Honvédegylet tagja volt, az utóbbi időpontban Szombathelyen élt.

FORRÁSOK: *Pápai diákok* 235., 257., 261., 553. és 843., *Mikár Zsigmond* I. 103. és II. 344.

Szentgyörgyvölgyi VÖRÖS (VEOREOS) MIKLÓS Győrben született 1824. szeptember 24-én, Vörös István kereskedő és Balogh Zsuzsanna gyermekeként. Evangélikus vallású volt, 1844–1846 között tanult a Pápai Ref. Kollégiumban. A világosi fegyverletételi jegyzéken honvéd hadnagyként szerepel. Mivel neve azok között áll, akiről tudjuk, hogy a 39. honvédzászlóalj tisztjei voltak, szinte bizonyos, hogy ő is itt szolgált. (Ezt erősíti meg az a tény is, hogy ezt a zászlóaljat 1848. novembere folyamán Győrben szervezték. Az alakulat a szabadságharcot a VII., fel-dunai hadtest kötelékében küzdötte végig.) Világost követően Vöröst, még augusztusban besorozták a császári 17. gyalogezredbe. Innen 1854. október 25-én bocsátották el. 1867-ben és 1890-ben a Győr megyei Honvédegylet tagja volt. Az Abaúj megyei Felsőmecenzen hunyt el 1913-ban.

FORRÁSOK: *Szül. akv.* MOL A 2627., *Pápai diákok* 307. és 893., *HL: 1848/49. 51/17.*, *KAW: Grundb.* 17. *LIR* 1841–1857 26/84., *Mikár Zsigmond* I. 48. és II. 156., *Győr m. Lvt.: 1848/49-es gyűjt.* 4. cs.

Felsővályi VINCZE FRIGYES 1821. március 7-én Böny községben született. Apja Vincze Lajos császári-királyi kapitány, anyja Huszár Ágnes volt. Vallása: református. Nyolc éves korában adták be a Pápai Ref. Kollégiumba, ahol valószínűleg 1837-ig tanult. 1841-ben önkéntes lett a 48. gyalogezredben. 1843-ban felvették a magyar nemesi testőrséghez, innen 1845-ben azonban

kilépett. Később mérnök lett. 1848 júniusában önkéntes lett a Győrben (majd Komáromban) alakuló 5. honvédszászlóaljban. Katonai előképzettségére való tekintettel hamar őrmester lett. Az első tíz honvédszászlóalj többségéhez hasonlóan július végén az ötödiket is a Délvidékre, a szerb felkelők ellen vezényelték. A zászlóalj később is itt maradt. A Délvidék 1849. januári kiürítését követően a szegedi hadosztály kötelékében Szeged és Szabadka térségét védte, később pedig a bácskai (IV.) hadtest állományába tartozott. Vinczét 1848. szeptember 11-én hadnaggyá, november 20-án pedig főhadnaggyá léptették elő. Perczel tábornok 1849. június 13-án azonos rangban a Bács megyei lovas védsereghez helyezte át. Az általános fegyverletételkor a komáromi várba menekült, ahol szeptember 21-én az élelmezési szolgálat-hoz osztották be. Az 1850-es években hunyt el.

FORRÁSOK: Nagy Iván XII. 195. o., Hellebronth Kálmán 392., Pápai diákok 551. és 846., KAW: Grundb. 48. LIR 1841–1850 14/149., MOL: Hm. Ált. 1849. 13374. és 23824., Közlöny 1848. 97. és 163. sz., Szimnyeji: Komárom 284.

Felsővályi VINCZE MÓRIC az előbbi bátyja, 1819. május 24-én született Bónyön. Őt is 1829 őszén iratták be a Pápai Ref. Kollégiumba. 1838-ban beállt a 3. huszárezredhez. Innen 1840-ben a magyar nemesi testőrséghez került, azonban 1844-ben ő is kilépett. 1848. január 21-én ismét beállt a 3. Ferdinánd főherceg nevét viselő huszárezredhez. Az ezred 1848. májusában a magyar hadügyminisztérium fennhatósága alá került, mely azt a szerb felkelés kitörését követően a Délvidékre vezényelte. Októberben, a Béccsel történt szakítást követően az ezred csatlakozott az alakuló honvédsereghez. Vinczét 1849. február 1-jével nevezték ki az ezred hadnagyává. (Azt, hogy az ezred III. hadtestben küzdő zöménél, avagy a Délvidéken maradt oszáljánál szolgált-e, nem sikerült megállapítani.) A szabadságharc után besorozták a császári hadseregben újjáalakult 3. huszárezredhez. 1857-ben bocsájtották el. Szülőhelyén halt meg 1865-ben.

FORRÁSOK: Nagy Iván XII. 195., Hellebronth Kálmán 392–393., Pápai diákok 551., KAW: Grundb. 3. HR 1820–1840 2/157., 1841–1848 17/61 és 1850–1860 1/133., Közlöny 1849. 58. sz.

VÖRÖSMARTY JÓZSEF Köveskálon született 1825. szeptember 11-én református vallású családban. Apja Vörösmarty János gazdálkodó, anyja Győrfi Erzsébet volt. 1839–1847 között tanult a Pápai Kollégiumban, majd (lehet, hogy csak a szabadságharc után) mérnöki oklevelet szerzett. 1848 szeptemberében beállt a Perczel Mór szervezte Zrínyi önkéntes csapatba, mellyel részt vett a Jellačić elleni harcokban. Ugyanitt őrmester, majd november 20-án a csapatból alkított 35. (Zrínyi) honvédszászlóalj hadnagy lett. 1849. január elején áthelyezték a hajdúsági 52. (Bocskai) honvédszászlóaljhoz, azonban ide már

nem vonult be. A téli visszavonulás során ugyanis fagyási sérüléseket szenvedett, és ezért január 31-én leköszönt rangjáról és kilépett a honvédseregből. Később szülőfalujában gazdálkodott, illetve gyakorolta a mérnöki hivatást. 1867-ben és 1890-ben ugyanott élt és a Zala megyei Honvédegylet tagja volt.

FORRÁSOK: Szül. akv.: MOL A 1615., Pápai diákok 252., 267., 276., 288., 299., 321., 577. és 885., Közlöny 1848. 163. sz., HL: 1848/49. 11/193., Mikár Zsigmond I. 108. és II. 360.

* * *

FORRÁSOK ÉS IRODALOM

BENEDEK Gábor = Benedek Gábor: Kollektív amnézia: honvédtisztek hivatalvállalása a Bach-korszakban. In: Mikrotörténelem: Vívmányok és korlátok (Rendi társadalom–polgári társadalom 12.), szerk.: Dobrossy István. Miskolc, 2003. 394–413.

BENKÓ Imre = Benkó Imre: Nemes családok Nagykőrösön. Nagykőrös, 1908.

BERNSTEIN Béla 1898. = Bernstein Béla: A negyvennyolcas magyar szabadságharc és a zsidók. Bp., 1898.

BOROVSKY (szerk.): Győr, Komárom, Somogy, stb. vm. = Magyarország vármegyéi és városai (sorozat), Győr vármegye, Komárom vármegye, Somogy vármegye, stb. (kötetei), főszerk.: Borovszky Sámuel. Bp., 1896–1911.

CSAPÓ–HERMANN–JÁNOSI = Csapó Zoltán–Hermann Róbert–Jánosi András: A dunántúli önkéntes mozgó nemzetőrség 1848-as parancsolatkönyve. = Hadtörténelmi Közlemények 1998/1. sz. 216–281.

DOBOS Gyula = Dobos Gyula: Tolna megye 1848–1849-ben: Forrásgyűjtemény. szerk.: Dobos Gyula. Szekszárd, 1998.

GATTI, Friedrich I–II. = Friedrich Gatti: Geschichte der k.u.k. Technischen Militaer-Akademie I–II. Band, Wien, 1901–1905.

Győr m. Lvt. = Győr megyei Levéltár

HABERMANN Gusztáv = Habermann Gusztáv: Személyi adattár a szegedi polgár-családok történetéhez, in Tanulmányok Csongrád megye történetéből XIX., Szeged, 1992.

HL = Hadtörténelmi Levéltár (Bp.)

- 1848/49. 31/599 = 1848/49-es gyűjtemény 31. doboz 599. számú irat
- Aradi hadb. = Abszolutizmus kori gyűjtemény az Aradi cs. kir. Rendkívüli Katonai Hadbíróóság iratai.
- Gen. kommando (zu Ofen) = a Budai cs. kir. Főhadparancsnokság iratai 1868. 2. osztály 21-8.
- Rendőri megfigy. 66/104. = Abszolutizmus kori gyűjtemény Rendőrségi nyilvántaró lapok a politikailag gyanús és megfigyelés alatt álló személyekről 66. csomó 104. számú irat.
- Honv. menház akvei. I-II. = A Budapesti Országos Honvéd Menház anyakönyvei I-II. kötet.
- Tiszti akvi. lapok = Tiszti anyakönyvi lapok a Magyar Királyi Honvédség tisztjeiről 1868-1910.

Hadtört. Múz. = Országos Hadtörténeti Múzeum (Bp.)

HAJNAL István = Hajnal István: A Kossuth-emigráció Törökországban I. köt. (unicus), Bp., 1927.

HELLEBRONTH Kálmán = Hellebronth Kálmán: A magyar testőrségek névkönyve 1760–1918. Bp., 1939.

HELLEBRONTH: Családtör. jegyz. = Hellebronth Kálmán: Családtörténeti jegyzetek, Bp., 1912–1914.

HHStA. = Haus- Hof- und Staatsarchiv (Osztrák Állami Levéltár, Bécs)

Hol sírjaink = Hol sírjaink domborulnak Az 1848-49-es forradalom és szabadságharc a mai Szlovákia területén, összeállította Görföl Jenő és Kovács László, Dunaszerdahely, 2003.

HUDI József: Források = Hudi József: Források Pápa város 1848/49. évi történetéből. Vál., szerk. a tanulmányokat és a jegyzeteket írta Hudi József. Pápa, 2001. (A Pápai Református Gyűjtemények kiadványai, Forrásközlések 2.)

Hunkár Antal visszaemlékezése = hunkár Antal visszaemlékezése és iratai. S. a. r. és szerk. hudi József. Pápa, 2004. (A Pápai Református Gyűjtemények kiadványai, Forrásközlések 6.)

H. SZABÓ LAJOS: Naplók = H. Szabó Lajos: Naplók, versek, levelek a szabadságharc korából, Pápa, 1998.

H. SZABÓ LAJOS: Negyvennyolcas = H. Szabó Lajos: Negyvennyolcas emlékművek, honvédsírok Veszprém megyében, Pápa, 200.

- H. SZABÓ LAJOS: Pápa = H. Szabó Lajos: Pápa és környéke 1848–49. Pápa, 1994.
- ILON Gábor: Napló = Ilon Gábor: Napló 1848–49-ből. = Pápai Múzeumi Értesítő 1 (1988) 173–179.
- KAW = Kriegsarchiv Wien (Bécsi Hadilevéltár)
- Grundb. 2. LIR, 3. HR, 4. Garn. Baon. 1841–1850 1/32. = Személyi nyilvántartó lapok 2. gyalogezred, 3. huszárezred, 4. helyőrségi zászlóalj 1841–1850. 1. füzet 32. oldal
 - Trauungsbuch 39. LIR = A 39. gyalogezred (katonáinak) házassági anyakönyve
 - Staabsoffiziere, Generaele 1. Band 23. = A cs. kir. hadsereg törzstisztjeinek, tábornokainak mutatókönyvei 1. kötet 23. oldal.
- KEMPELEN Béla = Kempelen Béla: Magyar nemes családok 1–11. kötet. Bp., 1911–1932.
- KLÖM XIII–XV. = Kossuth Lajos Összes Munkái, XIII–XV. kötet, s.a.r.: Barta István, Bp., 1952–1955.
- XIII. kötet: Kossuth Lajos az Országos Honvédelmi Bizottmány élén 1848. szeptember–december.
 - XIV. kötet: Kossuth Lajos az Országos Honvédelmi Bizottmány élén 1849. január 1. – április 14.
 - XV. kötet: Kossuth Lajos kormányzóelnöki iratai 1849. április 15.–augusztus 15.
- Komáromi Lapok 1849. 64. sz. = Komáromi Lapok (napilap) 1849. év 64. szám.
- Közlöny 1848. 36. sz. = Közlöny (hivatalos napilap) 1848. év 36. szám.
- Magyar Családtört. Szle. = Magyar Családtörténeti Szemle (genealógiai folyóirat)
- Mészáros Lázár I–II. = Mészáros Lázár emlékiratai 1–2. kötet, s.a.r. Szokoly Viktor, Pest, 1867.
- MIKÁR Zsigmond I. = Mikár Zsigmond: Honvéd schematismus, vagyis az 1848/9-ki honvédseregből 1868-ban még életben volt főtiszteknek névkönyve, szerk. Mikár Zsigmond. Pest, 1869.
- MIKÁR Zsigmond II. = Mikár Zsigmond: Honvéd névkönyv az 1848–49-diki honvédségnek 1890-ben még életben volt tagjairól, szerk. Mikár Zsigmond. Bp., 1891.

ADATTÁR

MNM = Magyar Nemzeti Múzeum (Bp.)

MOL = Magyar Országos Levéltár (Bp.)

- ONÓHt 1848. Ált. 6810 = Országos Nemzetőri Haditanács 1848. Közösen kezelt általános iratok 6810. számú irat.

- Hm. Ált. 1849. 12360. = 1848/49-es hadügyminisztérium Általános iratok 1849. 1260. számú irat.

- Aradi nem ikt. ir. = 1848/49-es hadügyminisztérium, aradi nem iktatott iratok.

- Görgey-csal. ir. 42. cs. sz. n. = A Görgey-család iratai 42. csomó, szám nélkül.

- Bm. Honv. segély 1868. 230. = Belügyminisztérium Honvéd segélyalap (1867–1872.) 1868. év 230. számú irat.

NAGY Iván = Nagy Iván: Magyarország családai, I–XII. kötet, Pest, 1857–1865., pótkötet uo., 1868.

NAGY Sándor: Háromszék = Nagy Sándor: Háromszék önvédelmi harcza 1848–49. Kolozsvár, 1896.

Nemesi Évkönyv = Nemesi Évkönyv (éves genealógiai folyóirat) 1–13. kötet, Bp., 1923–1935., szerk. Daróczy Zoltán, ill. 14–53. kötet, Luzern, 1959–1972., szerk. Zoltán v. Barcsay-Amant.

NOVÁK: Zala m. = Novák Mihály: Zala vármegye az 1848–49. évi szabadságharcban, Zalaegerszeg, 1889.

Orosz Hads. Lvt.: 5351. = Orosz Hadsereg Levéltár (Moszkva): Hadügyminisztérium 1. (Hadi tapasztalati) osztály 1849. 5351. számú irat.

OSzK = Országos Széchenyi Könyvtár

PALATINUS: Vas m. = Palatiunus József: Vasvármegyei nemes családok története. Szombathely, 1911.

Pápai diákok = A Pápai Református Kollégium diákjai 1585–1861. (A Pápai Református Gyűjtemények kiadványai, Forrásközlések 9.), Szerk. Köblös József, munkatársak: Hudi József, Köblös József, Kránitz Zsolt és Mezei Zsolt. Pápa, 2006.

SCHÖPFLIN: Színész lexikon = Magyar Színművészeti Lexikon, szerk. Schöpflin Aladár, 1–4. kötet. Bp., é. n.

SZABÓ Lajos ld. H. SZABÓ Lajos

- SZALKAY Gergely = Szalkay Gergely: A VI. honvédszászlóalj története. = Hazánk 1887. 113–139., 189–209., 291–301. (Újabb kiadása: Kecskemétiak a szabadságharcban Szenttamástól Világosig. Szalkay Gergely emlékirata 1848–1849-ről és a 6. honvédszászlóalj történetéről. A szöveget gondozta, a bev. és a jegyz. írta: Székelyné Kőrösi Ilona. Kecskemét, 1998.)
- SZINNYEI: Komárom = Szinnyei József: Komárom 1848/49-ben Naplójegyzetek, Bp., 1887.
- SZINNYEI: Magyar írók I–XIV. = Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái, I–XIV. kötet, Bp., 1891–1914.
- SZLUHA Márton: Árva vm., Trencsén vm = Felvidéki nemes családok 1. kötet., Árva Trencsén Zólyom vármegye nemes családjai, Bp., 2006.
- SZLUHA Márton Turóc vm. = Felvidéki nemes családok 2. kötet, Sáros Turóc vármegye nemes családjai, Bp., 2008.
- SZÖGI László = Szögi László: Magyarországi diákok a Habsburg Birodalom egyetemeken I. 1790–1850., Bp., 1994.
- TÓTH Károly: Az 56. honv. zászlóalj = Az 56. honvédszászlóalj története 1848–49-ben, Csurgó, 1893.
- Tört. Lapok 1892. 1. sz. = 1848–49-diki Történelmi lapok (folyóirat) 1892. év 1. szám.
- Turul 1893. 2. sz. = Turul (genealógiai folyóirat) 1893. év 2. szám
- URBÁN Aladár = Urbán Aladár: A nemzetőrség és honvédség szervezése 1848 nyarán, Bp., 1973.
- Vas. Újs. 1898. 32. sz. = Vasárnapi Újság (hetilap) 1898. év 32. szám.
- Veszprém m. Lvt. = Veszprém megyei Levéltár
- WALDAPFEL Eszter = A forradalom és szabadságharc levelestára, 1–4. kötet, S.a. r. Waldapfel Eszter, Bp., 1950–1965.
- Zala m. Lvt. = Zala megyei Levéltár

SUMMARY

GÁBOR BONA
Pápa students in the War of Independence

Throughout the centuries the Pápa Reformed College with its high level instruction and education provided Transdanubia and other regions of Hungary with teachers and pastors.

The author, a military historian, has published many essays and books relative to the officers of the army participating in the fights of the Hungarian nobility for independence in 1848/49.

There were 12.000 officers serving in the Hungarian army (4 generals, 134 colonels, 551 majors, 2800 captains and 8400 lieutenants and sub-lieutenants). It was 11.500 officers who held out until the end of the war.

After reviewing the structure of the independent Hungarian army, the essay introduces 184 officers. All of them were alumni of the Pápa College. Two of them were generals, one of them was a sub-general, 7 of them were majors, 41 of them were captains, and 133 of them were lieutenants and sub-lieutenants. For their bravery, 11 of them were granted the third class of the military decoration, which goes far beyond the average of officers. Six of them died the death of heroes: Sándor Petőfi major, Endre Gyórfly lieutenant, József Dús, Károly Pázmándy, József Saáry and József Szobi sub-lieutenants. Many of them got wounded so seriously that they became disabled.

Those formerly serving in the imperial army were tried by court martial. Lajos Kálmány major was sentenced to 8 year, Mór Kerkápoly major to 10 year, Lajos Nagy major to 16 year imprisonment in a fortress.

As a punishment, 30 officers were enlisted into the imperial army, two officers emigrated. The essay presents the life stories and carriers of all of them.

Szemle

KATONA Csaba: „Füreden az idén először nékem hozatik szerenád...”
Slachta Etelka balatonfüredi naplója (1841).
Balatonfüred, 2008. 118 oldal

A Balatonfüred Városért Közalapítvány könyvsorozatának 37. köteteként jelent meg a szélesebb olvasóközönséget is érdeklő reformkori napló, amely a balatonfüredi fürdő hétköznapijaiba enged bepillantást. A naplójegyzeteket Slachta Etelka húszéves soproni úrileány vetette papírra, aki betegeskedő édesanyjával 1841-ben július közepétől több, mint egy hónapot töltött az ország elsőrangú fürdőhelyén.

A magyar irodalom történetéből közismert, hogy a legszemélyesebb jellegű műfaj, a napló, a romantika korában vált igazán divatosná. Az emlékkönyv, útirajz, útinapló a szubjektumot és az eredetiséget helyezte előtérbe. Nem volt író, aki valamelyik műfajjal meg ne próbálkozott volna. Az irodalmi igényű naplóírás mellett a társadalom széles körében terjedt a magánhasználatra szánt napló. Bártfay László (1797–1858) író például 1838. júliusi füredi élményeit örökítette meg naplójában.¹ Mások (pl. Újfalvy Sándor, Váli Mari) emlékirataikban idézték fel feledhetetlen füredi napjaikat.² A fürdő kitüntetett helyzetét mutatta, hogy Balatonfüred és a Balaton már korán az irodalmi tájszemlélet része lett. A reformkorban a fürdő igen gyakran irodalmi művek (versek, novellák) helyszínévé is föltűnik.³

Slachta Etelka is a szorgalmas naplóírók közé tartozott: a Soproni Levéltár 15 kéziratos naplóját őrzi, amelyet először Csatkai Endre soproni város-történész 1943-ban kivonatos formában ismertetett meg a nagyközönséggel. Azóta ezt a kiadást használta a kutatás egészen addig, amíg 2002-ben Katona Csaba el nem kezdte közölni a napló egyes részeit. 2002-ben a Soproni Szem-

¹ VÖRÖS Károly: Füred és vendégei 1838 egy nyári hetében. = A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 3 (1965) 113–123.

² ÚJFALVY Sándor: Emlékiratok. A szöveget Benkő Samu és Ugrin Aranka gondozta, a jegyzeteket Ugrin Aranka, a bevezetőt Benkő Samu írta. Bp., 1990., VÁLI Mari: Emlékeim Jókai Mórról. Az előszót írta és sajtó alá rendezte: Lukácsy Sándor. Bp., 1955.

³ Ezeket bemutatja a nemrég megjelent vaskos szöveggyűjtemény: „Oh Füred, drága Helikon...” Balatonfüred a magyar irodalomban (1777–2006). Válogatta, szerkesztette és az utószót írta: Matyikó Sebestyén József. Balatonfüred, 2006. (Balatonfüred Városért Közalapítvány kiadványai, 26.)

lében három részben jelent meg Slachta füredi naplója, majd 2004-től Győrben adták ki a napló III–XV. kötetének szövegét (1838–1841), emellett több cikket és tanulmányt is írt hősnőjéről. Az utóbbi évtizedben számos írása jelent meg a fürdőéletéről, a fürdőhelyi társadalomról. Tudomásunk szerint jelenleg Écsy László fürdőfelügyelő nemrégiben előkerült, 1850-es években (1850–1853, 1856) vezetett naplójának kiadásán dolgozik.

A közönség most a XIII. kötet füredi vonatkozásait ismerheti meg. A közölt kötet, melyhez szokás szerint dr. Bóka István polgármester írt köszöntőt, két érdemi részből áll: a rövid bevezetőből, majd a napló szövegéből, melyek használatát személy- és helynévmutató könnyítik meg. A kötet végén megismerkedhetünk a szerző életrajzával, az illusztráció-rovatban a Shlachta-családról készült képekkel, a kötet kiadását támogató szervezetekkel és személyekkel és egyéb közhasznú tudnivalókkal. Az illusztrációk különlegessége, hogy mindegyik főszereplőről: az édesanyáról, Etelkáról, udvarlójáról (későbbi férjéről) és Kálmán fiúkról is fennmaradt képi ábrázolás. Etelkát egyik képen 1842-ben, két másikon idősebb korában láthatjuk.

A bevezetőben Katona Csaba levéltáros a forrásról, annak írójáról, majd a füredi naplóról, a naplóban tükröződő világról ad áttekintést. Slachta Etelka 1821. január 1-jén, Temesvárott született Slachta Ferenc kamarai hivatalnok és báró Hauer Teréz házasságából. Jogvégzett édesapja Temesvárott, Zomborban, majd Budán teljesített szolgálatot, de pályája csúcsán, 1837-ben elhunyt. Özvegye Pestre, majd 1838-ban Sopronba költözött, s arra törekedett, hogy művelt, zeneszerető lányát főrangú személyhez adja férjhez. Sopronban és Füreden lányának számos előkelő udvarlója akadt, ő azonban anyja tiltakozása dacára a férfiszépségnek számító ismert pesti ügyvédet, Szekrényessy Józsefet (1811–1877) választotta. 1842-ben férjhez ment hozzá és kilenc gyermeket szült neki. Férje fürdőbérleti vállalkozásai társadalmi helyzetüknek megfelelő életszínvonalat biztosítottak számukra. Pesti Úri utcai házuk a művelt középosztály kedvelt szalonja lett. Gyermekük közül a Balatont Siófok-Füred közt 1880-ban elsőként átúszó Szekrényessy Kálmán (1846–1923) neve a Balaton sporttörténetéből is jól ismert.

Az 1841. évi fürdőévad Slachta Etelka számára örökre emlékezetes maradt, hiszen itt bontakozott ki viharos szerelme Szekrényessy iránt, s itt halt meg édesanyja augusztus 20-án, akit Arácson temettek el. (Sírkövének fotója a kötet bevezetője előtt, a 6. oldalon látható). Katona bevezetőjében rávilágít arra a fontos tényre, hogy Füred vonzereje ekkor már nem gyógyfürdő-jellegében rejlett. „A fürdőn nem annyira gyógyulni, mint inkább mulatni vágyó társaság gyűlt össze, bállok, kirándulások, szerenádok, kártyacsaták követték egymást, ráadásul jelent volt a szerencsevadászok és prostituáltak

haszonleső rétege is: a reformkori Füred mindennapjainak szerves része volt a szerencsejáték, a duhajkodás, a „pénzért vett szerelem” és az alkalmi (törvénytelen) kapcsolatok létesítése is.” (11.) A zajló fürdői életet séták, találkák, vendégeskedések, bálók – köztük a július 26-i Anna-bál – tették vonzóvá. A naplóból úgy tűnik, hogy a „hírneves Anna-bál ... mintha egy lenne a sok közül”. (13.) Sőt, az is kiderül, hogy a nevezetes bál zárta a fürdőidényt. Július 27-én ugyanis azzal kezdte naplóját, hogy: „Sokan már ma éjjel elutaztak; mások korán reggel.” (79.) Ezután már a szezonvégi időszak következett; változatosságát az újonnan érkezők hozták a társaséletbe.

A szöveget közreadónak a 336 lábjegyzet készítésekor több nehézséggel kellett megküzdenie: feladatot jelentett számára a naplóban felbukkanó személyek azonosítása, fontosabb életrajzi adataik megállapítása. Szerencsére 1841-ből is fennmaradt a vendégek nyomtatott névsora, mely legtöbb esetben lehetővé tette a többnyire vezetékneven emlegetett személyek kilétének megállapítását. Ugyancsak gondot jelentett az idegen kifejezések fordítása, amellyel megkönnyítette az olvasó dolgát. A napló a bizonyíték rá, hogy a kultúrájában magyarosodó köz- és főnemesség nyelvhasználatában köztes állapotot mutatott: ha magyarul beszélt, beszédébe legtöbbször német és francia, időnként angol és olasz kifejezéseket kevert, de az sem volt ritkaság, hogy szűkebb körben átváltottak németre.

Ha a naplót, mint forrást kezdjük olvasni, a fürdő biedermeier világa sajátos nézőpontból: egy úrilány érzésvilágán átszűrődve tárul elénk. A drámai feszültséget az adja, hogy Etelka szórakozni és ismerkedni, anyja viszont pihenni és gyógyulni vágyik. Etelka a társaság központja, bálkirálynéja, míg édesanyja a fürdőorvos egyik betege, akit májgyulladással kezel. Kezelése, egészségi állapotának hullámválása meghatározza programjukat.

Ha arra vagyunk kíváncsiak, hogy a naplóból mit tudunk meg a fürdő-életéről, akkor azt mondhatjuk: megismerhetjük a napirendet, a szolgáltatások körét (kúra, fürdő, patika, kioszkok, kávéház, posta, színház, kirándulás Arácsra, Tihanyba, csónakázás a Balatonon, bálók, tűzijátékok), a báróné és lánya kapcsolatrendszerét, életmódját. Nem tudjuk meg, hogy kié a volt fürdőtelep, hány épületből állt, hány vendéget tudott fogadni egyszerre, milyen feladatot látott el a fürdőfelügyelőség – nyilván azért, már ezek a naplóíró számára érdektelenek voltak (természetes adottságnak tűntek).

Slachtáné báró Hauer Teréz és lánya Sopronból Marcaltón, a Bakonyon, Veszprémen át érkezett Füredre, ahol öt ablakos, kétszobás lakást bérelt magának az Eszterházy-fogadóban (Glaser-vendéglőben), melyet később az Újfürdőben egy jobb fekvésű kétszobás lakásra cseréltek. Kényelmükről Resi nevű szolgálójuk gondoskodott. Gyakran vendégeskedtek a Vargáné néven

emlegetett arácsi birtokos házánál, akivel nem sokkal érkezésük után ismerkedtek meg.

A napirendi beosztást édesanyja gyógykezelése (kúrája) határozta meg: ha korán keltek, már reggel 6 órakor sétát tettek, közben savanyúvizet kortyolgattak. Ha megszólalt a kápolna harangja, misére mentek. Reggeli után ismét séta következhetett, de előfordult, hogy Tihanyba kocsikáztak vagy Vargáéknál vendégeskedtek. Délelőtt jó időben a balatoni fürdőbe is mehettek volna, de ezzel a lehetőséggel nemigen éltek. Délajt (néha egy óra után) ebéd következett, melyet több alkalommal Vargáéknál fogyasztottak el. A felszolgált ételekről hősünk csupán egyszer, egy gyomorrontásos eset kapcsán tett említést (ekkor vacsorára fogast ettek). Ebéd után rendszerint 6-ig a lakosztályukba vonultak vissza. Anyja kártyázással, vendégfogadással, beszélgetéssel ütötte el az időt. Este újra séta, esetleg színház, vacsora, és szinte minden nap bál következett. A napirenden belül – érthetően – a bál kapott kitüntetett figyelmet Etelka gondolkozásában. A bálra készülés, a toalett, a táncok, az udvarlók viselkedése, az „elektrizált” légkör részletesen tárul fel előttünk.

Meglepő, hogy az irodalomszerető, a *Regélő*be cikkeket írogató „magyar honleány” Füreden csak egy alkalommal, július 24-én, szombaton este volt színházban. Az esetről csak annyit jegyzett fel, hogy „Lendvay valóban remekül játszott.” (59.) A nők bálványának tartott Lendvay Márton mellett még egy pesti színészt említett meg, a bálon résztvevő Szakácsyt (Szakácsy Istvánt). Mindketten a pesti Magyar Színház tagjaiként vendégszerepeltek Füreden.

A korabeli nemesi etikett előírásainak megfelelően Etelka nyilvánosan sosem mutatkozhatott egyedül, nehogy jó híren csorba essék. Édesanyja árgus szemekkel figyelte minden mozdulatát. Ha nem anyjával volt, mindehova kísérővel ment. Báli tánc vagy séta közben csupán néhány pillanatra kerülhetett bizalmas közelségbe egy-egy szimpatikus fiatalemberrel. Hiúságát legyezgette, hogy egyszerre több udvarlója is akadt, s mindegyiket elkápráztathatta táncudásával, zongorajátékával, finom társalgási modorával, műveltségével. A szerelmi érzések kifejezésére a férfiak részéről e korban a kéz puha érintése és a „forró kézcsók” szolgált. A szerelmes nő testmozdulatával és tekintetével vagy éppen szóban mondott igent vagy nemet. Kapcsolatot kezdeményeznie azonban illetlen dolognak számított. A túlárado érzések a férfiak szeméből öröm- és bánatkönnyeket csaltak elő.

Füreden is működött Etelka korábbi pesti, soproni ismeretségi köre; legfőbb barátjuk Pintér Mátyás soproni császári-királyi kapitány volt, aki nemcsak szállást szerzett számukra, hanem az itt a megjelenő köz- és főnemesi réteg tagjaival is megismertette őket. A kölcsönös meghívások, a nyilvános terek teremtettek lehetőséget a társas érintkezésre. Bár Etelka magát szabad-

elvúnek vallotta, s az ebédnél keletkezett vitában a zsidóság egyenjogúsítása (emancipációja) mellett állt ki, a gyakorlatban nem találunk arra példát, hogy körükből választott volna ismerőst vagy barátot.

Mivel a társasági életben otthonosan mozgott, s a férfiak körében naponta sikereket könyvelhetett el, úgy érezte, hogy itt „oly kevés a fész s oly lovagi szelleműek az ifjak”. (56.) Időnként azonban azt is tapasztalnia kellett, hogy a látszat csal: a jólneveltség könnyelműséggel párosul; a „*jeles, ritka külső alatt mégis csak egy vaurien [semmirekellő] rejtezik!*” (86) Megállapítása egyik hódolójára, Gludovác Józsefre vonatkozott, aki július 28-án délelőtt négylovas hintójával úgy robogott el, hogy éjszakai kártyaadóssága fejében óráját és gyűrűit hagyta hátra.

A fenti példa is rámutat arra, hogy a fürdőélet fény- és árnyoldalait egyaránt bemutató napló szakszerű közzétételével Katona Csaba jó szolgálatot tett a füredi várostörténeti kutatásnak, a magyar fürdőkultúra-kutatásnak. Reméljük, az Écsy-naplók kiadása még árnyaltabbá fogja tenni a füredi fürdőkultúráról a korábbi évtizedekben kialakított némileg egysíkú történeti képet.

HUDI JÓZSEF

* * *

Az Árpád-házi hercegek, hercegnők és királynék okleveleinek kritikai jegyzéke. Szentpétery Imre kéziratának felhasználásával szerkesztette Zsoldos Attila. (A Magyar Országos Levéltár kiadványai II. Forráskiadványok 45.) Bp. 2008. 226 oldal

„A középkori magyar történelem okleveles forrásaira nézve már régóta elkövetkezett az az idő, amikor a közzététel munkáját a kritikai feldolgozásnak kell felváltania és folytatnia.” Az Árpád-házi királyok okleveleinek kritikai jegyzéke 1923-ban megjelent első kötetének előszavát kezdte ezekkel a szavakkal Szentpétery Imre.⁴ A *kritikai jegyzék* is egyike lett a hazai tudomány azon nagyszabású vállalkozásainak, amelyeknek befejezése sokáig váratott magára. A kritikai feldolgozást Szentpétery kezdte el, de befejezni nem tudta. Az uralkodói oklevelek kiadását Borsa Iván zárta le,⁵ de ez sem jelentette azt, hogy Szentpétery eredeti tervei teljes mértékben megvalósultak. Már az idézett előszó-

⁴ Az Árpád-házi királyok okleveleinek kritikai jegyzéke. I. kötet 1001–1270. Szerk.: Szentpétery Imre. Bp. 1923. I.

⁵ Az Árpád-házi királyok okleveleinek kritikai jegyzéke. II. kötet 3. füzet. Szentpétery Imre kéziratának felhasználásával szerkesztette Borsa Iván. Bp. 1961.; Az Árpád-házi királyok okleveleinek kritikai jegyzéke. II. kötet 4. füzet 1290–1301. Szentpétery Imre kéziratának felhasználásával szerkesztette Borsa Iván. Bp. 1987.

ban is utalt rá, hogy a „II. kötet anyagát a királynők és a királyi hercegek okleveleinek függelékül közlendő jegyzéke ... is gyarapítani fogja.”⁶ Bár Szentpétery összegyűjtötte (a számára elérhető) érintett okleveleket, de a II. kötet már Borsa Iván által összeállított utolsó füzetébe nem került be a jegyzék. Ennek közzétételére újabb évtizedeket kellett várni, de nyugodt szívvel leírhatjuk azt, amit Borsa a királyi oklevelek utolsó füzetével, és jelen kötet kiadója, Zsoldos Attila saját átdolgozásának kiadásával kapcsolatban leírt: ez a késedelem hasznára vált a kötetnek.

Az Árpád-kori okleveles anyag kutatója ma lényegesen jobb helyzetben van, mint Szentpétery korában. A levéltári kutatások viszonylagos leegyszerűsödése mellett, ma már az érintett forrásanyag legnagyobb része megjelent, sőt jó része digitális formában is hozzáférhető. Ez természetesen az eredeti jegyzék jelentős bővüléséhez vezetett, 78 olyan oklevél került be a kötetbe, ami Szentpétery jegyzékében nem szerepelt.

Zsoldos Attila nem csupán kiadója, hanem feldolgozója is a kötetbe gyűjtött okleveleknek⁷. Szentpétery kéziratát több vonatkozásban is át kellett dolgoznia, ennek ellenére a kötet mind külső megjelenésében, mind belső szerkezetében lényegi azonosságot mutat a királyi oklevelek kritikai jegyzékének köteteivel.

Az oklevelek kiadóiak szerint elkülönítve, folyamatos sorszámozással el látva, időrendben követik egymást. Az egyes oklevelekről regeszta készült, amely után az oklevél rövid leírása vagy fennmaradási formájára való utalás, majd a levéltári jelzet és a kiadások adatai következnek. Végül a regesztához fűzött lábjegyzetek, valamint, amennyiben szükséges volt, az oklevél kritikájára vonatkozó megjegyzések olvashatóak. A kiadatlan oklevelek esetében rövidebb regeszta után teljes szövegű közlés következik. Üdvözlendő újítás, hogy a korábban hibásan, nem az eredeti vagy nem az eredetihez legközelebb eső átírás után közölt oklevelekről is teljes szöveget közöl a kötet. Másik koncepcionális módosítás, hogy csak a királyi méltóságra később nem emelkedő hercegek okleveleit tartalmazza a kötet. II. és III. András királyok hercegként kibocsátott oklevelei a királyi oklevelek kritikai jegyzékének bővített, új kiadásában kapnak helyet.

Mindösszesen 291 regesztát találhatunk a kötetben, és 72 oklevélnek olvashatjuk a „*ma elérhető legteljesebb*” szövegét. Ezt a már jól ismert szerkezetet követi a függelék, amelyben Zsoldos Attila (az előszóból kiderül, hogy Solymosi László javaslatára) összegyűjtötte azokat a királynéi és hercegi

⁶ SZENTPÉTERY: i. m. VII.

⁷ Zsoldos alapvető monográfiát írt a királynéi intézményről: ZSOLDOS Attila: Az Árpádok és asszonyaik. A királynéi intézmény az Árpádok korában. Bp. 2005.

intézkedéseket, amelyekről nem bizonyos, de feltételezhető, hogy oklevélbe foglalták őket. Ez további 47 regesztát jelent. A kötetet rövidítésjegyzék és névmutató egészíti ki.

A regeszták írásában Zsoldos Attila további két újítást vezetett be a kritikai jegyzék korábbi köteteihez képest. Egyrészt a helyneveket *standardizált* alakban közli, Györffy György és Csánki Dezső történeti földrajzi munkáit tekintve alapnak (a standard forma után zárójelben adja meg a forrásban szereplő névalakot). Ez valóban leegyszerűsíti, segíti a kötet használatát. Talán nem lett volna felesleges, ott, ahol az oklevél szövegéből ez nem derül ki, a települések, birtokok neve után (zárójelben) megjelölni a megyét is, ahol feküdtek. Kétségtelen, hogy a nagy regesztakiadások, jelen kötettel együtt, nem alkalmazzák ezt a módszert, jóllehet ez tovább egyszerűsíthetné használatukat. Így ugyanis csak a névmutatóból derül ki, hogy pontosan melyik települést, birtokot említik az oklevélben. Nyilván az esetek egy jelentős részében, elsősorban jól ismert nagyobb településekkel kapcsolatban, ennek nincs különösebb jelentősége. Veszprém említése mellett nem jelent valós információt, hogy melyik megyében fekszik. Abban az esetben azonban, ha több település is ismert azonos névalakban, már igen (pl. Sümeg, Vámos stb.).

A másik változtatás abban áll, hogy a regesztákban zárójelben szerepelnek olyan forrásidézetek, „amelyekről az gondolható, hogy már az oklevél teljes szövegének megtekintése előtt is érdekelheti a regeszta olvasóját...” Zsoldos Attila az előszóban jelzi, hogy „ez az eljárás némileg vitatható”, előnyökkel és hátrányokkal is jár.⁸ A regeszták szövegeit vizsgálva, nem éreztük ennek különösebb hátrányát, minden többletinformáció használhatóbbá teszi a kötetet. Némely esetben azonban valóban nem látjuk indokoltnak az eredeti szöveg feltüntetését, elsősorban a formulás részeknél, pl. „de permissione et consensu” (115. nr.), „cum omnibus utilitatibus suis, vineis scilicet, silvis, pratis circumstantiis et pertinentiis universis” (153. nr.) vagy szó szerinti, vitán felül álló fordításoknál: pl. „terram reginalem” (225. nr.), „a multo tempore” (226. nr.).

A Dunántúlon köztudomásúan jelentős királynéi birtokok feküdtek, ennek megfelelően számos oklevéllel találkozhatunk jelen kötetben, amelyek régióink történetére vonatkoznak. A színes forrásanyagból kiemelhetjük Gizella királyné két oklevelét (45. nr, 46. nr.), amelyekben a bakonybéli apátság javára tett birtokadományokat. Jelentősebb mennyiségű forrásanyagot találhatunk a veszprémi püspök és káptalanja birtokügyeiről. Két oklevél pedig Pápa, illetve közvetlen környezetének történetét érinti (274. nr.; 275. nr.). 1295-ben Fenenna királyné (III. András felesége) Devecseri Emych fia Már-

⁸ Az Árpád-házi hercegek, hercegnők és királynék okleveleinek kritikai jegyzéke. Szentpétery Imre kéziratának felhasználásával szerkesztette Zsoldos Attila. Bp. 2008. 7.

ton alországbírónak adta a Pápa melletti Isal és Teszér királynői földeket. Pápa korai történetéről tudható, hogy szoros összefüggésben állt a székhelyét itt tartó főesperességgel és udvarnokispánsággal. Környékünkön számos szolgáltatónépi település azonosítható okleveles adatokkal vagy nevük alapján. Ezekhez királynői birtoktestek is illeszkedtek: Bödöge, Asszonyfalva és az említett két birtok. Mindezek felvetették annak a lehetőségét, hogy királynői birtokközpont is lehetett Pápán.⁹

Az adományos Devecseri Márton birtokszerző tevékenységébe illeszkedik a két királynői adomány. Már 1274-ben, hadi érdemeire tekintettel, megszerzi a devecseri törzsbirtokával határos Kohárt.¹⁰ 1293-ban az alországbírói méltóságba emelkedik, ami jótékonyan hat további birtokszerzéseire. Talán már ehhez kapcsolható, a szintén Devecserhez közel fekvő, Bogdán megszerzése 1293 márciusában, bár még ezt is elsősorban hadi érdemekkel és V. Istvánnak, valamint IV. Lászlónak bemutatott szolgálattal magyarázták.¹¹ Mint láttuk, 1295-ben kapja Isal és Teszér királynői földeket. 1296-ban megszerzi, felhalmozódott bírságok fejében, a Bars megyei Udal birtokot,¹² amelyről azonban egy évvel később lemond. Cserébe a somlói monostor kegyuraságát kapja.¹³ Csupán azért térünk ki ez utóbbi témára kicsit részletesebben, hogy szemléltessük, a kritikai jegyzék kötetei egymást kiegészítve, beleértve természetesen e legutolsót is, azon túl, hogy kiváló segédletek az Árpád-kor kutatásához, forráskiadványként is elsőrangúak, valamint adatSOROK gyors összeállítására is alkalmasak.

A kötet az itt idézetteken túlmenően más kutatási területek számára is alapvető forrásokot közöl. Regesztáival, kritikai apparátusával, oklevélszövegeivel ugyanolyan kiemelkedő kézikönyve a honi medievisztikának, mint a *kritikai jegyzék* korábbi kötetei.

E kötet megjelenésével „...teljessé vált az uralkodócsalád tagjai által az Árpád-korban kibocsátott oklevelek számbavételére Szentpétery Imre által közel 90 éve megindított program.”¹⁴ Fontos pillanat, nagy nyereség ez a középkori Magyarország történetét kutató szakemberek számára, és nem mellékesen némi optimizmussal töltheti el mindazokat, akik hasonló, több történészgeneráción áthúzódó, mindmáig befejezetlen, nagy vállalkozások lezárásán munkálkodnak.

PETRIK IVÁN

⁹ Vö.: KUBINYI András: A középkori Pápa. In: Tanulmányok Pápa város történetéből. A kezdetektől 1970-ig. Pápa, 1994. 78.

¹⁰ ZSOLDOS: i. m. 160. nr.

¹¹ BORSA: i. m. 3912. nr.

¹² BORSA: i. m. 4092. nr.

¹³ BORSA: i. m. 4154. nr.

¹⁴ ZSOLDOS: i. m. 7.

**KOVÁCS Teofil: *A német nyelv oktatása a Debreceni Református Kollégiumban (1769–1860)*. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen 2008.
(Doktori értekezések 30.), 322 oldal**

Kovács Teofil, a Tiszántúli Református Egyházkerület Nagykönyvtárának munkatársa immár könyv alakban is olvasható doktori disszertációjában a magyarországi protestáns kultúra egyik fellegvárának, a Debreceni Református Kollégiumnak a nyelvművelésben játszott, eddig elhanyagolt szerepére igyekszik az olvasó figyelmét ráirányítani. Közismert, hogy kollégiumnak egy magyar nyelvű és református többségű régió szellemi központjaként milyen fontos szerepe volt a magyar anyanyelvi művelődésben. Azonban az már kevésbé ismert, hogy az intézmény életében 1781 után új korszak köszöntött be, mivel az állam nagymértékben korlátozta az iskola autonómiáját, és kötelezővé tette a német nyelv oktatását.

A kötet azt a közel egy évszázados periódust vizsgálja, amely II. József németesítő politikájával kezdődött, s a neoabszolutizmus hasonló törekvésének bukásával, az alkotmányos rend visszaállításával végződött. A szerző célja az volt, hogy királyi rendeletek vizsgálatával, és azoknak az intézményre gyakorolt hatásával bemutassa a Debreceni Református Kollégiumban folyó német nyelvoktatást. Disszertációja elején beszámol a kutatómunka során felhasznált általános és várostörténeti, iskolatörténeti irodalomról, tankönyvekről, forráskiadványokról, a sajtóorgánumokról és levéltári forrásokról.

A tanulmány következő nagyobb egysége a német nyelv oktatását taglalja a kezdetektől II. József haláláig. A magyar oktatásügyben mindig is kiemelkedő szerepe volt a nyelvoktatásnak, a kezdeti időszakban a latin nyelvnek. A nemzeti nyelvek előtérbe kerülésekor, a XVIII. században nyílt meg az út a német és francia, majd a XIX. században az angol és olasz nyelvek előtt is.

A német nyelv térnyerését különösen is megkönnyítették a kormányzati rendeletek, melyet a kollégium életében is figyelemmel kísérhetünk. A szerző vizsgálódásait először egy tágabb kitekintéssel kezdi, melynek során röviden bemutatja, hogy milyen volt a nyelvtanulás a nagyvilágban a bibliai időktől kezdve egészen a XIX. századig. Ezt követi a német nyelv oktatása Európában, melynek két fontos területe Észak-Itália és Csehország, illetve Lengyelország. Ezekben az országokban kezdődik el legkorábban a német tananyagok írása, ezekben alapítják az első iskolákat is. A XVI–XVII. században újabb nyelvterületek csatlakoznak hozzájuk. Ezt követően a szerző azokra a társadalmi rétegeket mutatja be, amelyek – kezdetben még meglehetősen szervezetlen formában – idegen nyelveket kezdtek el tanulni. Áttekinté-

séből kitűnik, hogy csak a XV–XVI. század fordulóján kezdődik meg a modern nyelvek iskolai oktatása. Egy Csehországra és Oroszországra tett kitekintés után a hazai viszonyok tárgyalására tér át a szerző. Magyarországon német nyelvű oktatás már a XVI. század első felétől folyt a német lakosságú városokban, mint például Sopronban, Körmöcbányán. A felvilágosodás eszméinek terjedésével egyre inkább erősödött a meggyőződés, hogy a latin nyelv kizárólagos tanításától el kell fordulni. Ez a birodalmi szemlélet szülte meg aztán 1777-ben az első iskolaügyi rendeletet, a *Ratio Educationist*. E rendelet célja az volt, hogy a magyar iskolákat szervezet és tananyag szempontjából egységesítse. Ezt követően az 1784-ben II. József által kiadott nyelvrendelet tárgyalása következik, mely az iskolák hivatalos nyelvét a németet tette

A felvilágosult abszolutizmus képviselőinek rendelkezései nem maradtak hatástalanok Debrecen életére sem. A királyi hatalom a város belső ügyeibe fokozottan kezdett beavatkozni. A Helytartótanács 1770-ben elrendelte egy városi iskola felállítását a német nyelv oktatására. A kollégiumban először nem kötelező élő idegen nyelvként jelent meg a német, melyet 1769-től tanítottak. Itt olvashatunk az első német nyelvtanárokról: Ájler Györgyről és Keck Dánielről, valamint a magyar tanerőkről, így Pázmány Péterről, Sárvári Pálról és Budai Ézsaiásról, a későbbi tiszántúli püspökről.

A következő alfejezet a célnyelvi környezetben történő nyelvtanulással foglalkozik, mely intézményhez nem kötődő nyelvtanulási lehetőségeket takar. Ilyen volt a cseregyerekrendszer és a „német szóra járás”, valamint a peregrináció. A fejezetet egy kitekintés zárja, amely a sárospataki és erdélyi iskolák nyelvoktatását taglalja.

A következő nagyobb egység a kollégiumi nyelvoktatás kérdéseivel foglalkozik II. József halálától 1812-ig. Ebben az időszakban, 1790. március 18-án mondta ki a nagykállói közgyűlés (generalis congregatio), hogy nem kötelező a német nyelv oktatása. Ezt a döntést a felkavart közhangulat és a háborúskodás megindulása tette lehetővé. A döntés a kollégiumban megnehezítette a német nyelv oktatását, de továbbra is lehetőség volt annak elsajátítására. Ugyanakkor a korszakra jellemző maradt a peregrináció is, még ha a királyi rendeletek és a háborús események fékeztek is azt. Ennek bemutatása mellett a kollégiumi német nyelvtanárokról és működésük főbb területeiről is beszámol a szerző. Itt kap helyet Friedrich Moor, Császár József, Willich József és Halubka Pál munkásságának bemutatása. A következő alfejezet a tanmenetek részletes leírásával már a pedagógusi munkába enged bepillantást. Ebből kiderül, hogy melyik félévben kezdték tanulni a németet a diákok a különböző osztályokban, ki mennyire tudott németül, hogyan változtak az

évek során a követelmények, és milyen külföldi mintákat vettek át. Fontos volt a nyilvános tanítók mellett a magántanítók szerepe is, melyre külön kitér a szerző. A fejezet végén fegyelmi ügyekről olvashatunk, melyek iskolába nem járó debreceni ifjakról vagy a „német szóra menő” diákok megrendezéséről tudósítanak bennünket.

A következő fejezet az *Entwurf* c. tanügyi rendelettel foglalkozik (*Entwurf der Organisation der Gymnasien und Realschulen in Oesterreich*) behatóan. A gróf Leo Thun-Hohenstein által felterjesztett tervezetet 1849-ben hagyta jóvá I. Ferenc József császár, akinek célja szintén az egységes német nyelvű Habsburg-birodalom megteremtése volt. Az *Entwurf* értelmében a német nyelv minden gimnáziumban kötelező lett, aminek következtében a szabadságharc utáni időszakban a debreceni kollégium élete is gyökeresen átrendeződött. A fenntartók a felsőfokú oktatásból a bölcsészet két évfolyamát hozzácsatolták a gimnáziumhoz, ami a feje tetejére állította az addigi rendszert. Megkövetelték állandó tanárok alkalmazását, aminek pénzügyi feltételeit meg kellett teremteni.

A német nyelv erőltetése újabb tehertétel volt az intézmény számára. Tovább nehezítette a helyzetet és tovább mélyítette az ellenállást, hogy a felsőbb osztályokban minél több tantárgy német nyelven való oktatását írták elő. Ennek hatása volt az akadémiai tagozatra és az egyházkerület életére is, melyről a következő alfejezetben olvashatunk. Ebből kiderül, hogy nemcsak a teológiai hallgatóknak, de a jogakadémia hallgatóinak is sokkal komolyabb nyelvtudással kellett rendelkezniük. Az ehhez szükséges feltételeket az akadémia nem tudta biztosítani, így 1856-ban megszűnt.

Az *Entwurf* természetesen igen sok vitát váltott ki, melyekről hosszan értekeznek a szerző. Áttekintéséből kitűnik, hogy mennyire fontos volt az iskolai és egyházi vezetés számára is, hogy megőrizze a gimnázium autonómiáját. Ez komoly kihívások elé állította az iskola fenntartóit, és új tanterv kidolgozását tette szükségessé, melyről a fejezet végén számol be a szerző.

Az utolsó nagyobb egység a németet tanuló magyar diákokkal és a kollégiumban tanuló nemzetiségiekkel foglalkozik az 1801–1868 között készült *Series Studiosorum* alapján. Ez egy 1588 óta vezetett nyilvántartás, amely a diákok neveit tartalmazza, azonban csak a főiskolás diákokra terjed ki. A szerző diáknévsorok elemzése alapján bemutatja, hogy milyen társadalmi háttérből jöttek azok a magyar diákok, akik németet kívántak tanulni, de kitér arra is, hogy milyen közegekből érkeztek a kollégiumba a különböző nemzetiségű, vallású diákok (németek, morvák, románok, szlovákok, szerbek, zsidók). Jellemző, hogy jelentős maradt ebben az időszakban is a „német szóra járás”, mint nyelvtanulási lehetőség.

A szerző a könnyebb áttekinthetőség érdekében táblázatba foglalja, hogy honnan jöttek vissza német szóról a magyar diákok a vizsgált időszakban. Ezen adatok egybevetéséből a következő főbb tendenciákat kapja: II. József rendelkezéseinek hatására fellendült a diákvándorlás; 1780-ig nagyrészt Késmárkra mentek németet tanulni; a XIX. század elejétől ezt a vezető szerepet Lőcse vette át. A felsőévesek vándorlása 1811–1820 között volt a legjelentősebb. A továbbiak során a szerző elemzi a visszatérő diákok szociológiai jellemzőit, amelynek érdekében megvizsgálja, hogy milyen volt a diákok szüleinek foglalkozása, melyek voltak a visszatérő magyar diákokat kibocsátó megyék; kitér az évfolyamok szerinti, illetve az életkor szerinti megoszlásukra is.

A következő alfejezet a németül már tudó magyar diákokkal foglalkozik. Itt első renden azt vizsgálja a szerző, hogy erre a tudásra a diákok hol tettek szert. Ezeket az adatokat szintén táblázatba szedve találjuk, melyekből kiderül, hogy 1840-ig a komáromi születésű, illetve ott tanult diákok állnak első helyen. Ezután szintén a szülők foglalkozása, a kibocsátó megyék, az évfolyamok és az életkor szerinti megoszlás vizsgálata következik.

A következő alfejezetben a kollégiumban tanuló nemzetiségi diákokat ismerjük meg. Az elemzésből kitűnik, hogy milyen sokszínű volt abban az időben a Debreceni Református Kollégium. Módszertani nehézséget jelent, hogy a diáknévsorok korlátozottan használhatók, ugyanis a vallási hovatarozást 1827. május 15-től, a nemzetiségit csak 1832. augusztus 25-től jegyezték fel. A nehézségeket a szerző úgy hidalja át, hogy az említett időpontok előtti vizsgálódások során a személy és településnevek alapján igyekeznek a vallásra és nemzetiségre következtetni. Először a diákok nemzetiségi megoszlását, majd származási helyét vizsgálja. A következő alfejezetben már kifejezetten a német diákokkal, azok kibocsátó megyéivel; szülei foglalkozásával, évfolyam és életkor szerinti megoszlásukkal foglalkozik. A továbbiak során ugyanilyen statisztikai módszerrel mutatja be a román, szerb, szlovák és zsidó diákokat is. A monográfia végén egy összegzést olvashatunk, amely a kutatómunka eredményeit mutatja be. A summázatot Függelék követi, amelyben fontos forrásokat tesz közzé. A kötetet a felhasznált levéltári források jegyzéke zárja.

Összegzésként elmondható: olyan értékes és színvonalas művel gyarapodott a Debreceni Egyetem *Doktori értekezések* c. sorozata, amely nemcsak szakembereknek, hanem közérthető nyelvezete miatt a történelem iránt érdeklődő nagyközönségnek is jó szívvel ajánlható.

KEKK EDINA

SZERZŐINK

BONA GÁBOR hadtörténész, egyetemi tanár (Miskolci Egyetem, Miskolc)

HUDI JÓZSEF történész, levéltáros (DREL, Pápa)

KEKK EDINA teológushallgató (PRTA, Pápa)

KÖBLÖS JÓZSEF történész, levéltáros (DREL, Pápa)

KRÁNITZ ZSOLT levéltáros (DREL, Pápa)

PETRIK IVÁN levéltáros (VeML Pápai Levéltára, Pápa)

DREL = Dunántúli Református Egyházkerület Levéltára

PRTA = Pápai Református Teológiai Akadémia

VeML = Veszprém Megyei Levéltár

Az angol nyelvű összefoglalókat
KÖNTÖS LÁSZLÓ készítette.

* * *

Borító és tipográfia
Mezei Zsolt

Nyomdai munkák
OOK-Press Kft Nyomdaüzeme, Veszprém
Felelős vezető: Szathmáry Attila

SZERZŐINK FIGYELMÉBE

1. A kéziratokat lehetőleg számítógépen elkészítve, lemezen vagy e-mailhez csatolt fájlként *.rtf formátumban, valamint egy nyomtatott példányban postán a szerkesztőség címére kérjük eljuttatni. A szöveget balra zárva, formázás és tipografizálás nélkül írják, lábjegyzeteléshez használhatják a szövegszerkesztő program (Word) automatikus hivatkozás-szerkesztőjét. A beküldött fájl (lemez) vírusmentességét kérjük ellenőrizni!
2. A leadott lemez lehetőleg ne tartalmazzon más fájlokat, csak a közleményt, illetve, ha a közlemény több fájlból áll össze, akkor a fájlok a közlés sorrendjében következzenek a lemezen is.
3. Fotókat csak korlátozott számban tudunk közölni. A rajzok tónusosak, jól láthatóak legyenek. Az illusztrációkat kérjük beszámozni és egy külön lapon képjegyzéket csatolni a közleményhez.
4. A szövegben az évszázadokat — idézetek, címek kivételével — római számmal tüntessék fel.
5. Külön bibliográfiát ne készítsenek, a forrásanyagra és a szakirodalomra történő hivatkozásokat folyamatosan, a lábjegyzetekben helyezték el. A hivatkozásokban a szerző vezetéknevét kérjük csupa NAGYBETŰVEL szedni.
6. A hivatkozások formai szabályai:
 - *Egy szerző esetén:* **SZERZŐ: Cím. (Kiadás). Kötetjelzés. A megjelenés helye, éve. (Sorozatcím, sorozati szám.) Oldalszám.** Példa: BEDY Vince: A győri székeskáptalan története. Győr, 1938. (Győregyházmegye múltjából, 3.) 407.
 - *Több szerző esetén:* **A mű címe. Szerkesztő neve. (Kiadás). Kötetjelzés. A megjelenés helye, éve. (Sorozatcím, sorozati szám.) Oldalszám.** Példa: Tanulmányok Pápa város történetéből a kezdetektől 1970-ig. Főszerk. Kubinyi András. I. Pápa, 1994. 399.
 - *Tanulmány esetén:* **SZERZŐ(K): Cím = A tanulmánykötet címe. Szerkesztője. (Kiadás.) Kötetjelzés. Megjelenés helye, éve. (Sorozatcím, sorozati szám.) Oldalszám(ok).** Példa: BODOLAY Géza: Petőfi Pápan = „A kényes úrfi s a rongyos baka” Tanulmányok két halhatatlan pápai diákról. Szerk. Mezei Zsolt. Pápa, 2001. 108–145.
 - *Folyóiratcikk esetén:* **A folyóiratcikk SZERZŐJE: Címe = A folyóirat címe évfolyama (éve), száma. Oldalszám tól-ig.** Példa: SZABÓ György: A Dunántúli Református Egyházkerület pápai Nagykönyvtárának története = Magyar Könyvszemle 102 (1986), 149–172.
 - *A jegyzetekben használható rövidítések:* Bp., köt., röv., jav., átdolg., kiad., s. a. r. (=sajtó alá rendezte), vö., uő., uo., i. m., jegyz., ld. (=lásd). Az Acta Papensiára az AP rövidítéssel hivatkozzanak.
7. A kézirathoz mellékeljenek max. egy oldal terjedelmű rezümét angol, német vagy magyar nyelven. Magyar nyelvű rezümé esetén a legfontosabb szakkifejezések idegen nyelvű megfelelőit kérjük megadni.
8. Szerzőink számára öt darab tiszteletpéldányt biztosítunk.

a szerkesztők